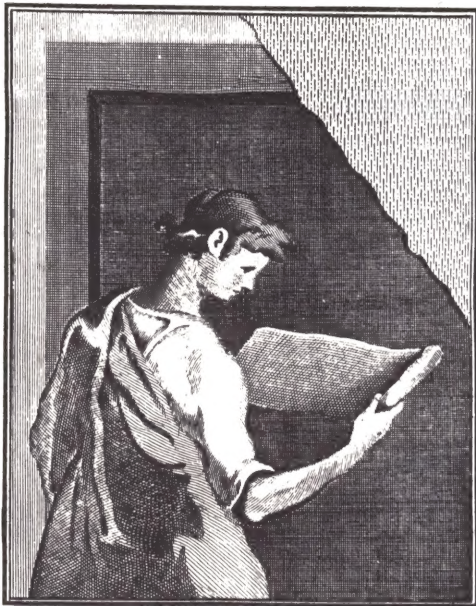

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD

UITGEGEVEN

Op last van het Gemeentebestuur

DOOR

P. GÉNARD, Archivaris.

VIJFTIENDE DEEL.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS

PUBLIÉ

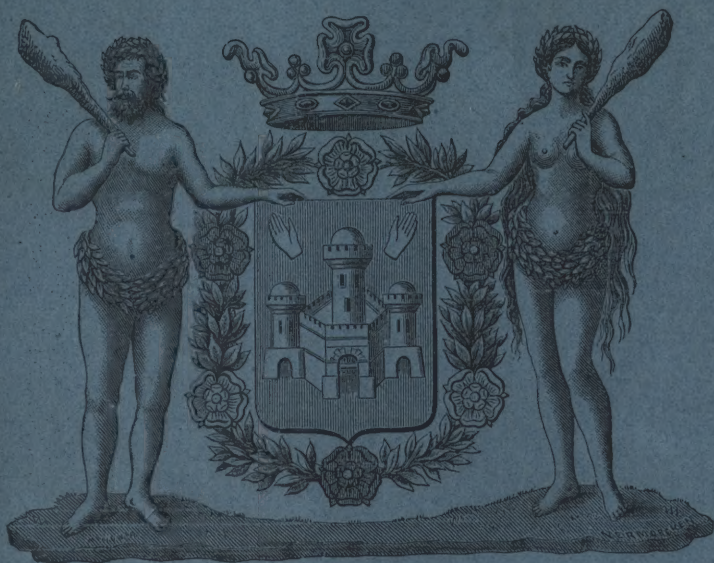
Par ordre de l'Administration communale

PAR

P. GÉNARD, Archiviste. van 15 Feb. 1578

~~Coll. Act.~~ tot einde Julii 1579

TOME QUINZIÈME.

ANTWERPEN.

DRUKKERIJ WED. DE BACKER,

ZIRKSTRAAT, 35.

ANVERS.

IMPRIMERIE V^e DE BACKER,

RUE ZIRK, 35.

ANTWERPSCH ARCHIEVENBLAD.

BULLETIN DES ARCHIVES D'ANVERS.

ANTWERPSCH

ARCHIEVENBLAD

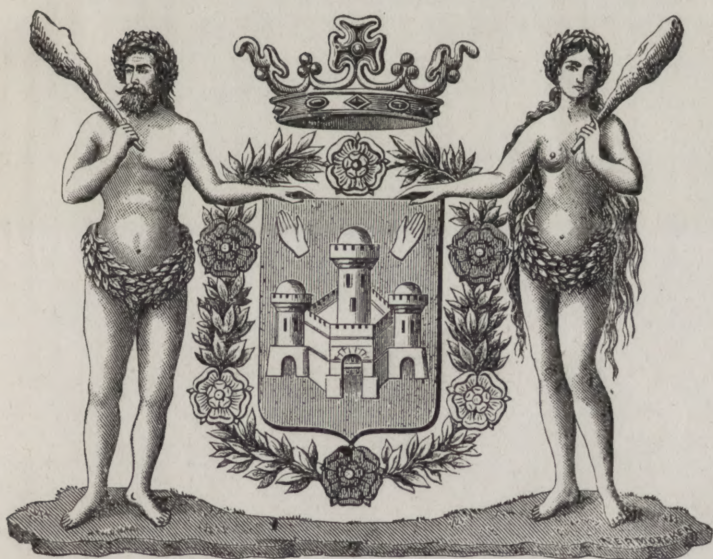
UITGEGEVEN

Op last van het Gemeente-Bestuur,

DOOR

P. GÉNARD, Archivaris.

VIJFTIENDE DEEL.

Antwerpen,

DRUKKERIJ WED. DE BACKER, ZIRKSTRAAT, 35.

BULLETIN

DES ARCHIVES

d'Anvers,

PUBLIÉ

Par ordre de l'Administration Communale

PAR

P. GÉNARD, Archiviste.

TOME QUINZIÈME.

Anvers,

IMPRIMERIE VEUVE DE BACKER, RUE ZIRK, 35

INHOUDSTAFEL.

15 Feb. 78 tot 31 Ju
1579.

TABLE DES MATIÈRES.

HET

ARCHIEVENBLAD

VAN ANTWERPEN

1. Verzameling getiteld :
COLLEGIALE ACTENBOECKEN
van 1577-1583 (*vervolg*).

BULLETIN

DES ARCHIVES

D'ANVERS

1. Collection dite :
COLLEGIALE ACTENBOECKEN
années 1577-1583 (*suite*).

Geordonneert den Contrerolleur Joos de Vos te doen maecken, ten minsten coste deser stadt, VII ramen met hunne toebehoorten aende twee cameren daer de Grave van Swartsenborgh is ghelogeert binnen de citadelle. Actum XVII Februarii 1578. *(fol.* 109 *v°)*

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aenden Dekens vande Schippers de somme van LXXVIII[tich] guldenen eens, om te contenteren ende te voldoen de schippers die met Syne Excellentie met ses schepen gedient hebben, int vertrecken van hier nae Brussel. Actum XVII[a] Februarii anno 1578.

Geordonneert denselven Deken vuyt te reycken de somme van XL guldenen eens, ende dat om te betalen ende te contenteren vier schippers, die met heure schepen gedient hebben den gulden van Gendt, die alhier gebrocht hebben Syne Excellentie. Actum ut supra.

Geordonneert opde requeste byden Staten Generael overgegeven, om te aenhooren de besoignee by Meester Adolff Blyleven, Schepene, met die van Hollandt gedaen, Jan van Santvoort, Peeter Aernouts, Geert Voel, Peeter Panhuys, Gillis Hoffman. Actum XVII Februarii anno 1578.

Geordonneert Meester Jan Gillis, Pensionaris, te vervolgen sekere remonstrantie aen Syne Hoocheyt nopende de pretensie vande vrydicheyt van assyse. Actum ut supra.

Geordonneert Meester Andries van Heertvelt, Stadtsmeestere inden *Eeckhoff*, tot behoeff vande stadt van Aelst te leveren ende te laeten volgen ses affuyttens, dienende tot ysere geutelingen, eertydts opde schepen van oirloge geemployeert geweest synde, onder recepisse ende geloefte van deselve te restitueren soowanneer de stadt die van doen sal hebben. Actum XVII[a] Februarii anno 1578.

Alsoo, den XVII[en] dach der voorleden maendt van Februario, myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hadden onder andere doen verthoonen den Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, dat de gelegentheyt vanden tyde verheyschte alle goede toesicht ende neerstige sorchvuldicheyt, om te verhueden ende voorcomen alle aenslagen ende conspiratien die eenige quaetwillige, twaren borgers, ingesetenen oft vrempdelingen, souden willen attenteren ten achterdeel vande stadt ende inwoonders van dyen, dwelck nyet gevueglycker en soude connen geschieden dan dat men alomme neerstich ondersoeck doen soude, ende sooverre men eenige parsoonen bevonde des befaempt oft suspect synde, dat men daertegens, sonder vertreck ende verdrach, dede procederen soo dat nae rechte behoorde, oyck by middel van scherper examinatien als men die saecke daertoe soude vinden gedisponeert; dwelck want nyet en conste geschieden in respecte vanden genen die poorters waeren vander stadt, ten ware de Leden ierst hadden geconsenteert in hunne ontpoirteringe, ende dat het seer periculeus syn soude te verbeyden tot dat de Leden daerop souden syn vergadert geweest ende daertoe hun consent souden hebben gedragen, soo middelertydt de complicen hun souden moigen absenteren oft oyck hunne aenslagen ten effecte brengen, hebbende daeromme de voors. Heeren versocht dat, duerende de jegenwoordige gelegentheyt van tyde, die voors. Leden hun souden willen authoriseren om tegens alle parsoonen, hoedanich die waren, poorters oft andere, befaempt ende suspect synde van eenige aenslagen, conspiratie oft verraderye, te moigen procederen soo dat nae recht behoort, ende deselve oyck te moigen brengen ter scherper examinatien als de saecke daertoe gedisponeert soude syn, nyettegenstaende deselve mochten poorters syn, deselve houdende in dyen gevalle

voor ontpoirtert ende al oft die Leden particulierlyck in hunne ontpoirteringe hadden geconsenteert, Soo ist dat de voors. Leden vande stadt, daerop geleth hebbende, hebben geconsenteert, te weten die voors. Oude-Schepenen ende Wyckmeesters, den voors. XVII^{en} dach van Februarii, ende die Dekens ende Oudermans vanden Ambachten, den XXII^{en} dach derselver maendt daernae volgende, soovele raect de poorters die befaempt, suspect ende aengebrocht souden moigen worden van verraderye, conspiratie oft aenslagen tot achterdeel vande stadt ende innewoonders van dyen, dat men deselve, duerende dese gelegentheyt van tyde, bevindende de saecke daertoe gedisponeert, sal moigen brengen ter scherper examinatien al oft sy int besundere ontpoirtert waren, behalvens dat hetselve geschiede op voorgaende informatie rechtelyck genomen, inhoudende volcomen stoffe om deselve ter torturen te moigen brengen, ende daertoe met voorgaenden advyse van mynen Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, ende inde jegenwoordicheyt ten minsten van twee Schepenen, daertoe die voors. Dekens ende Oudermans vande Ambachten int besundere oyck hebben gevuegt dat tsulcx soude moeten geschieden ter presentien ende met voorgaenden consent vande drye Dekens oft Mededekens vande Ambachten vande Schippers, Meersse ende Bereyders, ende dit al onder bespreeck dat hetselve in toecomenden tyde nyet en soude worden getrocken in consequentie, noch oyck langer dueren dan het den Leden gelieven soude, ende dat tot dat sy dat souden wederoepen. Tot welcken eynde hebben versocht gehadt te hebbene acte, die men denselven is gevende mits desen. Actum respective den voors. XVII^{en} ende XXII^{en} dach van Februarii anno 1578.

By ons ondergenoempt, als Comissarisen by Syne Hoocheyt ende den Staten Generael geordonneert totten ontfange ende consignatie van CXX^{m} guldenen byde Leden deser stadt opden XII^{en} Februarii anno 78 geconsenteert, te leenen aende Heeren vande Staten Generael, voorden tydt van vier maenden, tegens acht ten hondert opt jaer, omme deselve geemployeert te worden tot behoeff vande Duytsche ruyteren, sonder elders te moigen worden gediverteert, volgende dacte vanden Breeden-Raedt ten

voors. dage daeraff gedepescheert, ende oyck omme tgene des voors. is, specialycken by Borgemeesteren, Schepenen ende den andere Leden deser stadt daertoe geauthoriseert, ontfangen van N. de somme van N. tot XX stuyvers tstuck, die de voors. N. ons getelt heeft tot het opbrengen ende formeren vande voors. CXX^m guldenen, ter saecken vande welcke somme wy, inder qualiteyt als vore ende gelyck wy vuyt crachte vande authorisatie vande Staten Generael vermoigen te doene, beloven den voors. N. oft actie hebbende dat hy, volgende de generale acte vande Generale Staten onder ons berustende, sal participeren inde vyff particuliere obligatien vande Staten van Brabandt, Vlaenderen, Arthoys, Henegouwe, Ryssele, Duwaey ende Ouchies, wesende tsamen vander sommen van CXX^m guldenen ons beloeft in handen te stellen, tot indempniteyt vande parsoonen in dese leeninghe ghefurneert hebbende, den voors. N. mits desen voorde voors. somme van N. inde selve vyff obligatien deelachtich maecken. Gedaen onder de handtteeckeningen vande voors. Gecomitteerde, den XVII^en Februarii 1578. *(fol.* 113.)

Op heden, datum van desen, soo heeft Jan Struyck gedaen den behoorlycken eedt, staende tot het clerckschap metter Langer Roeden deser stadt, met beloeftenisse van dat hy int exerceren van deselve offitie, ende besundere belangende het opsitgeldt, hem reguleren ende volgen sal nae alsulcken ordonnantie ende instructie als mynen Heeren den Amptman, Borgemeesteren ende Schepenen daerop selen maecken. Actum XVIII^a Februarii anno 1578.

Geordonneert ende gestatueert, ordonneren ende statueren, mits desen, van dat van nu voortane nyemandt hem vervoorderen en sal buyten eenige vande poorten deser stadt, ontrent de vesten oft mueren, te vercoopen oft te tappen eenich bier oft wyn, opde pene van telcker reysen als men tselve sal bevinden nyet onderhouden te worden, van vyftich Karolusguldenen eens, om hetwelck te doen onderhouden ende effectueren myne Heeren gecomitteert hebben ende comitteren mits desen, Jeronimus Michielssens, Onder-Schouteth. Actum XVIII^a Februarii anno 1578.

Geordonneert ende gecomitteert, inde plaetse van wylen

Hector Bolet, Henrick vanden Berge, om te wesen ende te blyven sedert jaersmisse lestleden, opden voet ende gagien desselffs Hectors, scherprechter deser stadt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XVIII^a Februarii anno 1578.

Geordonneert dat van nu voortane, ten tyde van eenigen brandt, men tselve te kennen geven sal met het trecken vande poortclocke, ende in tyde van storm, daer ons Godt voor behoede, met het trecken vande groote clocke. Actum XX^a Februarii 1578.

Geordonneert den Colonellen deser stadt eenige vendelen vande borgerye vuyt te seynden opde omliggende dorpen ende aldaer feytelyck te bedwingen den lantlieden hun graen binnen dese stadt te brengen, den voors. Coronellen ende dengenen die sy selen employeren daertoe, mits desen, authoriserende. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Peeter vanden Venne, Deken vande Schippers alhier, de somme van hondert ende twintich guldenen XII stuyvers eens, ende dat ter causen van diversche schuyten gedaen ten beheete van myne Heeren voors., om Syne Excellentie te voeren nae Willebroeck opden VI^en Februarii, verschoten penningen, mitsgaders voor andere diensten gedaen by diversche bootsgesellen int cuyssen ende calefaten van ettelycke schepen, volgende de specificatie daeraff overgegeven. Actum XX^a Februarii anno 1578.

Seker poincten nootelyck tot versekeringe deser stadt.

Inden iersten, dat de acht Coronellen met eenen vande Dekens vande ses Gulden, die den negensten Coronel wesen sal, selen hebben de superintendentie nopende tfeyt van oirloge, te wetene, aengaende de wachte, fortificatie, munitie ende andere diergelycke saecken daeraff dependerende, opdat de saecken van oirloge (die alle acceleratie syn behoevende,) te beter souden moigen gevoirdert ende geavanceert worden, sonder dat sy nochtans eenige exploicten van importantie selen moigen vuytrechten dan met voorgaende comunicatie ende advys vande Magistraet alhier.

Ten tweeden, dat men soude doen publiceren dat eeniegelyck borger in syn huys sal moeten hebben, tegens den noot, provisie van vyff ponden poeders, sonder daerane te toucheren dan inde vuyterste necessiteyt.

Ten derden, dat men sal by publicatie doen verbieden dat nyemandt opde wacht oft vande wacht treckende en sal moigen schieten, omme te verhueden de groote verquistinge vande merckelycke quantiteyt poeders, die dagelycx buyten noot ende te vergeeffs verschoten wordt.

Ten vierden, dat myne Heeren gelieve te dresseren brieven aende Wethouderen van Bargen-opden-Zoom, ten eynde dat sy hunne stadt in alder diligentie starck maecken ende fortificeren, vuytdyen datter eenige advertentien syn dat den vyandt het hooft derwaerts heeft.

Ten Ven, te deporteren de twee Pensionarisen, de twee Schoutetten ende den Greffier Hoboken, vuyt redenen den Cappiteynen ende de Dekens vande ses gesworen Gulden deser stadt moverende ende aen Syne Excellentie verbalyck verhaelt.

Appostillen.

Opt Ie, myne Heeren desen aengaende gecomuniceert hebbende met Syne Excellentie, verclaren, voor soovele hierinne is gementioneert van eenen negensten Coronel over de Gulde, dat sy hun dyenaengaende refereren totter ouder costuyme ende heercomen deser stadt, ende beruerende de wachte, dat de Coronels (ter tydt by Syne Excellentie anders sal wesen geordonneert,) selen hebben de superintendentie derselver wacht, conform der ordonnantie opt faict van derselver lestwarven gemaect byde ghemeyne Leden deser stadt ende advoy van Syne Excellentie gepubliceert ende gedruct. Voor soovele raect de fortificatie, dat de Coronels desaengaende met de Fortificatiemeesters deser stadt selen moigen adviseren allen tgene sy tot volcomen effectuatie derselver ende conservatie deser stadt bevinden te behooren ende insgelyckx mede te adviseren alle andere poincten die sy selen meynen te raecken het welvaren derselver stadt, om, met resolutie van Syne Excellentie ende

der Weth, tsamenderhandt daerinne voorts versien te worden soo behooren sal. Nopende de amonitie, dat alsoo den Coronel Jaspar van Zurch is gegeven den sleutel van deselve amonitie, dat dyenvolgende denselven last hem sal blyven by provisien ende ter tydts desaengaende anders sal wesen geordonneert. Concernerende de resterende poincten, selen myne Heeren neffens Syne Hoocheyt ende Excellentie doen soo sy selen bevinden te behooren. Actum XXI^a^ Februarii anno 1578.

Geordonneert Aertus de Proest den Colonels deser stadt over te leveren seker quantiteyt van clooten, salpeeter, solffers ende colen dwelck hy is onder hebbende, eensdeels den Staten ende deser stadt toebehoorende. Actum XXV Februarii anno 1578. *(fol. 113 vo.)*

Gecomitteert ende geauthoriseert de Coronellen deser stadt ende denselven geordonneert de parsoonen in gebreke synde van hunne quote inde CXX^m^ guldenen byde Leden deser stadt den XII^en^ deser geconsenteert, terstondt comptant op te leggen ende te tellen by hondert XX parsoonen daertoe ten selven dage geannomineert, met assistentie van IIII^c^ LXXX parsoonen opden XVII^en^ derselver byde Leden oyck geannomineert ende tot heurder assistentien gegeven, omme alle deselve deffaillanten, nae voorgaende sommatie, reelyck ende metterdaet texecuteren, tsy in hunne ghereeste goeden oft parsoonen, soo myne Heeren, nae gelegentheyt vander saecken, selen vinden te behooren. Actum XXV Februarii anno 1578.

Geordonneert den Greffiers deselve acten van executien volgende dese voorgaende acte van comissie ende authorisatie te onderteeckenen, ende dyenvolgende eene geteeckent opden parsoon van Robrecht van Eeckeren van I^m^ guldenen. Actum ut supra.

Gelycke acte geteeckent contra Aerdt Vrancx, assistent, ut supra.

Gelycke acte op Christoffel Speckhouder, van I^m^ guldenen, ut supra.

Gelycke acte op Glaude Bondel, van Iᵐ guldenen, ut supra.

Gelycke acte op Pierre Davidt, facteur vande Deliotz (1), van Iᵐ guldenen, ut supra.

Gelycke acte op Gillis Smit, Gillissone, van Iᵐ guldenen, ut supra.

Geordonneert den Wyckmeesters ende andere Gecomitteerde totter collectatien vanden weeckgelde in handen van Mynheer Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, over te brengen hunne cohieren vanden selven hunnen ontfanck ende collectatie, omme daerenteynden gedaen ende geordonneert te worden soo sy selen vinden te behooren. Actum XXVª Februarii anno 1578.

Geordonneert, ordonneren ende statueren, mits desen, dat alle ende iegelycke parsoonen, soo van herwaertsover als van eenige andere natien, van wat qualiteyt oft conditie die moigen syn, diewelcke in eenige andere steden oft vlecken moighen vuytgeseegt ofte vuytgeweken syn sedert de maendt van Januario herwaerts, selen schuldich ende gehouden syn van stonden ane over te brengen ende te gheven in handen vanden Capiteyn onder denwelcken sy syn woonende oft resorterende, heure namen ende toenamen, met annominatie vande plaetse vuyt dewelcke syliedens vuytgeseegt oft vertrocken syn, overleverende caut à caut behoorlycke attestatie vande Weth vande plaetsen daer sy lestwerven woonende vertrocken syn, ende dit al opde pene van arbitralyck ende nae gelegentheyt vander saecken, sonder simulatie, gecorrigeert ende gestraft te wordene. Actum XXVª Februarii anno 1578.

Gelyck oyck dyenvolgende by myne Heeren geordonneert is dat de Coronellen ende Capiteynen deser stadt, ende eeniegelyck van hunlieden in syn quartier ende bewint, selen van stonden ane omme gaen in alle de huysen ende

(1) *Alias* de Liot. Zie D. IX, blz. 417.

wooningen van heuren voors. bewinde, ende aldaer te doen opteeckenen alle de parsoonen dewelcke daer eenichssints syn oft woonen, met specificatie hoe lange sy van heur lest woonstede vertrocken syn ende hoe lange dat sylieden binnen dese stadt geweest syn, omme, tselve gesien ende bevindende eenige deffaillanten oft andere suspecte parsoonen, tegens deselve gheprocedeert te worden tot confiscatie van heure goeden oft anderssints nae gelegentheyt ende meriten vanden misbruycke, blyvende nyettemin alle voorgaende ordonnantien ende publicatien desen aengaende in alle puncten in heure macht ende vigeur. Actum XXV[a] Februarii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Meester Peeter van Gele, Notaris, ter saecken van diversche diensten ende instrumenten tot behoeff deser stadt gedaen, de somme van XXXII guldenen eens. Actum XXV Februarii anno 1578.

Alsoo op gisteren de Coronellen deser stadt by myne Heeren syn ghecomitteert om texecuteren de deffaillanten in gebreke synde op te brengen comptant heure quoten inde I[c] XX[m] guldenen, om tselve met meerdere gevueglyckheyt te doen, soo is geordonneert dat deselve Coronellen daertoe selen employeren de Capiteynen ende andere heure Offitialen van dage te dage de wacht hebbende, welcke Capiteynen ende Offitialen oyck gehouden selen syn deselve executie te continueren, nyettegenstaende dat heuren tydt vande wachte mach syn geexpireert ende overstreken. Actum XXVI[a] Februarii anno 1578.

Alsoo de Coronels deser stadt dagelycx van noode is in vele ende diversche occurrentien eenige somme van penningen te verschieten ende debourseren den welvaren deser stadt ende heuren dienst concernerende, mits dat dickwils ende gemeynlyck de haest ende nootsaeckelyckheyt vande occurrerende affairen ende den ghemeynen oirboir nyet toe en laet vander stadt oft andere contributien de voors. penningen te halen ende ontfangen, ende dat het egeene redene wesen en soude dat sy haren arbeyt tot dienst ende alle henne occupatien tot welvaren deser stadt

(nyet sonder groot achterdeel in hunne particuliere affairen,) employerende, oyck daerenboven souden van heuren eygen penningen sonder rembourscment moeten verschieten inde saecken deser stadt ende den oirboir derselver aengaende, Soo ist dat myne Heeren hebben geordonneert ende ordonneren, mits desen, dat den Coronels voors. alsulcke penningen als sy al te samen ende elck van hunlieden besundere, by hunne deuchdelycke rekeninge, specificatie ende quitantie, selen bewysen by hen tot voorderinge deser stadtsaecken verschoten te syne, selen wederomme worden gherembourseert, tsy byden Tresoriers, Rentmeestere, Fortificatiemeesters oft andere, by het gevueglycxste ende gereeste middel datter syn sal, oft oyck byden weeckgelde nu onlancx byden Breeden-Raedt geconsenteert oft noch te consenteren, soo al tselve den voors. Coronels goetduncken als. Actum XXVI[a] Februarii anno 1578.

Gecomitteert Meester Jan de Pape om metten schutters deser stadt te gaen byden Heer van Liedekercken ende aldaer te halen de sleutels diewelcke hy noch eenichssints mach hebben vande poorten vanden casteele alhier ende deselve te leveren in handen van Syne Excellentie. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Jaspar van Zurich de somme van XLVI guldenen VIII stuyvers, ter causen vande warcklieden gewrocht hebbende int poeder vanden Ambassadeur van Portugael, volgende de specificatie. Actum XXVI[a] Februarii anno 1578.

Geordonneert als vore een ander acte, tot behoeff vanden Heer van Bours, van anderen twee duysent twee hondert guldenen eens, al volgende ende opden voet vande acte hiervorens staende opden datum van 28 Decembris 1577. Actum XXVI[a] Februarii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Hansen Dort, gesworen bode alhier, ter saecken van II[c] XXIIII dagen vacatien à rayson van XVIII stuyvers daegs, de somme van twee hondert een guldenen ende

XII stuyvers eens; mitsgaders noch XLII guldenen 2 stuyver van verschoten ende gedebourseerden penningen, bedragende tsamen II[c] XLIII guldenen XIII stuyvers. Actum XXVI[a] Februarii anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vande bierassyse te laeten volgen ende affschryven den Admirael Tresloing de quantiteyt van ses tonnen XII stuyvers bier. Actum ut supra.

Alsoo eene vande saecken meest dienende ten gerieve vande gemeynten is dat deselve worde versien van goeden biere voor haren gelde, dat oyck de neiringe vande brouwers binnen dese stadt behoort onderhouden ende gevoordert te worden, mitsgaders oyck het recht vande assysen ende ander ongeldt, dwelck opde selve bieren ten behoeve vande selve stadt gelicht ende geheven wordt, welcken aengaende in voorleden tyden diversche misbruycken ende defraudatien gebeurt ende ter kennisse vande Heeren gecomen syn, Soo ist dat, om deselve in toecomenden tyde te verhueden ende te remedieren, voor soovele de gelegentheyt ende jegenwoordigen tydt eenichssints toelaet, myne Heeren de Schouteth, Borgemeesteren ende Schepenen daerop ernstelyck geleth hebbende ende daertoe gehadt hebbende het advys vande andere Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, hebben by provisien ende tot hunnen wederoepen geordonneert ende ordonneren, mits desen, de puncten ende articulen hiernae volgende, dewelcke sy verstaen dat van nu voortane stadtgrypen ende onverbrekelyck onderhouden selen worden, tot dat de bequaemheyt vanden tyde toelaeten sal dat sy volcomelyck op het stuck vanden bieren ende tgene daerane cleeft sullen moigen letten ende ordonneren, blyvende des nyettemin dordonnantie van hunne voorsaten gecondicht den III[en] Augusti anno XXXVII ende den XII[en] dach van Octobris anno LVII, in haer cracht ende vigeur, behalvens daer deselve mits dese jegenwoordige ordonnantie selen worden bevonden verandert ende gealtereert te syne.

Binnenbrouwers.

Die binnenbrouwers sullen van nu voortane duerende

dese troublen ende tot dat den Heeren gelieven sal anders te ordonneren, ten slete vande borgers ende ingesetenen vande stadt ende vande omliggende plaetsen daer de stadt heele oft halve accyse is heffende, alleenlyck moigen brouwen ende verthieren de soirten oft specien van bieren hiernae volgende, te wetene : cleyn bier, vier, acht, twelff ende XVI schellingenbier, ende selen voorts moigen maecken het gemengt bier dwelck men heet halff een halff andere, te wetene : halff, cleyn ende halff vier schellingenbier; verbiedende deselven van nu voortane eenige bieren te brouwen ten slete als vore, van hoogeren pryse dan van sesthien schellingen de tonne, op verbeurte vande bieren ende sluyten vande brouweryen.

Sullen insgelycx oyck moigen contrefeyten alderley soirten van bieren, behalvens dat sy deselve brouwende ten behoeve ende slete vande stadt ende vande plaetsen daer de stadt heele oft halve accyse is heffende, die nyet en sullen moigen brouwen noch verthieren tot hoogeren pryse dan XVI schellingen de tonne.

Sullen insgelycx gehouden syn den poirters hunne bieren te leveren in enckele tonnen oft amen, halve oft vierendeelen, nae advenant, ende den tappers alleenlyck in dobbele tonnen oft amen, behoorlyck gebrandt ende geteeckent synde metten teecken van hunne brouweryen, opde verbeurte vande bieren ende van te verbeuren, soo byden brouwere als byden tapper, elcken van hun ses guldenen van elcker tonne oft ame, te deylen in dryen, daeraff deen deel den Heere, dandere der stadt ende het derde den aenbrenger toecommen sal.

Selen oyck gehouden syn, in plaetse vande XXVe tonne, den goeden luyden te leveren het vulbier metter gebrander kitten vande grootte van twee stoopen, wesende vanden selven pryse ende deucht als is het bier daermede het gelevert wordt, soo men hier voortyts plach te doene.

Selen voorts in het innen van hunne schulden hebben recht van gereede executie, met gelyck voordeel ende

preminentie als de bierstekers ende oudecleercoopers syn genyetende.

Selen oock gehouden syn soo dese als de voorgaende ordonnantie op het stuck vande bieren gemaeckt, voor soovele deselve hun raecken, preciselyck te onderhouden ende achtervolgen, op pene van arbitralyck gecorrigeert te worden nae gelegentheyt vander saecken, ende daertoe dat men hun hunne brouweryen sal doen sluyten voor sulcken tydt als men bevinden sal te behooren.

Ongeldt vande bieren gebrouwen binnen dese stadt.

Van cleyn bier sal den brouwer betalen van brouwersgeldt oft ouden impost . . .	I stuyver.
Den poorter ende tapper	II st.
Van halff een halff ander, de brouwer van brouwersgeldt oft ouden impost.	II st.
Van accyse de poirtere	VIII 1/2 st.
De tappere	XV st.
Van halff stuyversbier, die brouwer van brouwersgelt oft ouden impost	III st.
Van accyse de poortere	XV st.
De tappere	XX st.
Van acht, XII ende XVI schellingenbier, den brouwer van brouwersgeldt oft ouden impost.	IIII st.
De poortere van accyse	XXX st.
De tappere	XXXVII st.

Boven desen, alsoo die binnenbrouwers, vuyt oorsaecke

vanden contracte eertyts vande statswegen met hun aengegaen ende geexpireert inde geleden maendt van Decembri, tot noch toe hebben gegouden ende betaelt gehadt van een tonne cleyn bier eenen stuyver ende van alle andere soorten van bieren twee stuyvers, welck ongeldt voorden toecomenden tydt de stadt nyet en can gederven, mits de groote, sware ende excessive lasten die deselve jegenwoordichlyck is dragende, ende daeraff eenige int besundere op hetselve ongelt beseth syn, soo is bevonden nootelyck daccysen vande bieren nae advenant te hoogen ende stellen ten laste vande brouwers; sullen daeromme die binnenbrouwers van nu voortane gehouden syn te betalen, boven het ongeldt hiervore gespecificeert :

Van elcke tonne cleyn biers. . . . . I stuyver.

Ende van alle andere soorten van bieren. II stuyvers.

Selen oyck die brouwers gehouden syn te betalen van elcke tonne vier, VIII, XII ende XVI schellingenbier, die sy selen doen vuytvueren buyten der stadt, ter plaetsen daer de stadt heele noch halve accyse en is heffende . . . . III stuyvers.

Selen insgelycx die brouwers gehouden syn te betalen gelycke accyse ende ongelt vande bieren die sy slyten selen binnen hunnen huyse, gelyck andere poorters schuldich syn te betalen, volgende de specificatie hiervoren gestelt, oft willende daeraff bevryt syn, selen gehouden syn te betaelen voor elcken parsoon excederende den ouderdom van tweelff jaeren, binnen hunnen huyse oft brouwerye woonachtich synde, elcker maendt X stuyvers.

Inlandtsche buytenbrouwers.

Dinlandtsche buytenbrouwers, willende binnen deser stadt brengen, vercoopen oft penninckweerden hunne bieren, selen gehouden syn, onder eedt te doene in handen vanden Wethouderen vande plaetsen daer sy geseten syn, te geloven dat sy sullen, in het brouwen vande bieren die

sy hier sullen willen slyten, onderhouden ende achtervolgen dordonnantien die by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, met advyse vande Leden, op het stuck vande bieren tot noch toe gemaect syn oft in toecomenden tyde noch gemaect selen worden, ende daeraff te brengen attestatie auctenticq, gepasseert onder den segel van hunne woonstede, in handen vande Ghecomitteerde vander accysen alhier.

Selen insgelycx gehouden syn denselven Gecomitteerde over te brengen ende by hun te boecke doen stellen het teecken vande brouwerye daerinne sy woonachtich ende brouwende syn.

Ende mits by hun tselve doende, soo sullen de voors. inlantsche buytenbrouwers, by provisien ende sonder prejuditie vande IX articulen vande voors. ordonnantie vanden jaere XXXVII, die men duerende dese troublen desen aengaende houdt in surceantie, vryelycken binnen dese stadt moighen innebrengen, vercoopen ende penninckweerden alle soirten van bieren als den binnenbrouwers toegelaeten wordt te moigen brouwen ende contrefeyten, te wetene : cleyn bier, gemengt bier, vier, acht, XII ende XVI schellingenbier ende nyet voorder, mits daervore betalende gelycke ongelt als die binnenbrouwers gehouden syn te betalen, ende mits deselve bieren vercoopende tot sulcken ende gelycken pryse als den binnenbrouwers geordonneert is gelycke soorten van bieren te vercoopen, ende daeraff de poorters ende tappers oyck gehouden sullen syn gelycke accyse ende ongelt te betalen als sy syn betalende van gelycke soorten oft specien van bieren binnen derselver stadt gebrouwen.

Behalvens dat de voors. buytenbrouwers gehouden selen syn te betalen meer dan die binnenbrouwers, voor innecomen oft pontgelt van vier schellingenbier, II stuyvers.

Van acht, XII ende XVI schellingenbier . . IIII st.

Ende van bieren van IIII, VIII, XII ende XVI

schellingen, die alleenlyck door de stadt haren doorganck hebben selen, van elcke tonne. . . III st.

Ende dat oyck die buyten brouwers, geseten twee mylen rontsomme der stadt ende hunne bieren te lande seyndende, ende alle diegene die hunne bieren te water seynden, selen moeten innebrengen binnen der stadt gelycke quantiteyt van cleyne, oft immers halff stuyversbieren, als sy innebrengen ende vercoopen selen sware bieren van acht, XII ende XVI schellingen.

Ende alsoo den poorters van outs is toegelaeten buyten te moigen brouwen op hun eygen brouweryen ende die bieren binnen der stadt brengen endé tot hunnen huyse slyten, soo selen deselve gehouden syn te betalen van deselve bieren gelycke assyse ende ongeldt als die binnenbrouwers ende poirters syn geldende ende betalende.

Die tappers.

Die tappers selen gehouden syn eedt te doene dat sy dordonnantie vande stadt gemaect oft te maecken op het stuck vande bieren ende vuyttappen van dyen ernstelyck selen onderhouden, op pene van arbitralyck gestraft ende gecorrigeert te worden, soo wie contrarie dede.

Voorts, soo en selen de voors. tappers de soorten van bieren, hiervore respective toegelaeten te moigen brouwen ende brengen binnen der stadt, nyet hooger moigen vercoopen oft vuyttappen, duerende het ongelt ende hoochsele nu onlancx opgestelt ten behoeve vande wachte ende fortificatie, dan het vier schellingenbier, eenen halven stuyver IX blancken den pot, het acht schellingenbier, eenen stuyver IX blancken den pot, het XII schellingenbier, twee blancken den pot, ende het XVI schellingenbier, twee blancken een oort den pot, opde verbeurte van deselve bieren ende sluytinge vande huysen oft herbergen vanden genen die contrarie dede.

De tappers sware bieren inneleggende ende vuyttappende

en selen nyet moigen inneleggen noch vuyttappen eenige cleyne oft gemengde bieren, opde pene als vore.

Insgelycx die tappers, die vrempde oft vuytlandtsche bieren selen willen vercoopen ende vuyttappen, en selen nyet moigen inleggen noch vuyttappen inlandtsche bieren, et eo converso, opde pene als vore, ende dit by provisien ende tot wederoepen vanden Heeren.

En selen oyck hunne bieren vanden binnenbrouwers nyet moigen ontfangen anders dan in dobbele tonnen oft amen, opde penen soo hiervoren geseegt is.

En selen oyck nyet moigen behouden in hunne kelders eenige ydele staende vaten oft die ongesegelt syn, opde pene als vore.

Segeleers.

Omme te schouwen de groote menichte vanden segeleers die men tot grooten oncoste ende laste gehouden is temployeren inde brouweryen vander Nieuwer stadt, soo sal men maecken twee huyskens aende twee bruggen vande Nieuwe stadt, te wetene de Cisternebrugge ende de brugge gestaen aenden nieuwen vliet buyten Harman Hacxpoorte, ende selen alle de bieren gebrouwen binnen deselve Nieuwe stadt, het sy die binnen der stadt gesleten oft buyten gevuert worden, te water oft te lande, gehouden syn te passeren eene vande selve twee bruggen ende huyskens, ende selen aldaer gestelt wordene om te sitten, ten tyde de bieren vuyter brouweryen ghevuert selen worden, twee oft drye gequalificeerde parsoonen, diewelcke hebben selen denselven last ende commissie gelyck als hebben de segeleers inde brouweryen, ende selen van nu voortane de goeden luyden daccysteeckenen oft billietten by hun gehaelt leveren in handen vanden brouwere, die deselve teeckenen oft billietten door den cruyer die de bieren vuytcruyden sal gehouden sal syn te doen leveren in handen vande voors. Gecomitteerde vander bruggen, diewelcke denselven cruydere gehouden sullen syn te

gevene twee cruyersbrieven oft reysbillietten, daeraff de cruydere gehouden sal syn deen te laeten in handen van deselve Gecomitteerde, ende met het ander sal hy doorryden, wesende nochtans hetselve ierst byden Gecomitteerde onderteeckent, welcke Gecomitteerde gehouden selen syn de reysbillietten hun gelaeten te enfilaceren elck billeth op syn brouwerye, ende deselve alle weken eens overdragen ende confereren metten accysers.

Selen oyck deselve Gecomitteerde vermoigen, jae gehouden syn, hebbende eenich quaet vermoeyen, besundere in respecte vande tappersbieren, deselve te proeven oft sy oyck syn van sulcken pryse als de billietten syn inhoudende.

Ende dit al by provisien ende tot wederoepens vande Heeren als vore.

Alle welcke poincten ende articulen inder manieren als boven gelesen ende gevisiteert synde, syn by myne Heeren den Schouteth, Borgemeesteren ende Schepenen, met advyse vanden Breeden-Raedt als vore, oversulcx gesloten, geordonneert ende gestatueert by provisien ende tot wederoepens opden XXVII[en] Februarii anno 1578.

Gecomitteert Jan van Hove, Adjoinct inder Weth alhier, omme metten Dekens vanden ambachte vande Oude-cleercoopers te comuniceren ende van hun te coopen alle de parcheelen van houtwarck ende yserwarck begrepen inde overgegeven specificatie die onder dese comissie is gestelt, by hun tot behoeff deser stadt gelevert ende geleent, ende dat voorde somme van daerontrent LXV guldenen, ende sal de voors. van Hove daertoe moigen employeren de penningen geprocedeert vanden ontfanck vanden X[en] penninck, ende welcke betalinge den Gecomitteerde totten ontfanck vanden voors. X[en] penninck in rekeninge selen gepasseert worden; ordonnerende Aertus van Vissenaecken vande selve parcheelen van houtwarck ende yserwarck te maecken twee behoorlycke inventarisen, daeraff hy den eenen sal leveren in handen vande Tresoriers ende Rentmeestere ende den anderen onder hem behouden, ende goede toesicht hebben tot bewaernisse vande selve parcheelen waer

ende tot wat plaetsen deselve geemployeert ende gelevert worden. Actum XXVII^a Februarii anno 1578.

Gecomitteert ende geauthoriseert Joncker Gilleyn de le Cigne, als Hooftman, ende Davidt Scholiers, als Ontfanger vanden X^en penninck vanden vierden wyck, ende met hun gevuegt Hipolito van Uffel, Oudt-Wyckmeestere, om alle de huysen ende erven die verandert syn geduerende de voors. collectatie, ledich staen ende anderssints vande welcke geen seker vercleeren gedaen en is gheweest vande huere oft weerde, te schatten ende estimeren soo hooge ende leege als sy in goeder equiteyt ende nae conscientie selen bevinden te behooren, ende dyenvolgende den voors. X^en penninck daeraff op te beuren ende ontfangen. Actum XXVII^a Februarii anno 1578.

Gedepescheert ter ordonnantien van Syne Excellentie dese naevolgende acten:

Mynheer den Prinche van Oraegnien, Grave van Nassau etc., Gouverneur van Brabandt, Hollandt, Zeelandt etc., Lieutenant-Generael van Syne Hoocheyt, Erffborchgrave van Antwerpen, heeft gecomitteert ende comitteert, mits desen, Joncker Jan tZerraerts, Joncker Aernout vanden Dale ende Jannen van Halmale, Schouteth van Lilloo, tot Superintendenten vande forten ende schansen by Syne Excellentie tot conservatie vanden gemeynen lande geresolveert ende geordonneert te maecken ende te leggene, soo opden Garendyck als opde strate streckende nae Stabroeck, ontrent der brugge ende den waterloop ende den wiel aldaer, mitsgaders op sHertogendyck ontrent Coudensteyn, al volgende den patroone daeraff synde, om dinwoonders vande omliggende dorpen, plaetsen ende vlecken te verwilligen ende anderssints te bedwingen, sonder vertooch oft dilay, tot opmaeckinge vande selve forten, deselve vuytdeylende nae inhoudt de liste by desen gevuegt, volgende dadvys ende ordonnantie die hen sal wesen gegeven byden Ingenieurs ende Fortificatiemeesters Meesters Henrick van Paesschen ende Abraham Andriessens, den voors. Gecomitteerde authoriserende om int maecken vande selve forten te stellen alsulcken voet

ende ordre als sy tot opbeuren vanden selven warcke selen vinden te behooren; ordonnerende allen Officieren ende andere die des by hen selen versocht wesen te doene alle assistentie, behulp ende addres tot volcomen effect van desen. Actum ultima Februarii anno 1578.

Mynheer den Prinche van Oraegnien etc., heeft ghecomitteert ende comitteert, mits desen, Meester Henrick van Paesschen ende Abraham Andriessens als Ingenieurs tot het fort ende schanssen by Syne Excellentie geresolveert ende geordonneert te maecken ende te leggen, soo opden Garendyck als opde strate streckende nae Stabroeck ontrent de brugge, waterloop ende vliet aldaer, ende opden dyck genaempt sHertogendyck by Coudensteyn ontrent de heerlyckheyt van Lillo; ordonnerende allen warcklieden ende arbeyders ende andere toesicht ende bewint over deselve forten ende schansen hebbende tachtervolgene dordonnantie, voet ende besteck dwelck hen byde voors. Fortificatiemeesters ontrent denselven warcke sal worden gegeven ende belast. Actum ut supra.

Item, gecomitteert Joris Diericxssens, seylmaecker, tot toesicht vande forten ende schanssen by Syne Excellentie geordonneert opden Garendyck ende andere plaetsen ontrent Lilloo, ten eynde deselve worden opgemaect ende volvuert; ordonnerende allen warcklieden ende arbeyders den voors. Joris Diericxssens, in tgene hen nopende deselve warcken sal wesen geordonneert ende belast, gehoorsaem ende onderdanich te wesen, ende, ingevalle van wederspannicheyt, den Officiers vande selve plaetsen hem te assisteren, opdat tselve warck tot gemeyn welvaren vanden lande mach in alder vliet, sonder vertoch oft dilay, volbrocht worden. Actum ut supra.

Geordonneert den Dekens ende Oudermans vande Oudecleercoopersambachte van stonden ane tot behoeff vanden Grave van Swartsenboreh te laeten volgen XVI bedden met slaeplaeckenen, saergien ende hunnen toebehoorten. Actum ultima Februarii anno 1578.

Ten selven dage gedepescheert een acte van dat de

Grave van Swartsenborch, als wesende vanden gevolge van Syne Excellentie, sal vry syn van alle assysen. Actum ut supra.

Alsoo Syne Alteze op sekere requeste, derselver gepresenteert van wegen Borgemeesteren ende Schepenen alhier, nopende den vrydom vande assysen deser stadt, die ettelycke parsoonen ghepretendeert hebben te ghenieten, verclaert heeft hoe deselve Syne Alteze verstaet dat die vanden Raedt vande Staten hebbende expresse comissie, geedt ende gegageert synde, selen ghenyeten den vrydom vande voors. assyse, hebbende ter meerder versekertheyt overgegeven by name ende toename de parsoonen dewelcke deselve Syne Alteze verstaet te wesen vanden voors. Raedt, Soo ist dat myne Heeren consenteren, volgende de voors. appostille ende vercleeren, den voors. parsoonen by Syne Alteze geannomineert ende hiermede by geschrifte overgegeven den voors. vrydom, mits nochtans opteeckenende op dassyse heure namen ende de quantiteyt van bieren oft wynen die deselve selen commen inne te leggen metten vate ende anders nyet. Actum prima Martii anno 1578.

Instructie voorde Gecomitteerde totten ontfange ende inninge vande IcXXm guldenen, geconsenteert totten vuytlandtsche ruyteren etc. byden Leden deser stadt opden XIIen Februarii 78.

De Gecomitteerde Nicolaes de Voigt, Jan van Santvoort, Schepenen, Jan Damandt, Oude-Schepene, Jan Pellicorn, Valerius van Dale, Wyckmeesteren, Jan Baseliers, Deken vander Meerssen, selen dagelycx vergaderen, smorgens ten acht uren totten elffven ende des achternoens ten dry uren totten vyffven, om te besoignieren opde inninge vande voors. IcXXm guldenen, daertoe sal worden geassigneert het cleyn camerken neffens het Collegie.

Ende omme deselve inninge oft ontfanck te gevueglycker te doene, selen de Gecomitteerde moigen nemen ende assumeren, tot heurder assistentien ende onderstandt, alsulcken parsoon oft parsoonen als hunlieden noodich ende

goetduncken sal, om het inhalen vande penningen te doene.

Welcke parsoon oft parsoonen selen de penningen van heuren ontfanck alle dage moeten overbrengen inde voors. camere, om aldaer in cassa geleet te wordene oft anderssints vuytgetelt, soo ende gelyck de voors. Gecomitteerde sullen ordonneren.

Ende ten eynde in dese saecke met goede ordre ende alle moigelycke civiliteyt mach worden geprocedeert, sullen de Gecomitteerde assumeren eenen boeckhouder oft clerck die den ontfanck van dage tot dage sal opteeckenen.

Welcken voors. clerck sal worden geauthoriseert om te maecken de extracten vuyten cohyere vande lotinge ende deselve te autentiseren, om volgende denselven eenen-iegelycken vanden hondert ende twintich parsoonen oft hunnen adjuncten in gebreke synde (van promptelyck hare quote respective op te brengen,) daermede geinsinueert oft gesommeert te wordene.

Volgende welcke insinuatie oft sommatie eeniegelyck schuldich sal syn hen te reguleren binnen XXIIII uren, oft ten lancxsten binnen den III^en^ dage, op pene van realiter et de facto voor het voldoen derselver sommatien geexecuteert te wordene sonder eenige dissimulatie, ten ware alsulcken gesommeerde hadden contrarie ordonnantie van myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ende andere Leden deser stadt.

Ende ten eynde eeneniegelyck van synen remboursemente sal moigen hebben behoorlyck bescheet, sullen de Gecomitteerde schuldich syn te gheven aenden parsoonen die haer contingent sullen hebben behoorlyck ghefurneert quitantie boven de geloefte daer sylieden vuyten naem vande Staten Generael hen selen doen byder selver, volgende de acte in date XI Februarii 1578, dat sylieden selen participeren inde vyff particuliere obligatien vande Staten van Brabandt, Vlaenderen, Arthoys, Henegouw, Ryssel, Douwaye ende Orchies, wesende tsamen vander sommen

van hondert XX^m^ guldenen, den Gecomitteerde beloeft in handen te stellen, volgende de acte vanden Breeden-Raedt vanden XII^en^ ende XVII^en^ Februarii lestleden, om van hunne leveringe namaels betaelt te worden metten verloope, tegens acht ten honderden opt jaer.

Welcke voors. quitantien oft beloeftenissen byden Gecomitteerden indyer qualiteyt te ghevene oft te doene, selen moeten syn geteeckent by vier van hunlieden oft ten minsten van dryen, met annotatie vanden nombre vande lotinge ende folie vanden quohiere daer deselve lotinge is in geteeckent.

Ende gemerct byde acte vanden Leden deser stadt is geseegt dat men de voors. I^c^ XX^m^ guldenen promptelyck soude consigneren in handen vande Excellentie vanden Prinche van Oraegnien, omme etc., sal van noode wesen Syne Excellentie te versoecken ten eynde derselver gelieve te annomineren eenen parsoon oft meer andere, aen dewelcke de Gecomitteerde de penningen van hunnen ontfange selen moigen overtellen met authorisatie van Syne Excellentie, deselve penningen te ontfangen ende den Gecomitteerde daeraff te geven syne particutiere quitantie, daermede sylieden selen syn ontlast, volgende de acte by mynen Heere den Princhе daeraff te verleenen.

Ende alsoo de Gecomitteerde in deser saecken selen moeten doen diversche insinuatien ende weten etc., sullen deselve moigen assumeren eenen knape oft insinuateur, om continuelyck ontrent heurlieder camere te syne ende voorts geemployeert te worden in tgene de Gecomitteerde nootelyck selen vinden.

Maer alsoo men bevreest dat in deser saecken meerder diligentie ende extremiteyt van noode wesen sal, selen de Gecomitteerde moigen employeren ende te warcke stellen alsulcken Officiers van Lange oft Cortte Roeden, boden, cnuyvers oft anderen parsoonen als de Gecomitteerde selen bevinden van noode ende tot advanchement van deser saecken bequaem te wesen.

Aengaende de oncosten ter causen van dese inninge te doene ende besundere van boeckhouden, cassiers, cnape vander camere, oncosten van executien, met allen anderen diergelycken ongelde, als boecken, pampier, salaris ende andere nootelyckheden, selen deselve worden gedebourseert byde voors. Gecomitteerde vande penningen van hunnen ontfange ende voorts by hunnen cassier in rekeninge worden ghebrocht ten laste vande generaliteyt, mitsdyen dese saecke den Staten Generael is aengaende.

Ende nopende de behoorlycke gagien vande Comissarissen, boeckhouder, knape, insinuateurs ende diergelycke officiers, selen deselve worden getaxeert ter discretien van myne Heeren vande Weth, volgende den tydtdienst ende merite van eeneniegelycken, daeraff de betalinge sal gedaen worden byden cassier vande Gecomitteerde, die deselve sal brengen in rekeninge, metten andere oncosten ter causen van desen gedaen, ten laste vande generaliteyt als voren.

Ende alsoo nu ten tyde diversche haechmunten ende ander ongevalueert oft licht geldt is ganck hebbende, dwelck de Gecomitteerde door de mennichvuldicheyt oft abuys eenichssints souden comen te ontfangen, hoe nauw sy oyck toesien mochten, ende dat nyet wel moigelyck is, int ontfangen van soovele geldts in soo diversche specien als nu ten tyde syn ghemeynlyck in Borssen gaende, soo nauwe toe te sien daer en sal eenich verlies vallen, sal de cassier vande Gecomitteerde daeraff note maecken in syne rekeninge ende het verlies vanden selven gelde insgelycx brengen ten laste vande generaliteyt.

Ende alsoo men bevindt dat diversche parsoonen, in prejuditie van dese leeninge oft contributie, hen syn absenterende buyten deser stadt, ende diversche haer noch vanteren van gelycken te willen doene, sulcx dat grootelycken waer te beduchten dat het consent vande I^{c} XX^{m} guldenen een groot deel niet en soude connen opgebrocht worden, selen de Gecomitteerde doen houden journael oft dagelycxse memorie vanden insinuatien oft sommatien, mitsgaders vande weygeringen vanden ghesommeerden par-

soonen, met diligente annotatie vanden refusanten oft absenten parsoonen, om van dage tot dage myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen daeraff te doene advertentie oft annominatie, ten eynde deselve moigen worden realiter et de facto geexecuteert, soo ende gelyck men nae redene sal bevinden te behoorene.

Ende sullen voorts de Gecomitteerde nopende dese saecken hen in als reguleren volgende de ordonnantie ende naerderen last hunlieden by myne Heeren den Borgemeesteren ende Schepenen, nae exigentie vander saecken ende occurrentien vanden tyde, van dage tot dage te geven. Arrestatum in Collegio prima Martii anno 1578.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, Peeter Aernouts, Jan van Hove, Vincent de Smit ende Chrissostumus Scholiers, Adjoincten, om van stonden ane heur temployeren als Comissarisen ende Superintendenten by mynen voors. Heeren geordineert vanden weeckgelde, totten ontfanck ende collectatie vanden selven weeckgelde, ende, dat doende, te compareren opde camer boven het Collegium alhier ende aldaer voor hunlieden tontbieden de particuliere Gecomitteerde totter collectatie vanden selven weeckgelde, ende van heurlieden over te nemen hetgene dat sylieden alreets vanden selven weeckgelde moigen ontfangen hebben, ende voorts denselven belasten van dat sy terstondt ophalen hetgene dat noch nyet ontfangen en is, ende daerinne voorts van weke tot weke continueren, volgende den consente vanden Breeden-Raedt ende de comissie hunlieden gegeven, tot welcken ontfanck de voors. Gecomitteerde in desen selen moigen nemen eenen alsulcken boeckhouder als hun goetduncken sal ende daeroppe sylieden hen selen betrouwen, mitsgaders noch alsulcke ander parsoonen als sy totten selven ontfanck nootelyck selen bevinden te behoorene, waervan sylieden myne Heeren selen moigen veradverteren opdats noot sy. Actum prima Martii anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs ende clercken vande capitale impositie dat sy van stonden ane overbrengen, in handen

van myne Heeren voors., de cohieren ende de finale rekeninghe derselver. Actum ut supra.

Versocht ende expresselyck gecomitteert Jaspar van Surich, Coronel deser stadt, om van stonden ane ende hoe eer hoe liever op te coopen oft doen opcoopen, tot Franckfort ende alomme elders daert hem goetduncken sal, allen den salpeeter ende buspoeder die hy sal connen becomen, emmers ter sommen toe van X oft XII^m guldenen eens, ende sal tselve betaelt worden ende de voors. Zurich gerembourseert vanden iersten ende gereesten weeckgelde nu onlancx oyck, ten eynde als boven, byden Breeden-Raedt geconsenteert. Actum in Collegio desen iersten Meert anno 1578. (*fol.* 129 *v°*).

Gecomitteert Jaecques van Yewerwen ende Jaspar Charles om, volgende de voorgaende acte, inne te halen de resten vande capitale impositie, deselve authoriserende om den wederspanningen te doen de facto executeren, mitsgaders met hunlieden te accorderen ende te overcomen tot alsulcke andere gratieuse moderatie als sylieden, naede gelegentheyt ende qualiteyt van eeneniegelyck noch in gebreke synde, inder equiteyt ende gelegentheyt vander saecken, in goede conscientie selen bevinden te behooren, mitsgaders, de quohieren gesloten synde, te redigeren ende brengen opden voet ende maniere vande Generale Staten, volgende dinstructie daeroppe by myne Heeren te maecken. Actum prima Martii anno 1578. (*fol.* 131).

Gedepescheert een acte nopende den vrydom van assyse, voorden Audiencier Pottelsberge. Actum ut supra. (*fol.* 131).

Die vander Weth der stadt van Antwerpen, gesien hebbende de requeste gepresenteert aen myne Heeren vanden Rade van State by eenige borgers ende ingesetenen proprietarisen vande huysen verbrandt ten tyde van het saccagement derselver stadt, ende voldoende de appostille gestelt opde marge vande selve requeste, daerby denselven geordonneert wordt hun advys over te schryven op het innehoudt derselver requeste, seggen voor hun advys,

onder correctie van Syne Hoocheyt, dat mits den redenen aldaer byden supplianten int lange verhaelt, wel meriterende eenige gracieuse verlichtinge, men de voors. verbrande huysen soude moigen gunnen de vrydicheyt ende exemptie byden supplianten versocht voorden tydt van ses jaeren, het beginsel daeraff te rekenen vanden tydt aff des voors. saccagemente, mitsdyen dat in alle belastinge tsedert gevallen opden huysen ende gronden van erven der voors. stadt, deselve affgebrande huysen actuelyck ende metterdaet daeraff syn bevryt geweest, ende dat oyck myne Heeren de Staten Generael bevindende redelyck dat men alsulcke huysen eenige gratie doen soude, hebben wel expresselyck, in het consenteren vanden Cen penninck sedert geaccordeert, ondersproken dat deselve vande betalinge vanden selven Cen penninck vry ende exempt souden syn, ende souden die voors. vande Weth vinden geraden, opdat die voors. supplianten te vryelycker ende volcomelycker vande voors. gratie souden moigen genyeten, dat de voors. requeste met dit jegenwoordich advys den voors. Staten Generael werdde gecomuniceert, omme insgelycx hun advys hierop te verstane, ende opdat de voors. vrydicheyt ende exemptie, die hun Syn Hoocheyt gunnen sal voorden voors. termyn van tyde, oyck stadtgrypen in respecte vanden belastingen die deselve Staten van nu voortane consenteren selen op huysen ende gronden van erven, stellende nochtans allen tselve ter correctien van Syne Hoocheyt ende vande Heeren vanden Rade van Staten. Actum IIIa Martii anno 1578.

Item, gedepescheert voorden Coronels op heure requeste een appostille, van dat de guldebroeders ende jonge gesellen selen sonder vertreck overbrengen de namen ende toenamen van heure Supposten, met annominatie vanden tydt wanneer sy inde gulden ende vendele gecomen syn. Actum ut supra.

Alsoo van wegen den Brouwers deser stadt aen myne Heeren gepresenteert is sekere requeste, inhoudende seker remonstrantien oft doleantien in respecte vande nieuwe ordonnantie gepubliceert opt feyt van brouwen, den lesten Februarii 1578, Soo is by myne Heeren (by voorgaenden advyse vande Raetslieden,) geordonneert ende ordonneren,

mits desen, dat deselve Brouwers by provisien ende tot dat met advys vanden Breeden-Raedt naerder daerinne sal wesen versien, hun selen reguleren volgende de voors. nieuwe ordonnantie; ordonnerende insgelycx, als vore, den voors. Brouwers van dat sylieden, van stonden ane ende sonder eenich merckelyck vertreck, promptelyck selen opbrengen ende overtellen, in handen vande Collecteurs daertoe gecomitteert synde, de twee geschorste stuyvers voor elcke ame biers by hunlieden gebrouwen sedert den XXII[en] Decembris lestleden tot opden lesten Februarii oyck lest gepasseert. Actum III[a] Martii anno 1578.

Geordonneert den Rentmeestere Steenwinckel, alsoo hy geen middel en heeft om te betalen aen Mynheer den Cancellier IIII[c] LXXXVI guldenen VIII stuyvers, soo is denselven geordonneert deselve somme te nemen vuyte Casse van Reductien, ende sal tselve hem worden in rekeninge gepasseert ende te Hove geaggreert. Actum III[a] Martii anno 1578.

Listen vande parsoonen by Syne Alteze geannomineert om te genieten den vrydom vande stadtassyse ende ierst van die vande Finantie ende sommige Supposten vande selve.

Monsieur le Marquis de Havrech, Chef des dictes Finances.
Monsieur le Baron de Liedekerke, aussi Chyeff.
Le Sieur de Grobbendonck, Trésorier Général.
Le commis Damhoudere.
Le commis Ringout.
Le commis Doyenbrugghe.
Le commis Rouck.
Le Conseiller des dictes Finances, Maistre Jehan Gillis.
Le Recepveur des dictes Finances, Nicolas Baert.
L'Audiencier Pottelsberghe.
Le Greffier des dictes Finances, Sterck.
Le Greffier Croonendael.
L'Huissier des Finances.
Le Chapellain.
Le Trésorier des guerres du Roy, Molckeman.

Le Contrerolleur de l'Artillerie.
Le Recepveur de l'Artillerie.
Et estoyt subsignez : CROONENDAELE.

Déclaration du Conseil d'Estat qui doibvent estre francqz et exempts de toutes accises et impostes.

Le Prélat de Ste.-Gertrude, logé sur l'Ammand de ceste ville.
Le Prélat de Marolles, tient mesnaige.
Le Comte de Bossut, n'est en la ville.
Le Sieur de Fromont, tient mesnaige.
Le Sieur de Frezin, tient mesnaige.
Le Sieur de Willerval, n'est en la ville.
Le Sieur de Steenbeke, n'est en la ville.
Le Sieur de St.-Aldegonde, tient mesnaige.
Le Conseiller Pierre de Bevere, tient mesnaige.
Le Conseiller Elbertus Leoninus, tient mesnaige.
Le Conseiller Adolff de Meetkercke, tient mesnaige.
Le Conseiller Thiry de Lieffvelt, tient mesnaige.

Secrétaires.

Le Secrétaire Sille, tient mesnaige.
Le Secrétaire Jehan Asseliers, tient mesnaige.

L'huissier.

Anthoine de Beys, ne tenant mesnaige.

En bas estoyt escript : Par ordonnance Son Altèze. Subsignez : J. VAN ASSELIERS. Actum III^a^ Martii 1578.
(*fol.* 130 *v*°).

Geordonneert Joncker Gillis van Martselaer dat hy attesteren sal Aerden Borremans ende ander Gecomitteerde totten ontfanck vanden X^en^ penninck om van stonden ane te taxeren de ledige huysen ende daeraff te doen betalen den X^en^ penninck. Actum IIII^a^ Martii anno 1578.
(*fol.* 131).

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Peeter van Gelikercken, schrynwercker, de somme van dertich guldenen eens, ende dat in mindernisse ende op goede rekeninge van tgene des de voors. Peeter voor dese stadt in scrynwarck gemaect ende gelevert heeft. Actum V[a] Martii anno 1578.

Alsoo de Brouwers deser stadt tegens dordonnantie nu onlancx opden XXVIII[en] Februarii gepubliceert overgegeven hebben sekere doleantien ende swaricheden, waerdeure de borgeren deser stadt ende gemeynen man nyet en syn gerieft geweest van bier, Soo ist dat myne Heeren, tselve aengemerct, consenteren de voors. Brouwers dat sylieden, nyettegenstaende de voors. doleantien ende swaricheden, selen moigen continueren te brouwen ende heur bieren vuyt te vueren ende leveren, gelyck sylieden tselve hebben gedaen sedert den XXII[en] Decembris lestleden, ende dat ter tydt ende wylen toe dat alle deselve doleantien byde Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, gevisiteert synde, anderssints ende naerdien daerinne sal wesen versien. Actum VI[a] Martii 1578.

Alsoo, om dese stadt te versekeren, van noode is met alder neersticheyt te voorderen de wachten vande fortificatien ende de poorten, spuyen, sluysen ende vesten in alles te versiene, ende de Fortificatiemeesters daeroppe gehoort, vercleerden geen middel te hebben, maer dat sy alle weken vele te cort quamen van tgene tot dyen behalven was geconsenteert, dat oyck de Tresoriers ende Rentmeestere verclaerden geen middel te weten omme den voors. Fortificatiemeesters te assisteren, gelyck oyck de ordinarise warcken vander stadt waren XIIII oft XV weken verachtert, Soo is geordonneert dat Meester Nicolaes de Voigt (als byden Leden gecomitteert totten resterenden ontfanck vande middelen vanden casteele,) dat hy vande selve penningen onder hem berustende ende die hy, volgende syne comissie, gehouden is te tellen in handen vanden Rentmeestere deser stadt, sal tellen in handen vande voors. Fortificatiemeesters de somme van VI[c] guldenen, ende in handen vanden voors. Rentmeesters de somme van vier hondert guldenen, ende overbrengende recepisse van elcx,

selen hem in rekeninge worden gepasseert. Actum VI^a^ Martii anno 1578.

Geordonneert den XII Adjoincten metten XXVI Wyckmeesters, den Dekens vande Schippers, Meersse ende Bereyders alhier opt stadthuys te compareren op morgen ten seven uren, omme de resterende cohieren vande wycken derselver stadt gelyckerhandt toversiene ende tarresteren, opde pene van te verbeuren, die alsoo nyet en compareert, twee guldenen tot behoeff vanden armen. Actum VII^a^ Martii anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccysen alhier van dat sylieden, by provisien ende tot dat naerder daerinne byde Leden sal wesen versien, selen opschryven den wyn ende het bier hetwelck de ondergenoempde Heeren ende parsoonen alhier apart ende op heuren eygen cost huys houdende selen geraecken metter amen oft halve ame inne te leggene, ende behoudelyck oyck dat sylieden in tyden ende wylen, des versocht synde, by eede selen affirmeren dat sy ende elck van hun deselve wynen oft bieren tot nyemandts anders behoeff oft gebruyck ingeleet ende gesleten en hebben dan tot onderhoudt ende nootdruft van haren huysgesin oft parsoonen in haren aet ende dranck wesende Actum VIII^a^ Martii 1578.

Geordonneert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccysen alhier van dat sylieden, by provisien ende tot naerder byde Leden vanden Breeden-Raedt daerinne sal wesen versien, selen opteeckenen den wyn ende het bier hetwelck mynen Heer den Cancellier, als representerende den parsoon van Syne Majesteyt als Hertoge van Brabandt, alhier binnen dese stadt sal geraecken metten vate inne te leggen, sonder daervan noch ter tydt te betalen dassyse deser stadt daervan competerende. Actum VIII^a^ Martii anno 1578. (*fol.* 130).

Gelycke acte voorden Hertoge van Aerschot. Actum X^a^ Martii anno 1578. (*fol.* 130).

Alsoo in desen tyde egeene saecke nootelycker en is

dan dat de fortificatie deser stadt in alder diligentien gevoordert worde, soo ist dat myne Heeren, ten ernstigen versuecke ende vervolge vande goede borgeren ende ingesetenen derselver stadt, geordonneert hebben dat de Collecteurs vande bieraccyse alhier, van nu voortane, van de Meertse bieren, nyettegenstaende de voorgaende publicatien, ontfangen selen het heelgeldt hetwelck byde Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse geconsenteert is tot de fortificatien van dese stadt. Actum X^a Martii anno 1578.

Geordonneert van dat alle de handtplichters oft gebruyckers van alle de muelens staende ende resorterende onder de prochie van Ste.-Willeboorts ende opde steenwegen vande Kipdorp- ende Roypoorten, selen, promptelyck ende sonder eenich vertreck, geven ende contribueren, tot behoeff vande fortificatie van Deurne ende Dambrugge, de somme van ses guldenen voor elcken meulen, om daeraff in tyden ende wylen te doen alsulcke repartitie, rekeninge, bewys ende reliqua daer ende als behooren sal. Actum X^a Martii anno 1578.

Geordonneert (volgende de resolutie vanden Breeden-Raedt,) dat soowel de musketiers als hellebardiers vande wachte vanden Heere van Liedekercken selen worden betaelt ende voldaen van hetgene hen ter causen vanden selven dienste es toecomende, vanden iersten incommende weeckgelde byde Leden deser stadt geconsenteert; comitterende Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, ende Jaecques van Yewerven, coopman, assistent vande Weth alhier, om met den remonstranten aff te rekenen ende de voors. betalinge te beneersten den Gecomitteerde tot den ontfanck vanden selven weeckgelde; ordonnerende alsulcken somme als volgende de voors. affrekeninge hun byden voors. Meester Nicolaes de Voigt ende Jan van Yewerven voors. sal wesen belast vuyt te reycken ende te betalene, ende sal hun tselve worden gepasseert int vuytgeven hunder rekeninge. Actum X^a Martii anno 1578.

Gelycke acte opden trommelslagers. Actum ut supra.

Gelycke opde busschieters. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecommitteerde vanden voorleden geconsenteerden X^en^ penninck van dat sylieden, sonder eenich verdrach, selen ontfangen ende opheffen vande huysen dewelcke in hueren gegeven syn ende bewoont moighen worden van eenige gepreviligeerde parsoonen vande vrye Natien, als namentlyck Portegiesen, Engelschen ende Oisterlingen, den XX^en^ penninck in respecte vanden proprietaris, ende aengaende den anderen XX^en^ penninck, denwelcken die vande voors. vry Natien ten laste moigen gelegt worden als huerlingen, selen de voors. Gecomitteerde daervan overbrengen behoorlycke liste van heure namen ende toenamen, met annominatie vande wyck onder dewelcke deselve syn resorterende, waermede de voors. Gecomitteerde in heure rekeninge selen gestaen, ende sal voorts aengaende den pretensen vrydom vande voors. Natien genomen worden alsulcken ooge ende regard als men sal bevinden te behooren. Actum XI^a^ Martii 1578.

Gelycke acte gedepescheert in respecte vande Brouwers binnen dese stadt mits den contracte met hunlieden gemaect ende geexpireert XXII Decembris 1578. Actum ut supra.

Geordonneert den Dekens vande Vischcoopers Gillisen vanden Bossche te stellen int gebruyck ende possessie vande vischbancke byde fugie ende absentie van Jannen van Halle vacerende, deselve bancke den voors. vanden Bossche gunnende, volgende de voorgaende acte, ten selven fyne, by ernstelycken versuecke van Syne Excellentie, ter tydt ende wylen de voors. Jan van Halle vande selve fugie, absentie ende anderssints hem behoorlyck sal hebben geexpurgeert. Actum XI^a^ Martii anno 1578.

Gestelt sekere acte op sekere specificatie vande Dekens vande Schippers overgegeven, om te rusten twee schepen tot conservatie vande riviere ende omliggende plaetsen, ten eynde deselve soude worden gecomuniceert metten Breeden-Raedt. Actum XII^a^ Martii anno 1578.

Een acte gedepescheert op Gillis, de conchergie, van

VII^c LXXXVIII guldenen XI 1/2 stuyvers, ter causen vande maeltydt gehouden den XXII^en Decembris als men de Weth versetten. Actum XIII^a Martii anno 1578.

Alsoo men bevindt dat het water dat men hier int landt sedt gansselyck verloren loopt achter nae Oirderen inde leege landen ende naede moeren, sulcx dat men hier gheen water en can behouden, overmits dat wy hier soo hooge liggen, om dwelck te remedieren nootelyck sal syn dat men alomme de binnendycken oft waterscheydingen stoppe ende hooge, is daeromme noodich dat men de omliggende dorpen, als Eeckeren, Hoevenen, Wilmerdonck, Oirderen, Ettenhoven, Oisterweel, Steenborgerweerdt ende ander gelanden, gebiede dat sy terstondt opmaecken hen somerdycken ende waterscheydingen, tot welcken eynde men hen vant water sal ontlasten, waermede men hier vore de stadt waters genoch sal behouden.

Joncker Thymont van Urssele } vande Watermoelenbrugge metten appendentien.
Goossaert.

De Schouteth ende Wethouderen van Wilmerdonck ende Oirderen.

Willem de Laet, Oisterweel.

Schouteth ende Wethouderen. { Ettenhoven. Hoevenen. Eeckeren.

Tot welcken eynde de Spuymeester alhier sal schuldich syn open te doene. Actum XIII^a Martii 1578.

Geordonneert dat men den Capiteyn Claude Gabri sal betaelen à rayson van XX guldenen ter maendt, den clerck XV guldenen, de musquettiers XII guldenen ende de hellebardiers X guldenen, ende dat tot den VI^en Februarii inclus 78, ende dat sonder eenige meerdere gagie te geven ende te betalen, inder manieren ende vuegen, mitsgaders vuyten middelen byde Leden deser stadt geconsenteert. Actum XIII^a Martii anno 1578.

Gedepescheert voorde Fortificatiemeesters XXI acten luydende opde Capiteynen alhier, om op te halen het graeffgeldt. Actum ut supra.

Geordonneert aende Gecomitteerde totten ontfanck vanden weeckgelde te laeten volgen aen Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, de somme van seven hondert vyftich guldenen, om daermede te betalen eensdeels de canoniers in dienste deser stadt wesende, in minderinge van tgene men ter causen desselffs diensts volgende daffrekeninge met denselven gehouden (is te betalen), ende dat vande penningen berustende onder Huybrecht Wachtmans, ende overbrengende quitantie vanden selven de Voigt, sal tselve worden gepasseert in rekeninge. Actum XVII[a] Martii anno 1578.

Geordonneert ende ordonneren, mits desen, den XII Adjoincten ende Tresorier Jan de Poorter met Henrick van Onchen, mitsgaders den Wyckmeesters ende Dekens, omme te gaen inde XIII wycken ter oorsaecken vanden weeckgelde, van dat sylieden oft diegene die van hunlieden daertoe gevueglycxste sal connen oft moigen vaceren, van stonden ane ende sonder langer dilay, selen anderwerffven omme gaen, elck in hunne wycken, ende ontfangen het weeckgeldt, achtervolgende de cohieren daeraff by myne Heeren voors. ende de Leden deser stadt gemaect ende geredresseert, tot welcken eynde de voors. Gecomitteerde oft elck van hun die daertoe sal vaceren tot hunder oft synder assistentien sal moigen nemen de Cappiteynen oft honderste lieden vanden selven wycken, denselven Cappiteynen oft honderste lieden tselve alsoo mits desen ordonnerende ende bevelende, welck opgebeurt geldt de voors. Adjoincten ende Wyckmeesters terstont naeden ontfanck overtellen selen den Gecomitteerde totten voors. weeckgelde, ende dit al by provisien ende ter tydt toe dat opde collectatie voors. naerder sal wesen versien. Actum XVII[a] Martii anno 1578.

Geordonneert vuyt te reycken aenden Pensionaris Maes de somme van I[c]IX guldenen X stuyvers, ter causen vande remonstrantien, requesten ende andere schriftueren voor dese stadt gemaect ten bevele van myne Heeren, sedert

het beginsel vande maendt van Novembri anno LXXVII^tich^ totten XII^en^ Meert anno LXXVIII^tich^ inclues, prout in specificatione. Actum XVII^a^ Martii anno 1578.

Geordonneert ende gecomitteert Jaspar van Surch, Coronel, ten eynde hy van stonden ane van Aertus de Prost overneme, onder syn recepisse, seker vyff tonnen salpeeters, met noch vier tonnen gelycken salpeeter, acht tonnen solffers, acht tonnen colen gebroken ende twee hondert balen griecx vier dienende totter materien, ten eynde de voors. van Zurck daeraff mach doen maecken poeder. Actum XVII Martii anno 1578.

Geordonneert den Dekens vanden Jonghen Voetboge, vanden Ouden Handtboge ende vande Schermers, binnen XXIIII uren nae dinsinuatie van desen, in handen vanden Borgemeestere over te brengen de liste van hunnen Supposten, opde pene van thien guldenen byde voors. Dekens in gebreke wesende, tot behoeff vanden armen deser stadt; interdicerende den Dekens vander Gulden deser stadt yemanden meer inder Gulden te ontfangen, voor ende aleer anderssints by myne Heeren sal wesen geordonneert, ende dat op gelycke pene als boven. Actum XIX^a^ Martii anno 1578.

Geordonneert Jaecques van Male te leveren opt fort van Lilloo de quantiteyt van I^c^ £ cruyts, II^c^ £ lonten, ende sal hem gerembourseert worden byde Generale Staten oft de Heeren alhier. Actum ut supra.

Ceulx du Magistrat de la ville d'Anvers, ayants veu la requeste présentée à Son Alteze par Franchoys de Rondeau, et satisfaisants à l'apostille mise au marge d'icelle, par laquelle l'on demande leur advis sur ce que le dict Rondeau par le dispositiff de la dicte requeste requiert, que luy seroit faicte donnation absolute de certaine mayson de la citadelle, y spécifiée plus amplement, disent et advisent à Sa dicte Altèze qu'au regard, tant des maysons que des matériaulx et aultres appartenances de la dicte citadelle, il y a différent entre ceulx de la ville d'une, et Messieurs des Finances de Sa Majesté d'aultre part, prétendant

iceulx des Finances les applicquer aux demaines de Sa Majesté, et ceulx de la ville soustenans au contraire que le tout suyvra et demeurera à icelle ville, en tant moins et à bon compte du remboursement des sommes fornyes pour la structure de la dicte citadelle, du moyns en accomplissement du contract qu'alors a esté faict avecq le Duc d'Alve et jusques à ceste heure, ny de sa part ny de celle de ses successeurs, a esté accomply, par lequel icelluy s'estoyt obligé de parfaire les ramparts et fossez des joinctes tirans de la dicte citadelle vers la porte de St.-Jeorge, à la despence du Roy et sans charge aulcune de la ville. Et comme les dicts des Finances sont esté contens et ont offerts de mectre le dict différent en justice par devant juge compétent, samble aux dicts du Magistrat que pendant la cognoissance d'icelluy différent, rien debvroit estre innové ny décerné au préjudice de l'une ou l'aultre partie, de tant plus que les Estats Généraulx ont accordé à ceulx de la ville que par manière de provision ils poulront appréhender les matériaulx, ensamble pour en tenir les dictes maisons et héritaiges de la citadelle, pour en tenir et rendre compte au proffit d'icelluy qui sera trouvé en avoir droict, ce qu'en satisfaction de la dicte appostille, l'on a bien voulu advertir à Son Altèze, se soubmectant néantmoins à la très noble correction d'icelle. Faict le XIXe de Mars anno 1578.

Geordonneert als Dekens vande Schoolmeesters Meester Aernoudt Hesius ende Meester Adriaen Mercelis, mits doende den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Geordonneert Jannen Perquier, weerdt *int Vliesken*, te betalen XXII guldenen IIII stuyvers, ter causen van sekere maeltydt byden Ouden-Schepenen aldaer gedaen den XIX^{en} deser, doordyen den Breeden-Raedt soo spade was vergadert ende het goet debvoir byden Ouden-Schepenen alsdoen gedaen. Actum XX^{a} Martii anno 1578.

Geordonneert den Rentmeestere Steenwinckel (mitsdyen hy verclaerde geen middel te hebben dan vuyte Casse van Reductien,) dat hy Joncker Willem Borrewater vuyte selve Casse sal vuytreycken ende betalen de somme van

twee hondert XXIX^{tich} guldenen, ter causen van syne vacatien vanden jare LXXVI^{tich}, beginnende prima Decembris ende eyndende VII Julii anno LXXVII^{tich}, beyde inclues, ende sal tselve den voors. Rentmeestere in syne rekeninge worden gepasseert ende te Hove geaggreert. Actum XXI^{a} Martii anno 1578.

Alsoo Janne van Nyverseel, Rentmeestere vande Staten van Brabant int quartier van Antwerpen, vuyten naem vande selve Staten, hadde nu onlancx begonst te doen executeren die vande stadt van Antwerpen, voorde voldoeninge ende betalinge vande tachterheyt die deselve stadt schuldich was, vuyt oorsaecken soo vande ordinarise beden als achterstellen van renten den voors. Staten competerende, voor alle de voorgaende termynen gevallen tot Kersmisse lestleden incluys, ende dat dieselve van Antwerpen geen gevueglycker middel hebbende om deselve tachterheyt promptelyck te voldoene, hadden ten lesten den voors. Staten doen presenteren dat sy, op rekeninge vande selve tachterheyt, waren tevreden den Staten te laeten volgen het innecomen vanden derden hondersten penninck die men nu soude gaen lichten binnen der voors. stadt, tot sulcker sommen toe als denselven vuytbringen soude, Soo ist dat deselve Staten van Brabandt, daerop geleth hebbende, hebben de voors. presentatien geaccepteert ende accepteren mits desen, nyettegenstaende dat sy der voors. stadt, by appoinctemente vanden XVI^{en} Junii lestleden, alleenlyck hadden toegevuegt deen helft vanden voors. hondersten penninck ende dander helft tot hunwaerts gereserveert; ordonnerende den voors. Janne van Nyverseel dat, nae advenant vande sommen die denselven C^{en} penninck vuytbringen sal, hy den voors. van Antwerpen successive geven sal quitantie tot gelycke somme vande voors. tachterheyt inde beden ende verloope van renten als voren.

Ende aengaende tgene die voors. van Antwerpen voorder hebben gepretendeert van ongehouden te syne inde betalinge van eenen termyn vande voors. beden ende renten gevallen ten tyde de Spaegniaerden de stadt hadden in haer bedwanck ende van het geheel incomen disponeerden nae hunnen lust ende gheeste, selen de voors. Staten van

Brabant denselven van Antwerpen alle behulp ende assistentie doen hen moigelyck neffens Syne Hoocheyt, Rade van State ende Staten Generael, ten eynde sy moigen worden gerecompenseert van alsulcke beschadicheyt als sy totter sommen toe van twee oft dryentwintich duysent ponden Arthois als eenen termyn vande bede van II^{c} X^{m} £ Arthois mette augmentatien beloopende is, oft tot alsulcke meerdere somme als sy moighen waerschynelyck geleden hebben door de voors. Spaegnaerden ende middelertydt, soo ordonneren de voors. Staten den voors. van Immersel ende allen andere die dit aengaen mach, dat sy die voors. van Antwerpen aengaende de betalingen vanden voors. termyn laeten ongemolesteert, ymmers voorden tydt van twee maenden ende tot dat deselve naerder ordonnantie dyenaengaende hebben selen vande selve Staten. Gedaen tot Antwerpen den XXI^{en} Martii anno XV^{c} LXXVIII^{tich}. Onder stondt : Ter ordonnantie vande voors. Staten van Brabant. Onderteeckent : Cornelis Wellemans.

Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere, volbrengende de presentatie geinsereert staende inde acte hiervoren gestelt ende mits genyetende deffect vande conditien, ordonnantien ende geloeften inde selve acte naerder verhaelt, hebben ondergelaeten ende laeten onder, mits desen, tot behoeve vande Staten van Brabandt, allen alsulcken recht ende actie als hun is competerende totten derden hondersten penninck die binnen de voors. stadt gelicht sal worden, om het gheheel innecomen van dyen by hun oft van hunnentwegen ontfangen ende voorts bekeert te worden daer ende alsoo denselven gelieven sal. Actum XXII^{a} Martii anno 1578.

Geordonneert dat de buytenvleeschouders voortane ende ter tydt anders by myne Heeren sal wesen geordonneert, met hunnen vleesch selen moigen voorstaen ende hunne cramen stellen opt kerckhoff van Onser Vrouwen voor het Besaenhuys. Actum XXIIII^{a} Martii anno 1578.

Alsoo byden Breeden-Raedt deser stadt den XXV^{en} Januarii lestleden is geresolveert dat men, in plaetse vande XX stuyvers (by denselven Leden tot behoeve vande

fortificatie deser stadt te vorens geconsenteert op elcke ame wyns, bedragende ontrent een oortken stuyvers opden pot,) soude betalen eenen stuyver, mits redenen inde acte vanden consente vanden selven dage breeder geruert, dewelcke resolutie, mits sekere consideratien, tot noch toe nyet is geeffectueert, Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt den Collecteurs vanden wynaccyse hebben belast ende belasten, mits desen, terstondt nae dierste schinderinge vande wynen, denselven stuyver oft vyff guldenen vande ame vande wyntaverniers te ontfangen ende te innen, ende daeraff een particuliere casse te houden ende ontfanck apart te maecken, om deselve penningen namaels geemployeert te wordene volgende der ordonnantie die men tot dyen eynde hun geven sal. Actum XXIIII^{a} Martii anno 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde vanden ontfanck generael vande contributien vanden weeckgelde vuyt te reycken ende te betalen aenden musquetiers ende hellebardiers vanden Heere van Liedekercken, by maniere van leeninge (volgende daffrekeninge by Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, ende Jaecques van Yewerven, Assistent, vuyt laste vande acte collegiael vanden X^{en} Martii lestleden met denselven ghedaen,) de somme van duysent vier hondert vyffentnegentich guldenen eens, ende overleverende dese met behoorlycke quitantie daertoe dienende, sal hun tselve worden gepasseert int vuytgeven hunder rekeninge; ordonnerende den Collecteurs vande wynaccyse de voors. Gecomitteerde van gelycke somme van I^{m} IIII^{c} XCV guldenen te rembourseren, ende dat vande penningen procederende vanden stuyver (in plaetse van het oortken stuyvers op elcken pot wyns byde Leden deser stadt te vorens totter fortificatien opgestelt,) den XXV^{en} Januarii lestleden geconsenteert, ende waervan de Collecteurs op heden datum deser belast is ontfanck apart te maeckene, te wetene à rayson *(sic)* ende een blanck van elcken stuyver, inhoudende het resterende oortken tot behoeve vande fortificatie. Actum Lunæ XXIIII^{a} Martii anno 1578.

Gelycke acte vande somme van duysent VI^{c} XLVI

guldenen X stuyvers voorde canoniers, volgende daffrekeninge als boven. Actum ut supra.

Gelycke vande somme van IXc LVI guldenen voorde trommelslagers ende pypers. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Moyses Opden Grave, gesworen bode, tsamen Ic LXXVI guldenen XXIII stuyvers, ter causen van vacatien ende anderssints. Actum XXIIIIa Martii anno 1578.

Een acte byde welcke den Drossaert van Borgerhoudt is geordonneert texecuteren diegene die in gebreke blyven te comen warcken aen het fort van Borgerhoudt. Actum XXVa Martii anno 1578.

Alsoo myne Heeren hebben vernomen ende verstaen dat Jan Huysman ende Caspar Mostroop, cooplieden vande Hensche Oistersche Natie, difficulteyt maecken op te brengen ende te leveren alsulcke somme van penningen op dewelcke sy byde Leden deser stadt syn gestelt, tot fornissemente vande hondert ende twintich duysent guldenen by maniere van prest tot oplichtinge vande ruyteren ende Duytsche peerden geconsenteert, nyet by faulte oft gebreke van goeden wille ende affectie die sy de gemeyne saecke waren toedragende, maer om hun dyenaengaende ende tselve effectuerende nyet te prejudicieren ende eenich naedeel te doene in respecte van hunne previlegien, preëminencien ende vrydicheden der Natie gegunt ende competerende, Soo hebben de voors. Wethouderen verclaert ende verclaren, mits desen, hunne intentie egeenssints te syne den voors. cooplieden, oft eenige andere resorterende ende onderworpen onder de voors. Natie, egeenssints te vercortene in hunne gerechticheden, maer dat sy deselve daerinne willen houden ende mainteneren, ende dat de voors. leeninge sal geschieden sonder prejuditie vande voors. previlegien ende sonder tselve te trecken in consequentien, hen ten selven eynde dese jegenwoordige acte van verclaringe verleenende. Actum XXVIIa Martii anno 1578.

Geordonneert den Coronels deser stadt tinsinueren allen

cooplieden binnen deser stadt hun met poeder generende ende tselve vercoopende, hunne winckelen altydt ten minsten versien ende gestoffeert te houden met hondert pondt poeders, sonder onder tselve getal yet te venten, te lossen oft te slyten, opde pene, die men sal bevinden min in huys te hebbene, van tweelff ponden poeders tot behoeff vande Coronels. Actum XXVIII Martii anno 1578.

Geordonneert Cornelis Gramey, Collecteur vande wyn-accyse, over te gheven in handen vanden Binnen-Borgemeestere, by specificatie, alle de wynen daeraff den impost by hun is opgeteeckent, byde Geestelyckheyt binnen deser stadt ghebruyct. Ut supra.

Alsoo tot goede toesicht ende avancement van deser stadts bieraccyse inde binnenstadt, de continuele presentie ende goede toesicht van Augustyn de Coelenaer seer nootelyck ende oirboir is, soo ist dat myne Heeren, collegialiter vergadert synde, opt selve regard nemende, geordonneert hebben ende ordonneren, mits desen, Cornelisen Daems, Coronel deser stadt, mitsgaders Jaspar Vleminck, Capiteyn, resorterende onder denselven Coronel, dat sy denselven Augustyn vry ende exempt selen houden vande dachwacht, mitsgaders ongemolesteert te houden om te doen bedienen onder het voors. vendel oft andere eenich offitie, tsy van lieutenanschap, Vendrich, Corporael of anderssints, maer dat men denselven sal, in respecte vande nachtwacht ende als hy opde voors. accyse nyet en moet vaceren, laeten ghestaen inder vuegen ende manieren gelyck hy tot noch toe ghewaect heeft. Actum XXVII[a] Martii anno 1578.

Geordonneert Jan Anthonis ende Jaecques Adriaenssens omme te wesen Ceurmeesters vander Natien vande Zeepzieders derselver stadt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Adolff van Osnaburch de somme van hondert achtenvyfftich guldenen ende XVII 1/2 stuyvers, ende dat ter causen van vacatien ende verschoten penningen

byden selven Adolff gedaen, sedert XV Decembris 77 totten XXVIIIen Februarii lestleden, tot Spiers, Franckfoort ende elders, volgende de rekeninge ende specificatie daervan overgegeven ende dacte daervan daeronder gestelt. Actum XXVII Martii anno 1578.

Geordonneert hunne Gedeputeerde comparerende byde Staten van Brabandt hun te conformeren (aengaende de restitutie vande obligatie ende handtschrift van twee hondert duysent ponden Arthois vanden Heer Jaspar Schets, Riddere, Baenreheer van Wirtermale (1), Heer van Grobbendonck etc.) metten consente ende ordonnantie vande Prelaeten, Edelen ende den Gedeputeerde vande andere hooftsteden van Brabant. Actum XXVIIa Martii 1578. (*fol.* 140 *v*o).

Geordonneert Hanssen Scholiers om te wesen Capiteyn vande compaignie vande ierste wyck deser stadt. Actum ut supra. (*fol.* 140 *v*o).

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den weerdt *inde Oude Swaen* alhier vuyt te reycken de somme van sessenviertich guldenen VII stuyvers eens, ter causen van sekere maeltydt aldaer gehouden vuyt laste van myne Heeren, om te tracteren met de Gecomitteerde van Delft die alhier met hunne bieren waren comen om deselve tinduceren, om te willen wederkeeren, ten eynde daerdore egeene prejuditie en soude werden ghedaen int contract alsdoen met den Brouwers deser stadt voor handen wesende. Actum XXIXa Martii 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde vande Reductien dat sy door handen van Jenyn van Boeckele selen betalen aen Heeren Peeter van Dale de somme van seven hondert XII guldenen X stuyvers, wesende twee halve jaren verloops, procederende van twee parcheelen van renten, te weten deen van XIIc guldenen erfflyck ende dandere van IIc XXV guldenen erfflyck die hy opde stadt is heffende, mits nemende quitantie vanden selven Heer Peeter van Dale. Actum IIIIa Aprilis anno 1578.

---

(1) Wesemale.

Geordonneert den vier gesworen Erffscheyders metten stadtsmetsers (ende) timmerman, dat sy van stonden aen ende in alder neersticheyt selen visiteren St.-Jorispoorte, oft die eenich peryckel souden moighen hebben van inne te vallen; ende indyen sy bevinden eenich peryckel te wesen, selen myne Heeren daeraff adverteren, mitsgaders hoe dat men tselve ten minsten coste soude moighen remedieren. Actum IIII[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert als dat elck tavernier dewelcke gelogeert hebben, ten innecomen van Syne Excellentie alhier, de borgeren soo van Gendt als Dermonde, dat deselve de vertheerde costen vande selve selen vinden aende tachterheyt diewelcke sy dese stadt ten achter syn ter causen vande schinderinge; ordonnerende den Rentmeestere hem desen aengaende ende om nyet te prejudicieren de Casse vande rentiers, gelycke somme van duysent eenentachentich gul-denen te rembourseren vande penningen procederende vande imposten. Actum IIII[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere aff te schryven Lambrecht Buyck, weert *inde Swaen* in Borger-houdt, seker twee amen ende een halff wyns, in respecte vande assyse, deser stadt competerende, ende voorder nyet, dewelcke de gulden deser stadt gehadt hebben in het tracteren vande gulden van Lyer, ten innecomen van Syne Hoocheyt. Actum IIII[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert den Comissarisen totten ontfanck vanden generalen impost van dat sylieden, sonder eenich voorder oft langer dilay, selen innen ende, ingevalle des noot sy, executeren den resterenden impost vande Vleesschouders deser stadt, ende denwelcken sy alnoch ten achter syn. Actum VII[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert dat de Collecteurs vanden wyn- ende bier accysen, sonder eenich langer vertrek oft dilay, selen opbrengen den heelen ontfanck die sylieden gehadt hebben vanden impost vande selve wynen oft bieren, sonder yet inne te houden voor oft onder het dexel van heurlieder gagien, maer selen deselve moigen heysschen ende sal

hunlieden daerinne promptelyck worden versien. Actum ut supra.

Geordonneert dat Jan Teermans, Wouter *inde Swane*, Andries van Bremen, den ouden, ende Peeter de Ka respective selen wesen ende dienen als Wyckmeesters inde XIIIIe wyck deser stadt, inde plaetsen oft vlecken van Heerinckroye, Mechelschen steenwech, Losane ende Lye, ende dat inde stede vande voorgaende Wyckmeesters Jan Dregge, Jan vander Oudera, Jacop Cloot ende Peeter Mathyssen, behoudelyck nochtans ende op expresse conditie van dat deselve voorgaende Wyckmeesters selen schuldich ende gehouden syn den aencomende Wyckmeesters aff te dragen de tachterheyt die tot nu toe ghemaect is, tot welcken eynde in state ende vigeur blyven selen heure comissien ende acten van executorien henlieden tot heurder offitie ende om te beter ende gevueglycker de deffaillanten te bedwingen tot voldoeninge van heurlieder gesette quoten van ruyter-oft ongeldt. Actum VIIa Aprilis anno 1578.

Geordonneert dat Tresoriers ende Rentmeestere betalen selen Peeter vanden Venne, Deken vande Schippersambachte, de somme van hondert LXXII Karolusguldenen, ter causen vande schepen deser stadt ten beheete van myne Heeren dese stadt gedient hebbende, sedert den IIen Februarii lestleden totten XXen derselver, volgende de specificatie. Actum VIIa Aprilis anno 1578.

Geordonneert als vore te betalen XIII guldenen eens voorde schippers van Mechelen, die opden IIIIen Februarii van hier nae Willebroeck gevuert hebben sekere soldaten. Actum als vore.

Alsoo de vuytlandtsche cooplieden, soo vander Duytscher, Oistersche als andere Natien binnen deser stadt residerende, trafficquerende respective op Franckfoort, Straesborch, Lupsich, Hongeryen, Bemen ende andere vuytlandige steden, myne Heeren hadden schriftelyck by supplicatie te kennen gegeven, opden iersten Februarii anno 1573, hoe dat sy inden voorleden goeden tydt alle jaere gewoon waren gheweest binnen deser stadt te doen bereyden ende vervwen seker

groote quantiteyt van laeckenen, tot vele duysenden toe, die sy vuyt deser stadt bereyt ende geverft ter voors. plaetsen plegen te seynden ende aldaer te verhandelen, dwelck hun voordane nyet meer moigelyck en was te doene, mits de groote dierte vande weet ende ander materialen nootelyck tot den vervwen, daerdoor den prys ende loon die sy voor het vervwen van heuren laeckenen binnen deser stadt moesten betalen, sooseer was verdiert ende nu verschillende, dat men van een laecken op heel stael geverft (onder welck heel stael nyemandt en is gheoirloft volgende de ordonnantien vanden Gulden Boeck te verven,) doen ter tydt moeste betalen sestich schellingen Vleems, welck men in voorgaende tyden wel voor XVII oft XVIII schellingen plach te vervwen, sulcx dat sylieden daerdeure waren veroorsaect, ten eynde sy mochten toecomen ende de mercten frequenteren, heure laeckenen ombereyt ende ongeverft vuyt deser stadt te seynden tot Coelen, Hamborch, Wesel Goch, Empden, Norenborch ende andere plaetsen, daer men opde helft nae soo swaer nyet en verft als men binnen deser stadt, volgende der ordonnantien vanden Gulden Boeck, moet doen, welcke laeckenen aldaer overal alsoo geverft soo ghewillich ende wel getrocken syn, als de laeckenen binnen deser stadt gheverft op gheheel stael, nyet alleenlyck tot grooten ongerieve van hun, supplianten, maer oyck in prejuditie ende tot grooten achterdeel vande Supposten vande natie vande Vervwers ende ambachte vande Bereyders, mitsgaders oyck van alle andere ambachten ende handtwarckers die hun broot gewoon waeren aen hun, supplianten, te winnen ende noch souden winnen, indyen sy, supplianten, de laeckenen die sy van hier syn seyndende buytens landts inde voors. steden of elders, wesende al grove laeckenen die men noempt packlaeckenen ende nader laeckenen van minderen pryse, mochten alhier doen vervwen opde maniere van Coelen, Hamborch, Goch ende andere voorgenoemde steden, gelyck sylieden alreede over eenige jaeren ende mercten hebben heure laeckenen inde voors. vuytlandige steden opde voors. maniere moeten doen vervwen, ten eynde sy ter gelycker merct ende met gelycken vuytcoop souden moigen den coopman gerieven, dyen deselve vervwe pro valore soo aengenaem was als de vervwe van het heel stael, mitsdyen den prys is mindere

ende evenwel in syn qualiteyt goet ende loffelyck, verschillende op een pack laeckens de somme van XII, XIII, XIIII ende XV ponden Vleems, dat oyck de Heeren die de laeckenen met grooten mennichte binnen deser stadt syn opcoopende om heure dienaers te cleeden, over eenige jaeren syn inden treyn ende gewoonte gecomen deselve laeckenen, alsoo rouw synde, buyten deser stadt te doen vueren ende inde voors. vuytlandtsche steden te doen vervwen ende bereyden opde voors. maniere, daerdeure de voors. neiringe van vervwen ende bereyden seer grootelycx compt te cesseren ende, ten vuyteynde, de voors. Vervwers metten Bereyders, Volders ende andere handtwarcken oft neiringen hunlieden connex wesende, souden geschapen syn hunlieden te moeten vertrecken buyten deser stadt om voor hun huysvrouwe ende kinderen den cost te winnen ter plaetsen daer men soo strictelyck nyet en is vervwende op geheel stael. Ende soo men binnen de voors. vuytlandige steden den cooplieden dwingt dat sy de laeckenen die sy aldaer willen doen vervwen oyck moeten aldaer doen bereyden ende oversulcx rouw innebrengen, dwelck tendeert tot extirpatie van het loffelyck ambacht vande Bereyders binnen deser stadt (eertydts seer gefloreert hebbende ende nu bycans teenemael te nyete gegaen,) ende noch meer tenderen soude, sooverre daerinne nyet promptelyck en warde versien, met meer andere redenen byde supplianten, by forme van remonstrantie, te kennen gegeven, baden daeromme dat myne Heeren gelieven wilde by tollerantie ende gedoochsaemheyt toe te laeten ende te consenteren, by provisien, dat men alle laeckenen vande qualiteyt als vore, die men van vuyt deser stadt soude willen seynden buytens landts inde voors. oft andere steden, soude moigen doen vervwen opde voors. maniere van Coelen, Hamborch, Goch, Empden ende andere vuytlandige steden, ende dit al sonder prejuditie vande voors. ordonnantien vanden Gulden Boeck opt stuck vant vervwen gemaect. Ende alsoo daernae inden jare LXXIIII waeren ghecomitteert seker Comissarisen, die hun nopende den voors. inhouden souden informeren, eentsamentlyck opde qualiteyt ende deucht vanden stoffen daermede men de laeckenen inde supplicatie geruert soude vervwen, ten eynde men mochte wesen onderricht oft de deucht vande selve stoffe sulcx ware ende in heure qualiteyt soo goet

dat dese stadt daerdeure nyet en soude syn geblameert oft gediffameert, met welcke voors. supplicatie die Dekens, Ouders ende gemeyne gesellen vande Vervwers, mitsgaders die vande Bereydersambachte binnen deser stadt, voor haer interest hen gevuegt hebbende, hadden aen myne voors. Heeren, opden XVIIen Februarii anno 1578, met adjoinctie vande voors. coopliedens, anderwerff requeste gepresenteert, biddende seer oytmoedelyck, vuyt de voors. redenen ende andere by hunlieden, soo schriftelyck als mondeling, verthoont, dat myne Heeren soude gelieven te consenteren, by provisien, dat sylieden, des versocht synde, souden moighen gebruycken alleenlyck aen slecht goet, als packlaeckenen ende andere mindere van pryse, dienende op Franckfort, de voors. vervwe, genaempt Welse oft vuytlandtsche verwe, dewelcke men soude moigen noemen een halff stael ende oversulcx worden gesegelt met eenen segel specialyck daertoe by myne Heeren te authoriseren. Op allen dwelck myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt, hebbende gehadt dadvis vande gesworen peertssers ende gesworen staelders deser stadt, mitsgaders oyck gehoort hebbende het rapport vande voors. Comissarisen, die metten voors. coopliedеn, natie vande Veruwers ende Supposten vanden ambachte vande Bereyders particulierlyck hebben gecomunicheert, ende op als volcomelyck geinformeert ende geleth hebbende, besundere consideratie nemende opde conjointure van desen tyde, geordonneert ende, by maniere van conniventie, gepermitteert by provisien, alleenlyck ter tydt ende wylen anders sal worden gesegt, dat den supplianten respective selen moigen vervwen ende doen vervwen, opde maniere vanden halven staele, de voors. packlaeckenen ende andere van minderen pryse, alleenlycken die buyten slandts nae Franckfort ende andere voors. vuytlanden, Duytsche ende Oistersche steden, selen worden gevoert, volgende den halven stale op heden datum van desen geexhibeert ende by advyse vande staelders deser stadt goet ende oprecht bevonden, nae synder qualiteyt, mits wordende gesegelt byde voors. staelders metten teecken oft segel wesende een halff handt, scilicet eenen duym met twee vingeren, staende inde ronde geschreven: *het half stael*, gheteeckent renvers een borcht met twee handen ende inde ronde geschreven dese woorden: *binnen Antwerpen*;

blyvende dordonnantie vanden Gulden Boeck opt stuck vant vervwen gemaect in als ongeprejudicieert ende in vigeur in respecte van allen ander soorten van laeckenen, wesende van meerderen pryse dan de voors. packlaeckenen. Lectum et arrestatum in Collegio den VII^en Aprilis anno 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, Gecomitteerde totter reductie deser stadt renten, te belasten den clercken vande Rentmeesterscamer, Collecteurs vande accysen ende ander onder hebbende eenich bewindt vande penningen derselver reductien geaffecteert (ter tydt sal wesen versien van eenen generalen Rentmeestere,) de verschenen renten vervallen aende parsoonen hen volgende de reductie gereguleert hebbende te betalen ende te voldoene, denselven Meester Nicolaes de Voigt daertoe, mits desen, authoriserende ende den voors. clercken, Collecteurs ende andere expresselyck ordonnerende hen volgende dordonnantie ten selven fyne byden voors. de Voigt te gevene te reguleren. Actum VIII^a Aprilis anno 1578.

Geordonneert den clercken geschreven hebbende de cohieren vanden derden hondersten penninck te betalen eenen stuyver voor elck bladt, tot alsoo vele blaederen als blycken sal byde attestatie vande supplienten by hun geschreven te syne. Actum IX^a Aprilis anno 1578.

Ende alsoo denselven hondersten penninck es gedestineert tot remboursement vande Casse van Reductien, soo is Meester Nicolaes de Voigt geordonneert deselve somme te betalen ende sal hem deselve somme strecken int vuytgeven synder rekeninge. Actum ut supra.

Geordonneert Cornelis Grameye, Collecteur vande wynaccyse, van stonden ane ende sonder vertreck, te doen innen alle doude resten vande wynaccyse, omme daermede te betalen den Heeren van hunne gagien volgende de liste daeraff synde, interdicerende denselven de penningen daeraff comende yemanden anders te geven. Actum IX^a Aprilis anno 1578.

Geordonneert Nicolaes vanden Broeck, als Ontfanger van-

den impost vanden grane, mee, hoppe, vlas ende andere gelycke waren, sonder vertreck ende dilay op te brengen den geheelen ontfanck van synder administratien ende bewindt in handen vanden Commissaris daertoe geordonneert, sonder in respecte vande pretensie van henne gagien ende salaris yet ter causen van dyen inne te houden. Actum IXa Aprilis anno 1578.

Gelycke acte op Meester Jaspar van Lauwretten ende Hillebrandt Fuys, sittende opden tol van Zeelandt, als Gecommitteerde om tontfangen den nieuwen impost van mee, hoppe, vlas, etc. Actum ut supra.

Een acte op Jan vander Eycken te rembourseren aen Meester Adolff Blyleven, Schepene, van vyff guldenen by hem betaelt aenden deurweerdere Maes, als ghebesoigneert hebbende in sekere saecke deser stadt. Actum IXa Aprilis anno 1578.

Geordonneert Meester Pauwels Schuermans ende Jan de Poorter, Tresoriers, van stonden ane ende sonder eenich vertreck behoorlyck te doen versien ende hermaecken de spuyen, boomen ende dycken vande Nieuwstadt, ende dat mits het groot peryckel ende evidente schade die dese stadt, by faulte van dyen ende langer dilay, geschapen is te lyden. Actum Xa Aprilis anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Mynheer den Baron van Liedekercken, als Gecommitteerde tot het vernieuwen vande Weth den XXIIIIen Decembris lestleden, vuyt te reycken de somme van twee hondert vyftich guldenen eens. Actum Xa Aprilis anno 1578.

Geordonneert Meester Jan Fagi te brengen opden stadthuyse seker contoirken wesende ten huyse vande Welsers, om gesequestreert te worden ad opus jus habentis. Actum ut supra.

Geordonneert den Collecteurs vande wynaccyse van dat sy, ten iersten ende sonder eenich dilay, selen gaen visiteren de kelders van alle de geestelycke parsoonen, soo parti-

culiere als generale oft collegiale deser stadt, ende caut à caut op te teeckenen de vonden vanden wyn die sy respective in heure kelderen syn hebbende, ten eynde ende om daervan betaelt te worden dassyse deser stadt competerende, volgende den placcate van Syne Majesteyt in date den iersten Aprilis lestleden daeraff gemaect ende gedepescheert. Actum ut supra.

Gecomitteert Jan van Santvoort, Schepene, ende Jan van Hove, Adjoinct, om met Pauwels Doucher (1), Coronel alhier, aff te rekenen soo nopende de reste hem competerende ter causen vande obligatie van IIII^c LXVI duysent guldenen als den intrest daervan, ende, tselve gedaen, om metten selven Doucher nopende syne tachterheyt te veraccorderen, nopende de prolongatie daervan voor sesse toecomende maenden. Actum ut supra.

Alsoo Janne van Steenwinckel den Heeren vande Weth heeft te kennen gegeven hoe dat hy de rekeninge vander administratien van het rentmeesterschap van dese stadt nyet en can pertinentelyck gemaecken, ten ware de pachters oft collecteurs vande cleyn assysen ierst ende alvoren overbrachten de stucken vande assignatien die hy op hunlieden in groote mennichte oft qualiteyt heeft gegeven, om te wetene wat betalinge datter is geschiet ende gedaen geweest om die in rekeninge te stellen, Soo is by myne Heeren geordonneert allen ende iegelyck vande voors. pachters ende collecteurs dat sy, binnen den derden dage nae dinsinuatie van desen, overbrengen ende leveren in handen vanden voors. Steenwinckel oft synen clerck henne voors. assignatien, weder die betaelt syn oft onbetaelt, opde pene dat naer doverstrycken vanden voors. tyde de voors. pachters ofte collecteurs hen daermede nyet en selen moigen behelpen oft in betalinge gepasseert worden. Actum XII^a Aprilis anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Meester Nicolaes de Voigt te betalen Meester Peeter Frans, Stadtmeester, tot behoeve vande metsers ende andere respective gemaect ende gelevert hebbende de stoffe vande huyskens inde Nieuwe stadt ende concernerende de brouweryen, ende alsoo de

---

(1) Tucher.

Casse van Reductie *(sic)* de somme van LXI guldenen VI 1/2 stuyvers vuyt de Casse vande Reductie *(sic)*. Actum XV[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert dat alsoo Meester Jaspar Zanders ende Adolff Blyleven, Schepenen, gecomitteert syn om te visiteren de stucken ende pampieren van Daniel de Bruyne, soo ist dat, tot meerder faciliteyt van hetselve, myne Heeren geordonneert hebben Jeronimo Michielssens ende Jaecques Peeters van dat sylieden versocht synde byde voors. Comissarisen, denselven Comissarisen selen alle addres ende assistentie hun moigelyck synde doen. Actum XVIII[a] Aprilis anno 1578.

Gecommitteert Joncker Marten van Ranst ende Willem Schuyt, ten eynde sylieden moigen eeden de parsoonen geannomineert om Rekeneers te wesen over de sluysen ende het Waterlandt, deselve daertoe, mits desen, authoriserende. Actum XIX Aprilis anno 1578.

Naedyen Peeter Panhuys, coopman, byde Goede Mannen vande Ambachten onder ander was overgegeven tot Rentmeestere Generael deser stadt, ende dat deselve by gemeynen voix van Borgemeesteren ende Schepenen was vercosen geweest om denselven last ende ampt te bedienen, ende dat de voors. Panhuys, daeraff inthimatie gehadt hebbende, hem daertegens hadde geopposeert, vuyt crachte van seker acte hem verleent opden VIII[en] Novembris 1575, waerby hem was beloeft vrydom van alle stadtsdiensten voorden tydt van thien jaeren, waervan Borgemeesteren ende Schepenen ten tyde vanden keuse voors. nyet en hadden geweten, ende opdat deur den keuse opden voors. Panhuys alreets gedaen ende eeneniegelycken vercundicht ende gedivulgeert wesende, de andere, die men naderhandt soude moighen aennoemen ende kiesen tot hetselve offitie, hun daeraff souden waerschynlyck hebben geexcuseert, ende opdat doffitie vanden Rentmeestere nyet langer en soude openstaen, tot grooten achterdeel ende prejuditie deser stadt ende vande renthieren, ende mits diversche andere redenen ende persuasien, den voors. Peeter Panhuys hem laeten induceren om den dienst ende offitie van rentmeesterschap deser stadt te bedienen alleenlyck voorden termyn van eenen jaere,

ingaende den I^en^ Aprilis 1578 ende eyndende den I^en^ Aprilis 1579, wesende het naestvolgende jaer, alleenlyck verbonden den toecomenden Rentmeestere tassisteren met raedt ende daet, sonder nochtans comptabel te wesen. Ende naedyen deselve conditie van alleenlyck een jaer te moeten dienen den XII Adjoincten, Goede Mannen vande Ambachten opden Maendaegschen Raedt was voorgehouden in Collegio ende dat deselve bevonden genoch conform den ouden previlegien deser stadt vanden jaere 1475 ende 80 respective verleent, hebben insgelycx tselve gheconsenteert ende geadvoyeert, mits denwelcken de voors. Panhuys op heden den eedt als Rentmeestere deser stadt heeft gedaen voor een jaer, ende dat al sonder prejuditie van syne voorgaende acte ende op alsulcken instructie, restrictie ende limitatien, wedden ende gagien gelyck tselve is bedient geweest byde leste twee Rentmeesters, Poortere ende Steenwinckel (1), met expresse gheloefte dat de voors. Panhuys syne rekeninge van synder administratien overgegeven hebbende ten expireren vanden jaere, deselve rekeninge binnen drye maenden daernae byden Comissaris by myne Heeren voors. vuyten Leden deser stadt te deputeren, behoorlyck worden ghesloten ende gepasseert, ende deselve alsoo gesloten ende gepasseert synde, denselven Panhuys daermede ten eeuwigen dagen sal ghestaen, sonder gehouden te syne in eenige voordere rekeninge oft naerdere calculatie te moeten doen voor eenige andere Comissarisen vanden Hove oft anderssints. Actum ut supra.

Geordonneert Andriesen van Eertvelt te maecken aen het huys vande dekenye alhier soo ende gelyck Meester Gillis van Vlierden, Cappiteyn, tselve hem sal ordonneren. Actum XIX^a^ Aprilis anno XV^c^ LXXVIII^tich^.

Geordonneert Meesteren Peeteren Frans ut supra inde acte vanden XV^en^ April te betalen de somme van XXXXIII guldenen III 1/2 stuyvers, ter causen ende prout ibidem. Actum ut supra.

Geordonneert te betalen als vore aen Alexander van Hoydonck de somme van LXII guldenen eens, voor een

(1) Jan de Poortere, Stadstresorier, en Jan van Steenwinckel, Rentmeester.

huysken vande assysen by hem aengenomen ende gemaect. Actum ut supra.

Alsoo de Rekeners ende gemeyn Gegoeyde vande vyff landen tot wyens laste staende is dese jegenwoordige Eeckersse steenen sluys, ten versuecke ende neerstigen vervolge van Dyckgrave, Schepenen ende ander Gegoeyde vanden lande van Ousterweel, geinteresseerde, deselve steenen sluys opde gebreken ende faulten inde selve wesende, te meer reysen by Stadtmeesters, metsers ende tummerlieden, ter presentien vande Comissarisen, neerstelyck gevisiteert synde, ware bevonden caducq ende apparent om tot ruine te moigen comen, tot groote inestimable, jae irrecuperable deser stadt ende gemeynen landen rontsomme derselver liggende schade ende interesten, ende om sulcx goets tydts te vergoeden ende tgemeyn landt rontsomme deser stadt gelegen in egeene desolatie te brengen, maer tselve met goeder ende voorsichtiger provisien te voorcomene ende te conserverene, hebben deselve Gegoeyde vande vyff landen voors., tot gherieve vanden selven lande van Ousterweel ende allen andere geinteresseerde, tot onderstandt vande selve ghebreckelycke Eeckersche steenen sluys, tot heuren groote coste neffens deselve sluys doen maecken een nieuw houten verlaet, hetwelck nu onlancx volmaect wesende ende alsoo de rekeninge vander administratien, ontcosten ende onderwinde vander erectien ende opmaecken vanden selven verlaet byden Gecomitteerde tot dyen opt Vleeshuys deser stadt voor Comissarisen, Rekeneers ende Gegoeyde voors. gedaen ende gesloten ware geweest, is van nieuws ten selven dage by Dyckgrave, Schepenen, Gegoeyde van Ousterweel, Rekeneers ende Gegoeyde vande vyff landen versocht deselve Eeckersche steenen sluys opde voorgaende ghebreken inde selve eertyden bevonden nu van nieuws noch behoorlyck ghevisiteert soude worden, welcken achtervolgende deselve steenen sluys den XXVII^{en} in Meert lestleden by Comissarisen, Stadtmeesters, Dyckgraven, Schepenen, Gegoeyde, Rekeners van alle den voors. landen gevisiteert synde, bevonden de oude gebreken grootelycx geaugmenteert ende verargert te syne, waerdeur by diversche comunicatien opt Vleeshuys voors. ter oorsaecken van desen by Rekeneers ende Gegoeyde voors. (mits voorgaende

brieven van intimatie ende andere wettige weten geconvoceert synde gehouden,) ende te meer reysen geachtervolgt wesende, syn voorts den XVII^en April XV^c LXXVIII^tich opt Vleeschuys deser stadt ontboden, geroepen ende met gewoonlycke beschryffbrieven deser stadt geinthimeert Rekeners ende Gegoeyde vande vyff landen voors., ende eenige van hun daer comparerende ende met malcanderen opde oorsaecke van hare convocatien comunicerende, geconsidereert ende geponderéert dimportantie vander jegenwoordiger vergaderinge, tenderende ten eynde de voors. Eeckersche steenen sluys, waerane de conservatie van het gansche gemeyn neerlandt rontsomme deser stadt liggende hangende ende dependerende ware, te restaureren ende in behoorlycke gestaltenisse te stellen, tselve nochtans seer sorchelyck ende dangereulx in allen gevallen wesende, noch oyck eenichssints betamende het voors. warck aen eenige metsers oft timmerlieden, om gemaect ende gerestaureert te moigen worden, te bestedene, sonder daerop, soo in speciael ende besundere, alsoyck int generael, te hebben het gemeyn advys, goetduncken ende ordonnantie vande Rekeneers ende Gegoeyde vande selve vyff landen, ende de gelegentheyt van deser saecken naerder ondersueckende, om totten fyne als boven bequaemlyck te moigen geraeken, hebben bevonden deselve landen onversien ende ongeprovideert te syne van heurlieder Rekeneers, ende alsoo van gequalificeerde parsoonen tot desen nootelyck gerequireert synde, soodat denselven comparanten oirboirlyck ende gerequireert te syne gedocht heeft, sonder langer vuytsetsel oft dilay, vuyt elcken der voors. vyff landen Gegoeyde int besundere eenige bequame parsoonen over te geven ende te aennoemen, om over deselve landen int besundere Rekeneers geconstitueert te worden. Ter oorsaecken vanden welcken, hebben Peeter de Coninck ende Peeter Aertssens, over eenige jaeren geduerende geweest hebbende Rekeneers vande oude landen van Eeckeren, overgevende eenige aldaer Gegoeyde, syn vuyten selven byden gemeynen Gegoeyde vande vyff landen voors., opt Vleeschuys denselven XVII^en Aprilis gecompareert hebbende, inder selver Rekenaers plaetse ende dienst, om van nu voorts aff Rekeneers vanden selven ouden lande van Eeckeren te syne ende den behoorlycken eedt daertoe staende te doene, gesurrogeert Mynheer Jan Gamel,

Schepen der stadt van Antwerpen, ende Henrick van Ranst, als Rentmeestere, ende vuyt den name ende als representerende den parsoon van Vrouw Jozyne van Dale, weduwe wylen Heer Geeraert Starck, Ridder ende Rentmeestere Ons Genadichs Heeren des Conincx inden quartiere van Antwerpen geweest synde, item Cornelis Goossens, Schouteth tot Eeckeren ende Rekenaer tot Eeckeren Beyerwyck, zyn tot synder assistentien byde voors. gemeyn Gegoeyde geordonneert om Rekenaers vanden selven polder te syne ende den gewoonlycken eedt daertoe staende te doene Jannen de Bueckeler ende Adriaen Cants, beyde ingesetenen van Eeckeren voors. Ten selven dage syn byden selven Gegoeyden voorts gecoren ende geordonneert om Rekenaers van Muesenbroecklandt te syne ende den ghecostumeerden eedt daertoe staende te doene, Peeter Merttens ende Cornelis Willem Goris. Ende de voors. comparanten als vore voorts procederende totter electie vande Rekenaers tot executien van desen nootsaeckelyck, gerequireert hebben voor Rekenaers vanden lande van Wilmersdonck Beyerwyck te syne, gecosen ende gedeputeert Jan van Breusegem ende Wouter Melssens. Item, desen vervolgende syn byden voors. comparanten den XVII^{en} Aprilis voors. voor Rekenaers vande Caerdpolders te syne, eendrachtelyck byden selven gecoren Adam Wouters ende Willem Verbeeck. Ende voorts mede alsdoen oyck syn byde selve Gegoeyde voor Rekeners te syne vanden Peerspolder geconstitueert Bonaventura de Moelenaer ende Gommaer Smekens, daertoe te moeten doen den behoorlycken eedt daertoe staende ende gerequireert synde. Al tot bequamer redressemente vander selver alreede eendrachtelyck geconcipieerde bestedinge tot reperatien ende restauratien vander selver gebreckelycke steenen Eeckerschen sluys dienende ende grootelycx gerequireert. Ende soo wy vanden ouden tyden syn Superintendenten vander dyckagien rontsomme ende ontrent dese stadt gelegen ende vallende, als eene saecke derselver ende gemeynen ingesetenen grootelycx importerende dat deselve wel ende voorsichtelyck ende proffytelyck gedresseert ende geadministreert worde, tot welcken fyne wy gehoort hebbende het rapport vande Comissarisen in desen by ons ghecomitteert, ordonneren ende bevelen wel expresselyck by desen aen ulieden ende aen elcken van u int besundere, opde pene van ses Karolus-

guldenen by elcken van u te verbeuren op en Dystdage naestcomende, synde den XXII[en] dach vander jegenwoordiger maendt van April, ten thien uren voornoen, in parsoon te compareren opt Vleeschuys deser stadt voorde voors. onse Comissarisen, die wy gecomitteert hebben ende comitteren by desen, om elcken van u aff te nemen den behoorlycken eedt tot het bedienen ende exercitie van elcken van uwe rekenerschappe dienende ende gerequireert, ende dat nyet en laet, alle exceptien, subterfugien ende excusatien gepostponeert, omme gesamenderhandt by ulieden geprocedeert te moeten worden totter bestedinge vanden redressemente vande faulten ende gebreken inde selve Eeckersche steenen sluys wesende, wetende dat alsoo verre gylieden oft yemandt van u alsdan in faulte van in persoon te compareren bevonden wordt (als wy hopen ende aen uwer discretien gansselyck betrouwende nyet en sult,) wy deselve pene uwe parsoonen sonder dissimulatie selen doen betalen ende daervore doen executeren. Aldus gedaen ende gearresteert by mynen Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, den XIX[en] April 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Anthonis Wilan de somme van XIX guldenen IIII stuyvers, ter causen van tweelff flambeaulx, wegende XLVIII £, deser stadt ghedaen ende gelevert opden XXV[en] Octobris 77 lestleden. Actum XXI[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde totten weeckgelde by prest te betalen aen Domynecus Holmans hondert guldenen. Actum XXII[a] Aprilis 1578.

Alsoo byde Ghoede Mannen vande Ambachten deser stadt is gecosen Cornelis Prunen om te wesen Tresorier, soo is by myne Heeren den Wethouderen denselven Prunen geordonneert dyenvolgende te doen den eedt daertoe staende. Actum Jovis XXIII[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert dat men sal laeten volgen aenden Heere van Merode alsulcken twee ysere geutelingen als syn

berustende inden *Eeckhoff*, tot amonitie vanden huyse van Westerloo, alsoo deselve is importerende voor dese stadt, onder recepisse vanden voors. Heere van deselve te restitueren toties quoties. Actum XXIIII^a^ Aprilis anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vanden weeckgelde van dat sy rembourseren selen Jaspar van Zurck, Coronel, de somme van XXIII^c^ guldenen, dewelcke hy gedebourseert heeft ten beheete van myne Heeren aen salpeeter ende amonitie ende oncosten van oirloge tot beheete deser stadt. Actum XXVI^a^ Aprilis 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Jaecques Peeterssen, ter saecken van VI dagen vacatien, à rayson van II guldenen V stuyvers sdaegs, by hem tot Brussel gevaceert inder saecken van Christophel Prunen, de somme van XV guldenen. Actum ut supra.

Een acte daermede geordonneert wordt den Gecomitteerde totter reductien te betalen Meester Peeter Frans de somme van XXXVI guldenen XIX stuyvers eens, ter causen van arbeytsloon vande assyshuyskens, ende dat vuyt de Casse van Reductien als daertoe dienende, prout inde ierste acte in date XV^a^ Aprilis. Actum XXVI^a^ Aprilis anno 1578.

Gelycke acte op Ambrosius Francken, van materialen, calck ende steen gelevert aende selve huyskens sedert XXVII Meert tot XXIIII April, ter sommen toe van I^c^XII 1/2 guldenen. Actum ut supra.

Geordonneert den Gecomitteerde vande wynaccyse by provisien te laeten volgen alsulcken wynen als de Grave van Swartsenberch, Ambassadeur vande Keyserlycke Majesteyt, tot synen behoeve sal slyten ende gebruycken, ende daeraff note te houden. Actum ut supra.

Gelycke acte opde Collecteurs vande bieraccysen. Actum ut supra.

Geordonneert Meester Anthonis van Mansdale, Keur-

meestere, ende Joncker Loys vanden Werve, conjunctim vel divisim omme te gane met den Wyckmeesters totten ontfanck vanden weeckgelde. Actum XXVIIIa Aprilis anno 1578.

Alsoo het redelyck is dat diegene die vaceren ende hun employeren in het innen ende opbeuren vande penningen geaffecteert tot betalinge vande rivieren, als wesende het middele ende instrument daerdeure de penningen voors. innecomen, vande selve penningen worden betaelt van hunne vacatien ende gagien, Soo hebben myne Heeren de Wethouderen geordonneert ende ordonneren, mits desen, dat men vuyter Casse van Reductien, gheaffecteert den voors. rentieren, sal betalen den contrerolleursklercken ende andere die men employeert totten ontfangen ende innen derselver penningen, vande gagien ende vacatien hen competerende vuyt oorsaecken vanden voors. dienst; ordonnerende Janne van Steenwinckel hem dyenvolgende te reguleren. Actum XXVIIIa Aprilis 1578.

Alsoo men is onderricht dat jegenwoordich noch open ende onbetaelt staen diversche oude resten ende schulden competerende der wynaccysen deser stadt, vervallen voorden tydt van het saccagement derselver, Soo hebben myne Heeren de Wethouderen geordonneert ende ordonneren, mits desen, Jan van Steenwinckel metten penningen comende vande selve oude resten ende schulden te betalen den Wethouderen ende andere Officiers hunne wedden ende gagien, ende sooverre deselve betaelt synde yet overschiet, tselve temployeren tot andere nootelyckheden de meeste acceleratie verheysschende. Actum ut supra.

Geordonneert Jaspar van Zurch, Coronel, den Gecomitteerde van Aelst te laeten volgen vyff duysent pondt cruyts, behoudelyck dat de voors. van Aelst tselve binnen twee maenden selen restitueren oft betalen, vervallende den XIIIen Maii 1578. Actum ut supra.

Geordonneert Peeter Aernouts, Jaecques de la Faille ende Franchoys vanden Cruyce te coopen eenige tapisserye tot behoeve deser stadt ende daervorens te verbinden de huere

vanden Tapissierspandt verschenen ende noch te verschynen. Actum XXVIII[a] Aprilis 1578.

Gecomitteert Jan van Santvoort, Schepene, ende Peeter Panhuys, Rentmeestere, Peeter Aernouts, Joos vanden Cruyce ende Chrissostimus Scholiers, Adjuncten, ende de Dekens vander Meerssen, Schippers ende Bereyders, mitsgaders Lucas Roosen, Ouderman, om tsamenderhandt hun te informeren opde liste vande belastinge vande coopmanschappen int innecomen ende vuytvueren van dese Nederlanden, soo aende cooplieden vande Natien als anderssints, om te weten oft door deselve belastinge de coopmanschappe van dese Nederlanden soude worden gediverteert, ende ingevalle jae, hoe men tselve soude moigen modereren. Actum XXIX[a] Aprilis 1578.

Gecomitteert Rogier Hoogereyge om hem te vinden in Sinte-Beernaertscloostere ende aldaer eene preuve te nemen oft men aldaer soude moigen eenich salpeeter becomen, versueckende den Heeren religieusen vanden selven convente tot dyen eynde hem te doen openinge vande stallinge ende plaetsen daer hy tselve sal meynen te vinden, sonder hunne schade, alsoo men deselve plaetse sal wederleveren inde voorgaende gesteltenisse. Actum XXIX[a] Aprilis anno 1578.

Geordonneert den generalen Gecomitteerde totten ontfange vanden derden hondersten penninck te lichten binnen deser stadt ende cuype derselver, namentlyck Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, Peeter Aernouts, Janne van Hove, Chrissostimus Scholiers ende Vincent Smidt Vincentssone, Adjoincten, hen te reguleren volgende der acten vande Staten van Brabandt in date XVIII[a] Aprilis 1578, daerby den selven Gecomitteerde wordt geordonneert de penningen van hunnen ontfanck, ter sommen van vyftich duysent ponden Arthois, te tellen in handen vanden Tresorier vander Beken, ende dat sy daermede selen gestaen. Actum XXIX[a] Aprilis 1578. (*fol.* 153).

Geordonneert Jannen de Clerck te betalen de somme van thien guldenen I stuyver, ter causen vande besoignee by

hem int maecken vande cohieren vanden weeckgelde gedaen. Actum ultima Aprilis 1578. (*fol.* 152 *v*°).

Geordonneert Meester Geert vanden Berge, der stadt Medecyn, ter causen van sekere preservativen voorde Weth gemaect, vuyt te reycken de somme van XXV guldenen eens. Actum ut supra.

Item, eene acte om vuyt de Casse van Reductien te betalen aen Meester Andries van Eertvelt de somme van dertich guldenen IIII stuyvers, ende dat voor materialen ende arbeyt aende huyskens vande accysen. Actum II^a^ Maii anno 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde tot de reductie vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Peeter Frans, Stadtmeester, de somme van dertich guldenen XIX stuyvers eens, ter causen ende voor darbeyders gevrocht hebbende aende assyshuyskens sedert den XXV^en^ April totten II^en^ Maii inclus, mitsgaders voor calck, savel, gemeynen steen ende witwarck. Actum II^a^ Maii 1578.

Alsoo opden Breeden-Raedt gehouden den V^en^ dach deser jegenwoordiger maendt van Mey die Wyckmeesters, mitsgaders die Dekens ende Oudermans vande Ambachten, representerende die twee ierste Leden der stadt van Antwerpen, naerdere opinerende opde middelen generael raeckende de belastinge vanden inne- ende vuytganck vande coopmanschappen ende oyck dimposten vande etelycke ende dranckelycke waren, hadden deselve geconsenteert, onder de veranderinge, restrictie ende moderatie by hun inde marge vande geprinte listen daeraff synde gestelt ende geannoteert, hebbende versocht, vuytdyen tselve by hun gedaen was, nyet vuyt eenich particulier respect oft motiff, maer tot voorderinge van het gemeyn beste ende om te onderhouden goede proportie, egaliteyt ende gelyckheyt inde voors. belastinge, die in vele saecken qualyck was geobserveert, mitsdyen dat diversche waren, wesende van meerderen pryse, ongelyck min waren belast dan andere wesende van mindere weerde, hebbende nochtans beyde alleenlyck hier heuren doorganck, dat men deselve hunne

marginale annotatie ende verandering mynen Heeren die Staten Generael soude willen aengeven, ten eynde deselve alomme soude worden achtervolgt, ommers ten minsten binnen deser stadt, Soo ist dat allen tselve, metten redenen ende middelen van inductien daertoe dienende, byden Gedeputeerde vande Wethouderen den voors. Heeren Staten, in presentie van mynen Heere den Prinche van Oraegnien ende den Grave van Bossuyt, aengegeven synde, nae vele swaricheden byden selven gemoveert, besunder ende vuytdyen de geprinte listen alreede alomme aenden anderen landen ende provintien waren vuytgesonden ende aldaer ghecondicht ende ovck begonsten te warcke geleegt te worden, sulcx dat de saecke nyet meer en stonde op haer geheel om te connen verandert worden, immers soo promptelyck, hebben ten lesten geresolveert ende daeraff dyen van Antwerpen doen geven acte, inhoudende dat men de geprinte listen, inder vuegen soo die gedruct waren, terstont ende sonder vertreck binnen dese stadt soude willen doen condigen ende publiceren ende voor dierste maendt te warcke leggen, ende dat men middelertydt soude doen oversien de veranderinge vande Leden van Antwerpen ende deselve overseynden aende andere landen ende provintien; hebbende daertoe ende tot voorderinge van dyen gecomitteert den Pensionaris van Antwerpen ende van Middelborch, om nae dexpiratie vande ierste maendt alsdan achtervolgt te worden de liste van die van Antwerpen, oft sulcke andere als by gemeynen consente van allen den landen ende provintien soude worden overdragen ende gearresteert; welcken aengaende hebben die voors. Gedeputeerde geseegt ende verclaert dat sy aen hunne meesters rapport souden doen, ende tselve by hun gedaen geweest synde ende deselve daermede hun nyet genoch houdende versekert noch tevreden, syn deselve Gedeputeerde desanderendaegs, wesende den VI^en^ deser jegenwoordiger maendt, anderwerff gekeert totten Staten, ende bemerckende de swaricheyt die neffens den Staten Generael soude gerysen, sooverre men naerdere by hun hadde willen insisteren tot achtervolginge vande voors. veranderde listen, syn, met advyse van mynen Heere den Prinche van Oraegnien, int besundere metten Staten van Brabandt overcomen dat men de voors. listen binnen deser stadt soude condigen ende publiceren, soo die geprint

ende gedruct waren, maer dat mense nochtans nyet en soude executeren noch te warcke leggen, noch het ongeldt daeraff doen innen ende collecteren, dan volgende de veranderinge ende moderatie marginale vande Leden, ende tgene daer onderscheet ende differentie was, dat men tselve soude doen opschryven ende opteeckenen, ende dat alleenlyk voor een maendt, binnen derwelcker men soude beneerstigen dat de resolutie ten voorgaenden dage sulcke als voren genomen soude worden volbracht. Ende alsoo daer egeen middel en was om yet voorder te verwerven ende dat de publicatie nyet langere en conste verachtert worden, sonder onsprekelycke prejuditie vanden lande, daermede de stadt int besundere deselve verstaende volgende de resolutie vande Staten van Brabandt, nieuwers inne en worde vercort, soo syn de voors. lysten dienvolgende den VIIen dach deser jegenwoordiger maendt van Mey binnen dese stadt gecundicht ende gepubliceert geweest. Actum Va Maii 1578.

Geordonneert den brouwers dat sy alle weken, loop begonst gehadt hebbende sedert den Ien dach Mey lestleden, overbrengen ende betalen selen in handen vanden Collecteurs vande assysen deser stadt de twee stuyvers van elcke tonne biers weerdich wesende ten iersten coope tot proffyte vanden brouwer XXI stuyvers ende daerboven, geconsenteert byde Generale Staten van herwaertsovere tot behoeve vande amonitie van oirloge, waervan vry ende exempt selen wesen de bieren die maer XX stuyvers ende daeronder weerdich sullen syn. *Actum* VIa Maii 1578.

Geordonneert den brouwers alhier van dat sy van stonden ane ende sonder vertreck selen comen brengen ende betalen in handen vande Collecteurs vande assysen alhier het oortken vanden cruygelde vande bieren by hunlieden vuytgevuert sedert den XXIIen Decembris lestleden ende by hunlieden vande borgeren ende ingesetenen alhier aen deselve brouwers oft heure cruyders betaelt. Actum ut supra.

Geordonneert ende gecomitteert Joos vanden Steene, Pauwels Luydincx ende Robrecht Cools, van dat sylieden van stonden ane selen verstaen ende heur begeven om in alder diligentien ende vliet te aenveerden ende te verhue-

ren ende respective te benefitieren alle de huyskens, ledige plaetsen, weyen, heyen ende materialen eenichssints wesende oft raeckende der casteelplaetsen alhier, mitsgaders oyck de wateren, visscheryen ende moelens derselver casteelplaetsen raeckende ende concernerende, tsy deselve buyten liggen oft binnen, ende in alder vuegen ende manieren gelyck alle deselve eertydts ghebruyct syn gheweest tot behoeve vanden selven casteele oft castelleyn, tot welcken eynde de voors. Gecomitteerde ende opdat daeraff behoorlyck boeck, soo van ontfanck als vuytgeven, mach gehouden worden, tot behoeff, tsy van dese stadt oft alsulcken andere als men daerinne bevinden sal worden gerecht te syne, tot heurder assistentien selen moigen assumeren alsulcken boeckhouder oft clerck ende cassier alst hun goetduncken sal, ende op denwelcken sylieden hun selen betrouwen ende getroosten, ende dit al onder sulcken tamelycken ende behoorlycken salaris als men nae gelegentheyt vander saecken sal bevinden te behooren. Ende want apparentelyck de voors. saecke, emmers de huyskens nu bewoont synde, nyet soo gevueglyck en sal connen ter executien ghestelt worden alst wel behoort, soo selen de voors. Gecomitteerde oyck tot heurder assistentien nemen den Officier alhier, opdats noot sy. Actum ut supra.

Geordonneert den Collecteurs vanden assysen als van dat sylieden alle weken vande brouwers alhier selen ontfangen de twee stuyvers geconsenteert tot behoeff vander amonitien, al volgende dacte op heden den voors. brouwers gegeven, ende dat ter tyt toe, totter collectatie oft opheff van deselve penningen, den voors. Collecteurs by mynen Heeren voors. sal geordonneert ende geannomineert worden eenen Superintendent oft Ontfanger generael. Actum ut supra.

Gecomitteert, ten rapporte van Tresoriers ende Rentmeestere, Geerden Verpoorten, om by provisien ende onder sufficiente (borge) by hem voor syne collectatie te stellene, te wesen Collecteur vanden rechte vande coolwage deser stadt competerende, ende mits by hem oyck doende den eedt daertoe staende. Actum VII[a] Maii 1578.

Geordonneert Meester Willem Silvio, ter causen van sekere

ordonnantien ende publicatien vuyt laste vande Staten gedruct, volgende de specificatie daeraff synde, vuyt te reycken de somme van I^c^LV guldenen. Actum ut supra.

Gelycke acte van LXX guldenen III stuyvers. Ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van stonden ane te doen vermaecken het gat inden huyse vanden casteele comende int innecomen vander plaetsen ende gevele aldaer de Grave van Swartsenborch syne keucken is houdende, ende te leggen de riole nae dwater waerts, volgende het besteeck daeraff gemaect. Actum IX[a] Maii 1578.

Gecomitteert Olivier van Fockenborch, Cappiteyn vanden wyck van Croonenborch, om te doen vertrecken ende verhuysen alle degene die eenige huysen hebben geoccupeert ende innegenomen opde plaetse vanden casteele, vuytgenomen diegene die syn vanden huyse ende vervolch van Syne Excellentie, ende aldaer voordane nyemandt en laeten tappen dan diegene die tselve met voorgaende ordonnantie toegelaeten, ende denselven oyck te verbieden ende tinterdiceren nyemandt te moigen setten, dan alleenlyck metten pot vuyttappen oft anderssints, op verbeurte van dat deselve van daer insgelycx selen moeten vertrecken, deselve huysen voorts by provisien te verhueren ende te benefitieren tot behoeve deser stadt, tot welcken behoeve hy sal moigen assumeren eenen clerck, om hem tassisteren int houden vande registeren, maecken vander hueren ende opteeckenen vande selve huercedullen. Actum X[a] Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Meester Peeter Frans, Stadtmeestere, de somme van XXII guldenen XII stuyvers eens, voorde warcklieden gewrocht hebbende aent assyshuysken aende westvliet inde Nieuwstadt, sedert den . . . (*sic*) totten X[en] Maii inclus, ende dat vuyte Casse van Reductien, als concernerende daccyse. Actum X[a] Maii anno 1578.

Gelycke acte op Meester Andries van Eertvelt, in res-

pecte vande timmerlieden gewrocht hebbende aendt selve huysken, sedert den XXVIII^en April tot den III^en Maii. Actum V^a Maii 1578. (*fol.* 156).

Is by myne Heeren, collegialycken vergadert synde, geordonneert (gelyck sy oyck tanderen tyden, by acte daeraff het registre inden saccagemente deser stadt is verbrandt, geordonneert hebben gehadt,) dat soowanneer eenige partyen, gecondempneerde oft geinteresseerde, hun willen beclagen oft appelleren vanden vonnisse oft appoinctemente byde Weesmeesteren deser stadt tot hunnen achterdeele gegeven, deselve gehouden selen syn de pene vander selver appellatien terstont te namptiseren, oft by gebreke vande reële namptisatie, selen de voors. Weesmeesteren geappelleerde partye daervoren de facto moigen executeren. Actum XII Maii 1578.

Geordonneert den Brandtmeesters met den Coronels omme te gaen in alle winckelen vanden genen die hun met buspoeder syn geneerende ende tondersuecken oft deselve eenige voordere quantiteyt souden moigen onder hebben dan hun byder ordonnantien is toegelaeten, ende, ingevalle van contraventie, de penen daerinne begrepen texecuteren. Is denselven insgelycx geordonneert met hun te assumeren Jaecques van Male, ende met eenen wegen het buscruyt oft poeder byden voors. hen daermede geneerende ter venten gestelt te proeven ende te keuren oft tselve is behoorlyck ende keurbaerlyck toericht ende gheprepareert, ende ingevalle daerinne faulte wordt bevonden, insgelycx den contreventeurs de penen aff te nemen, ende dat al sonder eenige simulatie oft verdrach. Actum XIII^a Maii 1578.

Gedeporteert alle de Segeleers vande brouweryen, soo vande oude als nieuwe stadt, ende is, in plaetse vande Segeleers vande Nieuwstadt, voor het huysken vande Pisteernebrugge geannomineert ende ghecomitteert de navolgende parsoonen, om dordonnantie opt faict vande bieren gebrouwen inde Nieuwstadt te doen effectueren ende executeren, ende dat by provisien à rayson van XXIIII £ Vleems tsjaers ende onder den eedt daertoe staende :

Peeter Verlich, boeckhoudere.
Adam Minten, contreboeckhouder.
Henrick Vervoort, ontfanger vande brieffkens.
Henrick Laureyssen, gangere, toesiender ende proever.

Salomon vanden Berge, in plaetse van Peeter Verlich tot syne compste. Juravit vanden Berge XXI Julii 1578.

Depost is, in plaetse vanden voors. Salomon, geconstitueert Joris Hille IIII[a] Julii 1578.

Voor het huysken aende brugge ende vliet van dEngelsche kaeye.
Jan van Leent, boeckhouder.
Cornelis Huysmans, contreboeckhouder.
Jan de Kempeneer, ontfanger vande brieffkens.
Beernaert Loys, gangere, toesiender ende proever.

Syn voorts by mynen voors. Heeren, volgende dannominatie vande Brouwers, geauthoriseert Andries de Boeck om te wesen Collecteur vanden brouwersgelde aent Bierhooft ende Rombout de Breuckere om te wesen Collecteur als vorens int comptoir vande Nieuwstadt. Actum et arrestatum XIII[a] Maii 1578.

Gecommitteert, ter annominatien vande Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert geweest synde opden XII[en] Aprilis lestleden, Meester Jaspar Zanders, Schepen, Huybrecht Wachtmans, Adjoinct, Cornelis Dyckstraet, Mathys Ratel ende Berthelmeeus Pels, Wyckmeesteren, om van dage tot dage, te weten sedert acht uren des morgens totten elven, ende des achternoens vanden tween totten vyven, te sitten int cleyn camerken alhier opt stadthuys, naest de sale van het Collegium, ende aldaer te aenhooren de clachten vande parsoonen heur beclagende nopende de settinge oft hoogen vanden weeckgelde ende daerinne te versien soo ende gelyck sy nae conscientie ende alle redelyckheyt selen bevinden te behooren. Actum XIIII[a] Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Peeter vanden Venne, Deken

vande Schippers alhier, tot behoeff vande bootsgesellen gedient hebbende in diversche reysen Syne Excellentie met verscheydene schepen, eentsamentlyck oyck gevuert hebbende Trelon ende Focker nae Zeelandt, met noch de oncosten daertoe inde selve reyse verschoten byden voors. vanden Venne sedert den XXIIII^en Februarii lestleden totten XXVIII^en April daernae, de somme van twee hondert ende vier ende vyfftich guldenen XIII stuyvers, al volgende de specificatie daeraff mynen Heeren overgegeven. Actum XIIII^a Maii 1578.

Geordonneert den Collecteurs vanden wynaccyse dat sy, achtervolgende de commissie ende last hen gegeven by Jannen van Niverseel, Rentmeestere vanden Staten van Brabant in desen quartiere, selen ontfangen ende innen den nieuwen impost opde wynen lestwerven byde Staten geconsenteert, op alsulcken instructie als te dyen fyne hun sal worden gelevert, onder alsulcken gagien als sy des aengaende metten Rentmeestere voors. selen overcomen, denwelcken sy selen rekeninge, bewys ende reliqua doen van hunnen ontfanck. Actum XIIII^a Maii anno 1578.

Gelycke acte opde Collecteurs vande binnenbieren. Actum ut supra.

Gelycke acte opde buytenbieraccyse. Actum ut supra.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, als vanden ouden tyden synde Superintendenten vander dyckagien rontsomme ende ontrent der stadt gelegen ende vallende, gehoort hebbende het rapport vanden Comissarisen by ons gecomitteert totten toesicht vande reperatien ende restauratien vande faulten ende gebreken by voorgaende wettige visitatie ende neerstich ondersueck inde Eeckersche steenen sluys bevonden, ordonneren den Rekeneers gecomitteert tot elcken vande vyff landen, te weten: Mercxem, Spaeylandt, dOuwlandt van Eeckeren, Eeckeren, Leyerwyck, metten Cardpolders, Muesenbroecklandt, Peerspolder met Wilmersdonck, Leyerwyck int besundere (tot wyens laste de reparatie ende donderhoudt vande selve sluys is staende, tot fornissemente vande costen ende lasten daertoe nootsaecke-

lycken gerequireert, gedaen te moeten worden by elcken van hun int particulier binnen XIIII dagen naestcomende, op rekeninge op te moeten brengen de somme van een hondert guldenen eens, tot XX stuyvers elcken gulden gerekent, tsamen bedragende ter sommen van V^c guldenen eens, welcke sy Rekeners ende elcken van hun voor syn contingent schuldich sullen syn effectuelycken te tellen ende leveren in handen van Franchoys Marttens, Gommaer Smekens ende Jan van Breusegem, den derden in Mey byden Rekeners ende gemeyne Gegoeyde vande voors. vyff landen opde voors. sluys in loco vergadert, syn(de) totter administratien ende toesicht vanden warcke, reperatie ende restauratie vander selver sluys eendrachtelyck gecomitteert, om byden selven achtervolgende den poincten ende articulen byden Rekeners, gemeyne Gegoeyde vanden voors. vyff landen, Comissarisen ende Stadtmeesters ierst opden XXVIII^en in Aprili lestleden gesamenderhandt opt Vleeschuys vergadert geconcipieert ende aengegaen, ende deselve daernae opden III^en van dese jegenwoordige maendt van Meye in loco openbaerlyck, ten aenhooren van eeneniegelycken, opgelesen, syn byden voors. comparanten eendrachtelyck ende finalycken gearresteert ende gesloten, ende dyen vuytwysende te moeten warcken ende besoigneren, die vanden selven heuren ontfange, vuytgeven ende administratie, ten eynde van heurlieder besoignee schuldich ende gehouden selen syn voor ons oft onsen Gecomitteerde, ter presentien vanden gemeynen Gegoeyden vanden selven vyff landen, te doene behoorlycke rekeninge, bewys ende reliqua. Ende selen de voors. Gecomitteerde, by gebreke vanden furnissemente vande voors. V^c guldenen eens ten dage ende termyne boven geruert, die int geheele oft in deele tot laste vanden gebreckelycken lande oft landen terstondt moigen opnemen ende lichten, tsy op rente oft tot intereste, gelyck sy, Gecomitteerde, dat best sullen connen becomen oft weten te vinden ; authoriserende by desen de voors. onse Comissarisen om vande drye Gecomitteerde aff te moigen nemen den behoorlycken eedt van getrouwicheyt, by hun in desen achtervolght ende gehandtplicht te moeten worden, naeden eysch ende gelegentheyt vander saecken jegenwoordich, die van heuren arbeyt ende moeyte, ten eynde van hare besoignee, tamelyck selen gerecompenseert ende

betaelt moeten worden ten laste vanden gemeyne lande voors. Actum XVª Maii 1578. *(fol.* 149 *v°).*

Geordonneert den Hooftlieden ende Wyckmeesters met den klercken elck in hunnen wyck omme te gane ende aldaer op te teeckenen de beste ghestade inwoonders, ende denselven met eenen te insinueren den taux die sy-lieden schuldich ende gehouden syn op te brengen ende te contribueren, ende daeroppe deselve volgende den consente ende ordonnantie daernae gevolgt naeden eysch ende exigentie van hunne qualiteyt syn gestelt, tot bystandt vande gemeyne saecke, voor het dragen van syde, flouweel, goudt ende silvere, ende dat volgende dinstructie daeraff gemaect ende dordonnantie dyenaengaende gemaect. Actum XVª Maii anno 1578.

Gedeporteert, deporteren ende destitueren mits desen van heure offitien alle de Segeleers deser stadt, soo vande Oude als Nieuwe stadt, interdicerende denselven hunlieden hetselve segeleerschap nyet meer te moeyen oft onderwinden. Ende opdat desnyettemin dassyse deser stadt dyenaengaende nyet en worde gefraudeert, soo hebben myne Heeren ghecomitteert Mynheer den Buyten-Borgemeestere Joncker Jan van Stralen ende Meester Pauwels Schuermans, ten eynde sy-lieden, met advyse vande Weth, van stonden ane daerinne by andere ghequalificeerde ende getrouwe parsoonen oft oyck vande voors. gedeporteerde versien, gelyck sy ten oirboir deser stadt selen vinden te behooren. Actum XVª Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen op goede rekeninge aen Meester Anthonis van Male de somme van 11ᶜ guldenen eens, ter causen van copieringe van diversche rekeningen, contracten, protesten ende andere stucken ende munimenten byden selven van Male overgelevert, vuyt crachte van sekere requeste ende appostille vanden Rade van Brabant in data XVª Septembris 1577. Actum XVª Maii 1578.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, Peeter Aernouts, Jan van Hove, Vincent Smidt ende Chrissostimus

Scholiers, ten eynde sylieden selen doen ende besoigneren, in respecte vande taxatie van tdragen vanden syden laecken, soo ende ghelyck sy ghebesoigneert hebben oft besoigneren in regard vanden weeckgelde, behoudelyck dat sy vanden voors. gelde van syden laecken boeck apart ende seperaet van het weeckgeldt selen houden ; authoriserende de voors. Comissarisen in desen soo ende gelyck sy by acte vanden iersten Martii geauthoriseert syn in respecte vanden weeckgelde. Actum XV[a] Maii anno 1578.

Instructie voorden Gecomiteerde oft dengenen die dadministratie sal hebben over het maecken, repareren ende verhueren vande huysen, wooningen, erven, plaetsen, visscheryen ende anderssints gestaen ende gelegen inde casteelplaetse alhier ende daerontrent, insgelycx over de stoffen ende materialen vanden voors. affgebroken casteele ende de wooningen daerinne gestaen hebbende ghevallen ende gecomen, ende noch mochte geraecken te vallen ende te comen (1).

Inden iersten, sal den Gecomiteerde gehouden wesen eedt te doene van syne administratie, ontfanck ende vuytgeven wel ende getrouwelyck te bedienen tot meesten proffyte vander stadt oft voorden genen die daerinne selen gerecht syn, ende daervan goede rekeninge, bewys ende reliqua te doene, tsy alle jaeren, halve jaeren, oft telcker reysen ende stonden als van myne Heeren de Wethouderen alhier versocht sal worden.

Sal denselven Gecomiteerde gehouden syn te maecken eenen inventaris oft seker cohier, waerinne hy sal registreren alle de huysen ende wooningen gestaen inde voors. casteelplaetse, ende deselve huysen ende wooningen te doen nombreren om te weten de quantiteyt derselver, insgelycx soo van alle de erven, plaetsen, weyden, muelen, visscheryen als anderssints liggende ontrent den voors. casteele, casteelplaetse oft eenichssints den casteele annex wesende oft geweest synde, daeraff proffyt soude moigen

---

(1) Zie het plan voor het verdeelen dezer gronden, D. V, blz. 252.

comen, diewelcke hy tot dyen eynde sal doen affmeten, om alsoo te gevueglycker te verhueren, indyen het noot sy.

Den inventaris oft cohier ghemaect synde, sal denselven Gecomitteerde procederen tot het doen verhuysen vuyt de voors. wooningen alle quade suspecte parsoonen ende oyck mede alle andere die geen huere en begeeren te gheven, ende oyck nyemandt van dan voortane te laten comen woonen dan die eerlyck huys selen syn houdende ende staen tot goeden name (ende) fame, voor alsoo vele tot syne kennisse soude moigen comen, ende sal tot dyen eynde moigen nemen de hulpe van eenigen Officier die mynen Heeren de Wethouderen deser stadt hem selen ordonneren oft anderssints by hem soude moigen voor het gereetste genomen ende daertoe gebruyct worden.

Sal voorts gehouden syn het vuyterste debvoir te doen omme deselve huysen ende wooningen in presentie van yemandt vande Weth terstont te verhueren ten hoochsten hem moigelyck wesende, tsy metter bernender keersen, stocke of vuyter handt, soo dat best geraden ende gedaen ware, met een onderspreeck ende servitude daer diegene die in de cleynste huysen begeeren te woonen (des versocht synde,) selen moeten decken ten minsten een bedde voor een paer soldaeten oft eenen soldaet met synen wyve, ende de groote huysen van te logeren (oyck des versocht synde,) een edelman oft ander parsoon van qualiteyt, met synen knecht of twee, ende daertoe decken twee oft drye bedden, nae qualiteyt vande parsoonen ende wooninge derselver.

Sal denselven Gecomitteerde gehouden wesen regard te nemen opde parsoonen inden dienste van dExcellentie vanden Prince van Oraegnien wesende ende alreede eenige groote huysen ende wooningen ingenomen hebbende, oft twee oft drye ende meer deen door den anderen gesmeten hebbende ende alsoo bewoonende, deselve te doen delogeren in minder huysen ende plaetsen, ende dat naede qualiteyt vande parsoonen ende mesnaige die sy syn hebbende, omme alsoo de resterende huysen tot behoeve deser stadt oft andere in gerecht wesende tot meesten proffyte

te verhueren, daertoe wy expresselyck denselven Ghecomitteerde syn authoriserende.

Item, sal van stonden ane alle wooningen, gestaen inde voors. casteelplaetse, onverhuert blyven staende, doen repareren, datse vanden winde ende regen behoet syn, ende deuren ende vensters doen toemetsen indyen noot sy, ten eynde het houwtwarck, trappen, yserwarck ende andere materialen, by nacht oft by anderen tyden daervuyt ghenomen wordende, bewaert worde.

Ende opdat blycke in toecomende tyden tgene jegenwoordelyck te repareren valt, sal deselve Gecomitteerde, in presentie van een vanden Stadtmeesters, doen maecken een memorie generale van tgene elck huys oft huysken tot bescherminge van want ende daecke nootelyck van doen heeft ende deselve memorie onderteeckenen.

Item, sal terstont in syne bewaernisse nemen alle de stoffen ende materialen vande voors. affghebrokene casteele, huysen ende des daerane cleeft ghecomen synde, ende daeraff insgelycx maecken eenen inventaris, geverificeert byden Ghecomitteerde ende vanden voors. Meester warckman deser stadt, omme deselve materialen metter tydt, by advyse ende rade van myne Heeren de Wethouders, vercocht oft geemployeert te worden nae behooren.

Item, sal int verhueren vande huysen onderspreken dat den huerlinck de reparatie aende voors. huysen te doene sal doen op synen cost, oft te verschieten op rekeninge van syne huere, nochtans ierst byden Ghecomitteerde hetselve warck te besien ende besteedt synde, omme te eviteren het verschiet vanden gelde, dwelck daer inden iersten wel van noode sal syn, want deselve seer ontrect syn ende de stadt voor desen tydt van gelde onversien is.

Ende alsoo de hellebardiers van Syne Excellentie noch ter tydt den meestendeel syn gelogeert inde stadt ende alsoo qualycken by dage ende meest by nachte hunnen dienst nyet en connen bedienen, overmits dat sy verre vanden hove van Syne Excellentie ghefouriert syn, soo sal

den Gecomitteerde voor dierste procederen om te maecken ende repareren de wooninge ende huysen daerinne de voors. hellebardiers ghefouriert syn, tsy met bestedinge oft vuyter handt, nae dat hy sal bevinden de saecke ten meesten oirboir ende proffyte gelegen te syne, desgelycx oyck aen andere huysen nootelyck dienende gerepareert te syne.

Sal oyck den voors. Gecomitteerde, ter ierster gelegender tydt, maecken een recueil van rekeningen van alle de oncosten ende verschoten penningen byder stadt, sedert het affbreken vande mueren vanden casteele, by haer int maecken ende repareren vanden huysen ende wooningen ghestaen inde voors. casteelplaetse gedaen ende gedebourseert, ende alsoo tselve te stellen by synen ontfanck, vuytgeven ende administratie die hy sal hebben ende moeten doen, ten eynde vande oncosten byder stadt gedaen geen verscheyden oft gespleten rekeninge en wordde gehouden, omme alsoo byder stadt in tyden ende wylen haer remboursement te crygen oft anderssints haer proffyt daermede te doene, ende dit al sonder dat eenichssints dadministratie byde Fortificatiemeesters daervan gehadt hierinne begrepen mach syn, want sylieden daervan rekeninge gehouden syn te doene.

Sal de voors. Gecomitteerde voorts hem in als soo quyten ende dragen sulcx dat de stadt mach ghestaen neffens denghenen die inde voors. erven, huysen ende anderssints pretenderen gerecht te syne.

Op heden, datum van desen, is by mynen Heeren gecomitteert Marten Neyen ende Olivier van Fockenborch, om te doen ende te besoigneren achtervolgende dese instructie, mits doende den eedt hiervoren int ierste articule gestelt. Actum XV^{a} Maii 1578. *(fol.* 161*).*

Geordonneert Peeter Panhuys, Rentmeestere, te tellen vanden brouwersgelde aende Ghecomitteerde totter inninge vande hondert XX^{m} guldenen de somme van drye hondert guldenen, ter causen van alsulcke I^{c} L guldenen als Michiel de Molyn ende Philips Nutius elck van hun gehouden waren te furneren inde voors. leeninge van I^{c}XX^{m} gul-

denen, mits den proffitablen accorde tusschen hun ende dese stadt gemaect, van welcke voors. somme van III^c guldenen hy wederomme sal worden gerembourseert naede expiratie van vier maenden. Actum XVII^a Maii 1578.

(fol. 158 *v°).*

Gelycke acte gedepescheert op Lambrecht van Baerle. Actum XVII^a Maii 1578.

Gecomitteert ende comiteren, mits desen, de navolgende parsoonen, om by provisien ende tot wederoepens van myne Heeren voors. te bedienen als Segeleers, soo inde Oude als Nieuwe stadt, ende dat onder den eedt daertoe geordonneert ende dordonnantie hunlieden daeraff gegeven. Actum XVII^a Maii anno 1578.

Jeremias de Donder, leeganger,
Hans van Rennude, *Borcht,*
Ryckaert de Cock, leechganger,
Jan Casens, *Snoecken,*
Jaspar de Meere, *Swaen,*
Jan van Leent, opden Oever,
Franchoys Bernneur, *Anckere,*
Cornelis Boonen, *Sleutel,*
Joris Hil, *Vlies,*
Franchoys Rodaert, *Halff Mane,*
Hans van Fledert, *Zonne,*
Salomon van Bergen, int huysken,
Cornelis Overhooft, *Roosen Hoet,*
Peeter Coppaerts, *inden Ketel,*
Cornelis Vinck, *Sweert,*
Et jurarunt omnes XXI^a Maii 1578.

Op heden den XIX^en Maii 1578, ghecompareert synde alhier in Collegio voor myne Heeren de Segeleers vande Oude als Nieuwe stadt, volgende dacte vande deportemente in dato den XV^en Maii, soo hebben myne Heeren deselve metter daet affgedanct ende bevolen des achternoens over te brengen hare boecken, teeckenen ende segelstocken, in handen van Meester Pauwels Schuermans, Jan de Herde ende Meester Jan de Pape, Schepenen, als daertoe by myne Heeren ghecomitteert synde. Actum ut supra.

Op heden den XX[en] Maii is bevolen Jan Rideau, Cortte Roede, om den brouwers alhier insinuatie te doene ende te bevelen hun te reguleren volgende dordonnantie nu onlancx opden XIII[en] Maii gepubliceert, tot welcken eynde hem gegeven ende gelevert syn dertich van deselve ordonnantien, om onder deselve brouwers gedistribueert te worden, ende besundere ten eynde sylieden anders gheene soirten van bieren en souden brouwen dan inde selve ordonnantie begrepen staen. Actum ut supra.

Op sekere swaricheden geproponeert aengaende doplichtinge vanden impost opte bieren, bundergelt ende vanden ongelde opt dragen vanden syden laecken, goude, silvere ende diergelycke, hebben myne Heeren Gedeputeerde vande dry Staten van Brabant, by advyse van eenige Gedeputeerde van Vlaenderen, Hollandt ende Zeelandt, vercleert ende vercleeren hunne meyninge ende verstandt te syne, dat vande bieren geldende dame X schellingen Vleems sal betaelt worden impost van thien stuyvers, van dame biers geldende XII schellingen den impost van XIIII stuyvers eens ende van dame biers geldende XVI schellingen sal betaelt worden impost van XXII stuyvers; dat voorts de Staten van Brabandt selen den keuse hebben, gelyck de Staten Generael hebben de Staten van Arthois int lichten ende opbrengen vanden bundergelde den keuse verleent, te weten oft te doen betalen eenen stuyver voor elck bunder landts, beempts, bosch, wege, vyvers ende dierghelycke ter weken, den tydt ende termyn van drye maenden, oft te doen alle weken betalen den I[cen] penninck vanden jaerlycxen innecomen vanden selven lande, volgende de geprinte listen, ende, ten derden, dat de practycke van dongeldt gestelt opt dragen vanden gouden ende syden laecken sal geuseert ende gedaen worden gelyck ende als de Heeren vanden voors. Staten, oft hunne Gedeputeerde vande Wethouderen vande hooftsteden, selen best bevinden te behooren, diewelcke dyenaengaende selen besigen ende gebruycken alle discretie. Actum XIII[a] Maii 1578.

Onder stondt geschreven: Ter ordonnantie vanden voors. Heeren Gedeputeerde ende onderteeckent: C. WELLEMANS.

Geordonneert den Collecteurs vanden bieraccyse alhier

hen in respecte vanden impost vande bieren te reguleren volgende de bovengeschreven acte van interpretatie, verleent byde Staten Generael. Actum XX^a Maii anno 1578.

Daernae syn, volgende dordonnantie op heden gegeven, alhier in Collegio ghecompareert de navolgende parsoonen, ende hebben ghedaen den eedt begrepen inden iersten articule vande rubricque: *Brouwers binnen der stadt geseten*, hebben de brouwers dach genomen ad cras hora nona, om dordonnantie op het brouwen gemaect met dabsenten te oversien ende comuniceren.

Comparuerunt den XXI^en Maii Hans Knyff, *inde Swaen*, ende Jaecques vanden Broecke, *inden Engel*, Dekens, Adriaen Goetheyns, Ouderman, *inde Croone*, ende Aerdt van Thuylt, inde Nieuwstadt, *Anckere*, oyck Ouderman, Jan Korstkens, brouwer *inde Snoexkens*, Peeter Cornelissen, *inde Burcht*, Wouter Salffen, *in Hemelryck*, Peeter van Aspelgem, *inde Weerelt*, Nicolaes Janssens, *inde Lelie*, Adam Janssens, *dry Coningen*, Willem Verlinden, *inde Sonne*, Godevaert van Schuere, *inden Bonten Mantel*, Michiel Beck, *inde Mane*, Lambrecht Graens, *inden Roosen Hoet*, Nieuwstadt, Henrick Stockmans, *int Vliesch*, Peerdemerct, Peeter Speck, *Sleutele*, Cammerstraet, Rombout vanden Hoeck, *inde Fortuyne*, Nieuwstadt, Jan de Middelaer, den ouden, *Roosenhoet*, Beernaert van Soursen, *inden Anckere*, Anthonis Cuypere, *Gecroonden Leeuw*, Davidt van Doesborch, *dOude Leeuwen*, inde Nieuwstadt, jurarunt dordonnantie opt stuck vanden biere, bieraccyse ende tgene daeraff dependeert, voor soovele hen deselve ordonnantie concerneert, salvo dat sy binnen den derden dage selen moigen overgeven de poincten die sy seggen nyet practicabel te syne. Actum ut supra.

Abfuerunt:
Hans van Obbergen, *inden Ketel*,
Henrick . . . (*sic*), *int Sweert*,
Stoffel van Dycke, *inde Berie*,
Beernaert Smit, *Goublomme*,
Cornelis Joostens, *inden Arent*,
Henrick Snavels, *inde Roose*,
Grooten Marten, *inde Starre*,
Vidua, *int Vercken*,

Vidua, *inden Tempst,*

Jeronimus Wouters, scocius David van Doesborch, *inde Oude Leeuwen.*

Adam Tits, *Oude Snoecken.*

Cornelis Cornelissen, herius (?) van Peeter Cornelissen.

Syn byde Leden deser stadt gecomitteert, te wetene, byden Wethouderen : Meester Pauwels Schuermans, Meester Nicolaes de Voigt ende Joncker Willem Borrewater, Schepenen ; byden Ouden-Schepenen : Heer Jan van Schoonhoven, Joncker Jan van Brecht ; byden Wyckmeesters : Jan Pellicoren, Peeter de Molin, ende van wegen den Ambachten : Jaecques van Yewerven, Jaecques Anthonis, viscooper, Pauwels Retain, Gillis Retelaer, Ouderman vande Smeden, volgende de resolutie vanden Breeden-Raedt van XVII Aprilis lestleden. Actum XXI[a] Maii anno 1578.

Syn ten selven dage ghecompareert voor myne Heeren Lauwereys vanden Wouwere, Melchior van Eyndhoven ende Adriaen vanden Parre, respective gesworen Bierstekers binnen deser stadt, dewelcke hebben ghedaen den behoorlycken eedt staende tot de nieuwe ordonnantie ghemaect opt stuck vanden bieraccyse ende tgene daeraff dependeert, voor soovele deselve ordonnantie heur concerneert. Depost, mits de swaricheden begrepen inden XIIII[en] ende XV[en] articulen nopende heuren loon, is desen bovengeschreven eedt vuytgestelt ende gedifferereert op morgen. Actum XXI[a] Maii anno 1578.

Syn ghecompareert de poortiers deser stadt, namentlyck Marten vanden Beke, Croonenborchpoorte, Jan Joris, Keyserspoorte, Thomas Gonsten, Kipdorp, Dierick van Wanroo, Roypoorte, ende hebben ghedaen den eedt de ordonnantie begrepen inde acte vanden voors. XXI[en] Maii vanden Bierstekers te onderhouden voor soovele hun aengaet, ende is denselven geordonneert dat sy egeene wagenen, kerren oft kruywagenen met bieren en selen laeten innecomen ten tyde daccyse nyet open en is, ende geene wagenen laeten passeren ten is deselve bringen billietten vande accyse. Actum XXI[a] Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te ontfangen van Herman van Oncle de somme van II^c^LXXX guldenen, volgende den accoorde met hem gemaect by Martselaer ende vanden Broecke, Schepenen, als Comissarisen voorden impost ende vont vande poorterye. Actum XXII^{a} Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Henrick van Mechelen, Cornelis Eerdewyns, vidua Peeter Coeschots ende Godevaert Didden, respective leveraers van service by hunlieden gedaen aenden Prinche van Oraegnien, volgende de specificatie daeraff overgegeven, de somme van een duysent ses guldenen XIII stuyvers. Actum XXII^{a} Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen den Coronel Doucher de somme van tachentich guldenen, omme daermede te coopen de gereetschap om in treyn ende te warcke begonst gestelt te worden het maecken van salpeeter tot Ste -Beernaerts. Actum ut supra.

Gelycke acte tot noch ander viertich guldenen eens, op Pauwels Doucher. Actum XXII^{a} Maii 1578.

Geordonneert Marten Neyen, Gecomitteerde tottter administratie vanden huysen, wooningen ende materialen vanden casteeleplaetse, te tellen de somme van II^{c} guldenen eens, om daermede te betalen den arbeyders gewrocht hebbende aen sekere wooningen ende huysen aldaer ; des sal de voors. Neyen gehouden wesen daeraff rekeninge te doene. Actum XXII^{a} Maii 1578.

Instructie ende voorwaerde daerop den Collecteur vande coolwage het recht sal ontfangen ende hem int innen van dyen reguleren, ende dat voor ende tot behoeve vande stadt van Antwerpen ende den portionarisen vander waeghen.

Inden iersten, dat men voor het recht vande voors.

coolwage ontfangen sal voor elcker waege colen, wegende hondert ende vierenviertich pondt gewichts, achthien myten Brabants oft een oort stuyvers.

Dwelck recht men sal schuldich syn te betalen van alderhande steencolen, sware, Luycxse, Berchse oft andere, hoedanich die syn ende van waer die comen, ende dat soo dickwils die vercocht ende verthiert worden, tselve recht te geldene ende te betalen byden cooper oft ontfanger vande coelen, sooverre hy een buytenman ende egeen poorter en is, ende sooverre de voors. een poorter is, sal tselve recht betaelt worden byden leveraers oft den vercooper.

Ende soowanneer de leveraer ende ontfanger beyde poorters selen syn, sullen betalen van elcken wagen, wegende als vore, alleenlyck negen myten Brabants oft het achtste deel van eenen stuyver, byden selven halff ende halff te dragene.

Item, sal de Collecteur gehouden syn eedt te doene dat hy wel ende ghetrouwelyck ontfangen sal tvoors. recht ende den ghoede lieden nyet min of meer affnemen oft van hun ontfangen en sal dan sy schuldich en syn, ende oyck elck syn gerechte gewichte te gevene.

Item, soo wie achterhaelt sal worden het recht ontvuert, ontsteken, verswegen oft nyet betaelt te hebbene, oft syne coelen ongewegen vercochte ende leverde, sal verbeuren negen mael soovele als het recht bedraegt dat men daeraff schuldich is, deen derdendeel tot behoeve vanden Heere, dander derdendeel tot behoeve vande stadt ende portionarisen, ende het derde derdendeel tot behoeve vanden aenbrenger ende voorts van arbitrale correctie.

Voor welck ghebreck ende penningen den Collecteur den gebreckelycke sal moeten vervolgen ende arresteren.

Item, dat men den Collecteur int exerceren van synen dienst nyet en sal moigen injurieren met woorden oft met warcken, op arbitrale correctie, anderen ten exempele. Actum et arrestatum XXII[a] Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen de somme van LXXXVII guldenen V stuyvers, procederende van sekere oncosten gedaen ende gedebourseert int vuytleyden vande Jesuiten ende sekere Minnebroeders. Actum XXIII^a^ Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Everaert van Monickhoven, ter causen van synen dienst, op rekeninge van dextraordinarise penningen, te tellen de somme van vier hondert guldenen. Actum XXIII^a^ Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Mynheer den Baron van Liedekercken, ter causen van syne vacatien gedaen met Mynheer den Cancellier van Brabandt om hem tinformeren opde requeste byde ses Gulden van Antwerpen opt vernieuwen vande Weth overgegeven, voor tweelff dobbel dagen, de somme van vier hondert XLIIII guldenen eens. Actum XXIII^a^ Maii 1578.

Eodem die, ordonnantie ghemaect opden Tresoriers ende Rentmeestere Karel Lippens, gesworen bode deser stadt, ter saecken van I^c^ XI dagen vacatien à rayson van XVIII stuyvers daegs, vuyt te reycken ende te betalen de somme van XCIX guldenen XVIII stuyvers, mitsgaders noch XXV guldenen VIII stuyvers van verleet geldt byden voors. Lippens gevaceert ende verschoten volgende den billiette daeraff synde, maeckende tsamen I^c^ XXV guldenen VI stuyvers. Actum XXIII^a^ Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, alsoo sekere taeffele by hun ghecocht is gheemployeert in Collegio alhier, den Greffiers te versiene van een ander taeffel int comptoir. Actum XXIII^a^ Maii anno 1578.

Daernae is geordonneert daervorens vuyt te reycken drye guldenen. Ut supra.

Geordonneert dat men de plaetsen die men int clooster van Ste.-Beernaerts sal opgraven oft breken, omme den salpeeter te vinden, wederomme sal toemaecken ende in

alsulcken staet stellen als men die ghevonden heeft, sonder des cloosters cost; ordonnerende tot dyen eynde den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt de oncosten ter saecken van dyen te doene vuyt te reycken ende te betalen. Actum XXIIIa Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken den weerdt *in St.-Joris* de somme van XXXII guldenen X stuyvers van vertheerde costen, aldaer byden borgeren deser stadt de Minnebroeders geconvoyeert hebbende vertheert. Actum XXIIIa Maii anno 1578.

Gecomitteert Meester Peeter van Lyere om te wesen Kerckmeestere van Onser Vrouwenkercke. Actum XXIIIIa Maii anno 1578.

Geauthoriseert den Tresoriers ende Rentmeestere, ten eynde sylieden de huere vanden Tappissierspandt, expirerende te Kersmisse proxime naestcomende, alnoch selen moigen prolongeren voor twee andere jaeren alsdan volgende, om daermede by Joos vanden Cruyce, Jan de la Faille ende Peeter Aernouts, als daertoe gecomitteert synde by myne voors. Heeren, te negocieren opt coopen vande tappisserye van noode wesende tot de cameren van Syne Alteze ende Excellentie, deselve Comissarisen authoriserende om daervore de voors. huere ende naestvolgende te verbinden, voorde betalinge ende voldoeninge vande selve tappisserye. Actum XXVIa Maii 1578.

Gecomitteert Ypoel van Nuffele ende Cornelis Noblet, om te syn voor desen toecomenden jaere Stapelmeesters vanden harinck binnen deser stadt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XXVIa Maii 1578.

Geordonneert de Hooftlieden ende Wyckmeesters metten clercken elck in hunnen wyck omme te gaen ende aldaer op te teeckenen alle de inwoonders, ende denselven met eenen tinsinueren den taux die sy schuldich ende gehouden syn op te brengen ende te contribueren voor het dragen vanden syde laecken, gout ende silver, volgende den consente vande Leden ende ordonnantie vande Generale Staten, van

hun deselve taxe te ontfangen ende tot bystandt vande gemeyne saecke te brengen in handen van Meester Nicolaes de Voigt, Peeter Aernouts, Jan van Hove ende andere Gecomitteerde totten ontfangen vanden weeckgelde, alles volgende dinstructie daeraff gemaect, tot welcken eynde de voors. Gecomitteerde oyck tot hunne assistentie selen moigen nemen de Capiteynen onder hunnen wyck woonende; ordonnerende de voorgaende Wyckmeesters, oft andere onder hebbende de quohieren vande capitale impositie, deselve te brengen in handen vande jegenwoordige Wyckmeesters ende deselve te assisteren int maecken vande selve cohieren, deselve daertoe authoriserende. Actum XXVII^a^ Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Andries van Eertvelt de somme van XXIX guldenen XIX stuyvers eens, voorde warcklieden gewrocht hebbende aent groot segeleershuys inde Nieuwstadt, sedert den V^en^ Mey totten X^en^ toe inclus. Actum XXVII^a^ Maii 1578.

Gelycke acte ter causen dat deselve arbeyders gewrocht hebben vanden XII^en^ Maii totten XVII^en^ derselver maendt, beloopende de somme van XXXIIII guldenen III stuyvers eens. Actum ut supra.

Gecomitteert ende geautoriseert den Tresorier Prunen ende Rentmeestere Panhuys, om metten Coronellen ende Capiteynen deser stadt te overcomen ende accorderen, ten meesten oirboir ende proffyt derselver stadt, nopende den brandt ende licht dat men dagelycx is ghevende opde wacht. Actum XXVII^a^ Maii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen, by provisien ende onder cautie, aen Joncker Reynaert van Radeloo, Meyer van Hetsichen Limborch, de somme van sesse hondert guldenen eens, ende dat op rekeninghe ende minderinge van alsulcken pretensie als deselve Joncker Reynaert is heysschende van geleverden steen aenden nieuwen stadthuyse; ordonnerende Meester Nicolaes de Voigt, als Comissaris in deser saecken, voorts der resten aengaende hen te informeren ende tselve te

liquideren, om, tselve gedaen ende syn rapport gehoort, voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum XXVIII[a] Maii anno 1578.

Daernae is by myne Heeren geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere, in minderinge vande voors. acte, aen Joncker Reynaert voors. te tellen als reste de somme van twee hondert guldenen eens, sonder dat deselve daervorens is gehouden eenige cautie te stellen. Actum XXX[a] Maii 1578.

Om te achtervolgen ende teffectueren dacte vanden drye Staten des landts van Brabandt in data den XXVIII[en] Maii 1578, nopende het promptelyck opbrengen vande sesse duysent guldenen eens, soo hebben Borgemeesteren ende Schepenen metten Adjoincten verwillicht de parsoonen hier-onder ghenoempt, om promptelyck op te brengen de somme hiernae volgende, ende dat by forme van leeninghe, voorden tydt van sesse maenden, à rayson van acht ten honderden, ende tot meerder versekertheyt van desen, hebben myne Heeren specialycken verbonden ende verbinden, mits desen, alsulcken reste als vanden blancke opden pot wyns in respecte vande tavernieren, mitsgaders de reste ende overschot vande II stuyvers opt bier op andere specien geconsenteert byde Leden deser stadt in Novembri lestleden, tselve daertoe specialyck mits desen affecterende. Actum XXVIII[a] Maii anno 1578.

Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, met Jan van Hove, VI[c] guldenen . . . . . 600 guldenen.

Willem de Vos met Huybrecht Wachmans . 600 guldenen.

Meester Pauwels Schuermans met Chrissostymus Scholiers . . . . 600 guldenen.

Meester Nicolaes de Voigt met Vincent de Smit, Vincentssone . . . . 600 guldenen.

Jan vanden Broecke met Aerdt de Laet . 600 guldenen.

Jan Gamel, Gillis Hoffman . . . . . 600 guldenen.

Cornelis Prunen met Harman Bal. . . 600 guldenen.

Jan van Steenwinckel met Jan de la Faille 600 guldenen.

Peeter Panhuys, Joos vanden Cruyce . 600 guldenen.

Peeter Aernouts, Jaecques van Yewerven. 600 guldenen.
Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Peeter Frans, tot behoeff vande warcklieden ghewrocht hebbende inde Nieuwstadt aende assyshuyskens sedert XXIIII[a] Maii totten XXX[en] toe, de somme van XXV guldenen. Actum XXX[a] Maii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Cornelis de Ram de somme van LX guldenen eens, ter causen van een houten huysken deser stadt vercocht tot behoeve vande vuytschryvers vanden biere, ghestelt opde Cordewagencruydersbrugge. Actum ultima Maii anno 1578.

Alsoo byde instructie geexpedieert van wegen den drye Staten des landts van Brabandts voorden Superintendenten ende andere Collecteurs te comitteren totten opheve, ontfange ende collectatie vanden III[en] hondersten penninck vanden onruerende goeden gestaen ende gelegen binnen deser stadt van Antwerpen ende vryheyt derselver, volgende den consente byden Generale Staten van herwaertsovere gegeven in Aprili XV[c] LXXVI[tich] ende byden Leden deser voors. stadt geapprobeert ende geadvoueert den IX[en] ende lesten Maii 1577, mitsgaders in Aprili achtentseventich lestleden, is geordonneert dat, by acte van Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser voors. stadt, selen worden gecomitteert twee bequame ende gequalificeerde parsoonen, geexperimenteert int faict van receptie ende materie van rekeninghe, omme te hebben de superintendentie ende geheele administratie vanden voors. ontfanck, onder den voet ende conditien inder voors. instructie begrepen, hebben myne Heeren voors. gestelt ende gecomitteert, stellen ende comitteren, by desen, Anthoine le Muet ende Jan de Weynssone, omme

te aenveerden ende bedienen de voors. superintendentie ende generalen ontfanck vander collectatie vanden voors. III[en] hondersten penninck, in maeten ende vuegen als byde selve instructie wordt verhaelt ende geexpresseert, ende voorts omme den voors. last te administreren gelyck goede ende getrouwe Superintendenten gehouden ende schuldich syn te doene, daertoe sy hun geven volcomen macht, authoriteyt ende bevel. Actum III[a] Junii anno 1578.

Gelycke acte daermede by myne voors. Heeren, ter denominatien vande voors. Superintendenten, worden gecomitteert Coenraerdt de Brier, Alaerdt van Deynnen, Nicolaes Buysen, Jehan Piers ende Joachim Eggertinck, totter collectatie vanden voors. III[en] hondersten penninck. Actum ut supra.

Collège du Conseil privé.

Le Président Sasbout.

Le Conseillier d'Indevelde.
Le Conseillier Rhym, ne tient encoires mesnaige.
Le Conseillier Richardot.
Le Conseiller Boisschot.
L'Audiencier Pottelsberge.

Secrétaires.

Le Secrétaire Bave.
Le Secrétaire de la Torre, ne tient encoires mesnaige.
Le Secrétaire Mesdach.
Le Secrétaire vander Aa, ne tient encoires mesnaige.
Le Secrétaire Boonen.

Huissiers.

Pompille Numan, ne tient ménaige.
Guillaume Vorsthuys.

Geordonneert den Collecteurs vande wynen ende bieren den voors. Heeren ende Officieren (vuytgesundert die gheen

huys en houden,) by provisien ende mits nemende daeraff note, te laeten volghen, vry van accyse, alsulcke wynen ende bieren als sy tot hunnen behoeve selen slyten. Actum II^{a} Junii anno XV^{c} LXXVIII^{tich}.

Dannominatie vanden parsoonen om op te brengen I^{c} LXXX^{m} guldenen.

Robrecht van Haeften.
Peeter Aernouts.
Gillis Hoffman.
Robrecht van Eeckeren.
Jan de la Faille.
Vidua Geeraert Stercks.
Jan Celosse.
Jaecques de la Faille.
Joseph de Smit, Vincent ende Joos Smit met de weduwe Vincent Smit.
Cornelis Prunen.
Franchoys vanden Cruyce ende sonen.
Anthoine Nicolaes, Loys Malepaert.
Glaude Henyn, de jonge, consors.
Vidua Boot, Jan van Santvoort, Peeter Helmont.
Peeter David, facteur de la compagnie Deliots.
Gillis Wolffwinckel.
Aerdt Borremans.
Aerdt van Eede, Capiteyn.
Jan de Donckere.
Jan ende Sebastiaen van Roon, van Vuytrecht.
Vidua Scholiers met Davidt ende Hans Scholiers.
Jan van Woonsele, Henrick Moons, Baptista Daneels.
Jan ende Jaspar Dinges.
Christoffel Speckhoudere.
Jaecques le Meere, cum uxore.
Jaecques Breyel, Jan de Poortere.
Hans Keyt...
Joris Spannenborch.
Pauwels Borlemachi.
Jaspar Rodrigues.
Bartholomeo Javoli.
Chrissostmus Scholiers et compagnie.

Geordonneert Meester Andries van Eertwyck, Stadtmeestere, ende den Contrerolleur deser stadt tot behoeff vande Guldebroeders de waeckhuyskens aende Engelsche Caye, aende Warff ende aen het Mayengat behoorlyck te versiene ende te repareren, oft andere, sooverre des noot sy, aldaer te maecken ende te stellen, ten eynde de Guldebroeders aldaer de wacht hebbende daerinne gevueglycken connen gheschuylen ende hunne wacht houden. Actum V[a] Junii 1578.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, ende Meester Willem Martiny, Greffier, om te spreken, tinduceren ende verwilligen de parsoonen geannomineert byde Leden deser stadt om tusschen dit ende Saterdage toecomende by elcken van hun promptelyck opgebrocht te worden (ende) te tellen, in handen vande Gecomitteerde sittende opde camere boven het Collegium, de somme van sesse duysent guldenen eens, onder behoorlycke obligatie die men denselven ende elcken van hun daeraff leveren sal, al volgende den consente vande Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse gegeven ende gesloten opden IIII[en] deser jegenwoordiger maendt Junii, met insinuatie dat by gebreke van opbrengen als vore, mits den onsprekelycken grooten noot ende dinconvenienten die daervuyt ontwyffelyck souden comen te rysen, men deselve deffaillanten daervore reëlyck sal executeren. Actum V[a] Junii anno 1578.

Acte daermede Cornelis de Beukeleer, Adriaen Peeters ende Adriaen Jacops worden ghecomitteert om te wesen Schepenen vande heerlyckheyt van Oisterweel, in plaetse van Huybrecht vande Parre, Lucas Hoon ende Jan Henricx. Actum V[a] Junii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van stonden ane ende sonder langer dilay te leveren den Ceurmeesters deser stadt alle avonden thien oft twelff, oft meer pecktonnen metten toebehoorten, om deselve ter discretien vande selve Keurmeesters te doen branden inde Lepel- en Prekeerstraeten ende daer om ende ontrent, mitsgaders eenige quantiteyt van ongeblusten calck om te leggen ontrent deselve plaetsen ende alsoo te verhueden, voor

soovele moigelyck is, dinfectie vande locht aldaer. Actum VIa Junii 1578.

Appoinctement gestelt opde requeste van wegen den XXX cooplieden den IIIIen deser byden Breeden-Raedt gestelt elck op duysent pondt tot de gemeyne saecke, aen myne Heeren de Wethouderen gepresenteert.

Myne Heeren, gesien de requeste opden naem van dertich parsoonen overgegeven ende opden redenen, doleantien ende allegatien van dyen geleth, seggen dat sy den supplianten hun versueck nyet en connen geaccorderen, vuytdyen de resolutie van het opbrengen vande XXXm £ is eendrachtelyck genomen byden vollen Breeden-Raedt ende soude de veranderinge (indyen daer eenige viele,) met gelycke solempniteyt moeten geschieden, dwelck tydt verheyscht, mits welcken soude doccasie ende proffyt dwelck men metten geaccordeerden penningen voorseker verhoipt te doene wechgenomen ende infructueulx gemaect worden, soodat de supplianten, hen vuegende, selen wesen de principale oorsaecke van het welvaren ende conservatie vanden gemeynen lande, dwelck men in tyden ende wylen tegens hen sal bekennen, ende de supplianten behooren des te min swaricheyt te maecken, naedyen sy (door) daffectatie vande middelen generael ende andere versekertheyt tot hunnen behoeve byde Staten Generael gepasseert, meer dan te vollen syn versekert welcke middelen in effecte syn ghestelt in hunnen handen, als byde voors. obligatie vande Generale Staten beloeft synde dat de penningen daeraff comende selen ghetelt ende geconsigneert worden in sulcken handen als sy daertoe selen ordonneren ; selen oyck de remonstranten, emmers den meestendeel van hunlieden, voor een deel moigen rembourseren vanden impost vande coopmanschappen die sy respective syn ontfangende ende vuytseyndende, wesende myne voors. Heeren wel versekert in desen tegens de previlegien ende min tegen heuren eedt yedt gedaen te hebbene ; sullen daeromme de supplianten in desen noot ende voor dese reyse hebben pacientie ende hun vuegen soo men op hun betrouwt, oft anderssints selen myne Heeren

benoot syn hen te reguleren nae inhoudt vande acte vanden voors. Breeden-Raedt. Actum VII Junii anno 1578.

Alsoo tot het maecken vande dycken ende vorschen vanden lande van Borgerweerdt van noode is dat men in alder diligentien tot effectuatie van dyen comittere de Officieren tot denselven warcken gerequireert, Soo syn by myne Heeren gecomitteert Heer Willem Anthonis, Comandeur etc., als Superintendent, Jan van Steenwinckel, Tresorier deser stadt, als Penninckmeestere, Peeter Mannakere, Baillieu van Mosghe, Jan Vuytken, Gegoeyde in Vlaenderen, Joos de Smit ende Marten Meermans, Gegoeyden in Brabandt, alle vier als assistenten ende gesworen, Jeronimus vander Beken, als clerck oft boeckhouder opt voors. warck; authoriserende den voors. Superintendent met den gesworen oft twee van hun, ende in absentie vanden voors. Superintendent dry vande voors. ghesworen, al te moigen doen dat sy tot voorderinge vande voors. warcken selen vinden nootelyck te syne ende te behooren, tot vorschinge vanden lande ende volbrengen vanden warcke nae hun beste vermoigen, soo int coopen vande materialen, vrachten van dyen, stellinge van plaetsen, aennemen vande warckeluyden ende tovercomen vande prysen ende anderssints, wel verstaende dat de voors. Penninckmeestere vande penningen by hem te ontfangen sal gehouden syn recepisse te geven aenden genen die hem sal tellen, ende voorts die distribueren ende betalen op ordonnantie die hem sal gegeven worden vanden voors. Superintendent ende de voors. ghesworene oft twee van hun, oft in absentie vanden Superintendent van dry van hun, waeraff hy overbrengende de voors. ordonnantie geverificeert ende geteeckent als voren, hem selen passeren in rekeninge, ende sal de voors. Penninckmeestere alhier voor Comissarisen syne rekeninge doen, sonder elders gehouden te syne die te doene, met conditie oyck dat de Penninckmeestere nyet en sal gehouden syn opde voors. dyckagie te compareren ende aldaer de betalinge doen, om allen periculen ende inconvenienten te schouwen, ende sal moigen houden eenen clerck oft boeckhouder, ende tellen oft laeten in handen vanden Superintendent een hondert guldenen oft twee, tegens den betalingdach, om redene; ordonnerende voorts den voors.

vander Beken, als clerck ende boeckhouder, van als te houden goede note ende contrerolle. Actum VII^{a} Junii anno 1578.

Gecomitteert Meester Henrick van Paesschen, erffscheydere, ende Janne Daems, metsere, om den steen ende oude stoffe liggende opde Pleyne alhier, ontrent daert casteel was, te meten ende te priseren, ende dyenvolgende tselve over te geven aen Jeronimus vander Beken, clerck vande dyckagie tot Borgerweerdt, om die voorts aldaer geemployeert ende totter dyckagien ende sluyten vande gaten gebruyct te worden. Actum VII^{a} Junii anno 1578.

Geordonneert den Hooftlieden, elck in hunnen wyck, vanden ouden Wyckmeesters over te nemen de cohieren vande capitale impositie vanden jare LXXVII^{tich} by hunlieden 77
ghemaect, om deselve gestelt te worden in handen vanden Borgemeestere Joncker Jan van Stralen, naedyen sy deselve selen hebben gebruyct om te maecken de cohieren opt faict ende dragen vanden syden laecken, daertoe men ordonneert den voors. oude Wyckmeesters den voors. Hooftlieden ende Wyckmeesters in elcken wycke te doen alle behoorlycke assistentie ende behulp van noode wesende, ende dat in alder diligentien, sonder voorder dilay, volgende de resolutie in Collegio ter presentien vanden voors. ouden ende nieuwen Wyckmeesters genomen. Actum VII^{a} Junii anno 1578.

Gesurrogeert Meester Georgius Kieffelt, Secretaris, in plaetse van Asseliers, als Hooftman vande XIIIe wyck, ende dyenvolgende te besoigneren met Joncker Gillis Martselaer, Schepen, Meester Cornelis de Wyse, Oude-Schepen, Jan de Herde, Ouderman vande Halle, ende den Wyckmeesters, opt dragen vanden syden laecken. Actum VII^{a} Junii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt de Casse van Reductien te betalen aen Meester Andries van Eertvelt, voorde warcklieden gemaect ende gewrocht hebbende aen het huysken vande assysen inde Nieuwstadt, de somme van XXVI guldenen X stuyvers. Actum VII^{a} Junii anno 1578. *(fol. 176 v°).*

Geordonneert als vore Meester Joos Peeters, stadtschalidecker, volgende de specificatie, te tellen vuyt deselve Casse van Reductien de somme van XCV guldenen XIII stuyvers 1 oort, als concernerende de voors. assyshuyskens de Reductie. Actum VII^{a} Junii 1578. (*fol.* 176 *v*^{o}).

Alsoo den XVI^{en} dach deser jegenwoordiger maendt van Junius de Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse vergadert, ende onder andere denselven van wegen den Wethouderen ware verthoont dat sy die borgers ende cooplieden opden voorgaenden Breeden-Raede genoempt ende gedenomineert tot het opbrengen ende leeninge vande XXVII^{m} £ Vleems nootelyck synde ende byden Leden geconsenteert tot betalinge vanden oirlochsvolcke, swaricheyt maecken deselve te tellen ende promptelyck te furneren, ten ware hun ierst werde versekertheyt gedaen dat gelycke maniere van taxatie in toecomenden tyden nyet meer en soude worden gebruyct, ende dat daerenboven, sooverre daer eenich gebreck viele aende bewysinge ende assignatien hun gedaen van wegen den Staten Generael, sulcx dat sy ten gesetten tyde van hunne penningen nyet en worden gherembourseert, dat in dyen gevalle de Leden vande stadt hetselve gebreck hun souden goet doen ende tot dyen eynde vinden ende consenteren eenich bequaem middele, volgende der acten die hun byden voors. Wethouders om die voors. leeninge te voorderen voor soovele in hun was desen aengaende was verleent ende aldaer oyck is gelesen gheweest, Soo ist dat de voors. Leden, ten voors. dage daerop geleth hebbende, hebben eendrachtelyck de voors. acte geadvoyeert ende geloeft dinhoudt van dyen te achtervolgen, behalvens dat de vier borgers ende cooplieden, gecomitteeert byde voors. geinteresseerde ende hunne consoirten tot het innen ende recouvremente vande voors. XXIIII^{m} £, gelyck debvoir doen souden totten inninge ende remboursemenie vande hondert ende XX^{m} guldenen byden borgers ende cooplieden van te vorens geleent; hebben oyck goetgevonden dat men den voors. gheinteresseerde versekeringe doen soude dat in toecomenden tyden gelycke maniere van taxatie nyet meer en soude worden ghebruyct. Actum den voors. IX^{en} Junius 1578.

Den IX^{en} dach van Junius 1578, syn de Leden deser stadt,

Breeden-Raetsgewyse vergadert geweest ende syn aldaer ghecompareert myne Heeren den Princhе van Oraegnien ende den Borchgrave van Gendt, ende is den Leden verthoont hoe dat, tsedert de vergaderinge vanden lesten Breeden-Raedt, men alle debvoir moigelyck synde hadde gedaen om de dertich parsoonen alsdoen aennoempt te inducеren ende te verwilligen ten eynde elck van hun, by maniere van leeninge, opbrengen soude de somme van duysent ponden Vleems eens, opde verbintenissen ende versekertheden alsdoen gesloten, ende dat men nochtans deselve daertoe nyet en hadde connen bewegen noch ghebrengen, vuytdyen sy hun waren excuserende dat het nyet redelyck en was dat dertich parsoonen souden dragen den generalen last vander stadt, ende dat oyck hunne faculteyt ende macht sulcx nyet en was dat sy soo groote somme promptelyck souden connen opbrengen, sulcx dat, om nyet te comen totten vuytersten rigeure, de Heeren hadden gevonden geraden in respecte vande selve dertich parsoonen te doen sekere moderatie ende verlichtinge, sulcke als die by geschrifte gestelt was ende daer werdt gelesen, ende dat hun advys gedroech dat hetgene daer voorts soude gebreken soude opgebrocht worden by middel van sekere andere borgers ende ingesetenen, die insgelycx opgeschreven waren ende daer syn gelesen geweest, daeraff elck by gelycke maniere van leeninge ende op gelycke versekertheyt opbrengen soude de somme van een duysent guldenen oft soovele min als men dat adviseren soude, begeerende aende Leden dat sy allen tselve souden willen advoyeren ende goetvinden ende oversulcx laeten te wercke leggen. Waerop de Heeren Oude-Schepenen hebben gegeven voor antwoorde dat men de voors. dertich parsoonen in dyen soude hebben om van hun de geheyschte leeninge ten vuytersten te crygen, sooverre men deselve by gevuegelycke middelen daertoe soude connen gebrengen, ende dat sy hun voorts refereerden ter discretien van Syne Excellentie ende vanden Heeren, om by het aangegeven middel te doene de suppletie van hetgene daer voorts soude ghebreken. Ende voor soovele aengaet de Wyckmeesters ende Dekens vande Ambachten, dieselve hebben iersten gepersisteert by hunne resolutie ghenomen opden voorgaenden Breeden-Raedt, maer soo de saecke hun naerdere is ver-

thoont geweest ende oyck gelesen de nieuwe liste inhoudende de toevueginge van sekere getal van parsoonen om metten voors. dertich op te brengen de somme van vierentwintich duysent pondt Vleems, nootelyck tot behoeve vanden oirlochsvolcke, ende dat men heeft weerhouden voordere tinsisteren om te vinden de leeninge van sess duysent ponden tot behoeve vande dyckagie, maer die gereserveert ter naester vergaderinge, soo hebben ten lesten dieselve, soo Wyckmeesters als Dekens vande Ambachten, hun gheconformeert metten advyse van Syne Excellentie ende vanden Heeren ende de saecke ghestelt thunder discretien, behalvens dat de voors. dertich ierste hunne sommen souden opbrengen ende dat opde toegevuegde sulcken regard soude worde ghenomen dat deselve nyet en souden worden belast boven hunne macht ende faculteyt. Tot welcken eynde hebben de voors. Ambachten totten Dekens vander Meerssen ende vande Bereyders, by hun opden voorgaenden Breeden-Raedt gecomitteert, noch toegevuegt de Dekens vande Huydevetters, Backers, Smeden ende Cuypers, ende is de voors. liste ten voors. dage gelesen als voren sulcke als hiernae volgt. Arrestatum in Collegio IX[a] Junii anno 1578.

Liste volgende de resolutie vanden Breeden-Raedt vanden IX[en] Junii 1578.

Joseph de Smit . . . . De weduwe Vincent Smit, consors . Derffgenamen van Gillis de Smit. .	VI[m] guldenen.
Franchoys vanden Cruyce met Joos ende Anselmus vanden Cruyce . . . Syne sonen ende Jan van Hove . .	VI[m] guldenen.
Cornelis Prunen . . . . Aerdt van Eede	VI[m] guldenen.
Jan de la Faille ende Jaecques de la Faille	VI[m] guldenen.

Anthonis, Nicolaes ende Loys Malepaert . .	IIII^m guldenen	VI^m guldenen.
Christoffel Speckhouder	II^m guldenen	

Robrecht van Haeften . . . . . .
Peeter Aernouts . . . .
Robrecht van Eeckeren . . . . . . } VI^m guldenen.

Gillis Hoffman. . . . .
Anthonis Anselmus . . . .
Gillis Wolffwinckel . . . . } VI^m guldenen.

De weduwe Anthonis Boot. . . .
Jan van Santvoort . . . .
Peeter Helmans . . . .
Chrisostimus Scholiers . . . . . . } VI^m guldenen.

Aerdt Bormans . . . .
Jan de Doncker . . . .
Jaecques Daems . . . . } VI^m guldenen.

Jan, Franchoys ende Jaspar Dignes.
Jan Marischal ende Gillis Sorbrechts. } VI^m guldenen.

De weduwe Geert Sterck . .	4000	VI^m guldenen.
Heer Pauwels van Hersbeke, Ridder ende Heer van Brunesse in Beyerlandt	2000	

Glaude Henin . . . .
Jan Celosse. . . . . } VI^m guldenen.

De weduwe Scholiers met heure sonen . . . . Jaecques Breyel ende Jan de Poorter	3000	VI^m guldenen.

Henrick Moons. . . . .
Jan van Wonsel . . . .
Jan van Roo, van Vuytrecht. . . . . } VI^m guldenen.

Pierre Davidt, facteur vande Deliots . Robrecht Dragon et compagnie. . .	VI^{m} guldenen.
Peeter vander Goes . . . . Jan Brandt . . . . Adam Reyniers	VI^{m} guldenen.
Geert ende Henrick Foel . . . . . Peeter Hausman . . . . Jan Garyn	VI^{m} guldenen.
Sebastiaen van Vuytrecht ende Franchoys de Cater	I^{m} guldenen.
Jan Pellicorn . . . . Loys du Bois	I^{m} guldenen.
Joncker Jan van Stralen . . . . . . Pauwels Donckere. . . . . Adam Vergult	*(sic)*
Jaspar van Zurch . . . . Cornelis Daems. . . . . Loys Verbeke . . . . Philips de Landtmeter . . . . . . Erasmus Schetz.	IIII^{m} guldenen.
Vidua Raes van Brecht . . . . . . Jan Pelgrom . . . . Jan Nicquet. . . . . Jan ende Symon Fourmenoys . . .	VI^{m} guldenen.
Joris ende Lazarus Kesselaer . . . Hans Ryseghem . . . . Lion Petit . . . . Niclaes van Erpen et compagnie . .	VI^{m} guldenen.

Symon ende Pasquier de Deckere . . Jaecques Andriessens . . . . Aerdt van Tuylt . . . . Peeter Smissaert	VI^m guldenen.
Loys Peris . . . . Jan Duquerne, den ouden . . . . Hans Pick ende Peeter Kint. . . . Magis Carlier	VI^m guldenen.
Jan Drunez . . . . Cornelis van Ghershoven ende Jan de Bruyn . . . . Lenaert Mailliet	VI^m guldenen.
Peeter van Breusegem. . . . . . . Jan van Roon int Kipdorp . . . . Jan van Achelen	VI^m guldenen.

Arrestatum in Collegio IX^a Junii anno 1578.

Gecomitteert de Policymeesters om te besien ende visiteren een bequame plaetse ontrent ende aldernaest den Vleeshuyse alhier, ende, daeraff rapport gedaen synde, voorts in respecte vanden buytenvleeschouwers geordineert te worden nae behooren. Actum IX^a Junii 1578.

Geordonneert Jaspar van Surch dat hy van stonden ane vanden salpeeter onder hem berustende sal doen maecken poeder. Actum X^a Junii anno 1578. *(fol. 172 v°).*

Geannomineert ende geordonneert, om te wesen Collecteur ende principael vanden ontfanck vanden nieuwen impost opde goeden ende coopmanschappen die te landewaerts vuytgaen selen, Aerdt Borremans, die voor synder assistentien sal moigen nemen Wouter Bol ende Guillaume de Cater. Actum ut supra. *(fol. 172 v°).*

Geordonneert den buytenvleeschouders ontrent der stadt alhier van dat sy op morgen, tegens den acht uren

voornoene, hun selen vinden by myne Heeren, om hun te hooren assigneren de plaetsen daer sy van nu voortane alle weken selen moigen ende moeten staen ende tummeren, om heur vleesch te vercoopen. Actum XI^{a} Junii anno 1578.

Alsoo men verstaet dat byden borgers ende ingesetenen deser stadt byden Leden derselver genoempt ende gecosen om op te brengen de somme van I^{c}XLIIII^{m} guldenen, denselven Leden geheyscht tot behoeve vanden oirlochsvolcke, hebben vuyt hunnen getale ghecosen ende aennoempt Janne van Woonsel, Janne de Poorter, Jan de la Faille ende Jan Celosse, om vuyt hunnen name te beneerstigen ende te voorderen allen tgene soude moigen dienen tot versekertheyt vanden rembоursemente vande penningen by hun te leenen ende om dyenvolgende voorts oyck metter daet gherembourseert te worden metten iersten vande middelen hun verbonden ende geaffecteert, Soo ist dat myne Heeren geordonneert hebben ende ordonneren, mits desen, den voors. Woonsel, Poorter, de la Faille ende Celosse den voors. last hun by hunne consoorten gegeven taccepteren ende aanveerden ende promptelyck te volbringen, sonder eenich dilay oft weygeringe, opde pene van te verbeuren elck van hun, tselve weygerende oft vertreckende, de somme van I^{m} guldenen. Actum XI^{a} Junii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen vuyt de Casse van Reductien de somme van XXV guldenen I blanck, ter causen ende voor gelevert loot aenden assyshuyskens inde Nieuwe stadt. Actum XII^{a} Junii anno 1578.

Geordonneert dat men de ses ierste wycken, gecomitteert om te maecken de cohieren van het dragen vande syde laeckenen, respective sal beschincken met den wyn, te wetene met ses stadtstoopen soo wie dalder ierst syn cohier sal overbrengen, den II^{en} met vyff, den derden met vier, den vierden met dry, den vyffden met twee, den sesten met een, ende ter contrarien dat den sevensten sal schuldich wesen te geven int gemeyn gelach eenen

stadtstoop, de achtste twee, ende soo volgende, tot seven stoopen ten laste vanden lesten. Actum XII Junii 1578.

Alsoo Joncker Emanuel van Steenbor (1) mynen Heeren vuyten name van Mevrouwe van Egmont te kennen gegeven heeft de groote siecte ende noot vander doot daerinne deselve Mevrouwe, Godt betert, haer nu jegenwoordelyck is bevindende, dat oyck nyet redelyck syn en soude dat men deselve Vrouwe inden vuytersten noodt eenichssints soude stooren oft quellyck vallen, tsy int verhuysen, delogeren, versuckelen oft anderssints, vanden huyse toebehoorende Heer Pauwels van Hersbeke, Ridder, Heer van Brunesse, die daerinne geerne soude comen, daer deselve met heuren huysgesinne nu is gelogeert, nyet sonder stoornisse vande voors. Mevrouwe, Soo ist dat om Mevrouwe voors. te believen ende te gherieven, mitsgaders den voors. Heer van Brunesse te accomoderen, nae borgerlyck ende behoorlyck recht deser stadt, myne Heeren, ter begeerte van Mevrouwe voors. ende tot haren eygen redelycken cost, geordonneert hebben ende ordonneren, mits desen, dat men den voors. Heer van Brunesse van stonden ane sal accomoderen ten redelycken coste van Mevrouwe voors. int huys van Heer Peeter van Dale, daer te woonen plach Heer Melchior Groenenborch, ende dat ter tydt ende wylen toe Mevrouwe van Egmont voors. een weynich sal wesen becomen. Actum XII[a] Junii anno 1578.

Alsoo men int visiteren vande Keyserspoorte bevonden heeft hoe dat (het) welffsel vande selve poorte boven seer swaer ende bovenmaeten geladen is met eerde, sulcx dat apparentelyck deselve poorte daerdeure geschapen is te comen tot eenich desastre oft verval, gelyck deselve daerdeure oyck nu dagelycx is lekende, Soo ist dat myne Heeren etc., om allen tselve in tydts te doen remedieren, geordonneert hebben ende ordonneren, mits desen, van dat de Stadtmeesters ende Erffscheyders alhier, mitsgaders Jan Daems ende de Dekens ende Ouders vande Metsersambachte, de voorseyde poorte ende welffsel, metten iersten ende sonder eenich langer vertreck, selen visiteren, ter presentien van

(1) Stembor.

Jan van Santvoort, Schepen, ende tsamen oft elck van hun int besundere geven alsulcken advys als sy ten meesten oirboir ende proffyte deser stadt tot reparatie vande voors. faulte, selen bevinden te behooren. Actum XII[a] Junii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sy voor hunlieden ontbieden selen metten iersten ende sonder langer dilay, de brouwers dewelcke heuren eedt volgende de nieuwe ordonnantie noch nyet ghedaen en hebben, ende deselve den voors. eedt te doen doene. Actum XIII[a] Junii anno 1578.

Van gelycken is geordonneert den Collecteurs vanden bieraccyse alhier van dat sy by hunlieden selen roepen de cruyders vande bieren binnen deser stadt ende deselve al tsamen te doen doen den eedt vande nieuwe ordonnantie gemaect opt stuck van het brouwen, by sooverre sy denselven nyet en hebben gedaen. Actum ut supra.

Geordonneert dat Meester Jan de Pape, Schepen, ende Meester Willem Martiny, Greffier, van stonden ane hen selen vinden byden Prelaet van Ste.-Beernaerts ende denselven remonstreren hoe grooten noodt dat is voor dese stadt ende de generale landen, van dat sy hebben moeten tot heuren verdoen de camer naest het Collegium ende daer nu de cokene is, besundere in regarde vande penningen die dagelycx opgeheven moeten worden voorde generaliteyt, eentsamentlyck oyck te ghebieden achter het Collegium van dat men ruympt de gaelderye ende nyet meer en come inden bleyckhoff daertusschen beyden synde. Actum XIII[a] Junii 1578.

Geordonneert Guillaume le Grand om by provisien te wesen Capiteyn onder den Coronel Adam Verhult. Actum XIII[a] Junii 1578.

Geordonneert den Gecommitteerde totter inninge vande I[c] XLIIII[m] guldenen dat sylieden alle de penningen van hunder collectien selen overtellen in handen vanden Tresorier vander Beken, ende overbrengende quitantie vanden

selven vander Beken, selen daermede gestaen, volgende den inhouden vander acten vande Generale Staten geregistreert inde camere vanden beden in date XII Junii. Actum ut supra.

Alsoo N., nae voorgaende sommatie ende inthimatie, hem nyet en heeft gereguleert nopende het opbrengen van syne quote ende contingent inde leeninge van I[c] XLIIII[m] guldenen, daeroppe hy byden Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde den IX[en] Junii lestleden, gestelt is geweest, omme promptelyck by forme van leeninge op te brengen, hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ende andere Leden deser stadt geordonneert dat men denselven N. daervorens sal executeren tot synen koste, in syne gereetste goeden, oft, in faulte van dyen, in synen parsoon, ist noot, by tseynden vande soldaten oft anderssints, deselve Collecteurs daertoe, mits desen, authoriserende. Actum XIIII[a] Junii 1578.

Daernae is by myne Heeren ende Leden voors. geordonneert den Gecomitteerde totte voors. innige de voors. acte sonder dilay oft dissimulatie te warcke te leggen opde deffaillanten, ende voorts de Coronellen, Capiteynen, Chargeanten ende andere Offitialen vande vendelen volgende de voors. ordonnantie hun te reguleren. Actum ut supra.

Alsoo de vier gecomitteerde borgeren vande geinteresseerde inde leeninge van hondert ende vierenviertich duysent guldenen, myne Heeren de Wethouderen hadden verthoont gehadt dat alsoo sylieden waren geannomineert tot furnissemente vande selve leeninge, redelyck ware dat deselve Leden (boven de verbintenisse hun byde Staten des landts gedaen vande generale middelen,) hen souden verbinden in subsidie ende in faulte deselve middelen nyet en waren ghenochsame bevonden oft anderssints infructueulx gemaect, sulcx dat sy volgende de geloeften hun gedaen nyet en souden connen gheraecken tot hun rembboursement, dat sy Leden in dyen gevalle souden consenteren andere middelen tot voldoeninge van heuren geleenden ende ghedebourseerden penningen, Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt (als representerende dierste Leth,)

den voors. gecomitteerde (soo in respecte van hun particulier als vuyten naem ende als gecomitteerde van dandere geinteresseerde borgeren geaennoempt totter leeninge,) geloven, mits desen, dat sy, by faulte de voors. generale middelen oft nyet ghenochsaem bevonden oft hun tongebruyck gemaect worden, selen vinden eenige alsulcke middelen daerby sy geinteresseerde van hennen ghebrekenden penningen selen worden promptelyck gerembourseert; gelovende voorts dat sy den Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse ten naesten dage selen doen vergaderen ende de resterende twee Leden in dyen hebben dat sy hen in gelycke formen ende manieren ten fyne voors. selen verobligeren. Actum XIIII Junii anno 1578.

Geordonneert den Wyckmeesters van stonden ane elck in hunnen wyck te kiesen ende inne te nemen eenich huys dwelck sy alderbequaemste selen bevinden, om tontfangen ende tinnen het ongeldt van het draghen vanden syden laecken, ende tselve huys tinsinueren den Capiteynen onder dewelcke respective de voors. huysen syn resorterende; denselven Cappiteynen voorts ordonnerende de trommelslagers vande selve wycken te doen omgaen ende op elcken hoeck vander straten (met voorgaenden trommelslach,) by vuytroepinge te designeren deselve huysen ende tot wat eynde de voors. Wyckmeesters aldaer syn sittende, ende voorts tinsinueren dat elck Suppost vande selve wycke binnen twee dagen daernae sal gehouden syn op te brengen den taux daeroppe hy in respecte van hetselve dragen es gestelt, volgende de liste daeraff synde, sonder voorder dilay oft vuytstel, op pene dat diegene die in gebreke sal vallen tselve binnen den voors. tydt op te brengen, sal gehouden syn dobbele te betalen, ende voor tselve dobbel feytelyck ende reëlyk, sonder dissimulatie, worden geexecuteert. Ende ten eynde van desen nyemandt en soude moigen ignorantie pretenderen, soo selen de Cappiteynen de clercken van hunnen vendelen omseynden terstondt naede publicatie ende trommelslach ende tselve aen eeneniegelyck insinueren. Actum XIIII[a] Junii anno 1578.

Geordonneert Gillis Lambrechts, naede oude costuyme, te laeten volgen opde visitatie vande leprosen Ter Siecken

buyten deser stadt een ame Renschen wyn. Actum XIIII Junii anno 1578.

Geordonneert Meester Willem Silvius, deser stadt druckere, ter causen van diversche partyen vuyt laste van myne Heeren voorde stadt gedruct, volgende de specificatie daeraff synde, in als vuyt te reycken de somme van LXIII guldenen XV 1/2 stuyvers. Actum ut supra.

Geordonneert den Rentmeestere Peeter Panhuys te leenene vuyt de Casse van Reductien de somme van duysent guldenen eens ende deselve te tellen in handen van Jan van Steenwinckel, als Penninckmeestere vande dyckagie van Borgerweerdt, tot behoeve ende om te voldoene die warcklieden vanden selven dycke, dewelcke penningen hem selen worden gherembourseert vande ierste middelen byden Leden deser stadt ten iersten dage te consenteren tot maecken vanden selven dycke, alsoo daeraen is hangende het geheel welvaren ende totale conservatie deser stadt. Actum XIIII Junii anno 1578.

Gecomitteert Henrick Wynants om te wesen busmeestere vande Oude-cleercoopersambachte voor dit jegenwoordich jaer 78 ende te doen den eedt daertoe staende. Actum XVI[a] Junii 1578.

Aen myne Heeren.

Verthoonen oytmoedelyck ende in alder reverentien die Oudermans ende Coopmansraet vande Duytsche Hansesteden hoe dat sy, supplianten, gisteren aen myne Heeren hebben gepresenteert hunlieder requeste, byden welcken sy hebben versocht dat myne Heeren soude gelieven hun debvoir te doene int doen bevryden vande nieuwe impositien onlancx opgestelt, verhopende sy, supplianten, alle billicheyt ende debvoir te geschieden.

Ende alsoo boven desen in hunlieder supplianten privilegien noch anderssints te cortte wort gedaen, by seker ordonnantie by myne Heeren onlancx gemaect op het stuck vande bieren, soo pretenderen de Collecteurs vande selve

ordonnantie ende nieuwe impositie oft accyse, daerby geordonneert is den supplianten daeronder oyck te begrypen ende accyse te doen betalen, sonder aenschouw te nemen op hun supplianten previlegien, daerby dat sy, supplianten, nyet voorder en worden belast eenige assyse te betalen vande Oistersche bieren dan XVII deniers van elcke tonne biers, welcke previlegie by appostille van myne Heeren (in date den Xen Meert anno XVc LXItich stilo Brabantiæ,) is achtervolcht ende geconfirmeert geworden, volgende den extracte vande previlegie ende requeste hierane gehecht.

Ende bovendyen soo is oyck daer te voren by myne Heeren den supplianten gegunt geworden, by confirmatie vanden date den XIIIIen Mey anno XVc XXXVIII, oyck by copye hierby gevoegt, dat sy, supplianten, van alsdoen souden vry ende onbelast syn ende blyven vande hoochsels die men ghestelt hadde op elcke tonne biers, voor soovele als den supplianten aengaende is, dwelck oyck by het VIIIe articule vander supplianten concordaten met Uwer Eerw. aengegaen, is geconfirmeert.

Vuyt welcke voors. redenen, previlegien ende concordaten sy, supplianten, oyck behooren vry te syne vande nieuwe impositien opde bieren binnen dese stadt gebrouwen ende die sy binnen hunnen huyse slyten, gelyck sy, supplianten, van alle accysen toe nu toe vry syn gheweest, al conform den extracten vande voors. previlegien ende concordaten hierane gehecht.

Ende oyck soo syn die vande voors. Natie belast geworden ende worden dagelycx belast met verscheyden contributien van gelde als te weten : van hooftgelt, Xe ende XXe penningen, weeckgelt, soo ten behoeve vande wachte deser stadt als anderssints, oyck al contrarie vande voors. previlegien.

Ende boven desen, soo worden oyck die vande voors. Natie (byden borgers ende ingesetenen alhier,) gedrongen totter wacht, daerdore nyet alleenlyck den cooplieden ende meesters grootelycx worden beswaert, maer worden oyck die dienaers ende jonge gesellen gebrocht tot grooten

oncoste ende verquistinge van gelde, waerdore oyck de jonckheyt compt tot ongeregeltheyt ende roeckeloosheyt van leven, dwelck is tegens de meyninge ende wille van hunlieder vrinden ende Heeren, die deselve dienaers herwaertsovere alleene hebben gestelt ende beschict omme geexerciteert te wordene int feyt van coopmanschappe ende nyet om gelt te verquisten oft eenige roeckeloose manieren van leven aen te nemen, soo de remonstranten tselve by diversche ende voorghaende requesten insgelycx aen Uwer Eerw. hebben gheremonstreert ende te kennen gegeven. Bidden oyck alnoch dat Uwer Eerw. gelieve insgelycx daerinne te versien.

Appoinctementen.

Myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, gesien hebbende dese requeste, vercleeren op elck vande puncten daerinne begrepen soo hiernae volght:

Opt I^e^, die voors. Heeren sullen geerne den supplianten alle behulp doen hun moigelyck synde, ten eynde sy worden bevryt vande settingen die by myne Heeren den Staten Generael nu onlancx syn opgestelt, sooverre die contrarieren den previlegien vande supplianten.

Opt IIe, de voors. Heeren sullen hun doen informeren vande previlegien ende vrydicheden den supplianten binnen deser stadt gegunt ende in wat manieren sy deselve tot noch toe binnen deser stadt hebben ghebruyct gehadt, ende selen daernae desen aengaende ordonneren sulcx als behooren sal. Actum XVI^a^ Junii anno 1578.

Opt V^e^, alsoo de settingen in desen articule begrepen voorden meestendeel raecken de Staten Generael, selen hun de supplianten neffens deselve Stäten moigen beclagen, ende selen de voors. Heeren hun geerne behulpich wesen, ten eynde sy nyet en worden belast buyten hunne previlegien ende oudt gebruyck.

Ende soovele aengaet dongelt vande wacht, de voors. Heeren begeeren te weten by specificatie tgene de Supposten

vander Natien daertoe syn contribuerende, om, tselve gheweten, daerinne versien oft tselve tot redelyckheyt gebrocht te worden nae behooren.

Opt leste articule, begeeren insgelycx te weten de namen ende toenamen vande ghenen die men is dwingende totter wachte, om dyenaengaende metten Coronellen ende Cappiteynen daeronder sy resorteren te comuniceren ende deselve daeraff te doen houden voor geexcuseert, soovele het doenlyck syn sal. Actum XVI[a] Junii anno 1578.

Geordonneert den Superintendent ende Gesworen vande dyckagie van Borgerweert te belasten aenden Penninckmeestere vande selve dyckagie Cornelis de Vriese, alhier van Brugge, om tfeyt vande dyckagie, den XXII[en] Maii 78 ghecomen synde, voor eenentwintich dagen vacatien vuyt te reycken de somme van XXXII guldenen X stuyvers. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Jaecques Floris vuyt te reycken de somme van I[c] XCI guldenen XXII 1/2 stuyvers, ter causen van diversche partyen van gherepareerde gelasen, soo int casteel als Ste.-Michielscloostere ende elders, vuyt laste van mynen Heeren gherepareert volgende de specificatie. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den XV gesellen hen geemployeert hebbende ende gevaceert ten huyse van Adam Reyniers, ten eynde deselve soude opbrengen den taux daerop hy byden Breeden-Raedt was gestelt, voor een gratuiteyt vuyt te reycken elck van hun I schellinck. Actum XVII Junii anno 1578.

(*fol.* 180 *v*°)

Is by mynen Heeren opde rekeninge by Lauwereys Rycx nopende de collectatie vander hoppen ende andere specien vuyt laste van myne Heeren gedaen ende dinformatie daeroppe by Comissarisen Schuermans ende Pape ghenomen, gheappoincteert dat deselve Lauwereys Rycx, rekenaer, voor hem ende synen boeckhouder sal hebben den XXX[en]

penninck, waermede hy sal gehouden syn hem tevreden te houden. Actum XVIIIª Junii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Engelbert Masius, Pensionaris, ter saecken van diversche propositien ende verthooningen byden selven tot meer reysen aende Leden deser stadt gedaen ende daerinne mennichwerven sedert een halff jaer herwaerts geoccupeert hebbende, te beschencken met een ame wyns van XLV guldenen. Actum XVIIIª Junii anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vanden bieraccyse dat sy selen innen ende ontfangen de II stuyvers gheaccordeert op elcke tonne biers tot den coop van amonitie van oirloge, ende dat vanden lesten Maii lestleden exclusive, opden loon vanden tsestichsten penninck, waermede sy hun tevreden selen houden; ordonnerende denselven Collecteurs de penningen by hun ter causen vande voors. II stuyvers tontfangene te tellen van weke tot weke in handen vanden Commis vande Finantiën Willem de Rouck, als Tresorier generael vande voors. amonitie, oft aenden genen die tot denselven ontfanck by hem sal gemachticht wesen. Actum XVIIIª Junii anno 1578.

Geordonneert aende Gecomitteerde totte inninge vande Iᶜ XLIIIIᵐ guldenen dat sy selen betalen aen elck vande soldaten die eenige executie selen voorderen, voorden iersten dach van henne vacatien VI stuyvers, ende indyen deselve executie mochte geraecken tot des anderen daegs gepertraheert te worden, sulcx dat sy noch moesten vaceren boven de XXIIII uren, selen daervore hebben dobbel ; ordonnerende den Coronels, Capiteynen ende andere Bevelshebbers vande vendelen dat sylieden dexecutien voors. in alder diligentien, volgende den versuecke van Syne Hoocheyt ende Excellentie, selen continueren ende effectueren. Actum XIXª Junii anno 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde tot het bewindt vande huysinge vande citadelle was, Marten Neyen, te doen estimeren de meubelen bevonden inden Jesuitenhuys alhier ende daeraff te houden pertinenten inventaris, volgende dacte

daeraff synde, ende deselve te doen transporteren inde wooninge van Syne Excellentie, tot welcker assistentie hy sal moigen nemen eenen adjoinct. Actum XXa Junii anno 1578.

Daernae is by mynen Heeren voors. geordonneert den Coronel Douchere de voors. ghoeden volgende de voors. acte te laeten volgen. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Hanssen Verbeken, coffermaeckere, ter causen van alsulcken casse met leeder overdect, vergult, ende het slootwarck daertoe dienende, als deselve vuyt laste van myne Heeren heeft ghemaect (om daerinne te stellen het buffet by deser stadt, omme Syne Hoocheyt daermede te beschencken gecocht,) (vuyt te reycken) de somme van vyfthien ponden Vleems eens. Actum XXIa Junii anno 1578.

Alsoo byde Leden deser stadt is geordonneert dat men in alder diligentien ende sonder eenich dilay, mits den grooten noodt ende den aenstaenden merckelycken pericule, soude procederen tot het stoppen vande gaten, vorschen vanden lande ende opmaecken vanden dycke van Borgerweerdt, ende dyenvolgende vinden de penningen daertoe nootelyck synde, ende alsoo opde middelen ten selven eynde gherequireert ten selven tyde nyet en was byden selven Leden geresolveert, soo was alsdoen by mynen Heeren den Wethouderen hen voorgehouden dat men, binnen middelen tydt, ten selven fyne hun soude moigen accomoderen met de penningen procederende vande accyse deser stadt, ende deselve accyse wederomme rembourseren vande penningen te procederen vande middelen te vinden ende te consenteren, soo tselve warck alle spoet, vlet ende neersticheyt was verheysschende, om de totale ruyne deser stadt te voorhoeden, waertegens de voors. Leden hen nyet en hebben geopponeert, maer tacite daerinne ghenoch gheconsenteert, Soo ist dyenvolgende ten dage nabeschreven by myne Heeren geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vande penningen comende vande accyse deser stadt alle weken te nemen de somme van twee duysent guldenen ten fyne voors., ende daerinne te continueren tot het openen vanden warcke, ende sal men deselve accyse van alsulcken

verschoten penningen weder rembourseren byde middelen te procederen vanden consente vande voors. Leden, oft sal men anderssints deselve somme hen doen passeren in hunne rekeninge ende doen hebben behoorlycke aggreatie. Actum XXIa Junii anno 1578.

Geordonneert Peeter Sneeuwaters, ter causen vande schapprayen byhem aende stadtpoorten ghemaect om de sleutelen deser stadt daerinne te sluyten, volgende de specificatie (vuyt te reycken de somme van) VII guldenen IIII stuyvers, mitsgaders XXXVI stuyvers om te maecken marckysers vande soldaten binnen deser stadt comende. Actum XXIa Junii anno 1578.

Geordonneert den Provost vanden Coronel Adam Verhult met ses ghesellen by hem te assumeren te gaen teeren inde herberge ten laste van Aerdt van Eede, ter tydt ende wylen hy sal voldaen hebben den taux daeroppe hy is ghestelt, ende van dese ordonnantie hem insinuatie te doene. Actum XXIa Junii anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vande bieren inde Nieuwstadt te laeten volgen, vry van accyse ende impost, alsulcken ses tonnen acht schellingenbier, mitsgaders twee ooxoyen ael, ende selen den impost opteeckenen ende stellen opde rekeninge deser stadt. Actum XXIa Junii anno 1578.

Gelycke opde Collecteurs vande binnenstadt van ses tonnen acht schellingenbier. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Pauwels Robbyns, clerck inde secretarye alhier, de somme van CXVII guldenen V stuyvers eens, ter causen van diversche copyen ende anderssints tot deser stadt behoeff geschreven, volgende de specificatie ende attestatie by Meester Henrick de Moy ende Meester Dionys vander Neesen onderteeckent. Actum XXIa Junii anno 1578.

Aen myne Heeren.

Remonstreren de Coronellen ende Hoofden vande schut-

teryen deser stadt dat, mits der jegenwoordige necessiteyt ende conjuncture van tyde, hen, remonstranten, soude duncken seer nootelyck te syne dat men in alder neersticheyt fortificere dese voors. stadt, beginnende vande Roode poorte tot het Pesthuys ende soo voorts nederwaerts, versueckende oversulcx dat Uwer Eerw. gelieve int selve te doen versien ende den Fortificatiemeesters alhier te ordonneren de voors. fortificatie te doen volbrengen, ende dat hetselve insgelycx geschiede aende Croonenborchpoorte, streckende nae het clooster van Ste.-Michiels.

Item, ghemerct den jegenwoordigen staet vanden lande ende dat men verstaet den vyandt in syne saecken grootelycx te advanceren, sal Uwer Eerw. gelieven (omme binnen deser stadt alle periculen ende inconvenienten te verhueden, die niet en souden wesen remediabel,) de voors. stadt behoorlyck te doen versien van buspoeder, lonten, scerp ende andere munitie van oirloge, van dewelck alhier egeen provisie en is, ende tot tselve te ordonneren alsulcken somme van penningen als bevonden sal worden gerequireert te syne, mitsgaders eenige bequame parsoonen omme van tselve onderwindt te hebben.

Item, alsoo de bruggen vande stadtpoorten seer qualyck syn versien ende dat men verstaet tot Brussel te wesen sekeren parsoon genaempt Meester Jan Goossens, hem sunderlinge van tselve verstaende ende wesende horologiemeestere vande voors. stadt, dat Uwer Eerw. gelieve denselven met brieven alhier te ontbieden, omme het warck vande voors. bruggen behoorlyck op te maecken.

Item, dat Uwer Eerw. gelieve den jegenwoordigen Wachtmeestere, mits de mennichfuldicheyt vande affairen, te versien van eenen adjoinct, ende dat (volgende de denominatie van Syne Excellentie,) vanden parsoon van Reynier le Blancq.

Item, te doen versien de waeckhuysen ende daffuyten vande artillerye, hetwelck men sal bevinden seer nootelyck te syne.

Item, in tydts te doen by publicatie ghebieden dat men allen het graen ende coren vanden toecomenden ende aenstaenden oigst sal brengen inde omliggende ende naeste steden ende beslotene plaetsen.

Versueckende seer reverentelyck, mits der exigentie vander saecken, int gene voors. promptelyck te versien ende ordre ghestelt te worden.

Appoinctementen.

Opt IIe, te maecken den staet vande amonitie alhier geruert, om denselven den Breeden-Raedt gecomuniceert synde, voorts geordonneert te worden nae behooren.

Opt IIIe, fiat ende men sal denselven parsoon by brieven ontbieden ende hem doen maecken een proeve van eene brugge, om, deselve gesien, voorts nopende synen salaris ende dienst geordonneert te worden nae behooren.

Opt IIIIe, selen de Wethouderen hierinne versien volgende dannominatie van Syne Excellentie; dies selen de Coronellen met den geannomineerde spreken ende sien waervore hy sal willen dienen.

Opt V^{e}, is geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere hierinne te versien.

Opt VIe, fiat, conform de voorgaende publicatien, ter gelegender tydt. Actum XXIII^{a} Junii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sy selen doen versien de waeckhuysen deser stadt, eentsamentlyck daffuyten vande artillerye meest nootelyck wesende. Actum XXIII^{a} Junii anno 1578.

Geconsenteert dat men, tot behoeff vanden leeger vande Generale Staten van dese Nederlanden, sal laeten volgen sess oft seven stucken gheschuts, onder behoorlycke recepisse ende geloefte van nae dopbreken vanden leeger wederomme alhier gelevert te wordene ende mits by Syne

Excellentie hebbende brieven daerby bevolen ende geordonneert worde die van Amsterdam, Tolen, Vuytrecht, Gendt ende andere plaetsen van dat sy laeten volgen het gheschut deser stadt toebehoorende. Actum XXIIIIa Junii anno 1578.

Gecomitteert de Coronellen deser stadt voor hunlieden tontbieden den parsoon van Reynier le Blancq ende met hem te comuniceren op wat gagie hy soude willen accepteren ende bedienen het adjoinctschap van wachtmeesterschap binnen deser stadt, omme, tselve gedaen synde ende hebbende het advys vande voors. Coronellen, voorts volgende dannominatie van Syne Excellentie geordonneert te worden nae behooren. Actum XXIIIa Junii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere metten iersten te doen versien St.-Jorispoorte ende specialyck den muer aende noordsyde, alsoo lanck alst nootelyck sal bevonden worden, ende dat metten materialen by St.-Joris liggende, soo arduyn, careelsteen als anderssints nootelycke nieuwe materialen, ende oft men int warcken oirboirlyck bevonde tot versterckinge vanden warcke eenige freyten oft eenen strickmuer, selen de voors. Tresoriers ende Rentmeestere daerinne oyck doen ende doen doen nae gelegentheyt vander saecken ende den heysch des warcks ten meesten oirboir deser stadt. Actum XXIIIa Junii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reyken aen Franchoys Heylen, vuyt de Casse van Reductien, de somme van Ic X guldenen VII stuyvers I blanck, toecomende van gelevert houtwarck aende assyshuyskens gemaect tot behoeff vande voors. accyse ende reductie, volgende de specificatie daeraff synde. Actum XXIIIa Junii anno 1578.

Geordonneert als vore vuyt te reycken vuyt de Casse van Reductien, mits redenen voors., aen Andries van Eertvelt, tot behoeff vande timmerlieden, de somme van XXIIII guldens VII stuyvers eens, begonst sedert den XIXeu Mey totten XXIIIIen deser. Actum XXIIIa Junii anno 1578.

Ut supra, denselven sedert den II[en] Junii tot den VII[en] derselver maendt, de somme van XXVI guldenen X stuyvers. Actum ut supra.

Geordonneert als vore vuyt te reycken aen Joos de Vos, Contrerolleur van deser stadts warcken, de somme van achtenvyftich guldenen II stuyvers, om hem te rembourseren van gelycke somme als hy betaelt heeft voor het vervueren, cuysschen ende reynigen van deser stadtsgeschut, volgende de specificatie daeraff synde. Actum XXIII[a] Junii anno 1578.

Geordonneert als boven den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen vuyt de Casse van Reductien aen Jacques Floris, ghelaesmaecker, de somme van VII guldenen I 1/2 stuyver eens, ter causen van gheleverde gelasen aende assyshuyskens, volgende de specificatie. Actum XXIII[a] Junii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te verschieten aen Gillis Lambrechts, conchergie, de somme van I[c] LXXIIII guldenen XVI stuyvers eens, ter causen vande viande gelevert tot Wilryck voor seven vendelen Schotten, volgende de specificatie daeraff overgegeven, ende selen de voors. Tresoriers ende Rentmeestere daeraff note houden ende brengen ten laste vande generaliteyt. Actum XXIII[a] Junii anno 1578.

Alsoo myne Heeren de Wethouderen hadden tot diversche reysen, ende namentlyck den XXIIII[en] dach deser jegenwoordiger maendt van Junius, doen vergaderen soo die Wyckmeesters als Dekens vande Ambachten deser stadt, ende hadden denselven doen verthoonen hoe dat de genomineerde vande Natien om op te brengen de somme van sesse duysent ponden Vleems, nootelyck tot het volmaecken vander dyckagien van Borgerweerdt, egeenssints daertoe wilden verstaen, nyettegenstaende alle middelen van inductien daertoe gebruyct, ende dat men nyet en vonde gheraden deselve daertoe te dwingen met rigoreuse middelen, mitsdyen deselve souden moigen causeren hun vertreck, soo alreede oyck eenige vander Natien metterdaet waren

vertrocken, alleenlyck vuyt het achterdencken dat sy hadden dat mense soude willen importuneren om eenige leeningen te doene, dwelck diende verhuet soo lieff men hadde de conservatie vande neeringe ende coopmanshandel, hebbende daeromme de Wethouderen versocht dat de Leden souden willen ramen ende adviseren eenich ander bequaem middele, daermede men de voors. somme van VI^{m} £ Vleems soude moigen opbrengen, ende dat met alder vlieticheyt moigelyck synde, ten eynde men nyet en werde ghenootsaect by gebreke van gelde het warck te verlaeten, dwelck met sulcken spoet voortginck dat het ongelooffelyck was, ende daertoe dat den jegenwoordigen saisoene van tyde geheelyck bequaem ende dienstich was, ende opdat daerdeure soude moigen worden verhuet het pericule vande versandinge ende diversie vande riviere, daeraff men oyck sekere waerschouwinge gehadt hadde, Soo ist dat, nae vele swaricheden desen aengaende gemoveert, de voors. Wyckmeesters ende Dekens vande Ambachten hebben den voors. XXIIII^{en} dach van Junius gheconsenteert dat, om de voors. somme op te brengen, men gehouden soude syn van alle huysen gelegen binnen der stadt ende vryheyt, geldende jaerlycx in huere vyftich guldenen, te betaelen drye guldenen eens, ende vande gene geldende jaerlycx hondert guldenen ses guldenen eens, ende dat men soo voorts naede selve proportie soude setten de huysen jaerlycx meer ter hueren geldende, hetselve ongelt te verschieten byden huerlinck ten laste vanden proprietaris, die voorts syn rembou rsement vinden sal opde middelen soo byden vier Leden van Vlaenderen als byden Leden deser stadt geconsenteert, welck consent vande voors. Wyckmeesters ende Dekens vande Ambachten hebben de voors. Wethouderen geaccepteert ende daeraff doen expedieren dese jegenwoordige. Actum XXIIII^{en} Junii anno 1578.

Op heden, datum van desen, gepresenteert wesende van wegen den Kerckmeesters vande Borchtkercke binnen dese stadt aen myne Heeren sekere brieven executoriael vanden Rade van Brabandt in date XX Junii desen jegenwoordigen jaere onderteeckent Bouwdewyns, deselve ghesien, soo hebben myne Heeren voors. gheconsenteert ende consenteren, mits desen, voor soovele in hun is ende voorder nyet, dat de

voors. Kerckmeesters hen selen moigen reguleren volgende de voors. brieven, denselven Kerckmeesters mits desen acte verleenende vanden voors. consente. Actum XXVa Junii anno 1578. *(fol.* 187 *v*o)

Geordonneert den Collecteur vanden wynaccyse Cornelis Gramey, dat hy alle de penningen te procederen vanden stuyver in plaetse van het oortken stuyvers op elcken pot wyns, byde Leden deser stadt te vorens totte fortificatie opgestelt den XXVen Januarii lestleden, sal tellen in handen van Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, als specialyck daertoe ghecomitteert om daeraff rekeninge apart te houden, waeraff den Collecteurs vanden wynaccyse is belast opden XXIIIIea Martii lestleden te maecken besunderen ontfanck, ende sal denselven Gramey daermede ghestaen ; ordonnerende insgelycx dat men de deffaillanten met alder neersticheyt sal doen executeren. Actum XXVa Junii anno 1578.

Geordonneert Lucas Meyniaerts om by provisien te wesen Capiteyn onder den Coronel Joncker Erasmus Schets. Actum XXVIa Junii 1578.

Geordonneert Gillis Hoffman voordane met dandere Adjoincten te compareren ende hem te vinden in Collegio alhier, als daertoe mede geannomineert byden Leden deser stadt, ende mede sonder dilay op te brengen de somme van L £ Vleems by maniere van leeninge, daeroppe deselve met dandere assistenten is gestelt tot furnissemente vande VIm guldenen voor die van Maestricht, op ende in minderinge vande quote van IIIc Lm guldenen ten laste van Brabandt, volgende de acte van XXVIIIa Maii lestleden, onderteeckent Hessels, voor welcke somme Jan Gamel, Schepene, ter begeerte vande voors. Wethouderen ende Adjoincten, heeft onderteeckent, tot furnissemente van welcke somme de voors. Heeren ende Adjoincten syn gheassigneert op dweeckgeldt geconsenteert om te furnieren de particuliere lasten deser stadt, oft anderssints selen myne Heeren in desen voorder versien soo behooren sal. Actum XXVIIIa Junii anno 1578.

Geordonneert Jan Wynssen ende Anthoine Nivet, Ge-

comitteerde totter superintendentien vanden hondersten penninck, vuyt de cohieren vanden selven hondersten penninck te maecken de cohieren, mitsgaders eenen staet ende dinstructie om te innen de ses ende dry guldenen respective byde Leden deser stadt den XXIIII[en] Junii lestleden gheconsenteert opde huysen geldende hondert ende vyftich guldenen jaerlycx, al volgende dacte vanden voors. XXIIII[en] Junii lestleden, ende sal men denselven van hunnen arbeyt ende moeyte desaengaende te doene betalen. Actum XXVIII[a] Junii anno 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat hy sal oplichten opde middelen vande II stuyvers opde tonne biers ende ander hoochsel van eenen braspenninck ende IIII penningen op elcke viertele teruwe meel in Novembri lestleden geconsenteert ende gecontinueert voor een jaer, beginnende den iersten Februarii anno XV[c] LXXVIII ende eyndende den I[en] Februarii 79 toecomende, de somme van elff hondert LVI guldenen, ende dat tot sulcken tamelycken interest, tsy acht oft thien ten hondert, soo hy ten meesten proffyte deser stadt sal connen becomen, als wesende de soldt ende gagie van twee maenden dienst den canoniers deser stadt ende den Offitialen vanden geschutte competerende, begonst hebbende den XIIII[en] Martii lestleden, te weten : voorden twee Conestabels Dierick Slems ende Peeter Caryns, elck L guldenen tegens XXV guldenen ter maendt, voor Hans Vogel ende Joris Peeterssen, Quartiermeesters, elcken achthien guldenen ter maendt, compt LXXII guldenen, ende van Hans Bouwdewyns, clerck van de artillerye, tweelff guldenen ter maendt, compt XXIIII guldenen, ende voor viertich canoniers oft gesellen, elcken ter maendt XII guldenen, compt tsamen negen hondert tsestich guldenen, beloopende alle de voors. sommen elff hondert sessenvyfftich guldenen ; ordonnerende denselven de Voigt daffrekeninghe te doene ende de betalinge van eeniegelyck contingent te tellen in handen vande voors. Conestabels oft Quartiermeesters, soo ende gelyck men inde voorgaende betalingen heeft gedaen gehadt, ende mits brengende quitantie vande selven, sal daermede ghestaen. Actum XXIX[a] Junii 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat

hy sal oplichten opde middelen vande twee stuyvers opde tonne biers ende ander hoochsel van eenen braspenninck ende IIII penningen op elcke viertele teruwen meel in Novembri lestleden geconsenteert ende gecontinueert voor een jaer, beginnende den iersten Februarii 1578 ende eyndende den 1en Februarii 1579 toecomende, de somme van derthien hondert guldenen, ende dat op sulcken tamelycken interest, tsy acht oft thien ten hondert, soo hy ten meesten proffyte deser stadt sal moigen becomen, als wesende de solt ende gagie vande twee maenden dienst ende solt den canoniers deser stadt ende den Offitialen vanden geschutte competerende, begonst hebbende den XIIIIen Martii lestleden, te wetene : de twee Constabels Dierick Slems ende Peeter Caryns, elck vyftich guldenen tegens XXV guldenen ter maendt, voor Hans Vogel ende Joris Peeterssen, Quartiermeesters, elcken achthien guldenen ter maendt, compt LXXII guldenen, ende voor Hans Bouwdewyns, clerck van dartillerye, tweelff guldenen ter maendt, compt XXIIII guldenen, ende voor XL canoniers oft gesellen, elcken ter maendt XII guldenen, compt tsamen negen hondert ende tsestich guldenen, ende hondert vierenviertich guldenen voor een maendt ende vyff dagen gagien boven de voors. twee maenden, ende noch een maendt verschenen XIIII Junii 1578, van thien canoniers opden XXen Julii daernae affgedanct, beloopende duysent drye hondert guldenen, by hen als boven op interest te nemen; ordonnerende denselven de Voigt daffrekeninge te doene ende de betalinge van elcx contingent te tellen in handen vande voors. Artillerymeesters ende Conestabels, soo ende gelyck men inde voorgaende betalinge heeft gedaen gehadt, ende mits brengende quitantie vande selven, sal daermede gestaen. Actum XXIXa Junii 1578. (*fol.* 191).

Om te achtervolgen ende te effectueren dacte vande dry Staten van Brabandt in date den XVIIIen Maii 1578 nopende het promptelyck opbrengen van ses duysent guldenen eens, soo hebben myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen metten Adjoincten verwillicht de parsoonen hieronder gheschreven (*sic*) om promptelyck op te brengen de voors. somme van sesse duysent guldenen, ende tot versekertheyt van dyen, soo hebben myne Heeren voors. specialyck verbonden de penningen procederende vanden weeckgelde geconsenteert

byde Leden deser stadt om te fourneren het aengedeelte derselver stadt inde quote van Brabant vande generale middele, als in minderinge ende voldoeninge derselver gheemployeert te wesene; ordonnerende den Gecomitteerde vanden voors. weeckgelde de voors. somme van sesse duysent guldenen metten iersten te betalen. Ende tot versekertheyt van eenige anderen die mede opt voors. weeckgeldt byden Leden deser stadt syn geassigneert, soo hebben de voors. Wethouderen voorts verbonden, affecteren ende verobligeren, mits desen, de blancke opden pot wyns geloopen sedert prima Maii lestleden in respecte vande voors. taverniers, met het overschot vande twee stuyvers opt bier ende gelycke lasten op andere specien, gheconsenteert byde Leden deser stadt voors. in Novembri lestleden, waeraff Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, is hebbende dadministratie ende bewindt, denselven de Voigt insgelycx ordonnerende de voors. geassigneerde penningen te betalen. Actum XXX[a] Junii anno 1578.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeester, Meester Pauwels Schuermans ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris deser stadt, om hen te verstaen met die vande Finantien, totter affrekeninghe van tgene Syne Majesteyt der stadt schuldich ende ten achter is. Actum ultima Junii 1578.

Alsoo de vier partyen vanden leenen luydende op die vander Elst, daeraff deen is een gespleten leen inden riddertol ende dander drye volle leenen, breeder ghementioneert in sekere memorie onder den Tresoriers ende Rentmeestere berustende, mits der afflyvicheyt van Meester Jan vander Meren syn openstaende ende moeten verheven worden, is by myne Heeren collegialyck geordonneert dat deselve vier partyen van leenen selen worden verheven by Joncker Nicolaes van Nassauw, Schepene. Item ende seker twee ander partyen van volle leenen, mits der doot ende afflyvicheyt van Heer Jacop Hertssen, syn openstaende, selen worden verheven by Meester Adriaen Dyck, Greffier; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere voor elcke verheffinge vuyt te reycken ende te betalen thien ryders tot dertich stuyvers elcken ryder, mitsgaders noch van elcke verheffinge

hoffrecht, te weten dertich stuyvers voor het camerlinckgeldt, item dertich stuyvers voorden Stadthouder, item dertich stuyvers voorden Greffiers, sesthien stuyvers voorde Leenmannen ende vier stuyvers voorden Leenvinder, tsamen maeckende II^c XXIII guldenen eens. Actum ultima Junii anno 1578.

Geordonneert opde requeste den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Pauwels Schuermans, Schepene, te betalen voorde vier maenden inde selve requeste ghementioneert extraordinaris ghedient hebbende, te betalen à rayson van tghene hem is competerende in respecte vanden ordinarisen tydt. Actum prima Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Jannen Parys, concierge deser stadt tot Brussel, ter causen vande extraordinarise oncosten, hout ende licht byden selven gedaen sedert den XXVIII^en Decembris 77 totten XXII Januarii 1578, volgende de specificatie daeraff synde ende de declaratie daeronder gestelt,) in als vuyt te reycken de somme van LVI guldenen VII stuyvers. Actum prima Julii anno 1578.

Doleantie van die van Delft.

Dat claer es dattet achtste articule onder tcappitule vande innelandtsche buytenbieren fol. 30, daer men de remonstranten stelt henne bieren IIII stuyvers hooger dan de binnenbieren, es tegens hunne previlegien, die de remonstranten hebben den Wethouderen van Antwerpen gethoont.

Ten anderen oyck cesserende tvoors. previlegie, soo ist onredelyck dat men de bieren vanden remonstranten meer belast dan de bieren vande innewoonders, gemerct dat de binnenbrouwers connen XII oft XIII stuyvers op dame, (sonder de laccagie,) henne bieren beter coop leveren ende vercoopen dan de remonstranten connen ghedoen.

Item, het IIe articule onder tcappittel vanden tappers es oyck (onder correctie,) onredelyck, gemerct dat den tapper die syne assyse wel betaelt behoort men toe te laeten inne te leggen ende te vercoopen alle alsulcke bieren als hy weet

ten oirboir te slyten tot proffyte vande stadt ende gerieve vande gemeynte.

Ende het voors. IIe articule es oyck doorsaecke vander remonstranten groot verlies, want de remonstranten nyet anders denckende dan dat men henne bieren soude (ten proffyte vande stadt ende gerieve vande gemeynte,) admitteren ende toelaeten, gelyck men tot noch toe gedaen hadde, hebben met heure schepen (tot twee reysen,) henne bieren ghebrocht ende syn bedwongen gheweest die te moeten vercoopen tot asynbieren, tot hunne groote schade, dwelck anders wel soude dobbel vercocht syn gheweest onder de tappers die opde voors. bieren syn gheuseert (door tgroot ongerieff dwelck sy byden brouwers alhier in henne bieren syn hebbende,) welcke voors. schade de remonstranten nyet en souden hebben geleden, ingevalle men tvoors. IIe articule nyet en hadde soo strictelyck willen observeren, gelyck dat voorde twee leste reysen is gheschiet.

Seggen daeromme dattet voors. IIe articule behoort verlaeten ende vuyt der ordonnantie ghelaeten te worden, oyck om noch vele andere redenen die te lange waren te verhalen ende die byden tappers breeder syn aen Uwer Eerw. overgegeven.

Item, is oyck het X^e^ articule (onder tcappittel vanden ongelde vande bieren,) onredelyck (onder correctie ghesproken,) dat men de asynbieren van buyten binnen der stadt van Antwerpen comende, belast met vier stuyvers meer dan de binnen asynbieren; bovendyen dattet tselffste oyck is directelyck tegens de voors. previlegie, ende dat de remonstranten syn in oude possessie van nyet te geven, alsoo lange dat ter contrarien egeene memorie en is, dan de lasten dyer op syn gheweest, die hebben de cuypers betaelt; versoecken daeromme de remonstranten dat men hun sal houden in henne oude possessie, oft ten minsten dat men hen nyet meer aff en neme dan den binnenbrouwers.

Item het navolgende XIe articule (int selve cappitule,) sprekende vande ghebrande tonnen, behoort oyck gecasseert te worden, gemerct dattet eens es affgedaen geweest,

ontrent tweelff jaeren geleden, byde Wethouderen alhier (ter presentien van Mynheer Henrick van Berchem,) in Collegio vergadert synde, ende oyck ten bysyne van Adriaen Pieterssen Berckel met de Gecomitteerde van Breda.

Compt oyck int licht de vremdicheyt van tvoors. XIe articule, al en waert maer vuyt desen regarde, dat de voors. Delffsche bieren, die men nyet en heeft willen laeten passeren (vuyt oorsaecken vanden inhouden van tvoors. IIe articule onder tcappittel vanden tappers,) souden wel hebben moigen passeren tot groote assyse, by alsoo verre men tvoors. IIe articule nyet en hadde rigoreuselyck te warcke ghestelt, ende nu is alsoo dat die vander assyse de voors. bieren ende diergelycke nyet en willen laeten passeren, die vercocht syn tot asyn, onder dexele dat de vaten nyet en syn mettet Antwerpsche teecken ghemerct, daerse oyck maer acht stuyvers aff en souden ontfangen. In summa, de bieren daer men groote assyse soude aff geven en moigen nyet passeren mits obsterende het IIe articule voors., ende en moigen oyck nyet passeren voor asynbieren, mits dat de vaten daervan nyet en syn geteeckent metten brandtteecken van Antwerpen, sulcx dat de remonstranten in egeen van beyde de voors. articulen en connen bevinden datse op eenige redelyckheyt souden ghefundeert syn.

Sulcx dat, want het innehouden van tvoors. XIe articule, (sprekende van dbrandtteecken van Antwerpen,) es eens (gelyck dat is gesegt,) affgedaen geweest, soo behoort oyck nu wel affgedaen te blyven.

Appostille.

Opt Ie poinct, seggen ende verclaren de Wethouders dat sy de Delffsche bieren int besundere nyet en hebben belast noch voorders dat alle bieren van buyten comende belast synde, ende dat hetselve nyet nieuws en is, maer is van allen ouden tyden soo onderhouden, dat men de buytenbieren meer heeft belast gehadt dan die van binnen, waerinne sy nyet en meynen gecontravenieert te hebben den previlegien der stadt van Delft, die hun sooverre nyet en strecken dat sy mede de stadt van Antwerpen souden begrypen, dan hebben alleenlyck ghedaen tgene sy nae

inhoudt van hunne previllegien vermoigen, volgende denwelcken hun is gheoirloft te meerderen, minderen ende veranderen daccyse van allen bieren die binnen der stadt gesleten worden, hebbende daerinne nochtans ghebruyct sulcken redelyckheyt dat de vrempde bieren al ongelyck min hier belast syn dan wel syn dAntwerpsche bieren in diversche steden ende plaetsen van herwaertsovere, als alleenlyck belast synde met IIII stuyvers meer dan de binnenbieren, ende alsoo maer II stuyvers meer dan deselve van allen ouden tyden hebben betaelt gehadt, ende dat vuyt oorsaecke vande sware ende excessive lasten die de brouwers van binnen subject syn meer dan den brouwers van andere plaetsen, welcken aengaende deselve des te min redene hebben van hun te beclagen, dat byde nieuwe ordonnantie hun diversche voordeelen ende preëminentien worden gegunt die sy van te voren noyt en hebben gehadt, ende namentlyck dat sy moigen vrydelyck innebrengen alle soorten van bieren soo ende gelyck ende tot sulcken prys als de binnenbrouwers moigen doene.

Opt IIe poinct, seggen ende verclaren de voors. Wethouders dat dit articule gelyckelyck raect soo de binnenals buytenbrouwers, ende en can hen deen nyet meer dan dander beclagen daerby beswaert oft gegraveert te syne; nyettemin, soo desen aengaende oyck clachten byden tappers gedaen syn, syn die Wethouders jegenwoordichlyck daermede onledich om hierinne te doene versien, soo sy tot voorderinge vande neiringe selen bevinden te behooren, daermede sy hopen dat myne Heeren van Delft oyck selen hebben vernueginge.

Opt IIIe poinct, refereren hun totter antwoorde hiervoren articulo primo gegeven.

Opt leste poinct, syn tevreden te doen versien volgender der begeerten van myne Heeren van Delft, behalvens dat de bieren gebracht worden in vaten oft tonnen, gheteeckent metten brandt der stadt van Delft, wesende vande selver maetten ende grootten als syn de tonnen deser stadt. Ter ordonnantie vande Weth. Actum prima Julii anno 1578.

Alsoo die Leden deser stadt hebben geconsenteert gehadt op te brengen ende te leenen de vyftich duysent I^c^XXX £ XV schellingen Arthois hierinne geruert, opde hipothequen ende assignatie vande imposten vande Staten van Brabandt, dewelcke mits den imposten opgestelt byden Staten Generael cesseren, en verstaen deselve nyet de reste in desen geheyscht te tellen, ten sy sy ierst byden selven Staten van Brabandt worden versien van nieuwe hipothequen oft assignatie daeraen sy hun remboursement selen moigen verhalen. Actum prima Julii anno 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde totter fortificatien van stonden ane te doen fortificeren de bollewarcken ende gordynen streckende vande Roode poorte tot aende Pisteernepoorte, de grachte derselver doen wyden ende diepen, deselve gordynen te hoogen ende te breeden ende met borstweiringe te versien, nae advenant ende naeden heysch van dander warck, ende al te doene tgene sy tot behoorlycke fortificatie vander plaetsen selen bevinden te behooren, ende dat opde middelen ende voet byden selven tot noch toe ghebruyct ende gehouden aende voorgaende fortificatie. Actum IIII^a^ Julii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den Coronels deser stadt over te tellen alsulcken somme als deselve by . . . (*sic*) sal worden getelt voor het clerckschap vande Oude-cleercoopers, als hem datum deser by myne voors. Heeren is gegunt (in respect van het recht der stadt competerende,) omme daermede voor een deel te betalen den Chargeanten van hunnen regimente. Actum IIII^a^ Julii anno 1578.

Alsoo, nyettegenstaende dacte ende dordonnantie collegiael vanden XVIII^en^ Junii lestleden, diversche brouwers syn ende blyven in ghebreke van te betalen de twee stuyvers byden Staten Generael geconsenteert tot dammonitie van oirloge, ende want den opheeff ende ontfanck van dyen soo grootelycx is importerende tot defentie ende welvaren vanden lande, soo wordt anderwerff by myne Heeren geordonneert den Collecteurs vande bieraccysen de voors. twee stuyvers van stonden ane te doen ontfangen

van alsulcken brouwers als soo voors. is in ghebreke syn, ende dat van alsulcken bieren als sy gebrouwen hebben sedert den I^en^ Junii inclues, ende, ingevalle van voorder weygeringe oft vertreck, alsulcken deffaillanten brouwers geen teecken en laeten volgen, ter tydt toe sy de voors. tachterheyt selen betaelt hebben, ende daerinne doen heur debvoir, sonder eenige simulatie oft contraventie. Actum VII^a^ Julii anno 1578.

Een acte voor Tresoriers ende Rentmeestere om te verhueren, den tydt van sesse jaeren, seker huyskens deser stadt inde Lepelstraet, voorde somme van LV guldenen, volgende de huercele daeraff synde. Actum VII^a^ Julii anno 1578.

Gelycke acte om te verhueren de plaetse vande Meerebrugge, tot behoeff ende om aldaer voorts te staen met groen. Actum ut supra.

Geordonneert ende gestatueert, ordonneren ende statueren, mits desen, dat de Dekens vande Oude-cleercoopers, van stonden ane ende sonder eenich vertreck, overbrengen selen in handen van Meester Jan de Pape, Schepene, als daertoe mits desen gecomitteert synde, alle de namen ende toenamen vande gesworen clercken vanden selven ambachte, met declaratie ende specificatie wie dat van hunlieden het voors. clerckschap continuelyck in parsoone is bedienende ende wie nyet; authoriserende voorts den voors. Meester Jan de Pape van dat hy, nae het voors. overbrengen, den voors. clercken sal doen overleggen heure acten van comissien, om, tselve gedaen synde ende des voors. Comissaris rapport gehoort, voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum VII^a^ Julii anno 1578.

Geordonneert als vore den Dekens vanden Vischcoopers alhier van dat sylieden van stonden aen ende sonder eenich dilay selen by goede declaratie overbrengen, in handen van mynen Heere den Binnen-Borgemeestere Willem de Vos, alle de namen ende toenamen vande proprietarisen oft eygeners vande vischbancken binnen deser stadt synde, met annominatie wie van hunlieden deselve bancken conti-

nuelyck sonder voorts te verhueren, oft yemandt in syne stede te stellen, syn bestaende, ende wie nyet. Actum ut supra.

Alsoo den jocktol, mede dese stadt competerende, gestelt gheweest synde om te verpachten, onnae soovele nyet en heeft moigen ghelden als hy inde voorleden jaeren gehouden heeft, soo ist dat myne Heeren geadviseert hebbende mette portionarisen vanden selven jocktol, geauthoriseert hebben ende authoriseren, mits desen, den Tresoriers ende Rentmeestere denselven jocktol, mitsgaders het natte vanden riddertol te lande, ten meesten oirboir ende proffyt van dese stadt selen doen collecteren, ter tydt ende wylen toe anders daerinne sal wesen versien. Actum VII[a] July 1578.

Geordonneert den Policymeesters deser stadt goedt regard ende toesicht te nemen ende te doen nemen opde cramen voortstaende met groen, criecken ende ander fruyt, soo ontrent *den Geschilderden Huyse,* de brugge daerover, als op dEyermerct, deselve parsoonen daer voorts staende tegens dese ordonnantie calengieren, telcker reysen als sy hiertegens comen selen, voorde pene van vier guldenen eens; ordonnerende denselven Policymeesters dat sy met alder vliet ende diligentien dese ordonnantie selen, sonder eenige simulatie, doen onderhouden. Actum VII Julii anno 1578

Geauthoriseert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sylieden selen moigen by provisien doen collecteren de gerechticheyt deser stadt competerende inde wullen laeckenassyse ghenaempt *het halleken,* mits den Collecteur oft Collecteurs daervore betaelt een vierendeel oft sulcke gedeelte oft prys als deselve Tresoriers ende Rentmeestere met hunlieden ten meesten proffyte deser stadt selen connen veraccorderen ende overcomen. Actum VII[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden de visscheryen vande vesten deser stadt, beginnende van St.-Jorispoorte tot aende Pisteernepoorte toe, selen moigen doen verhueren den meesten daervore biedende

ende ten meesten oirboir ende proffyte derselver stadt. Actum ut supra.

Aen myne Heeren.

Die Gedeputeerde totter fortificatien deser stadt, gesien hebbende seker acte van Uwer Eerw. in data IIII[a] Julii lestleden, daerby hun wordt belast van stonden ane te doen fortificeren de bolwarcken ende gardynen streckende vande Roode poorte tot aende Pisteernepoorte, nae advenant den eysch vanden anderen wercke, ende dat opde middelen ende voet by hen inde voorgaende fortificatie ghebruyct, hebben wel willen proponeren de middelen ende voet opde welcke sy het voors. nieuw warck souden connen, moigen oft willen aenveerden ende anderssints nyet.

I. Inden iersten, alsoo de middelen vande fortificatie jegenwoordelyck cours ende loop hebbende byden Breeden-Raedt syn gheconsenteert geweest, om volgende der Gedeputeerde comissie gheemployeert te worden totter opmaeckinghe vande nieuwe gordyne, volgende den patroon daeraff byden Heeren van oirloge ghemaect ende gearresteert, ende totter ontvestinge vanden casteele, welcke warcken noch nyet en syn voldaen ende volbracht, ende dat sy oversulcx nyet en vermoigen die penningen temployeren tot eenige andere nieuwe fortificatie, dat men hen doet hebben acte van consente ende comissie Breeden-Raetsgewyse omme de voors. warcken taenveerden, de incomende middelen daertoe te employeren, ende daertoe noch advoy van tgene sy van St.-Jorispoorte aff tot aende Roode poorte alomme op, inne, buyten ende binnen de vesten ende elders hebben gemaect, gebroken, getimmert, gemetst, geplaveert ende ghefortificeert, om hen van als schier oft morgen te connen verantwoorden.

II. Item, alsoo de voors. middelen nyet en syn genoch bastant om deen ende dander warck te voldoene, als maer ontrent de vyff hondert guldenen ter weken inbrengende, ende al waert oyck schoon dat sy het oudt gordynwarck wilden laeten staen ende de middelen alleene totten nieuwen warcke employeren, dat sy dat nyet en souden connen

doen, overmits dat men de karlieden ende wagenlieden vande stadt ende byvanck, die men daertoe ghebruyct ende nu in goeden treyn syn, soude moeten verlaeten, ende, die eens verlaeten wesende, nyet wel moigelyck en soude syn wederomme inden selven treyn te brengen, dat den Breeden-Raedt hun authorisere om opde selve middelen te moigen doen alsulcken lichtinge van penningen als hen sal duncken nootelyck te syne totten voors. warcken, ende dat op alsulcken pret als sy die selen connen becomen, met expresse beloefte dat men deselve middelen sal laeten continueren ende cours hebben ende die tot geene andere saecken bekeeren oft diverteren tot dat sy van hunne opgelichte oft verwrochte penningen geheelen selen wesen voldaen ende gerembourseert.

III. Item, alsoo sommige Wyckmeesters hen debvoir geenssints en doen in het collecteren vanden graeffgelde, sulcx datter sommige syn die in hennen wyck noch noyt omgegaen en hebben, noch halder noch penninck ontfangen, tot grooten achterdeel vande andere wycken ende goetwillige parsoonen die dat betaelt ende gegeven hebben, in vuegen dat daer de cohieren vande gewillige consenten van alle de wycken behoorden vuyt te brengen tusschen de elff ende tweelff duysent guldenen, de Gedeputeerde nog geen vier duysent ontfangen en hebben, ende dat nyettegenstaende der acten van myne Heeren daerby allen honderste lieden wordt belast het graeffgeldt in hen quartier op te brengen binnen den derden dage, opde pene dat men tselve op hen soude verhalen, van welcker acten allen Wyckmeesteren syn gegeven copien, omme die onder henne honderste lieden te distribueren, soo ist nochtans dat daeraff nyet en wordt gedaen, ende, want de Gedeputeerde totter fortificatien nyet moigelyck en is te verstane totter directien vande warcken ende collectatie vande penningen, dat myne Heeren gelieve den voors. Wyckmeesters daerinne te hebbene dat sy het voors. graeffgeldt voorts inhalen oft doen inhalen, ende de honderste lieden bedwingen totten overbrengen van tgene sy alreede ontfangen hebben, want geen redene en is dat particuliere parsoonen de penningen der gemeynten toebehoorende ende tot gemeyne saecke gedestineert, soolange

onderhouden als sommige vande honderste lieden tot noch toe gedaen hebben ende noch doende syn, ende soude tselve by onnachtsaemheyt geschapen syn verloren te gane.

IIII. Item, omme het voors. warck te voorderen ende te volbrengen ter minster coste ende lesie vander stadt ende gemeynte, ende alsoo die van Eeckeren duerende den geheelen tydt vander fortificatien, nae hunne macht, qualycker hen debvoir hebben gedaen dan eenige andere omliggende dorpen, jae dat sy hennen spot mette Gedeputeerde houden, gelyck hem den Drossaert opentlyck beroempt dat hy opde Gedeputeerde seyct, ende andere onhewelycke woorden, ende soo sy inden tydt van ontrent viertich dagen, alswanneer sy van soldaten waren ontslagen, ten achter waren gegaen ontrent de seven hondert karren ende vele parsoonen, daeraff de Gedeputeerde tegens hen voor Uwer Eerw. hebben vonnisse geobtineert, dat men denselve Gedeputeerde assisteere int executeren vanden selven vonnisse, ende dyenvolgende die van Eeckeren dwinge om henne tachterheyt met werck te comen voldoen, gelyck sy tanderen tyden in presentie van Comissarisen, als namentlyck Meesters Janne de Pape ende Willem Martiny, gepresenteert hebben, wesende het different daeromme sy nyet en accordeerden, alleenlyck maer van dry karren sdaegs, dwelck het warck seer sal voorderen ende verlichten.

V. Item, alsoo de dorpen nu voordane selen ontlast worden van soldaten, dat men beschryve alle de dorpen vande Ammanye, dat sy oyck comen warcken aende fortificatie, ende dat met soo cleynen getale als Uwer Eerw. sal duncken dat sy wel ghevueglyck machtich selen syn op te brengen, dwelck oyck de voors warcken seer voorderlyck sal syn.

VI. Item, de voors. dorpen alsoo beschreven synde, dat men de Gedeputeerde authorisere de defaillanten reëlyck met vuytspannige van peerden ende arreste van parsoonen te doen executeren, sonder dat van noode sy daeromme eenige voorder proceduren te doene ofte processen te ustineren.

VII. Item, alsoo int fortificeren vande Nieuwe stadt van noode sal syn sommige huyskens, staende inde freyten ende elders, aff te worpen, dat myne Heeren expedieren acte daerby eeneniegelyck worde bevolen ende belast, ter manissen vande Gedeputeerde, terstondt aff te breken alsulcke huysen, schutselen, tuynen, gelinten ende andere empeschementen als sy selen bevinden nootelyck affgebroken te syne, oft anderssints dat den Officier worde bevolen, ter manisse vande Gedeputeerde, die de facto, sonder yemanden aen te sien, aff te breken ende aff te worpen.

VIII. Ende alsoo de Gedeputeerde, volgende der acten van Uwer Eerw., hebben cortelinge doen affbreken sekeren hoff, staende aenden voet van het bollewarck aende Kipdorppoorte, voorde strate comende van dOsmerct nae tselve bolwarck, belettende den vryen opganck vanden selven bolwarcke, ingenomen ende alleyskens by eenen Jan Faes vande stadts erve geincorporeert, ende hoewel de Gedeputeerde den voors. Jan Faes dickwils ende tot diversche reysen hebben gheinsinueert ende doen insinueren dat hy den voors. hoff soude doen affbrecken oft ten minsten thoonen syn bescheet daermede hy de possessie vanden voors. hoff soude willen verificeren, tgene hy noyt en heeft ghedaen oft willen doen, soo ist nochtans dat, nu de Gedeputeerde de gelinten hebben doen affworpen, de voors. Faes den IIIIen Julii lestleden hem heeft vervoordert voor Uwer Eerw. in rechte te betrecken Gabriel Steydlin, eene van hunne medebroeders, doende hem aenspraecke al oft dat hy gedaen hadde in synen particulieren naem ende vuyt synder eygender authoriteyt, maer gemerct dat tselve als vore is gedaen vuyt crachte vande voors. acten van Uwer Eerw. ende ten begeerte van tCollegie vande Gedeputeerde, dat myne Heeren gelieve het voors. proces te surceren oft voorde Gedeputeerde te intervenieren, want gheen redene en is dat sy om saecken concernerende den gemeynen dienst ende die gedaen worden vuyt laste van Uwer Eerw., besundere in dese occurrentie van tyden van noode, eenige lasten van processen souden moeten sustineren.

IX. Eyntelyck, dat alsoo de Gedeputeerde ter causen van

hunnen dienst dickwyls grootelycx worden geinjurieert ende ghedreycht vanden lyve te worden geëvelt, gelyck oock Jacop Luycas, eene van hunne medebroeders, daerover seer is gequetst gheweest, ende noch dese weke eene van henne dienaers byden knecht oft dryver vanden brouwer *inden Ketel* inde Everickstraet bynae is vermoort gheweest, dat myne Heeren gelieve hen voordane beter met justitie te assisteren.

Appostille.

Opt ierste poinct, vuytdyen dacte vanden consente heur verstaet tot vestinge vander stadt ende dat dese fortificatie vande Roypoorte tot aende Slyckpoorte vande continuatie vanden anderen warck, soo selen de remonstranten de penningen vanden selven consente employeren totten selven warcke ; aggreërende de warcken byden remonstranten gedaen, in, op, buyten ende binnen de vesten gedaen, ende selen tselve ter naester vergaderinge vanden Breeden-Raedt aengeven, om aldaer insgelycx geaggreert te worden, waeraff men denselven oyck acte sal leveren.

Opt IIe, myne Heeren voors. consenteren in desen puncte, voor soovele in hen is, ende selen tselve ter naester vergaderinge den Leden aengeven.

Opt IIIe, Borgemeesteren ende Schepenen ordonneren den Wyckmeesters dat sy van stonden ane selen schuldich syn heur te reguleren volgende den inhouden ende het effecte van desen articule, ten eynde men tselve op heur nyet en moet verhalen.

Opt IIIIe, alsoo men hoipt dat, mits het camperen vanden leiger, den huysman van nu voortane ontlast blyven vande soldaten ende alsoo gevueglyck sal moigen comen warcken, soo selen de remonstranten met die van Eeckeren voorden toecomenden tydt moigen maecken eene nieuwe conventie, sonder prejuditie vanden vonnisse, hetwelcke effect sorteren sal ende voldaen worden met XV karren sdaegs.

Opt V^e^ ende VIe, wesende den leeger ghecampeert, sal men hierinne versien nae behooren.

Opt VIIe, Borgemeesteren ende Schepenen ordonneren den Tresoriers ende Rentmeestere de freyten alhier geruert te visiteren ende in desen te versien nae behooren, ende dat doende, de huysen ende andere empeschementen te doen affbreken nae inhoudt van desen, behoudelyck datter geschiede voorgaende wete.

Opt VIIIe, is ghecomitteert de Voigt om metten remonstranten desen aengaende naerder te communiceren ende over te nemen dacte van consente in desen geruert, omme, tselve ghedaen ende der voors. Comissarisen rapport gehoort, etc.

Opt IXe, sal dOfficier desen aengaende informatie nemen. Deselve ghesien, selen de delinquanten ghestraft worden nae gelegentheyt vander saecken, den anderen ten exempele. Actum IX^{a} Julii anno 1578.

Alsoo van wegen den Hooffden, Tresorier generael ende andere Ghecomitteerde vande Finantie Ons Genadichs Heeren des Conincx myne Heeren gheremonstreert is gheweest hoe dat de Collecteurs vande wynaccyse alhier heurlieden int affschryven vande wynen die sy inneleggende syn (nyettegenstaende dacte van vrydom hunlieden gegunt ende gegeven,) syn swaricheyt moverende nopende de II guldenen VIII stuyvers vanden ouden impost, mitsgaders het hoochsel, pretenderende denselven hunlieden te doen gheven ende aff te nemen, Soo ist dat myne Heeren, hierop geleth hebbende, verclaren dat sy nyet en verstaen dat de voors. Heeren vande Finantie souden moeten geven den voors. ouden impost ende hoochsele, maer selen de Collecteurs voors. tselve den voors. Heeren vande Finantie oyck by provisien aftschryven, volgende de voorgaende acte desen aengaende hunlieden verleent. Actum IX^{a} Julii anno 1578.

Myne Heeren, op sekere specificatie vande oncosten gedaen nopende dexecutie gedaen byden soldaten deser stadt, over degene die in ghebreke syn geweest henne quote op te brengen inde hondert ende XLIIII^{m} guldenen lestwerven by goetwillige leeninge byden Leden deser stadt gheconsenteert, hebben geordonneert den Gecomitteeerde totten ontfanck

vande selve hondert XLIIII^{m} guldenen de partyen respective inde selve specificatie gheruert te voldoene, salvo dat sy selen insinueren de cooplieden ghedeputeert totten ontfanck vande generale middelen, remboursement ende vuytdeylinge aende gene die respective inde selve leeninge hebben ghecontribueert, soovele aende selve repartitie inne te houden, in respecte vande parsoonen daerinne gheruert, als deselve partyen respective syn bedragende, ende die te tellen in handen vande voors Gecomitteerde, op pene dat men anderssints ende in faulte van dyen deselve somme aen hunlieden sal verhalen. Actum X^{a} Julii 1578. *(fol. 196.)*

Geordonneert allen brouwers, woonende soo binnen dOude als Nieuwe stadt, dat sy van nu voortane egeene bieren, van wat prys oft soorte dieselve syn, en selen moigen te schepe doen inde vlieten vande Nieuwstadt oft elders, het sy in grosse oft cleynen nombre van tonnen, noch oyck met halve vaten oft vierendeelen, sy en hebben daeraff ierst de wete ende advertentie gedaen den Gecomitteerde sittende in het huysken gestaen aende Engelsche caye; ordonnerende denselven Gecomitteerde alle vuytgaende bieren, des byden brouwers versocht synde, terstont te comen segelen ende op te teeckenen ende daeraff behoorlyck registre te houden, opde pene van te verbeuren byden brouwere syne bieren, anders vuytseyndende deselve bieren, ende daertoe tweelff Carolusguldenen van elcke tonne, ende voorts arbitralyck gecorrigeert te worden, het sy by tsluyten van syne brouwerye oft anderssints, soo myne Heeren selen bevinden te behooren. Actum XI^{a} Julii anno 1578. *(fol. 201.)*

Geordonneert den chipier der moedere van Thomas de Beaulieu te laten volgen de ghoeden byden voors. Thomas (aldaer ghevangen gheweest synde,) gelaeten, ten ware hy eenige actie daeroppe pretendeerde. Actum XIIII^{a} Julii 1578.

Symon Gobbaert, cipier, opt gene des voors. is antwoordende, vercleert opden voors. ghoeden geene actie te pretenderen dan tgene des de Officiers ende gesworen colffdragers heysschende syn ende onder hem hebben ghearresteert. Actum ut supra.

Daernae, ghesien de voors. antwoorde vanden voors. cipier, is geordonneert, nyettegenstaende der pretensien vande Officiers ende ghesworen colffdragers, hen te reguleren navolgende de ordonnantie van myne Heeren op heden gegeven. Actum ut supra.

Alsoo men, nyettegenstaende de nieuwe ordonnantie gemaect opt feyt vanden brouwen ende het vuytvueren vande bieren, bevindt dat de stadt alnoch gefraudeert wordt in heure assyse, by faulte dat de bieren vuytgevuert wordende nyet gheproeft en worden, gelyck tselve ghestatueert is ende behoort te gheschieden, Soo ist dat myne Heeren hebben geordonneert ende ordonneren, mits desen, soo den Gecomitteerde vande bruggen inde Nieuwstadt als den segeleers van dOude stadt, dat sylieden van nu voortane geene bieren meer en selen laeten vuytvueren oft segelen, ten sy dat sy deselve ierst ende alvoren hebben gheproeft ende bevonden sulcke te wesen als de reysbilliettekens ende teeckenen respective vuytwysen, opdat alsoo de stadt in hare assyse nyet en worde vercort, opde pene vande verbeurte van heurder offitien ende voorts ghecorrigeert te worden nae gelegentheyt vander saecken. Actum XIIII[a] Julii 1578.

Gecomitteert den Tresoriers ende Rentmeestere omme hen volcomelycken tinformeren oft men de ruye tegensover Franchoys Messinck aende Engelssche Borsse nyet en soude moigen betimmeren oft met cramen setten, ende indyen nyet, dat de geërffde aldaer souden schuldich de kaeye cusbaerlyck te onderhouden, omme, tselve gedaen ende deselve informatie gehadt, voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum Lunæ XIIII[a] Julii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy, mits redenen den Heeren moverende, van stonden ane selen deporteren van dexercitie van synen dienst ende van synen eedt verlaeten Andries Vuyst, Keurmeestere vanden harinck. Actum XIIII[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Wyckmeesters dat sy in handen van Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, Janne van Hove ende

dander Gedeputeerde totten ontfanck vanden weeckgelde selen overbrengen tgene sy van het dragen vande syde laeckenen hebben alreede ontfangen, omme tselve over te tellen in handen vanden ghenen by Syne Excellentie daertoe geordonneert, mits nemende daeraff behoorlycke descharge vande Staten. Actum ut supra.

Geordonneert den Superintendenten vande collectatie ende innen vande capitale schattinge henne cohieren over te brengen in handen van Mynheer den Buyten-Borgemeestere Joncker Jan van Stralen, omme die geconfereert te worden mette liste vande Staten. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere ende Peeter Nys, omme te gane metten ghesworen erffscheyders deser stadt, namentlyck Meester Franchoys de Dryver ende Meester Peeter Frans, ende te visiteren de riolen, vouten, kelderdeuren ende andere oversprongen daer de stadt behoorde chys aff te hebben, ende daeraff nieuwe cohieren te maecken, met examinatie wie die hebben moigen gequeten. Actum ut supra.

Den eedt vande cruyders.

Hier zweer ick dat ick int cruyen ende warcken vanden bieren my ghetrouwelyck quyten sal, ende der stadt accyse nae myn vermoigen voorderen ende heur schade beletten, ende geen bieren wechvueren my en blycke dat daccyse betaelt sy, oyck eeneniegelyck ten besten gerieven ende int inneleggen, vueren ende vullen vande bieren eeneniegelycken rechtveerdelyck tsyne geven, sonder yemanden meer te heysschen dan den geordonneerden loon. Ende voort, dat ick dordonnantie onlancx ghemaect nopende den bieraccyse ende den bieren, mitsgaders aengaende den vuytvueren, cruyen, vullen ende innedoen van dyen, insgelycx oyck dinstructie byden Heeren op mynen dienst gemaect, sal scherpelyck onderhouden ende nagaen, soo-verre die my oft mynen dienst eenichssints aengaet. Ende vername ick eenige saecken die contrarieerden oft der accysen ende den gemeynen besten tegengaende, tselve sal ick terstondt te kennen geven den Heere der stadt, den

accysers oft den toesienders vande bieren, om gheremedieert te worden.

Geordonneert den Collecteurs vande accysen, soowel inde Nieuwstadt als aen het Bierhooft, dat sy terstont by hen selen ontbieden allen de biercruyers vande brouweryen ende opteeckenen alle de namen ende toenamen vanden selven, van waer deselve gheboren syn, hoe lange die hier gewoont hebben ende oft deselve poorters syn oft nyet. Ende, dat gedaen, selen denselven biercruyders affnemen den ouden eedt hierboven gementioneert, den voors. Collecteurs tot dyen eynde, mits desen, authoriserende. Ende, dat ghedaen wesende, selen de voors. Collecteurs den brouwers belasten dat sy voordane egeene bieren en selen doen oft laten vuyt heure brouweryen vueren, ten sy dat een vande twee biercruyders sy eenen poortere deser stadt, opde pene ende verbeurte vanden selven bieren, alsoo by hen contrarie van desen vuytgevuert. Actum XV[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Meester Engelbert Masius, Pensionaris deser stadt, ter saecken van dmaecken van requesten, verthooningen ende andere schriftueren tot behoeff deser stadt gemaect, sedert de maendt van Meert lestleden, de somme van I[c]XIIII guldenen X stuyvers eens. Actum XVI[a] Julii anno 1578. (*fol.* 202).

Geordonneert den Collecteurs vanden buyten- ende binnenbieraccysen egeen bieren aff te schryven oft te laeten volgen aen eenige tappers die te vorens nyet en selen hebben doen blycken, by behoorlyck bescheet, van dat sy worden syn poorters deser stadt. Actum XVI[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Hans van Hove, gesworen bode deser stadt, hondert achtenviertich guldenen XIIII stuyvers, ter causen van vacatien ende anderssints. Actum XVI[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Harman Iferlam de somme van LXXIIII guldenen IX stuyvers eens, ter causen van vertheerde costen gedaen van Colen tot hier om te comen reduceren diversche parcheelen van renten. Actum XVII Julii anno 1578.

Geordonneert als boven vuyt te reycken aen diversche parsoonen prout in specificatione, gereduceert hebbende heure renten, de oude verloopen voor twee tweelffste deelen vervallen Kersmisse 76 ende 77. Actum ut supra.

Geordonneert Joncker Jaspar Sanders ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, dat sy alsulcken boecken, stucken ende pampieren, mitsgaders obligatien als sy syn onder hebbende van Daniel de Bruyne, gevangene, van stonden aen selen overleveren in handen van Meester Michiel Knobbaert, Oude-Schepen, om die nae hun te nemen ende die met Jaecques Peeters ende Jeronimus Michielssens in alder diligentien te visiteren, ende tgene sy selen nyet noodich bevinden heur te wesen, om heur daermede in rechte te behelpen, tsy voor Christoffel Pruynen oft deser stadt, dat sy die terstont selen overleveren in handen van Daniel de Bruyne oft die deselve daertoe sal comitteren oft last gheven, ende dat sy de resterende stucken hen van noode wesende selen inventarieren ende copyen daeraff leveren, om, deselve hebbende, die terstondt overgelevert te worden aenden voors. de Bruyne, om hem daermede te moigen behelpen gelyck hy tsynen rade sal bevinden te behooren. Actum XVIIIa Julii 1578.

Gecomitteert Jaecques van Yewerven, Harman Bal ende Huybrecht Wachtmans, Adjoincten, omme tsamen oft emmers de twee van hun, met eenen clerck die sylieden tot redelycken coste vanden Staten daertoe selen moigen assumeren, te redresseren de cohieren vanden weeckgelde tot behoeff vanden Staten, in conformiteyt vande cohieren vanden hondersten penninck. Actum ut supra.

Geordonneert Gillis Lambrechts, concergie, te laeten volgen acht stucken tappisserye die byder stadt lestwarven

syn gecocht tot behoeve van Mevrouwe de Princersse van Oraegnien, om daermede te behangen ende te stofferen hare vertreck- ende kinderbedcamere. Actum XVIII Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Jannen van Steenwinckel, Tresorier, te rembourseren vande somme van LI guldenen byden selven, vuyt laste van myne Heeren voors., den IX[en] Maii lestleden verschoten aen thien ellen vyff achte deelen groen flouweel, om te stofferen ende te becleeden het comptoir by dese stadt Syne Hoocheyt geschoncken in een kennisse van danckbaerheyt. Actum XVIII[a] Julii anno 1578.

Gecomitteert Meester Engelbert Masius, Pensionaris, Meester Henrick de Moy, Secretaris, Meester Carel Gabri, Meester Philips Mallery ende Meester Daniel de Kempeneer, advocaten, om toversien ende te revideren de costuymen deser stadt, ende die te confereren met den gheschreven rechten ende daeraff van als note ende memorie te maecken, omme, tselve ghedaen, henne besoigne gesien ende hen rapport gehoort, de confirmatie daeraff te Hove te versuecken ende deselve doen publiceren soo myne Heeren te rade selen bevinden te behooren. Actum XVIII[a] Julii anno 1578 (1).

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Joos de Vos, als ghecomitteert tot de toesicht van deser stadt geschut, de somme van LXII guldenen XIIII stuyvers, ter causen ende voor een partye dobbel haecken te hebben doen schoonmaecken ende oprusten, volgende de specificatie. Actum XXI[a] Julii 1578.

Gecomitteert Joos vander Cruyce, Adjoinct, ten eynde hy overal in dese stadt opteeckene ende visitere alle tgheschut deser stadt toebehoorende, ende, tselve gedaen synde, conferere metten inventaris dyenaengaende noch eens van te voren by hem gemaect ende genomen, ende tselve oyck gedaen synde, myne Heeren doe daeraff rappport, omme,

(1) Ten gevolge van dit besluit verschenen in 1583, bij Christoffel Plantijn, de *Rechten ende Costumen van Antwerpen*, gekend onder den naam van *Impressæ*.
De collegiale akte van 18 Juli in de gemelde *Costumen* gedrukt, vermeldt de namen van de Moy, Masius en de Kempeneer niet.

tselve gedaen synde, voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum XXI Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Marten, den groffsmit, metsgaders vier warcklieden, alle weken te betalen van tgene des sylieden respective selen leveren ende warcken aende ketenen vande straten, ende dat tot het spannen vande ketenen toebehoort. Actum XXI[a] Julii anno 1578.

Gecomitteert den clercken vanden XIII wycken, ten eynde sylieden ende elck van hun besundere in synen wyck sal innen, opbeuren ende halen de faulten oft opstaende schulden ende restanten vanden lestvoorgaenden X[en] penninck, tot welcken eynde ende opdat tselve te ghevueglycker mach worden geeffectueert, selen sylieden tot heurder assistentien moigen nemen ende assumeren deurwaerders vanden Hove oft colffdragers deser stadt ten laste vande gebreckelycke ende deffaillanten, waervore sylieden ende elck van hun selen hebben den XX[en] penninck vande penningen die sy overbrengen ende tellen selen in handen vande Superintendenten vanden voors. X[en] penninck, ende thoonende van heur debvoir ende diligentie by hun gedaen, selen hun passeren ende in faulte affgenomen worden alsulcke partyen daer sy egeen geldt en selen aff gecregen hebben. Actum XXI[a] Julii anno 1578.

Myne Heeren, geleth hebbende op dinhoudt vander requesten by Willem Dickbier gepacht hebbende den watermoelen gestaen op St.-Jansbrugge, der stadt toebehoorende, ende gehoort het rapport vande Comissarisen in desen geordonneert, geleth oyck opde presentatie byden suppliant aenden voors. Comissarisen schriftelyck overgegeven ende ghesien het schriftelyck advys van Meester Adolff van Blyleven onder de voors. presentatie ghestelt, hebben den remonstrant gheaccordeert, mits redenen hen daertoe moverende, den pacht vanden voors. watermoelen van St.-Jansbrugge alhier, verlengt ende gecontinueert voorden tydt van een jaer, expirerende in Februario anno LXXIX[tich], mits daervore betalende acht hondert guldenen eens suyver geldts. Dies selen hiermede doot ende te nyete syn alle de voors.

Dickbiers pretentien, doleantien, questien ende geschillen die hy eenichssints vande verleden pacht soude moighen quereleren, in wat manieren tselve sy, egeene vuytgesteken. Sal oyck de voors. Dickbier schuldich ende gehouden syn, geduerende syne gecontinueerde pacht, op synen eygenen cost te doen ruymen ende reynigen de vaert, soo hy daeraff proffyt meynt te hebben, sonder dat de stadt hem sal schuldich oft gehouden syn te goede te comen vyfftich guldenen des jaers, hem inden voorleden pacht geloeft ende toegeseet. Actum XXI[a] Julii anno 1578.

Geexpedieert twee ordonnantien van comissie op sekere billietten byde Gecomitteerde totter toesicht vande bieren, soo aende Pisteernebrugge als Roaensche kaeye, van diversche der stadt in hare assyse gedefraudeert hebbende, byde welcke syn ghecomitteert Martselaer ende vander Neesen, Secretaris, om hen op dinhouden van dyen te informeren. Actum XXIII[a] Julii anno 1578.

Geordonneert ende bevolen Thomasen Anraet dat hy vande penningen die hy ontfangen mach hebben oft alnoch sal moigen ontfangen vanden hondersten penninck vande dorpen gelegen onder tquartier van Antwerpen, van nu voordaene geene penningen meer te tellen aen Loys Periz oft aen yemanden anders van synentwegen, maer sal de voors. Anraet inhouden alle de penningen den voors. Loys Peris voor syn paert daerinne competerende, tot behoeff ende remboursement vande parsoonen die gheforneert hebben de dry Carolusguldenen van XX stuyvers den gulden, daerop den voors. Loys Peris getaxeert is gheweest, den Generalen Staten te leenen, om daerdeure te eviteren dexecutie daermede men den voors. Loys Peris dreychde, ende dat totter tydt toe de voors. parsoonen vande III[m] guldenen metten intereste van dyen selen gherembourseert wesen, tsy vande penningen te procederene vande generale middelen oft vanden voors. X[en] penninck, tegens welcke penningen, gheprocedeert vanden voors. C[en] penninck, de voors. Loys Peris tot ghelycke somme toe syne actie sal hebben opde voors. generale middelen, opde pene, indyen de voors. Anraet ter contrarien dede, tselve op synen parsoon ende goeden te verhalen. Actum XXIII[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aenden Cancellier van Brabandt de somme van III^c £ Arthois, verschenen ter causen ende voor het versetten vande Weth. Actum XXIII^a Julii anno 1578.

Geordonneert dat Meester Jan Gillis, Pensionaris deser stadt, sal aenden Rade van Staten versuecken octroye omme te hebben continuatie vande halve accyse vande omliggende dorpen alhier. Actum XXIIII^a Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Joncker Anthonis van Osch de parcheelen van goeden in sekere specificatie geruert, volgende de schattinge daeraff gedaen. Actum XXIIII^a Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te comuniceren metten erffghenamen wylen Heer Melchior Schets, omme de costen vanden processe te betalen met eenigen gracelycken termyn, ende deselve termynen bewysen op daccyse van Borgerhoudt oft Deurne oft anderssints, verhoedende alsoo voordere executie oft oncosten. Actum XXIIII^a Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Jaecques van Male de somme van I^cLXX guldenen, ter causen van poeder by hem gelevert. Dies selen de voors. Tresoriers ende Rentmeestere note houden van LXXIIII guldenen, ter causen van het poeder tot Lilloo gelevert, ten eynde sy tselve ten laste ende ter rekeninge brengen vande generaliteyt. Actum XXIIII^a Julii 1578.

Gecomitteert ende comitteren mits desen Rene le Blancq, om by provisien binnen dese stadt van Antwerpen te wesen Wachtmeestere, ende dat à rayson ende ten pryse van tsestich guldenen ter maendt ende opde instructie ende voet hem by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ende den acht Coronellen deser stadt te geven. Actum ut supra.

Gelycke acte op Everaert van Monickhoven. Actum ut supra.

Geordonneert ende bevolen, ordonneren ende bevelen mits desen de Gecomitteerde tot het versaemen ende vergaderen vande borgeren ende ingesetenen deser stadt de meubelen ende huysraet van noode wesende totte huysinge ende wooninge staende int Casteelplaetse, alwaer Syne Excellentie met synen gevolge is logerende, dat sy selen halen ende vueren, oft doen halen ende vuytvueren, by hennen adjoinct Andries Neyen, alle alsulcken meubelen als binnen den huyse vande Jesuiten, binnen der voors. stadt gestaen, bevonden sal worden te dienen tot het accomoderen ende stofferinge vanden huyse van Syne Excellentie ende gevolge voors., ierst ende alvoren de voors. meubelen ende huysraedt geinventariseert ende gepriseert synde, ter presentien van Joncker Willem Borrewater ende Joncker Gillis Martselaer, Schepenen, ende Meester Joris Kieffelt, Secretaris respective deser voors. stadt. Ende nopende den anderen meubelen die binnen den voors. huyse vande Jesuiten souden moigen bevonden worden tot de voors. stofferinge nyet dienlyck wesende, dat deselve insgelycx by note ende onder inventaris gestelt ende geinventariseert worden, om vanden selven gedaen ende gedisponeert te worden soo myne voors. Heeren selen bevinden te behooren ; ordonnerende myne Heeren voors. den Coronel Doucker tgene voors. is tachtervolgen, ende omme tselve te doene ende de voors. meubelen inder manieren voors. te laeten volgen, hebben denselven Doucker ontlast ende ontlasten mits desen, belovende denselven, ter causen vande voors. meubelen ende des dyen aencleeft, tegens eeneniegelyck tindempneren, denselven tot desen eynde oyck verleenende dese jegenwoordige acte. Actum XXIIII[a] Julii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Marten Neyen, Gecomitteerde totter toesicht vande citadelle, vuyt te reycken de somme van I[c] LVI guldenen I stuyver, by hem verschoten ende geemployeert tot reparatie ende benefitie vande huysinge, volgende de specificatie daeraff synde. Actum XXVI Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den clerck van Meester Dionys vander Neesen, Secretaris, ter causen van diversche stucken, vuyt laste van myne Heeren tsedert

April lestleden gescreven, volgende de specificatie daeraff synde, in als vuyt te reycken XXIX guldenen eens. Actum XXVI[a] Julii anno 1578.

Geordonneert den Gecomitteerde totter fortificatien te doen affbreken ende demolieren het bargiehuys met het muerken comende ten eynde aenden muer van Ste.-Michiels by het *Root Craenken*, ende van daer te doen amoveren het schip geseyt *den Biscayer*, volgende de resolutie van Syne Excellentie. Actum XXVI[a] Julii 1578.

Alsoo totten ontfange ende inninge vanden ongelde ende middelen byde Leden deser stadt opden XXIIII[en] Junii lestleden geconsenteert tot het opmaecken vander dyckagie van Borgerweert, te weten, dry guldenen opde huysen ende erven geldende oft geestimeert synde L guldenen jaerlycx ende alsoo voorts opwaerts naer de qualiteyt ende competentie vander selver huere oft estimatie, van noode is te comitteren eenige goede getrouwe ende neerstige parsoonen, om met alder vliet ende neersticheyt tselve teffectueren, soo tvoors. warck alle acceleratie is verheysschende, Soo hebben myne Heeren geordonneert ende gedeputeert, nomineren ende deputeren mits desen Anthonis Muet ende Jan de Wynssen, jegenwoordich ghecomitteert totten ontfanck vanden III[en] hondersten penninck, denwelcken selen hebben den generalen last vanden voors. ontfange, omme denselven by hunlieden ende alsulcke collecteurs als sy selen willen comitteren, geadministreert te worden. Ende mitsdyen dat de voors. twee Ghedeputeerde selen verantwoorden ende staen voorde geheele concurrentie vanden voors. ontfange, heeft men, van wegen als boven, in handen vande selve overgelevert de cohieren vande XV wycken deser voors. stadt, gedresseert totten voors. ontfange naede cohieren vanden voors. III[en] C[en] penninck, volgende welcke de voors. Gecomitteerde sullen met alle neersticheyt procederen totten voors. ontfanck, ten minste vande liquide hueren ende estimatien ende die tsedert het maecken vanden cohieren vanden X[en] penninck nyet verandert en syn. Ende nopende de illiquide partyen ende die tsedert verandert syn, alsoo de proprietarisen oft huerlingen souden moigen pretenderen nyet meer schuldich te syne dan naede jegenwoordige

huere oft weerde, hebben Borgemeesteren ende Schepenen voors. ghecomitteert ende gheautoriseert Jaecques van Yewerven ende Harman Bal, Adjoincten der voors. Weth, omme metten voors. Ghecomitteerden deselve partyen te redresseren, volgende de jegenwoordige huer, vande welcke de pretendanten selen doen blycken by ostensie van hunne huercedullen oft by eede, attestatie oft anderssints, als den voors. Ghecomitteerde goetduncken sal, ende selen alsulcke redressen ende correctien gheschreven ende genoteert worden byder handt vande voors. geauthoriseerde parsoonen, omme daermede den voors. twee Ghecomitteerde te moigen ghestaen. Ende tot meerdere acceleratie ende oyck omme te weeren ende prevenieren alle excusen die de huerlingen oft proprietarisen souden moigen allegeren van ignorantie, dat de voors. twee Ghecomitteerde selen ommeseynden in alle de voors. wycken hunne insinuateurs, omme van huyse tot huyse geldende boven de L guldenen aenden proprietarisen oft huerlingen van nieuws te verwittigen ende insinueren den voors. consente ende publicatie, bevelende iterativelyck terstont in handen vande voors. Ghecomitteerde over te brengen hen quote ende contingent, welcke ierste insinuatie geschieden sal tot coste vande stadt ende ten laste vande penningen vanden voors. ongelde. Ende sooverre eenige parsoonen ongewillich vielen, naede voors. insinuatie, int volcomen vande voors. publicatie, sullen de voors. Gecomitteerde alsulcke onwillige tot henlieden coste doen sommeren byde insinuateurs vanden III^{en} C^{en} penninck, by een ander reyse, ende, ingevalle sy alsdan alnoch nyet en voldoen, sullen procederen tot executie vuyt crachte vande executoriale daertoe te depescheren, ende sal men aen mynen Heere den Cancellier versuecken authorisatie van eenen deurweerdere om de collectatie te solliciteren. Ende nopende de faulten ende partyen die de Gecomitteerde, nyettegenstaende de voors. debvoiren, nyet en selen hebben connen recouvreren, selen deselve int vuytgeven vande rekeninge vande Ghecomitteerde gepasseert ende geallooueert worden, mits doende by hun blycken vande voors. debvoiren. Voorts sullen de voors. Ghecomitteerde vuyttellen ende betalen de penningen van hunne voors. administratie in handen van Janne van Steenwinckel, Tresorier, als byden Leden ghecoren Penninckmeestere, ende leverende

syne quitantie, selen daermede ghestaen. Van welcke vuyttellinge, mitsgaders vanden voors. ontfange, de voors. ghecomitteerde gehouden selen syn te doen ende geven behoorlycke rekeninge ende reliqua aende Leden deser stadt oft hunne Gedeputeerde. Ende voorde moeyte, arbeyt ende diligentie vande voors. Gecomitteerde, besunder gemerct sy staen voorde penningen vanden voors. ontfange, hebben myne Heeren ghecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Joncker Willem Borrewater, Schepenen, om met hen te comuniceren ende dyenaengaende te tracteren, soo voor hunlieder traictement als omme te salarieren den collecteurs die sy selen comitteeren, om, hun rapport gehoort, geordonneert te worden nae behooren, dwelck hen ghepasseert sal worden int vuytgeven van hunne rekeninge, vuyt crachte van dese instructie, sonder voordere ordonnantie oft bescheet te moeten impetreren, alsoo hen oyck gepasseert sal worden den salaris vande clercken geschreven hebbende de cohieren totten voors. ongelde gedresseert, ten advenant van twee stuyvers voor het bladt, soo voor tmaecken ende schryven als voor tsommeren, alsoo men betaelt heeft den clercken geschreven ende ghesommeert hebbende de cohieren vanden voors. C^en^ penninck. Bovendyen selen hen oyck gepasseert worden int vuytgeven van hunne rekeninge alle oncosten die sy totte voors. inninge ende ontfangen ende acceleratie derselver doen sullen, soo van trommelslagen, drucken van publicatien ende quitantien, registers, pampier ende alle andere nootsaeckelyckheden, hoedanich die moigen syn. Actum XXVI^a^ Julii anno 1578.

Bevolen Nicolaes de Weerdt, Collecteur ende Ontfanger vanden X^en^ penninck ende capitale impositie inden XV^en^ wyck, ten eynde hy anderwerven ende voorde leste reyse inder prochie van Ste.-Willeboorts by kerckgebot ende hechten oft placken van brieffkens op St.-Louyscappelle ende tVleeschhuys, doet condigen ende de wete laet aen eeneniegelyck die inde voors. prochie woonende noch schuldich syn te gheven hen hootgeldt oft aldaer, oft oyck in Schynbroeck, Loockbroeck ende Steenborgerweerdt, eenige landen, hoven, speelhoven, meulens oft ander huysinge syn hebbende ende ghebruyckende, daeraff te doen betalen den voors. X^en^ penninck ende capitale impositie die sy respective moeten

geven, tusschen dit ende en acht dagen naestcomende, wel verstaende, soo wie daeraff in gebreke bevonden sal worden, dat hy deselve, sonder eenich verdrach oft dissimulatie, sal doen metterdaet daervoren by deurweerders oft gesworen colffdragers, die hy daertoe de gereetste vinden sal, executeren ; ordonnerende voorts denselven dat hy by deurweerders oft colffdragers de deffaillanten sal doen executeren, naede voors. acht dagen, theuren coste, soo ende gelyck men nae gelegentheyt vander saecken sal bevinden van noode te syne ; interdicerende eeneniegelyck hen int exerceren van synen dienst nyet misseggen etc., opde correctie etc. Actum XXVIa Julii anno 1578.

Geordonneert Joris Diericxssens om by provisien te wesen Capiteyn onder den Coronel Erasmus Schets. Actum XXVIa Julii anno 1578.

Alsoo sekere questien ende gheschillen geresen syn tusschen Jaecques le Maire met syne consoorten, als momboiren vande kinderen Jans Turquoyn, gedaegde ende aenleggeren ter eenre, ende Rombout van Houte, verweerdere, ter andere syden, waerinne sooverre is gheprocedeert als dat de meubele goeden vanden voors. Jan Turquoyn by Godevaert Muggen, gesworen oude-cleercooper, vercocht geweest syn tot proffyte vanden ghenen die daerinne gherecht syn, ende dat deselve penningen onder den voors. oude-cleercooper syn gebleven sedert ontrent de maendt van Augusto anno 75 tot opden dach van heden, sonder dat daeraff eenige vrucht oft proffyt tot behoeff vanden voors. weesen oft yemanden anders ghecomen is, ende dat apparentelyck deselve penningen aldaer noch merckelycken tydt selen blyven, mits den altricatien van cautie tusschen partyen geresen in Augusto ende Septembri lestleden, welcke procedure oyck waerschynelyck geschapen is interrupt te blyven, vuytdyen Jaecques le Maire, principale partye, hem vuyt deser stadt heeft gheabsenteert, ende dat de stadt jegenwoordelyck geldt van doene heeft om tegens te comen het apparent peryckel vande dyckagie van Borgerweerdt, met meer andere redenen den Heeren moverende, ende besundere dat de voors. Rombout van Houte oft Adriaen Muts, syne actie hebbende gehoort

synde, daerinne heeft gheconsenteert, Soo ist dat myne Heeren, op allen tgene voors. is geleth hebbende ende besunder op het merckelyck interest dwelck de voors. weesen vuyt desen souden moigen comen te lyden, ende als oppermomboirs hebben geordonneert ende ordonneren, mits desen, dat de voors. Godevaert Muggen schuldich ende gehouden sal syn alsulcken penningen als gheprocedeert syn vande voors. vercochte ghoeden Jans Turquoin te brengen in handen van Janne van Steenwinckel, Tresorier deser stadt ende ghecomitteerde Penninckmeestere vande penningen gedestineert totter voors. dyckagie, om by hem gheemployeert te worden tot behoeve vander selver dyckagie, ende daeraff tot concurrentie vander sommen geven syn bescheet in handen vanden voors. oude-cleercoopere, dwelck hem dienen sal voor quitancie, met beloefte deselve penningen te restitueren denghenen die daerinne gerecht sal wesen ende bevonden sal worden alle tot als tselve met recht gewesen sal syn, metten interest van dyen à rayson van acht ten hondert opt jaer; authoriserende den voors. Steenwinckel daervorens te verbinden alsulcken hipotheque als byden Leden van Vlaenderen, oyck byde particuliere gegoeyde ende byden Leden deser stadt, tot volbringinge vande dyckagie respective, syn gegeven ende geaccordeert geweest. Actum XXVI^a Julii anno 1578.

Alsoo het warck vander nieuwer dyckagie van Borgerweerdt in alder manieren, vliet ende neersticheyt dient gevoordert, om te verhueden ende voor te comen de geheele ruyne deser stadt, ende dat de middelen totten selven warcke geconsenteert nyet en connen soo geringe geint ende geeffectueert worden (mits de andere mennichvuldige lasten daermede de borgeren ende ingesetenen deser stadt dagelycx worden beswaert,) als dacceleratie vanden selven warcke wel is verheysschende, Soo hebben myne Heeren geordonneert Anthonis le Muet ende Jan de Wynssen, Ghecomitteerde totten ontfanck vanden III^en C^en penninck, vuyter cassen vanden selven C^en penninck den Gecomitteerde vander dyckagien met alder discretie ende successivelyck te leenen de somme van VI^m guldenen, ende ten eynde de crediteurs geassigneert wesende opden voors. C^en penninck nyet en worden ghefrustreert van henne hipotheque ende het credit

deser stadt onderhouden, is den voors. Muet ende Wynssen gheconsenteert hen te rembourseren ende de voors. casse vanden C[en] penninck te suppleren vande aldereerste ende gereeste penningen te procederen vanden voors. middelen, welcke middelen de voors. Wethouders tot dyen eynde stellen, mits desen, in heuren handen, gevende oyck denselven comissie om deselve op te beuren ende te ontfangen ende doen opbeuren ende ontfangen. Actum XXVII Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Joncker Jan van Brecht, Oude-Schepen, de somme van XXVII guldenen, voor vacatien ende verschoten penningen by hem gedaen ende verschoten inde reyse met brieven vande Generale Staten nae Heusden ende Vuytrecht, om te recouvreren het gheschut deser stadt toebehoorende. Actum XXVIII[a] Julii anno 1578.

Gecomitteert den Tresorier Cornelis Prunen om te spreken ende te comuniceren met den Dekens vanden Schippers ende Kaeymeesters ende te ramen seker concept om te stellen eenich ongeldt opde schepen, anckerende, aenleggende ende lossende aen ende opde kaeyen deser stadt, tot reparatie ende onderhoudt derselver, wesende ende synde daerdeure geheel gebroken, sulcx dat, ingevalle by alsulckdanigen middel daerinne nyet en wordt versien, geschapen syn ghansselyck ende geheelyck te vervallen, tot groot ongerieff vanden coopveerdere. Actum ut supra.

Geordonneert Jan Gemaert om by provisien te wesen Capiteyn in plaetse van Niclaes Rampaert inde Hoochstraet. Actum XXIX Julii 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Franchoys Heylen, ter causen van diversche partyen van houwtwarck by hem gelevert int clooster van Ste.-Michiels, Syne Hoocheyt daer wesende, ende aldaer gherepareert vuyt laste van myne Heeren volgende de specificatie daeraff synde, vuyt te reycken de somme van LXXXIX guldenen. Actum XXIX[a] Julii anno 1578.

Alsoo (nyettegenstaende de doleantien overgegeven byden binnenbrouwers deser stadt,) is geordonneert dat deselve selen gehouden syn hen te reguleren volgende den XXVen articule onder tderde cappitele vander nieuwer ordonnantie opt stuck vande bieren gemaect, geintituleert : *Accyse ende ander ongeldt*, Soo is dyenvolgende by myne Heeren geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt dat sy den voors. brouwers selen doen betalen het overslachgeldt byden selven articule gestelt ten laste vande bieren die hier binnen gebrouwen ende vuyter stadt gevuert worden, ende dat vanden dage aff de voors. ordonnantie is ghepubliceert ende vercondicht. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te rembourseren ende betalen Cornelis Gramey de somme van twee hondert X guldenen IX stuyvers, ter causen van vyff amen delen wyns à rayson van XLII guldenen dame, ende IX stuyvers voor craengeldt, daermede de Ambassadeurs, lestwarven vuyt Engelandt alhier gearriveert, van stadtswegen syn beschonken. Actum XXIXa Julii anno 1578.

Omme van wegen den Dekens, Oudermans, Ouders ende gemeyne gesellen vanden Brouwers alhier, in desen verthoonderen, sommierlyck te kennen te geven de doleantien ende swaricheden dewelcke sy hebbende syn in respecte vander ordonnantie by Uwer Eerw. alhier ghepubliceert opden XIIIen dach deser maendt Maii, ende dat navolgende den bevele by myne Eerw. Heeren den Borgemeesteren hen, verthoonderen, mondelinge gedaen, Soo ist dat sy verclaren deselve te syn respective aengaende de puncten, mits den redenen ende manieren hiernae volgende :

Hiermede comende ierst totter rubricque : *Vande Officieren vanden accysen*, ende aenveerdende het ierste articule derselver,

Seggen de verthoonderen dat (onder reverentie gesproken,) wel soude behooren daerby gevuegt oft anders geordonneert te worden, dat de Collecteurs ende segeleers respective inde huyskens ende brouweryen sittende, ofte geordonneert synde, oyck selen gehouden wesen des Heylichdaegs hen aldaer

gereet ende present te vinden, omme alsdan oyck den buytenlieden te gherieven gelyck dat behoort.

Aengaende het XXVe articule staende onder de IIIe rubricque : *Vande bieren deser stadt*,

II. Seggen de verthoonderen, gemerct dat de brouwers van Delft vande bieren diewelcke sy vuyte selve stadt syn vuerende, nyet hooger en syn noch en worden belast van elcke tonne te gheven dan dry Hollandtsche penningen, nyet meer wesende dan onderhalff negemanneken voor elcke tonne biers,

III. Soo en waer hun, verthoonderen, nyet mogelyck van elcke tonne biers die sy vuytvueren alhier te gevene twee stuyvers, dwelck soude wesen twee blancken een oort ende een pennincxken meer van elcke tonne dan die van Delft.

IIII. Want worden ende syn sy, verthoonderen, daerenboven noch belast voor oncosten van henlieder ydele tonnen wederomme alhier te doen brengen ende alsoo te gecrygen, van elcke tonne II stuyvers,

V. Daer, ter contrarien, die van Delft henlieder eygene tonnen syn wederomme crygende met hunlieder eygen schepen, mette welcke sy henlieder bieren syn vuytvuerende, ende alsoo sonder hunlieder cost.

VI. Inder vuegen dat alsoo deselve bieren deser stadt, die buyten worden ghevuert, souden syn belast ontrent vier stuyvers meer op elcke tonne dan de bieren van Delft.

VII. Sulcx dat door middele van dyen hen, verthoonderen, nyet moigelyck en ware noch en soude syn, comende in gelycke havene met de brouwers van Delft, hunlieder bieren soo goet te maecken ende voor sulckdanigen prys te leveren als die van Diest.

VIII. Dwelck soude oorsaecke wesen dat sy, verthoonderen, hunlieder neeringe vande bieren buyten te leveren gehee-

lycken souden moeten verlaeten, oyck tot verminderinge vanden ghemeynen innecomen deser stadt.

Nopende het XIe articule onder de vierde rubricque: *Vanden brouwers binnen deser stadt geseten,*

IX. Dat sy, verthoonderen, in plaetse van hunlieder tonnen te teeckenen metten teecken van heurlieder brouweryen, selen ghestaen mits heurlieder tonnen teeckenende met heurlieder gewoonlycke marcken, gelyck sy dat noch toe gedaen hebben.

Aengaende het XVIIe articule:

X. Dat sy, verthoonderen, selen ghestaen, mits de tonnen vol maeckende voor hunlieder brouweryen opden wagen, ter presentien vanden segeleers ende in plaetse vanden anderen vulbieren corttende den XXV^en^ penninck, volgende denselven articule.

XI. Gemerct, indyen men den cruyders soude altydt een vulvat mede laeten vueren, omme die tonnen opde stellinge ter plaetsen daer deselve ghevuert worden, te vullen, en soude tselve nyet behoorlyck geschieden, maer staen ter discretien vanden biercruyders die daeraff anderssints souden disponeren, daert hun soude goetduncken ende believen, gelyck dat by experientie genoch is bevonden gheweest, ende alsoo nyet wesen tot voordeele vande ghemeyne poorters ende ingesetenen alhier.

Dalende tot den XXe articule,

XII. Seggen de verthooneren, gemerct dat men vanden binnenbieren dewelcke men is buyten vuerende egeene accyse schuldich noch betalende en is, ende dat oyck, als de buytenlieden alhier syn comende met wagenen om bier, daccyse dickwils gesloten is, dat daeromme sy selen ghestaen mits de tonnen biers diewelcke buyten worden gevuert doende ende laetende segelen, gemerct dat alsoo daerby de stadt oyck egeenssints en can worden gefraudeert, te min oyck gheconsidereert dat den segeleer daeraff is gevende een brieffken, dwelck wordt aenveerdt ende bewaert byde

gene die Uwer Eerw. aende poorten deser stadt hebben ghecomitteert oft noch selen comitteren.

Comende totten XXIen articule,

XIII. Seggen de verthoonderen dat sy wel tevreden syn dat de Gecomitteerde totter visitatie vande bieren, segeleer oft Gecommitteerde vande bruggen, hunlieder bieren selen moigen visiteren, ende daertoe oyck hunlieder brouweryen open te doene,

XIIII. Maer soude (onder reverentie,) wesen van seer quader ende schadelycker consequentie dat deselve Gecomitteerde altydt souden moeten sien ende weten de quantiteyt vande granen ende mout, dwelck elck van hun verthoonderen opden solder syn hebbende.

XV. Want souden, door middele van dyen, de andere cooplieden, die henlieder granen ende mout alhier ter merct ende ter venten syn brengende, vande selve Gecomitteerde oft eenige van hun lichtelyck moigen verstaen oft vernemen oft sy, verthoonderen, oft yemandt van hun daeraff onversien waren, ende oyck alsdan den prys vande selve granen oft mout te meer oprysen ende houden ende alsoo tot dierte brengen.

XVI. Ende dwelck oyck egeenssints nootelyck en is, mitsdyen den ghesworen meters ende buydeldragers wordt ende is bevolen goede toesicht ende regard te nemen voorde brouwers egeene andere granen oft specien te warcken dan goet ende custbaer.

Aengaende het XXIIIe articule,

XVII. Verclaren dat sy wel tevreden syn hen dyenvolgende te reguleren, behalvens soowanneer dat de schepen mette welcke sy hunlieder bieren te water syn vuytseyndende syn liggende inde vlieten, voor oft ontrent hunlieder brouweryen, deselve hunlieder bieren aldaer inde selve schepen selen moigen leveren, mits ierst ende alvoren behoorlyck gesegelt synde, ende daeraff de wete doende aende Ghe-

comitteerde int huysken gestaen aende brugge vande Engelsche caye.

Comende totten XVIIen articule staende onder die rubricque: *Vande biertonnen ende branders van dyen,*

XVIII. Verclaren de verthoonderen dat sy tevreden syn hen dyenvolgende te reguleren, behalvens dat den buytenbrouwers werde bevolen ende geordonneert van gelycken te doene, gemerct dat egeene redene en soude wesen noch en is dat den buytenbrouwers deshalven meerdere oft ander voordeel soude worden toegelaten dan den binnenbrouwers, verthoonderen in desen.

Aengaende het XVIIIe articule,

XIX. Seggen sy, verthoonderen, dat sy deshalven selen behooren te ghestaen, mits hen regulerende inder manieren ghedeclareert staende hiervoren respective inden Xen ende XIen articulen van dese doleantie, dewelcke vuyt cortheyt alhier wordt gehouden voor geresumeert.

Aenveerdende voorts het XIIe articule staende onder de rubricque : *Vande inlandtsche buytenbrouwers ende poorters, brouwende buyten op hun eygen,*

XX. Seggen de verthoonderen dat hen, onder correctie, dunct dat nyet ghenoch en soude wesen tot versekeringe van het recht van deser stadtaccyse, dat de buytenbieren te lande incomende souden innecomen alleenlyck met een billiet vanden poortier.

XXI. Gemerct dat de vuerder vande selve inlandtsche bieren, het billiet vanden poortier hebbende, soude deselve bieren binnen deser stadt in eenige kelderen oft huysen moigen doen, voor ende aleer hy soude syn gecomen aende wippe oft buytenaccyse deser stadt, ende sonder oyck tselve billiet te leveren oft thoonen aen die vander accyse, maer inder manieren voors. het bier onbehoorlyck ende frauduleuselyck gelost hebbende, als voors. is, alsdan wederomme met syn ydelen wagen varen door een ander poorte dan door dewelcke hy innegecomen ware.

XXII. Inder vuegen dat alsoo de accyse deser stadt dyenaengaende altydt soude moigen worden gefraudeert, ten ware daerinne anderssints worde versien, dwelck nyet moigelyck en ware noch en is te doene, ten ware dat aende landtpoorten oyck waren ghecomitteerde die deselve bieren nyet en lieten passeren, ten sy hen ierst ende al voren worden ghebrocht behoorlycke teeckenen vande accyse, byden welcken blycke dat deser stadtaccyse vande selve buytenbieren behoorlyck is betaelt ende voldaen, gelyck men tselve heeft geordonneert ende wordt onderhouden opde Pisternebrugge.

Comende voorts totter rubricque: *Vande cruyders* ende aenveerdende het I^{e} ende IIe articule daeronder staende,

XXIII. Seggen de verthoonderen dat sylieden wel behooren te ghestaen, mits by elcken bierwagen die sy vuytseynden hebbende eenen ghesworen cruyder, gelyck oyck de Cordenwagencruyders by henlieder wagen nyet meer en hebben dan eenen geëeden man, ende totten selven eenen ongeëeden treckere oft hulpere.

XXIIII. Ende dat oyck denselven geëeden cruyderen die nyet en connen lesen noch schryven, sal behooren te gestaen ende vermoigen het bier vuyt ende den goeden lieden thuys te vueren, soowanneer hen blycke dat de tonnen by eenen ghesworen segeleer gesegelt syn, die nyet en vermach te segelen, ten sy hem ierst ende alvoren ghebleken is dat daccyse vande bieren betaelt is, ende hun daeraff syn gelevert de billietten oft teeckenen daertoe staende.

Aengaende het IIIe articule,

XXV. Verclaren de verthoonderen tevreden te syne voor het cruyden van elck vat biers vande binnenbieren nyet meer te hebben dan twee blancken, wel verstaende nochtans dat tselve hunlieden sal blyven voor het cruyden, sonder daeraff eenich oortken of yet anders te moeten van hen geven tot benefitie deser stadt, als hen onmoigelyck synde, mitsdyen dat soowel den arbeytsloon als alle andere

saecken, sedert het innegaen van heurlieder voorgaende geexpireert contract, excessivelyek syn verdiert.

XXVI. Ende sooverre de stadt hen, verthoonderen, de voors. twee blancken int geheele nyet en soude willen toelaten, maer selve het cruyden aenveerden thunlieder laste, syn sy, verthoonderen, daermede oyck seer wel tevreden, als aenden selven cruyloon overal egeen voordeel noch proffyt, maer wel achterdeel ende schade bevindende.

XXVII. Nopende het opvullen ende vulbier inden selven III^{en} articule anderwerven verhaelt, seggen sy, verthoonderen, gelyck sy hebben gedaen hiervoren inden X^{en} ende XI^{en} articulen van deser doleantien.

Aenveerdende den XV^{en} articule,

XXVIII. Sal tselve wesen ende blyven geremedieert ende versekert, mits ordonnerende ende statuerende tgene dwelck hiervoren inden X^{en} ende XI^{en} deser is gheseegt.

Dalende totten XVII^{en} articule,

XXIX. Seggen de verthoonderen dat nyet moigelyck en ware noch en is tselve in maeten ende vuegen tonderhouden, maer behooren te ghestaen dat de cruyders egeene bieren vuyter brouweryen en vueren naerder poortclocke oft als deselve begonst is te luyden.

XXX. Want moet dickwils gebeuren, tot gerieve vande poorteren ende ingesetenen deser stadt, dat sy ontrent een halve ure voorde poortclocke bier vuyter brouweryen syn vuerende, dwelck sy op eene halve ure tydts nyet en connen eeneniegelyck inde kelderen geleveren ende alsoo voorde poortclocke wederomme inde brouwerye te wesen, gemerct sy somwylen wel ontrent drye uren syn, eer sy allen ende elcke de bieren eeneniegelyck inde kelderen hebben gedaen ende opde schragen geleegt.

XXXI. Ende en can dese stadt oft oyck daccyse derselver egeenssints by yemanden vanden brouwers gefraudeert

worden, soowanneer de bieren vuyte brouweryen behoorlyck gesegelt worden gevuert voorde poortclocke, volgende het Ve articule der voors. ordonnantie staende onder de rubricque: *Vande brouwers binnen der stadt geseten.*

Aenveerdende de rubricque: *Vande schippers* ende het VIIe articule derselver,

XXXII. Seggen de verthoonderen dat tselve soude wesen tot grooten achterdeel ende verlette vande schippers, gemerct dat sylieden door dyen middele telcken een getyde souden comen te versuymen, ende dat oyck dese stadt daerby egeen voordeel noch proffyt en soude genyeten, ende den schippers een oorsaecke worden gegeven alhier egeen bier meer te halen, sulcx dat, onder reverentie gesproken, oyck genoch behoort te wesen dat sy egeen bier en laden dan behoorlyck gesegelt ende een billiet op daccyse halende, als sy in meyninge syn aff te steken.

Ende nopende de rubricque: *Van het vuytvueren vande bieren* ende Ie articule derselver.

XXXIII. Seggen sy, verthoonderen, dat sy dyenaengaende wel selen behooren te gestane, mits hen regulerende gelyck tselve staet geschreven hiervore inden XIIen articule deser doleantie.

Mits allen denwelcken bidden de voorgenoempde verthoonderen dat Uwer Eerw. believen wille op tgene des voors. is ende elcken van dyen soo te versiene als dat sy de neringe van brouwen binnen deser stadt gevueglycken moigen continueren, tot gerieve van eeneniegelyck die henlieder bieren syn begeerende, ende hopen sy, verthoonderen, hen oyck alsdan daerinne soo te reguleren ende te quytene als dat Uwer Eerw. sullen oorsaecke hebben van goeden contentemente, dwelck hen anderssints nyet moigelyck en sal wesen te doene, gelyck dat eeneniegelycken hen des verstaende ende nyet partiael wesende lichtelyck can begrypen.

Appostillen.

Opt I^e^ articule: Gemerct men is van intentien eene vande Gecomitteerde vande bruggen te doen woonen inde huyskens aldaer, sal deselve worden gelast den verthoonderen tot gerieve vanden buytenlieden oyck te dienen des heyligen daegs, tot welcken eynde men oyck spreken sal den Ghecomitteerde vande accyse, opdat, sooverre des noot sy, ten selven eynde een van hun hem ten selven tyde present vinde op het comptoir vande accyse.

Opt IIe : Aengesien van allen ouden tyden, oyck voor date vanden contracte nu onlancx geexpireert, de binnenbrouwers altydt hebben betaelt gehadt seker ongeldt voor het recht van overslage vande bieren buytengaende, ende dat hetselve generalycken in alle steden van herwaertsovere bynae oyck wordt ghebruyct, dat alle vuytvarende bieren met eenich ongeldt worden belast, ende namentlyck by die van Leeuw met IIII stuyvers op elcke tonne, dat men oyck is onderricht dat die verthoonderen hebben het middele om hunne bieren vuyt te seynden ende hunne ydele tonnen wederomme te doen comen, tot gelycken oncoste ende laste als die Delffsche ende andere buytenbrouwers, soo en behooren de verthoonderen met redene egeene swaricheyt te maecken van nu voordane te betalen het overslachgeldt byde nieuwe ordonnantie gestelt opde vuytvarende bieren, des te meer dat sy daerby bevryt worden van het oudt impostgeldt, dwelck sy in allen ouden tyden, oyck voor date vanden voors. contracte, generalyck van alle hunne bieren altydt hebben betaelt gehadt, ende daertoe noch ontlast van het verschiet vanden ongelde vande bieren binnen gesleten, dwelck sy voor date vande ordonnantie selve altydts hebben moeten vuytreycken ende nu byden borgeren verschoten wordt, mits denwelcken ordonneren myne Heeren den verthoonderen hun te reguleren volgende der ordonnantien, ende dat vanden dach aff vande publicatie derselver.

Opden IXe articule: Alsoo men diversche misbruycken heeft bevonden, doordyen de biertonnen nyet en syn geteeckent geweest met het teecken vander brouwerye daer sy ghebrouwen waren, soo ist dat, om deselve te verhueden, men

heeft geordonneert dat van nu voortane de tonnen daermede souden moeten geteeckent worden, ende is tselve meer nootelyck dan te voren, vuytdyen de tonnen nyet meer en worden inde brouweryen vande Nieuwe stadt gesegelt byden segeleers, ende alsoo die verthoonderen daerby int groote noch int cleyne en worden vercort, behooren de verthoonderen tselve goet te vinden ende tachtervolgen.

Opt X^{e} : Alsoo het redelyck is dat den goeden lieden de bieren thuys vol gelevert worden ende dat van nu voordane inde brouweryen vande Nieuwe stadt egeene segeleers meer en sitten die daerop souden moigen toesichte nemen, dat oyck die verthoonderen de cruyders in dyen moigen hebben dat sy de tonnen oft vaten nyet en mishandelen, noch in het opvullen vande bieren eenige ontrouwe gebruycken, soo en behooren de verthoonderen geen swaricheyt te maecken het inhoudt vander nieuwer ordonnantie desen articule aengaende te achtervolgen.

Opt XIIe: Selen desen aengaende de Gecomitteerde vande bruggen ende segelaers worden gelast de verthoonderen te accomoderen ende te gerieven, ende hun, des versocht synde, te leveren een brieffken, dwelck deselve verthoonderen gehouden selen syn te doen leveren in handen vanden poortiers oft andere Gecomitteerde vande stadtspoorten, om by hun bewaert ende overgedragen te worden aenden accysers, nae inhoudt vander ordonnantie.

Opt XIIIe : Sal men toesien dat hierinne sulcken discretie worde ghebruyct byde Gecomitteerde, als dat behoort tot conservatie vande neiringe vande verthoonderen, dewelcke de Heeren verstaen ende begeeren te voorderen by alle middelen moigelyck synde.

Opt XVIIe: Is men tevreden hierinne de verthoonderen te accomoderen, behalvens nochtans dat sy willende vuytseynden eenige bieren te water, gehouden selen syn daeraff ierst ende vooral de wete ende advertentie te doen aende Gecomitteerde vande Engelsche caye, om by hun opgeteeckent ende voorts gesegelt te worden, ende dat deselve Gecomitteerde, als het hun goetduncken sal, de schepen selen moigen

gaen visiteren, ende sooverre sy daer eenich gebreck vinden, namentlyck datter meer bieren gescheept waren dan daer aengegeven waren, dat in dyen gevalle deselve bieren metten schepe selen worden gehouden voor verbeurt.

Opden XVIIIen : Om desen aengaende de buyten- metten binnenbrouwers te verlycken sooveel het gevueglyck can geschieden, sal van nu voordane toegesien worden dat de tonnen vanden buytenbrouwers worden geroyt op hunne gerechtige mate, ende sal men deselve in dyen hebben dat sy nae advenant vande maten selen betalen daccyse ende andere ongelt staende opde buytenbieren.

Opt XIXe : Refereren hun tot hetgene desen aengaende hiervoren is gesegt.

Opt XXe : De Heeren nemen de waerschouwing vande verthoonderen int goede ende meynen sulcx versien te hebben opde bieren van buyten innecomende datter egeen bedrooch meer en can geschieden, ende sooverre men bevindt noch eenich voorder gebreck, en sal men nyet laeten daerinne te versiene tot conservatie vande gerechticheyt vande stadt.

Opt XXIIIe : De Heeren en vinden nyet geraden desen aengaende te veranderen de nieuwe ordonnantie, ende hopen hierinne te vollen versien te hebben by dacte vuytgegeven den XVen dach deser jegenwoordiger maendt Julii.

Opt XXVe : Sal desen aengaende worden achtervolgt het inhoudt vander ordonnantie, ende en hebben de verthoonderen egeene redene der stadt te willen affnemen het oudt oortken, daer sy nu een oortken van elcke tonne meer ontfangen dan sy plegen.

Opt XXVIIe : Is geantwoordt als vore.

Opt XXVIIIe : Idem.

Opt XXIXe : Men is tevreden den tydt van het vuytvueren vande bieren te verlengen tot een ure naede poortclocke, behalvens dat in het vuytvueren vande bieren vuyten

brouweryen ende passeren vanden bruggen wordde achtervolgt het inhoudt vande ordonnantie.

Opt XXXIIe : En vinden nyet geraden desen aengaende te veranderen het inhoudt vander ordonnantie.

Opt XXXIIIe : Is versien hierboven.
Arrestatum in Collegio XXIX^{a} Julii anno 1578.

Is by mynen Heeren den Marckgrave, Borgemeesteren ende Schepenen van Antwerpen, dat alsoo men bevindt, doordyen de proprietarisen vande vischbancken deser stadt deselve syn verhuerende tegens dordonnantie van Syne Majesteyt ende intentie vande Heeren, hen deselve bancken gegunt hebbende, merckelycke dierte inden selven visch, mits diversche consideratien gecauseert te wordene, tot grooten achterdeele vande innewoonders ende tgemeyn beste, sulcx dat daerinne nootelyck dient versien te wordene, Soo is byden selven geordonneert allen ende eeneniegelycken vande vischcoopers hun te reguleren volgende dordonnantien van Syne Majesteyt respective vanden lesten Julii XV^{c}XXXIIII^{tich} ende den XVI^{en} Julii anno 1560, ende consecutive deselve parsonelyck te bedienen binnen een maendt nae dinsinuatie van desen, op privatie vande selve bancken ende dat deselve oversulcx selen wesen impetrabel volgende ende nae inhoudt derselver ordonnantie ; belastende tot effectuatie van desen den Dekens ende Ghesworen vanden selven ambachte, den voors. tydt overstreken synde, egeene huerlingen meer te admitteren, op pene van tselve op hen te verhalen. Actum XXX^{a} Julii anno 1578.

Geordonneert Domynecus Holmans, de Conestabel vande canoniers, ende Henrick van Zurck, ten eynde sy gadeslaen alle het scherp, waer tselve oyck gelegen is, der stadt competerende, ende tselve nyet te laeten vervueren, amoveren oft aenslaen, sonder consent van myne voors. Heeren. Actum XXX^{a} Julii anno 1578.

Geordonneert den Pensionaris Meester Jan Gillis, ten eynde hy van Brussel ontbiede alle de stucken, pampieren ende munimenten concernerende de processen vande stadt,

om dyenaengaende met comunicatie oft vuyterlycke justitie een eynde te maecken. Actum XXXa Julii anno 1578.

Hoewel byder ordonnantie der Keyserlycke Majesteyt vanden jaere XVc XXXIIII den lesten Julii, mitsgaders der Conincklyke Majesteyt als Hertoge van Brabandt vanden jaere XVc LX den XVI Julii, consecutivelyck den ambachte vande Vischcoopers deser stadt verleent ende gegunt, onder andere is geordonneert ende gestatueert dat alle viscoopers ende elck besundere van doen voortaen souden moeten in parsoon oft personelyck selve promptelyck bedienen ende bestaen henlieder vischbancken, opde verbeurte desselven ambachts, ende daeraff eenen anderen inde plaetse te versiene, sonder deselve te moigen verhueren oft doen verhueren, int geheel oft deel, ende oyck maer een bancke moigen hebben, voorder dan nae vermoigen ende inhoudt der bovengenoempde ordonnantie respective, naede welcke alle viscoopers ende elck besundere hen behooren te vuegen ende deselve volcomelyck tachtervolgen ende tonderhouden, vervoorderen nochtans dyennyettegenstaende vele ende diversche vischcoopers heurlieder visbancken te laeten bestaen ende verhueren aen ende met ander parsoonen, oyck eenige twee bancken hebbende ende bestaende, al contrarie ende in verachtinge der voors. ordonnantie, waerdore oyck die ghemeynte qualyck ende tot dierderen ende meerderen pryse gedient ende gerieft wordt, waeromme ende ten eynde die voornoempde Haere Majesteyts goede meyninge ende ordonnantie volcomelyck in allen hueren poincten ende articulen worden met effect ende metterdaet volcomelyck achtervolcht ende onverbreeckelyck naegegaen, Soo is by myne Heeren Schouteth ende Marckgraeff slandts van Ryen, Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, geordonneert ende bevolen allen ende eeneniegelycken viscoopers hen te reguleren volgende de voors. ordonnantie, ende consecutive deselve heure visbancken parsonelyck te bedienen ende te bestaen, sonder deselve directelyck oft indirectelyck te verhueren oft over te laeten, onder wat pretext oft schynsel tselve soude moighen gebeuren oft geschieden, ende dat binnen een maendt naede wete ende insinuatie van desen, opte camer oft ter vergaderinge vande vischcoopers daertoe byde Dekens ende Gheswerene vanden ambachte geroepen

ende ontboden, gedaen synde by eene Cortte Roede deser stadt, op privatie vande selve vischbancken, ende dat deselve, de voors. maendt overstreken synde, voor sulcx selen wesen impetrabel, om daermede eenen anderen versien te worden, al nae inhoudt der bovengenoemde verhaelde ordonnantie respective; belastende ende ordonnerende wel expresselyck, tot effectuatie van des voors. is, den Dekens ende Ghesworen vanden voors. Viscoopersambachte, den voors. tydt een maendt overstreken synde, egeene huerlingen als vore meer toe te laten oft tadmitteren in geender manieren, op pene van contraventie, conniventie oft oogluyckinge van des voors. is, tselve op hun te verhalen. Actum XXXa Julii anno 1578.

Alsoo Jan van Steenwinckel, tweede Tresorier deser stadt, myne Heeren te kennen gegeven heeft hoe dat hy syne rekeninge van syne rentmeesterschap alhier nyet gevueglyck en can gedoen, mitsdyen datter diversche pachtinge ende andere schulden noch syn openstaende, daeroppe eenige betalinge syn gedaen op rekeninge, ende oyck eenige die men vander stadt schuldich was, sommige sommen betaelt ende op prest gestelt, daeraff men den juysten prys vande pachtinge oft sommen van betalinge nyet en can geweten oft becomen, doordyen int sacq van Antwerpen alle de pachtboecken, rekeningen ende pampieren daertoe dienende onder ander al syn verbrandt, soodat men vande debiteuren selve eensdeels sal moeten ondersoecken tgene inder waerheyt daeraff is geschiet, ten eynde de stadt, voor soovele eenichssints moigelyck is, voor heur rechtveerdige schult voldaen mach worden ende den voors. Steenwinckel daeraff oyck doen pertinente rekeninge, ende om tselve te moigen brengen tot een goet effect, Soo hebben myne Heeren gecomitteert ende comitteren, mits desen, Joncker Jan de Herde, Schepene, ende Cornelis Lanschot, Greffier oft gesworen clerck vande Tresorierscamer, voere welcke de voors. Steenwinckel sal moigen ontbieden alle diegene die inder stadt eenichssints syn gehouden soo van pachtinge als anderssints, ende oyck alle diegene daermede hy nopende syne rekeninge yet te liquideren heeft, welcke Gecomitteerde de voors. partyen scherpelyck selen examineren ende ondersoecken om te weten den warachtigen prys vande pachtinge,

tgene sy daerop betaelt hebben ende noch schuldich moigen syn, ende oyck diegene die vande stadt yet op rekeninge oft prest hebben ontfangen, de affrekeninge daeraff te sien doen ende oyck tonderteeckenen, ende, ingevalle van eenige swaricheyt, sal de voors. Comissaris daeraff rapport aen de Wethouderen doen ende selen voorts van al tselve de voors. Comissarisen gehouden syn pertinent verbael te houdene, ende om tselve te beter te moigen effectueren, selen daertoe moigen assumeren Jan vander Eycken, clerck vanden Rentmeestere, alle welcke besoignee geschieden sal in presentie van Tresoriers ende Rentmeestere oft eenige van hun. Actum ultima Julii anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere alhier Hansen van Hove, clerck inder Greffien, vuyt te reycken XVIII guldenen XVI stuyvers eens, ter causen vant schryven van diversche collegiael acten. Actum ultima Julii 1578.

Myne Heeren hebbende door heure Gecomitteerde (op heden gevisiteert hebbende de warcken ende provisie dienende totter dyckagien van Borgerweerdt,) verstaen dat onder andere aldaer gebreck was van wydouwe oft teenen, ende dat men gheen naerder en wist te vinden dan tot Mercxem achter het huys van wylen Mynheer van Stralen, ende geconsidereert dat dit warck, om de ghoede apparentie die daer is, nyet en behoort verachtert te worden, soo hebben myne Heeren geordonneert den Gecomitteerde vande dyckagien het voors. teenen oft windauwbosken van stonden ane te doen priseren by lieden hun des verstaende ende neutrael wesende, ende, indyen des noot sy, tselve by faulte doen affhouden, ende sonderlinge om tot behoeff vande voors. dyckagie geemployeert te worden; ordonnerende den voors. Gecomitteerde door heuren Penninckmeestere de estimatie voors. alsoo gedaen te betalen ende te stellen in rekeninge daer ende alsoo dat behoort. Actum prima Augusti anno 1578. (*fol.* 223).

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Librecht van Bredam, deurweerdere, ter causen van vacatien om tegens de stadt texecuteren het vonnis van Mevrouwe van Rumpst, de somme van dertich guldenen

XII stuyvers eens, prout in specificatione. Actuum II^a Augusti anno 1578.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Jan van Santvoort, Schepenen, Joos vanden Cruyce ende Jaecques van Yewerven, Adjoincten, mitsgaders Lucas Roosen ende Jan van Essche, respective Oudt-Deken vande Meerssen ende Wyckmeestere, om de Brouwers alhier te verhooren in heure doleantien ende clachten dewelcke sy proponeren tegens dordonnantie gemaect ende lestmael gepubliceert opt faict van brouwen. Des selen deselve Brouwers middelertydt ende tewyle de voors. comunicatie sal dueren, schuldich ende gehouden syn heur te reguleren volgende de voors. ghedructe ende nu lest ghepubliceerde ordonnantie. Actum in Collegio den IIII^en Augusti anno vyfthien hondert achtentseventich.

Ten selven dage hebben myne Heeren den Brouwers geinterdiceert hunne camere, volgende de resolutie vanden lesten Breeden-Raedt, sub correctione in forma. Actum ut supra.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat hy vande penningen van synder entremise oft comisie telle aen Domynecus Hoolman, Artillerymeestere, Peeter Caryns ende Dierick Sleunis, Conestabels, de somme van duysent acht hondert XCV guldenen ende vierthien stuyvers, ter causen vande gagien eeneniegelycken soo vande Offitialen als canoniers aen het geschut deser stadt dienende ende competerende volgende dese affrekeninge, ende mits by hem overbrengende deselve affrekeninge met quitantie vanden voors. Capiteyn ende Conestabels, sal daermede gestaen ende hem gelycke somme worden gepasseert int vuytgeven syner rekeninge. Actum IIII^a Augusti anno 1578.

Les Bourgmaistres, Eschevins, Thrésoriers et Recepveur de ceste ville d'Anvers, ayantz veu ceste requeste, extractz et copies y joinctes, leur présentées par Monsieur le Gouverneur des marchans aventuriers angloiz icy résidens, ont déclaré et déclarent sur chascun article comme s'ensuyt :

Sur le premier: Déclarent estre contens que la requise publication des privilèges se face en ceste foire de Pentecoste, selon que l'on est accordé l'année passée avec les dicts Srs marchans, et de faict allors ce suyvant a esté faict, comme l'on entendt par le Secrétaire Asseliers, envers lequel à tel effect l'on s'informera plus particulièrement de la forme et manière comme alors elle a esté faicte.

Sur le IIe : Les dicts du Magistrat tiendront la main envers le maistre et laboureurs de la *Crane* et aultres mainouvriers, avecqz lesquelz les remonstrans l'année passée sont accordez à l'endroict de leur salaire, affin qu'ils n'ayent à excéder la tauxe allors accordée.

Sur le IIIe : Disent les dicts du Magistrat que les moyens ou imposts généraulx mis sur l'entrée et sortye des marchandises, dont les remonstrans se plaignent estre chargez, concernent les Estats-Généraulx et par eulx sont mis, et que par ainsy n'est au pouvoir de ceulx de la ville de disposer d'iceulx ou affranchir ou exempter quelcun, mais doibt le mesme estre requis et demandé aulx dicts Estats, aulxquels si avant que les remonstrans (affin du dict affranchissement et exemption,) entendent présenter requeste ou faire poursuyct, les dicts du Magistrat très voluntiers leur assisteront et feront toute addresse possible, pour aultant qu'en eulx est, affin que d'iceulx Estats ils puissent obtenir favorable depesche, ensuyvant ce que par le IIIIe article de leur requeste les remonstrans demandent et selon les termes des prévilèges et accordats qu'ils y allègent.

Sur le Ve : Les dicts du Magistrat disent que le beuvraige, soit de vin ou cervoise, est chargé de différentes charges et imposts, dont les ungs sont au prouffit de la ville et les aultres au prouffict des Estats-Généraulx, et ceulx dont les remonstrans se plaignent par le VIe article et pour le présent sont expirez, sont esté collectez au prouffict des Estats de Braband. Quand au premier genre de charge, qui vient au prouffict de la ville, soyt maltôte, accis ou impost, si avant que les Collecteurs ou aultres leur facent quelque destourbier ou empeschement, les dicts du Magistrat donront ordre affin que les remonstrans à l'endroict d'iceulx puissent

joyr de leur plénaire franchise et exemption, comme ils ont faict jusques ores et par les prévilèges par eulx exhibuez leur est permis.

Le VIe : Comme dessus.

Le VIIe : Et au regard des imposts compétans aulx Estats-Généraulx, n'est au pouvoir du Magistrat d'affranchir d'iceulx personne, comme n'estans à leur disposition ; ce néantmoings, si avant que les remonstrans entendent que leurs prévilèges s'extendent aussy à l'affranchissement et exemption d'iceulx, ceulx du Magistrat très voluntiers leur feront à tel effect envers les dicts Estats-Généraulx toute l'ayde et addresse possible, selon qu'il est dict au précédent article, comme aussy semblablement très voluntiers s'employeront envers les Estats de Braband si avant qu'en eulx est, affin d'encharger au fermier de leurs imposts de ne les molester à cause d'icelluy, sans qui ceulx du Magistrat, au regard tant de l'un que l'autre genre des imposts, pour le présent se puissent eslargir plus avant, comme les remonstrans allèguent par leur VIIe article qu'autresfoys auront faict, veu qu'allors les imposts se collectoint par la ville et ainsy pouvoict gratifier à quy lui bon sambloit, dont leur est présentement osté le moyen, ayants les supposts des dicts Estats leurs particuliers collecteurs ou fermiers, dont la ville n'a que s'entremectre.

Sur le dernier : Les dicts du Magistrat n'ont chose plus recomandée que l'advanchement du commerce et liberté du marchant, et pour le maintenir se sont tousjours employez et s'employeront encoires aulx termes extrêmes de leur pouvoir, dont les remonstrans se peuvent tenir asseurez et cognoistront par effect en toutes occurrences qu'ils leur demanderont, estans à leur disposition. Actum in Collegio IIII^{a} Augusti anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Jan de Leeuw, procureur, de somme van hondert LXV guldenen XIII stuyers, ter causen van termyn, vacatien ende verschoten penningen

in deser stadts saecken ghedaen sedert den VIII^{en} Octobris. Actum V^{a} Augusti anno 1578.

Gecomitteert Joncker Rogier van Leeffdale, Schepene, Meester Jan Gillis, Pensionaris, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris, ten eynde sylieden, voor soovele in hun is, byde Generale Staten beneerstigen ende sooveel doen mette Gecomitteerde vande Engelsche Natie alhier, dat sy moigen exempt, vry ende onbelast blyven vande impositie vande generale middelen, conform hunne pretensien ende privilegien. Actum VIII^{a} Augusti anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vanden bieraccyse van dat sy van nu voortane hun sulcx selen schuldich syn int compareren opder assysen ende het blyven aldaer te reguleren volgende den XI^{en} articule vande ordonnantie nu onlancx gemaect opt feyt vande bieren, als dat myne Heeren voors. voortaen vande borgeren ende ingesetenen geen clachten meer en hooren. Actum ut supra.

Alsoo Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, in synen eygenen ende priveen name, hem heeft borge geconstitueert aen Godevaert Muggen voorde somme van tweelff hondert guldenen, die de voors. Muggen in handen vanden voors. de Voigt heeft genamptiseert, om eensdeels te voldoene de ordonnantie van myne Heeren in date XXVI^{a} Julii lestleden, hebbende de voors. de Voigt geloeft ende vuyten name van ons, Borgemeesteren ende Schepenen, hem starck ghemaect den voors. Godevaert Muggen te doen hebben het behoorlyck bescheet inde voors. ordonnantie van XXVI^{en} Julii geruert, oft, by gebreke van dyen, de voors. somme van XII^{c} guldenen hem, Muggen, te restitueren, Soo ist dat wy, Borgemeesteren ende Schepenen, collegialyck vergadert synde, hebben geloeft ende beloven, mits desen, den voors. de Voigt vande voors. syne borchtochte costeloos ende schadeloos te doen houden; ordonnerende den Gecomitteerde totten ontfanck vande penningen geconsenteert opde huysen binnen deser stadt tot behoeff vander dyckagien, gelycke somme vanden iersten penningen die vanden selven consente selen worden geint ende ontfangen, hem, de Voigt te tellen ter sommen van XII^{c} guldenen metten interest van

dyen tegens acht ten hondert opt jaer totter volder betalinge toe, mits by hem, de Voigt, overleverende behoorlyck bescheet van Jan van Steenwinckel dat hy gelycke somme aenden Penninckmeestere vander dyckagien heeft getelt gehadt. Aldus ghedaen in Collegio vande voors. Wethouderen, den negensten Augusti anno vyfthien hondert achtentseventich. (*fol.* 226).

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sylieden, nyettegenstaende eenige arresten oft becommeringen gedaen oft te doene, selen ontfangen de penningen vande halve assyse van Berchem ende den Collecteurs daeraff geloven te indempneren tegens eeneniegelyck die daertoe eenich recht soude pretenderen. Actum XI[a] Augusti anno 1578. (*fol.* 229).

Alsoo aen myne Heeren gecomen syn diversche clachten van dat ettelycke borgeren ter wacht treckende ende daeraff comende, door moetwillicheyt, ongeregeltheyt oft anderssints dagelycx comitteren ende gecomitteert hebben diversche neerslagen, sonder dat dOfficier daerinne behoorlyck can versien, mitsdyen de voors. delinquanten vande andere Supposten vande vendelen daer sy onder resorteren worden versteken ende verborgen, sulcx dat daerdeure deselve ongeregeltheyt ende moetwillicheyt van dage tot dage meer ende meer is groeyende ende wassende, saecke van quader consequentien ende tot grooter opspraecke ende schande vande wacht deser stadt, soo ist dat myne Heeren, willende hierinne behoorlyck versien, hebben gecomitteert ende comitteren, mits desen, de Coronellen alhier, om terstondt te adviseren eenige bequame middelen om daertegens te comen ende te versien, omme, tselve hen advys gesien, voorts geordonneert ende geprocedeert te worden soo men sal bevinden te behooren. Actum XII[a] Augusti anno 1578.

Gecomitteert Pauwels de Vos, by provisien ende tot dat anders daerinne sal wesen versien, te wesen Cappiteyn deser stadt onder den Colonel Doucher over het vendel vande Ridderstraet. Actum XII[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen

aen Jan de Groote, cassyer, de somme van. . . . (*sic*) ter causen van tweelff roeden ende sessentachentich voeten cassye, gemaect aende Croonenborchpoortebrugge, à rayson van dry guldenen voor elcke roede. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Joseph van Breen, deser stads advocaet inden Rade van Brabandt, de somme van LX £ IIII schellingen ende VIII deniers Brabants eens, ter causen van syne vacatien ende dienst gedaen in diversche deser stadt saecken. Actum XII[a] Augusti 1578.

Alsoo Christoffel Pruynen, eertydts Rentmeestere ende Tresorier deser stadt geweest synde, ter saecken vande selve syne administratie inder stadt grootelycx is gehouden, waerdeure ende mits syne absentie groote ende sware processen syn geresen inden Rade van Brabandt ende anderssints, ende dat men om tot liquidatie van eenige puncten te comen, heeft geobtineert opene brieven van *seurté de corps*, ten eynde de voors. Christoffel Pruynen alhier soude moigen comen, ende dyenvolgende oyck gecomen is, Soo ist dat myne Heeren, om de voors. occasie nyet te laten passeren sonder vruchten, hebben ghecomitteert ende comitteren, mits desen, Meester Pauwels Schuermans, Janne van Santvoort, Schepenen, Meester Engelbert Masius, Pensionaris deser stadt, ende daertoe Peeteren Panhuys, Janne vanden Woonsele, Peeter Aernouts, Joos vanden Cruyce ende Adriaen Bardoul, omme metten curateuren vanden voors. Christoffel Prunen, oft den eenen van dyen, met advyse van Meester Joseph van Breen, advocaet deser stadt inden Rade van Brabandt, nu oyck hier wesende, te concipieren sekere interrogatorien dienende tot liquidatie van diversche poincten inden voors. processe begrepen ende opde selve poincten hooren het vercleeren des voors. Pruynen, omme, tselve gedaen ende hun rapport gehoort, voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum XIII[a] Augusti 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen S[r] Jeronimo van Oudendorp de somme van XXX £ X schellingen Arthois, ende dat

door assignatie van Jan van Immerseel, Rentmeestere vande beden int quartier van Antwerpen, ende deselve somme denselven Rentmeestere te cortten aen dierste penningen die sy van stadtswegen hem selen moeten vuytreycken. Actum XIIII^{a} Augusti anno 1578.

Gelycke acte op Sr Melchior de Villegas ter sommen van III^{c}XLI £ Arthois. Actum ut supra.

Gelycke acte op Guillaume Bost, Rentmeestere vanden godtshuyse vanden Heyligen Geest, ter sommen van X^{c}XX £ III schellingen IIII deniers Arthois. Actum ut supra.

Geordonneert ende ghecomitteert Guillaume Bost omme te ontfangen alle de renten, chysen ende andere vuytstaende schulden toebehoorende Wouter van Ymmerseel, ende daermede betalen syne montcosten ende andere syne nootelyckheden, ende daeraff alle jare goede rekeninge, bewys ende reliqua te doene. Actum XIIII^{a} Augusti 1578.

Geordonneert Willem van Immerseel, Janssone, te brengen in handen van Mynheer den Binnen-Borghemeestere Willem de Vos, alle de brieven, stucken ende munimenten competerende ende toebehoorende Wouter van Immerseel, synen broeder, vanden welcken hy curateur is gheweest. Actum XIIII^{a} Augusti anno 1578.

Geordonneert ende ghecomitteert Meester Philips Mallery, advocaet, omme te wesen curateur over alsulcke actien oft crediten, mitsgaders processen, als hebbende is oft soude gheraecken te hebben Willem van Immerseel, behoudelyck dat hy geene processen en sal beginnen oft aenleggen, ten sy hy van te voren ghecomuniceert sal hebben met Mynheer den Binnen-Borghemeestere Willem de Vos.

Geordonneert ende gecomitteert. ... *(sic)* om te wesen Hooftman vande camer vanden Olyftack deser stadt. Actum XIIII^{a} Augusti anno 1578.

Geordonneert Anthonis Muet ende Jan Wynssone dat sylieden metten iersten penningen te comen vanden ongelde

totter dyckagien van Borgerweert geconsenteert, selen rembourseren Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borghemeestere, Willem de Vos, Binnen-Borghemeestere, ende Cornelis Prunen, Tresorier, van alsulcke penningen als sylieden respective geleent ende verschoten hebben tot het versien vande selve dyckagie. Actum XIIII[a] Augusti 1578.

Gecomitteert Aerdt Borremans, Valerius van Dale den ouden, Jan vanden Steene ende Robrecht Cools, om te visiteren de munitien deser stadt, mitsgaders de affuyten te doen repareren ende te doen pecken de aensetters, lepels ende andere instrumenten doen versien, eentsamentlyck te visiteren de thorens ende bequaempde plaetsen daer men het poeder ende alle andere munitie bequamelyck soude moigen leggen ende conserveren, de oncosten daertoe behoevende te verschieten, ende sal men hun daeraff rembourseren mits brengende specificatie daeraff onder hunlieder handtteecken ; ordonnerende denselven dat sylieden alle plaetsen die sylieden selen bevinden bequaem tot tgene des voors. is selen doen ruymen ende repareren nae haer goetduncken ende soo sylieden selen bevinden van noode te wesen ; authoriserende deselve Gecomitteerde dat sylieden selen moigen accorderen ende overcomen met de parsoonen die eenige plaetsen hebben gheoccupeert oft in hueringhe besitten, opdat dese stadt door faulte van dyen nyet en valle in eenich inconvenient. Actum XIIII[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sylieden, metten iersten ende sonder langer dilay, selen doen collecteren het recht vanden Veer in Vlaenderen, deser stadt competerende. Actum XVIII Augusti 1578.

Gecomitteert Meester Dionys vander Neesen, Secretaris, Jan van Steenwinckel, Tresorier, ende Peeter Panhuys, om, onder inventaris, taenveerden alle de ghoeden bevonden inden sterffhuyse van Franchoys de Pape ende byden selven achtergelaten, ende selen denselven doen begraven ende moigen doen eene behoorlycke vuytvaert. Actum XVIII[a] Augusti 1578.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat hy sal oplichten opde middelen vande II stuyvers opde tonne biers ende ander hoochsel van eenen braspenninck ende IIII stuyvers op elcke viertele teruwenmeel, in Novembri lestleden gheconsenteert ende ghecontinueert voor een jaer, beginnende den iersten Februarii lestleden ende eyndende den V[en] Februarii anno 1579 toecomende, de somme van ses hondert guldenen, ende dat op alsulcken tamelycken interest, tsy acht oft thien ten hondert, soo hy ten minsten coste deser stadt sal connen becomen, met beloefte dat indyen de voors. middelen (met den diversche andere assignatien daeroppe gedaen,) nyet ghenochsaem en waren teynden vanden jare ende expireren vande selve om de voors. ses hondert guldenen metten interest van dyen te betalen, dat men de voors. ses hondert guldenen metten interest van dyen van deser stadts wegen sal doen betalen, soo ende gelyck behooren sal; ordonnerende denselven de Voigt thiene vande voors. canoniers, int wittte van desen ghenoempt, aff te dancken, namentlyck N. etc., ende te betalen twee maenden ende ses dagen solts oft gagien, verschenen tsedert den XIIII[en] Junii totten XX[en] Augusti inclus, tegens XII guldenen ter maendt, beloopende tsamen II[c]LXIIII guldenen XVI stuyvers, ende aende ander twintich canoniers noch in dienste gecontinueert, voor een maendt gagien verschenen als vore tsedert den XIIII[en] Junii ende geeynt den XIIII[en] Julii daernae, elcken tegens XII guldenen, de somme van II[c]XL guldenen, ende aende twee Conestabels, elck een maendt verschenen als boven, tegens XXV guldenen, compt L guldenen, den Quartiermeesters elcken een maendt tegens XVIII guldenen, compt XXXVI guldenen, ende den clerck tegens XII guldenen, beloopende tsamen alle dese betalingen V[c] XCVI guldenen XVI stuyvers. Ende mits brenghende quitantie vanden Artillerymeestere ende Conestabels soo ende gelyck men inde voorgaende betalingen heeft gedaen gehadt, sal daermede ghestaen ende gelycke somme hem, de Voigt, worden gepasseert int vuytgeven synder rekeninge. Actum Lunæ XVIII[a] Augusti 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat hy de penninghen te procederen vande blancke op elcken pot wyns tot laste vande taverniers, byde Leden deser stadt

opgestelt, daeraff de voors. de Voigt is ghecomitteert by collegiale acte in data XXV^{a} Junii lestleden, te houden rekeninghe apart, ende Cornelis Grameye geordonneert de penningen te tellen in handen vanden selven de Voigt, sal verbinden ende verobligeren ende affecteren aen Sr Daniël van Geele, ter sommen van twee duysent guldenen, tot indempniteyt van ghelycke somme daervore hy, van Gheele, hem selven sal verobligeren in mindernisse van alsulcken thien duysent guldenen als dese stadt schuldich is te consigneren tot indempniteyt vanden gearresteerden borgeren van Franckfort, van wegen Joncker Harman van Hatzfelt. Actum XIX^{a} Augusti anno 1578.

Alsoo op heden, den XIX^{en} dach van Augusto, Adriaen Bardoul tevreden is geweest, ten versuecke van myne Heeren de Wethouderen deser stadt, mits hem ontlastende vande obligatie die Jan vander Meersen jegenwoordichlycken in handen is hebbende ten laste vanden voors. Bardoul, ter sommen toe van tweelff hondert ende tweentseventich guldenen, opde selve obligatie gelicht ten tyde de Spaegniaerden binnen deser stadt gemuydt lagen, met noch daertoe den interest van dry jaeren ende negen maenden, gerekent tegens ses ende een quaert opt jaer, bedragende twee hondert achtentnegentich guldenen twee ende eenen halven stuyvers, in gereede penningen, te leenen deser stadt tot behoeff vande dyckagie van Borgerweerdt, ter sommen van twee duysent XXIX guldenen XVII 1/2 stuyvers, maeckende tsamen de somme van III^{m} VI^{c} guldenen eens, behalvens dat men soude bewysen ende assigneren tot remboursement van dyen opde middelen geconsenteert oft verbonden tot behoeff vande selve dyckagie, Soo is dyenvolghende geordonneert den Penninckmeestere vander dyckagie den voors. Bardoul te geven ende leveren syne recepisse vande voors. III^{m}VI^{c} guldenen, ende om den voors. Penninckmeestere vander sommen van XV^{c}LXX guldenen II 1/2 stuyvers, inde voors. III^{m} VI^{c} guldenen begrepen, procederende vande obligatie als vore, die by hem nyet en syn ontfangen, sal denselven Penninckmeestere gerestitueert worden syn recepisse tot gelycke somme, die Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, is hebbende ten laste vande selve middelen vande dyckagie van Borgerweerdt. Des sal denselven de Voigt vander selver

sommen, daeraff hy de dyckagie is ontlastende, gegeven worden bewys ende assignatie opde middelen vande hoochselen vande twee stuyvers opde tonne biers, ende eenen braspenninck ende vier myten op elcke viertele teruwenmeel in Novembri lestleden geconsenteert ende ghecontinueert voor een jaer, beginnende den iersten Februarii lestleden ende eyndende den V[en] Februarii anno 1579 toecomende, consenterende denselven de Voigt dat hy van ghelycke somme van XV[c] seventich guldenen II 1/2 stuyvers metten verloope van dyen, rentsgewyse, hemselven daeraff sal moigen voldoen ende rembourseren, als hebbende dadministratie ende bewindt vande voors. middelen, ende mits overbrengende dese, sal hem ghelycke somme metten verloope van dyen worden ghepasseert int vuytgheven synder rekeninge; wel verstaende dat de Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt van dese voors. partye selen rekeninge houden met de Staten van Brabandt, om daeraff, gelyck vande partye van Jacques de Wees, by dese stadt insghelycx ten tyde vande ghemutineerde soldaten aengegaen ende betaelt, gherembourseert te worden vande voors. Staten soo ende gelyck dat behooren sal, ende dat de voors. Tresoriers ende Rentmeestere oyck tot dyen eynde overnemen selen vanden voors. Adriaen Bardoul dacte vande indempniteyt van wegen deser stadt aen hem gegeven, met syne behoorlycke recepisse daerop dienende. Actum den voors. XIX[en] Augusti 1578.

Gecomitteert Meesters Jaspar Sanders ende Nicolaes de Voigt, Schepenen, ten eynde sylieden hun op morgen transporteren opde dyckagie van Borgerweerdt in Vlaenderen ende aldaer metten Gecomitteerde totter selver dyckagien verstaen tot affdanckinge van alsulcke parsoonen ende schepen als sy selen bevinden dat men sal connen gederven, eentsamentlyck op te teeckenen hetgene wes men bevinden sal totter selver dyckagien van noode te syne, omme, tselve gedaen ende der voors. Comissarisen rapport gehoort, voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum XIX[a] Augusti anno 1578.

Syn by myne Heeren ghecomitteert, soo sy noch lestmael ter annominatien vande Leden deser stadt gecomitteert gheweest syn, Meester Lucas de Mera, Joncker Jan

Damandt, Oude-Schepenen, Huybrecht Wachtmans, advocaet, Cornelis Dyckstraet, Mathys Ratel ende Bartholomeeus Pels, Wyckmeesteren, omme tsamen oft ten minsten twee van hun besundere, van dage tot dage, te weten vande acht uren des morgens totten elven, ende des achternoens vanden tween totten sessen, inde huysinge toebehoorende de Welsers, gestaen inde Kerckhoffstraet, genaempt *de Roose*, omme te aenhooren de clachten vande parsoonen hen beclagende nopende de settinghe oft hooginge vanden weeckgelde, het dragen vanden syden laecken, honderste penninck ende ander ongeldt, ende daerinne te versiene soo ende gelyck sy nae conscientie ende alle redelyckheyt selen vinden te behooren ; ordonnerende denselven wel expresselyck in egeene faulte te wesen, dat ten minsten de twee van hunlieden compareren. Actum XIX^{a} Augusti anno 1578.

Gedeporteert ende deporteren, mits desen, alle de clercken schryvende aende poorten deser stadt ; authoriserende nyettemin den Tresoriers ende Rentmeestere om vuyt alle deselve clercken oft oyck van ander te stellen vier vande bequaemste, deen aen St.-Joris-, dander aende Kipdorp-, Roypoorte ende aen het Bierhooft, mits dat de Gulden deser stadt dander syn nemende tot heuren laste. Actum XX^{a} Augusti anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Adriaen Verplaten de somme van vyffentachentich guldenen VIII 1/4 stuyvers, toecomende van solderbart ghelevert sedert den XIIII^{en} Mey totten XX^{en} inclus, volghende de specificatie den voors. Tresoriers ende Rentmeestere gelevert. Actum XX^{a} Augusti anno 1578.

Gesurrogeert in plaetse van wylen Meester Cornelis de Wyse, om te wesen Weesmeestere deser stadt, Joncker Balthasar van Vlierden, ordonnerende denselven te comen doen den eedt daertoe staende. Actum XX^{a} Augusti anno 1578.

Gelycke acte op Meester Peeter van Lyere in respecte van het schepenschap vanden Peyse. Actum ut supra.

Alsoo myne Heeren dagelycx hoe lange hoe meer by ende van wegen der gemeynten gedaen syn geweest ende worden diversche clachten, ter causen vande parsoonen die hier gevanghen worden, ende dat deselve aldaer lange qualyck, soo byden cipieren als anderssints, gehouden ende getracteert worden, sonder dat men daerinne dickmaels heeft connen versien, alst wel behoorde, Soo ist dat myne Heeren, nae voorgaenden advyse genomen vanden Adjoincten alhier, gecomitteert hebben ende comitteren mits desen, voorden tydt van eenen jaere, Jan de la Faille, Joos vanden Cruyce, Adjoincten, Pauwels Retam, Wyckmeestere, ende Dierick de Moy, Oudt-Deken vander Meerssen, ten eynde sylieden ten minsten eens telcker weken visiteren ende ondersoecken selen alle de ghevanckenissen deser stadt, omme, met advyse van mynen Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors., opt feyt oft feyten vande gevanghenen te stellen alsulcken ordre als men nae gelegentheyt vander saecken ende den meriten vande gevanghenen sal bevinden te behooren; ordonnerende voorts den voors. Gecomitteerde dat sylieden hen oyck informeren selen op dinstructie vande verpachtinge vanden grooten Steen alhier, omme, deselve informatie genomen synde, met assistentie vande Weth, aenden President, commisen vande Rekencamer, den Fiscael ende andere, ist noot, te vervolgen ende vercryghen behoorlyck bescheedt van dat men den voors. Steen nyet meer en verpachte, maer de loopende pachtinge te nyete doen ende casseren, ende dat dadministratie van allen gevanckenissen come in handen van Borghemeesteren ende Schepenen metten Aelmoesseniers deser stadt, tot wyens grooten achterdeel, cost ende last de voorseyde verpachtinge is geschiedende. Actum XX[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert Peeter Panhuyse, Rentmeestere deser stadt, van dat hy tellen sal van deser stadts wegen aen Blasio de Perre de somme van viertich goude croonen van XL stuyvers het stuck, omme daermede te reysen nae Buscayen ende aldaer te dragen sekeren stadtbrieff nopende het groot schip hier liggende, geheeten *het Crucefix*, behoudelyck dat de voors. Rentmeestere tot deser stadts versekertheyt hem by denselven Blasio de Perre sal doen versien van eenighe

gereetschap toecomende denselven schepe totter voors. sommen toe. Actum XX[a] Augusti 1578.

Geordonneert ende ghecomitteert Joncker Gillis Martselaer, Joncker Willem Borrewater, Schepenen, omme met Marten Neyen, Gecomitteerde tot het verhueren ende benefitieren vanden huysen, erven ende materialen gestaen inde casteelplaetse alhier, tinventarieren alle de stoffen ende materialen, soo hout, steen, yser, loot, schalien, tichelen, plaveysteen ende diergelycke, wes binnen den voors. casteelplaetsen oft daeromtrent, eenichssints denselven casteele annex wesende, bevonden sal worden, ende deselve geinventarieert wesende, voorts te procederen (yerst alvoren gepriseert synde by meesters warckmans deser voors. stadt,) tot het vercoopen derselver materialen, omme metten selven penninghen daervan comende te betalen de warcklieden ende leveraers vande stoffe ende materialen aenden bouw ende repareren vande huysen inden voors. casteele noch ten achter wesende, oft deselve stoffen ende materialen alsoo sy byden voors. meesters warckmans ghepriseert selen worden, aenden voors. crediteuren ende schuldenaren in betalinge te geven, tot welcke vercoopen vande materialen sy sullen moigen ghebruycken alle middelen, tsy metter bernender keerssen, stocke, vuyter handt, brieffkens ende billietten te plecken oft anderssints, soo sylieden sullen ten besten oirboir ende proffyte deser voors. stadt oft vanden genen daerinne gerecht sullen syn bevinden te behooren, ende dit al volgende dinstructie daeraff ghemaect. Actum XXI[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert ende bevolen Meester Marten Everaerts, Collecteur ende gecomitteert totten ontfange vanden X[en] penninck ende capitale impositie inden XIIII[en] wyck, dat hy anderwerven ende voorde leste reyse inde prochie vanden Kiele ende van St.-Joris by kerckgeboden, by hechten oft placken van brieffkens opde voors. karcken als elders daert van noode wesen sal, doen condigen ende de wete laete de parsoonen die woonende syn opt Kiel, inde Marckgravenlye, opden Mechelschen steenwech ende op Harinckroye, die alnoch schuldich syn te geven hen hooftgeldt oft onder de voors. plaetsen syn hebbende eenige

landen, hoven, speelhoven, meulens oft andere huysinghen, daeraff sy hunnen thienden penninck noch nyet en hebben betaelt, dat sy denselven X^{en} penninck ende capitale impositie binnen acht dagen naede voors. insinuatie comen betalen, met inthimatie dat soo wie daeraff in ghebreke gevonden sal worden, dat hy deselve sonder eenich verdrach oft dissimulatie sal doen executeren tot hunnen coste ende laste by deurweerders oft gesworen colffdragers, die hy voorde ghereetste daertoe sal connen ghevinden, tsy by affpandinge van hunne goeden oft meublen, oft by decreteringe van henne immeubele goeden, soo ende gelyck men nae gelegentheyt vander saecken sal bevinden van noode te syne; interdicerende eeneniegelycken denselven collecteur eenich beletsel oft empeschement int exerceren vande voors. syne collectatie oft voorderinge vande executie eenichssints te doene, op pene van arbitralyck ghecorrigeert te worden nae gelegentheyt vander saecken. Actum XXI^{a} Augusti anno 1578.

Geordonneert den Dekens ende Oudermans vanden Schippersambachte dat sylieden van stonden ane selen oprusten ten oirlogen een heudeschip gelyck dat behoort, ende daeroppe setten alsulcke parsoonen als van noode sal moigen syn, omme daermede veyl te houden, voor soovele hun moigelyck syn sal, de riviere van alle overlast soo opwaerts als neerwaerts. Actum XXII^{en} Augusti anno 1578.

Geordonneert ende bevolen Laureys Rycx, binnen den tydt van XXIIII uren nae dinsinuatie, op te brengen ende te betalen in handen van Willem Schuyt, Oude-Schepen, Henrick van Onchen ende Jaspar Charles oft eenige van hun, als Gecomitteerde totten ontfanck vanden nieuwen impost waeraff de collectatie begonst is prima LXXVII^{tich}, de somme van V^{c}II guldenen X stuyvers, als reste vande penningen by hem ter causen vanden voors. impost over hoppe, meede ende andere gelycke waren ontfanghen, oft, by faulte van dyen, dat men denselven Rycx daervorens realycken ende feytelyck sal executeren. Actum XXII^{a} Augusti 1578.

Gelycke op Cornelis Gramey, voorde somme van IIII^{c}

XXVII guldenen XVII stuyvers over den impost vanden wyn. Actum ut supra.

Gelycke opde binnenbieraccysers, de somme van I^c^LVI guldenen. Actum ut supra.

Gelycke opde buytenbieraccysers, vande somme van I^c^XXIX guldenen X stuyvers. Actum ut supra.

Gelycke op Anthonis Rouck, voorde somme van LVIII guldenen XIII stuyvers over de veeaccyse. Actum ut supra.

Geordonneert dat men den Postmeestere, ter causen van diversche posten, sal vuytreycken de somme van elff ponden XVI schellingen, al volgende de specificatie daeraff synde. Actum XXIII^a^ Augusti anno 1578.

Geordonneert met Jan de Namur tovercomen ter causen vande poste by hem ghenomen vuyt laste van myne Heeren den II^en^ Februarii aen Syne Excellentie. Actum ut supra.

Op heden, datum van desen, soo heeft Meester Pauwels Schuermans, Schepene, ter presentien van myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, collegialyck vergadert synde, gepresenteert te leveren in handen van Jaecques van Yewerven, Joos vanden Cruyce, Jan van Hove ende Gillis de Smit, Vincentsone, Adjoincten, als daertoe byde Leden deser stadt ghecosen, doriginale obligatien vande vier Leden van Vlaenderen ter sommen van XLII^m^ guldenen, maer en hebben deselve Gecomitteerde deselve obligatien nyet willen aenveerden, mits de swaricheyt vande verbintenisse vanden assyse inde selve acte van consente geinsereert. Actum XXV^a^ Augusti 1578.

Geordonneert den Dekens ende Oudermans met de ghemeyne Supposten vanden Oude-cleercoopersambacht, hun te reguleren volghende dordonnantie opt feyt van hun ambacht gemaect, ende, dat doende, int inventarieren, schatten oft vercoopen vande meubelen oft immeubele goeden oft in eenige andere manieren, egeene andere clercken te assumeren dan de ghesworene clercken vanden selven

ambachte, ende dat opde pene dat men anderssints op hunne boecken egeen recht oft executie en sal doen. Actum XXVI[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert Hans Embrechts, Jan van Bel, Jan van Vleeck, Geeraerdt Droes, Ambrosius Marienborch, Marten Nys, Hercules Herles, Gommaer vanden Beempde, Henrick van Ranst ende Guillaume de Schryver, alle thiene ghesworen clercken vanden Oude-cleercoopersambachte alhier, dat sylieden selen schuldich syn op en Vrydage naestcomende, voor noene ten negen uren, te compareren alhier in Collegio, omme te vernieuwen den eedt totter offitien van het voors. clerckschap staende, ende dat opde pene van privatie van heurlieder offitie, in gebreke wesende te compareren. Actum XXVII[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert dat den Contrerolleur sal laeten volgen, tot behoeve vanden heudeschepe (volgende dordonnantie vanden XXII[en] hujus opgerust,) seven bussen, elck met twee cameren, ses haecken ende XII javelynen. Actum XXVII[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert den Coronel Zurch van dat hy op het slot van Cantecroy leveren sal, onder behoorlycken recepisse ende bewaernisse, sesse bussen, mitsgaders een ton poeders van I[c] XX £, welck poeder nyet verbesicht en sal worden dan inden vuytersten noot, ende, ingevalle van geenen noot, selen die van Cantecroy schuldich ende gehouden syn tselve poeder alhier wederomme te leveren. Actum XXVII[a] Augusti 1578.

Geordonneert dat alle ende eeniegelyck vande Heeren, soo in eedt ende dienst wesende als die gedient ende in eedt geweest syn, schuldich ende gehouden selen syn, ten lancxten binnen acht dagen nae dinsinuatie deser, over te brengen in handen van myne Heeren de Borgemeesters alsulcken bescheet, tsy originael, minuten, cladden oft anderssints, in wat manieren dattet sy, eenichssints raeckende oft concernerende deser stadts schuldt ende wederschuldt, innecomen oft lasten, hoedanich dattet sy, sonder respect wie deselve moigen aengaen, dat sylieden respective onder hebben oft weten ander onder te hebben, opde pene van vyftich

guldenen eens, te verbeuren byden selven die men bevinden sal in gebreke te wesen, tot behoeve vande fortificatie deser stadt. Actum XXIX[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert den Penninckmeestere vande dyckagie van Borgerweerdt van dat hy Adriaen Lievenssone, Dyckgrave vanden lande van Schouwen ende Borgemeestere van Zierickzee, voor een gratuiteyt ende het ghetrouw bystandt ende behulpsaemheyt dewelcke hy ter ernstiger begeerten van myne voors. Heeren gedaen heeft int versien vande voors. dyckagie, vuyt sal reycken ende betalen de somme van vyff hondert guldenen boven syn vertheerde costen, ende dese overbrengende met de voors. Dyckgravens quitantie, sal hem gepasseert worden in rekeninge. Actum ut supra.

Gelycke acte op Dierick Heyndricxssone, Baillieu tot Vosmaer, tot IIII[c] guldenen eens. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gillis Lambrechts, ierst voorde maeltydt van XXI Februarii, alswanneer myne Heeren nopende den Hove van Ste.-Beernaerts, nu jegenwoordichlyck het stadthuys synde, genoot hebben den Prelaet van Ste.-Beernaerts, de somme van sevenenvyftich guldenen XIIII 1/2 stuyvers eens, ende voorts noch de somme van LIX guldenen XVIII stuyvers, ter causen vande maeltydt gedaen opden XXVIII[en] Augusti daernae des jaers XV[c]LXXVIII[tich], alswanneer myne Heeren ghenoot hebben de Gedeputeerde vande Generale Staten van Hollandt ende Zeelandt, maeckende tsamen de somme van I[c] XVII guldenen XII 1/2 stuyvers. Actum XXIX[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert Jaecques van Male, levereer van des stadts buspoeder, dat hy Peeter vanden Venne, Deken vanden Schippersambachte, leveren sal XL £ buspoeders, ende hondert clooten ende dry ponden lompen, om te doen op het heudeschip op te rusten tot vryinge vande riviere, ende dese overbrengende met recepisse des voors. Dekens, sal daeraff betaelt worden nae behooren. Actum XXIX[a] Augusti 1578.

Geordonneert dat men den Cortte Roeden deser stadt,

volgende doude costuyme, sal vuytreycken de somme van vier guldenen, te weten voor dinblasen vande Sincxenmerct II guldenen ende Bamissmerct gelycke II guldenen. Actum penultima Augusti anno 1578.

Geordonneert den Concergie inden *Lechvuyt* dat hy van stonden aen, sonder dilay oft vertreck, sal ruymen ende suyveren de groote logie vande selve plaetse, ten eynde deselve op morgen mach bequaem syn om aldaer te doene volgende dordonnantie van Syne Hoocheyt. Actum XXX[a] Augusti anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen doen priseren sekere twee poorten liggende ende staende inden casteele, wesende deen eene groote poorte van blauwen steen ende dander een witte poorte over eynde staende, om, tselve gedaen synde, deselve gestelt te worden, deen aent Bierhooft ende dander aende Warff. Actum ut supra.

Vuytdyen de dyckagie van Borcht ende Zwyndrecht alias Borgerweert sooverre is gebrocht datter nyet meer en resteert dan te repareren ende versien de dycken van binnen slandts ende de sluysen te voorsiene, daerane wel soovele cleeft als van tprincipael stoppen vande doorgesteken dycken (daertoe gheemployeert syn geweest de viertich duysent guldenen, daeraff men bereet is bewys te doene,) ende dat de voors. reperatie nootsaeckelyck moet gedaen worden in alder vlieticheyt binnen desen saisoene, ten eynde dat soowel het nieuwe warck ende employ van alle de penninghen het geinundeert landt ende andere daerontrent gelegen nyet en comen gansselyck verloren te worden ende infructueulx gemaect, als bevonden wordt by informatie ende visitatie daerop by Dyckgrave ende Gesworenen gehouden ende genomen, soo wordt van noode te versiene van ulterieuren middele van gelde. Ende want het Leth van Gendt byde ander dry Leden is geauthoriseert om het warck te volcomen ende in als te versiene ten coste vande generaliteyt, wordt versocht van wegen gelande ende geinteresseerde ten eynde dat hunlieden believe totte voors. reperatie noch te schickene twintich duysent guldenen, oft te tracteren met de voors. gelande ten fyne dat sylieden heur laeten induceren (soo sy alreede

genoch volveerdich syn,) te schietene op elck gemeth twee ponden Vleems, behoudens dat sy tselve verschot selen moigen vinden byde middelen generale ende anderen geconsenteert ende te consenteren, ende tewylen dat men dit tracteert, te presenteren requeste omme tobtineren octroy, ten fyne van de gelande daertoe te moigen bedwingen.

Ten tweeden, dat myne Heeren van Gendt believe yemandt te comitteren omme den staet vanden employ vande penningen vande voors. dyckagie taenveerden ende de rekeninge te hooren ende passeren.

Ten derden, te comitteren van wegen den vier Leden omme met die van Antwerpen yemandt te comitteren tot verpachtinge vande beneficie vanden Veere. Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, tot effectuatie van tgene voors. is, hebben gecomitteert Joncker Jaspar Zanders, Schepene, omme te reysen nae Gendt ende aldaer, nae inhoudt van desen, te besoignieren volghende de brieven van credentien ende Schepenen vanden keure van stadtswegen geschreven. Actum XXX[a] Augusti anno 1578.

Myne Heeren, gehoort hebbende de clachten ende doleantien byde Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, gedaen in respecte vande bruggen vanden casteele alhier, omme daerinne te versien, hebben geordonneert ende ordonneren, mits desen, den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy de voors. brugge, comende ter sydenwaerts vanden Schelde, metten iersten selen wechdoen ende doen amolieren, de materialen daervan doen leggen ende bewaren inden Houten Eeckhoff alhier. Actum I[a] Septembris anno 1578.

Raminge vande brouweryen inde Nieuwstadt om twee comptoiren ghemaect te worden op de Pisteernebrugge ende die te samen te houden in een nieuw huys, te maecken op deselve brugge.

Officiers vanden comptoir.

Quiryn Gaffens, boeckhouder.
Joos Hil, contreboeckhouder.

Henrick Vervoort, ontfanger vande teeckenen ende billetten.
Henrick Laurens, proever.

Brouweryen voor dit selve comptoir met die vrempde bieren.

Oude Leeuwen.
Goublom.
Lelie.
Roose.
Snoecken.
Weerelt.
Starre.
Tempst.
Arent.

De vrempde bieren comende over zee ende sant.

Officiers van het IIe comptoir.

Adriaen Starckmans, boeckhouder.
Harman van Wamel, contreboeckhouder.
Jan Caes, ontfanger vande teeckenen ende billetten.
Franchoys Roddart, proever.

Brouweryen voor tvoors. IIe comptoir.

Keyserscroon.
Berie.
Varcken.
Hemelryck.
Ingele.
Roosenhoet.
Mantel.
Fortuyn.
Croonden Leeuw.
Drye Conningen.

Officiers toesienders ende loopers van beyde de comptoiren.

Beernaerts Loys.
Jeremias de Dondere, leechganger, als segeleer.

Cornelis Overhoff doot, suo loco Gabriel Verduyt.
Jan Caes opde brugge, suo loco Wouter van Elselaer.
Franchoys Roddart, opde brugge, suo loco Jaspar Briers.

Geresolveert ende gearresteert in Collegio prima Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Janne van Leendt, gesworen bode deser stadt, de somme van vyvenviertich guldenen, ter causen van vacatien ende anderssints. Actum prima Septembris anno 1578.

Gecomitteert Gabriel Verduyt, *inden Roosenhoet* byde Cappelle van gratien, Wouter van Elselaer, *inde Snoecken*, ende Jaspar Briers, *int Sweert*, om te wesen segelaers vande voors. plaetsen. Actum prima Septembris anno 1578.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene. ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, om met den Borghemeestere van Amsterdam te comuniceren nopende den schippers van beyde de steden, op het laden ende ontladen binnen derselver plaetsen. Actum II[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aenden Rentmeestere Generael Jan van Nyverseel de somme van vier duysent vyff hondert vyffentseventich guldenen eens, ende dat in mindernisse ende op goede rekeninge des dese stadt geven moet, ter causen vande ordinarise bede. Actum III[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert Meester Anthonis van Mansdale, Keurmeestere, by provisien ende ter tydt anders by Mynheeren sal wesen geordonneert, te assumeren eenen assistent tot Jacob Janssone, onder gelycke gagien gelyck deselve Jacob Janssone es genyetende, om denselven temployeren ende te gebruycken totter toesicht vande haestige siecte, inder qualiteyt, vuegen ende manieren gelyck Jacob Janssone is jegenwoordichlyck dienende. Actum III[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert Joncker Gillis Martselaer ende Joncker Willem Borrewater, Schepenen, nae hen te nemen ende behoorlyck doen sequestreren alsulcken schilderyen, taeffelen ende andere verchieringen bevonden inde cappelle vande citadelle was; ordonnerende Henrick vanden Broecke tghene by van daer heeft geamoveert weder te keeren ende te

leveren in handen vande voors. Gecomitteerde. Actum III[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere den Borghemeestere van Amsterdam, alhier gearriveert om te besoignieren opt feyt vanden laden ende ontladen vande schiplieden, desen ende der voors. stadt van Amsterdam te beschincken met ses stadtstoopen wyns. Actum III[a] Septembris anno 1578.

Gedepescheert een acte waermede Peeter Rampaert, als vacerende inde affairen vande Finantien, vry ende exempt gehouden wordt vande wachte. Actum V[a] Septembris 1578. (*fol.* 241).

Geordonneert den Dekens vande Bereyders sonder vertreck te ruymen de cappelle vanden selven ambachte ende die te ydelen tot behoeff van die vande Confessie van Ausburg, volgende den last ende bevel van Syne Hoocheyt. Actum VI[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert Mynheer den Prelaet van Ste.-Michiels den gebruyckere vande groote schure achter Ste.-Michiels, oft allen anderen die deselve eenichssints mach aengaen, van stonden ane ende sonder delay deselve schuere te ruymen, te ydelen oft laten doen ruymen ende ydelen tot behoeve van die vande Confessie van Auspurg, om deselve plaetse by hun te gebruycken volgende dordonnantie ende last van Hare Hoocheyt. Actum VI[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert ende bevolen wel ernstelyck den Dekens vande Vischcoopers, sonder eenich vertreck oft dilay (volgende ende in conformiteyt vande twee voorgaende collegiael ordonnantien,) Gilisen vanden Bossche te ontfangen in alsulcken vischbancke als door het vertreck ende fugie van Janne van Zele jegenwoordich is vacerende, mits dat deselve, nyettegenstaende de dry proclamatien ende inroepingen, nyet en is ghecompareert; ordonnerende voorts den Officier deser stadt, ingevalle van eenige weygeringe der voors. Dekens, te stellen int ghebruyck ende genyet derselver bancken ende daerinne te houden, cesserende alle oppositien ter contrarien. Actum VI[a] Septembris anno 1578.

Is by myne Heeren (gehadt ende alvorens gehoort het advys vanden Keurmeesters,) by provisien geadmitteert Joris . . . (*sic*), om te moigen cureren de goede lieden vande haestige siecte die hem daerinne selen willen ghebruycken ende daertoe versuecken, mits hem insinuerende aenden Keurmeestere Meester Anthonis van Mansdale ende hem denuncierende oft Jacob Janssone ende synen adjoinct alle de plaetsen daer hy sal cureren, ende de parsoonen die hy sal onder hebben, sonder tselve te verswygen, volgende dordonnantie daeroppe gemaect. Actum VI^{a} Septembris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Sr Jaspar van Zurch, Coronel, te rembourseren vande somme van vier ponden Vleems byden selven verschoten ende gedebourseert, vuyt laste van myne Heeren voors., aen alsulcken timmerman die heeft gerepareert de Kipdorppoorte int optrecken vande brugge aldaer. Actum VI^{a} Septembris anno 1578.

Gelycke acte van vyff ponden aenden selven timmerman, ter causen van het maecken ende repareren vande brugge van sKeyserspoorte, sulcx dat deselve gevueglyck wordt opgetrocken. Actum ut supra.

Geordonneert den Coronels deser stadt alle de optreckende bruggen deser stadt sulcx te doen versien, dat deselve gevueglyck moighen ghebruyct ende opgehaelt worden ende deselve te bestedene ter minster schade ende meesten proffyte vande stadt; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere den timmerlieden die byden selven Coronels daertoe selen wesen geemployeert, te betalen tgene denselven byden selven Coronels sal wesen aengetaxeert, oft daervorens sy selen wesen overcomen. Actum VI^{a} Septembris 1578.

Geordonneert Jaspar van Zurch, Coronel, alle gebroken stucken, mitsgaders metter stoffen die men vander ghemeynten sal connen gerecouvreren, te seynden nae Mechelen, ende aldaer tot behoeve deser stadt in sulcker vuegen, forme ende grootte ende cleynte soo hy tot meesten gerieve vande stadt sal bevinden te behooren, volgende de comunicatie by

hem met myne Heeren gehadt; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere denselven te rembourseren vande somme die blycken sal by hem ter causen van dyen yet verschoten te syne. Actum VI^a^ Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, te rembourseren vande somme van vyfthien guldenen ende tweelff stuyvers, vuyt laste van myne Heeren tot diversche reysen in cleyn partyen, soo aen boden, betalinge van brieven ende andere diergelycke saecken verschoten. Actum VI^a^ Septembris anno 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, Gecomitteerde totten ontfanck vande middelen byde Leden deser stadt geconsenteert in Novembri lestleden voor een jaer, te betalen de somme van negenthien guldenen ende vier stuyvers, byden selven tot meer reysen gedebourseert in eenige oncosten gedaen inde comunicatie by hem ende eenige vande Wethouderen gedaen met die vande Munte, nopende tgene deselve souden moigen schuldich syn ter causen vande selve middelen, ende dat van synen ontfanck vande voors. middelen, ende overbrengende dese met quitantie daertoe dienende, sal de voors. somme hem strecken int vuytgeven synder rekeninge. Actum VI^a^ Septembris 1578.

Geordonneert den Contrerolleur deser stadt, Joos de Vos, te laten ende doen volgen den Gecomitteerde vanden casteele Joncker Gillis Martselaer, Joncker Willem Borrewater, Schepenen, ende Marten Neyen, allen het loot jegenwoordichlyck inden Eeckhoff liggende, comende vanden casteele, om hetselve ten hoochtsten te penninckweerden ende de penningen daeraff te procederene temployeren ende daermede te betalen de crediteuren aenden casteele, ter causen van gheleverde stoffe ende anderssints de huysen aldaer ghepareert ende ghebenefitieert hebbende, ten achter wesende. Actum IX^a^ Septembris anno 1578.

Myne Heeren hebben beloeft ende beloven, mits desen, den cooplieden ende borgeren die onderteeckenen selen dobligatie van XLIIII^m^ guldenen (ten ernstigen versuecke van Syne Hoocheyt ende Staten,) om te doen den leeger vertrecken

dander Leden vanden Breeden-Raedt deser stadt in dyen te hebben dat sy selen gheloven denselven cooplieden ende borgeren vande selve onderteeckeninge te indempneren, mits byde selve beloefte van indempniteyt deselve Leden gedechargeert ende ontlast synde vande reste vande obligatien respective van viertich ende tsestich duysent guldenen tot behoeve vanden Heere van Bours ende daffbreken vanden casteele beloeft, ende daervorens de voors. Leden aende voors. cooplieden ende andere hen hebben verbonden, ende daerenboven hebbende de voors. Leden tot hunne versekeringe dindempniteyt vande voors. Staten opde middelen by hen geconsenteert ende alnoch te consenteren. Actum IX[a] Septembris anno 1578.

Syn by myne Heeren, ten versuecke vande Staten Generael, gecomitteert Jan de la Faille, Joos vanden Cruyce, Pauwels Retaen ende Dierick de Moy, als Superintendenten over de siecke soldaten ende andere alhier vuyten leeger comende volghende den taux vande Staten, om deselve te doen visiteren by medecyns, chirugyns, barbiers, cellebroeders ende alle andere by hen daertoe te assumeren, ende deselve siecken buyten de stadt te doen leggen in alsulcken huysinghen, (tsy in Manricqueshuys, Oisterweel, inde brouwerye van sBackersveer, inde kille van Cruybeke, op het Kiel, tot Hoboken, in het poederhuys ende cappelle aldaer, Rumpst oft elders,) soo sy te rade selen bevinden, deselve plaetsen daertoe accomoderende ende repareren, de meeste geinfecteerde vande verste vande stadt ende vuyten volcke stellende, nae dexigentie ende qualiteyt vande siecken, nae hun tselve sal doenlycxste wesen, ende selen eenige vande ghequetste parsoonen, anderssints gesont ende nyet suspect vande contagie, moigen leggen int gasthuys alhier, tselve nochtans soo luttel belastende alst moigelyck is, St.-Juliaensgasthuys oft eenige andere lege huysen, onverhuert oft van absente parsoonen, denselven authoriserende om tot gene voors. is te effectueren, de voors. soldaten ende andere te onderhouden, hen gerieff te doene ende deselve te doen cureren, te moigen assumeren alle alsulcke Officieren, medecyns, churugyns, apotecarisen, dienaers, tsy mans oft vrouwen, religieusen oft andere, deselve parsoonen te salarieren nae hun goetduncken (denselven ordonnerende den voors. Super-

intendenten oft hunne ghecomitteerde tobedieren,) te becostigen allen hetgene dat tot der voors. saecken, onderhoudt ende kuere sal van noode wesen, bedden, slaeplaeckenen, saergien, lynwaet ende andere meubelen daertoe gerequireert te doen halen daert sy selen moigen becomen, hueren oft coopen, ende voorts al te doene tgene sy tot volcominghe van desen selen bevinden te behooren, sonder eenigen voorderen last te derven verwachten oft versuecken, tgene voors. is stellende tot hender goeder discretie ; bevelende den inwoonders vande voors. huysingen ende andere plaetsen ten fyne voors. te designeren int logeren vande voors. siecken, den Superintendenten te obedieren, de siecken te ontfanghen, de plaetsen te accomoderen ende die te ruymen, mede den Cortte Roeden, boden ende anderen der stadtsdienaers te volbrengen hetgene daerinne sy by hunlieden selen wesen ghemployeert. Ende selen de voors. Superintendenten de penninghen, tot gene voors. is gerequireert, moighen nemen vande generale middelen over de coopmanschappen binnen deser stadt, oft allen anderen tot behoeve vande Generale Staten, die tselve insgelycx hebben vercleert, dat men de voors. oncosten daerane sal moigen inhouden volgende dacte derselver van desen dage ; ordonnerende den ontfangers vande selve middelen hen te laten volgen de penningen daertoe gerequireert. Ende ten eynde alle voordere infectie binnen deser stadt mach worden verhuet ende voorgecomen, wordt insgelycx by myne Heeren geordonneert den parsoonen houdende de wachte aende poorten ende alle andere des tselve sal aengaen, dat sy int innelaten van eenige siecken, crancke oft gequetste soldaten selen volghen den last die hen byde voors. Superintendenten sal worden gegeven. Actum X[a] Septembris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Daniel de Kempeneer, ter causen van diversche besoigneen als deser stadt advocaet by hem tot datum deser gedaen, volgende de specificatie daeraff synde, in als vuyt te reycken de somme van acht ende negentich guldenen XIIII stuyvers. Actum XI[a] Septembris 1578.

Gelycke acte vande somme van LXXXVII guldenen ende

XVII stuyvers, volgende een andere specificatie. Actum ut supra.

Geordonneert den waeckhuyskens soo te maecken, repareren ende versetten, als tot meesten oirboir ende minste lesie deser stadt selen bevinden, volgende de raminge byden Wachtmeestere overgegeven. Actum XI[a] Septembris 1578.

Geordonneert opde specificatie by Jannen Brandt overgegeven vande oncosten by denselven geleden, vuyt crachte van seker arrest den VII[en] Julii LXXV[tich] op synen parsoon by Janne van Straten tot Loven gedaen, hem vuyt te reycken de somme van XXXVIII guldenen XII stuyvers, volgende dadvis vande Tresoriers ende Rentmeestere. Actum XI Septembris anno 1578.

Geordonneert dat men Abraham de Hertoge, ter causen van diversche stucken ende munimenten by hem vuyt laste van Mynheer den Borghemeestere in stadtssaecken doen schryven, volgende de specificatie daeraff synde, vuyt te reycken de somme van XX guldenen XII stuyvers. Actum XI Septembris anno 1578.

Geordonneert den Dekens vande Oude-cleercoopersambachte van stonden ane om te gane ende te recouvreren hondert ende vyftich bedden, min oft meer, soo hen byden Superintendenten vande gequetste ende crancke soldaten vuyt laste vande Staten binnen deser stadt syn gearriveert, sal wesen belast, om denselven soldaten daermede te accomoderen; ordonnerende de voors. Superintendenten, volghende henne voorgaande comissie, de voors. Dekens daeraff te contenteren ende betalen. Actum XI[a] Septembris anno 1578.

Doleantie vanden Brouwers deser stadt.

Geven te kennen de Dekens, Oudermans, Ouders ende ghemeyne gesellen vande Brouwers alhier, hoe dat, al ist dat sylieden, by sekere doleantie aen Uwer Eerw. overgegeven geweest synde, hebben met diversche redenen bewesen, onder ander dat hun nyet moigelyck en was

noch en is vande bieren binnen deser stadt gebrouwen, dewelcke sy buyten syn seyndende ende leverende, te gheven voorden overslach van elcke tonne twee stuyvers, boven ende behalven sekere andere twee stuyvers, die sy van elcke derselver tonnen oyck gevende syn tot behoeve oft subsidien vande munitien, soo hevet nochtans Uwer Eerw. belieft deshalven te resolveren dat sy, supplianten, hen moeten reguleren navolgende dordonnantie soowel nopende den voors. overslage als anderssints lestmael alhier ghepubliceert synde, door alle welcke belastingen (dewelcke in andere steden ende landen nyet en syn noch en worden gegeven,) en sal hen, supplianten, nyet moigelyck syn hunlieder bieren soo goeden coop te leveren als wel doen de andere brouwers van andere steden ende landen ter selver merct comende ende mette voors. ofte gelycke belastingen nyet beswaert wesende, sulcx dat vuyt dyer oorsaecken het bier der supplianten te min buyten sal worden begeert ende verthiert, dwelck ten lesten sal causeren de ruyne vande supplianten; biddende daeromme dat Uwer Eerw. tot subsidien oft verlichtinge vanden voors. overslach, hen, supplianten, te consenteren ende toe te latene als dat sy sullen vry ende exempt wesen (gelyck sy plochten,) vander assysen vande bieren dewelcke sy binnen heurlieder huysen syn drinckende. Ten anderen, ghemerct dat Uwer Eerw. oyck hun, supplianten hebben toegesegt, indyen worde bevonden dat in andere steden ende landen van herwaertsovere nyet en worde gheconsenteert ende betaelt de II stuyvers van elcke tonne tot behoeff vander amonitien, dat men hun, supplianten, oyck alhier daeraff soude ontslaen oft doen ontslaen, ende oyck wederomme goet doen tgene dwelck sy ter causen van dyen souden hebben betaelt. Ende want de brouwers vande andere steden ende landen tvoors. munitiegeldt egeenssints en geven, dat daeromme Uwer Eerw. (navolgende tvoors. toeseggen,) believen wille hen oyck daeraff te libereren oft doen libereren ende ontslaen, mitsgaders tgene dwelck sy daeraff alreede hebben gegeven hen worde goetgedaen, het sy aenden voors. overslach oft anderssints, gelyck myne Heeren selen bevinden ende ordonneren te behooren. Ten derden, gemerct dat sy, supplianten, ontrent een maendt ombegrepen geleden, aen Uwer Eerw. hebben overgegeven sekere doleantien, byde welcke sy

hebben bewesen dat de brouwers van Delft menichvuldige middelen syn hebbende omme hunlieder bieren beteren coop te geven wel ontrent thien stuyvers elcke ame dan de supplianten in desen heurlieder bieren, ende voorts versocht dat Uwer Eerw. soude believen daerop regard te nemen ende tselve te remedieren inder manieren inde selve doleantien verhaelt, ende voorts oyck soovele te doene alsdat sy, supplianten, ende de buyten inlandtsche brouwers mochten wesen in ghelycken graet, ende dat alsoo wel de binnen als de buyten inlandtsche bieren evenwel alhier mochten worden verthiert, volgende de ordonnantie, dwelck lichtelyck can worden versien, mits ordonnerende de puncten ende articulen oyck dyenaengaende inde voors. leste doleantien der supplianten claerlyck gedescribeert ende oyck te stellen in gelycken graet de supplianten in desen, te wetene soowel diegene die brouwende syn inde Nieuwe als inde Oude stadt alhier respective, dwelck oyck gevueglyck can gheschieden ende gedaen worden, mits ordonnerende de puncten ende articulen deshalven oyck inde voors. hunlieder leste doleantien gedeclareert, vande welcke hiermede de copie wordt gheexhibeert; versueckende dat Uwer Eerw. believen wille op tgeheel inhouden derselver te ordonneren ende resolveren soo ende gelyck Uwer Eerw. selen bevinden in alder redelyckheyt ende equiteyt te behooren. Ende gemerct oyck dat sy, supplianten, van heurlieder syden hebben voldaen het voorgaende contract dwelck sy met dese stadt hebben aengegaen, mitsgaders oyck de continuatie oft tolleratie totten XIII^en Maii lestleden exclusive, dat daeromme Uwer Eerw. oyck believen wille deshalven hen, supplianten, vande stadt wegen te doen expedieren ende leveren behoorlycke ende volcomen acte van acquyte. Dwelck doende, etc.

Copie.

Omme van wegen den Dekens, Oudermans, Ouders ende ghemeyne gesellen vande binnenbrouwers deser stadt sommierlyck te bewysen dat de brouwers van Delft mennichfuldige middelen syn hebbende, omme hunlieder bieren beter coop te gheven wel ontrent X stuyvers elcke ame dan de voornoempde binnenbrouwers, remonstranten in desen, soo staet wel te noteren onder andere het navolgende :

Inden iersten, dat de brouwers van Delft heurlieder brouweryen ende wooningen wel de helft beter coop oft in hueringe syn crygende ende hebbende dan de remonstranten in desen;

Ten anderen, syn oyck binnen der voors. stadt van Delft de victualien wel een derdendeel beter coop hebbende, omme henselven, henlieder boden ende familien tonderhouden, dan de voorghenoempde remonstranten alhier;

Ten derden, soo syn oyck die van Delft geseten tusschen Rotterdam ende Amsterdam, alwaer in effecte syn de principale stapelen ende oplegh vanden granen, daer sy deselve beter coop ende tot mindere oncosten connen halen ende becomen dan de remonstranten;

Ten vierden, soo syn oyck die van Delft den brandt, te wetene torff ende colen, aldaer wel een derdendeel beter coop hebbende dan binnen deser stadt;

Ten vyffden, syn oyck de brouwers van Delft het last vande biertonnen aldaer nyet meer coopende dan ontrent negenthien ende XX schellingen, daer de voorghenoempde remonstranten elck last alhier moeten coopen wel XXXIIII, jae oyck XXXV schellingen Vleems elck last;

Ten sesten, soo syn die binnenbrouwers deser stadt gehouden heurlieder reepen te doen leggen by eenen vryen meester vanden Cuypersambachte alhier, aenden welcken sy voor elck duyst moeten betalen thien ende oyck dickwils elff guldenen, daer de brouwers van Delft eenen cuypersknecht, oyck onvry wesende, moighen hueren ende syn te warcke stellende, denwelcken sy voor het leggen van elck duyst reepen nyet meer en geven dan omtrent twee guldenen, ende de reepen oyck nyet meer coopende dan vier guldenen, ende alsoo voorde reepen ende het leggen derselve tsamen nyet meer betaelende dan sesse guldenen, ende alsoo viere ende oyck vyff guldenen min op elck duyst dan binnen deser stadt;

Ende ten sevensten, soo syn oyck de voornoempde brouwers

van Delft hunlieder bieren buyten vuerende ende leverende met henlieder eygen schepen, dewelcke vuytgelevert ende gelost synde, laden inde selve schepen hare ydele tonnen, dewelcke sy alsoo sonder hunlieder coste wederomme thuys crygen, daer de remonstranten in desen henlieder ydele tonnen vande bieren dewelcke sy buyten syn leverende, nyet en connen wederomme alhier gecrygen dan mits voor elcke ydele tonne van vrachte betalende twee blancken, jae oyck dickmael II stuyvers, dwelck oyck jaerlycx seer groote somme is bedraghende.

Is oyck warachtich dat, boven ende behalvens tgene des voors. is, den brouwers van Delft binnen deser stadt meer voordeels gedaen ende toegelaten dan den binnenbrouwers, remonstranten in desen, ende dat aenghaende ende inder manieren naevolghende, te wetene:

Inden iersten, dat de tweelff Delffsche tonnen meerder syn dan de derthien Antwerpsche tonnen, ende nochtans dese stadt nyet meer van assyse geven dan men is doende van elcke Antwerpsche tonne, inder vuegen dat alsoo de tappers ende borgers aende voors. Delffsche bieren de XIIIe tonne oft quantiteyt derselver syn hebbende ende crygende sonder eenige assyse daervore te geven.

Ten anderen, soo worden die van Delfft, met hunlieder bieren alhier comende, aengaende den prys oft weerde derselver, opter assyse gelooft op ende volghende henlieder simple vercleeren oft van henlieder bierstekere, sonder dat deselve bieren worden gheproeft, daer ter contrarien de binnenbrouwers, remonstranten in desen, hunlieder bieren nyet en moigen leveren dan naedyen deselve byde Gecomitteerde deser stadt opde brugge worden geproeft, telcken alst denselven Gecomitteerde goetdunct ende belieft.

Ten derden, al ist dat de voornoempde brouwers van Delft, volghende de gepubliceerde ordonnantie (als wesende buytenbrouwers,) schuldich ende gehouden syn meer te betalen dan de binnenbrouwers voor innecomen oft pontgeldt, tgene dwelck byde selve ordonnantie is ghestatueert, soo en wordt nochtans tselve incomen oft pontgeldt by-

de brouwers van Delft oft hunlieder bierstekers nyet ghereet betaelt, telcken als sy de bieren alhier vercoopen ende leveren, maer wordt tselve innecomen oft pontgeldt by die vander assysen opgeteeckent.

Inder vuegen dat, mits allen ende elcke de redenen voors., de neeringe vande binnenbieren deser stadt ten lesten geheelyck soude vergaen, ten ware daerinne in tydts worde versien.

Biddende daeromme dat den Eerw. Heeren Borghemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt van Antwerpen, regard nemende op allen tgene des voors. is ende elck van dyen, believen wille te ordonneren ende statueren de poincten ende articulen navolghende :

I. Inden iersten, dat alle inlandtsche buytenbieren alhier tschepe arriverende selen moeten comen inde Havervliet liggende voor dOostershuys, ende dat deselve buyten inlandtsche bieren byde Ghecomitteerde deser stadt selen aldaer worden geproeft gelyck de binnenbieren, ten eynde deser stadt assysen nyet en worden gefraudeert.

II. Ten anderen, ghemerct dat de tonnen vande voors. buyten inlandtsche bieren meerder syn dan de Antwerpsche tonnen, sulcx dat de tweelffve vuytbrengen wel derthien Antwerpsche tonnen, dewelcke de tappers ende ingesetenen alhier syn hebbende ende ghenyetende sonder eenige assysen, als voors. is, dat hun, remonstranten, oyck sal worden toegelaten den tappere, borgeren ende ingesetenen, in plaetse van vulbier oft XXVe tonne, te leveren de XIIIe tonne, sonder eenige assyse oft yet daervore te betalen, ten eynde de binnenbieren oyck door dyen middele soowel moigen worden begeert, vercocht ende verthiert als de Delffsche ende andere buyten inlandtsche bieren, die inder manieren voors. de XIIIe tonne sonder assyse leveren ende laeten volgen, oft dat soowel de Delffsche als andere buyten inlandtsche bieren alhier nyet anders en selen moigen worden gebracht, verthiert ende vercocht dan in Antwerpsche gebrande tonnen, oft anderssints, dat men vande voors. inlandtsche buytenbieren sal moeten geven, boven ende totten genen

dwelck geordonneert is, den XIII[en] penninck meer voorde voors. XIII[e] tonne, ten eynde sy, remonstranten, alsoo (dyenaengaende,) metten buyten inlandtsche brouwers moigen comen ende wesen in eenen graet.

III. Ten derden, dat oyck aen die vander assysen worde bevolen egeene buyten inlandtsche bieren te laeten passeren oft leveren, ten sy dat ierst ende alvorens het innecomen oft pontgeldt daeraff met gereeden gelde is betaelt, sonder dyenaengaende yet meer op te teeckenen oft te laeten opteeckenen.

IIII. Ten vierden, dat Uwer Eerw. die vander assysen in dyen hebben ende houden dat sy den tappers die buyten inlandtsche bieren syn tappende nyet en laeten verassysen, passeren ende volghen eenige deser stadt binnenbieren, ten eynde deselve nyet en worden onder malcanderen ghemengt, ende dat oyck sy, remonstranten, daerdore egeenssints en worden gefraudeert, gemerct dat anderssints, indyen deselve tappers eenige buyten inlandtsche bieren waren hebbende vaets oft bedorven synde, souden daerop moigen doen oft gieten eenige deser stadts binnenbieren, ende hun, remonstranten, alsoo bedwingen deselve bieren te aenveerdene ende, in plaetse van dyen, andere bieren te leveren.

V. Ten vyffden, dat de tappers selen schuldich ende gehouden syn van stonden ane te doen den eedt inde voors. ordonnantie gedescribeert, denwelcken sy tot noch toe nyet en hebben gedaen.

VI. Ten sesten, dat de buyten inlandtsche brouwers oyck van stonden ane selen schuldich syn te doen den eedt inde voors. ordonnantie gedescribeert, denwelcken sy oyck noch ter tydt egeenssints en hebben gedaen.

VII. Ten sevensten, soo vervoorderen de buyten inlandtsche brouweren, die hunlieder bieren te lande met wagenen syn innebrengende, deselve bieren alhier te leggen ende te houden in sekere kelderen die sy daertoe in hueringe nemen ende ghebruycken, onder tdexel dat sy die aldaer

souden bewaren ende hun buyten vanden cryschvolcke nyet en souden ghenomen ofte affgedroncken worden, welcke bieren lichtelyck, by avende ende ontyde, connen vuyt deselve kelders alhier worden gedragen ende gelevert in andere plaetsen daert hun goetdunct ende gelieft, sonder wete van die vander assysen ende sonder eenige assyse daeraff te geven, omme welcke fraude te verhueden, dat aende landtpoorten deser stadt oyck worden geordonneert ende gestelt, vander stadtwegen, Gecomitteerde gelyck inde Nieuwstadt, opde bruggen aldaer, die aende voors. poorten oyck selen ontfangen de teeckens vande selve buyten inlandtsche bieren die te wagen inne selen comen, ende aldaer oyck geproeft gelyck de binnenbieren, ende die oyck selen opteeckenen de qualiteyt ende quantiteyt vande bieren dewelcke van buyten binnen deser stadt worden gebracht te bewaren, met goede declaratie vande kelders ende plaetse daer deselve selen worden te bewaren geleegt, ende alsoo daerop goet regard genomen te worden dat deselve bieren nyet en worden alhier vercocht, gelevert ende ghesleten, sonder dassysen ende imposten te betalen.

VIII. Ten achtsten, dat men alhier egeene buyten inlandtsche azynbieren en laet passeren, vercoopen oft leveren dan in Antwerpsche gebrande tonnen, volgende der ordonnantie dewelcke deshalven tot noch toe nyet en is noch en wordt geobserveert.

IX. Ten negensten, aengesien dat sy, remonstranten, by requeste aen die vanden Rade van Staten hebben te kennen gegeven dat de Lubsche bieren dewelcke alhier worden vercocht XXVII jae oyck XXVIII schellingen Vleems elcke tonne, nyet meer en geven van assyse, impost ende allen anderen ongelde dan vier guldenen XVI stuyvers voor elcke tonne, daer vande binnenbieren wesende vanden prys van XV schellingen wordt gegeven vier guldenen VIII stuyvers voor elcke tonne, hebbende oyck voor sulcx versocht dat men deselve binnenbieren souden ontlasten nae rate dat de lasten vande selve Lubsche ende andere bieren vermindert ende ghemodereert syn, ende dat deselve requeste is versonden aen Uwer Eerw. alhier omme daerop oyck te hebben heurlieder advis, dat daeromme deselve Uwer

Eerw. believe daerop ende deshalven eenich goet ende redelyck advys te gheven, ten eynde sy, supplianten, moighen hebben ende genyeten tgene dwelck sy byde voors. heurlieder requeste syn begeerende ende dat alsoo, soowel in respecte vande binnen als buyten inlandtsche bieren, worde geobserveert equaliteyt.

X. Ten X^en^, ghemerct dat soowel de brouwers van Delft als alle de andere buyten inlandtsche brouweren heurlieder bieren binnen deser stadt syn brengende oft seyndende, vercoopende ende verthierende tot hunlieder groten proffyte ende gewinne, mits allen ende elcke de voors. hunlieder groote middelen hiervoren verhaelt, dat oyck daeromme soowel denselven brouwers van Delft als alle andere inlandtsche buytenbrouwers sal worden geordonneert binnen deser stadt te moeten comen coopen oft doen coopen alle de granen dewelcke sy selen employeren tot het brouwen van hunlieder bieren, dewelcke sy binnen deser stadt selen brengen ende verthieren oft doen verthieren, navolghende het IXe articule vander ordonnantie vanden jare XXXVII^tich^; biddende dat Uwer Eerw. believen wille deselve surceantie dyenaengaende gedaen inde leste ordonnantie aff te doene, gemerct dat tselve sal wesen tot grooten voordeele ende voorderinge van het gemeyn welvaren deser stadt ende alle ingesetenen derselve, mits dat door dyen middele den oplegh ende stapele vande granen alhier binnen deser stadt mach wesen, gelyck denselven alhier is geweest geduerende den tydt dat men de voors. ordonnantie vanden jare van XXXVII^tich^ alhier heeft geobserveert.

XI. Ten elffsten, gemerct dat de voors. buyten inlandtsche brouweren alhier beginnen te brenghen groote quantiteyt van grove ende sware bieren, ende dewelcke sy ontrent ende gedurende den wintere noch in meerdere quantiteyt selen overbrengen ; dat oyck door middelen de binnenbrouwers deser stadt te min grove oft sware bieren selen brouwen ende verthieren, ende alsoo hun onmoigelyck sal wesen den borgeren ende ingesetenen deser stadt te furneren van halff stuyvers gemengt, dwelck men heet cnol ende cleyne bieren, dat daeromme oyck sal worden geordonneert ende gestatueert dat de voornoempde brouwers hun

lieder bieren alhier tschepe brenghende, willende alhier brengen, vercoopen oft doen vercoopen ende verthieren grove ende sware bieren, selen oyck schuldich ende gehouden syn eentsamentlyck alhier te brengen, vercoopen ende verthieren gelycke quantiteyt cleyne oft emmers halff stuyversbieren ende cnol, besundere geconsidereert dat tselve alsoo in effecte is geordonneert in respecte vande buytenbrouwers geseten twee mylen rontsomme deser stadt ende hun bieren te lande ende te water seyndende, alst blyct inden Xen articule staende onder de rubricque vande inlandtsche buytenbrouwers etc. vander nieuwer ordonnantie, dewelcke dyenaengaende tot noch toe nyet en is onderhouden, by ghebreke datter noch ter tydt gheen Gecomitteerde en syn aende poorten gelyck wel syn inde Nieuwstadt opde brugge aldaer, al tot grooten achterdeele ende ongerieve vande ghemeyne poorteren ende ingesetenen deser stadt; biddende daeromme dat Uwer Eerw. believen wille daerinne soo te versiene als dat tvoors. Xe articule der voors. nieuwe ordonnantie worde onderhouden ende van gelycken oyck ghestatueert generalycken in respecte van allen den buyten inlandtsche brouweren die hunlieder bieren alhier tschepe syn brengende oft seyndende, ende oyck voor sulcx hen moigelyck te doene sonder grooten oncost, als voorden meestendeel daertoe hebbende ende houdende hunlieder eygen schepen, als voors. is.

XII. Ende ten eynde oyck die brouwers brouwende inde Nieuwe ende Oude stadt alhier moighen wesen getracteert in gelycken graet, ende dassysen ende imposten egeenssints en worden gefraudeert, dat Uwer Eerw. believen wille tot dyen fyne te ordonneren het navolghende :

Inden iersten, datter een huysken worde gestelt voor drye brouweryen te weten: *tSweert*, *Ketele* ende *Sleutel* alhier inde Oude stadt, ende in welck huysken de Gecomitteerde deser stadt selen wesen tot gerieve vande selve brouweryen.

Ten anderen, van ghelycken een huysken voorde Gecomitteerde deser stadt, tot gerieve vande brouweryen genaempt *de Swane* ende *de Halff Mane*, gestaen inde Gasthuysbeempden alhier.

Van gelycken oyck een huysken tot gerieve vande brouweryen genaempt *het Vlies* ende *den Ancker*, gestaen opde Peerdemerct alhier.

Ende voor soovele alst aengaet de andere vier brouweryen alhier inde Oude stadt, die verre deen vanden anderen gelegen syn, als namentlycken *de Sonne* by St.-Jacobskercke, *den Roosenhoet* byde cappelle van Gratien, *de Snoecken* inde Coeperstraet ontrent het Claddorp aldaer, ende *de Borcht* opden Oevere, dat men in respecte van elcke derselve oyck huyskens ordonnere voorde Gecomitteerde deser stadt, tot gerieve van elcke derselver vier brouweryen gestaen inde Oude stadt, ende die vande Nieuwe stadt gelyckelycken onderhouden ende achtervolghen Uwer Eerw. Heeren ordonnantie, ende alsoo tsamen wesen ende blyven in gelycken graet.

Allen dwelcke by Uwer Eerw. inder manieren voors. geordonneert ende gedaen wesende oft emmers sulcx als deselve selen vinden in alder redelyckheyt ende equaliteyt te behoorene, sullen oyck sy, remonstranten, hen alsdan in alder redelyckheyt vuegen ende reguleren als dat Uwer Eerw. oorsaecke selen hebben van contentement.

Dapostillen gestelt op dese remonstrantie ende op elck articule besundere.

Opde requeste, wesende dierste van desen remonstrantie: De Borghemeesteren ende Schepenen, gesien hebbende dese requeste, hebben op elck articule daerinne begrepen geordonneert ende ordonneren, mits desen, soo hiernae volght. Actum XI[a] Septembris anno 1578.

Opde clausule beginnende: « Biddende daeromme », de voors. Wethouderen en selen geen swaricheyt maecken hierinne den supplianten te believen, sooverre sy van heure syden hun vuegen totter redelyckheyt ende der stadt daertegens doen eenige eerlycke vergeldinge; anderssints verstaen dat dinhoudt vande ordonnantie sal worden achtervolght.

Opde clausule beginnende: « Ten anderen, ghemerct etc. »,

alsoo het munitiegeldt vande II stuyvers nu generalycken alomme wordt gepractiseert, en hebben de supplianten gheen redene hun desen aengaende voorder te beclagen.

Opde clausule beginnende : « Ten derden, gemerct etc. » men refereert hem totten apostillen hieronder gestelt op elck articule vande doleantie in desen geruert.

Opde clausule beginnende : « Ende ghemerct dat sy, supplianten etc. », is noodeloos het acquyt in desen versocht, aengesien het contract byden enckelen laps van tyde is geexpireert ende alsoo nyet meer obligatoir sedert den XXII^en^ dach van Decembris lestleden, ende aengaende den tydt tsint geloopen, selen de supplianten ierst van hunre syden voldoen soo men denselven ordonneert mits desen.

Opt ierste articule vande doleantie beginnende : « Dat alle inlandtsche bieren etc. » sy desen aengaende ghecomuniceert metten accysers, om, sooverre het doenlyck sy, hierinne de begeerte vande supplianten achtervolgt te worden.

Opt IIe, is geresolveert dat men de Delffsche tonnen te water sal doen leggen, ter presentien van Tresoriers ende Rentmeestere oft eenen van hun, om, sooverre men merckelyck verschil vint tusschen deselve ende de tonnen deser stadt, die brouwers van Delft nae advenant se doen betalen daccyse, oft anderssints de saecke tot egaliteyt te brengen, soo men bevinden sal, te behooren.

Opt IIIe, is gelast den Tresorier Prunen om die vander accysen in dyen te hebben ten eynde sy het inhoudt van desen articule achtervolgen.

Opt IIIIe, het contrarie is met advyse vanden Breeden-Raedt op voorgaenden versuecke vanden supplianten geresolveert, ende en can daeromme desen aengaende geen veranderinge geschieden.

Opt V^e^, syn gelast Mynheer den Schouteth ende accysers om den eedt in desen geruert aff te nemen.

Opt VIe, syn ghecomitteert den Tresorier Prunen ende daccysers om toe te siene ten eynde de buytenbrouwers doen den eedt in desen geruert.

Opt VIIe, is hierinne versien byde nieuwe ordonnantie, ende sooverre men by experientie bevindt daer noch yet aen te ghebreken, sal men daerinne naerder versien ende oyck sonder verdrach procederen tegens de portiers hun nae luydt vander selver ordonnantie nyet volcomelyck acquiterende, ende verstaet men dat dyenvolgende alle bieren van buyten incomende moeten gebrocht wesen onder de wippe, ende dat oyck egeene van buyten hier binnen selen moigen bewaert ende gekeldert wesen, ten ware in cas van vuytersten noode ende wesende daeraff ierst voor het inbrengen de wete gedaen den accysers, die deselve gehouden sullen syn op te teeckenen ende toe te siene dat de stadt in hare accyse nyet en worde vercort.

Opt VIIIe, is versien byder ordonnantie, ende sal men toesien dat deselve worde onderhouden tot dat het different, dwelck men dyenaengaende heeft met die van Delft, syn (*sic*) beslist.

Opt IXe, is hierinne versien byden Staten Generael, volghende den versuecke vande supplianten.

Opt Xe, het articule vander ordonnantie vanden jare XXXVII, in desen gheruert, is gehouden in surceantie met advyse vanden Breeden-Raedt, dwelck noch ter tydt nyet en can verandert worden.

Opt XIe, is insgelycx geresolveert byden Breeden-Raedt ende daeromme en can nyet verandert worden.

Opt XIIe, men is jegenwoordichlyck onledich om de brouweryen vande Nieuwe ende Oude stadt desen aengaende te stellen in gelycken grade, ende en verstaet men nyet dat deen meer voordeels behoort te hebben dan dandere. Actum XIa Septembris anno 1578.

Myne Heeren gehoort hebbende het rapport vanden ge-

schille nu onlancx geresen tusschen de schippers deser stadt, ter eenre, ende Mynheer den Borghemeestere ende Gedeputeerde der stadt van Amsterdam, ter andere syden, hebben by provisien geordonneert ende ordonneren, mits desen, dat mits den voors. schippers van Antwerpen toelatende binnen Amsterdam te moigen laden, lossen, innemen ende bevrachten alrehande goeden, waren ende coopmanschappen, om deselve te moighen vuren op alle havenen ende plaetsen daer het hun gelieft, librelyck ende vryelyck, sonder te derven verwachten eenigen tour of beurte van schepe tegen schip, sullen in sulcken gevalle die van Amsterdam binnen der stadt ende vrydicheyt van Antwerpen ende aen alle havenen, kayen, werffen ende vlieten, insgelycx sonder beurte oft tour te verwachten als vore, vryelyck moigen laden, lossen ende bevrachten allerhande goeden ende coopmanschappen op Amsterdam, om aldaer ontladen ende gelost te worden, ende voorders oft anderssints nyet, ende dat voorts partyen hinc inde hen by provisien selen reguleren volgende den accorde vanden jare XV^{c}XLVII^{tich} ende den ouden previligien ende rechten den Schippersambachte deser stadt verleent, toelatende ende accorderende denselven schippers van Antwerpen, ingevalle sy verstaen voorder gerechticht te syne oft dat dese provisionele ordonnantie hun merckelyck naedeel doen soude, dat sy daeraff hunne doleantien selen moigen overgeven by geschrifte, om, deselve int minnelyck dyen van Amsterdam ghecommuniceert synde, daernae by gemeynen overdrage geresolveert te worden tgene men nae gelegentheyt vander saecken ende tot voordeel vande schippersneiringe respective sal bevinden te behooren. Actum XI^{a} Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aenden Rentmeestere Jan van Niverseel de somme van twee duysent twee hondert ende LXVI £ XIII schellingen IIII deniers Arthois, ende dat in mindernisse ende op goede rekeninge van des dese stadt geven ende gelden moet inde ordinarise bede. Actum XII^{a} Septembris 1578.

Geordonneert dat men Meester Willem Silvius, der stadt druckere, ter causen van diversche partyen byden selven

vuyt laste deser stadt gedruct, volghende de specificatie, sal vuytreycken de somme van vierentachtich guldenen eenen stuyver. Actum XIIIa Septembris anno 1578.

Gecomitteert Jan van Woonsele, Oude-Schepene, Srs Peeter Aernouts ende Gillis Hoffman, om te comuniceren met den Schouteth, Borghemeesteren ende Schepenen der stadt van Vlissinghen, opde piloten die de schepen van daer nae deser stadt syn conduiserende, ten eynde dyenaengaende mach worden ordre gestelt. Actum XIIIIa Septembris 1578.

Geordonneert Jaspar van Zurck te leveren aen Syne Excellentie, tot behoeve vanden Staten, sessendertich duysent ponden buspoeders, vanden poeder onder hem geconsigneert, toebehoorende den Coninck van Portugael. Actum XVa Septembris anno 1578.

Geordonneert Cornelis Daems, Coronel, over te tellen in handen vande andere Coronnellen de vier hondert guldenen by hem ontfanghen vanden assyse vanden papenkelder oft geestelycken, om byden selven Coronellen gelyckelyck vuytgedeylt te worden aende Sergeanten vande vendelen deser stadt, op rekeninge ende affcortinge van heure gagien. Actum XVa Septembris 1578.

Geordonneert den Keurmeesters deser stadt dat sy van nu voordane nyemandt en selen laeten exerceren de neiringe van leirtouwen, ten ist dat sy ierst ende alvorens syn poorters geworden deser stadt, tot welcken eynde sy hun onder de Supposten vande selve neiringe selen informeren, ende dieghene die sy bevinden egeene poorters te syne interdiceren deselve neiringe, voor ende aleer sy van hunne poorterye selen hebben doen blycken. Selen voorts interdiceren dat nyemandt hem en sal vervoorderen inde selve neiringe te comen, ten sy hy ierst is poorter geworden, op dobbel pene. Actum Lunæ XVa Septembris anno 1578.

Geassumeert Meester Hugo de Faviola, doctor inde medecynen, om in plaetse van Meester Walraven van Berchem te wesen een vande ses ghesworen medecyns deser stadt, onder de wedden, proffyten, bate ende emolumenten daer-

toe staende, ende doende den behoorlycken eedt. Actum XV^a Septembris anno 1578.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Sr Joos vanden Cruyce ende Harman Bal, Adjoincten vande Weth alhier, omme de borgeren ende goede ingesetenen onderteeckent hebbende dobligatie vanden Heere van Bours (volghende de liste daeraff synde,) sonder dilay oft vertreck te verwillighen (mits den grooten aenstaenden noodt,) in plaetse van dyen ende soo sy daerdeure van hunne ierste onderteeckeninge in solidum selen wesen ontslegen, te onderteeckenen alleenlyck, elck pro rata voor seker somme, een obligatie tot vierentwintich duysent guldenen eens, mits de redenen ende opde versekeringe ende conditien begrepen inde acte vanden Breeden-Raedt lestleden den XI^en deser beruerende dese saecke gegeven. Actum XV^a Septembris anno 1578.

Geordonneert Tresoriers ende Rentmeestere Cornelis Ceders, inwoonder vanden verbranden huyse eertydts *de Starre* inde Hoochstraet, opden hoeck opde syde van Franchoys Schot, syne huysinge op gelycke linie ghelyck de voors. Schot syne huysen heeft ghestelt te moigen vuytsetten, volgende den patroon daeraff synde, mits betalende der stadt voor sessenvyftich eenen halven voeten, gevende ende hipothicerende op alle syne huysingen aldaer, ende besundere opde voors. erve, eenen chys van een pondt Vleems, den penninck XXVe te quyten. Actum XV^a Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy hun selen reguleren volghende seker memoriael op daffrekeninge met Sr Philippe Cataneo, als negotiorum gestor van Mess^r Oratio de Palevesino vande alluynen, ende voorts te verbieden den cooplieden het recht van XXV schellingen Vleems op elcke carge alluyns, nyemandt meer te betalen dan aende stadt, ende egeene alluynen te coopen noch te aenveerden dan aen hebbende een billiet van consente vanden Contrerolleur. Actum XV^a Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Lancelot

Tobie te goeden in sekere plexken van erffven, breet vier ende lanck VIII voeten, volgende den patroon daeraff synde byden Willem Annuyts (*sic*) (1), voorde tweeendertich voeten daerop hipothicerende XVI guldenen erffelyck. Actum XV^a^ Septembris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat men aen Meester Jan de Leeuw, procureur deser stadt, sal advanceren de somme van sessendertich guldenen, om daermede te betalen sekere rapporten ende vacatien aenden Commisaris hem in deser stadt geemployeert hebbende. Actum XV^a^ Septembris 1578.

Geordonneert Meester Niclaes de Voigt, Schepene, dat hy boven de VI^c^ guldenen, hem belast op te nemen tot behoeff vande canoniers by acte in data XVIII^a^ Augusti, opde middelen gheconsenteert voor een jaar in Novembri lestleden, alnoch sal opnemen twee hondert guldenen, om die by maniere van leeninge te gheven aen Domynecus Holmans, Artillerymeestere, ende dat in mindernisse van syne gagien, ende hebbende recepisse vanden voors. Holman, sal deselve somme hem, de Voigt, gepasseert worden in rekeninge metten interest van dyen, tsy van acht oft thien ten hondert, soo hy deselve ten minsten coste sal connen becom n. Actum Lunæ XV^a^ Septembris anno 1578.

Geordonneert ende gegunt Peeteren van Eynde, muldere, de plaetse om te moigen setten ende stellen eenen wintmolen op het bollewarck staende inde casteelplaetse tegensover Mispeldonck, ende denselven te gebruycken soo in respecte vanden wint als anderssints, gelyck andere gelycke wintmoelens, soo inde stadt als daerbuyten gestaen, syn genietende, behoudelyck dat hy denselven sulcx sal stellen, dat het gebruyck ende den vryen doorganck van het bollewarck nyet en worde ghenomen volgende de designatie byden erffscheyders ende meesters warcklieden dyenaengaende gedaen, mitsgaders dat hy denselven wintmolen ad placitum Dominorum sal gehouden syn aff te breken, sonder eenige recompense daeraff te heysschen, ende dat voorde

(1) Aanvankelijk stond hier: by Willem Nuyts.

somme van vyffentwintich guldenen tsjaers. Actum XVII[a] Septembris anno 1578.

Gelycke acte op Gheeraert Lidermans, hellebardier van Syne Excellentie, opde conditie als vore, voorde somme van tweelff guldenen tsjaers, ter contemplatien ende brieven van recomandatie der voors. Syne Excellentie aende requeste daeraff synde geattacheert, ende dat op dierste bolwarck staende te Schellewaerts inde voors. casteelplaetse. Actum ut supra.

Geordonneert Janne van Steenwinckel, als Penninckmeestere vande dyckagie van Borgerweerdt, vuyt te reycken aen Catlyne van Santvliet de somme van LXXVIII guldenen ende VI stuyvers eens, ende dat voorde costen soo vanden Dyckgrave Adriaen Lievens, Adriaen Henricxssone by hunlieden vertheert, tewyle sy besich gheweest syn mette dyckagie van Borgerweerdt, als anderssints voorde vertheerde costen van Borghemeesteren ende Schepenen gedaen opden XXVI[en] Augusti, om te visiteren de voors. dyckagie. Actum XVII[a] Septembris anno 1578.

Alsoo byde vier Leden deser stadt van Antwerpen van nieuws geaccordeert is den impost vande II stuyvers op elcke tonne biers weerdich wesende ten iersten coope tot proffyte vanden brouwer XII stuyvers, ende daerenboven tot incoop van munitie van oirloige voorden tydt van ses naestcomende maenden, te beginnen den iersten dach deser loopender maendt Septembris, Soo hebben myne Heeren geordonneert den Collecteurs vanden bieraccyse derselver stadt dat sy selen procederen totte inninge ende ontfanck vanden voors. impost van twee stuyvers opde gagien vanden tsestichsten penninck van heuren ontfanck; ordonnerende den Collecteurs voors. de penningen van heuren voors. ontfanck van weke tot weke te tellen in handen van Thomas Anraet, die daertoe byden Staten van Brabandt is gecomitteert. Actum XIX[a] Septembris 1578 (1).

---

(1) Deze akte is in dezelfde bewoordingen herhaald onder dagteekening van 22 September op blz. 257 van het *Collegiael Actenboeck*.

De liste vande leeninge vande Wethouderen totte gemeyne saecke op rente.

Mynheer den Marckgrave	II^c^ L guldenen.
Mynheer den Amptman.	II^c^ L guldenen.
Mynheer van Stralen.	II^c^ L guldenen.
Mynheer de Vos	II^c^ L guldenen.
Meester Pauwels Schuermans . . .	II^c^ guldenen.
Jan de Pape	I^c^ guldenen.
Jan de Herde	L guldenen.
Jaspar Zanders.	I^c^ L guldenen.
Rogier van Leeffdale.	I^c^ L guldenen.
Gillis van Martselaer.	I^c^ L guldenen.
Willem Borrewater	I^c^ L guldenen.
Nicolaes de Voigt.	II^c^ guldenen.
Henrick van Halmale	L guldenen.
Adriaen van Heetveldt	I^c^ L guldenen.
Loquantur { Jan van Santvoort . .	VI^c^ guldenen.
Loquantur { Jan vanden Broeck . .	III^c^ guldenen.
Jan Gamel	II^c^ L guldenen.
Cornelis Prunen	V^c^ guldenen.
Jan van Steenwinckel	III^c^ guldenen.
Peeter Panhuys	III^c^ guldenen.
Jan Gillis	II^c^ guldenen.
Ingelbert Masius	I^c^ guldenen.
Adriaen Dyck	I^c^ L guldenen.
Willem Martiny	I^c^ L guldenen.
Peeter Charles.	I^c^ L guldenen.
Jan van Hoboken.	I^c^ guldenen.
Henrick de Moy	I^c^ L guldenen.
Denys vander Neesen	I^c^ guldenen.
Gillis Martiny	II^c^ guldenen.
Joris Kieffelt	L guldenen.

Ter ordonnantie van myne Heeren de Wethouderen XX^{a} Septembris anno 1578.

Dobligatie die men den voors. Heeren is ghevende.

Je N. subscript confesse par ceste avoir receu de N. la somme de N., dont il a faict prest à Messeigneurs les Estats-Généraulx du Pays-Bas, pour estre employez et convertiz en ceste présente nécessité à rendre la cause commune sauve, de laquelle somme luy sera constitué rente rachaptable an denier douze, ou rente viagiere sur une vie au denier six, et sur deux denier huict à la charge de Messeigneurs les Estatz-Générauix, à hipothecquer par iceulx sur le chanchement des aydes présentement courans ou tels aultres moyens qu'à tel effect, suivant leur consentement particuliers, seront practiques, et dont la recepte sera donnée à celuy qui par comune voix des rentiers serat ad ce authorisé, à avoir cours doiz la date de cestes, contenant clausule de préférence à toutes aultres jà desauparavant par iceulx Seigneurs Estats recogneues, ensemble d'exemption de toutes contributions de V^{e}, X^{e} et XXe deniers et quelconques aultres impositions, et aussy de toutes confiscations, mesmes de quinquernelles et aultres semblables provisions de justice, sans que par cy aprez, par accord général ou particulier des provinces, il y puist estre contrevenu en aulcune manière, promectant de luy en faire avoir les dictes lettres de constitution endéans six sepmaines après la date de cestes. Tesmoin mon seing manuel cy-mis le XXe de Septembre 1578. (*fol.* 256.)

Hoewel byde acte vanden iersten Septembris lestleden diversche gecomitteert geweest hadden omme twee taeffelen ende comptoiren te houden ende te bedienen tot voorderinge deser stadt assysen, bevindende nochtans dat tselve met minderen cost ende oyck gevueglycker soude moigen geschieden, stellende alleenlyck noch eenen derden boeckhouder opt comptoir vande bieren aende Pisteernebrugge, met laste nochtans, gelyck oyck alle andere Gecomitteerde alhier, van weke tot weke oft van acht daghen tot acht dagen respective de bieren aldaer passerende te moeten proeven, om alle bedroch te beter te schouwen ende te verhueden, Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen

voorden derden boeckhouder, by provisien ende tot dat anders daerinne sal wesen versien, gecomitteert hebben by desen Franchoys Roddaert, ende dat opden eedt volgende de voors. acte by hen gedaen, van wel ende getrouwelyck de ordonnantie opde bierassyse gemaect ende gestatueert tonderhouden ende achtervolghen, ende dat opde gagien gelyck dandere jaerlycx ghenieten ende toegeseegt syn ; belastende voorts ende ordonnerende Henrick Vervoort, teeckenbewaerder, de teeckenen ende brieffkens vander assysen opde assyse wederomme met rekeninghe over te brengen, waeraff de boeckhouders hun ierst debiteur selen maecken, omme nae tslot vande rekeninghe de teeckenen ende brieffkens oft billietten van elcke brouwerye apart over te brengen ende daeraff te verantwoorden. Actum XX[a] Septembris 1578. (*fol.* 256 *v*°).

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere om metten iersten ende sonder langer dilay te doen maecken, ierst twee wippen aende Engelsche caye, ende voorts eene aen het Bierhooft, om de bieren daer comende gevueglyck te laden oft ontladen. Actum Lunæ XXII[a] Septembris anno 1578.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Meester Jaspar Zanders, Schepenen, mitsgaders den Tresoriers ende Rentmeestere, om op morgen te vergaderen mette Gedeputeerde van Vlaenderen ende eentsamentlyck metten iersten te verpachten, ten hoochsten gebode, het recht vanden Veire. Actum XXII[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sy, ten iersten ende sonder eenich merckelyck vertreck, in handen van myne Heeren de Borgemeesters overbrengen selen, met goede specificatie ende declaratie, alle ende elcke de parsoonen, egeene vuytgesteken, die van dese stadt in eeniger manieren syn jaerlycx pensioen oft gagie treckende. Actum Lunæ XXII[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, hem te vinden present aldaer de twee coffers, competerende Heer Godevaert Starck, staende opde Reductiecamer, vuyt

laste vande Wethouderen deser stadt aldaer gesequestreert, selen moigen worden geinventarieert by sekere deurweerders, ten versuecke van eenige des voors. Heeren Godevaerts crediteuren, de pampieren die men inde selve cofferen soude moigen vinden te examineren, eentsamentlyck copye vanden inventaris te nemen ende van als rapport te doene, om, tselve rapport gehoort, voorts geordonneert te worden nae behooren; houdende, middelertydt ende tot dat anderssints sal wesen geordonneert, de voors. coffers ende goeden daerinne synde in goede bewaernisse, tot conservatie ende sonder prejuditie van eeniegelycx gherechticheyt. Actum Lunæ XXII[a] Septembris anno 1578.

Gehoort by myne Heeren het rapport vande Comissarisen inder naegeruerder saecken gecomitteert geweest synde, is by deselve van nieuws geordonneert ende gestatueert, gelyck sy mits desen ordonneren ende statueren, dat nyemandt, wie hy sy, binnen deser stadt hem en vervoordere te bringen oft lossen eenighen harinck binnen deselve stadt, op eenige plaetse dan ten stapel ende opden Harinckvliet, nae luydt der ouder costume ende ordonnantie vanden jare XV[c]XXXI den XXVI[en] Augusti gepubliceert, opde pene ende verbeurte van XII Carolusguldenen, te verbeuren telcker reyse als yemandt ter contrarien sal gedaen hebben, te bekeeren nae luydt vander selver ordonnantie.

Item, dat de harinckvercoopers ende andere heur selen schuldich syn te verdraghen eenighen harinck mede te packen oft doen packen inde Matstraet, Sausierstraet ende ontrent den Pensgate, maer hun te reguleren navolgende de oude maniere van doene, ende, dat doende, heuren harinck doen packen inden harinckhoven ende plaetsen oft opden Harinckvliet daer men den harinck gewoon is te packen, in conformiteyt der acten oft ordonnantien vanden XII[en] Martii anno LXX[tich] nae styl sHoofs van Brabandt daeraff synde, opde verbeurte vanden selven harinck ende de pene van ses Carolusguldenen, telcken te verbeuren ende te bekeeren nae costuyme.

Item, geordonneert dat van nu voortane elckeen die inde voors. natie vande Harinckvercoopers onder den Stapel-

meesters ende Cappelmeesters van Ste.-Walburg, inde Borchtkercke alhier resorterende, sal comen, hem vry begeerende te coopen, sal moeten betalen de somme van XVIII guldenen eens, te bekeeren deen derdendeel daeraff tot behoeff vande stadt, dander reste tot behoeve vanden stapel ende cappelle.

Ende want diversche parsoonen onder de voors. natie sorterende hen dagelycx vervoorderen wracken, bruynen ende diergelycken harinck aende goede simpele luyden te vercoopen ende te slyten voor goeden harinck, contrarie der ordonnantie ende tot grooten naedeel vande gemeynte, ende dat men verstaet tselve eensdeels toe te comen door de menichte vande ghenen met harinck in diversche plaetsen syn voortstaende, daerinne oversulcx de Keurmeesters soo wel nyet en connen versien alst behoort, ende wel geschieden soude indyen tgetal vande voors. natie soo starck nyet en worde, oft dat elck (dickwyls hen des luttel verstaende,) soo lichtelyck nyet en werde geadmitteert, Soo is byde voors. Wethouderen geordonneert prout int boven ghescreven articule, beginnende: Geordonneert dat van nu voortane, etc. Actum XXII[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat hy vande penningen van synder intermisen by hem te innen vande middelen byde Leden deser stadt geconsenteert in Novembri lestleden, tot affdanckinge vande offitialen dienende onder de wycken binnen deser stadt, sal tellen aen Cornelis van Mansdale, Onderschouteth, de somme van XXXVI guldenen, ter causen van sekere diensten ende vacatien byden voors. Mansdale vuyt laste van mynen Heere den Buyten-Borgemeestere gedaen, ende overbrengende dese met quitantie des voors. Mansdale, sal hem tselve int vuytgeven van synder rekeninge worden ghepasseert. Actum Lunæ XXII[a] Septembris 1578.

(*fol.* 260 *v°*).

Geordonneert den Collecteurs vande bieraccysen van dat sy tusschen dit ende den derden dage in handen van mynen Heere den Marckgrave leveren selen, by gheschrifte, alle de tappers die tot noch toe, volgende de voorgaende ordon-

nantie daertoe ghemaect, heuren poortersbrieff (1) nyet en hebben ghetoont, nyettegenstaende dinsinuatie byden selven Collecteurs belast te doene oft alnoch te doene ; verbiedende andermael den voors. Collecteurs, opde pene van gepriveert te worden van heurder offitie, nyemanden vande voors. ghebreckelycke biertappers eenich bier te laten volgen, totter tydt ende wylen toe myne Heeren heurlieden gegeven selen hebben ander ende naerder ordonnantie. Actum XXIII[a] Septembris anno 1578.

(*fol.* 257.)

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Janne van Niverseel, onder behoorlycke recepisse ende quittantie, de somme van XCV £ XII schellingen Arthois, in mindernisse vande ordinarise bede. Actum XXIII[a] Septembris 1578.

Geordonneert dat men Janne Sittaert, Philips van Mechelen, Jan Sprincen ende Janne Crieck, alle Deurweerders vanden Rade van Brabandt, geven ende betalen sal eenen stuyver voor elcke sommatie die sy selen doen aende deffaillanten, soo vanden weeckgelde, tdragen vande syde laecken ende andere nu lest voorgaende geconsenteert ende verschoten ongeldt, mitsgaders om texecuteren den clercken

---

(1) Ziehier de bewoordingen waarin de poortersbrieven gewoonlijk werden opgesteld :

« Allen dengenen die dese letteren sullen sien oft hooren lesen Borgermeesteren, Schepenen ende Raedt der stadt van Antwerpen doen te weten ende certificeren, midts desen, voorde gerechte waerheyt, dat Dionisius vander Jeught, peltier, geboren van Mechelen, geworden is onsen poorter ende ingeseten, hebbende ter Hooger Vierschaere van Syne Majesteyt, als Hertoghe van Brabant, gedaen den behoorelycken eedt, ende betaelt het recht daertoe staende; biddende ende begeerende daeromme aen alle ende iegelycke Heeren Drossarden, Schoutetten, Myeren, Justicieren, Officieren ende hunne Stedehouderen, ende alle andere die dese onse letteren gethoont sullen worden, dat sy den voornoemden onsen poorter, noch syne goeden, niet voorders noch anders en handelen, moyen noch belasten dan men poorters van Antwerpen ende hunne goeden schuldich ende gewoon is te doen. Sonder argelist. Ende des toirconden hebben wy onsen segel ter saecken deser stadt Antwerpen dese letteren doen aenhanghen int jaer Ons Heeren als men schreeff duysent sesse hondert ende sevenentsestich, neghen daeghen inde maendt van December.

« A. van Valckenisse. »

in gebreke synde van over te brengen heure cohieren ende opgebeurde penningen. Actum XXIII^a Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Peeter Bouwenssone, schipper, de somme van tweelff guldenen, van dat hy tgoet ende meubelen van Syne Alteze tot Brussel met synen schepe heeft gevoert. Actum XXIII^a Septembris 1578.

Appoinctementen gestelt opde remonstrancie vande Gecomitteerde van Gelderlandt, in respecte vande generale middelen.

I. Loquatur C. Grameye.

II. Gemerct de prolongatie vanden impost is byden Breeden-Raedt geconsenteert ende oyck gepubliceert, soo sal men hun dyenvolghende reguleren.

III. Sy gecomuniceert den Staten van Brabandt, om in alles remedie gestelt te worden, soo om de pachters te bedwingen alsoyck den Wethouderen te ordonneren tselve behoorlyck doen effectueren.

IIII. Nopende Syne Alteze, tselve raect den Staten Generael, waertoe myne Heeren hun dyenaengaende syn gedragende.

IIII (*sic*). Gemerct dierste consent vanden Breeden-Raedt opde consumptie vanden vleessche is gegaen voor een heel jaer, soo selen de Comissarisen tselve moigen doen effectueren.

V. Alsoo over langen tydt tot effectuatie van desen poincte syn ghecomitteert diversche parsoonen, soo sal men tselve effectueren ende veranderen de quohieren in respecte vande gene die clachtich gevallen syn, evidentelyck doen blycken dat heure huysen te hooge geset syn, om, tselve gedaen synde, voorts ordre gestelt te worden nae behooren.

VI. Myne Heeren en weten anders nyet dese sake en is

behoorlyck opgebeurt ende gecollecteert volgende dordonnantie last gegeven hebbende aende Deurweerders van Brabandt te sommeren ende executeren de defaillanten.

VII. Selen de Comisarisen hun adresseren aenden Rentmeestere Nyverseel.

VIII. Syn desen aengaende Gedeputeerde gesonden in Hollandt ende Zeelandt.

IX. Selen de Comissarisen dit punt moigen doen effectueren.

X (ende) lest. Volgende dadvysen vande Wethouderen overgesonden mette annominatie vande Conterolleurs, syn dese poincten in state om ordre daerinne gestelt te worden. Actum XXIII[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Hans Dort, gesworen bode deser stadt, LXXIX guldenen XIII stuyvers, ter saecken van vacatien ende anderssints. Actum XXIIII[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Aelbrecht Leminck, Franssone, de somme van twee hondert guldenen eens tot XX stuyvers tstuck, op rekeninge ende affcortinge van sekere obligatie deser stadt opden voors. Leminck luydende, daeraff hy tvidimus heeft gethoont van XXX[m]II[c] guldenen, vander daten den XXVI[en] Septembris 70, mits nemende recepisse vander handt des voors. Aelbrechts, daerby hy sal bekennen de voors. II[c] guldenen ontfangen te hebben, met beloefte oyck dat hy binnen twee oft drye maenden bescheet sal overseynden daerby blycken sal dat hy de voors. somme opde originale obligatie sal hebben geindosseert. Actum XXV[a] Septembris 1578.

Gecomitteert Joncker Jaspar Zanders, Jan Gamel, Schepenen, Joos vanden Cruyce ende Vincent de Smit de jonge, Adjoincten, om met Heer ende Meester Peeter van Beveren, Conseiller vanden Raedt van Staten, Meester Peeter de Villiers, Meester Thomas Thilius ende Meester Jaspar van-

der Heyden, Gedeputeerde van wegen der gereformeerde religie, morgen voornoene te compareren in het huys van Jaecques de la Faille, ende aldaer tsamenderhandt oft den meestendeel van hun te comuniceren nopende ende aengaende alsulcke plaetsen als byden selven vande religie syn versocht om te houden heure exercitie, ende tot dyen eynde tsamenderhandt oft den meestendeel van hun te besichtigen ende visiteren de plaetse byde voors. Weth, met advyse van Syne Excellentie, tot denselven eynde aengenoempt ende gedesigneert, boven de plaetsen die deselve tegenwoordichlycken syn ghebruyckende, namentlyck de Tappytsierspandt, tsy de hellicht oft int geheele, de twee stadtsbrouweryen by Ste.-Michiels ende *tGeelgietershuys* int Hoplandt, om nopende deselve plaetsen oft eenige andere gelycke (soo sy onderlinge met malcanderen selen connen veraccorderen,) een eynde te maecken ende dyenaengaende malcanderen contentement te geven, de conditien ende tgene sy des beruerende selen overcomen te stellen by memorie, ende een eyntelycke resolutie by geschrifte te nemen. Ende ingevalle van eenige differentie, selen hun addresseren aen Syne Excellentie ende Mynheer den Buyten-Borgemeestere aldaer te vergaderen, den voors. Gecomitteerde authoriserende om samenderhandt oft den meestendeel van hun al in dese te doene tgene sy om de saecke te accomodereren selen bevinden te behooren, ende dat hoe eer hoe liever, alsoo deselve alle acceleratie is verheysschende, om alle twist, misverstandt ende tweedracht te schouwen, ende voor te comen alle aenstaende periculen die hun anderssints merckelyck schynen voor te wenden, tot desolatie ende ruine deser stadt. Actum XXV[a] Septembris anno 1578.

Gecomitteert Cornelis Lanschot ende Jaecques de Bot om van stonden ane open te doene alsulcken coffer als vuyten sterffhuyse van wylen Franchoys de Pape onlancx gebracht is opde Tresorierscamer, ende van tgene des daerinne is te maecken eenen inventaris behoorlyck gecircunstantieert synde, ende, tselve gedaen synde, die over te leveren in handen vande Tresoriers ende Rentmeestere, die mette selve geinventarieerde partyen selen doen gelyck sy tot meesten oirboir ende proffyte deser stadt selen bevinden te behooren; ordonnerende den voors. Gecomitteerde het contre-

feytsel van wylen Franchoys de Pape, alnoch inden sterffhuyse berustende, te leveren ende te laeten volgen Meester Jan de Pape, Schepene. Actum XXVI[a] Septembris 1578.

Geordonneert Janne van Steenwinckel, Penninckmeestere vande dyckagie van Borgerweerdt ende Tresorier deser stadt, vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Augustyn vander Borcht, Raedt etc., den Secretaris Mesdach ende den Huissier Pompilio Numans, tsamen de somme van II[c]III guldenen ende IIII stuyvers, ende dat soo ter causen van heurlieder vacatien, die sy door comissie vanden Secreten Raedt gestelt op sekere requeste van wegen de gemeyne gegoeyde van Borgerweerdt overgegeven aen Syne Hoocheyt gedaen hebben inden polder van Borgerweerdt, volghende de specificatie daeraff overgegeven, alsoyck voor het recht vanden segel vande comissie ende de vacatien vanden dienaer des voors. Meester Augustyns. Actum XXVII[a] Septembris 1578.

Is totten den Policymeesters deser stadt gecomitteert, om te besien de plaetsen waer men aldergevueglycxste sal moigen stellen de waeckhuyskens deser stadt, Everaert van Monickhoven, Wachtmeestere alhier, ende inghevalle van swaricheyt, tselve myne Heeren veradverteert synde, voorts ordre gestelt te worden nae behooren. Actum XXVII[a] Septembris anno 1578.

Geordonneert voor Dekens vande schilders Jan de Prince ende Peeter Custody alias Baltens. Actum prima Octobris anno 1578.

Is by myne Heeren, ten versuecke van Syne Excellentie, Hans Kock Librechts gegunt ende geaccordeert het poortierschap vande Hoykenspoorte, St.-Jansvliet met syne appendentie, mits doende den eedt ende gagien daertoe staende. Actum II[a] Octobris anno 1578.

Gedepescheert twee acten waermede Mynheer van Bours vry ende exempt wordt gehouden, by provisien, vande assysen deser stadt van wyn ende bier. Actum II[a] Octobris anno 1578.

Gelycke acte in respecte vanden Comissaris Rouck Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Hans van Dort, gesworen bode deser stadt, tsamen LXXV guldenen VII stuyvers, prout (in) specificatione. Actum II[a] Octobris anno 1578.

Geordonneert den Concergie deser stadt Meester Jan van Hoboken, Greffier, te beschincken met zeven stadtstoopen wyn, volghende doude costuyme, mitsdyen de Heeren op St.-Andriesdach aldaer syn tonbyte geweest. Actum II[a] Octobris anno 1578.

Al ist soo dat by myne Heeren Borghemeesteren ende Schepenen deser stadt den Tresoriers ende Rentmeestere last gegeven is geweest om te coopen seker parcheelen van renten, ghehipothiceert opden Ridderstol alhier, toebehoort hebbende Michiel Lopes, ter sommen toe van vier duysent guldenen eens, ende dat nochtans denselven Tresoriers ende Rentmeestere de voors. somme hebben geexcedeert tot ontrent hondert vyftich oft sestich guldenen, Soo ist dat myne Heeren tselve, mits desen, syn ratificerende, approberende ende van weerden houdende. Actum II[a] Octobris anno 1578.

Dopinie vande twee Leden van Brabant nopende den religionsvrede.

Myne Heeren Prelaten ende Edelen, representerende de twee ierste vande dry Staten van Brabandt, oversien ende geleth hebbende op sekere geschrifte van religionsfrede, denselven dry Staten by Syne Hoocheyt overgesonden ende doen voorbrengen, nyet anders voor oogen ende ter herten nemende dan de verdryvinge des algemeynen vyandts, tot ruste ende welvaren vanden vaderlande, waertoe in sunderheyt van noode is deendrachticheyt, vrede ende onderlinge lieffde ende trouwe der ondersaten ende inwoonderen desselffs, dewelcke bevonden wordt in vele plaetsen ende steden vanden landen van herwaertsovere, ende mede in desen lande ende hertochdomme van Brabandt, seer verach-

tert ende vermindert oft emmers opgehouden ende ghestaect te syne, overmits de vervremdinge van tghemoet der menschen, dagelycx meer ende meer oprysende door de verscheydentheyt vander religie, om daerinne behoorlycken versien te moigen worden by middele van redelycken contentemente, volghende de raminge vanden voorgenoemden religionsfrede, by Syne Hoocheyt, ter deliberatien vande Heeren vanden Rade van Staten, met advyse der Generale Staten vande Nederlanden, tot dyen eynde beworpen, hebben goetgevonden, overdragen ende bewillicht (opt welbehagen vanden derden State,) dat dinhoudt van dyen inden voors. lande van Brabandt achtervolgt ende onderhouden sal worden, soovele aengaet de poincten de saecke der religie ruerende, mette versekeringe eensiegelycx daertoe staende. Ende betreffende tstuck van justitie, gemerct tselve verheysschende is verscheyden insien ende ondersueck, om daerinne nyet voorts te keeren contrarie der gerechticheyt ende ghebruycken vanden particulieren landen, steden ende quartieren, verhouden tselve tot naerdere deliberatie, hen voorts middelertydt gedraghende totter blyder incompste ende andere rechten, previlegien ende wettige costuymen slandts ende hertochdoms van Brabandts, dewelcke wel ende stantfastelyck, alle eygen gesintheyt ter syden gestelt, onderhouden wesende (des sy ernstelyck syn versueckende,) verhoipen daermede tgemeyn welvaren ende ruste soowel gevoordert ende gehanthouden te moigen worden, als by eenige nieuwe ende onsekere ordonnantie. Ende dit al sonder prejuditie der vereeninge vanden landen van herwaertsover. Aldus gedaen ende besloten binnen der stadt van Antwerpen, III[a] Octobris anno 1578. Onder stondt geschreven: My tegenwoordich ende ten expressen bevele vande Heeren vanden voors. twee Staten. Onderteeckent: Hessels.

Gecomitteert Jan de la Faille, Aerdt Bormans, Jan vanden Steene ende Robrecht Cools, ten eynde sy van stonden ane hen vindende inde Predickheeren- ende Minnebroederscloostere, doen separeren ende affsluyten de plaetsen die vande gereformeerde religie by Syne Hoocheyt ende Excellentie aldaer toegevuegt, volgende ordonnantie opt faict vanden religionsvrede binnen deser stadt ghemaect. Actum VI[a] Octobris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy van stonden ane selen doen opmetsen den muer affgevallen in Ste.-Michielcloostere aenden Schelde ontrent het Blockhuys. Actum VI^a Octobris anno 1578.

Gecomitteert Jan van Santvoort, Schepene, Joos vanden Cruyce, Adjoinct, de Coronels Jaspar van Zurck ende Pauwels Doecker, om hun naeden noen te vinden in Ste.-Michielscloostere ende aldaer te openen den muer van tselve cloostere aen het *Root Kraenken*, ende af te trecken de strate door tselve cloostere, volgende den patroon ende contract daeraff synde ende met den religieusen van tselve convent eertyts byder stadt aengegaen. Actum VI^a Octobris anno 1578.

Daernae is by myne Heeren geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere met eenige vande Coronellen die daertoe best sal oft selen moigen verstaen, de voors. openinge ende straete sonder vertreck doen effectueren, ende, tselve doende, die door te trecken van voren tot achter tot opt Schellekenspoorte, ten eynde men aldaer mach hebben den doorganck van deen straet in dandere, alsoo tselve behoort.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Tresoriers ende Rentmeestere, ende Meester Jan Gillis, Pensionaris, om met Janne van Niverseel, Rentmeestere vande Staten van Brabandt, nopende tgene denselven soude moighen competeren in respecte vande quote ten laste deser stadt aff te rekenen. Actum VI^a Octobris anno 1578.

Geordonneert (gehadt het advys vande Coronellen derselver stadt,) dat Jan vanden Steene, Aerdt Bormans ende Robrecht Cools vry selen wesen vande wachte ende contributie van dyen, mits doende hun debvoir int feyt vande amonitie, toesicht vande affuyten, opmaeckens ende reperatien vande torens tot bewaringe vanden poedere ende buscruyt, ende goet regard tot andere gelycke nemende, volgende dacte tot dyen fyne op hen gedepescheert. Actum VI^a Octobris anno 1578.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere,

Meester Pauwels Schuermans, Meester Nicolaes de Voigt, Schepenen, Meester Henrick de Moy, Secretaris, Heer Jan van Schoonhoven, Ridder, Oudt-Borgemeestere, Heer Jacob van Berchem, Ridder, Deken vande Halle, Joos vanden Steene ende Valerius van Dale, Wyckmeesters, Jaecques van Yewerven, Adjoinct, Adriaen Bardoul, Deken vander Meerssen, Jan van Geneyge, Raetsman ende Deken vande Bereyders, ende Jan de Bie, Deken vande Cuypers, om taenhooren de rekeninge van Jan van Steenwinckel, Tresorier vanden jare van LXXVII[tich], van dadministratie byden selven over deser stadts innecomen gehadt, de quitantien over te nemen ende desaengaende al te doene tgene behoort tot sluytinge derselver rekeninge exclusive. Actum Lunæ VI[a] Octobris anno 1578.

Gecomitteert Joncker Gillis Martselaer, Joncker Willem Borrewater, Schepenen, ende Meester Willem Martiny, Greffier respective deser stadt, omme gesamenderhandt hen te transporteren ende te compareren neffens Syne Excellentie, ende Syne voors. Excellentie te remonstreren ende vuyten name ende van wegen deser stadt te kennen te geven dat alsoo Marten Neyen by acte vande Weth alhier is gecomitteert tot het verhueren ende benefitieren vande huysen, erven, plaetsen ende materialen gestaen ende gelegen inde casteelplaetse alhier, ende den eedt gedaen heeft om tselve, nae syn beste vermoigen ende tot meesten proffyte deser stadt, te volbrengen ende hem voorts in als soo quyten ende dragen dat deselve stadt mach ghestaen neffens dengenen die daerinne soude moighen bevonden worden gerecht te syne, ende dat onder andere vande articulen der instructien hem byde voors. stadt desen voors. dienst ende offitie aengaende gegeven, hem by het V[e] articule wordt belast alle parsoonen, soo in dienste van Syne Excellentie wesende als ander vanden ghevolge, een, twee oft meer huysen ende cameren ingenomen hebbende ende deselve bewoonende, te doen delogeren in mindere huysen ende plaetsen, om alsoo by goeden ordre, nae comoditeyt ende bequaemheyt der plaetsen, eeneniegelyck soo vanden edeldom, domesticquen, guarde als anderen gevolge, elck nae qualiteyt des parsoons, nae vermoigen, rontsomme den huyse ende wooninge, daer nu ter tydt Syne voors. Excellentie gelogeert is, metter tydt

ende beste opportuniteyt gelogeert te worden, ende oyck dese voors. stadt (mits verhuerende derselver huysen ende plaetsen,) proffyt daervan tot onderhoudinge derselver soude moigen genieten, ende want denselven Neyen groot obstacle, beletsel, diverse injurien ende dreygementen int exerceren ende bedienen van synen voors. last ende offitie, by sommige soo domesticquen, helbardiers als andere officiers van Syne voors. Excellentie, dagelycx aengedaen wordt ende alsoo nyet sonder peryckel syns levens deselve syne offitie nyet te recht volgende synen eedt en can bedienen, dat Syne voors. Excellentie gelieve dinstructie desselfs Neyen tapproberen ende aggreeren, ende dyenvolgende te doen interdiceren, door Syne voors. Excellentie hoeffmeestere, stalmeestere, capiteyn vande guarde oft andere die tselve soude moigen aengaen, dat sy heure supposten ende domesticquen, soo van Syne Excellentie als vande garde ende andere vanden ghevolge, verbieden ende bevelen, opde pene van inde ongenade van Syne Excellentie te comen ende voorts gecorrigeert te worden nae gelegentheyt vander saecken, denselven Gecomitteerde Marten Neyen laeten rustelyck ende vredelyck synen last ende offitie volvueren ende volbringen, sonder hem, met woorden oft met warcken, in eeniger manieren te misdoen oft misseggen, door hemselven oft yemanden anders, ende tachtervolghen synen last ende comissie hem byder stadt gegeven, opdat door alsulcken ordre daer gestelt synde, Syne Excellentie ende gevolge mach gedient worden ende de stadt daervan het proffyt genyeten. Actum VI^{a} Octobris anno 1578.

Geordonneert den Onderschouteth deser stadt Cornelis van Mansdale, Marten Nyen, Gecomitteerde tot het bewindt vande huysen vanden casteele, soo by Syne Excellentie als deser stadt, te assisteren in allen tgene daerinne hy byden voors. Gecomitteerde tot effectuatie van synen last sal wesen versocht, de onwillige te doen verhuysen ende delogeren, ende de verhuerde huysen te doen ruymen, by vuytsettinge van hunnen panden oft aentast van hunnen parsoon, ende denghenen die eenige insolentie ende onbehoorlyckheyt selen voortstellen te apprehenderen, om ten exemple van eenen anderen gecorrigeert te worden, ten eynde de erven ende huysen vander selver plaetsen behoorlyck moigen worden

gebeneficieert tot behoeve vanden ghenen die men sal bevinden daerinne gherecht te syne, tot welcken eynde de voors. Onderschouteth, ingevalle des noot sy, sal moigen versuecken bystandt aenden Capiteynen vande garde van Syne Excellentie ende de gulden oft wycken aldaer de wacht houdende, alsoo tselve der stadt gerechticheyt is raeckende. Actum VIII[a] Octobris anno 1578.

Alsoo myne Heeren syn geadverteert ende geinformeert dat diversche Capiteynen deser stadt hen dickwils ende menichwerven syn absenterende ende vuyt dese stadt vertreckende, sonder voorgaende wete ende consent van hunnen Coronellen daeronder sy syn resorterende, ende dat onder tpretext dat byder ordonnantie opt feyt vande wachte den XII[en] Decembris lestleden gepubliceert, ende andere daernae ghevolgt, daeroppe nyet versien noch geordonneert en is, hoewel tselve seer noodich ende behoorlyck is tot voorderinge, versekeringe, ruste, vrede, tranquilliteyt ende eendrachticheyt deser stadt, Soo ist dat mynen Heeren begeerende ende willende daerinne versien, om alle periculen, swaricheden ende inconvenienten (die mits ende door derselver Capiteynen absentie souden moighen geschieden,) te verhinderen ende te verhueden, met voorghaenden advyse derselver stadt Coronellen, hebben geordonneert, belast ende bevolen dat van nu voortane nyemandt vande Capiteynen hem sal vervoorderen oft moigen vertrecken ende absenteren vuyt of buyten derselver stadt mueren oft poorten, sonder ierst ende alvorens van haer vertreck oft absentie geadverteert te hebben synen Coronel daeronder hy staende is ende vanden selven daertoe consent vercregen ende verworven, opde pene van ses guldenen by elcken der contraventeurs, soo dickmael tselve geschieden sal, te verbeuren, tappliceren ende te bekeeren tot behoeve van het vendel wyens Cappiteyn hem sal absenteren, mitsgaders dat sy by hunnen Coronellen selen comen soo dickwils sy byden selven ontboden selen wesen, ende dat op gelycke pene. Actum VIII[a] Octobris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Carel Lippens, deser stadt bode, hondert XXII guldenen IIII stuyvers eens, ter saecken ende volghende de specificatie daeraff overgegeven. Actum VIII[a] Octobris anno 1578.

Gegunt ende geaccordeert Henricken de Vos het gesworen clerckschap vande Weesmeesterscamer deser stadt, mits doende den eedt ende opde wedden ende gagien respective daertoe staende. Actum VIIIa Octobris anno 1578.

Myne Heeren hebben (met voorgaenden aengeven ende advys vanden Wyckmeesters, Dekens respective vande dry Hooftambachten ende Gulden deser stadt,) Meester Jan de Pape, Schepene alhier, in recompense vande getrouwe diensten die hy deser stadt, soo int waecken snachts opt stadthuys alhier als anderssints gedaen heeft, sedert het vertreck vande Duytsche knechten IIa Augusti 77, gegunt ende geaccordeert, (ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere tselve te achtervolghen ende effectueren,) de somme van drye hondert guldenen lyffpensioens, staende tot synen ende synder huysvrouwen lyven, hoewel deselve Wyckmeesters ende Dekens denselven de Pape wel meer nae heysch syns diensts waren gunnende ende gegeven souden hebben, indyen den staet deser stadt dat vermoigen hadde, met conditie nochtans dat de voors. de Pape schuldich ende gehouden wesen sal inden selven dienst van hier des nachts opt stadthuys te blyven, gelyck hy dat tot noch toe gedaen heeft, te continueren, geduerende dese troubelen ende nyet langer; ordonnerende oyck den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Meester Jan de Pape, voor het voorleden jaer ende doncosten by hem gedaen, vuyt te reycken ende te betalen dry hondert guldenen eens. Actum VIIIa Octobris anno 1578.

Myne Heeren (gesien hebbende dattestatie ende vercleeren vande Gedeputeerde van Vlaenderen, van dat sy ende nyemandt anders ten huyse van . . . . (*sic*) van Millen, woonende *inden Ploech* inde Wolstraet alhier, syn alleenlyck vuyt vrindtschap ende geaccomodeert te wordene logerende,) hebben by provisien ende tot dat anders sal wesen geordonneert, ende consenteren, mits desen, dat men denselven van Millen sal laeten ghestaen opde assysen soo van wyn als bier, mits betalende poortersassyse. Actum VIIIa Octobris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Marten vuyten Eeckhoute,

procureur tot Broechem, ter causen van seker proces deser stadt raeckende, daerinne hy gedient heeft, de somme van achthien guldenen XII stuyvers. Actum ut supra.

Alsoo de haestige siecte dagelycx, Godt betert, meer ende meer is voortgaende ende dat oversulcx myne Heeren, daerinne willende versien nae hun vermoigen, geraden vinden dat men de ruyen ende wateren binnen dese stadt soo dikwyls alst moigelyck is verlaete, soo ist dat de voors. Heeren geordonneert hebben ende ordonneren, mits desen, allen den Spuymeesters deser stadt van dat sy metten iersten ghetyde ende alle andere navolgende, gedurende den tydt van XIIII dagen, int vloeyen, optrecken selen alle de voors. spuyen ende deselve laten openstaen tot dat het hoochste water is, ende soowanneer dat het water wesen sal tsynen leechsten, selen de voors. Spuymeesters alsdan heure spuyen wederomme sluyten ende ten leechsten water deselve optrecken, ende met alder vlieticheyt het water laeten affloopen, om de ruyen te spoelen, schueren ende suyveren; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere tselve oversulcx te doen effectueren ende met Willem Dickbier, moelder inden watermoelen op St.-Jansbrugge, te overcomen in respecte vande voors. XIIII dagen vanden interest die hy ten aensien van syne pachtinge middelertydt soude moighen geraken te lyden, by dat hy door het afflaeten vanden voors. water nyet en sal connen ghemalen. Actum IX[a] Octobris anno 1578.

Gecomitteert Henrick Quintet om by provisien te wesen Capiteyn onder den Coronel Doeckere, resorterende vande Munte voorby St.-Andries ende daerontrent. Actum IX[a] Octobris anno 1578.

Alsoo onder andere den Leden deser stadt was verthoont opden Breeden-Raedt, gehouden den IX[en] dach van October, hoevele der stadt daerane was gelegen dat het stadthuys metten iersten soude worden herbouwt, ommers ten minsten gebrocht onder tdack ende int drooge, ende hoe nootelyck oyck was dat de stadt soude worden versien van sekere tamelycke quantiteyt soo van coren als van buspoeder,

lonten ende andere munitien, ende dat deselve Leden waren versocht dat, om te becomen de penningen daertoe nootelyck, sy souden willen consenteren dat de hoochselen vanden imposten van twee stuyvers op elcke tonne biers ende eenen braspenninck ende vier myten op elcke viertele teruwen meel, die inden voorgaenden jare waren gecontinueert voor eenen jare, expirerende den iersten dach van Februarius naestcomende, op een nieuws souden worden gecontinueert ende verlengt van dan aff, den tydt ende termyn van sesse oft emmers vier jaren, Soo ist dat de voors. Leden, daerop geleth hebbende, elck van hun hebben vercleert soo hiernae volgt, te wetene: de Oude-Schepenen, dat sy daerinne consenteerden voorden tydt van vier jaeren, ende de Wyckmeesters voorden tydt van drye jaeren, behalvens dat daertoe souden worden ghecomitteert dry parsoonen, eenen vuyter Weth, eenen vanden Wyckmeesters ende eenen vanden Ambachten, die daeraff souden hebben het bewindt ende administratie, ende gheenen innecoop noch betalinge en souden moigen doen dan by hun dryen te samen onderteeckent, ende oyck die penningen nieuwers elders toe en souden moigen employeren dan totten bouw vanden stadthuyse ende innecoop vande munitien. Ende die vanden Ambachten hen geconformeert mette opinie vande Wyckmeesters, behalvens dat totten bewinde ende administratie vanden voors. penningen souden worden gecomitteerd meerder getal van parsoonen. Ende dyenvolgende hebben myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere der voors. stadt geaccepteert het voors. consent voorden tydt ende termyn van drye jaeren, hebbende voorts gecomitteert totten herbouw vanden stadthuyse Joncker Janne van Stralen, Buyten-Borgemeestere, als Superintendent, Meester Niclaes de Voigt, Schepene, Valerius van Dale, Wyckmeestere, Franchoys Schot, Pauwels Luydincx, cooplieden, ende Janne Daems, om hetselve warck te voorderen, te beneersten ende te volmaecken; hebbende oyck geordonneert dat vande penninghen vanden voors. consente jaerlycx selen worden geemployeert, tot munitien ende alle tgene des aengaet, de somme van vyff duysent guldenen; daertoe oyck gecomitteert hebbende Meester Nicolaes de Voigt ende Janne van Santvoort, Schepenen, ende Jaspar van Zurck, Coronel, om den incoop

vande voors. munitien te doene ende deselve voorts te betalen, ter ordonnantie van Mynheer den Buyten-Borgemeestere Stralen, denselven Heere daertoe authoriserende mits desen. Actum respective den IX^{en} ende XIIII^{en} dach van October, IX^{en} van Januarius, den XVIII^{en} van Februarius ende VII^{en} van Meert, anno XV^{c} achtenseventich ende negenentseventich.

Instructie voorden clerck vande Crane, om te gevueglycker te doen onderhouden dordonnantie opt stuck vande Crane, gepubliceeert den II^{en} Augusti 1578 ende besundere het XXXVIIIe articule derselver.

I. Inden iersten, dat den clerck vande Crane sal syn een poorter deser stadt ende daeraff doen blycken, aleer hy tot het voors. offitie sal aenveerdt worden.

II. Item, geadmitteert synde by acte vande Weth, sal gehouden syn eedt te doene van goet ende getrouw te syne dese stadt, besundere int feyt van synder offitien, ende de voors. ordonnantie vande Crane, sooverre hem die raect, mitsgaders dese instructie, punctuelyck te onderhouden. Ende vername hy eenige saecken der stadt, der voors. ordonnantie ende dese instructie tegengaende, dat hy tselve goets tydts sal aengeven den Craenmeestere nu synde oft die by tyden wesen sal, om daerinne versien te worden, ende goede toesicht nemen dat het recht vande Crane gade worde geslaghen ende den coopman volgende dordonnantie gerieft.

III. Sal voorts gehouden syn conterboeck te houden tegens het boeck vanden Craenmeestere ende daerinne, van ure tot ure ende van dage tot dage, partinentelyck op te teeckenen alle de goeden van buyten aencomende den Craen subject synde, mitsgaders den naem vanden coopman oft schipper ende de qualiteyt oft quantiteyt vanden ghoeden, soo sy van tyde tot tyde deen voor ende dander nae aengebrocht ende vercleert selen worden, metten gesetten loon daertoe staende, ten eynde de coopman op synen tour ende by ordine mach gedient worden volghende den V^{en} articule vande voors. ordonnantie.

IIII. Item, dat hy sal aenveerden alle de billietten vander wynaccysen die by eenige cuypers oft andere parsoonen hem gebrocht selen worden om eenige wynen gewrocht, versleypt oft verhuyst te werdene, om deselve billietten by hem terstont geregistreert te wordene.

V. Ende de voors. billietten alsoo geregistreert synde ende dyenvolgende de wynen daerinne begrepen gewrocht, gesleypt ende verhuyst synde, sal schuldich syn deselve billietten desanderendaegs nae het verwercken, des morgens voorder noenen, wederomme te draghen opt comptoir vander wynaccysen met eene particuliere specificatie, conform de billietten inhoudende attestatie (onder syn handt oft vanden Craenmeestere,) vande gewrochte wynen ende de plaetsen waer die vuytgetrocken syn ende waer die weder syn henen gegaen.

Ende voorts al doen dat een ghoet oprecht ghesworen clerck vande Cranen schuldich is te doene.

Ende voor salaris ende gagien vanden voors. clerck, sal men denselven geven ende laeten volgen, vander stadtwegen, soovele als de portie van een craenkindt alle weken sal gedragen, ter tydt daer een vande offitien vande craenkinderen sal comen te cesseren, alswanneer men tselve sal laeten smilten, ende sal den voors. clerck alsdan wesen het XXIIII[e] craenkindt, ende dit al by provisien ende ter tydt toe dat, gesien het debvoir ende succes van desen, anderssints sal wesen geordonneert ; ordonnerende mits desen den voors. Craenmeestere de betalinge vande voors. portie van eenen kraenkinde den voors. clerck alle weken te betalen, ende overbrengende dese instructie, admissie vanden clerck ende quitantie, sal den voors. Craenmeestere worden gepasseert in rekeninge. Geresolveert ende gearresteert VII[a] Octobris 1578.

Is by denselven myne Heeren geordonneert Joris Vreven om te wesen clerck vanden Crane, mits hem regulerende volghende de voors. instructie, ende heeft dyenvolghende, nae exhibitie van syne poorterye, gedaen den eedt hiertoe gherequireert. Actum IX[a] Octobris anno 1578.

Gecomitteert Willem Schuyt, Meester Gileyn de le Cigne, Meester Peeter van Liere, Meester Jan Bacx, Meester Lucas de Mera, Meester Michiel Cnobbaert, Jan Damandt ende Baltasar van Vlierden, Oude-Schepenen, om met den seven Coronellen deser stadt (denselven insgelycx mits desen comitterende, ende in plaetse van Mynheer den Borgemeestere Stralen, Jan Damant,) van stonden ane in alle de wycken ende hunne vendelen deser stadt respective om te gaen, gelyck sy hun onderlinge met malcanderen selen verdeylen, om dyenvolghende te verwillighen ende induceren de borgeren ende Supposten tot goetwillige leeninge op obligatie vande Staten op rente, nae inhoudt der instructie daeraff synde, ende dyenvolghende tot onderteeckeninge vande billietten ende beworp vande obligatie die hun selen voorgehouden worden, ende voorts hun te reguleren volghende de patente van Syne Hoocheyt vanden IIII^en^ deser maendt ten selven fyne hen gelevert, mits de pregnante nootelycke redenen int narratiff derselver verhaelt ; authoriserende mits desen den voors. Oude-Schepenen, mitsgaders den Coronels ende Capiteynen, om ten selven fyne respective te comitteren ende employeren de Wyckmeesters, Lieutenanten oft Supposten van hunnen vendelen die sy respective tot beter directie vander saecken ende tot derselver inductie selen bevinden te dienen. Actum X^a^ Octobris anno 1578.

Gecomitteert Mynheer den Borgemeestere Joncker Jan van Stralen ende Willem de Vos, Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Meester Jan Gillis ende Meester Engelbert Masius, Pensionnarisen, om met den gedeputeerde vande Hensesteden te comuniceren opde propositie ende aengeven byden selven op eergisteren mynen Heeren de Wethouderen aengegeven. Actum X^a^ Octobris anno 1578.

Gedeputeert Cornelis Prunen, Tresorier, Jan de la Faille, Jan vanden Steene, Aerdt Borremans ende Robrecht Cools, om met den Gedeputeerde van wegen Syne Excellentie hen te vinden inde Predicharenkercke ende aldaer te verstane totter toesicht vanden scheymuer volgende dordonnantie van Syne Hoocheyt. Actum X^a^ Octobris 1578.

Geordonneert den Comissarisen ende hunnen Gecomitteerde

ter saecken nabeschreven, Philips van Mechelen, Deurweerder vander Majesteyt Rade van Brabandt, te geven ende te betalen eenen stuyver voor elcke sommatie die hy sal doen aende deffaillanten soo vanden draghen van zyde laecken, hooftgelt, X[e] ende den hondersten penninck, ende anderen ongelden nu lest voorgaende geconsenteert. Actum X[a] Octobris anno 1578.

Myne Heeren hebben vollen last gegeven Philips van Mechelen, Deurweerder vanden Rade van Brabandt, als dat hy vuyt crachte vande opene brieven van executorien inden voors. Rade van Brabandt byde voors. Wethouderen ende Leden deser stadt verworven, sal de facto executeren alle de defaillanten, soo ter causen vanden ongelde van tdraghen van syde laeckenen, hooftgeldt, weeckgeldt, X[e] ende honderste penningen, als van allen anderen ongelden byden Staten van Brabandt ende dese stadt geconsenteert; ordonnerende ende bevelende nyettemin onsen dienaren ende cluyvers dat sy den voors. Deurweerder inde selve executie selen doen alle behulp, bystandt ende assistentie, sooverre sy byden voors. Deurweerdere daertoe selen worden versocht, ende dat op hunnen redelycken salaris, die sy opde voors. deffaillanten selen moigen verhalen. Actum X[a] Octobris anno XV[c]LXXVIII[tich].

Gecomitteert Anthonis van Mansdale, Policymeestere, ten eynde hy van stonden ane ende sonder langer vertreck, om te doen vermaecken de kassye vande Kerckstraete loopende van St.-Andries oistwaert naede Boxstege; authoriserende denselven Mansdale om de onwillige proprietarisen realiter te bedwingen tot contributie van het voors. vermaecken vander straten. Actum XIII[a] Octobris 1578.

Is by mynen Heeren (gehadt het advys vanden Coronels,) geordonneert dat Michiel de Roux, opperclerck vanden Rentmeestere van Syne Majesteyt, mits syne continuele occupatien opt comptoir, sal vry ende exempt wesen vande wacht, mits byden selven contribuerende ses stuyvers ter weken tot behoeff van het vendel. Actum XIII[a] Octobris anno 1578.

Een ordonnantie op sekere specificatie by Meester Willem Silvius overgegeven van vyffentnegentich guldenen ende XVIII stuyvers, ter causen van diversche partyen by hem gedruct voorde stadt. Actum XIII^a Octobris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy de XXV^c ende XI guldenen ter saecken vanden coop van het vyffde deel, mitsgaders de XXIX £ X schellingen Brabants erfflyck, toebehoort ende ghecompeteert hebbende Michiel Loupes int vierendeel dat wylen Joos Draeck synen grootvader vanden Borchgrave van Antwerpen te leene was houdende, in seker deel toebehoorende die van Sombeke alias van Deurne inden riddertol gelegen binnen der stadt van Antwerpen int drooge ende natte, inden jocktol, wage metten vuytslage, thiende visch, ende voorts met allen anderen syne toebehoorten, eertyden, naede doot des voors. Joos Draex, hebbende toebehoort Jouffrouwen Clara Draexs, syne dochter, des voors. Marcelis moeder was, by Pauwels Robyns ghecocht ende den palmslach ontfanghen voor Heeren Cornelis Prunen, Tresorier, ende Peeter Panhuys, Rentmeestere deser stadt, tot derselver stadt behoeve (volghende de coopcele ende anderen bescheede daeraff synde, hierane gehecht,) selen nemen vuyter Cassen vanden penninghen vander Reductien, omme die vuytgereyct ende gegeven te worden Jouffrouwen Marie vander Ee, hebbende deselve vuyt crachte van sekeren haren vonnisse, by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gewesen in date respective den VIII^en ende XXVII^en Augusti XV^c LXXIII^tich, ende nae voorgaende brieven van octroye ende consente van Onsen Genadighen Coninck als Hertoge van Brabandt daerop verleent ende den brieven van requisitorien aenden Stadthouder ende Leenmannen vanden leenhove des voors. Borchgrave, hebbende doen vercoopen by Janne vanden Bossche, ghesworen oude-cleercooper deser voors. stadt, in ende voor tleenhoff voors., dwelck men houdende is inde herberge genaempt *Bosschayen*. Actum XIII^a Octobris anno 1578.

Geordonneert, ut supra, dat sy de XVI^c XL guldenen ende V stuyvers eens, ter saecken vanden coop vande helft vanden een vyffstendeel metter helft van een rente van XV £ XVII schellingen VI deniers Brabants erfflyck, toebehoort

ende ghecompeteert hebbende etc. ut supra, eertyden, naede doot des voors. Joos Draeck mette andere helft vanden voors. vyffsten deele ende mette ander helft vande voors. rente van XV £ XVII schellingen VI deniers Brabants erfflyck, toebehoort hebbende Francisco Davila ende Jouffrouwen Anna Draeck, syne huysvrouwe, die tvoors. vyffste deel mette voors. rente van XV £ XVII schellingen ende VI deniers Brabants erfflyck opden V^en^ Decembris anno LI hebben gespleten, ende de voors. eene helft vercocht aen Jeromino Loupes ende Jouffrouwen Clara Draeck, vader ende moeder des voors. Michiel Loupes, by Pauwels Robyns ghecocht ende den palmslach ontfangen voor Heeren Cornelis Prunen, Tresorier, ende Peeter Panhuys, Rentmeestere deser stadt, tot derselver stadt behoeve (volghende de coopcele ende anderen bescheede daeraff synde, hierane gehecht,) selen nemen vuyter Cassen ende penninghen vander Reductien, omme die vuytgereyct ende gegeven te worden Jouffrouwen Marie vander Ee, hebbende deselve vuyt crachte van sekeren haren vonnisse by myne Heeren Borghemeesteren ende Schepenen voors. gegeven in datis respective ut supra. Actum ut supra.

Geordonneert Marten Neyen, Gecomitteerde etc., Willem de Rouck, Raedt ende Commis vanden Finantien, te laeten volghen voor eenen schinck ende gratuiteyt de ses stucken spoellinge gestaen inde poorte vanden casteele. Actum XIIII^a^ Octobris anno 1578.

Geordonneert Marten Neyen, als Gecomitteerde tot het benefitieren vande huysen, erffen ende materialen ghestaen inde casteelplaetse, te laeten volghen den Tresoriers ende Rentmeestere de twee poorten, staende achter de groote poorte was vanden casteele, ende deselve te doen priseren ende memorie ende rekeninghe daeraff te houden. Actum ut supra.

Geordonneert, op sekere specificatie, den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy doen visiteren de wegen ende steenwech van Borgerhoudt, om, hun rapport gehoort, voorts geordonneert te worden soo behooren sal. Actum XV^a^ Octobris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy, volghende het overcomen metten Cappiteynen, denselven voor brandt ende licht, elck voorde wacht van hun vendele, selen vuytreycken drye guldenen eens, maeckende sdaegs . . . . (*sic*) ende dat vanden XV^en^ Octobris totten XV^en^ Aprilis, waermede de Capiteynen hun selen tevreden houden. Actum ut supra.

Geauthoriseert den gesworene van Borgerweert om den volmaecten lapdyck van Borgerweert voors. op te nemen, tot welcken eynde sy selen moigen nemen alsulcken parsoonen tot hunder assistentien als sy selen bevinden te behooren. Actum XX^a^ Octobris anno 1578.

Gecomitteert Meester Jan de Pape, Schepene, met Aerdt Vleminck, Jannen Merten, Franchoys van Lemens, Domydicus de Baenst, Jan Baseliers ende Philips van Halle, tsamen ende besundere elck van hun die daertoe best sal connen verstaen, te doen stoppen den waterloop comende vuyt de vaert door Borgerhoudt naeden Schyn, ende deselve te doen versien met eenen duyckelaer op des noot sy, sulcx dat het water vanden Schyn daerdeure nyet en worde gehindert, mitsgaders de ruyen deser stadt doen suyveren ende ruymen, ende de vaert buyten deser stadt te doen graven ten cost vanden geinteresseerden ende dengenen die men bevinden sal daerinne gehouden te syne, tot welcken eynde sy tallen occurrentien selen moigen assumeren Janne Daems tot heurder assistentien. Actum XX^a^ Octobris anno 1578.

Rescriptie op dadvys vande Camere des aydes opde instructie opt faict van de collectatie vande generale middelen ende annominatie vande Officieren.

De Wethouderen deser stadt van Antwerpen ende Charles de Beaulieu, Comissaris vande generale middelen, gesien dinstructie hen by Uwer Eerw. overgesonden opt faict vande collectatîe vande generale middelen over de coopmanschappen vuyt ende binnen deser stadt respective gebrocht ende gevuert, bevinden deselve goet te wesen ende seer

wel te dienen om de voors. collectatie behoorlyck teffectueren, hebbende tot dyen eynde (volgende Uwer Eerw. versoeck,) geannomineert den parsoonen hieronder gestelt tot den dienst daertoe sy syn gedesigneert, dewelcke sy houden voor bequaem ende souffisant tot der executie desselffs. Ende hoewel Anthony van Male heeft acte apart van myne Heeren den Staten om te wesen boeckhoudere, soo hebben wy nochtans denselven gestelt tot pasportschryvere, ende voor boeckhouder totten affganck geannomineert Henrick van Surck, als deselve daertoe respective bequaemste vindende, tselve nyettemin remitterende Uwer Eerw. discretie. Nopende voorts de gagien, en souden de voors. Wethouderen ende Beaulieu des beruerende noch ter tydt nyet sekerlyck connen geadviseren, alsoo men ierst ende alvorens met den Collecteur Wolffwinckel sal moeten aengaen een nieuw contract, dwelck gedaen, sullen alsdan Uwer Eerw. daerinne moigen ordonneren soo sy volghende den arbeyt ende last derselver Gecomitteerde selen bevinden te behooren, soo sy hun daertoe syn gedraghende.

Annominatie vande Officiers byde Wethouderen der stadt van Antwerpen ende Charles de Beaulieu, Commissaris vande generale middelen totten ontfanck ende toesicht vande generale middelen over de coopmanschappen vuyt ende binnen deser stadt voors. gevuert ende gebrocht wordende, volgende dordonnantie van myne Heeren vande Camer des aydes in data . . . . (sic).

Gillis Wolffwinckel,	Ontfanger van generale middelen opden Warff.
Henrick van Surck,	boeckhouder desselffs vanden affganck.
Anthonis van Male,	paspoortschryvere.
Wouter Bol,	boeckhouder vanden opganck.
Guillaume Succa,	Collecteur van het Hessenhuys.
Nicolaes Serroyen,	boeckhoudere.
Coenraerdt de Brier,	paspoortschryver tegen het van noode is.

Contrerolleurs vande paspoorten per Wolff:

Peeter Lermite,
Jaspar Jacot,
Henrick Philips per Johannem Santvoort.

Ter ordonnantie van myne Heeren voors. den XXI[en] Octobris anno 1578.

Is by myne Heeren totten parsoonen gedenomineert in seker acte in data den VI[en] Octobris nopende daffscheydinge vanden mueren vande Minnebroeders ende Predickheeren, oyck gecomitteert den Tresorier Cornelis Prunen ende besunder om mette Gedeputeerde van Synder Excellentie, opden IX[en] Octobris oyck lestleden, te besoigneren opde affscheydinge vande Minnebroeders. Actum XXI[a] Octobris anno 1578.

Antwoorde aen Syne Hoocheyt opt appoinctement gestelt in margine vande requeste van die vande Confessie van Ausburg.

Veu par le Magistrat de la ville d'Anvers l'appoinctement de Vostre Altèze du Xe de ce moys sur la requeste de ceulx de la Confession d'Auspourch, afin qu'il plaise à icelle Vostre Altèze les acomoder de deulx églises à l'exercice d'icelle, remectant Vostre Altèze la disposition de la dicte réquisition aux dicts du Magistrat, supplient que le bon playsir d'icelle soit d'y pourveoir ainsy qu'elle treuvera convenir pour le bien de ceste ville, come poinct concernant l'authorité de Vostre Altèze, en conformité aussy de de ce qu'il at pleu à icelle en semblable cas disposer à l'endroict de ceulx de la religion réformée, sy semble bien à ceulx de la Loy (par manière d'advis et soubs la bonne volunté de Vostre Altèze,) que par provision on les pouroyt accomoder du grand refaictoire des Carmes et de la neff de St.-Jeorge, (suyvant la désignation à faire par les dicts du Magistrat,) estants ambedeux les lieux fort spacieux et assez amples, moyenant que les remonstrans en tout se gouvernent suyvant l'accord faict avecques ceulx de la religion susdicte,

dont il convient (pour maintenir esgalité et échevir toute jalosie,) que le teneur soyt conform du tout et de poinct en poinct l'un à l'aultre. Remectant néantmoings le tout au bon plaisir de Vostre Altèze. Faict le XXIIe d'Octobre 1578.

Geordonneert Heeren Laureys Heymans, Prochiaen van St.-Andrieskercke, ende den Kerckmeesters derselver, te besichtigen ende visiteren de kercke van St.-Michiels-cloostere, oft men aldaer bequamelyck soude moigen houden de vergaderinge vande catholicquen, gemeynte ende supposten vander prochien van St.-Andries voors. ende doen den ghewoonlycken ende behoorlycken dienst ende exercitie van dyen, welcken aengaende sy egeen dilay oft vertoch en selen gebruycken, opdat men in tydts de ornamenten, reliquien, beelden ende verchieringen in tydts mag amoveren ende transporteren om de saecken totten dienst gerequireert in Ste.-Michiels te accomoderen, mitsgaders de plaetse tot gebruyck van die vande religie in tydts ende ruymen om alle verlies, voorder inconvenient ende schandael voor te comen. Actum XXIIa Octobris anno 1578.

Gecomitteert om te dienen de natie vande Graenvercoopers de naevolghende parsoonen, te wetene Jan van Ryckolt als Deken, ende Henrick Goryssone, Jan de Laet, Jan Huygen, Gillis Meeus, Geert van Houte ende Peeter van Hoye als Oudermans, behoudelyck dat deselve parsoonen inder qualiteyt als boven selen schuldich syn te doen den eedt daertoe staende. Actum XXIIIIa Octobris anno 1578.

Aen myne Heeren.

Geven te kennen de Gedeputeerde totte fortificatie deser stadt, alsoo sy by Uwer Eerw. syn ghecomitteert geweest tot conservatie vande materialen vallende van daffbreken vanden casteele, ende dat myne Heeren de Wethouderen gelieft naderhandt daertoe te comitteren Marten Neyen, met bevel van dat sy hem alle de voors. stoffen ende materialen souden laeten volghen ende hem daeraff laten het eenich bewindt, sonder oyck eenige daeraff te moigen versekeren sonder hunne expresse acte, ende gemerct sy, als

vore, by Uwer Eerw. daertoe waren gecomitteert, met expressen last van die te conserveren tot behoeff vande opmetsinge ende fondeersel vande vesten deser stadt, dat Uwer Eerw. gelieve hen Breeden-Raetsgewyse te verleenen acte van descharge oft ontlastinge vande voors. comissie van conservatie van materialen, inhoudende generael acquit van tgene sy tot noch toe eenichssints totter fortificatie verbesicht hebben.

Ende alsoo sy tot het affbreken vanden casteele hebben moeten employeren groote somme van penningen, bedraghende sommige duysent guldenen, ende dattet wel redene is dat diegene die geniet hebben vande voors. materialen hen deselve penningen oyck restitueren, dat men den voors. Neyen oft andere tgebruyck oft geniet vande voors. materialen hebbende, gebiede dat hy den Fortificatiemeesters promptelyck remboursere van tgene sy by rekeninge selen bewysen totten voors. affbreken becosticht te hebben. Ende alsoo sy oyck belast waren inde selve comissie met het demolieren vanden voors. casteele, om dwelck voorts te doene sy der ghemeynten penninghen oyck souden moeten verbesigen, waeraff sy oyck behooren ontlast te syne, als sy het geheel genyet vande materialen nyet en souden hebben, dat men den voors. Fortificatiemeesters vande voors. comissie ontlaste ende den voors. Neyen daerinne hebbe dat hy hetgene noch aenden voors. casteele behoort ghebroken te worden, terstont affbreke, demoliere ende te nyete doet, opdat de gemeynte daerby mach hebben contentement etc.

Appostille opde voors. requeste.

Myne Heeren, gesien hebbende dese requeste, verclaren dat de materialen in desen geruert syn litigieulx inden Rade van Brabandt, tusschen de stadt ende sekere leveraers in cas van preferentien, ende dat sy by provisien syn gecomiteert om te hebben de bewaernisse ende het bewindt van dyen, tot behoeff vanden genen die daerinne soude worden bevonden gerecht te syne, tot welcken eynde de supplianten syn versocht gheweest om daeraff den last te willen aenveerden, ende mits hunne weygeringe is daertoe geco-

mitteert geweest Marten Neyen, om daeraff pertinente rekeninge te houden, om in tyden ende wylen daeraff te moighen verantwoorden; consenterende daeromme de voors. Heeren, voor soovele in hun is, inde ontlastinge byde supplianten versocht.

Opt IIe, selen de supplianten overgeven, by pertinente specificatie, doncosten by hun gedaen in het affbreken vanden casteele, om, deselve gesien, geordonneert te worden op het versocht remboursement soo behooren sal ende ten eynde deselve oncosten ghebrocht moighen worden in rekeninge, ten laste vanden genen die deselve nae recht gehouden selen syn te draghen.

Ende aengaende de demoliatie vande resterende mueren vanden casteele, selen myne Heeren ramen ende adviseren die middelen daermede tselve metten iersten bequamen saisoene ende tot minsten laste vande stadt, sal moigen geschieden. Actum XXVa Octobris anno 1578.

Gecomitteert Joncker Thomas van Lyere om te wesen Schouteth van deser stadts heerlyckheyt te Waterlande, namentlyck Orderen, Ordamme, Wilmerdonck, Oisterweel ende van tgene onder deselve is resorterende, tselve offitie hem mits desen gunnende onder de emolumenten, baten ende proffyten daertoe staende, ende daerenboven een hondert guldenen tsjaers gagien, mits doende den behoorlycken eedt, ende dat tot wederseggen van myne voors. Heeren. Actum XXVa Octobris anno 1578.

Geassumeert Joncker Thomas van Lyere om te wesen Onderkeurmeestere deser stadt, om tselve offitie texerceren onder de proffyten vande breucken ende emolumenten daertoe staende, ende den eedt by hem te doene opde conditie ende instructie daeraff synde begrepen. Actum ut supra.

Gecomitteert Joncker Carel van Ranst om te wesen Drossaert vanden Kiele, mitsgaders Officier van dandere deser stadts heerlyckheden Borgerhoudt, Deurne ende Wilryck, tselve offitie mits desen hem gunnende onder de emolumenten, baten ende proffyten daertoe staende, ende daer-

enboven twee hondert guldenen tsjaers gagien, mits doende den behoorlycken eedt, ende dat tot wederroepens van myne Heeren. Actum ut supra.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt Hansen Rymenant, ter causen van twee maenden extraordinarisen dienst int pypen gedaen, te betalen XVIII guldenen eens, ende dat vande penninghen van syne entremise. Actum XXV Octobris 1578.

Geordonneert, op sekeren patroon, dat men linierecht sal afftrecken den muer comende aende papenschole, ende dat men aldaer egeen winckelen noch empeschementen en sal moigen stellen. Actum XXV[a] Octobris anno 1578.

Geordonneert dat men voortaen (gelyck men oyck van oudts geplogen heeft,) de ghebreckelycke van te betalen de rapporten vande Heeren hen toecomende van gerapporteerde processen, volgende het boeck vande Greffiers deser stadt, nyet meer sal doen dagen, maer deselve wete doen met yemandt vande Cortte Roeden alhier, ten eynde sy deselve rapporten comen betalen, ende deselve wete gedaen synde ende daeraff blyckende, sal Mynheer den Borgemeestere executie verleenen opde gebreckelycke als vore. Actum XXV[a] Octobris anno 1578.

Gegunt ende geaccordeert den jongen gesellen van tsHertogenbossche acht stadtstoopen wyns, dewelcke den weert inden *Rooden Leeuw* gecort selen worden aen syne accyse. Actum XXVII[a] Octobris anno 1578.

Gecomitteert Peeter Williers om in absentie ende totter compsten toe van Joncker Carel van Ranst, als Drossaert vanden Kiele, Borgerhout, Deurne ende Wilryck, tselve offitie sal (*sic*) gadeslaen ende bedienen. Actum XXVII[a] Octobris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken in handen van Cornelis Lanschot de somme van IcL guldenen, om daeraff rekeninge te houden tot het vervallen vande costen vanden processe dwelck de stadt in

cas van appellatien heeft hanghende, in het camergherechte van Spiers, tegens Joncker Harman van Haetsvelt, ende daeraff te tellen aen Adolff van Osnaburger, onder syne recepisse, dertich overlandtsche daelders, tot lichtinge van de acten vuyten voors. camergerechte, ende noch thien daelders pro arras vanden advocaet daerinne dienende, ende VIII £ Vleems hem competerende van verschoten gelde ende anderssints. Actum XXVII[a] Octobris anno 1578.

Geordonneert den Wyckmeesters deser stadt van dat sylieden, metten iersten ende sonder voorder dilay, omme selen gaen inde wycken alhier ende metten Oude-Schepenen ende Coronellen hun temployeren totter inductien vande borgeren ende ingesetenen te verwilligen tot coopen van renten opde Staten Generael, volghende het concept ende voet daeraff byde generaliteyt ghemaect. Actum ut supra.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voigt, op seker rekeninge vanden Coronel Surch, om metten selven aff te rekenen nopende syn verschoten penningen van salpeeter voor dese stadt, ende te vinden eenich middel om denselven te rembourseren. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Nicolaes tsHagen, Privost vanden Hove, de somme van tsestich Karolusguldenen eens, ende dat in recompense ende vergeldinghe van seker diensten deser stadt gedaen. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te tellen van stonden ane de somme van hondert ende vyftich guldenen in handen van Aertus van Vissenaecken, fourier, om daermede te becostigen ende becomen alle de resterende bedden met hunnen toebehoorten, van noode wesende om te accomoderen de hellebardiers van Syne Excellentie, alsoo de voors. Vissenaecken mits de voors. somme hem daervorens is starck maeckende. Actum XXVII[a] Octobris anno 1578.

Geordonneert den Gedeputeerde totten weeckgelde van stonden ane ende sonder vertreck te doen executeren alle

dieghene die in faulte syn van hun weeckgeldt op te brenghen, ende tot dyen eynde temployeren ende ghebruycken de Deurwaerders ende Officiers vanden Hove, volgende de executorialen ende comissien daeraff synde. Actum XXVII Octobris anno 1578.

Geordonneert Meester Peeter, derffscheyder, aff te maecken den patroon vanden blinden muer van het Minnebroederskerckhoff vande *Gans* aff tot opden egge van dander huys aen dander eynde vanden selven muer comende, ende de linie sooverre inne te trecken, ten eynde men aldaer mochte maecken eenige winckels, om, tselve gesien, voorts dyenaengaende geresolveert te worden soo behooren sal. Actum XXVII Octobris anno 1578.

Geordonneert den Coronels, nae voorgaenden advys derselver, den Capiteynen respective onder hen te belastene alle avont te visiteren de herbergen, lichte huysen, huysen die slapers leggen oft met de weecke worden verhuert ende andere diergelycke, ende dat tot onseker uren tsavonts, snachts oft smorgens, soo hun tselve sal goetduncken, ende te besien oft sy aldaer eenige vremdelingen vinden, ende oft dinwoonders derselver hen hebben ghereguleert volgende der ordonnantie, ten eynde den breuck werde affghenomen denghenen die tegens deselve hebben ghecontrevenieert, welcken breuck sal wesen tot proffyt vanden ghenen die de deffaillanten selen bevinden. Actum XXVII^{a} Octobris anno 1578.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, Jan Damandt, Oude-Schepene, Joos vanden Steene, Wyckmeestere, ende Adriaen Bardoul, Deken vander Meerssen, om te aenhooren de rekeningen van I^{c}XLIIII^{m} guldenen, mitsgaders vande hondert XX^{m} guldenen byde Leden deser stadt by maniere van leeninge opgebrocht tot behoeff vanden lande. Actum XXIX^{a} Octobris anno 1578.

Een acte gedepescheert op Gillis, de conchergie, van VII^{c} LXXXVIII guldenen XI 1/2 stuyvers, ter causen vande maeltydt gehouden opden XXII^{en} Decembris als men de Weth versetteden. 788

Op heden, datum van desen, soo heeft Meester Pauwels Schuermans dobligatie vande vier Leden van Vlaenderen nopende de dyckagie van Borgerweerdt, in data XX Maii 1578, gelevert in handen van Harman Bal ende Jaecques van Yewerven. Actum ultima Octobris anno 1578.

Gecomitteert den Tresoriers ende Rentmeestere met Aerdt Borremans ende Jan vanden Steene, om te visiteren den Eeckhoff deser stadt met hetgene des daeraff dependeert, om hen tinformeren opde misbruycken ende disordren van dyen, concipieren de middelen dienende tot redres desselfls, ende daernae van alles myne Heeren rapport doen, om, tselve gehoort, voorts geordonneert te worden tot bestedinge vanden oncosten, affdanckinge vande onnutte parsoonen ende anderssints, hetgene des men tot meesten oirboir deser stadt sal bevinden te behoorene. Actum III[a] Novembris anno 1578.

Is by myne Heeren, gesien hebbende dacte van Syne Hoocheyt in data den XXIX[en] Octobris 1578, belanghende het vergaderen vanden Breeden-Raedt op het versien vandé kercken, begeert by die vande Confessie van Augsbourg, geresolveert dat, gemerct deselve vande Confessie voors. gegunt ende geaccordeert syn, boven de voorgaende plaetsen voor kercken, den beuck van St.-Joriskercke ende den pandt vande Vrouwenbroeders, dat sy heur daermede behooren tevreden te houden, sonder dat van noode is eenigen Breeden-Raedt voorder daerop te doen vergaderen; comitterende voorts Meester Pauwels Schuermans ende Joncker Adriaen van Eertvelt, Schepenen, ende Meester Willem Martiny, Greffier, om van dese heure resolutie rapport te doene aende Heeren vanden Raedt van Staten van dese Nederlanden. Actum III[a] Novembris 1578.

Geordonneert Jan van Steenwinckel, Tresorier ende Penninckmeestere van Borgerweert, den Secretaris Mesdach, ter causen van seker octroy nopende de dyckagie desselffs polder gelicht, aenden Audiencier vuyt te reycken X guldenen eens, ende aengaende het recht den voors. Mesdach competerende, dat deselve daeraff sal houden note, ende sal men hem ten eynde vande expeditie vander saecken, met meer

andere syne voorgaende diensten, recompenseren soo behooren sal. Actum IIIa Novembris anno 1578.

Geordonneert Meester Nicolaes de Voigt, Schepene, dat hy sal oplichten opde middelen vande twee stuyvers opde tonne biers ende andere hoochselen van eenen braspenninck ende vier myten op elcke viertele teruwemeel, in Novembri lestleden geconsenteert ende ghecontinueert voor een jaer, beginnende den iersten February lestleden ende eyndende den vyffden February anno 1579 toecomende, de somme van seven hondert vyffentwintich Carolusguldenen, ende dat op sulcken tamelycken interest, tsy acht oft thien ten hondert, soo hy ten minsten coste sal connen becomen, met geloefte dat indyen de voors. middelen (mits den diversche andere assignatien daeroppe gedaen,) nyet genochsaem en waren teynden vanden jare ende expireren vande selve om de voors. seven hondert ende XXV guldenen te betalen, dat men deselve somme metten interest van dyen van deser stadtswegen sal doen betalen soo ende gelyck behooren sal; ordonnerende denselven de Voigt de sesse Officialen ende XXI canoniers, elck in synen respecte, te betalen twee maenden soltz oft gagien, te wetene, voorde twee Conestabels, elck tegens XXV guldenen ter maendt, is hondert guldenen ; item, voorden twee Quartiermeesters, elck tegens XVIII guldenen ter maendt, compt LXXII guldenen, ende voorden Munitiemeestere ende clerck, elck XII guldenen ter maendt, compt XLVIII guldenen, mitsgaders voorde XXI canoniers, elck tegens XII guldenen ter maendt, facit vyff hondert ende vier guldenen ; bedragende als vore tsamen ter sommen van seven hondert ende XXV Karolusguldenen, ende dat gerekent vanden XIIIIen Augusti totten XIIIIen Octobris 1578 exclus, nae vuytwysen der rollen daeraff synde. Ende mits brenghende quitantie vanden Capiteyn, Conestabels ende Quartiermeesters, soo ende gelyckerwys als men inde voorgaende betalinge heeft gedaen, sal daermede gestaen ende gelycke somme hem, de Voigt, in vuytgeven synder rekeninge worden gepasseert. Actum Lunæ IIIa Novembris anno 1578.

Geordonneert, onder behoorlycken eedt, te wesen clerck aende Warffpoorte alhier Mathys vande Wiele, ende dat opde

gagien ende wedden daertoe staende. Actum III^a Novembris 1578.

Gecomitteert den Tresoriers ende Rentmeestere, om met Marten Gorems te overcomen nopende syne vacatien vanden III^en Octobris totten XX^en derselver, denselven te betalen ende daeraff rekeninge te houden, om gecort te worden aende bede oft anderssints. Actum III^a Novembris 1578.

Geordonneert denselven te betalen den kassyer LXI guldenen XII stuyvers 40 1/2 myten ende apart rekeninge houden, om den Prelaet van Ste.-Beernaerts te cortten als proprietaris vanden huyse alhier. Actum ut supra.

Is by myne Heeren (gevisiteert de specificatie vande oncosten daeraff Jan Brandt versochte remboursement, vuytdyen hy deselve heeft moeten lyden vuyt oorsaecke vanden arreste op synen parsoon gedaen tot Loven anno LXXV, voor betalinge van verloop van renten daertoe de stadt gehouden was, ende waeraff de requeste mits den voorleden troubelen is ontleegt gehadt, het schriftelyck advys vanden XVI^en Novembris 1577 vanden Tresoriers ende Rentmeestere,) geordonneert denselven Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Jannen Brandt te rembourseren vande voors. somme van tachentich guldenen, ende mits by hem affirmerende by eede de eenenvyftich guldenen ende twee stuyvers, by hem onder meer partyen gepretendeert, inder waerheyt ende vuyt oorsaecken vanden voors. arreste verschoten ende betaelt te hebbene, deselve hem vuyt te reycken ende te betalen, ende sal met de reste van syne pretentien hebben pacientie. Actum IIII^a Novembris anno 1578.

Et juravit de voors. Brandt XVIII^a Novembris 1578.

Alsoo de voors. penningen syn verschoten ter causen van renten ten laste deser stadt, is by myne Heeren geordonneert dat de voors. sommen respective selen worden betaelt vuyter Cassen van Reductien, ende sal men den Rentmeestere daeraff doen hebben behoorlycke aggreatie ende doen passeren in syne rekeninge. Actum XIX^a Novembris 1578.

Alsoo men bevindt by sekere beslotene brieven Ons Heeren

des Conincx van waerschouwinghe ende seker vonnisse daer nae gevoecht, dat derffgenamen wylen Jans de Meyer, in synen tydt Rentmeestere deser stadt van Antwerpen, in ghebreke syn gheweest van te leene tontfangen, by doode des voors. de Meyer, III sisteren rogs tsjaers erffelyck, beseten op VII bunderen bempts tot sGravenwesel gelegen, vanden Coninck als Hertoge van Brabandt in twee distincte leenen gehouden, ende dat de stadt by tyde vande voorgaende rekencamer de goeden des voors. Jans de Meyer thenwaerts ghenomen heeft, op rekeninge ende in minderinge van tghene de stadt pretendeert tegens den voors. de Meyer ter saecken van syne rentmeesterschap, Soo hebben myne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere gecomitteert Jaecques de Bot, omme de voors. leenrente te gaen verheffen inden leenhove van Brabandt tot behoeff der voors. stadt oft andere die men daertoe sal bevinden gerecht te syne, ende daerop te doen stellen voor sterffman Meester Engelbert Masius, Pensionaris derselver stadt. Actum VI^a Novembris 1578.

Een acte byde welcke wordt geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere Joos Heylen vuyt te reycken II^c guldenen van hout. Actum X^a Novembris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere dat men volgende doude costuyme, de Heeren vande Collegie ende andere vande Rekencamer geven sal, ter causen vande verpachtinge, een flambeau, welcken volgende Anthonis Wilam ghelevert heeft in handen vanden conchergie XXXVIII flambeelen die de voors. Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Anthonis selen betalen, ende sal hunlieden gepasseert worden in rekeninge, mits hebbende dese ende quitantie. Actum ut supra.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Janne van Niverseel de somme van X^c guldenen eens, van XX stuyvers het stuck, ende dat in mindernisse ende op rekeninge van tghene des dese stadt aende Staten van Brabandt ten achter mach syn oft worden inde ordinarise bede vanden voors. lande van Brabandt. 1578 den XIIII^en Novembris.

Gelycke acte ter sommen toe van gelycke Xc guldenen.

Gelycke acte van andere Xc guldenen. Actum als vore.

Gelycke acte van andere Xc guldenen. Actum ut supra.

Gecomitteert ende geauthoriseert Tresoriers ende Rentmeestere alhier, om metten iersten te verpachten, den hoochsten daervore biedende, het recht dese stadt competerende inde Coolwage, mitsgaders vanden Jocktol. Actum XVIIIa Novembris anno 1578.

Geordonneert Franchoys Giot, vettewarier, opde Lombaerdeveste, om by provisien te wesen Capiteyn aldaer, in de plaetse van Aerdt van Eede, verhuyst vuyten wyck. Actum XVIIIa Novembris 1578.

Gegeven ende gegunt aen Jan van Berendonck by provisien de soutmate deser stadt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XIXa Novembris anno 1578.

Alsoo men bevindt dat de gegoeyde, palende aenden steenwech van Borgerhoudt, hen dagelycx meer ende meer vervoorderen heure palen te verbreyen, versmallende den eerden wech liggende ter syden de casseye, nyet sonder merckelyke schade ende interest deser stadt, Soo ist dat myne Heeren, om tselve te remedieren ende daerinne te versien, ghecomitteert hebben ende comitteren mits desen Janne van Santvoort, Schepene, Tresoriers ende Rentmeestere, met oyck de Fortificatiemeesters deser stadt, ten eynde sy hun op des voors. is scherpelyck informeren ende soovele doen dat den voors. wech ende palen oft grachten wederomme geredresseert worden opden ouden voet. Actum XIXa Novembris anno 1578.

Alsoo by acte van Syne Hoocheyt, met advyse vanden Princhе van Oraegnien als Lieutenant-Generael ende Gouverneur van Brabandt etc., in date den IIIIen Octobris 1578, geordonneert is gheweest, dat dese stadt soude op heuren cost trecken eenen muer tusschen den beuck ende den choor vande Predickheeren, Soo ist dat dyenvolghende myne Heeren

ordonneren den Tresoriers ende Rentmeestere alhier vuyt te reycken ende te betalen, soo aende arbeyders, kervrachten, savel, calck ende steen, de somme van I^{c} XCIII guldenen ende eenen halven stuyver, al volgende de specificatie daeraff overgegeven by Meester Peeter Frans, Stadtmetser. Actum XIX^{a} Novembris anno 1878.

Geordonneert den Collecteurs vanden wynaccyse tot behoeve vanden Olyftack te laeten volgen daccyse, impost ende hoochsel der stadt competerende, van twee amen Renschen wyns. Actum XX^{a} Novembris anno 1578.

Alsoo myne Heeren te kennen is gegeven byde Gecomitteerde totter correctien vande cohieren ghemaect totten ontfange vanden dyckagiegelde, dat sy bevonden inde selve cohieren, namentlyck XIIIIe ende XVe wycken, gestelt ende vuytgetrocken te syne sekere partyen van lande in masse, ende consisterende in diversche parcheelen toebehoorende eenen proprietaris ende gebruyct by eenen huerlinck, nochtans by twee oft dry diversche huercedullen vuytgegeven ende beginnende deselve by diversche termynen ende jaeren, waerdeuren ende overmits deselve hueren respectivelyck nyet en strecten tot vyftich guldenen jaerlycx, pretendeerden deselve proprietarisen de voors. partyen vry ende ongehouden te syne inde contributie vanden voors. ongelde, nyettegenstaende dat alle deselve parcheelen ende diversche vuytgegeven hueren in een partye ende masse te boecke souden excederen verre de voors. L guldenen; item, ten tweeden, dat eenige guldebroederen pretenderen vry ende ongehouden te syne inde voors. contributie vande huysen hen toebehoorende, soo by hun bewoont als verhuert, vuyt crachte van sekere previlegie die sy seyden hen gegunt te syne, ter saecken van diensten by hun eertyden gedaen inden Ouden Voetboge, ende, ten lesten, dat dAelmoesseniers ende Heylige-Geestmeesters deser stadt pretendeerden van gelycken vry ende exempt te syne inden selven ongelde, ter causen vande huysen hen selven toebehoorende, vuyt crachte van seker marginael appoinctement by myne Heeren hen gegeven, byde welcke in substantie gesegt werdt dat sy souden geexcuseert syn in alle leeningen die men vande borgers deser stadt soude verplichten, ver-

sueckende daeromme de voors. Gecomitteerde dat myne Heeren desen aengaende henne intentie ende declaratie gelieffden te doene, ten eynde sy mochten weten hoe sy hun hadden te reguleren, Soo ist dat myne Heeren hebben verclaert ende verclaren, mits desen, voor soovele den iersten poincte aengaet, dat alsulcke gesepareerde partyen oft landen by parcheelen verhuert, dewelcke in masse excederen de somme van vyftich guldenen, nyet en selen vry noch exempt wesen, maer schuldich wesen gelyck andere te contribueren, als een saecke waeraen het welvaren deser stadt is dependerende, ende, nopende het tweede, dat onder het previlegie aldaer geruert ende andere diergelycke oft anderssints, pretenderende vrydom onder gelycke pretensien, nyemandt en sal vry noch exempt wesen. Beruerende het III[e] ende leste, verclaren myne Heeren voors. de Aelmoesseniers oft andere dierghelycke egeenen vrydom is toegeseegt dan in respecte van parsonele lasten; dat sy daeromme, mits redenen boven verhaelt, selen gehouden wesen hun te reguleren gelyck henne andere medeborgeren. Actum XX[a] Novembris anno 1578.

Alsoo Mynheer den Grave van Zwartsenborch te meer reysen aende Wethouderen deser stadt van Antwerpen met groote instantie heeft vervolght ten eynde hem soude worden gelevert het huys inde plaetse vande citadelle was, te vorens by hem gebruyct, presenterende voorde selve huysinge gelycke huere soo een ander was gevende, hebbende mede in conformiteyt van dyen de Staten Generael tselve insgelycx begeert, Soo ist dat de Wethouderen, mits diversche respecten, hebben geordonneert ende ordonneren, mits desen, om nyet te vallen in eenich misverstandt met denselven Heer Grave, den Gecomitteerde tot het bewint vander selver plaetsen, dat sy het voors. huys doen ruymen ende ydelen tot behoeve vanden voors. Grave, ende tot dyen eynde tovercomen met den jegenwoordigen huerlinck vande selve huysinge, ten besten ende minste schade hen tselve sal doenlyck syn, nopende het achterdeel dwelck deselve soude moigen pretenderen in respecte van syn verhuysen ende transporteren van syne wynen, bieren ende meubelen, denselven daertoe mits desen authoriserende ende als een saecke beter gedaen dan gelaten. Actum XX[a] Novembris 1578.

Syn by myne Heeren gerequireert ende versocht geweest Jan van Santvoort, Schepene, Jan van Hove, Symon de Decker, Vincent de Smit, Vincentssone, ende Joos vanden Cruyce, ten eynde sylieden metten anderen willen comuniceren ende vinden eenich bequaem middel om Syne Hoocheyt te assisteren ende te succorreren van eenige gracelycke somme van penningen, willende daerinne doen alle debvoir ende neersticheyt. Actum XXI^a Novembris anno 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen alle dage, beginnende op heden datum van desen totten XX^en Martii naestcomende, aende ses Gulden deser stadt, des daegs als sy de wacht hebben selen, de somme van vier guldenen, ende dat in stede ende plaetse van het hout oft vier dat sy tot behoeff vande selve heure wacht aen thien poorten gepretendeert hebben te heysschen oft hebben. Ende ingevalle sy geraecken inde X^e voors. plaetse geene wacht te houden, selen alsdan, na advenant vande wachten die sy selen houden, min hebben. Actum XXI^a Novembris 1578.

Opden XX^en Novembris 1578 is byden Gecomitteerde vande Weth met voorgaende comunicatien tusschen hen ende den Brouwers deser stadt op diversche stonden gehouden ende namaels metten gedeputeerde vande selve Brouwers, het different vanden taxatien vande brouweryen in respecte vanden ongelde gestelt opde weerde vande huysen ende gronden van erven binnen deser stadt (om by leeninge opgebrocht te worden tot behoeff vande dyckagie van Borgerweerdt,) gemodereert ende by voorgaenden rapporte aen myne Heeren vanden Collegie daeraff gedaen in respecte vanden selven dyckagiegelde gestelt soo ende gelyck hiernae volgt :

Den Roosen Hoet inde Nieuwstadt op III^c L guldenen.
Den Bonten Mantel inde Nieuwstadt op III^c L guldenen.
De Dry Coningen inde Nieuwstadt op III^c L guldenen.
De Weerelt inde Nieuwstadt op . . . III^c L guldenen.
De Dry Snoecken inde Nieuwstadt op III^c L guldenen.
De Lelie inde Nieuwstadt op. . . . III^c L guldenen.
De oude Gouwblomme inde Nieuwstadt op III^c L guldenen.

De nieuwe Gouwblomme inde Nieuwstadt op . . . . IIIᶜ L guldenen.

Het Vlies in dOude stadt op . . . IIIᶜ L guldenen.
De Swane in dOude stadt op . . . IIIᶜ L guldenen.
Den Ketel in dOude stadt op . . . IIIᶜ L guldenen.
Het Sweert in dOude stadt op . . . IIIᶜ L guldenen.
De Borcht in dOude stadt op . . . IIIᶜ L guldenen.

De Keyserscroone inde Nieuwstadt op . IIᶜ L guldenen.
Het Vercken inde Nieuwstadt op . . IIᶜ L guldenen.
De Berie inde Nieuwstadt op . . . IIᶜ L guldenen.
Hemelryck inde Nieuwstadt op . . . IIᶜ L guldenen.
Den Engel inde Nieuwstadt op . . . IIᶜ L guldenen.
De Fortuyne inde Nieuwstadt op . . IIᶜ L guldenen.
Den Gecroonden Leeuw inde Nieuwstadt op . . . . IIᶜ L guldenen.
De Sterre inde Nieuwstadt op . . . IIᶜ L guldenen.
De Roose inde Nieuwstadt op . . . IIᶜ L guldenen.
Den Arent inde Nieuwstadt op . . . IIᶜ L guldenen.
Den Tempst inde Nieuwstadt op. . . IIᶜ L guldenen.
Den Ancker inde Nieuwstadt op . . IIᶜ L guldenen.

De Ouwde Leeuwen inde Oude stadt op . IIᶜ L guldenen.
Den Roosen Hoet inde Oude stadt op . IIᶜ L guldenen.
De Sonne inde Oude stadt op . . . IIᶜ L guldenen.
De halff Mane inde Oude stadt op. . IIᶜ L guldenen.
Den Sleutel inde Oude stadt op. . . IIᶜ L guldenen.
Doude Snoecken inde Oude stadt. . . IIᶜ L guldenen.

Aldus gemodereert in respecte vanden ongelde gestelt om by leeninge opgebrocht te worden tot behoeff vande dyckagie van Borgerweerdt als voren, ten voors. dage onslieden present, dese onderteeckent hebbende. Onderteekent : Voigt, Jaecques van Iewerven, Harman Bal, Franchoys Messing, ten versuecke der natie vande Brouwers, Peeter van Leyen, ten versuecke vande natie der Brouwers.

Daernae de voors. moderatie gesien ende gevisiteert synde by myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, is deselve vuyt redenen ende voor dese reyse, in respecte

vanden ongelde vande dyckagie van Borgerweerdt, gelaudeert ende geapprobeert. Actum XXIa Novembris 1578.

Geordonneert, by provisien, Capiteyn onder den Coronel Daems, int quartier van St.-Anthonisstraet, Geert. . . . . (*sic*). Actum XXIa Novembris 1578. (*fol.* 285).

Geordonneert Marten Neyen, Gecomitteerde tot het benefitieren vanden erven ende huysen binnen de casteelplaetse, te betalen aen Janne van Eeckhoven de somme van XXXVI guldenen XVI stuyvers, ter causen van het beleggen met loot den watersteen inde keucken vanden Grave van Swartsenborch. Actum XXIIa Novembris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen op goede rekeninge vande verschenen oft te verschynen ordinarise bede deser stadt aen Jan van Niverseel, de somme van IIm IIIIc XCIIII £ Arthois. Actum XXVIa Novembris 1578.

Alsoo myne Heeren den Staten Generael, inde maendt van Junius anno XVc achtentseventich, hadden aengegaen seker contract met Messr Philippe Cataneo, als gemechticht van Messr Oratio Palvesini, daerby de voors. Staten van hem gecocht hebben gehadt de quantiteyt van dry duysent cargen aluyns voorden ouden prys, op conditie dat hy, Cataneo, in voldoeninge van dyen nemen soude brieven oft obligatien vanden Coninge van Engelandt, dewelcke obligatien sy den Staten tot onderstandt vande ghemeyne saecke hadde gelevert, te vervallen in Octobri XVc LXXIXtich, ende welcke alluynen voorden selven prys ende voor gereet geldt syn overgelaeten aen Baptista Spinola, op reserve nochtans ende expres onderspreeck dat hy, Cataneo, het recht vande XXV schellingen Vleems, der stadt van Antwerpen van elcke carge alluyns competerende, gedraghende tweeentwintich duysent vyff hondert guldenen, alsdan soude moigen voldoen ende betalen met gelycke obligatie vande voors. Coninginne van Engelandt, oft met rente op dese stadt gehipothiceert synde, metten verloope van dyen, gelyck hy in stede vanden prys was ontfangende, waeraff rapport gedaen in Collegio alhier,

hebben geraden gevonden dat men voor het recht vande XXV schellingen, der stadt competerende, soude aenveerden renten op dese stadt behoorlyck geconstitueert metten verloope van dyen, vuyt regard dat dese stadt nyet geraden en was obligatien vande Coninklycke Majesteyt van Engelandt te aenveerden, op welcke conditie het voors. contract is byde Staten gesloten geweest, in regard vanden noot daerinne sy waren om gereet geldt te vinden, ende die vande stadt ernstelyck versocht daerinne te consenteren, Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, genegen wesende om de voors. Staten daerinne te believen ende de gemeyne saecke, voor soovele in hun is, te voorderen, hebben geconsenteert ende geordonneert dat de voors. Cataneo, inder voors. qualiteyt, voorde voldoeninge vande voors. XXII^m V^c guldenen, der stadt sal geven soovele renten op dese stadt, behoorlyck gehipothiceert, metten verloope van dyen, als trecht vande voors. dry duysent cargen alluyns als vore is bedragende; ordonnerende voorts den Tresoriers ende Rentmeestere hen daernae te reguleren, de voors. renten taenveerden ende opt registere te casseren, ende voorts inde rekeninge deser stadt daeraff ontfanck ende vuytgeven te maecken, daer ende alsoo tbehoort. Actum in Collegio den XXVII^en Novembris anno 1578.

Nae desen geresen synde sekere swaricheden opde overleveringe vande rentbrieven die men overnemen soude in voldoeninge vande voors XXII^m V^c guldenen, ende dyenaengaende gehadt hebbende het advys van Tresoriers ende Rentmeestere opde requeste die Mess^r Jan Baptista Spinola heeft overgegeven den XXII^en Decembris 1579, vuytdyen hem dese saecke is concernerende ende op als rypelyck geleth hebbende, Soo is by myne Heeren, collegialyck vergadert synde, geresolveert ende geordonneert den voors. Tresoriers ende Rentmeestere dat sy, conform de voors. acte, selen aenveerden de navolgende brieven metten verloope, te wetene: ierst eenen rentbrieff van VI^c guldenen tsjaers den penninck XII, sprekende op Mess^r Lucas Spinola, sone van wylen Baptista, in date den iersten April XV^c LV voor Paesschen, beloopende in capitale VII^m II^c guldenen ende het verloop van acht jaeren ende een halff, begonst den XV^en April LXXI^tich ende geeynt den lesten Octobris 1579,

bedraegt V^{m}I^{c} guldenen; item noch eenen rentbrieff van I^{c} LXVI guldenen XIII stuyvers erffelyck den penninck XIIe, vander daten als vore, sprekende op Jan Spinola, Lenaertssone, beloopende in capitale I^{m}IX^{c} XCIX guldenen ende XVI stuyvers ende het verloop van acht jaeren sedert ultima Octobris LXXI^{tich} tot ultima Octobris 1579, bedragende I^{m} III^{c} XXXIII guldenen ende IIII stuyvers; item, noch eenen anderen rentbrieff van L guldenen erfflyck den penninck XIIe, vander daten den VI^{en} April anno LVII^{tich} voor Paesschen, sprekende op Franchoys van Surck, beloopende in capitale VI^{c} guldenen ende het verloop van X jaren begonst in April LXIX^{tich} tot in April 1579, beloopt ter sommen van V^{c} guldenen; item, daerenboven noch eenen schultbrieff onder den grooten segel in date den XII^{en} Julii anno LXXII^{tich}, vander sommen van II^{m} II^{c} XIII guldenen ende XVIII stuyvers, sprekende op Dierick Frydach oft brenger sbrieffs, vervallen inde Sinxemerct anno LXXIII^{tich} sonder eenich interest; ende noch een rente van II^{c} guldenen erffelyck, sprekende op Francisco Spinola ende zonen, die heffende is by transporte Godefrido Spinola, in date den . . . . . . (*sic*) staende ter quytinge den penninck XIIe, beloopende in capitael II^{m}III^{c} guldenen, ende het verloop van negen ende een halff jaeren, begonst sedert prima Maii LXX^{tich} ende eyndende prima Novembris 1579, bedraegt XIX^{c} guldenen; beloopende alle de voors. partyen ter sommen van XXIII^{m} II^{c} XLVI guldenen ende XVIII stuyvers, ende alsoo VII^{c} XLVI guldenen XVIII stuyvers meer als Mess^{r} Philippe Cataneo van het recht vanden alluynen schuldich is, vuyt oorsaecken dat de obligatien vande Coninginne van Ingelandt vervallen syn nyet teenemael ultima Octobris anno 1579, tot welcken tyde het verloop vande renten hier in betalinge aengenomen gerekent is, maer alleenlyck de helft vande selve obligatien pour tout Octobri voors., ende dander helft pour tout Februarii daer te voren, ende belanghende tgene de voors. VII^{c} XLVI guldenen XVIII stuyvers meer bedragen dan tverloop vanden voors. tyde, heeft hy, Spinola, dese stadt geremitteert, wel verstaende dat men de voors. leste partye van II^{c} guldenen erfflyck aenveerdt, op last dat de voors. Jan Baptista Spinola sal schuldich ende gehouden syn, gelyck hy oyck geloeft heeft te doen, binnen dry oft vier maenden naestcomende de

rentbrieven daeraff, wesende nu ter tydt te Genua in Italien, alhier over te leveren. Ende totten desen, alsoo men bevindt dat opden voors. schultbrieff van Vrydach syn betaelt II^{c} guldenen eens, soo geeft de voors. Spinola in plaetse van dyen over eenen rentbrieff van IX guldenen ende XII stuyvers erfflyck, gereduceert den penninck XX, metten verloope van dyen, nu ter tydt competerende Jaecques Valckenborch, met alle welcke voorgaende partyen de voors. Jan Baptista Spinola der stadt voldaen heeft vande voorgenoemde XXII^{m}V^{c} guldenen, ende selen voorts de voors. overgegeven brieven worden gecasseert ende op de registeren geroyeert, ende voor sulcx byden Rentmeestere daeraff ontfanck ende vuytgeven gemaeckt worden in syne rekeninge, conform de voors. acte. Actum XV^{a} Martii anno 1580.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Gillis Lambrechts, concergie, de somme van III^{c} LXVII guldenen XVI stuyvers eens, ende dat ter causen vande wynen ende bancketten gehouden ende gedroncken opde verpachtinge vande cleyne assysen Ste.-Martensmisse lestleden, al volgende de specificatie daeraff myne Heeren overgegeven. Actum XXVII Novembris anno 1578.

Geordonneert dat men den Coronellen deser stadt sal versien met dry voederen houdts. Actum XXIX Novembris anno 1578.

Geordonneert den Collecteurs vanden wynaccyse dat sy selen laeten volghen by provisien, tot behoeve van Mynheer den Prelaet van Ste.-Beernaerts, dry amen ende een schreve Spaenschen wyn, ende tselve opschryven ter tydt ende wylen dyenaengaende voorder by myne Heeren sal wesen geordonneert. Actum XXIX^{a} Novembris anno 1578.

Geordonneert vuyt te rycken aen Joncker Janne van Stralen de somme van III^{c} guldenen, geprocedeert van vertheerde oncosten byden selven inde reyse van Gendt gedaen, waeraff hy den Heeren contentement heeft gegeven,

ende de resterende XLVIII guldens over XVI dagen vacatien. Actum XXIXa Novembris anno 1578.

XVc LXXVIII.

Renovatio Legis.

Burgermeesteren.

Joncker Jan van Stralen, Buyten.
Meester Willem de Vos, Bynnen.

Scepenen.

Meester Willem de Vos.
Jan de Herde.
Meester Jan de Pape.
Rogier van Leefdale.
Meester Jaspar Sanders.
Gielis van Maersselaer.
Willem Borrewater.
Meester { Nicolaes de Voocht.
Adolff Blyleven. }
Henrick van Halmale.
Adriaen van Eetvelt.
Nicolaes van Nassouw.
Jan van Santvoort.
Jan vanden Broecke.
Jan Gamel.
Aert de Laet.

Acta Senatus Antverpiani, a renovatione Magistratus, die prima Decembris anno 1578.

Op heden, datum van desen, is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sy (mits den redenen mynne Heeren op heden inden Maendaegschen Raedt vergadert synde geremonstreert in respecte vande begeerte vanden Grave van Swartsenberch, ende de

swaricheden apparentlyck te rysene ingevalle van weygeringe oft refus, ende alsoo om beters wille,) den Gecomitteerde van het beneficieren vande huysen, erven ende materialen gestaen inde casteelplaetse alhier vuytreycken ende betalen selen de somme van hondert vyftich guldenen eens tot behoeff van Henrick Bluts cum suis, dewelcke ten versuke vanden voors. Grave van Swertsenberch hebben moeten verhuysen ende vertrecken vuyten huyse by hen gehuert vande voors. Gecomitteerde, soo in respecte van heure verhuysinge voors. ende het removeren van bier, houdt, wyn, torff ende andere opgedaene provisie, mitsgaders in respecte vande reperatien by hun aldaer inden voors. huyse gedaen. Actum den iersten Decembris anno XV^{c} achtentseventich.

Geordineert om te syn Busmeestere vanden Oudenschoenmaeckersambachte alhier, Pauwels van Bridsem, mits doende den eedt daertoe staende, ordonnerende voorts den voorgaenden Dekens, Oudermans ende Busmeesters respective van dat sy binnen eender maendt naestcomende aen Borgemeesteren ende Schepenen selen schuldich ende gehouden syn te doen behoorlycke rekeninge van heuren dienst ende administratie, oft anderssints ende in gebreke van dyen, selen mynne Heeren daerinne naerder versien. Actum I^{a} Decembris anno 1578.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse deser stadt tot behoeff van Philips de Landtmeter, Coronel, aff te schryven der stadtsaccyse van anderhalff ame Rynsschen wyn by hem gesleten int tracteren van sekere borgeren van sHertogenbossche binnen deser stadt. Actum III^{a} Decembris 78.

Geordineert Hans Fellebier omme te wesen Cappiteyn onder den Coronel J. Erasmus Schets. Actum ut supra.

Gesien by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen seker copye van brieven van dagemente onderteeckent by Jaspar van Lauretten, vuyten name vanden Gecomitteerde vander Weth van Sevenbergen, tot verleeninge van quydtscheldinge ende alterminatie van verloopen renten, navolgende den placcate ende ordonnantie van Mynheeren den

Staten van Hollandt in date den V^en September ende der instructien in date den VI^en derselver maendt XV^cLXXVIII^tich daerop verleendt ende gegeven by Gieles Rubbens, gesworen stadtbode oft vorster van Sevenbergen, mynne Heeren alhier gepresenteert ende byde voors. Gecomitteerde geauthoriseert, omme tot versueck van sekere rentgeveren alhier binnen Antwerpen te moigen doen dagen de rentheffere omme aldaer te comen aenhooren alsulcke doleancien ende grieven, oyck de conclusien van quydtschellingen ende alterminatien die deselve rentgeveren tegens hun souden willen nemen. Ende alsoo de voors. bode oft vorster, omme tselve dagement binnen deser stadt te moigen doen, myne Heeren oirloff ende consent van noode is hebbende, soo hebben mynne Heeren voorgenoemt, my dese onderteeckent hebbende, belast dese antwoorde ende acte te depescheren ende den voors. bode oft vorster te verleenen dat gemerct sylieden verstaen dat de pretensien vanden rentgeveren syn actien personeel ende dat soowel de rentgeveren alsoyck de renthefferen binnen Brabandt ende deser stadt syn woonachtich, emmers den meestendeel van hun, die nyet buyten Brabandt malcanderen nyet en vermoigen te betrecken, op seker penen daertoe staende, dat daeromme de rentgeveren vande voors. heure pretensien hun selen moigen funderen, ende den renthefferen aenspreken voor heure competente rechteren soo ende gelyck dat behoort, omme daerenteynden recht gedaen te wordene nae behooren. Actum III^a Decembris 1578.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen derffgenamen wylen Heeren Nicolaes Roecocx, Borgemeestere was deser stadt, de somme van II^c Karolus guldenen ter causen van synne gagien hem competerende als Borgemeestere sedert Meert totten XVII^en Julii 77, maeckende tsamen vier maenden, mitsgaders noch twee tabbaertlaeckenen hem verschenen als Borgemeestere ende twee andere als Schepene. Actum III^a Decembris 1578.

Gecomitteert Janne van Lyer omme, by provisien ende tot anderssints daerinne by mynne Heeren soude moigen versien worden, te syn Keurmeester vanden heyrinck, mits doende den eedt daertoe staende ende op doude gagien. Actum IIII^a Decembris anno 1578.

Alsoo men tot noch toe nyemanden en heeft connen gevinden dewelcke het ceurmeestersschap vanden heyrinck alhier heeft willen aenveerden ende bedienen op doude gagien ende lasten respective daertoe staende, ende dat nochtans meer dan nootelyck is dat hetselve offitie worde bedient ende gadegeslagen, Soo ist dat mynne Heeren, tselve aenmerckende ende om daerinne te versien, Janne van Lier, daertoe by provisien gecomitteert, geremitteert hebben de hondert guldenen eens dewelcke soodanige Ceurmeesters int aencomen vande selve offitie deser stadt plagen vuyt te reycken ende te betalen, den Rentmeestere ende andere die dit aengaen mach daervan, mits desen, tot synder oft hender ontlastinge acte gevende. Actum den IIII[en] Decembris 1578.

Gecomitteert Henrick de Greve ende Joris Dondaris omme, by provisien ende tot dat anders daerinne sal wesen versien, te collecteren het recht vanden Joctol, mits doende den eedt ende (onder) de gagien respective daertoe staende. Actum IIII[a] Decembris 1578.

Gesurrogeert, in plaetse van wylen Roelandt van Couwenberch, Peeter de Pape, om alhier dese stadt te dienen in heure saecken als procureur, ende dat mits doende den eedt daertoe staende ende onder de gagien ende wedden daertoe staende. Actum IIII[a] Decembris 1578.

Gelicentieert Aerdt Capruyn vanden onderwinden ende bedryff hetwelck deselve tot noch toe gehadt heeft inde wage vanden kaes ende botere alhier, comitterende voorts den Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden hun desen aengaende selen informeren, ten eynde daerinne worde versien nae behooren, tot welcken eynde sylieden, de voors. informatie genomen synde, aen mynne Heeren doen selen rapport. Actum den IIII[en] Decembris 1578.

Gedepescheert seker acte onder de specificatie vande oncosten vander dyckagien, ten eynde de Rentmeestere Steenwinckel, als Penninckmeester van dyen, de selve somme soude vuytreycken ende betalen. Actum IIII[a] Decembris 1578.

Gelicentieert ende verlaten de dry coolwegers deser stadt van alsulcken dienst ende bedryff als sy tot noch toe gehadt hebben inde Luycxe colen, comitterende voorts Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden nopende het wegen vande selve colen ende het recht deser stadt daerinne competerende, hun selen informeren, omme, tselve gedaen ende de voors. informatie metten rapporte der voors. Gecomitteerde respective gesien ende gehadt hebbende, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum den IIII^en^ Decembris 1578.

Eodem die gemaect seker police vander sommen van dry duysent guldenen, daerinne die deselve hebben onderteeckent beloven elck te betalen aen Anthonie le Muet I^c^ L guldenen. Actum ut supra.

Geordineert Davidt Scholiers, behoutsone van Janne Celosse, dat hy van stonden ane sal comen doen den eedt tot den dienst van aelmoessenierschap in handen van mynne voors. Heeren, volgende den keuse op eergisteren over synnen persoon gebeurt ende gedaen, ende dat opde pene van hondert ponden Vleems byden selven te verbeuren, ingevalle van voorder vertreck, tot behoeve vande armen, die men sonder dissimulatie in synne goeden sal executeren, ende op voordere pene van andere twee hondert gelycke ponden tot behoeve als boven, ingevalle hy den dach van morgen des in gebreke blyft, ende mede op andere meerdere, soo mynne Heeren naeden eysch synder ongehoorsaemheyt selen bevinden te behooren. Ende mits synne gedissimuleerde absentie, sal de wete voor genochsaem worden gedaen ten huyse van synnen schoonvader, alwaer hy ten tyde vande keuse, mitsgaders opde Borsse, is bevonden, ten eynde den dienst vande armen nyet en worde verhindert. Actum VI^a^ Decembris anno 1578.

Een acte opde renverse vande liste vande ghoetwillige leeninge vanden XX^en^ Septembris vande Heeren Wethouderen, byde welcke den Tresoriers ende Rentmeestere wordt belast de sommen aldaer geruert opde gagien vande Heeren vuyt te reycken. Actum X^a^ Decembris anno XV^c^ LXXVIII^tich^.

Twee acten op dordinantie vanden Rentmeestere Niverseel, waerby den Tresoriers ende Rentmeestere wordt geordineert deselve sommen, respective daerinne begrepen, te betalen, acht hondert guldenen aen Janne Brandt, ende IIII^c L guldenen aen Jeronimus van Budendorp. Actum X^a Decembris 1578.

Alsoo de Staten van Brabandt hebben deser stadt verleendt quitantie, waermede sy bekennen op rekeninge vande ordinarise bede ontfangen te hebben de somme van sesse duysent guldenen vande penningen vanden weeckgelde by die vander stadt getelt tot behoeff van die van Maestricht, ende dat deselve quitantie den Rentmeestere Peeter Panhuys sal dienen voor vuytgeven in synne rekeninge, sonder eenige penningen daeraff te tellen, ende dat om te volcommen het bespreeck vande Leden deser stadt gedaen int presenteren vanden voors. weeckgelde, vande gearresteerde borgeren tot Franckfort te indempneren vanden arreste daerinne sy syn, men gheen middel en heeft dan tgene men vuyt crachte vande voors. quitantie soude recouvreren, ende omme tselve ghevueglycken te doene ende mette minste quetsinge, hebben mynne Heeren geordineert den Rentmeestere deser stadt vande penningen gedestineert totte betalinge vande rentieren vande bede alle weken apart te leggen vier hondert guldenen, ter sommen toe van ses duysent guldenen, ende die tellen in handen vanden Gecomitteerden vanden weeckgelde, omme tegens den aencomenden halffvasten overgesonden te worden nae Franckfort, volgende de iterative geloeften by dese stadt aende Weth van Franckfort gedaen. Actum X^a Decembris 1578.

Alsoo door de visitatie gedaen by Adriaen Lievenssone, van Zierickzee, Dyckgrave, ende de Gheswooren vanden polder van Borgerweerdt bevonden is van noode te synne te maecken eenen crage voorden nieuwen dyck aldaer, om te beletten het doorvloeyen vanden watere hetwelck het landt overvloeyt, sulcx dat tselve nyet gevueglyck geverst en can worden, welck van stonden ane moet te warcke geleegt ende gevoordeert worden, mits den noodt, sonder te verwachten de resolutie vande vier Leden van

Vlaenderen, die jegenwoordelyck elders syn geoccupeert, ende dat het vervolch vander resolutie derselver lange soude moigen aenloopen, ende omme tselve warck volbrengen ende het landt te versekeren, men van noode sal hebben ontrent XVIII^c oft twee duysent guldenen, boven tgene tot hiertoe soo totte de dicaige als lapdyck, met consent vande voors. vier Leden van Vlaenderen, geemployeert is ende geconsenteert opgebrocht te moigen worden, ende dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, vuyt consideratie vanden voors. noode ende oyck de cleynicheyt vander sommen, hadden gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, ende Marten Meermans, een vande Gesworen vande voors. dyckagie, om op te nemen de somme van twee duysent guldenen eens, min maer nyet meer, tot alsulcken interest als sy tot meesten oirboir ende minste schade vande dyckagie souden vinden te behooren, dewelcke Gecomitteerde dyenvolgende hadden gesproken ende in comunicatie gheweest met eenen geaffectioneerden totter voors. dyckagien, genaempt Marten de Greve, jegenwoordich pachter vander nieuwer vaert van Brussel, die, nae vele ende diversche comunicatien ende inductien, eyntelyck tevreden is geweest deser stadt, tot behoeve vande voors. dyckagie, te leenen ende te assisteren metter sommen van XVIII^c guldenen eens, tegens acht ten honderden opt jaer, mits hem doende de navolgende versekeringe, te wetene, dat hy aen hem selven sal vinden ende behouden, in minderinge vande voors. schult, alsulcke seven hondert vyftich guldenen als gedraegt den pacht van het Veer by hem tegens der stadt ende de vier Leden van Vlaenderen gedaen, die vervallen sal Joannis 79, ende nopende de voldoeninge vande reste, dat men hem daervoren specialycken sal verbinden ende laten volgen dincomen vanden voors. Veer der stadt concernerende, soo tselve successive ter expiratien vander voors. St.-Jansmissen voordane sal innebrengen, twaer by pachtinge oft collectatie, sonder dat tselve in handen vande stadt sal comen, ende dat tot voldoeninge vande voors. reste metten intereste van dyen, wel verstaende dat men den voors. Marten oft syns actie hebbende sal moigen de voors. schuldt voldoen met twee hondert guldenen te male, meer maer nyet min, die hy gehouden sal syn daerop tontfangen ende oyck te cortten

dinterest pro rata als vore, waeraff byde voors. Gecomitteerde rapport gedaen synde, Soo hebben mynne voors. Heeren de voors. comunicatie ende raminge geadvoyeert, gelovende, vander stadtwegen, dat men den voors. Marten oft syns actie hebbende de voors. somme van XVIII^{c} guldenen metten interest opde voors. conditien ende restrictien sal betalen ende voldoen ; ordonnerende den voors. Marten de voors. XVIII^{c} guldenen te tellen in handen vanden Penninckmeestere vande dyckagie, om voorts geemployeert te worden totten voors. crage. Actum XI Decembris 78.

(*fol.* 3 *v*°.)

Alsoo Jan Celosse, schoonvader van Davidt Scholiers, wesende op Sinte-Barbaradach lestleden gecosen tot den dienste vande aelmoessenierschap over darmen deser stadt, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen tot diversche reysen mondelinge hadde verthoont dat den voors. synnen schoonsone, sonder synne totale bederffenisse, nyet en was mogelyck den voors. ampt te bedienen, soo mits het groot ende excessiff verlies, eeneniegelyck kennelyck, byden selven gehadt inden saccagemente deser stadt voors., als dat hy ierst was getreden in houwelycke met syns verthoonders dochter, hem hebbende ierst gestelt tot den treyn van synnen handel ende trafficque, denwelcken hy gansch ende geheel soude moeten verlaten tot synnen merckelyken naerdeel, soo den voors. dienst was subject van grooten continuelen ende extraordinarisen arbeyt ende van lanckdurigen tydt, wesende oyck anderssints de voors. synne schoonsone van seer teere dispositie, sulcx dat hy, denselven staet bedienende, hem egeenssints en soude connen begeven noch verstaen tot eenige van synne particuliere zaecken, versueckende daeromme dat mynne Heeren, nemende regard op tgene voors. is ende de pregnante ende wel gefundeerde redenen, gelieven wille den voors. Davidt Scholiers vanden voors. ampt ende dienst tontslane, welcken aengaende, soot inde macht, mits den voors. voorgaenden keuse vande Magistraet, nyet en was den remonstrant daerinne te accomoderen, alsoo den dienst vande armen moeste wesen ghevoordert ende den keuse, volgende doude loffelycke observantie, hercomen ende gebruyck geeffectueert wesende, nochtans genoch geinformeert vande waerheyt vande selve allegatien, doende tgene

in hun is (soo sy geyrne sagen verhoet de bederffenisse ende totale ruyne vande goede ende wel geaffectioneerde borgeren,) soo hebben deselven den remonstrant (om in andere saecken in recompense vanden voors. last synnen schoonsone naer hen vermoigen te beneficieren,) geloeft dat deselve synnen schoonsone van stonden ane hem begevende tot denselven dienst (soo hy oyck schuldich is te doene,) acht continuele jaeren lanck nae dexpiratie vanden dienst vande armen voors., selen vry ende exempt houden van alle diensten ende lasten, hoedanich die oyck souden moigen wesen, egeene vuytgesundert, die eenichssints binnen deser stadt souden moigen syn oft occurreren, daeraff andere borgeren ende innewoonders subject syn, soo sy deselve exemptie ende vrydicheyt hem syn mits desen gunnende ende gelovende den voors. Scholier soo vry van alles te houdene, als eenigen Aelmoessenier ten tyde van het bedienen synder offitien vande twee ierste jaeren vry ende van alles exempt houden wesen mach, hebbende ten selven eynde dese doen expedieren. Actum XI[a] Decembris 1578. (*fol.* 4 *v*°.)

Opden XXV[en] Octobris is by mynne Heeren geassumeert Joncker Thomas van Lyere, omme te wesen Onder-Keurmeestere deser stadt, omme tselve offitie texerceren onder de proffyten vande breucken ende emolumenten daertoe staende ende den eedt by hem te doene, opde conditie ende instructie daeraff synde. Actum XII[a] Decembris anno 1578.

Alsoo de Gecomitteerde totten ontfange vanden derden hondersten penninck byde Generale Staten geconsenteert inden jaere 76 ende van nieuws geadvoyeert byde Leden deser stadt, ontfangen hebben vande huerlingen vande winckelen gelegen onder tverbrandt stadthuys alhier den voors. hondersten penninck, denwelcken de voors. huerlingen hebben gecort aen hunne vervallen hure die sy dese stadt schuldich waren, ende dat de verbrande huysen, waeronder de voorgenoemde winckelen mede behooren begrepen te synne, vanden voors. hondersten penninck vry syn, Soo ist dat Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt geordineert hebben den voorgenoemden Comissarisen den hondersten penninck te restitueren ende op te leggen aenden Rentmeestere deser stadt, mits hun wederom leverende de recepisse oft quitantie

daerby blycken sal by hem denselven ontfangen te synne. Actum XII[a] Decembris anno 1578.

Geordineert, op seker requeste, dat men de chynsen eertyts tot den bouw vanden casteele geconsenteert sal moighen quyten respective voor XVIII ende XVI guldenen, mits redenen inde selve requeste gheruert. Actum XII[a] Decembris 1578.

Geresolveert dat men by provisien sal doen opschryven dimposten vande bieren ende wynen die byden Heere van Egmont zelen gesleten worden, dwelck mynen Heere den Borgemeestere Stralen tsynnen laste heeft genomen. Actum XII[a] Decembris 1578.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccysen te laten volgen den nieuwen impost vande wynen die selen gesleten worden inde twee huysen vande Hensen ende Oistersche Natie. Actum XII[a] Decembris 1578.

Gelycke acte opde Collecteurs vande bieraccysen. Actum ut supra.

Gecommitteert Joncker Janne van Stralen, Borgemeestere, Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Cornelis Pruynen, Tresorier, ende Meester Engelbert Masius, Pensionaris, om tsamen oft den meestendeel van hun te comuniceren met de curateurs vande goeden Coenraerdt Schetz, nopende ende aengaende derffven gelegen tusschen de nieuwe joincte ende doude vestenen waren deser stadt, om te besiene oft men by eenige goede ende gevueglycke middelen tot behoeve deser stadt aende selve erffve soude moighen geraecken, deselve saecke te prepareren soo nae alst moigelyck is, ende van als rapport te doene, om voorts desaengaende by mynne Heeren geresolveert ende geordineert te wordene soo sy tot meeste oirboir ende voordeel deser stadt selen bevinden te behooren. Actum XII[a] Decembris anno 1578.

Geresolveert dat men sal doen publiceren dat alle de biercruyders inde Oude stadt selen schuldich ende gehouden wesen voordane met hunne cruydewagens ende bier stille

te stane voorde huyskens alwaer de Gecomitteerde totte toesicht ende opschryven vande bieren van stadtwegen syn sittende, ten eynde deselve worden opgeteeckent, mitsgaders schuldich syn mede te brengen ende aldaer te leveren de reysbilletten, al conform den articule vander ordinantie opt faict vande bieraccyse gemaect. Actum XII[a] Decembris anno 1578.

Geordineert den Coronels deser stadt voors. de Cappiteynen onder hunne colonelschap respective resorterende tinsinueren dat sy ruymen ende tot behoeff vande stadt laten volgen de huyskens staende opde straten der stadt competerende, by hun innegenomen ende geoccupeert, oft anderssints dat men den interest dwelck de stadt daerdore soude comen te lyden opde onbehoorlycke besitters ende gebruyckers (sal) verhalen. Actum XII[a] Decembris anno 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy met den Gecomitteerde tot het bewint vande stoffe ende huysinge vande casteelplaetse selen doen priseren de groote poorte eertydts gestaen hebbende int innecomen vanden selven casteele, ter stadtswaerts, ende deselve te doen stellen opde Warff, ende dat sonder voorder vertreck, eer de stucken tot derselver poorte gerequireert bedorven, gebroken ende verdonckert worden, soo men alreede verstaet eenige stucken daerinne te gebreken. Actum XII[a] Decembris anno 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Abraham de Hertoge te tellen de somme van hondert vyftich guldenen eens, omme daermede te lichten daffrekeninge vande schulden ende tachterheyt die dese stadt aen Synne Majesteyt ten achter is ende andere stucken daeraff dependerende, ende te betalen doncosten ter causen van dyen gedaen, soo aen tschryven als anderssints, salvo dat hy daeraff sal doen bewys ende reliqua. Actum ut supra.

Alsoo Gieles Wolffwinckel over sekere jaeren tot behoeve vander stadt heeft gecollecteert trecht haer competerende inden Ridderthol, daervoren hy jaerlycx heeft genoten vier hondert guldenen, behalven noch sekere preemenentien ende emolumenten, als het seste deel vanden rechte vande Wage, ende dat de voors. Wolffwinckel heeft vercleert tselve nyet

meer begeeren te doene, mitsdyen den Brabandtschen thol, daer hy tselve plach tontfanghen, verpacht is, ende dattet voorde stadt nyet geraden en is, emmers noch ter tydt, tselve recht te verpachten, Soo hebben mynne Heeren gecomitteert ende geauthoriseert Tresoriers ende Rentmeestere alhier, ten eynde sy selen moigen contracteren met alsulcken parsoon oft parsoonen als sy daertoe nut ende bequaem selen vinden, omme tvoors. recht, mitsgaders de thiende inden vasten, ende trecht vander Wagen te laten collecteren voor eenen jaere, innegaende prima Januarii naestcomende, voor alsulcke somme ende op alsulcke conditien als sy metten portionarisen, ten meesten proffyte vande stadt, selen bevinden te behoorene. Actum XIII[a] Decembris anno 1578.

Gecomitteert Tresoriers ende Rentmeestere om met Gielesen Wolffwinckel te verlengen voor eenen jare de pachtinge vanden rechte vande riviere vanden Honte, eyndende den lesten Decembris 78, voor sesthien hondert guldenen eens vry geldts, gelyck den voorgaenden pacht is gheweest oft meerdere somme, indyen sy tselve van hen oft andere connen gecrygen, behalven dat de pachter hem sal reguleren, int ontfangen vanden rechte, nae doude costuyme ende gelyck men tselve eertyden heeft ontfaen ende voorder nyet, ende mitsdyen int sack onder andere de stucken vanden voors. rechte mede syn verbrandt, soo selen Tresoriers ende Rentmeestere soovele doen, dat sy vanden voorleden oft toecomenden pachter selen recouvreren een cortte instructie vanden selven rechte. Actum XIII[a] Decembris anno 1578.

Alsoo byde ingesetenen vanden Pothoeck ende Ste.-Willeboortsveldt met heuren aenganck dagelycx diverse ongeregeltheden, abuysen ende fraulden worden gecomitteert int verassysen ende inneleggen vande bieren dier aldaer innegeleegt, gesleten ende gedroncken worden, twelck meestendeel toecompt doordyen de penen ende breucken daertoe staende nyet en worden den overtreders ende delinquanten affgenomen, volgende dordinantie daerop byden Heeren vander stadt inden jaere XV[c] LXXVIII[tich] gemaect ende gepubliceert, totter executie vande welcke gecomitteert is den Officier alhier, die daertoe, mits synnen anderen occupatien, qualyck can verstaen, ende oyck tot synder kennisse nyet

en comen oft gevueglyck daeraff geinformeert en can worden, mitsdyen hy aldaer nyet resideert, waerdore de stadt seer wordt beschadicht ende geinteresseert, nyet alleenlyck aen dincomen vande voors. heure assyse, maer oyck int recht vande voors. penen ende breucken, om dwelck te verhueden, soo is byde Heeren etc., by consente van Mynheer den Marckgrave als Schouteth van Antwerpen, gecomitteert Joncker Carel van Ranst, Officier vander stadt, om alle de penen ende breucken, daerinne dovertreders ende delinquanten binnen de voors. plaetsen geseten ghevallen syn oft noch souden moigen vallen, texecuteren ende daertegens te procederen soo ende gelyck dat nae recht ende der voors. ordinatie behooren sal, behoudelyck dat hy gehouden sal syn tallen tyden, des versocht synde, daeraff te doene aen mynne Heeren voors. rekeninge, bewys ende reliqua. Actum XIIII[a] Decembris 1578.

Geordineert den Rentmeestere Panhuyse vuyt te reycken aen Mynheer Engelbert Masio de somme van hondert vierthien guldenen eens, ter causen ende volgende de specificatie daeraff overgegeven. Actum XV[a] Decembris 78.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen Bruno van Gemeren, gesworen bode deser stadt, ter saecken van LXXXVIII dagen vacatien à rayson van achthien stuyvers daegs, de somme van LXXIX[tich] guldenen IIII stuyvers, mitsgaders alnoch tweeentwintich guldenen II stuyvers van verschoten penningen, volgende de billetten daeraff synde, tsamen bedragende hondert guldenen VI stuyvers. Actum XV[a] Decembris 1578.

Eodem die voorden voors. Bruno gemaect gelycke acte, tsamen bedragende, soo van vacatien als gedebourseerde penningen, I[c] IX guldenen XVI stuyvers. Actum XV[a] Decembris 78.

Gelycke acte, bedragende tsamen, soo van vacatien als gedebourseerde penningen, een hondert achthien guldenen eenen stuyver. Actum XV[a] Decembris anno 1578.

Gecomitteert omme by provisien te syn Capiteyn int

quartier van Schutterspat onder den Coronel Cornelis Daems, Guilliam Marischal, mits doende den eedt daertoe staende. Actum den XVen Decembris 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te laten volgen Harman van Oncle, als pachter vanden impost, de somme van XIII £ XIIII schellingen IIII 1/2 penningen, ende dat sy tselve den Collecteurs vande wynassyse alhier selen laten passeren in rekeninge, volgende de specificatie daeraff synde. Actum XVIa Decembris 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen aen Meester Peeter Butkens, President vande Rekencamer, ende Engelbert van Oyenbrugge, Commis vande Finantie, ende elcken van hun, vyftich halve goude realen tot II guldenen V stuyvers tstuck, ende dat voor sekeren dienst deser stadt gedaen inde affrekeninge vande tachterheyt van Synne Majesteyt aen dese stadt. Actum XVIa Decembris 1578.

Alsoo de Wyckmeesteren deser stadt, elck in synnen wycke respectivelyck ontfangen hebbende het ongeldt ende impositie opt dragen vant gouden ende syde laecken, hebben overgeleyt hunne cohieren ende de voordere executie van hunne comissie nopende het innen vande restanten, geremitteert in handen van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, waerdore van noode is eenige andere goede getrouwe ende neerstige parsoonen te comitteren totter voors. inninge, Soo hebben mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, revocerende de comissie vande voors. Wyckmeesteren, in hunne plaetse gesurrogeert Anthoine le Muet ende Jannen de Weynssone, jegenwoordelyck gecomitteert totten ontfange vanden derden hondersten penninck ende dyckagiegelde, omme te hebben den generalen last vander voors. inninge ende ontfange vande restanten vander impositie vande goude ende syde laeckenen, volgende de cohieren die men hun overleveren sal, behoorlyck geteeckent byde voors. Wyckmeesteren, ende volgende denwelcken de voors. Gecomitteerde selen met alder neersticheyt procederen totten voors. ontfange, ende alsoo eensdeels vanden voors. restanten souden moigen syn van ongewilligen die souden moigen clagen

te hooge getaxeert te synne ende oyck van arme luyden, pretenderende nyet gequalificeert te synne totten motyffve vande selve impositie, opdat de voors. Gecomitteerde tot eeniegelycx clachte nyet en behoeven te recoureren aenden voors. Wethouderen, tot groote verachteringe vande voors. inninge, hebben mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors. gecomitteert Jaecques van Yewerven ende Harman Bals, omme mette selve Gecomitteerde de voors. clachten ende doleantien te aenhooren ende de voors. taxatien te modereren, soo sy inder equiteyt bevinden selen, aggreërende ende advouerende, van nu voor alsdan, alle alsulcke moderatien ende redressen, hoedanich die moigen syn, als de voors. Gecomitteerde in vuegen als voren doen selen. Ende tot acceleratie vande voors. comissie, selen de voors. Gecomitteerde moigen gebruycken denselven middele van procedure die hunlieden geordineert is int ontfangen vanden voors. hondersten penninck ende dyckagiegelde, soo nopende de sommatien als dexecutie, wel verstaende oyck dat de voors. Gecomitteerde nyet en selen gehouden syn in eenige restanten die naerde debvoiren daertoe te doene als voren nyet ontfanckbaer en selen gevonden worden, soo door het vertreck van sommige oft hunlieden insouffisantien ende armoede als anderssints, maer selen, mits doende van hunne debvoiren blycken, gestaen ende voldoen. Ende selen de voors. Gecomitteerde moigen employeren ende te wercke stellen alle alsulcke collecteurs ende insinuateurs als hun goetduncken sal, ende deselve deporteren ende andere in hunne plaetse surrogeren, soo sy bevinden selen te behooren, welcke collecteurs gehouden selen syn quitantie te geven van hunnen particulieren ontfange, opdat men daerby evitere alle abusen ende confusien, ende is denselven Collecteurs by mynne voors. Heeren toegeschict ende geaccordeert, voor hunnen arbeyt ende salaris, drye ten hondert vande clare penningen van hunnen voors. ontfanck. Ende alsoo de voors. twee Gecomitteerde tot directie van dese voors. inninge ende toesicht vande penningen oyck continuelyck selen moeten vaceren met alder neersticheyt, sullen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors. int aenhooren van hunne rekeninge hun alsulcken salaris toevuegen ende passeren als inder redelyckheyt ende naer dexigentie van hunnen dienst, moeyte ende arbeyt bevonden sal worden te behooren.

Voorts selen de voors. Gecomitteerde vuyttellen ende betalen de penningen van hunne voors. administratie in handen vande Gecomitteerde totten weeckgelde, ende overbringende hunne quitantie, selen alle alsulcke penningen gepasseert worden int vuytgeven van hunne rekeninge, sonder swaricheyt, alsoo oyck hun aldaer gepasseert selen worden alle oncosten die sy totter conduicte van dese voors. inninge selen moeten doen, hoedanich die moigen syn. Actum in Collegio XVI[a] Decembris 1578.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Willem de Vos, Binnen-Borgemeestere, ter saecken van het tweede halff jaer gagien hem verschenen dese jegenwoordige maendt, bedragende dry hondert guldenen eens. Actum XVI[a] Decembris 1578.

Alsoo de Gecomitteerde totten ontfange vanden X[en] penninck geconsenteert byde Leden deser stadt den XXII[en] Augusti 77 ontfangen hebben vande huerlingen vande winckels gelegen onder tverbrandt stadthuys den voors. thienden penninck, waeraff de huerlingen deen helft, te wetene den XX[en] penninck, de stadt aen hunne hueren gecort hebben, ende wandt men verstaet by acte marginale byde dry Staten van Brabandt verleendt vanden XXVI[en] April 78, dat de proprietarisen vande verbrande huysen vry ende exemt syn van X[e], XX[e] ende meerdere penningen, waeronder de winckels gelegen onder tverbrandt stadthuys behooren mede begrepen te synne, Soo ist dat Borgemeesteren ende Schepenen geordineert hebben ende ordineren, mits desen, den Superintendenten oft de Gecomitteerde nu ter tydt noch het bewint hebbende vanden voors. thienden penninck den voors. thienden penninck, by hun hierboven ontfangen, aenden Rentmeestere deser stadt te restitueren ende op te leggen, mits hem wederom leverende hunne recepisse ter saecken van dyen gegeven. Actum XVII[a] Decembris 1578.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen vuyt de Casse van Reductien aen S[r] Michiel Goubault de somme van LXXVII £ V schellingen Artois, ende dat in mindernisse van tgene des dese stadt geven moet ter causen vande ordinarise bede in Brabandt. Actum XVII[a] Decembris 1578.

Gedepescheert twee acten, deen opden Heer van Vile ende dander opden Tresorier Molckman, om te syn vrye vande accyse alhier, in respecte van tgene dese stadt competeert. Actum XVII[a] Decembris 1578.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te rembourseren Diericken Schenck, stadtcock, de somme van LXXII guldenen I 1/2 stuyver, by hem verschoten aen tortsen ende suycker voorde Hooftmannen vande Poorterye, hun toecomende, volgende doude costume, voort voorleden jaer beginnende XXII Decembris 77 ende eyndende Kerssmisse 78, ende dat sonder prejuditie vande ordonnantie byde Excellentie van Don Loys de Requesens opde besnydinge onder het vuytgeven deser stadt ghemaect. Actum XVII[a] Decembris 78.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Rentmeestere Niverseel de somme van hondert LXXXIIII[tich] guldenen eens, ende dat op rekeninge ende in affcortinge van tgene dese stadt schuldich ende gehouden is inde ordinarise bede van Brabandt. Actum XVIII[a] Decembris 1578.

Geordineert den Rentmeestere deser stadt vuyt te reycken vuyt de Casse van Reductien den wettige kinderen van Henrick Melchen, wonende tot Colen, de somme van vyftich guldenen eens, in minderinge ende op rekeninge vanden verloope van hondert guldenen tsjaers die sy op dese stadt syn heffende ende die sy laten redimeren hebben, ende dat mits redenen den Heeren daertoe moverende, ende nemende vande selve vyftich guldenen quitantie, sal de voors. Rentmeestere deselve strecken in betalinge. Actum XVIII[a] Decembris 1578.

Geordineert, op dordinantie vanden Rentmeestere Niverseel, den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Jan Gillis te betalen hondert tsestich guldenen, in minderinge vande quote deser stadt. Actum XX[a] Decembris 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen betalen aen Henrick de Backer, timmerman, de somme van

twee hondert viertich guldenen, ter saecken van het maecken van vier segelhuyskens, elck gerekent tot tsestich guldenen, soo hem die als den naesten minsten pryse syn aenbesteedt, ende dat vuyter Cassen van Reductien, als oncosten die daeraff dependeren. Actum XX[en] Decembris 1578.

Geordineert Meester Franchoys de Dryvere, Meester Peeter Frans, Meester Henrick van Paesschen ende Meester Adriaen Bosch, ghesworen Erffscheyders deser stadt, ende Jannen Daems mette Dekens, Oudermans ende Busmeesters vanden Metsersambachte deser stadt, ende daermede van stonden ane te visiteren ende besichtigen alle de muralien ende gevels vanden verbranden stadthuyse, oft deselve starck ende vast genoch syn omme daeroppe ende inne voirts te moigen warcken ende timmeren, ende oft sy het werck ende de cappe, dewelcke men daerop soude moigen stellen ende maecken, souden cunnen verdragen, sulcx dat in toecomenden tyde daerdore egeen gebreck int selve warck en soude connen gerysen oft geraecken te vallen, de visitatie sulcx ende soo sorchvuldich te doene, dat men namaels gheene redene en hebbe, ingevalle daerby ende dore eenige faulte geraecte te geschieden, van tegens hun te beclagen, omme tselve gedaen ende van als hun rapport gehoort, voorts geordineert te worden nae behooren. Aetum XXI[a] Decembris 1578.

Geordineert den arbeyders opde kaeye twee houten huyskens aldaer by hun ghemaect aff te breken prout latius inde requeste vande gemeynne arbeyders. Actum XXII[a] Decembris 1578.

Geordineert Bonaventura de Meulenaer ende de rekenaers vande steene Eeckersche sluys Melchior Anthonis, ter causen vanden warcke daerane gedaen, vuyt te reycken de somme van dertich guldenen X stuyvers eens, prout in specificatione. Actum XXII Decembris 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, opde requeste van Nicolaes Sweert, Contrerolleur opde wynaccyse, alleenlyck vuyt te reycken twee hondert vyfftich guldenen eens, sonder meer, ter causen vanden selven dienst, oft eenen

anders in synne plaetse te stellen. Actum XXII[a] Decembris 1578.

Geordineert dErffscheyders te betalen à rayson van XX stuyvers daegs, ter causen vanden arbeyt inde requeste by hun overgegeven gheruert. Actum XXII[a] Decembris 1578.

Een acte op seker advys van die van Brussele, versueckende dat men soude willen comitteren Janne Verhagen tot den Riddertol, byde welcke de Heeren verclaren tselve hun nyet moigelyck te wesene, gemerct sy onlancx hadden gecomitteert twee totten ontfanck van dyen. Actum XXIII Decembris 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Melchior de Villegas, vuyten name ende van wegen Jan de Niverseel, Rentmeestere Generael alhier int quartier van Antwerpen, de somme van XII[c] guldenen ende dat in mindernisse ende op rekeninghe des dese stadt schuldich is inde ordinarise bede. Actum XXIII[a] Decembris 1578.

Syn gecomitteert Cornelis Prunen, Peeter Panhuyse, Rentmeesteren, ende Jan van Hove, Adjoinct, om met alder vliet ende diligentie te negocieren ende te maecken, byden machtichsten borgeren ende ingesetenen alhier, de somme van vyventwintich duysent guldenen eens, opde hipotheque ende te rembourseren vande ierste penningen die dese stadt soude moeten geven inde ordinarise bede, volgende den consente ende acte vande Staten van Brabandt daervan synde. Actum XXIIII[a] Decembris 1578.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Synne Hoocheyt tassisteren metter sommen van vyfthien hondert guldenen eens tot synne nootelyckheydt, volgende derselver recepisse ende dobligatie daeraff synde vander daten XXII[a] Decembris 78, ende deselve somme te nemen vande penningen gedestineert totter bede, behoudelyck dat deselve worden gherembourseert van gelycke somme binnen dry maenden vande penningen die de Staten vanden lande in Synne Hoocheyt gehouden syn ter causen van syn traic-

tement, volgende de geloefte inde voors. obligatie gedaen, met verstande dat ingevalle deselve somme vande selve penningen nyet en worde wedergekeert, dat nochtans den Rentmeestere Peeter Panhuys, mits exhiberende ende overbrengende de voors. recepisse ende obligatie, sal deselve somme int vuytgeven synder rekeninge worden ghepasseert. Actum XXIIII[a] Decembris 1578.

Gedepescheert eene apostille ten eynde Tresoriers ende Rentmeestere advys souden geven nopende de verpachtinge vanden watermeulen van St.-Jansbrugge ende het pylen vander vaert. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

Geordineert Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, dat hy sal betalen vande middelen vande twee stuyvers op elcke tonne biers ende andere hoochselen van eenen braspenninck, ende vier myten op elcke viertele terwenmeel, in Novembri 77 lestleden geconsenteert ende gecontinueert voor een jaer, beginnende den iersten Februarii daernae ende eyndende den V[en] Februarii anno 79 toecomende, de somme van thien hondert ende sessentachtich Karolusguldenen, ende dat omme daermede te betalen de sesse Officialen ende eenentwintich canoniers dry maenden soltz oft gagien, elck in synnen respecte van deser stadt competerende, te wetene, voorden twee Conestabels, elck tegens vyffentwintich guldenen ter maendt, is een hondert vyftich guldenen ; item voorden twee Quartiermeesters, elck tegens achthien guldenen ter maendt, compt een hondert ende acht guldenen, ende voorden Munitiemeestere ende clerck, elck tegens XII guldenen ter maendt, is LXXII[tich] guldenen, mitsgaders voorden voors. XXI[tich] canoniers, elck tegens XII guldenen ter maendt, facit seven hondert sessenvyftich guldenen ; bedragende als vore tsamen ter sommen van thien hondert sessentachentich guldenen eens, ende dat gerekent vanden XV[en] Septembris tot den 15[en] Decembris 1578 incluys, conform der rolle daeraff synde, ende mits brengende quitantie vande Conestabels ende Quartiermeesters soo ende gelyck men inde voorgaende betalinge heeft gedaen, sal daermede gestaen ende gelycke somme hem, de Voogt, in vuytgeven synder rekeninghe worden gepasseert. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

Geordineert, omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Doucher, Franchoys Fagel. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

Gecoren ende gedeputeert omme te syn advocaet ende raedt der stadt van Antwerpen binnen de stadt van Brussel, inden Hoogen Raedt Ons Genadichs Heeren des Coninex in Brabandt, Meester Philips Masius, ende dat opde wedden ende gagien van oudts daertoe staende. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

Mynne Heeren hebben tot vereeringe vande bruyloft ende feeste vande ierste ende oudtste dochter van Meester Jan Gillis, Pensionaris deser stadt, denselven Meester Jan beschonken ende beschenken mits desen, regard nemende op synnen langen dienst, metter sommen van hondert guldenen eens voorden wyn vande selve feeste; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere deselve den voors. Pensionaris vuyt te reycken ende te betalen. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

Geordineert Sr Louis Malepaert van dat hy schuldich ende gehouden sal syn tsynnen huyse te logeren den Ambassadeur vande Alteze vanden Hertoge van Alençon, Heere van Prounaulx (1); ordonnerende den Fourier van Vissenaecken desen volgende hem te reguleren ende te effectueren. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

Eene acte voor Moyses de bode, ter sommen van hondert ende sessendertich guldenen van synne vacatien. Actum ut supra.

Drye acten gestelt onder dordinantie vanden Rentmeestere Niverseel opden Rentmeestere deser stadt, ten fyne van betalinge respective opden Conseiller Ymans vander sommen van hondert tachentich guldenen, opden selven noch een ander van gelycke somme, op Meester Pauwels Schuermans vande somme van vyffentachentich guldenen. Actum XXIX[a] Decembris 1578.

(1) de Pruneaulx.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aenden Procureur Carpentier tot Mechelen de somme van XX guldenen eens. Actum ultima Decembris 1578.

Geordineert te wesen Cappiteyn inde Lange Nieuwstrate Aerdt van Eede onder den Coronel Heer Stralen. Actum ultima Decembris 1578.

Gecomitteert Franchoys Boets omme te wesen Collecteur vande boterwagen, onder sulcken salaris als men met hem sal overcomen ende doende van ghetrouwicheyt eedt. Actum I Januarii 1579.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Peeteren vanden Venne, Deken vande Schippersambachte alhier, voorde schippers van negen schepen, mitsgaders voorde delen ende colen daerinne gedaen, elck schip tegens X guldenen, die Synne Excellentie opden XIIII[en] Novembris 1578 ghevuert hebben naer Dermonde, tsamen de somme van XCIII guldenen ende XVIII stuyvers eens. Actum II[a] Januarii 1579.

Geauthoriseert den Tresoriers ende Rentmeestere om in pachte te laten gebruycken voorden tydt van twee jaeren, innegaende den vyffden Februarii 79 ende eyndende den V[en] Februarii LXXXI[tich], Peeteren Muelemans consors dassyse deser stadt competerende vanden teruwenmeele oft maelaccyse, als volgende dinstructie ende opden voet, poincten, articulen ende conditien daervan gemaect synde ; ordonnerende den voors. Tresoriers ende Rentmeestere van dat sy denselven Meulemans ende consoorten affnemen selen den behoorlycken eedt, van dat sy het recht deser stadt volgende de voors. instructie, sonder eenige simulatie, wel exactelyck selen ontfangen ende doen ontfangen. Actum II[a] Januarii anno XV[c] LXXIX[tich].

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere aff te rekenen, van deser stadtswegen, met den momboiren vande ombejaerde kinderen wylen Adriaen de Witte, daer moeder aff was wylen Josyne Laureyssens, van tgene deselve soude moigen competeren ende toecomen vuyt crachte van seker

vonnisse byden voors. momboiren inden Rade van Brabandt den XXII^en^ Novembris lestleden tegens Borgemeesteren ende Schepenen geobtineert, luydende ter sommen van drye duysent XXXVIII guldenen vier stuyvers met den verloope sedert den 18 Octobris XV^{c} LXV rentschewyse, mits daerane cortende prout in sententia, ende dyenaengaende tovercomen met gracelycke payen ende termynen van betalinge, soo tselve ten minster quetsinge vande stadt sal doenlyck wesen, ende dyenvolgende die te betalene vanden extraordinaris innecomen deser stadt. Actum III^{a} Januarii 1579.

(*fol.* 13).

Geordineert den Rentmeestere Peeter Panhuys vuyt te reycken aen Janne van Steenwinckel, tot behoeve vande dyckagie van Borgerweerdt, de somme van seven hondert ende vyftich guldenen, vande penningen die Marten de Greve in betalinge vande pacht vanden Veer, te vervallen Joannes proximum, gegeven heeft, ende selen deselve den voors. Rentmeestere worden gherembourseert vande penningen te comen vande gegoeyde vanden voors. polder, oft, by gebreke van dyen, overbrengende dese met quitantie van Steenwinckel, sal hem strecken in betalinge ende rekeninge. Actum III^{a} Januarii 1579. (*fol.* 13).

Alsoo myne Heeren de Staten Generael aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hadden versocht dat sy souden willen soovele doen neffens de herbergiers (hebbende binnen heure huysinge ende herberge gelogeert eenige Rotmeesters, Hooftlieden ende Bevelshebberen over den cirlochvolcke, onversien van alle middelen om hennen teer ende oncosten binnen deselve herbergen gedaen te betalene,) dat sy onder de geloefte deser stadt, deselve Rotmeesters, Hooftlieden ende Bevelshebbers met hunnen peerden ende bagagien laten vertrecken, ende ten selven fyne met hun te overcomen nopende ende aengaende de betalinge van hunne tachterheyt, sulcx ende inder bester vuegen hun tselve sal moigelyck wesen, ende dat onder voorgaende geloefte der voors. stadt gedaen, van dat sy van alsulcken ende alsoo te betalene penningen selen worden gherembourseert ende vergolden vande penningen te procederen vande negociatie die men voor handen is hebbende opde middelen generael, oft

ingevalle deselve gheen effect en sorteert, vanden iersten ontfanck te comen vande selve middelen, ende specialyck vande quote competerende die van Brabandt, Soo ist dat byden voors. Wethouders syn gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Meester Niclaes de Voogt, Schepenen, omme tinduceren ende te verwilligen de voors. herbergiers ten fyne voors., ten besten hun moigelyck wesende. Actum III[a] Januarii 1579. (*fol.* 13 *v°*).

Remonstre(nt) en toute humilité les marchants adventuriers de la Nation angloyse, résidens en ceste ville d'Anvers, comme naguerres ayants présenté à Vos Seigneuries certaines leurs doléances, entre autres l'une des dictes estant contre la levée du nouveau impost sur les vivvres et beuvrages, Vos Seigneuries, par appostille, déclaroyent en parolles cy-dessoubs mises, qu'on traicteroyt avecq iceulx de ceste ville pour donner contentement aux suppliants; plaira pour ce Vos Seigneuries ordonner Comissaires pour besoigner suyvant vostre dernière appostille, affin qu'après comunication eue et rapport faict d'icelle, puisse estre donné tel contentement aux remonstrants que convient et ont eu par le passé; en quoy ils espèrent que ne leur mancquera aulcunement le noble faveur de Vos Seigneuries, ains qu'ils povront librement jouyr de leur franchise accustumée pour les dicts vivres et beuvrages, que se consumeront entre les Supposts de la dicte Nation. Ce faisant etc. Item sur les beuvrages est aussy levé fort grand impost, tant de vins et bierres amenéez d'Angleterre comme d'icelles brassées ès pays de par deça ou aultres, de quoy les dicts marchants doibvent estre tenus exempts comme ils ont esté, estant aussy franchise, laquelle n'a oncques et ne peult nuyre à personne quelcquonque. En marge estoyt escript: Ne touche ausdicts Estats ains à ceulx de la ville d'Anvers, avecque lesquels sur ce on traictera pour donner contentement ausdicts marchants. En marge estoyt appostillé: Sont députés pour comunicquer sur le contenu de ceste avecquez Messieurs du Magistrat de ceste ville le Greffier de Brabant Hessels, le Pensionare Ymans et de Malines Clermes, pour, leur rapport ouy, estre ultérieurement ordonné qu'il conviendra. Faict en l'assemblée des Estats-Généraulx le Xe d'Octobre 1578. Soubsigné: J. Blyleven.

Verthoonen Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hoe dat de cooplieden avanturiers vande Engelsche Natie, residerende binnen der stadt, hebbende nu onlancx requeste ghepresenteert ende vervolch gedaen neffens mynne Heeren de Staten Generael, ten eynde sy, volgende doude concordaten ende privilegien hun competerende, souden worden bevryt ende exempt gehouden vande lasten ende imposten tot behoeve vande selve Staten gestelt op alle eetwaer ende dranck, ende dat byde selve Staten eenige gedeputeert synde, om aengaende dinhouden vande voors. requeste met hun, verthoonderen, te comuniceren, hebben deselve Gedeputeerde hun, verthoonderen, voorgehouden dat de Staten Generael wel redelyck vonden dat de cooplieden vande voors. Engelsche Natie vande voors. imposten souden worden bevryt, maer dat de stadt hun tselffde behoorde aff te dragene ende aende Staten ghoet te doene, mits het particulier weldaet ende beneficie dat deselve stadt was genietende door middel vande residentie vander selver Natien alhier, maer want deselve residentie nyet alleenlyck dese stadt, maer allen den landen van herwaertsovere, ende int besundere oyck den lande van Brabandt seer proffytelyck ende oirboorlyck is, ende soovele aengaet het geniet dwelck de stadt int besundere daeraff is hebbende, tselve sy, verthoonderen, genoch houden vergolden ende gherecompenseert mits de bevrydinge die men den voors. cooplieden is doende van accysen ende alle andere lasten, die tot behoeve vande stadt gegeven ende gecollecteert worden, ende dat daerenboven byde Leden deser stadt. consenterende de voors. generale middelen ende imposten, expresselyck is bevoorwaert ende ondersproken gheweest dat de stadt nyet en soude gehouden syn yemanden deselve aff te dragen noch voor hun ghoet te doene, vuyt hoedanige oorsaecke men tselve soude willen pretenderen, maer dat hetselve soude staen ten verandtwoorden vande Staten Generael, diewelcke, als genyet hebbende vande voors. middelen ende imposten, behooren oyck nae recht ende redene te dragen de lasten daertoe staende ende daervuyt resulterende, ende dat nochtans sy, verthoonderen, vuyt oorsaecke van desen, nyet geynre en souden treden in eenige voordere conventie mette Staten Generale, besundere naedyen Uwer Eerw. ende Edelheden hebben het middel om daerinne tot ontlastinge vande stadt te cunnen versiene, ende dat hetselve

oyck nyet en is van soo ghewichtigen nadeel als voorde voorleden sesse maenden, int geheele nyet vuytbrengende de somme van duysent vier hondert guldenen eens. Desen aengemerct, soo bidden sy, verthoonderen, dat deselve Uwer Eerw. ende Edelheden gelieve den Collecteurs vande voors. middelen ende imposten tordonneren dat sy gehouden selen syn de voors. cooplieden vande Engelsche Natie hen eetwaer ende dranck te laten passeren, vry ende ombelast, mits deselve opschryvende ende stellende ter rekeninge vande Staten Generael. Inde marge stont geappostilleert : Mynne Heeren vande dry Staten slandts van Brabandt, hun vuegende ter ghoeder meynninge deser stadt van Antwerpen ende begeerende deselve neffens den Generalen Staten te bevoorderen, ordonneren den Collecteurs vande imposten ten slete den cooplieden vande Engelsche Natie hunne eetwaer ende dranck te laten volgen by manniere van provisie, mits den impost daertoe staende opschryvende, ter tydt toe dat men sien sal oft de Generale Staten de conditie byde Leden deser stadt ondersproken in hun acte van consente over de generale middelen gedragen selen accepteren ende toelaten oft nyet, sonder nochtans hiermede eenichssints te bekennen dat die vande voorgenoemde Natie dexemptie by hun tegens dese stadt ghepretendeert soude competeren oft anderssints dese jegenwoordige te trecken in eenige consequentien. Gedaen binnen der voors. stadt van Antwerpen, den XX^en^ Decembris 1578. My jegenwoordich. Onderteekent : And. Hessely vande Pinter.

Gehoort trapport van mynen Heere van Stralen, Buyten-Borgemeestere, nopende de requeste by Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt overgegeven ende ghepresenteert den Staten van Brabandt, aengaende het versueck byde cooplieden avanturiers vander Engelscher Natien aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen ghedaen, pretenderende vrydom vande imposten byde Staten Generale opgestelt, is byde voors. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert den Collecteurs vande voors. imposten vanden wyn ende bier vande Staten Generale de cooplieden voors. hunnen voors. dranck te laten volgen by maniere van provisie, mits den impost daertoe staende opschryvende, ter tydt toe anders daerinne sal wesen geordineert, sonder

nochtans noch ter tydt te bekennen dat die der voors. Natie dexemptie by hun tegens dese stadt desen aengaende ghepretendeert soude competeren oft oyck anderssints dese jegenwoordige te trecken in consequentien. Actum IIII[a] Januarii anno 1579.

Gedepescheert eene acte vande wynaccyse, ende geordineert Plantyn deselve te drucken. Actum V[a] Januarii anno 1579.

Gedepescheert een acte om te verpachten ende te laten aen Peeter Moelemans ende de Dekens vande Backers de maelaccyse, onder eedt van dat sy deselve assyse sonder simulatie oft oochluyckinge selen opbeuren ende ontfangen. Actum V[a] Januarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalene aenden clerck van Meester Josephus Bredius, voor dienst deser stadt ghedaen ende noch te doene, de somme van XX guldenen eens. Actum V[a] Januarii anno XV[c] LXXIX[tich].

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aende weduwe wylen Meester Josephus Bredius de somme van hondert vierthien guldenen IX stuyvers, voor synne vacatien, termynnen ende schrifturen voorde stadt gedaen ende ghemaect, als advocaet tot Brussel, ende aengaende de gheroyeerde poincten ende articulen, sal deselve weduwe deselve vervolgen prout inde marge ende rekeninge. Actum V[a] Januarii 1579.

Gecomitteert Janne van Santvoort, Schepene, Cornelis Pruynen, Tresorier, ende met hun twee Colonellen ende twee Fortificatiemeesters deser stadt, om te visiteren ende te besien hoe ende in wat manieren dat men, ten meesten oirboor ende minsten coste vande stadt, maecken sal de poorte vande Warff, al volgende den patroon daervan synde. Actum den vyffden Januarii 1579.

Geordineert omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Cornelis Daems, Jacques de Jonge. Actum V[a] Januarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende te betalen, oft ten minsten te laten compenseren Meester Joos de Hondt, schaliedecker, aen tgene hy dese stadt schuldich is, de somme van hondert ende negenentwintich guldenen eens, ter causen vande schalien die hy gelevert ende geleet heeft aende cappelle opt Kiel, mette costen ter causen van dyen gedaen int proces hetwelck hy gehadt ende geobtineert heeft tegens de Weth ende Kerckmeesters vanden Kiele voors., ende dat vuyt redene dat dese stadt is Heer ende proprietaresse vanden voors. Kiele. Actum V[a] Januarii anno 1579.

Alsoo by Synne Majesteyt opten XV[en] Julii 1575 is gedresseert ende vuytgegeven gheweest seker placcaet van reductien vanden renten staende ten laste van dese stadt, ende hoe men de selve voordane soude betalen,

Ende omme tselve teffectueren was gedresseert sekere instructie, inhoudende de forme ende maniere hoe men hetselve placcaet tot behoorlycker executien soude moigen stellen ;

Wesende tot effectuatie ende volcominge van dyen gecomitteert Joncker Jan vander Meeren, Meester Nicolaes de Voogt, Schepenen, ende Meester Jan van Asseliers, Secretaris, met Meester Pauwels Schuermans ende Jan de Poorter, Tresoriers, ende Jan van Steenwinckel, Rentmeestere, ende met heur gevuecht Abraham sHertogen ;

Ende alsoo de voors. Gecomitteerde totter reductien int effectueren van heure commissie diversche swaricheden syn voorgecomen, dewelcke inden placcate van reductien noch oyck inder instructien derselver nyet en waren begrepen, vermaendt noch gementioneert, ende opdat de voors. Gecomitteerde in sulckdanige occurrentien souden weten waernae sy heur souden hebben sekerlyck te reguleren, hebben alsdoen de Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt overgegeven gehadt diversche swaricheden, omme deselve by acte collegiale te doen resolveren, ten eynde de voors. Gecomitteerde eendrachtelyck deselve resolutien int exploicteren van heurlieder comissien souden achtervolgen ;

Inden iersten, alsoo terstondt naede publicatie vanden placcate vander reductien diversche parsoonen vuyt diversche provintien ende steden herwaerts waren gecomen om heure brieven te laten reduceren ende dat deselve heur grootelycx waren beclagende van dat men heure renten hadde ghereduceert ende nochtans heur liete ewechgaen sonder eenige betalinge te doene, ende soo heure oncosten ende teergeldt nyet en costen vervallen, ende hoewel byden placcate van reductien ende der instructie derselver nyet en was geordineert heur eenige betalinge te doene, soo is nochtans doen ter tydt, nae voorgaende rapport vande Gecomitteerde aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, geresolveert gheweest dat men vuyter Casse van Reductien soude betalen alle diegene die heur brieven souden laten reduceren, by maniere van anticipatie, een halff jaer renten opden voet vander reductien, ten eynde de parsoonen reducerende souden moigen worden geassisteert met wat betalinge ende een ander occasie gegeven omme te beter te verstaen totter voors. reductien.

Daernae is den voors. Comissarisen te vorens gecomen hoe dat diversche rentieren, renten op dese stadt heffende, hadden in diversche steden ende plaetsen doen arresteren ende becommeren diversche borgeren deser stadt ende heur goeden ter causen van heure achterstellige renten voor date vande publicatie vanden placcate, welcke arrestanten, naderhandt gehoort hebbende de publicatie vanden selven placcate, waeren tevreden heur te reguleren nae teneur vanden selven placcate, behoudelyck dat men heur soude betalen de achterstellen daervore sy voor date vanden placcate arresten hadden gedaen, ende oyck eenige vonnissen daerop verworven,

Waerop doen ter tydt by Borgemeesteren ende Schepenen is geresolveert dat, omme te eviteren de costen ende het vervolch vande voors. arresten, men soude doen betalen alle achterstellen voor date vanden voors. arresten gevallen mette oncosten daeromme gedaen.

Ten anderen waeren voorde voors. Gecomitteerde gecompareert diversche rentieren exhiberende heure rentbrieven, staende de betalinge daeraff tot laste deser stadt, welcke

renten waren gehipothiceert op speciale panden aleer deselve speciale panden waren gecomen in handen vande stadt, sulcx dat deselve panden aende stadt waren gecomen met de voors. belastinge, welcke rentieren sustineerden deselve renten nyet te wesen subject der reductien, als metter stadt nyet gecontracteert hebbende ende aende stadt synde gedevolveert oft gecomen met die expresse lasten, wesende daeromme in meyninge heure speciale panden daervore te evinceren, sonder te begeeren te verstaen tot de voors. reductie, hebbende eenige van hun, nyettegenstaende doppositie vande voors. Gecomitteerde, in judicio contradictorio vonnisse geobtineert van dat sy met heurder leveringe ende executien mochten voortsvaren.

Andere geexhibeert hebbende erffgevinge byde welcke sy deden blycken den grondt der stadt te hebben terve gegeven opden commer ende last van sekere renten die sy daerop bleven behoudende, dewelcke oyck sustineerden heure renten nyet te wesen reducibel als hebbende speciale hipotheque, hoewel sy metter stadt hadden gecontracteert, mitsdyen de rente die sy daerop hadden behouden was pars pretii.

Op welcke twee lesten poincten by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen was geresolveert dat de renten ende chynsen ghehipothiceert geweest hebbende op speciale panden, aleer die panden aende stadt waren gecomen, ende daer de stadt nyet en hadde de rente verleden, dat deselve renten nyet en souden wesen subject der reductien, als mette stadt nyet gecontracteert hebbende noch heure gelove ghevolght, ende alsoo vermochten aen heure panden leveringe te nemen, maer dandere renten die byde stadt waren verleden ende daeraff de renthefferen oft heure autheurs metter stadt hadden gecontracteert ende het geloove derselve ghevolgt, dat sulckdanige renten souden wesen subject der reductien, al waer deselve oyck spruytende vuyt crachte van erffgevingen.

Andere hebbende geexhibeert sekere oude chysrollen oft oude registers van heure chysen, sonder dat sy nochtans daeraff hadden eenige rentbrieven, tsy onder den segel van verbande ter saecken deser stadt oft Schepenensegele, mits der cleynicheyt ende ouderdom derselver renten, ende dat

nyet en bleeck hoe deselve vercregen waren, sustineerden daeromme oyck nyet reducibel te wesen, mitsdyen vande constitutie oft prys van dyen nyet en was blyckende.

Waeroppe alsdoens by mynne Heeren voors. was geresolveert dat de Gecomitteerde vander reductien souden confereren de voors. chysrollen oft oude registers met de registers vande stadt ende deselve bevindende daermede accorderende, dat men deselve chynsen soude betalen ongereduceert.

Ende alsoo eenige rentieren wesende tevreden heur te reguleren naeden voet vander reductien, maer nochtans heure brieven nyet en hadden voorde handt oft met haer dorven brengen, mits de onveylicheyt vanden wegen, was generalycken byde voors. Heeren geresolveert dat de Gecomitteerde souden visiteren de registers deser stadt, ende deselve bevindende aldaer geregistreert, dat men heur soude een halff jaer achterstels betalen opden voet vander reductien ende heur houden voor diligent, mits beloefte dat sy heur brieven souden laten reduceren ten naesten ende daeraff note houden op hare verbalen.

Was insgelycx by mynne Heeren voors. doen ter tydt geresolveert, nopende de verloopen van renten, dat de Gecomitteerde vander reductien bevindende den achterstel van eenige renten (boven de twee jaeren die men is innehoudende,) nyet te beloopen ter sommen van sesse guldenen, dat men denselven achterstel, mits der cleynicheyt vander somme, soude comptant betalen, sonder daeraff eenen schultbrieff te derven geven, om het register met sulcke cleynne somme, tweelff jaeren lanck gedurende, nyet te becommeren oft te becladden. Ende soo men naederhandt bevonden heeft dat deselve somme te cleyn was, is naderhandt ghoet gevonden dat den achterstel vande renten nyet comende tot de tweelff guldenen, dat men denselven comptant soude betalen mits redenen voors.

Ende mitsdyen eenige verclaerden heure lyffrenten vervallen ende gheextingueert geweest te synne voor date vander reductien, ende daeraff van heurder diligentien gethoont

ende voor date derselver hadden gethoont vande afflyvicheyt vanden renthcffer ende daeraff betalinge geheyscht, ende alsoo sustineerden daeromme in geenen poincten vander reductien te wesen gehouden, mitsdyen by heur nyet en stonde dat sy nyet en waren betaelt, maer byder stadt was geresolveert by mynne Heeren, dat men alsulcken achterstel geheelycken ende al soude betalen, sonder yet inne te houden.

Was oyck alsdoen by mynne Heeren voors. geresolveert dat men den achterstel vande dootbrieven daeraff het verloop (boven de twee jaeren die men was innehoudende,) alleenlycken was bedragende hondert guldenen oft daeronder, dat men denselven achterstel soude comptant betalen, om alsoo de brieven terstondt te moigen casseren ende de rente te boecke doen extingueren ende daeraff suyveren.

Is insgelycx ter selver tydt by Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt geresolveert gheweest dat alle de oncosten, schulden ende betalingen dyer vielen te doene ter causen vander reductien ende tgene tot benefitie derselver was dienende, namentlyck de gagien vande Accysers, Segeleers, Contrerolleurs, Collecteurs, opmaeckinge van eenige huyskens dienende tot benefitie vander accysen, de vervolginge vanden placcate, segelinge ende andere saecken vander reductien dependerende, beschenckinge van eenige Heeren daermede de Ghecomitteerde vander reductien moesten handelen, gagien vande Gecomitteerde, heure clercken, cnapen, advocaten, procureurs, costen van processen, oncosten van arrestementen ende andere oncosten die ter saecken vande reductien souden vallen te doene, dat de Ghecomitteerde vander reductien heur daeraff souden informeren welck daeraff was dependerende, ende tselve heur gebleken wesende ende daeraff gegeven hebbende heur ordinantie aenden Rentmeestere deser stadt, dat de Rentmeestere deselve oncosten soude betalen vuyter Cassen vander Reductien opde voors. ordinantie vanden Gecomitteerde, ende deselve ordinantie met behoorlycke quitantie brengende in rekeninge, daermede soude gestaen.

Alsoo oyck eenige rentieren tevreden waren te verstane tot reductien, maer claegden heure brieven te wesen verloren,

verbrandt oft heur affhendich ghemaect by ongevalle oft anderssints, daeraff diversche clachten ende requesten quamen aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, die nyet en costen verstane totter informatien daerop te nemen, soo syn by mynne voors. Heeren de Gecomitteerde vander reductien geauthoriseert gheweest alsulcke requesten nae heur te moigen nemen, het inhoudt van dyen texamineren ende die te confereren metten registere deser stadt, ende heur te informeren opde waerheyt ende gelegentheyt vander saecken ende oyck den supplianten ende anderen den eedt te moigen affnemen, ende voorts in dyer saecken al te doene dat sy souden vinden te behooren.

De clercken vande reductie hebben van oudts gehadt.
Van elcken constitutie te copieren. . . IIII stuyvers.
Vande twee endossementen deen opde copye, dander opden brieff, elck 1/2 stuyver. . . I stuyver.
Van elcken schultbrieff . . . . . . I stuyver.
Van elck protest . . . . I stuyver.
Vande ordinantie van betalinge . . . . I stuyver.
Van extraordinarie schryven der reductien aengaende, elck bladt. . . . . II stuyvers.
Welcke poincten ende articulen, midts den brandt vanden stadthuyse, anderwerff in Collegio gelesen synde opden Maendach vyff dagen in Januario 1579, syn by Borgemeesteren ende Schepenen sulcx gesloten ende gearresteert, ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere desen volgende hun oyck te reguleren. Actum V[a] Januarii anno 1579.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere te betalen Anthonis Adams, ter causen van wyn geschonken den . . . . . (*sic*) de somme van twee hondert LIIII guldenen eens. Actum VII[a] Januarii anno 1579. (*fol.* 14).

Geordineert dat gemerct men vuyte rekeninge gedaen byde oude Wyckmeesters vande Marckgravenlyde, Herincroy ende steenwech voor Willem Schoyt, Hooftman vanden selven wyck, ende ghoede mannen byde selve Wyckmeesters ende ettelycke weerden aldaer woonachtich respective gecosen, bevindt hoe dat deselve weerden noch merckelycke

somme ten achter syn, sulcx dat, om deselve te betalen ende te vervallen doncosten gheresen ende te rysene, van noode is op te brengen de somme van twee hondert ende vyftich guldenen, dat daeromme de voors. oude ende noch levende Wyckmeesters mette nieuwe nu jegenwoordelycken dienende, ter presentien van Willem Schoyt, Hooftman vande selve wyck, van stonden ane ende sonder langer dilay, selen maecken eene nieuwe settinge ter sommen toe vande voors. II^{c} L guldenen, omme, tselve gedaen synde, voorts geordineert te wordene nae behooren. Actum VII^{a} Januarii anno 1579. (*fol.* 14 *v*°).

Alsoo totter kennisse vande Goede Mannen vanden Breeden-Raedt was gecomen dat het contract van deser stadtwegen met dingesetenen van Berchem aengegaen, nopende de halffaccyse derselver stadt, seer prejudiciabel was ende tot seer grooten naerdeel deser stadt, versoeckende daeromme mynne Heeren de Wethouderen dat men de stucken daeraff synde soude doen oversien ende stellen in deliberatie van Rade oft men tselve nyet en soude connen gheredresseren, soo syn dyenvolgende by myne voors. Heeren gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Cornelis Pruynen, Oppertresorier, Meester Engelbert Masius, Pensionaris, Jaecques van Yewerven, Joos vanden Cruyce ende Peeter de Molyn, cooplieden (omme toversien tvoors. contract ende andere stucken tot denselven contracte hun refererende, ende voorts te besien oft men de stadt daeraff nyet en soude connen ontslaen, ende by wat middele men daerinne soude moigen versien, ende wat solutie men ten meesten voordeel vande stadt soude moigen nemen, omme, tselve gedaen ende hun rapport gedaen, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum VIII^{a} Januarii 1579.

Gedepescheert een acte waerby den Comissarisen Voogt ende Yewerven totte auditie vande rekeninghe vanden Coronel Zurch, van dat sy denselven Coronel in rekeninge passeren selen dry hondert eenendertich guldenen ende acht stuyvers. Actum IX^{a} Januarii anno 1579.

Gecomitteert tot den bouw vanden affgebranden stadthuyse Joncker Janne van Stralen, Buyten-Borgemeestere, als Super-

intendent, Meester Niclaes de Voogt, Schepene, Valerius van Dale, Wyckmeester, Franchoys Schot, Pauwels Luydincx, cooplieden, ende Janne Daems, omme tselve warck te voorderen, ten eynde tselve worde opgemaect, ende hun voorts dyenaengaende elcken int synne te reguleren volgende dinstructie hun te gevene. Actum IX[a] Januarii 1579.

Gecomitteert Joos vanden Cruyce, coopman, omme te beneersten ende toe te siene ten eynde den muer worde opgetrocken in St.-Andrieskercke tusschen der plaetse byde catholicque ende die vande religie inde selve kercke respective gebruyct, ende tot dyen eynde te doen aenbrengen de materialen der stadt competerende, tsy vande gene die is liggende opde casteelplaetse, aen tSchermershuys oft elders, daer men deselve aldernaest sal moigen becomen. Actum IX[a] Januarii 1579.

Geordineert Janne Willemssens, Rentmeestere van tgroot gasthuys, van stonden ane in handen van Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt over te brengen synne leste rekeninge over dadministratie by hem gehadt over de goeden ende innecomen vanden selven gasthuyse, oft anderssints selen mynne Heeren sonder dissimulatie daerinne versien soo sy tselve selen bevinden te behooren. Actum IX[a] Januarii anno 1579.

Geordineert omme by provisien te syn Cappiteyn int quartier vande Schuytstrate, onder den Coronel Cornelis Daems, Christiaen Staes. Actum IX[a] Januarii 1579.

Ten selven dage geordineert onder denselven Coronel voor Cappiteyn Hendrick Leemans. Actum IX[a] Januarii 1579.

Gedepescheert een acte onder sekere quitantie, byde welcke de stadt remitteert aende weduwe *int Vlies* de huere vande Engelsche packhuysen, ende syn de stucken onder de Moy. Actum X[a] Januarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy

Meester Peeter Frans, stadtmeester metser, vuytreycken ende betalen selen alle weken, weder dat men werct oft nyet en werct, synne dachueren ende emolumenten staende totte selve offitie, soo ende gelyck tselve tot noch toe van over lange jaeren gedaen ende geplogen is, ende dat ter tydt ende wylen toe dat anderssints daerinne soude moigen versien worden. Actum X^a^ Januarii anno 1579.

Gecomitteert Tresoriers ende Rentmeestere omme, ten besten moigelyck synde, tovercomen met Anna van Doorne aengaende den prys vanden balck by haer geheyscht, oft, by gebreke van dyen, denselven balck te doen schatten by lieden hun des verstaende, by partyen daertoe te kiesen, te wetene twee vande stadtswegen ende twee van wegen de voors. Anna van Doorne, omme, deselve schattinge gedaen synde, gehoort hun rapport, voorts geordineert te worden soo nae recht behooren sal. Actum X^a^ Januarii anno 1579.

Gehoort het rapport vande Gedeputeerde gecompareert synde voor Comissarisen vanden Hove omme int minnelyck te beslichten het different dwelck de voors. stadt heeft vuytstaende met Lauwereys Rycx, aengaende den loon ende salaris byden selven Laureys Rycx gepretendeert, vuyt oorsaecke vande collectatie vanden impost by hem tot behoeve derselver stadt gehadt, Soo hebben de voors. Heeren geauthoriseert de voors. Gedeputeerde omme by comunicatie ende tusschenspreken vande voors. Comissarisen metten voors. Lauwereys Rycx vàn als tot als te moigen overcomen ter sommen toe van een hondert ende vyftich guldenen, oft ten vuytersten ter sommen van twee hondert guldenen eens, sonder deselve somme eenichssints te moigen excederen. Actum X^a^ Januarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere de Chargeanten vande vendelen ende de Wachtmeesters elck van hun te geven een maendt gagien op rekeninge. Actum X^a^ Januarii 1579.

Alsoo Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere der stadt van Antwerpen, ten ernstigen versuecke van Synne Excellentie ende deser stadt voors., hem heeft van Bergen-opden-

Zoom, plaetse van synne residentie, getransporteert alhier binnen Antwerpen, met synne familie ende meubelen, om den staet van borgemeestersschap te bedienen, hebbende soo int vervuegen vande selve meubelen ende familie, mitsgaders als int recouvreren ende becomen eenich logyst op extraordinarisen termyn, merckelycke oncosten moeten dragen, Soo hebben mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Heere Borgemeestere, tot onderstant ende vervallinge vande selve oncosten, te tellen de somme van vier hondert guldenen eens, gelyck men meer andere in gelycke occurrentien heeft gedaen. Actum X[a] Januarii anno 1579. (*fol.* 49 *v°*).

Gelycke acte opden Borgemeestere de Vos, van Breeda. Actum ut supra. (*fol.* 49 *v°*).

Gecomitteert Jaecques Peeters omme te reysen nae Brussel ende aldaer den Raedt deser stadt te instrueren om te maecken de salvatie tegens Daniel de Bruyne. Actum XII[a] Januarii 1579.

Geordineert dat men den canoniers voor hunnen nieuwenjaer sal vuytreycken thien guldenen eens. Actum XII[a] Januarii 1579.

Gecomitteert, volgende den versuecke vanden Breeden-Raedt, Jan van Roode, Aelmoessenier, omme te wesen Opperaccysmeestere vande wynaccyse, te hebben de toesicht derselver ende principalyck tot het innecomen vande penningen, volgende ende nae inhoudt dinstructie hem daertoe te geven, ende dat voorden tydt van eenen jaere. Actum XII[a] Januarii 1579.

Gelycke acte Aerdt Tuylt opde binnenbieraccyse. Actum ut supra.

Gelycke acte op Jaecques Breyel opde buytenbieraccyse. Actum ut supra.

Gecomitteert, in plaetse van Aerdt Bal, Jan de Huyter ende Gillis Schoysitter, Peeter Valck, Simon Cans ende

Anthoine Dielkens, omme te wesen Schepenen van deser stadts heerlyckheyt van Wilryck, ende hun geordineert te doen den eedt daertoe staende. Actum XII^a Januarii 1579.

Een acte op dadvys vande Colonels nopende seker requeste by seker canonier gepresenteert, prout latius in libello supplici vanden XIII^en Januarii 1579. (*fol.* 18 *v°*).

Alsoo Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, by speciale acte in data den III^en Januarii lestleden, gecomitteert geweest syn om metten achtergelatene kinderen wylen Adriaen de Witte aff te rekenen van tgene denselven soude moighen competeren vuyt crachte van seker vonnisse byden selven momboirs geobtineert inden Rade van Brabandt, den XXII^en Novembris lestgeleden, tegens Borgemeesteren ende Schepenen, ter sommen toe van dry hondert achtendertich guldenen ses stuyvers ende halven, metten verloope daervan rentsgewyse sedert den XVIII^en Octobris anno 66, Soo ist dat gehoort hebbende het rapport vande voors. Tresoriers ende Rentmeestere, ende bevonden hebbende tselve al tsamen, metten verloope gerekent totten XVIII^en Januarii naestcomende inclus ende de oncosten geresen daeroppe, te bedragen vier duysent negen hondert vierentnegentich guldenen ende XIIII stuyvers, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert hebben dat men, volgende den accorde byden voors. Tresoriers ende Rentmeestere metten voors. momboirs aengegaen, deselve somme sal betalen in tweelff payen van tgene des alle maenden innecomende is vande verpachtinge vanden inhuyse metten weertgelde deser stadt, als te wetene elff maenden lanck vier hondert sesthien guldenen XIII stuyvers 1/3, ende voorde tweelffste maendt, vier hondert eenen gulden seven stuyvers 1/3. Actum XIIII^a Januarii anno XV^c LXXX^tich (*sic*).

Alsoo byde dry Staten des landts van Brabant is by hunne opene brieven in date den III^en Januarii 1579 geordineert dat men Janne Doppegieter oft brenger des brieffs soude rembourseren van alsulcke dertich duysent vier hondert tweeentsestich guldenen X stuyvers metten intereste van dyen, bedragende tselve interest voorden tydt van ses maenden, innegegaen synde den III Januarii 79 ende eyndende

den derden Julii daernae, à rayson van thien ten honderden opt jaer, de somme van vyfthien hondert dryentwintich guldenen twee stuyvers eenen halven, beloopende tsamen eenendertich duysent negen hondert vyventachentich guldenen tweelff stuyvers eenen halven, als hy verschoten ende betaelt heeft ter grooter instantien vande voors. Staten ende besondere begeerte vande Heeren vande Weth, omme daermede te souccurreren de plaetsen gespecificeert inde voors. obligatie, ende dattet soo sy dat de voors. Doppegieter tvoors. contract nyet en heeft willen aengaen, dan op expresse geloefte, soowel vande voors. Staten als den voors. Wethouderen, dat men hem soude geven recepisse vanden Ontfanger Generael vander bede tot gelycke somme, omme daeraff gerembourseert te worden vuyter Casse van Reductien, alle weken, ter sommen van vyfthien hondert guldenen, totter volder betalinge vande voors. principale somme metten intrest, sonder dat men middeler tydt eenige andere assignatie oft belastinge opde bede in prejuditie van dyen soude vermoigen te doene volgende den voors. contracte, Soo ist dat mynne Heeren geordineert hebben den Rentmeestere Generael deser stadt, nu synde ende by tyde wesende, dat hy den voors. Doppegieter oft brenger sbrieffs vuyter Cassen van Reductien alle weken sal tellen, op rekeninge vander stadt quote inde bede vervallen oft noch te vervallen, opde recepisse vanden Ontfanger Generael derselver bede, voor alle ander, vanden gereetsten innecomen, de voors. somme van vyfthien hondert guldenen, ende dat totter volder betalinge vande voors. XXXI^m IX^c LXXXV guldenen XII 1/2 stuyvers, wesende de voors. capitale somme metten intereste, ende mits overbrengende behoorlyck acquit vanden voors. Ontfanger Generael Jan van Niverseel, sal den Rentmeestere deser stadt valideren in synne rekeninge. Actum XV^a Januarii 1579. (*fol.* 21).

Geordineert omme by provisien te wesen Cappiteyn Lambrecht Janssen onder den Coronel Loys Verbeke. Actum XVI^a Januarii anno 1579.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere, volgende dacte van XXX^a Augusti lestleden, voorde wercken aende Bierhooftpoorte, volgende de specificatie daeraff synde, vuyt te

reycken de somme van dry hondert LIX guldenen V stuyvers VII penningen. Actum XVI[a] Januarii anno 1579.

Alsoo opden X[en] dach der maendt van Decembris lestleden Tresoriers ende Rentmeestere geordineert is gheweest alle weken apart te leggen vier hondert guldenen ter sommen toe van sesse duysent guldenen, ende dat nyet alleenlyck tot behoeff vande gearresteerde tot Franckfort, maer oyck tot behoeff vande amonitie deser stadt, Soo ist dat mynne Heeren geordineert hebben den voors. Tresoriers ende Rentmeestere dat sylieden S[r] Jaspar van Zurck, Colonel deser stadt, vande ierste penningen te comen vande voors. versparinge tellen ende betalen selen ierst de somme van negen hondert LIX guldenen VIII stuyvers 3/4, ter causen ende volgende de rekeninge daeraff gesloten ende by mynne Heeren geliquideert opden III[en] Novembris 1578, vanden gelde byden voors. van Zurck voor deser stadts amonitie ghewillichlyck verschoten, mitsgaders noch dry hondert guldenen tot behoeve ende op rekenninge vanden geschutte hetwelck dese stadt heeft doen maken tot Mechelen. Actum XVI[a] Januarii 1579.

Geordineert Jaspar van Zurck, Colonel, dat hy vanden loode by hem ontfangen vuyten Eeckhoff deser stadt sal moigen doen gieten clooten oft ballotten tot handtbussen musketten, sulcx als hy meest ten oirboor deser stadt bevinden sal nootelyck te synne, ende dat de lockagie daeroppe te rysen nyet en sal comen tot yemandts anders last dan ten laste deser stadt. Actum XVI[a] Januarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Joncker Jan van Brecht, Oude-Schepene, van stonden ane te tellen de somme van vyftich guldenen, op rekeninge van tgene hem soude moighen comen ter causen van synne vacatien by hem te doene inde reyse ende comissie hem van stadtwegen gegeven tot Vuytrecht, in saecken der stadt ende landen concernerende, ende dat van stonden ane, alsoo deselve comissie alle acceleratie is verheysschende. Actum XVI[a] Januarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Janne van Hoboken, Griffier, ter causen van dat hy hem

continuelyck heeft geemployeert, ter tydt men van deser stadtswegen heeft gebesoigneert opde nieuwe ordinantie opt faict vande bieraccyse, ende mits de difficulteyt ter selver stondt tusschen de brouwers deser stadt geresen, mits de diversche comunicatien by hem met den buytenbrouwers van Borgerhoudt aengegaen, doncosten ter causen van dyen geresen, in alles vuyt te reycken de somme van tseventich guldenen eens, ende deselve te nemen vuyter Cassen van Reductien, als een saecke de beteringe derselver Casse concernerende. Actum XVI[a] Januarii anno 1579.

Geordineert Cornelis Grameye, Collecteur vande wynaccyse, dat hy van stadtswegen den Schotse Coronellen Bellifourt ende Estuuart (1), gelogeert ten huyse van Bonaventure Michaeli, mits sekere goede ende diversche diensten by hen der stadt gedaen, sal beschincken tsamen met eene goede ame Renschen wyn ende een pontsoen goeden rooden Franchen wyn, ende selen de penningen ter causen van dyen te verschietene hen strecken in betalinge. Actum XVI[a] Januarii anno 1579.

Gedepescheert sesse acten voorde gene die hun hebben gheemployeert inde fortificatie, prout in margine vanden XII, XVIII ende XXIX Octobris ende andere 78. Actum XVI[a] Januarii 1579.

Gecomitteert den Gecomitteerde totten ontfanghe vanden weeckgelde, omme vande Heeren Adjoncten tontfangen de somme van elff duysent guldenen, die sy met de voors. Heeren beloeft hebben, ten ernstigen versuecke vande dry Staten slandts van Brabandt, op te brengen tot versekeringe vande stadt van Maestricht, omme betalinge vanden garnisoene daer jegenwoordich inne liggende. Ende hebben de voors. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert den voors. Gecomitteerde dat sy eeniegelyck vande voors. Heeren Adjoncten geven selen in dyer qualiteyt hunne recepisse, vande penningen die sy ontfangen selen, met clausule dat sy voor gelycke somme syn participerende inde obligatoire acte vanden Staten van Brabandt, ter oorsaecken vande voors. elff duysent guldenen met synne verloopen

(1) Stuart.

tot behoeve vande voors. Heeren Adjoncten gedepescheert ende onder hunne handen berustende, ende selen de voors. Gecomitteerde de voors. somme van penningen overtellen ter ordinantie vande voors. Staten van Brabandt ende daermede gestaen. Actum XVII^a Januarii 1579.

Gecomitteert Moyses Opde Grave, extraordinaris bode deser stadt, omme te wesen ordinaris bode, in plaetse van Janne van Leendt, met de wedden, gagien ende emolumenten daertoe staende, tselve ordinarise bodeschap vacerende mits deselve Janne van Leent is gheworden roeydrager van Onser-Vrouwenkercke, als outste bode, volgende doude costuyme, door dafflyvicheyt van Carel Walrans vacerende, ende sal deselve Janne van Leendt blyven extraordinaris bode in plaetse van Moyses voors. Actum XVIII^a Januarii 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse by provisien te laten volgen aenden Prelaet van Sinte-Beernaerts een stuck van anderhalve ame Franchen wyn, ende tselve op te teeckenen. Actum XIX^a Januarii 1579.

Geordineert dat alle diegene die hun met eenige saecke binnen deser stadt syn generende, innewoonders derselver stadt, van wat conditie, qualiteyt, religie oft professie die syn, egeene vuytgezondert, schuldich selen wesen hun voordane te reguleren volgende dordinantie opt faict vande wachte gemaect, ende oversulcx met den anderen borgeren op hunnen tour te waecken, oft anderssints daeraff te hebben het ghemoet vanden Cappiteyn ende Coronel onder dewelcke sy syn resorterende, vuytgesondert diegene die het Hoff volgen ende alhier haer syn vindende om eenige hunne saecken te voorderen, ende oversulcx egeen fixe domicilie en syn houdende. Actum XX^a Januarii 1579.

Geordineert ende bevolen wel scherpelycken allen ende eeniegelycke inwoonders van Borgerhoudt, Doorne ende andere aldaer omliggende vlecken, hun egeenssints te vervoorderen eenige dammen, dycken oft schutselen inde riviere vande vaert, byde Fortificatiemeesters deser stadt geleegt oft gemaect, oft alnoch te leggen oft te maecken, tot het steygeren ende hoogen vanden watere vande selve riviere,

omme te spysen ende te wateren de grachten ende vesten deser stadt, eenissints door te steken, te breken oft in eeniger manieren te crencken oft te beschadigen, voor ende aleer het water binnen deselve grachten sal wesen gestelt op het hoochste dat moigelyck sal wesen, oft dat hun byde voors. Fortificatiemeesters sal wesen geconsenteert de voors. dammen oft schutselen te moigen doorsteken, ende dat opde pene van vyventwintich guldenen tot behoeve vande fortificatie, ende dat men deselve dammen thunnen coste wederomme sal doen opmaecken, oft ingevalle sy egeen middelen hebben vande selve penen op te brengen, op arbitralycke correctie; ordonnerende den Officier vander plaetsen dese acte te doen effectueren, sonder eenige dissimulatie, ende tot dyen eynde te saiseren ende hun te versiene vanden parsoon oft parsoonen vande gene die hun contrarie van desen eenichssints souden geraecken te vervoorderen, ter tydt sy deselve penen selen opgebracht hebben ende betaelt de costen die tot het hermaecken vande dammen selen wesen gheemployeert, oft dat deselve selen wesen gecorrigeert gelyck men sal bevinden alsulcke wederspanninge nae exigentie vander saecken te meriteren. Actum XX[a] Januarii 1579.

(*fol.* 21 *v°*).

Geordineert Marten Neyen Jacob van Caton, ter causen van dat hy aenden huyse van Synne Excellentie heeft ghewrocht, vuyt te reycken de somme van vyff guldenen X 1/2 stuyvers. Actum XXI[a] Januarii 1579. (*fol.* 21).

Geordineert, in conformiteyt vander acten collegiale van den XII[en] Decembri lestleden, dat men van stonden ane sal procederen totter erectie ende opmaeckinge vande groote blauwe poorte eertyts gestaen aent casteel, ende deselve te stellen opde Werff, met de wincketten, vlogels ende swarmgaeten vande selve poorte, volgende nae exigentie ende heysch vanden warcke ende grootte van dyen. Actum XXI[a] Januarii anno 1579.

Geordineert vuyt te reycken aen Meester Willem Silvio, ter causen van tgene hy voor dese stadt vanden XXIX[en] Septembris totten lesten Decembris heeft gedruct, in als de somme van LIX guldenen IIII 1/2 stuyvers. Actum XXI[a] Januarii 1579.

Gecomitteert ende in plaetse van wylen Joos de Smit gesurrogeert Adriaen Vervloet, omme te wesen Ghesworen vande dyckagie van Borgerweerdt ; ordonnerende voorts Janne van Steenwinckel, Penninckmeestere vander selver dyckagien, voordane te betalen allen tgene sal wesen geteeckent by twee vande Gesworen tot Jeronimus vander Beke. Actum XXIII[a] Januarii anno 1579.

Een acte op eenen patroon byde welcke wordt gecomitteert Jan van Santvoort, Schepene, Tresoriers ende Rentmeestere, omme te comuniceren met de proprietarisen vanden *Engel* ende *de Mouwe* opde Groote Merct, om door heure erffven te trecken eene strate, corresponderende opde Dornicxstrate. Actum XXIII[a] Januarii anno 1579.

Geordineert dat men Alexander Doublet (pour avoir eu charge et mené six pièces d'artellerie pour ceste ville de Malines, et les despens pour luy à cest regard soustenuez,) sal vuytreycken de somme van achthien guldenen vier stuyvers. Actum XXIII[a] Januarii 1579.

Een acte onder de liste vande plaetsen by Keurmeesteren ende Wachtmeestere geordineert om de waeckhuyskens te stellen, byde welcke deselve liste wordt geconfirmeert ende geordineert eeneniegelyck hun dyenvolgende te reguleren ende egeenssints te contravenieren. Actum XXIII[a] Januarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te rembourseren de Colonellen deser stadt alsulcke somme van sesse hondert vierendertich guldenen vierthien stuyvers, voor sekere bedden met hunne toebehoorten, als slapelaeckenen ende diergelycke, gecocht tot behoeve vande guarde van Synne Excellentie inde huysen gestaen inde casteelplaetse, waeraff sy selen gehouden syn behoorlycke rekeninge met attestatie ende quitantie vande oude-cleercoopers ende andere parsoonen, daervan die selen gecocht syn, over te brengen den prys ende coop vande selve bedden ende toebehoorten ; ordonnerende mits desen Marten Neyen, Gecomitteerde tot het beneficieren vande voors. huysen ende erffven gestaen inde voors. casteelplaetse, deselve in bewaer-

nisse te nemen ende te distribueren aen elck vande soldaten, nae synne qualiteyt ende behooren, ende daeraff note te houden. Actum XXIII[a] Januarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Meester Engelbert Masius, Pensionaris, als gecomitteert, by voorgaende acte vande Weth, om toversien doude ordinantie hier voortyts gecondicht op het stuck soo vande bier- als wynaccyse, brouwers, taverniers ende andere, ende daervuyte te concipieren een nieuwe ordinantie, tot meeste voordeel vande stadt ende gerieve vande gemeynte, mitsdyen hy daerinne heeft gevaceert ende gebesoigneert den tydt van acht maenden, omme te helpen maecken met den anderen gedeputeerden de twee leste nieuwe ordinantien tot grooten voordeel deser stadt, voor een grativiteyt ende synne extraordinarise besoignee, de somme van hondert guldenen eens. Actum XXIII[a] Januarii 1579.

Gelycke acte op Meester Pauwels Schuermans, Schepene. Actum ut supra.

Gelycke acte opden Borgemeestere Joncker Jan van Stralen. Actum ut supra.

Gelycke acte opden Borgemeestere Meester Willem de Vos. Actum ut supra.

Geordineert den Rentmeestere Peeter Panhuys van stonden ane te doen opmaecken den scheydemuer in St.-Andrieskercke, tot affheyninge vande plaetse gedesigneert soo aen die vande religie als catholicque, de stoffe daertoe gerequireert te nemen vande stadtsprovisien, de handt ende arbeyt te verschieten ende deselve voorts te recouvreren van die vande gereformeerde religie, ist nyet int geheel emmers de hellicht, soo hy tselve alderbest sal connen gedoen. Actum XXIII[a] Januarii 1579.

Een appostille opde requeste van Mathys Neerincx om vlees te moigen vercoopen inden vasten. Actum XXVI[a] Januarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere de portionarisen vande Wage tinduceren dat sy noch een halff jaer willen supercederen vande selve Wage ten hoochsten te verhueren oft verpachten, mits merckelycke redenen den Heeren moverende. Actum XXVI^a Januarii anno 1579.

Alsoo vande stadtwegen ontrent der brouwerye vande *Oude Snoecken* was gestelt een segelhuysken dienende totte selve brouwerye, dwelck die vande Coeperstrate wech hadden doen vueren ende gestelt op een andere plaetse, om heur wacht daerinne te houdene, welcken aengaende geresen ware sekere questie tusschen Tresoriers ende Rentmeestere ter eenre, ende die vande wyck aldaer, daeraff Cappiteyn was Adriaen de Wandemaker, ten eynde tselve segelhuysken wederomme soude worden gestelt op syn oude plaetse, om gebruyct te worden byden zegeleer, om welcke different ter neder te leggen, soo syn Tresoriers ende Rentmeestere voors. metten voors. Cappiteyn overcomen dat tvoors. segelhuysken wederomme soude gestelt worden ter plaetsen van daer het gehaelt was, ende dat die vanden voors. wycke op hunnen coste souden doen maecken een nieuw waeckhuys ter gedesigneerder plaetsen, daertoe de stadt hun soude te goede comen met tsestich guldenen eens, op conditie dat sy des daegs daeraff soude hebben het gebruyck ende proffyt, waeraff rapport gedaen synde, hebben myne Heeren tselve geadvoyeert ende advoyeren mits desen. Actum den XXVI^en Januarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Coronel Gaspar van Zurck de somme van vyftich guldenen eens, ende dat ten behoeve ende om te distribueren aende soldaten vanden vendel vanden Cappiteyn Willem vanden Dorpe. Actum XXVIII^a Januarii 1579.

Twee acten onder ordinantie van Niverseel, ten fyne van betalinge, mits deselve corttende aende bede deser stadt die deselve in respecte van hare quote schuldich is. Actum XXIX^a Januarii 1579.

Gecomitteert Adriaen Vermeulen omme te wesen Cappiteyn, in plaetse van Meester Gieles van Vlierden, onder

den Coronel Adam Vergult, mits doende den eedt. Actum XXIXa Januarii 1579.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Jaecques van Yewerven, Raetsman, ende Jaspar Charles, Wyckmeestere, omme toverhooren de rekeninge vanden hooftgelde, dacquiten tontfangene ende, ingevalle van swaricheyt, rapport te doene. Actum XXIXa Januarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den Collecteurs vande bieraccyse te laten passeren de somme van hondert thien guldenen vyff stuyvers, ter causen vande bieren vuyt laste van mynne Heeren voors. by hun laten volgen tot behoeff vanden Ambassadeur van Engelandt. Actum XXIXa Januarii 1579.

Alsoo Gommaer Smekens, Jan van Breusegem ende Franchoys Merttens den IXen dach van Mey inden jare 78 by gemeyne voysen vande gegoeyde vande vyff landen (tot wyens gemeynnen laste de steenen Eeckersche sluys, alhier aent *Been* (*sic*) gelegen, is staende,) alwaer sy gegoeyde voors. opt stuck vergadert ende wettelycken geroepen synde, eendrachtelyck versocht ende gecoren syn totter administratien vande reperatien ende redressemente vanden faulten ende gebreken inde selve sluys, by voorgaende wettige visitatie daeraff gedaen, bevonden, om die tot des voors. gemeynnen landts behoeve gerestaureert ende gedresseert te moigen worden, ende in goeder gestaltenisse gestelt synde, voorts byden gegoeyden voors. bequamelycken gebruyct te moigen worden, tot welcken fyne mynne Heeren, als van ouden tyden Superintendenten vander dyckagien rontsomme ende ontrent deser stadt gelegen ende vallende, om ghevueglycken te moigen voorcomen ende kunnen remedieren alle inconvenienten, welcke deser stadt ende den gemeynnen neerlanden, rontsomme deser stadt gelegen, by faulte vanden redressemente ende reperatie vande gebreken inder selver sluys bevonden, souden geraken te overcomen, alsoo tot voorderinge vanden selven geneycht ende geinclineert synde, ende hun voorts te vollen geinformeert hebbende opde idoniteyt ende bequamicheyt vande selve voorgenoempde dry parsoonen, hebben van heurder

ghewoonlycker authoriteyt, advoyerende der voors. gemeynder gegoeyden bovengeruerden keuse, deselve voorts gecomitteert totter administratien ende bewinde vanden ontfange ende vuytgeven totten volbrenge vanden selven warcke gerequireert, mits daertoe by hun te doene den behoorlycken ende gerequireerden eedt van getrouwicheyt, denwelcken sy, Gecomitteerde, dyenvolgende oyck in handen vanden Comissarisen daertoe by mynne voors. Heeren gecomitteert, opden XVII[en] dach van Mey 78 solempnelyck gedaen hebben, de voors. dry Gecomitteerde eentsamenlyck mede om hetselve warck nu geconcipieert synde met alder diligentien in bequamen tydt te kunnen voorderen ende tot goeden gebruycke der gegoeyde voors. te brengen, mits oyck te verhueden dat hetselve warck, by faulte van gelde, egeenssints en soude worden geretardeert, syn by mynne Heeren voors. deselve Gecomitteerde geauthoriseert om, by gebreke vanden by hun geordineerden provisionelen fornissemente, opbrengen ende contributie, van elcks vande vyff landen tot een hondert guldenen eens toe, maeckende tsamen int geheele vyff gelycke hondert guldenen eens, om in allen gevalle ten coste ende laste van elcker der voors. vyff gelanden int particulier, in gebreke synde die tot fornissement vanden selven warcke behoorlyck opgebrocht te hebben die alsdan te hebben moigen lichten ende opnemen, het waer tegens den intereste tot rentsgewyse, oft tot sulcken interest als sy, Gecomitteerde, dat ghevueglycxse souden moigen becomen, waeraff sy, Gecomitteerde, hun nochtans vermyt hebbende die in als oft in deele tot des voors. landts coste opgenomen te hebben, maer, ter contrarien van dyen, gelycke oft meerdere somme van penningen van hunnen eygen gelde, tot volbrengen vanden selven warcke, sonder eenich interest daeraff te nemen, verschoten ende gedebourseert, sulcx dat sy, Gecomitteerde voors., tselve geconcipieert ende geordineert werck, met Godts gratien, in alle bequamicheyt, in als volbracht ende tot goeder ende behoorlycker perfectien volbracht hebben, ende vanden selven heuren bewinde, nae voorgaende behoorlycke ende gecoustumeerde kerckgeboden daeraf gedaen, ende tot inthimatie vanden selven gegoeyden ende geinteresseerden overal geluyt hebbende voorde voors. Comissarisen opt Vleeschuys deser stadt vanden selven heuren vuytgeven, bedragende in als acht hondert vyffentnegentich

guldenen XVIII stuyvers eens, den gulden tot twintich stuyvers gerekent synde, tot contentemente vanden selven gegoeyden, den XXVIII[en] vander maendt van Octobri lestleden, gedaen hebben goede en sufficiente rekenninge ende bewys, mits welcken compt elcker der voors. vyff gelanden gegoeyden, te wetene Eeckeren Ouwlandt, Eeckeren Leyerwyck metten Cardtpolders, Muesebroecklandt, Wilmarsdonck Leyerwyck metten Peerspolders ende Mercxem Spaeylandt, besundere part ende contingent te bedragen hondert negenentseventich guldenen III 1/2 stuyvers VI penningen Brabants eens, den gulden als boven tot XX stuyvers gerekent, hetwelcke elck particulier gecomitteerde rekener vanden voors. vyff landen, nae vereysschen van alle recht ende redene, wel behoorde die terstondt nae het passeren vande voors. rekeninge in handen vande voors. drye Gecomitteerde gereet opgebrocht ende betaelt te hebbene, sonder eenich voorder delay oft vuytsetsel daerinne tot noch toe te moigen oft behooren te gebruycken, oft oyck voorts te keerene tot groote der voors. drye Gecomitteerde schade, verlies ende interest, ter oorsaecken vanden welcken sy, Gecomitteerde, benoyt synde, aen mynne voors. Eerw. Heeren Borgemeesteren ende Schepenen syn versueckende acte ende ordinantie vanden rembeursemente van heuren in desen soo verschoten als by hun gelooffde penningen totten voors. wercke, nae vuytwysen der rekeninge daertoe verschoten ende geemployeert, mits welcken der voors. Gecomitteerde redenen ende allegatien mynne Heeren voors. gemoveert, gesien ende int lange by hun gevisiteert der voors. drye Gecomitteerde by hun overgegevene rekeninge ter saecken van heure bovengeruerde administratie, voor Comissarisen by ons daertoe gecomitteert opt Vleeschuys deser stadt, ter presentien vande gegoeyde daertoe behoorlycken geroepen, gedaen ende gesloten synde, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen, ter instantien ende rechtelycken versuecke vande voors. drye Gecomitteerde, vuyt reden voors. ende alle andere welcke in desen behoorden in consideratie genomen te moeten worden gemoveert, hebben geordineert ende ordineren by desen dat dye gecomitteerde rekenaers vanden vyff landen in desen geruert, ende elck van hun, nae syn aendeel int besundere binnen vierthien dagen naestcomende, sonder eenich voorder dilay,

vertreck oft vuytsetsel, schuldich ende gehouden selen syn in handen vande voors. dry Gecomitteerde in desen op te moeten brengen ende comptant moeten betalen hun gerechtich vyffste gedeel vande voors. acht hondert 95 guldenen 18 stuyvers, bedragende 179 guldenen III 1/2 stuyvers VI penningen Brabants eens, deselve mits desen ende elcken van hun int besundere daerinne condempnerende, daervore elcken van hun int besundere voor syn voors. contingent de facto ende metterdaet gheexecuteert te moigen worden, behoudelyck dat sy, rekenaers voors. ende elck van hun int besundere, aen het voors. heur vyffste gedeel selen moigen cortten ende defalcqueren tgene sy wettelyck selen doen blycken opt voors. heur contingent betaelt oft verleet te hebbene. Actum XXIX[a] Januarii 1579.

Gecomitteert Jan Bruneele omme te wesen belleman deser stadt, mits doende den eedt daertoe staende ende behoudelyck dat hy tselve parsonelyk sal bedienen, oft anders ende by gebreke van dyen, selen mynne Heeren tselve offitie als vacant confereren eenen anderen. Actum XXX[a] Januarii anno 1579.

Geordonneert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen mynnen Heere den Cancellier van Brabandt de somme van III[c] guldenen eens, ende dat voor het versetten oft continueren vande Weth gedaen opden XXIIII[en] Januarii 1579. Actum penultima Januarii 1579.

Gelycke acte op Synne Excellentie. Actum ut supra.

Gelycke acte in respecte vanden primier Huissier ter sommen van achthien guldenen. Actum ut supra.

Geordineert als vore denselven primier Huissier te betalen XIIII guldenen voor synen nieuwenjaer vanden jare 79 nae doude costume van doene, ende voor synne dagelycxe diensten die hy der stadt is doende. Actum penultima Januarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Claes Mertens, weert in *Swanenborch*, de somme

van tweelff guldenen ende XVII stuyvers, ter causen van sekere oncosten gedaen byden Borgemeestere Joncker Jan van Stralen, Meester Pauwels Schuermans ende Meester Nicolaes de Voogt met den Heere van Wacken. Actum penultima Januarii 1579.

Een ordonnantie onder de recepisse vanden Rentmeestere Niverseel, byde welcke wordt belast den Rentmeester Panhuys te betalen vyff hondert tsestich guldenen I stuyver Artois aen Jan van Hove, byden selven totter voorderinge vande dyckagie geleendt. Actum ultima Januarii 1579.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, ende Cornelis Prunen, Tresorier, omme te comuniceren met de gecomitteerde vanden Heere van Raesvelt ende mette selve nopende heure pretensie te veraccorderen, omme, daervan heur rapport gehadt, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum III[a] Februarii 1579.

Alsoo by acte collegiael vanden XXIII[en] Januarii 79 onder andere den Rentmeestere Panhuys is geordineert te verschieten de handt van tgene den scheydemuer, te maeckene tusschen de catholicque ende gereformeerde religie in Sint-Andrieskercke, soude costen ende tselve vande gereformeerde religie te recouvreren, waert nyet int geheele, emmers deen helft daeraff, ende dat men bevindt by specificatie dat de handt vanden voors. muere heeft gecost IIII[c] XX guldenen XVIII stuyvers, daeraff de helft voorde stadt gedragen soude II[c] X guldenen IX stuyvers, ende dat de oncosten vande andere materialen, soo van karrevrachten, decken, tichelen, gelasen etc., om den tempel te vermaecken gedaen sedert den III[en] Februarii lestleden, de stadt, vuyt consideratie haer moverende, geloeft hadde alleene te betalene, bedragende tselve acht hondert vyff guldenen ende XIIII stuyvers, volgende de specificatie daeraff synde, beloopende tsamen, mette voors. yerste partye oft somme tgene de stadt daerinne moet dragen, thien hondert sesthien guldenen III 1/2 stuyvers, Soo hebben mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere de voors. X[c] XVI guldenen III 1/2 stuyvers ter saecken voors. vuyt te reycken aende gene daer des behooren sal. Actum III[a] Februarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts, tot behoeve vande Bogaerden, voor heuren miswyn vande jaeren 77 ende 78, de somme van vyftich guldenen, volgende dacte daeraff synde. Actum III[a] Februarii 1579.

Gesien dinformatie ten laste van Janne Mathyssen den ouden van offitiewegen genomen, is by mynne Heeren mynnen Heere den Marckgrave geconsenteert denselven Janne Matthyssen vuyt synnen huyse als ghevangen te moighen leyden. Actum III Februarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te cortten den brouwer *inde Borcht* twee tonnen biers van X schellingen. Actum IIII[a] Februarii 1579.

Geordineert omme by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Cornelis Daems, Jaecques de Jonge.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Hanssen van Hove, gesworen bode, ter saecken van synne vacatien by hem gevaceert sedert den XXVIII[en] Junii totten XXIII[en] Decembris beyde lestleden, tsamen XCIX guldenen XIIII stuyvers. Actum IIII[a] Februarii 1579.

Geordineert den Secretarisen deser stadt dat sy Meester Martten, der stadt smit, selen ongemolesteert laten van alsulcke pondtpenningen als deselve syn pretenderende van alsulcke huysen als hy met synne kinderen heeft gemangelt. Actum V[a] Februarii anno 1579.

Geaccordeert ende gegunt Geert vander Wege, molder, de plaetse omme te moigen setten eenen wintmolen op het bollewarck staende inde casteelplaetse tegensover sMarckgravenlye, aen het eynde vanden casteele gheweest synde, streckende naede nieuwe joincte, ende denselven te gebruyckene soo in respecte vanden wint als anderssints, gelyck andere gelycke wintmolens, soo inde stadt als daerbuyten geset, syn genietende, behoudelyck dat hy denselven sulcx sal stellen dat het gebruyck ende vryen doorganck van het bollewarck nyet en worde ghenomen, volghende de designatie

byden ghesworen Erffscheyders ende meesters wercklieden dyenaengaende gedaen, mitsgaders dat hy denselven wintmolen ad placitum Dominorum sal gehouden syn aff te breken, sonder eenige recompense daeraff te heysschen, ende voorde somme van dertich guldenen tsjaers, innegaende op heden, te betalen alle halve jaere. Actum VI^a^ Februarii 1579.

Gecoren ende gedeputeert Meester Jan Lanschot omme te synne der voors. stadts van Antwerpen Procureur, soo inden Rade van Brabandt als binnen der stadt van Brussele, ende dat opde gagien ende wedden van oudts daertoe staende ende mits doende den behoorlycken eedt. Actum VII^a^ Februarii 1579.

Gecomitteert Meester Joris Kieffelt, Secretaris, ende Cornelis Lanschot, Griffier vande Tresorierscamer, omme te reysen nae Brussel ende aldaer mede te vueren het koffer metten stucken raeckende het proces dwelck de stadt sustineert inden Rade van Brabandt, als ghevuegde metten Fiscaelen, tegens derffgenamen van Heer Michiel vander Heyden, ende deselve comuniceren mynnen Heere den Advocaet Fiscael, omme daervuyte te moigen nemen alsulcken stucken als hem nootelyck selen syn tot fornissemente vanden voors. processe, ende deselve hem tot dyen eynde te laten volgen. Des selen de voors. Comissarisen maecken ende medebringen eenen inventaris van alle de stucken die hun gebleven selen syn, ende daertoe oyck wederbrengen het voors. koffer mette resterende stucken, die hy nyet en sal hebben van doene. Actum IX^a^ Februarii 1579.

Gegundt Jacop Martens by provisien het poortierschap vande Bagynepoorte deser stadt, onder de proffyten daertoe staende ende mits doende den eedt. Actum X^a^ Februarii 1579.

Geconsenteert ende mits desen toegelaten dat Huybrecht Martens Gheeraert ende Jan Verheyden, vleeschouwers tsamen in eenen winckel, Jaecques de Clerck, Cornelis ende Mathys Neernicx in eenen anderen winckel, geduerende desen toecomenden vasten selen moigen slaen, veylen ende vercoopen alderhande vleesch, voor siecke, crancke ende

andere gebreckelyke parsoonen ende menschen, mits hebbende daeraff consent nae behooren. Actum X^a^ Februarii 1579.

Gecomitteert Cornelis Selen, borger deser stadt, omme by provisien te wesen Segeleer in Borgerhoudt onder de gagien daertoe staende, mits hem regulerende volgende dordinantie ende instructie opt faict vande bieren ghemaect, ende doende den behoorlycken eedt. Actum XI^a^ Februarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Marten Neyen, Gecomitteerde tot het beneficieren vande materialen ende erffven vanden casteele was, vuyt te reycken de somme van dry hondert sevenentachentich guldenen IIII stuyvers, omme daermede te betalene de metsers, timmerlieden ende arbeyders dachueren in Februario 78, aende wooninge daer is logerende Synne Excellentie gevrocht hebbende, breeder blyckende byde specificatie ende attestatie daermede overgegeven. Actum XI^a^ Februarii 1579.

Geordineert Meester Jan de Pape ende Meester Pauwels Schuermans texpedieren de saecke van Aerdt Wils tegens dese stadt nopende de verpachtinge vanden coophuyse, wederhoudende nyettemin middelertydt alle voorder executie, ende heeft de Rentmeestere Peeter Panhuys geprotesteert van synder diligentien. Actum in Collegio XII^a^ Februarii anno XV^c^ tachentich (*sic*).

Gelycke acte op Steenwinckel van tcoophuys ende Joctol. Actum ut supra (*sic*).

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Peeter vanden Venne, Deken vande Schippers, te rembourseren de somme van acht guldenen, ter causen van dat hy deselve heeft geemployeert vuyt laste van mynne Heeren aen sekere bootsgesellen met heuren schepe omme van Hoboken over te setten, den XXIIII^en^ ende XXV^en^ Meert lestleden, in Vlaenderen, sekere soldaten. Actum XII^a^ Februarii 1579.

Geordineert dat men Peeter vanden Venne, Deken vande

Schippers, sal rembourseren de somme van XXV guldenen als by hem verschoten syn vuyt laste van mynne Heeren aen sekere bootsgesellen met hunnen schuyten ende schepen, tot hulpe ende onderstandt ende om tassisteren dandere schippers by mynne Heeren de Staten Generael geordineert omme Synne Excellentie met synnen naevolch te transporteren tot Dermonde inde leste reyse nae Gendt. Actum XIIa Februarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken ende rembourseren Cornelis Gramey de somme van IIIc XLVIII guldenen, ende dat ter causen ende voor vier craenpeerden voor deser stadts craen gecocht. Actum XIIa Februarii anno 1579.

Geordineert Rochtus Laureyssen, cnape opde bieraccyse alhier, van dat hy tallen uren ende tyden ende soowanneer hy des versocht syn sal vande Collecteurs vande accysen, mette selve Collecteurs oft yemanden van hun sal schuldich wesen te gane ende te vergeselschappen, ter plaetsen daer men suspicie hebben sal van gefraudeert te hebbene deser stadts accysen oft anderssints, ende in gebreke van des voors. is, selen mynne Heeren daerinne versien nae behooren. Actum XIIa Februarii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Henrick de Moy, Secretaris deser stadt, de somme van acht daelders tot XXXVI stuyvers het stuck, dewelcke hy voor dese stadt verschoten heeft aende wagelieden gevuert hebbende nae Herenthals diversche amonitie ende vivres. Actum XIIIa Februarii 1579.

Geordineert omme by provisien te wesen Cappiteyn int quartier vande Coeperstraet Gysbrecht Despomeraulx, onder den Coronel Jaspar van Zurch. Actum XIIIIa Februarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aende conventionalen vande Minnebroeders soo ende gelyck men inden voorleden jare denselven conventionalen vuytgereyct ende betaelt heeft, ende dit nyettegenstaende het retrenchement. Actum XIIIIa Februarii 1579.

Gegunt ende geaccordeert, ter contemplatien ende begeerte van Synne Excellentie vanden Prinche van Oraegnien ende Mevrouwe synne huysvrouwe, Glaude Inbeyn, backer, ende Anthoine Baren, hovenier van Synne Excellentie voors., de poorterye deser stadt. Actum XVIII[a] Februarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy Heer Laureysen Heymans, Pastoor van Sint-Andries, voor eene grativiteyt ende mits merckelycke redenen den Heeren daertoe moverende, vuytreycken ende betalen selen vyftich guldenen eens. Actum XIX[a] Februarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te maecken ende doen trecken een schouwe int huys van Synne Excellentie inde vaulte aldaer, om te houden le corps des gardes byde ordinarise wachte van Synne Excellentie voors., mitsgaders deselve plaetse te doen accomoderen van deuren, vensteren ende andere nootelyckheyt tot reperatie vande plaetse ende comoditeyt vande wachte dienende, insgelycx sekere deuren ende vensters comende inde groote benedensale om Synne Excellentie achterwaerts te stellen tot over de gaelderye, comende aende vorste plaetse aldaer nootelyck dienende. Actum XX[a] Februarii 1579.

De Tresoriers ende Rentmeestere der stadt van Antwerpen hebben, vander selver stadtwegen, in pachte ghelaten aen Heyndrick van Ysendyck het recht van het ingeldt vande botten, ycken ende groenen visch, die nyet ten affslage en wordt gebrocht ende nochtans het innegeldt schuldich is, sooverre sy deselve specien van visschen selffs oft by yemanden van hunne familie, in hunnen ate ende drancke wesende, nyet en penneweerden, achtervolgende dordinantie vanden XVI[en] Junii anno XV[c] ende XLIII[tich], wel verstaende dat degene dyen gelieven sal de voors. sorte van vissche ten affslage te brengen, dat de voors. pachter daeraff nyet en sal moigen yet pretenderen oft aen synnen pacht gecort sal worden, maer sal syn ende blyven tot behoeve vanden pachter vanden inhuyse vanden vissche, welcke pachtinge sal innegaen den yersten Meert anno XV[c] LXXIX[tich] ende dueren den tydt van dry jaeren eenpaerlyck vervolgende,

des jaers voor twee hondert Carolusguldenen, te betalen alle dry maenden een vierendeel, wes welcke pachtinge de pachter sal schuldich syn te stellen sufficiente cautie, tot contentemente vande Tresoriers ende Rentmeestere, ende sal voorts de voors. pachter schuldich syn hem te reguleren volgende de generale conditien, die men in alle pachtinge gewoon is te stellen, dewelcke men alhier houdt voor geinsereert. Actum XX[a] Februarii anno 1579.

Alsoo men vander stadtwegen den XXIIII[en] Novembri lestleden heeft, by forme van pachtinge, gelaten aen Henrick de Greve het inhuys ende weertgeldt vanden vissche den tydt van eenen jaere, ingegaen synde prima Januarii lestleden, voorde somme van vyff duysent guldenen, met conditien, onder andere, dat wes hetselve recht meer soude vuytbrengen dan de voors. vyff duysent guldenen ende nocht acht hondert guldenen, die hy soude genieten voor syn verschiet van gelde ende oncosten, dat hetselve soude wesen voor ende tot behoeve deser stadt, ende ten eynde de voors. stadt van tselve overschot ende meer incommens te beter versekert soude moigen wesen, soo heeft men ghoetgevonden dat men ten coste vande selve stadt, neffens den Ontfanger vanden selven rechte, soude stellen eenen Contrerolleur, waertoe Tresoriers ende Rentmeestere, by advyse vande Heeren vande Weth, hebben gecomitteert ende comitteren, by desen, Henrick van Yssendyck, die schuldich ende gehouden sal syn goede ende pertinente contrerolle te houden van tselve incomen, ter plaetsen daer tselve wordt gecollecteert ende dat onder den behoorlycken eedt by hem te doene, ende tallen tyden, des versocht synde, de contrerolle daeraff over te brengen in handen vande Tresoriers ende Rentmeestere, daervore men den voors. Yssendyck sal betalen de somme van LXXII[tich] guldenen eens. Actum XX[a] Februarii anno 1579.

Geordineert den vischtelders alhier van dat sy, nae doude costuyme, selen schuldich ende gehouden syn, binnen den derden dage nae dinsinuatie deser, elcken vande Heeren deser stadt thuys te seynden een halff vat heirincx, oft anderssints ende ingevalle de voors. vischtelders daeraff in gebreke bevonden worden, selen mynne Heeren daer naerder inne

versien nae behooren. Actum in Collegio XXI[a] Februarii anno XV[c] LXXIX[tich].

Geordonneert dat men den clercken vande Rentmeesterscamer vuyte Casse van Reductien, ter causen van diversche registeren by hun geschreven, volgende de specificatie daeraff synde, concernerende der stadtrenten sedert Kersmisse 77 tot anno 78, sal vuytreycken de somme van een hondert dryenviertich guldenen seven stuyvers. Actum XXI[a] Februarii anno 1579.

Geordonneert Joos de Vos, Contrerolleur, te laten volgen tot behoeve vanden huyse van Grobbendonck sesse dobbele swartte haecken, onder recepisse vanden Schouteth. Actum XXIII[a] Februarii anno 1579.

Geordineert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, te laten volgen aen Adriaen van Breen alsulcke somme van acht hondert guldenen, meerder oft minder somme, als deselve is onderhebbende by sequestratie, als penningen toecomende dengenen die syn houdende de partye vanden vyandt, omme die voorts temployeren tot behoeve van die van Heerentals, ende sal de voors. Heer Borgemeestere worden gerembourseert ende voldaen vande ierste penningen te procederen byde leeninge vande goede borgeren deser stadt, belovende de voors. Wethouderen mits desen hem daeraff te indempneren. Actum XXIII[a] Februarii 1579.

Gecomitteert Jan de la Faille, Jan van Hove, Peeter Aernoudts, Vincent Smit, Symon de Decker, omme te ontfangen opde recepisse van Willem vander A, Wyckmeestere, alsulcke somme van penningen als diversche borgeren ende ingesetenen deser stadt promptelyck beloeft hebben by goetwillige leeninge opte brengen, volgende de liste by mynnen Heere den Borgemeestere Stralen daeraff gemaect, tot assistentie vande stadt van Heerentals. Actum XXIII[a] Februarii anno XV[c] LXXIX[tich].

Geordonneert den Contrerolleur Joos de Vos dat hy sal laten volgen aen Adriaen van Breen, Gecomitteerde vande fortificatie, tot behoeve vande stadt van Heerentals, tweelff

dobbel swarte haecken vande beste toegerust, mits nemende byden voors. van Breen recepisse vande voors. van Heerentals. Actum XXV[a] Februarii anno 1579.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeester, Meester Pauwels Schuermans ende Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, ende Peeter Aernoudt, Adjonct, omme hun te verstaene totter audientien vande rekeninge by Jaecques van Yewerven ende Jaspar Charles gehadt vanden ontfanck vande capitale impositie. Actum XXV[a] Februarii anno 1579.

Geordineert Adriaen Verplaten, Spuymeestere, van dat hy van stonden ane trecken sal de spuyen vande Nieuwe stadt, ten eynde men de landen buyten liggende, overal daer het moigelyck is, mach stellen int water. Actum XXV[a] Februarii 1579.

Gecomitteert Joncker Nicolaes van Nassauw, mitsgaders Janne Gamel, Schepenen, om met Michiel van Quickelberge ende Guilliam Gosserie, oft ander twee borgeren, te visiteren de cloosters ende aldaer te deputeren bequame plaetsen, om den huysman te accomoderen met heure beesten ende ghoeden. Actum XXVI[a] Februarii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken de somme van hondert LII guldenen XV 1/2 stuyvers, verteert ten huyse van Mynheer van Stralen, Buyten-Borgemeestere, opden verloren Maendach lestleden. Actum XXVI[a] Februarii anno XV[c] LXXIX[tich].

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere mette Fortificatiemeesters derselver stadt, sonder vertreck de Bagynepoorte te doen vullen ende toe te bolwarcken ende de bruggen van deser stadtspoorten, met tgene des daertoe behoort, veerdich ende ghereet te doen maecken, omme deselve in tyde van noode ghevueglyck op te moigen trecken ende gebruycken tot der stadts defentie, ende onder ander oyck namentlycken te stoppen het gadt opt casteel, daeraff Marten Neyen bewint gehadt heeft, mitsgaders den muer vande stadt ontrent Sinte-Michiels behoorlyck te versiene,

ende voorts generalycken in als te doene, soo buyten als binnen der stadt, tgene des gherequireert ende nootelyck bevonden sal worden te dienen tot beschermenisse ende fortificatie vande voors. stadt; ordonnerende tot dyen eynde den voors. Tresoriers ende Rentmeestere ten laste van dese stadt te verschieten de penningen die om al tselve te effectueren selen moeten gheemployeert worden. Actum XXVI[a] Februarii anno 1579.

Geconsenteert Willem Willemssens sekere twee vette ossen ende twee vette coeyen te moigen slaen ende venten, mits hem in als regulerende gelyck andere vleeschouwers binnen deser stadt, ende dat sonder prejuditie vanden ambachte. Actum XXVII[a] Februarii anno 1579.

Alsoo Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere ende Colonel deser stadt, mynne Heeren geremonstreert ende te kennen gegeven heeft gehadt hoe dat hy, mits de mennichvuldige saecken ende affairen, soo opde Staten Generael, Staten van Brabandt als anderssints occurrerende, het offitie van tvoors. colonelschap nyet gevueglyck en can bedienen, noch oyck sulcx hem daerinne gebruycken als den jegenwoordigen noodt ende tydt wel is verheysschende. soo hebben mynne Heeren gecosen ende geordonneert Aerden van Eede, Capiteyn, omme te wesen Lieutenant-Colonel vanden voors. mynnen Heere van Stralen, ende te doene ende hem temployeren gelyck eenen Lieutenant-Colonel, tot welvaren, ruste ende vrede deser stadt, schuldich is te doene. Actum XXVII[a] Februarii anno 1579.

Gecomitteert Jan van Essche, Wyckmeestere, dat hy assumere alsulcke timmerende warcklieden ende deselve temployeren daer het hem is bevolen ende deselve sal bevinden van noodich te wesen, onder sulcken salaris gelyck hy met deselve sal overcomen. Actum XXVIII[a] Februarii anno 1579.

Alsoo nu onlancx byde Leden deser stadt is geconsenteert de continuatie vande middelen geloopen hebbende tot behoeve vanden casteele, te wetene van twee stuyvers op elcke tonne biers ende eenen braspenninck ende vier myten op elcke viertele teruwen meele, opden selven voet ende instructie

soo die tot behoeve vanden casteele als anderssints nu continuele elff jaeren geloopen hebben, ende geexpireert synde den VI[en] deser maendt Februarii, ende dat voorden tydt van drye jaeren eenpaerlyck volgende, omme de penningen daeraff comende temployeren totten hertummeringe vanden stadthuyse, ende oyck eensdeels ter sommen van vyff duysent guldenen tsjaers, omme daermede te doene de nootelycke provisie van poedere, lonten ende andere munitie tot defentie deser stadt, welcken aengaende meer dan nootelyck is dat de stadt terstont ende sonder eenich vertreck worde versien, Soo ist dat dyenvolgende mynne Heeren hebben geordonneert de Gecomitteerde vande binnen- ende buytenbieraccyse, hebbende den ontfanck vande voors. middelen, vuyt te reycken aen Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, alle de penningen die vande selve middelen comen ende procederen selen, tusschen dit ende den sesten Maii incluys; ordonnerende den voors. de Voogt deselve penningen temployeren tot behoeve vande voors. munitie ter ordinantie van mynnen Heere den Borgemeestere Stralen, die mits desen daertoe wordt geauthoriseert omme deselve ordonnantie te geven, ende sal de voors. de Voogt, brengende desselffs ordinantie ende quitantie daerop dienende, daermede gestaen int vuytgeven synder rekeninge. Actum XXVIII[a] Februarii 1579.

Geordonneert dat men alle de schepen liggende ontrent Sinte-Beernaerts, opwaerts ende nederwaerts liggende inde riviere vanden Scheldt, deser syde van Brabandt, sal doen overcomen ter riviere nederwaerts onder dese stadt, oft anderssints sal men het vier inde selve steken. Actum XXVIII[a] Februarii anno 1579.

Memorie van tgene nootsaeckelyck dient gedaen te worden tot dienste van dese stadt.

I. Inden iersten, soo hebben de Conestabels grootelyck van doene scherpen van twee ponden. Ende heeft desen aengaende de comissie aenveerdt Henrick van Zurck. Actum ultima Februarii anno 1579.

II. Item plancken oft houden, omme onder de stucken

geschuts te leggen, want, by faulte van dyen, men deselve stucken geschuts omme te schieten nyet gebruycken en can. Selen de Fortificatiemeesters leveren de plancken onder hun berustende, ende, by gebreke van meerder behoeff, selen de Conestabels halen vuyten Eeckhoff seker gesaegde plancken competerende de Gravinne van Hoochstraten. Actum ut supra.

III. Item XL oft L schuppen, picken ende houweelen. Selen de remonstranten desen aengaende hare behoefte halen opt casteel, volgende den consente van Lasarus Struyck, die deselve heeft beloeft te leveren vande generale amonitie. Actum ut supra.

IIII. Item horden oft blinden omme voorde schietgaten te stellen. Selen de supplianten de nootelycke quantiteyt van blinden doen maecken, ende sal men de specificatie daeraff doen teeckenen aen Mynheere van Stralen, om de betalinge gedaen te worden by Nicolaes de Voogt. Actum ut supra.

V. Item vier winden, in elck quartier twee. Lazarus sal een winde leenen, ende men sal middelertydt winden doen maecken ende doen als int voorgaende articule.

VI. Item 36 lantheernen voor elcken canonier op hare wachten. Sal men 36 lantheernen coopen ende de specificatie doen teeckenen als vore, om betaelt te worden by de Voogt.

VII. Item de affuyten te doen repareren, want er vele onder syn die geen drye oft vier schueten en souden connen verdragen, sonder deselve onder den voet te vallen. Ende indyen hierinne nyet versien en werde, soude moigen vallen eenich quade inconvenient, als te wetene, dat den Cappiteyn ende Conestabels daerinne grootelycx souden worden beschaempt, ende in peryckel staen vande gemeente doot gesmeten te worden, ende nyet min (onder correctie,) oyck Uwer Eerw., aengesien tselve over achthien maenden Uwer Eerw. is geadverteert ende menichmael, soo schriftelyck als mondeling, te kennen gegeven geweest, supplicerende anderwerff in dit nootelyck punct versien te worden. Selen de remonstranten nopende den VII[en] articule doen festinente

visitatie, ter presentien vande affuytmaeckers ende wagenmaeckers, ende het gebreck opteeckenen, eentsamentlyck daerby voegen den prys ende oncost, soovele het bequamelyck doenlycken sy, omme daeraff rapport gedaen te worden ende de betalinge geordonneert soo behooren sal. Actum ultima Februarii 1579.

VIII. Item te doen maecken wielen totte affuyten ende de sommige die noch goet syn te doen repareren. Fiat gelyck int VIIe articule.

Is byde Wethouderen der stadt van Antwerpen geordonneert den Borgemeestere Joncker Jan van Stralen nopende de voors. appostillen by ordonnantie te versiene soo hy sal bevinden te behooren, ende dat de betalinge sal geschieden vande penningen berustende onder Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, volgende dacte vanden XXVIII^en^ deser maendt Februarii. Actum prima Martii anno 1579.

Memorie van tgene de Cappiteynen, Conestabel ende Quartiermeesters vercleeren nootelyck te synne.

IX. Ierst sal men moeten provisie doen van een heel voeder hoys, mits dat men in alle quartieren sal moeten hoy seynden, om tgeschut te wassen ende het scherp aen te setten. Sy een voeder hoys gecocht byde remonstranten ende de betalinge daeraff gedaen byden Gecomitteerden de Voogt vande penningen daertoe gedestineert, volgende dacte vanden lesten Februarii 1579.

X. Item sal men moeten ghereet hebben inde provisie een ame smouts oft vuyl vet, mitsgaders oyck sesse amen asyns, omme het geschut mede te coelen. Fiat gelyck int voorgaende article, ende de betalinge als boven.

XI. Item sal men moeten coopen dry hondert pondt reusels oft verkensmout. Fiat als boven.

XII. Item sal men moeten betalen diversche cleynne oncosten als voren, van poeder, versetten van geschut, halen

van plancken, ende vele andere diergelycke oncosten. Sal men de oncosten in desen stellen by particuliere specificatie, ende sal de betalinge daeraff worden ghedaen byden voors. Gecomitteerde de Voogt.

XIII. Item sal de Ammonitiemeester in tyden van noode moeten nemen eenen assistent oft twee, om alle munitie vuyt te leveren ende te addresseren, daertoe deselve selen wesen gedestineert, waertoe hy versoect authorisatie om met advyse vande Gecomitteerde de Voogt, Conestabels ende Quartiermeesters deselve te moigen aennemen. Sal de Ammonitiemeester hem addresseren aende Gecomitteerde de Voogt, omme daerinne versien te worden by provisien, nae gelegentheyt vanden tyde ende nae vuytwysen vanden noodt.

XIIII. Ende soo de Conestabels eenige cleynne oncosten hebben gedebourseert, versoecken dat sylieden selen daeraff moigen worden gherembourseert volgende de specificatie daeraff over te gevene. Selen de Conestabels ter causen van dyen overgeven particuliere specificatie, omme de betalinge daeraff als vore gedaen te worden byden selven de Voogt. Actum Iª Martii.

Item sal van noode wesen dat men by provisien sal aenveerden vier canoniers, omme de wachte aende vesten daermede te besetten, mitsdyen men bevindt dat men mette 26 canoniers de vesten nyet en can besetten, tot grooter opspraecke vande gemeynte, sulcx dat nootelyck door desen jegenwoordigen tydt dient versien te wordene.

Daernae is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert dat men den 26 canoniers nu noch voorden tydt van eender maendt aennemen sal vier andere. Actum Iª Martii anno 1579.

Geordineert den Coronel Zurch te leveren aende soldaten, soo Franchoysche, Engelsche als Schotse, de quantiteyt van XIIIᶜ £ buspoeders. Des sal deselve Coronel nemen van Synne Excellentie behoorlycke recepisse om dese stadt in tyden ende wylen byde generaliteyt in rekeninge te valideren nae behooren. Actum Iª Martii anno 1579.

Gesonden ende gedepescheert aende Wyckmeesters ende de sesse Gulden alhier twee missiven, ten eynde men effectuere de tweemael hondert duysent guldenen nu lestmael geconsenteert byden Breeden-Raedt Veneris ende Sabbati ultime by het consent vande generale middelen. Actum Ia Martii anno 1579.

Instructie ende ordonnantie waernae Aertus van Vissenaecken, Fourier deser stadt, hem sal reguleren int fourieren soo den edeldom, domesticque als andere Officieren van Synne Excellentie ende van myn Genadige Vrouwe de Princersse synne huysvrouwe, insgelycx de hellebardiers, de guarde ende andere parsoonen in vasten dienste wesende van Synne voors. Excellentie inde huysen ende wooningen nu ter tydt gestelt inde casteelplaetse alhier.

Inden huyse genombreert n° primo et II, hebbende vier cameren beneden ende acht boven, sal gebruyct worden byden Heere van St.-Allegonde cum suis.

Int huys n° III ende IIII, hebbende twee plaetsen beneden ende vier boven, sal gebruyct worden byde Gecomitteerde tot het beneficieren vande huysen voors. Marten Neyen.

Int huys n° V ende VI, wordt bewoont by Hans Mulders, tavernier, ende heeft tselve in hueren met servitude van te moeten decken twee bedden voor vier soldaten oft eenen edelman met synen knecht, dwelck den Fourier geordineert wordt sulcx tachtervolgen.

Int huys n° VII, beneden sal gebruyct worden byde wasserssen van Synne Excellentie ende boven de twee cameren by sekeren parsoon die men heeft doen delogeren vuyt synnen huyse daer hy inne was, om te believen den Grave van Swartsenborch.

Int huys n° VIII, beneden met twee cameren boven, wordt verhuert aen Henrick van Eeckelboir, vettewarier, ende overmits de cleynicheyt vanden huyse, sal vry syn noch ter tyt van te logeren.

Int huys n° IX, een camer onder ende twee cameren boven, sal men logeren Engelbert, den dispensier van Synne Excellentie, met noch een van synne vrinden in dienste wesende.

Int huys n° X, een camer onder ende twee cameren boven, sal men logeren Paul, den sommelier van mynne Genadige Vrouwe, met synne sustere die het lynwaet vande kinderen van mynne Genadige Vrouwe wascht.

Inden huyse n° XI ende XII, dwelck heeft twee beneden ende vier boven, sal verhuert worden met servitude van te logeren een edelman met synnen knecht oft te decken twee bedden voor vier soldaten, oft indyen tselve huys nyet verhuert en wordt, hetwelck byden voors. Gecomitteerde Neyen gheproeft sal worden, sal men aldaer moigen logeren sesse edelmans met elck heur knechten, behalvens dat sy dat huys selen repareren, soo sy tselve begeeren te bewoonen, oft selen deselve edellieden den voors. Gecomitteerde Neyen daervan aenspreken, diewelcke, met ordonnantie vande Weth, nae luydt ende vermoigen syner instructien ende comissien, sal hun addresseren ende behulpsaem syn sooveel hem moigelyck sal wesen.

Inden huyse n° XIII ende XIIII, is verhuert aen Joos Peeters, stadtschalidecker, sal men aldaer logeren eenen edelman met synen knecht oft twee bedden voor vier soldaten.

Inde aldercleynste huysen met tichelen gedect achter de voors. ierste gaelderye, hebbende maer een beneden ende een boven, vanden n° XVe tot n° LXII^{tich} inclus, wesende in getale XLVIII^{tich}, inde gene die verhuert syn en sal men nyemanden logeren dan inde gene die alreede innegenomen syn by eenige cleyn Officieren vanden Hove van Synne Excellentie, inde welcke elck hender beneden selen logeren ende boven twee soldaten oft eenen soldaet met synnen wyve.

Inde nieuwe steene huysen met schalien gedect wesende, wat grooter wesende dan de voorgaende huysen, hebbende oyck beneden ende een boven, staende tusschen de ierste ende tweede gaelderye nae het bolwarck streckende nae sMarckgravenlye, van n° LXIII^{tich} tot n° LXXXVIII^{tich} beyde incluys, waeraff maer twee huysen verhuert en worden, die men vry sal houden van soldaten te logeren, sal men logeren eenen Officier, hellebardier oft soldaet die gehout is ende met kinderen belast syn, in een geheel huysken onder ende boven, ende andere nyet gehout synde ende geene kinderen hebbende, maer een camer tsy beneden oft boven, oft twee soldaten ongehoudt ende nyet meer.

Inde tweede gaelderye.

Inden huyse n° LXXXIX, XC, XCI, hebbende drye beneden ende sesse boven, sal gebruyct worden tot de secretarye van Synne Excellentie, den Segelaer, clercken, camerlinck respective van Synne Excellentie, ende noch ander, voor soovele plaetse aldaer gevonden wordt.

Inden huyse n° XCII, hebbende een beneden ende twee boven, sal men logeren den Requestmeestere met synen clerck ende noch yemanden anders, indyen daer plaetse is.

Inden huyse n° XCIII ende XCIIII, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren den minister Taffin.

Inden huyse n° XCV ende XCVI, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren den medecyn vanden Hove van Synne Excellentie.

Inden huyse n° XCVII ende XCVIII^{tich}, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men verhueren opde servitude van te logeren een edelman met synen knecht oft twee bedden voor vier soldaten, oft indyen tselve nyet en can verhuert worden, sal men daerinne logeren sesse edelmans met hare knechten, opde conditien ende restrictien als hiervoren op n° XI ende XII breeder verhaelt is.

Inden huyse nº XCIX ende C, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren den Tresorier van Synne Excellentie Taffin.

Huysen achter de tweede gaelderye.

Inden huyse nº CI, sal gehouden ende gebruyct worden voor edellieden van myn Genadige Vrouwe de Princersse.

Inden huyse nº CII, sal men logeren Jolitamps, ende indyen daer meer plaetse is dan hy bewoont oft synne qualiteyt mach heysschen, sal men andere parsoonen daerinne logeren.

Inden huyse nº CIII sal men logeren . . . . . (*sic*) de Navire met ander edellieden, indyen plaetse is, als boven.

Inden huyse nº CIIII ende V, verhuert aen eenen backer, indyen plaetse ende comoditeyt is, sal men doen decken een bedde voor twee soldaten, oft een soldaet oft andere parsoonen met synne huysvrouwe.

Inden huyse van nº CVI sal men logeren den backer van Synne Excellentie met synne knechten ende meyssens.

Inden huyse nº CVII is den stal vande peerden vanden coetswagen van Synne Excellentie.

Inden huyse nº CVIII is het houthuys voorden tummerlieden.

Inden huyse nº CIX is den stal van Mevrouw de Princersse.

Inden huyse nº CX ende XI is het munitiehuys.

Onder de derde gaelderye.

Int huys nº CXII ende CXIII, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men tselve laten gebruycken byden Heere van Saventer.

Inden huyse nº CXIIII ende CXV, hebbende twee beneden

ende vier boven, sal men tselve laten gebruycken byden Grave van Swartsenborch ende synne edellieden, wasscherssen, etc.

Inden huyse n° CXVI ende CXVII, hebbende twee beneden ende vier boven, verhuert aen Henrick Bluts, wesende inde Schermersgulde, sal men logeren een edelman met synen knecht oft twee bedden voor vier parsoonen.

Inden huyse n° CXVIII ende CXIX, hebbende twee beneden ende vier boven, is verhuert aen Lasarus Struyck, sal men logeren den Secretaris van Synne Excellentie Melander met synnen knecht.

Inden huyse n° CXX ende CXXI, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren inde twee camers beneden ende twee boven, den Secretaris van Synne Excellentie Berlicom met synne huysvrouwe, met synne kinderen, ende inde twee andere cameren boven, den Secretaris van Synne Excellentie voors. Huygens, als nyet gehout wesende.

Inden huyse n° CXXII, hebbende een beneden ende vier boven, is verhuert aen Andries Neyen in dienste vande Staten ende deser stadt, indyent noot sy, sal men een bedde doen decken.

Inden huyse n° CXXIII, sal men logeren een edelman met synnen dienaer.

In gelycke nieuwe steene huysen met schalien gedect als voren, hebbende oyck een beneden ende een boven, staende tusschen de voors. derde gaelderye de navolgende vierde gaelderye vanden n° CXXIIII tot CLXXVII^{tich}, wesende int getale LIIII huysen, waeraff de XII maer verhuert worden, welcke nyet en moigen met logeren belast worden, sal men fourrieren ende logeren gelyck hiervoren inde huysen van n° LXIII tot n° LXXXVII^{tich} genarreert staet.

Onder de vierde gaelderye.

Inden huyse n° CLXXVIII^{tich} ende CLXXIX^{tich}, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren den Cappiteyn

vande guarde van Synne Excellentie, synen Lieutenant ende andere die den Cappiteyn sal begeeren by hun te nemen.

Inden huyse n° CLXXX^tich ende CLXXXI^tich, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren dedelluyden van Synne Excellentie met haren dienaren.

Inden huyse n° CLXXXII^tich ende CLXXXIII^tich, hebbende twee beneden ende vier boven, sal men logeren Monsr Bruyninex, Raedt ende ierste Secretaris van Synne Excellentie.

Inde huysen n° CLXXXIIII^tich, CLXXXV, CLXXXVI, CLXXXVII^tich ende CLXXXVIII^tich, hebbende sesse beneden ende tweelff boven, sal men fourieren ende logeren den Grave van Holenloo ende synne edellieden van Sr Grave Jan, ende den Stalmeestere, pagien, lacqueyen ende stalknechten respective van Synne voors. Excellentie.

Inden huyse n° CLXXXIX, verhuert aen Jan Muys, tavernier, sal men logeren een edelman met synnen knecht oft minder oft meerder, soo denselven soude connen oft vermoigen te logeren.

Inde huysen van n° CXC tot CXCIII inclus, syn packhuysen die de Fortificatiemeesters ende Amunitiemeesters ghebruycken, noch ter tydt nyet te logeren.

In sekeren cleynnen huyse n° CXCIIII is verhuert aen Willem van Hove, pasteybacker, vrye van logeren, als geene plaetse synde.

In anderen diergelycken cleynnen huyse n° CXCV, verhuert aen Jaecques de Maleyn, schoenmaecker, vry van logeren, als geene plaetse synde.

In diergelycken cleynnen huyse n° CXCVI, is gelogeert eenen hellebardier, die men laten blyven sal voor desen tydt.

In diergelycken cleynnen huyse n° CXCVII, is gelogeert den post van Synne Excellentie, noch ter tydt vry als boven.

In diergelycken cleynnen huyse n° CXCVIII^tich, is verhuert aen Jan Cant, schoenmaecker, noch ter tydt vry van logeren.

In diergelycken cleynnen huyse n° CXCIX, is gelogeert eenen hellebardier van Synne Excellentie, die men voor desen tydt laten blyven sal.

Inden huyse n° II^c, is verhuert aen Roelandt Colen, cleermaecker, sal men logeren den cleermaecker van Synne Excellentie met noch eenen anderen oft synnen knecht.

Opde wooninge boven de poorte streckende ter Scheldewaerts, sal men logeren Monsieur de Villeers, Raedt van Synne Excellentie, met synne huysvrouwe ende kinderen.

Opde wooninge boven de poorte, streckende nae tHooch Kiel, nu ter tydt innegenomen by Bernoille ende andere edellieden van Synne Excellentie, sal men deselve laten gebruycken tot wederroepen.

Diversche ander cleyn huysen staende opde bollewarcken, bewoont byde busschieters, mulders ende eenige daeraff de corps de garde wesen van synne borgerye, sal men vry houden van yemanden te logeren voor desen tydt.

Gearresteert ende gesloten als boven by mynne Heeren ende geordineert Marten Neyen, Gecomitteerde tot het bewint vande citadelle was, ende Aertus van Vissenaecken, Fourier, ende eenen iegelycken andere, voor soovele respective tselve hun soude moigen aengaen ende raecken, hun dyenvolgende te reguleren. Actum prima Martii anno 1579.

Geordineert Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, omme in alder gesparicheyt te deylen aende arme parsoonen vanden quartier alhier een weynich poeders, ter sommen toe van ontrent hondert guldenen eens. Actum II^a Martii anno 1579.

Ter ordinantie van mynne Heeren, is bevolen den Dekens vande Schippersambachte op te reeden dry oft vier heudeschepen, bargien ende groote schuyten, ende deselve met ysere stucken te versien, omme ter riviere opwaerts te

varen, om de passagie vande vyanden te beletten, ende dat ten coste deser stadt, alsoo wel vande solde ende betalinge vande bootsgesellen die opde voors. schepen selen dienen als vande andere oncosten ; authoriserende den voors. Dekens ende Oudermans, mits desen, hun totten voors. oprust te moigen behelpen, onder behoorlycken inventaris, metten yseren ende metalen stucken op andere schepen liggende. Actum II Martii anno 1579.

Geordineert Cornelis Gramey den weert *in Amsterdam* opde Peerdemerct aende assyse aff te schryven de somme van dertich guldenen, in betalinge van tgene de soldaten vanden Coronel Laeyaemen denselven pro reste schuldich syn van vertheerde costen. Actum III^{a} Martii anno 1579.

Geordineert Marten Neyen te coopen tsestich roeren met toebehoorten, twee harnassen met twee hellebaerden ende twee rappieren, omme daermede te assisteren sekere Engelsche ende andere soldaten, die daeraff onversien syn ; ordonnerende den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Neyen de penningen die daeromme selen moeten gheemployeert worden, te betalen ende rembourseren. Actum III^{a} Martii 1579 (1).

Gecomitteert Dierick de Moy, Philips Hockaert ende Aernoudt Kindt, als oude Aelmoesseniers, omme taenveerden den last vande gequetste soldaten die hun geemployeert hebben tot defentie vanden lande ende deser stadt, ende dyenvolgende deselve te doen cureren, alimenteren ende anderssints te versien van alle nootelyckheyt, sulcx als sy selen bevinden te behooren, ende tot dyen eynde te moigen aenveerden alsulcke plaetse als sy int clooster van Sinte-Michiels selen bevinden hun daer bequaem ende dienlyck te wesen ; authoriserende deselve omme te moigen employeren ende tot heurder assistentien te moigen nemen alle Officiers in dienste vande stadt ende hun dienlyck wesende, oft oyck

---

(1) (*Op den bladrand* :) Nota dat dese penningen selen gebrocht worden ten laste vande generaliteyt volgende den rapporte daeraff gedaen, mitsgaders alle andere munitien van roeren, spiessen, roeren etc. opden II^{en} deser maendt van stadtswegen gelevert.

andere publicque ende particuliere parsoonen, die sy omme tgene des voors. is te beter te moigen effectueren van doene selen hebben, ende deselve te salarieren nae heurder discretien, waeraff doncosten ende tgene by hun verschoten sal worden in eeniger manieren hun sal passeren in rekeninge, inder vuegen gelyck de Aelmoessenìers gewoon syn heure rekeninge te doene. Actum Va Martii anno 1579.

Geconsenteert den Dyckgrave ende Schepenen vanden Waterlande van Oisterweel opden Schenckelendyck, sPeertspolder ende elders daert sal van noode wesen ende hun ghoetduncken, te moigen stellen draeyboomen ende anderssints doen alsulcke heyninge ende affscheydinge, omme te beletten de passagie van wagenen oft peerden tot conservatie vande dycken, wegen ende waterscheydinge vanden voors. polder, mitsgaders oyck de bruggen ende andere warcken, die ter contrarie ende in prejuditie van desen souden moigen liggen ende gemaect syn oft worden, aff te moighen worpen ende te nyeute doen, tot welcken eynde de voors. Dyckgrave ende Schepenen de voors. draeyboomen selen moigen sluyten ende open doen nae heur goetduncken, sonder wederseggen van yemanden. Actum Va Martii anno 1579.

Geordineert den voors. Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aende erffgenamen wylen Meester Daniels de Kempeneer de somme van XIIII guldenen VII stuyvers, ter saecken van vacatien ende dmaecken vande schrifturen gedaen ende gemaect byden voors. de Kempeneer in saecken deser stadt concernerende. Actum Va Martii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Joos vanden Cruyce de somme van twee hondert guldenen, die hy ten versuecke ende begeerte vande Weth, mitsgaders vande Tresoriers ende Rentmeestere, verschoten heeft aende Comissarisen alhier vuyten Rade van Brabandt gevaceert hebbende inde saecken vande reductien, ter saecken van heure vertheerde costen, ende dit vuyter Casse van Reductien, als concernerende deselve, volgende dacte in data Va Januarii 79. Actum Va Martii 1579.

Geordineert den voors. Tresoriers ende Rentmeestere vuyt

te reycken den voors. Joos vanden Cruyce de somme van hondert guldenen, die hy door begeerte vande Weth, Tresoriers ende Rentmeestere voors. heeft verschoten aende Fortificatiemeesters deser stadt prima Martii, omme daermede te betalen de gravers ende arbeyders ghevrocht hebbende tot Doorne omme de schansen te maecken. Actum V[a] Martii anno 1579.

Gecomitteert Janne van Santfort, Schepene, ende Jaspar van Zurck, Coronel, om, met assistentie van Meester Nicolaes de Voogt, dese stadt te versiene van nootelycke munitie, als salpeeter ende anderssints, ter sommen van vyff oft ses duysent guldenen, soo met gereeden gelde als anderssints op credit ende op dagen, soo hun tselve best moigelyck sal wesen tot meesten proffyt, oirboir ende voordeel deser stadt. Actum VII[a] Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken den Secretarisen ende hunne clercken de somme van LIIII guldenen II stuyvers, ter causen van het schryven vande sauve-conduicten vande Bamismerct 75, vande Sincxenmerct 76 ende vande Bamismerct 76, ende mits overbrengende dese ordinantie met hunne quitantie, sal de voors. somme van LIIII guldenen II stuyvers worden gepasseert in rekeninge. Actum VII[a] Martii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken de somme van LXVI guldenen XIII stuyvers ter saecken vande nieuwejaeren gegeven den I[en] Januarii 79. Actum VII[a] Martii 1579.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Joncker Jaspar Sanders, Schepenen, omme voor hun tontbieden degene die, ten tyde de ghemutineerde Spaegniaerden inden jaere 74 alhier waren, hunne obligatie van hun hebben gegeven, begrepen in sekere drye listen op heden den voors. Gecomitteerde overgegeven, ende denselven te verclaren dat de hebberen vande selve obligatien tevreden syn soovele gereets geldt comptant te forneren als dobligatien respective metten interest totten dage van heden syn bedragende, omme daermede mynne Heeren de Staten Generael in desen noodt

tassisteren, ende de soldaten hier rontsomme Antwerpen liggende te betalene ende te doen vertrecken ten dienste vande voors. Staten ende vaderlande, salvo dat de debiteurs ende andere gelycke obligatien hebbende, inde voors. liste begrepen, de somme van hunne voors. obligatien terstondt comptant opbrengen tot behoeve ende dienste voors., ende dat, tot versekertheyt vande betalinge vande voors. sommen, soowel den crediteuren hebberen vande voors. obligatien ende sententie geobtineert hebbende als de ghecondempneerde debiteuren ende de voors. obligatien onderteeckent hebbende, gegeven selen worden vande voors. Generale Staten obligatien in forma, inhoudende verbintenisse ende hipotheque speciale van remboursemente vande penningen te procederen vande generale middelen, ende besundere die gegeven, ontfangen ende gecollecteert selen worden binnen Brabandt, Hollandt ende Zeelandt, ende specialyck binnen deser stadt van Antwerpen, met ordonnantie aende Gecomitteerde totten ontfanck vande selve middelen de voors. somme successive te betalen, conform der acten vande voors. Staten Generael ende hunnen consente daertoe gedragen, waertoe de voors. crediteuren des te gewillichlycker behoorden te verstaen, soo om dimportantie vanden voors. dienst alsoyck dat men hunlieden voordane nyet meer en sal connen garanderen vande executie, maer genootsaect ende genecessiteert wesen heuren voortganck te laten hebben. Actum VII^{a} Martii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy den Cappiteyn vande guarde van Synne Excellentie, tot onderstandt van brandt ende licht, die deselve garde van noode is hebbende inde casteelplaetse, alle weken vuyt te reycken de somme van drye guldenen eens, ende dat voorden tydt van eender maendt. Actum VII^{a} Martii 1579.

Is by mynne Heeren gehouden ten dienste Meester Heyndrick van Kintschot, advocaet postulerende inden Rade van Brabandt, omme metten advocaet ordinaris der voors. stadt deselve te dienen ende te assisteren in het proces dwelck sy sustineert, inden voors. Rade van Brabandt, tegens de weduwe van Heer Melchior Schets ende consoirten, ende alle andere daerinne by vander stadtswegen raedt,

advys ende addresse versocht sal worden. Ende is daervore den voors. Meester Heyndrick Kintschot toegevuegt een jaerlycxe pensie van twintich guldenen, innegegaen synde den iersten dach vande voorleden maendt van Februarius ende die loop hebben sal tot wederoepen vande voors. Heeren, ende dat boven de vergeldinge ende recompensie die men denselven doen sal telcken als hy vande stadtswegen geemployeert sal worden. Actum IXa Martii anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande bieraccyse alhier van dat sy Mevrouwe vander Siecken selen laten volgen, sonder derven betalen dassyse der stadt competerende, sesse tonnen biers, ende dat sylieden tselve by memorie selen opteeckenen. Actum Xa Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden clerck vanden Pensionaris Masius de somme van twee hondert XII guldenen ende V stuyvers. Actum Xa Martii 1579.

Geordineert vuyt te reycken aen Symon Peryte de somme van XL guldenen IIII stuyvers, te betalene volgende de specificatie daeraff synde, by hem verdient van tschryven van diversche stucken. Actum Xa Martii 1579.

Geordineert den Tresorier Steenwinckel vuyt te reycken in handen vanden Onderschouteth Mansdale de somme van sessentwintich guldenen eens, omme die te tellen ende gedestribueert te worden aen sekere Engelse soldaten de clocken oft de stucken daeraff gehaelt hebbende vanden dorpe van Eeulegem, dewelcke de voors. Mansdale is in handen hebbende ende behoudende, met sulcken verstande, dat sooverre die van Eulegem voors. deselve clocken oft stucken nyet en connen redimeren ende den voors. Steenwinckel rembourseren, dat hy de voors. clocken oft stucken derselver daervore ende tot remboursemente vande voors. XXVI guldenen sal moigen doen vercoopen. Actum XIa Martii anno 1579.

Gecomitteert Cornelis Huysmans tot het boeckhouden

vande Meertse bieren inde Nieuwstadt. Actum XIII[a] Martii 1579.

Geordineert den Coronellen, Dekens vande Gulden, Cappiteynnen ende alle andere de wacht hebbende aende poorten deser stadt, egeene soldaten van buyten binnen de stadt te laten dan totten nombre van twee hondert ende nyet daerboven, ende dat voorden noene, ende egeen andere laten innecomen voor ende aleer deselve weder syn vertrocken, om alle alteratien ende periculen binnen deser stadt te schouwen, ende ten eynde tselve sekerlyck soude moigen worden gheeffectueert, soo sal men deselve soldaten alleene laten doorgaen door het wincket van Sint-Joris- oft sKeyserspoorte ende te water aent Bierhooft, alwaer men de soldaten van dandere poorten sal verseynden, tot welcken eynde ende omme alle inconvenienten voor te comen, sal men de wacht aende selve poorten verstarcken. Actum XIIII[a] Martii anno 1579.

Geordineert vuyt te reycken Andries van Eertvelt, ter causen van seker waeckhuys gemaect opden Warff, LXXX guldenen. Actum XV[a] Martii 1579. (*fol.* 42.)

Mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt, geleth opde verthooninge hun by Synne Hoocheyt ende Rade van State gedaen, nopende het relaxeren van sekere schepen alhier geladen met diversche provisie, soo van boter ende keese, harinck ende andere provisie voorden vasten, dienende totter manifacture gedestineert nae Arthoys ende Henegouw, wesende deselve schepen hier anegehouden, mits diversche pregnante redenen den voors. van Atrecht geadverteert ende int lange geschreven, ende hoewel deselve redenen alnoch militeren ende stadtgrypen ende besundere dat jegenwoordelyck dese stadt nyet ten besten en is versien van gelycke provisie, nochtans, om in desen te thoonen de ghoede correspondentie die sy mette voors. provintien begeert te houden ende postponerende heuren eygen noodt, soude tevreden syn dat de geladen olye, vasten fruytsuycker ende diergelycke provisie, mitsgaders de geladen wolle, dienende tot manifacture, selen wesen ontslegen ende moigen varen ter plaetsen daertoe sy syn gedestineert, maer aengaende

den geladen Hollandtschen ende Vleemschen keese ende boter, dat alleenlyck sal volgen van elcx de gerechte helft, emmers voor een weynich tydts, tot dat dese stadt beter sal wesen gheprovideert ende ontlast vande soldaten die continuelyck rontsomme syn liggende, alswanneer mynne Heeren tevreden syn als te laten volgen nae oude costuyme. Actum XVI[a] Martii 1579.

Geordineert Meester Willem Silvium vuyt te reycken de somme van vyffenvyftich guldenen XIII stuyvers, ter causen vande gedructe ordinantien van XIX Februarii totten lesten derselver. Actum ut supra.

Geordineert den Tresorier Steenwinckel texpedieren de saecke van Lauwereys Rycx tegens dese stadt, nopende het inhuys, weertgeldt vanden visch ende maelassyse, wederhoudende alle voordere executie, et protestat de voors. Steenwinckel de sua diligentia. Actum XVIII[a] Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Cornelis Daems, Coronel, vuyt te reycken de somme van ses hondert guldenen eens, tot behoeve ende in minderinge vande gagien van acht Chargeanten-major vande colonelschappen deser stadt. Actum XVIII[a] Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Anna van Deurne vuyt te reycken de somme van vyff hondert guldenen, ter causen van sekeren balck hangende inde groote Wage, te vorens tusschen der stadt ende de voors. Anna questieus, ende voor welcke somme men met derselver is overcomende, ende dat van het innecomen van het recht vande wage, opde welcke de voors. Tresoriers ende Rentmeestere haer selen assigneren. Actum in Collegio XVIII[a] Martii anno XV[c] negenentseventich.

Alsoo nu onlancx opden IX[en] deser loopender maendt van Meert lestleden, van wegen mynne Heeren, by openbaren edicte ende publicatie versien is int feyt van te slaen ende te vercoopen vleesch gedurende desen vasten oft vuytgaenden tydt, Soo ist dat mynne Heeren voors., in conformiteyt

vande selve publicatie ende opdat hetselve te beter mach geeffectueert worden ende onderhouden, geordineert hebben ende ordineren, mits desen, dat nyemandt (oyck nyettegenstaende eenige voorgaende acten oft licenten, als mits desen doot ende gecasseert synde,) hem voortaen gedurende desen voors. vuytgaenden tydt oft vasten vervoorderen sal eenich vleesch te slaen oft doen slaen, vercoopen, venten oft doen ende laten vercoopen oft venten, dan de navolgende persoonen, te wetene: Mathys ende Cornelis Neyrincx in eene plaetse oft winckel, Huybrecht Martens, Geerdt ende Janne Verheyden in een ander plaetse oft winckel, ende dat al achtervolgende doude costume ende alleenlyck aen persoonen hebbende ghoet wettich bescheet vanden Heere oft Magistrat omme tselve te moigen coopen ende gebruycken; ordonnerende oyck de voors. parsoonen geen ander vleesch te slaen oft te vercoopen dan goet calff- ende hamelenvleesch, sonder andere, ende voorts in alles hun te reguleren volgende de voors. publicatie ende opde pene daerinne begrepen ende meerdere, tot arbitragie van mynne Heeren. Actum XIXa Martii 1579.

Alsoo opden XXVIIen Februarii 1579 mynne Heeren, achtervolgende de remonstrantie by Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere ende Coronel deser stadt, aende selve gedaen, van dat (hy) mits de mennichfuldige saecken ende affairen soo opte Staten Generael, Staten van Brabandt als anderssints occurrerende, het offitie van colonelschap nyet ghevueglyck en conste bedienen, noch oyck hem sulcx tallen stonden gequyten als den jegenwoordigen noodt ende tydt wel is verheysschende, hebben gecosen ende geordineert Aerden van Eede, Cappiteyn, omme te wesen Lieutenant-Coronel vanden voors. Heere van Stralen ende hem temployeren gelyck eenen Lieutenant-Coronel tot welvaren, ruste ende vrede deser stadt behoort ende schuldich is te doene, ende dat eenige vande Coronels deser stadt schynen daertoe nyet te willen verstaen, als pretenderende de voors. ordinantie ende comissie daertoe nyet ghenochsaem te wesen, Soo ist dat mynne Heeren, naerdere te verstaen gevende heure intentie nopende de voors. ordinantie, vercleeren deselve gheweest te synne, ende alnoch te wesen, dat de voors. Aerdt van Eede als Lieutenant-Coronel metten Coronels

deser stadt tot alle occurentien hem sal vinden, employeren, doen ende negotieren, gelyck dat gelegen ende tot welvaert, ruste ende vrede deser stadt sal gerequireert ende nootelyck wesen, ende dyenvolgende oyck compareren inde vergaderinge vande Colonels, soowel inde absentie als inde jegenwoordicheyt vanden voors. Heere van Stralen, met gelycke authoriteyt ende macht als deselve is hebbende, ende voorts generalyck in als doen, ende hem met de voors. Coronels vuegen ende employeren nae exigentie van saecken, soo ende gelyck eenen Lieutenant-Coronel schuldich is te doene ende de voors. Heer van Stralen, present wesende, soude moigen doen. Actum XIX[a] Martii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen de oncosten vande collectatie vande accyse tot Berchem geresen, geeynt ultima Aprilis lestleden, beloopende tselve, volgende de specificatie, I[c] XCII guldenen. Actum XIX[a] Martii anno 1579.

Geordineert dat men Peeter Panhuyse, Rentmeestere alhier, soude ende sal rembourseren van LVII guldenen X stuyvers by hem verschoten, volgende de specificatie daerop dese ordinantie is gestelt. Actum XX[a] Martii 1579.

Geordineert Gieles Godevaerts hem te reguleren volgende dacte op Niclaes vanden Broeck gedepescheert opden IX[en] Aprilis 1578. Actum XX[a] Martii 1579. (*fol.* 44.)

Geordineert Abraham de Hertoge te geven inden Rade van Brabandt sekere extracten vanden staet deser stadt, tot conforte vande requeste nopende de groote revisie tegens het vonnis van reductien onder deselve extracten gestelt. Actum XXI[a] Martii 1579.

Alsoo mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Goede Mannen vanden Maendaegschen Raedt der stadt van Antwerpen verstaen dat ontrent Heerentals, op sekere plaetse comende byde riviere gesegt de Nete, souden vercocht syn sekere quantiteyt van groote schoone eyckenboomen, tot hondert in getale, min oft meer, voor redelycken prys, ja verre onder de weerde, ende dat de stadt gelycke houdt

soo tot den bouw vanden nieuwen stadthuyse als anderssints tot de fortificatie deser stadt grootelycx van doene heeft ende dat redene verheyst dat deselve voor alle andere worde gepreferceert, gerieft ende geaccomodeert, Soo hebben deselve Wethouders gecomitteert ende geauthoriseert Adriaen van Breen, Gecomitteerde totter fortificatie van deser ende oyck vande stadt van Heerentals, omme deselve vercochte houten te visiteren ende besien oft men deselve door de Nete herwaerts inde stadt soude connen doen vloten ende ter riviere nederwaerts te bringen, oft deselve diep ende breet genoch is omme tselve teffectueren, ende ingevalle jae, met den vercooper tovercomen ende voor gelycken prys (ingevalle daer merckelycke voordeel aen is,) deselve houten over te nemen, oft anderssints, met presentatie vanden pryse van dyen, deselve houten van wegen der stadt aen te slane ende tot derselver behoeve die te becommeren; denselven van Breen voorts comitterende om te visiteren de boomen ende het opgaende hout staende op Lindonck ontrent derselver riviere, oft deselve souden groot, swaer ende lanck genoch wesen tot den bouw ende oprechtinge vanden nieuwen stadthuyse, volgende het besteck hun byde stadttimmerlieden gegeven, omme, tselve gedaen ende dyenaengaende syn rapport gehoort, voorts geordineert ende gedaen te worden soo behooren sal. Actum Lunæ XXIIIa Martii anno 1579.

Geordineert Jan de Hermen te betalene vierendertich guldenen ende vier stuyvers, ter causen van negenthien tonnen biers, tot ses schellingen de tonne, den XXIII Augusti 77, tot behoeve vanden affbreken vanden casteele, vuyt laste van mynne voors. Heeren geleendt. Actum XXIIIa Martii 1579.

Geordineert dat men Everaerdt van Monickhoven ende Reynier le Blancq, Wachtmeesters, sal betalen elck twee maenden gagien. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, nyettegenstaende dacte vanden XXI Novembris, den schutters alle dage gedurende desen Meert voor hout noch vuyt te reycken vier guldenen. Actum XXIIIa Martii 1579.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans, Schepene, Cornelis Prunen, Tresorier, Meester Engelbert Masius, Pensionaris, ende Abraham de Hertoge, omme te vervolgen ende beneerstigen de hipothecquen, assignatien ende remboursementen, gementioneert inde affrekeninge te Hove gedaen ende gepasseert nopende de tachterheyt vande schuldt die Synne Majesteyt deser stadt schuldich ende ten achter is, ende voorts adviseren eenige andere middelen, voordeelen ende privilegien die men tot voorderinge ende vermeerderen vander stadtsinnecomen soude moigen impetreren vande Majesteyt, ende dat met den iersten ende sonder langer vertreck. Actum XXIIII[a] Martii 1579.

Alsoo den Coronel Belfoer ende den Tresorier vander Beken mynne Heeren mondelinge geadverteert ende te kennen gegeven hebben gehadt hoe dat eenige borgeren ende innegesetenen alhier hen hebben vervoordert arrest te leggene opte penningen jegenwoordelyck gedestineert tot betalinge vande soldaten buyten deser stadt liggende, omme daerane hunne pretensien ende hunne tachterheyt te verhalen, ende gemerct dat alle deselve penningen vuyterlycken ende tot geene andere meyninge byde ghoetwillige borgeren ende ingesetenen deser stadt en syn opgebracht noch getelt dan omme deselve soldaten daermede te contenteren, ende omme alle voordere foelen te verhueden, deselve ten dienste vande Staten terstondt te doen vertrecken, soo en verstaen mynne Heeren nyet dat deselve penningen eenichssints souden wesen arrestabel oft becommert moigen worden, te meer dat daeromme den dienst vanden lande grootelycx verachtert ende de borgeren ende ingesetenen ende oyck de omliggende landen daerby beschadicht souden wesen. Actum XXV[a] Martii 1579.

Geordineert tot behoeve vanden Abt van Ste.-Beernaerts aff te schryven vyff tonnen biers tegens 8 schellingen tvat. Actum XXV[a] Martii 1579.

Gecoren ende gedeputeert omme te synne Dekens ende Regierders van Sinte-Ambrosiusgulde binnen deser stadt Peeter Heyns ende Aernoudt Gillis, ende dat voor dese

jaere 79, ende mits doende den behoorlycken eedt. Actum XXVI[a] Martii 1579.

Alsoo men bevindt dat diversche vrempdelingen hun binnen deser stadt dagelycx in grooten getale syn transporterende, hier nederslaende, hun huys ende domicilie houdende, sonder dat sy van hunne voorgaende residentie, qualiteyt ende leven by behoorlyck bescheet doen blycken, ende dat men anderssints nyet en is geinformeert ende onderricht hoe ende in wat vuegen sy in andere plaetsen hun hebben gedragen, waerdore men dagelycx siet diversche ongeregeltheden binnen deser stadt te rysen ende mennigerhande beruerten ende alteratien gecauseert ende veroorsaect worden, ende voordere inconvenienten syn te vreesen ende beduchten ingevalle in desen nyet en werde versien, Soo ist dat (om alle goede ruste binnen deser stadt te houden, alle periculen ende ongeval voor te comen ende deselve ten meesten het moigelyck is te versekeren,) mynne Heeren geordineert hebben ende gecomitteert de Hooftlieden ende Wyckmeesters deser stadt om, volgende doude costume, in alle neersticheyt in hunne wycken omme te gane ende te maecken nieuwe pertinente cohieren vande inwoonderen vande selve wycken, ende, dat doende, op te teeckenen by name ende toename de proprietarisen ende huerlingen van elcken huyse, tsy deselve het huys int geheele oft int deele bewoonen, op cameren, winckelen oft in kelderen hun houden, inde selve plaetsen te gane ende neerstelyck tondersoecken ende vragen nae dinwoonderen, hunne familie ende boden, oft sy daer syn woonende oft logeren, van waer sy syn geboren, waer sy lest hebben gheresideert, van wat ambacht, neyringe oft handel sy syn, oft sy poorters syn oft nyet, het bescheet daeraff, mitsgaders van hare leste residentie, te siene den datum van dyen ende den Officiers ende attestanten daerinne genaempt op te teeckenen, ende die egeen hebben, insgelycx daeraff note te nemen, voorts alle proprietarissen, tochtenaers ende huerlingen neerstelyck tondervragen oft sy int verhueren van hunne huysen, kameren, winckels ende kelders hun hebben gereguleert volgende de twee ordonnantien vanden IIII[en] Aprilis anno 70 ende den XXX[en] Octobris lestleden, te wetene oft

hun gebleken is aengaende de huerlingen van buyten hier binnen gecomen, oft deselve voorden Officier deser stadt hun verthoont hebben, ende oft sy het bescheet vanden selven Officier gesien hebben, met declaratie vanden tyde wanneer sy tselve gesien hebben, ende tselve opteeckenen, mitsgaders diegene die verclaren zelen sulcx nyet gedaen te hebben. Ende daer sy de proprietarisen oft huerlingen nyet thuys en vinden, selen ten huyse ofte inde gebuerte belasten dat sy den proprietaris oft huerlinck adverteren dat hy, van stonden ane, van synne qualiteyt, leste residentie ende handel oft neyringe goet bescheet comen doen aende Hooftluyden ende Wyckmeesters van synnen wycke, die daeraff insgelycx memorie selen maecken ende note houden. Selen mede opteeckenen de namen van elcken huyse watter vuythangt oft inden muer geteeckent is, oft die egeen hebben by geschrifte te nemen, ende voorts oyck van gelycken opteeckenen byde selve hunne cohieren de slapers die van buyten in eenige plaetse comen slapen, met verclaringe ende beteeckeninge vanden tyde ende plaetse, hoe lange ende van waer sy daer syn comen ende de leste plaetse van heure slaepstede, van wat plaetse sy geboren syn, van wat ambacht oft neyringe sy syn, by wien sy lest gewrocht hebben, den datum van hun bescheet, metten name vande attestanten, ende ten lesten oyck annoteren in marge vande cohieren de qualiteyt vande inwoonders, te weten oft sy gesworen Guldebroeders syn vande tolcamere, vry munters oft van eenige andere geprivilegeerde natie, ende sunderlinge ende bovenal goede toesicht ende regard nemen ende ondersueck doen op alle vrempdelingen ende vuytlanders, ende alle deselve note ende memorien mynne Heeren comuniceren, omme voorts in als versien te worden soo men tot meeste ruste, versekertheyt ende conservatie der stadt voors. bevinden sal te behooren. Actum XXVI^a Martii anno 1579.

Gecomitteert ende geordineert den Capiteynen deser stadt den voors. gecomitteerde Hooftlieden ende Wyckmeesters, int exploicteren ende exerceren vanden last ende comissie hun byder voors. ordinantie gegeven, tassisteren int gene sy byden selven tot effectuatie ende volcomen van dyen selen versocht wesen, ende soo tselve tot dwelvaren deser stadt grootelycx is importerende, de handt daerane te

houden, ten eynde het inhouden van dyen behoorlyck worde volcomen. Actum XXVI[a] Martii 1579.

Geordineert, opde requeste, heredibus van Meester Cristiaen Queeckboren te rembourseren van vyffenviertich guldenen XIX stuyvers, ter causen van schilderye. Actum XXVI[a] Martii anno 1579.

Opde requeste van Lauwereys Rycx overgegeven, versoeckende hem te worden getelt VII[c] LXIII £ XVIII schellingen VI deniers Artois, ter causen van seker pretens verdrach, geappoincteert dat men hem daerinne nyet en can geaccomoderen. Vide libellum supplicem (1). Actum XXVI[a] Martii anno 1579.

Op sekere specificatie van geleverde tappisserye by Henrick van Beeringen overgegeven, geordineert hem vuyt te reycken de somme van LIIII guldenen, volgende daccordt met hem by Tresoriers ende Rentmeestere aengegaen. Actum XXVI[a] Martii anno 1579.

Alsoo men bevindt dat de bargie deser stadt gansch is bedorven, ontrect ende qualyck geconditioneert, sulcx dat apparentelyck deselve te gronde soude sincken ende voorts teenemael verderven, sonder voordeel ende proffyte, gelyck alreede seker chalouppe der stadt competerende ende ter selver plaetsen int Baergiehuys gelegen hebbende te gronde is geresen ende van slycke overvult, ende dat deselve sonder grooten cost vande stadt nyet en can gerepareert ende gebeneficiert worden, Soo hebben mynne Heeren voors., omme deselve ten meesten oirboir ende proffyte deser stadt te brengen, geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat men deselve baergie, mitsgaders de chalouppe voors., van stonden ane sal slyten, ende de plancken, cingelen, gerempten ende andere timmeragie employeren oft bewaren ten effecte ende gebruyck deser stadt, daer deselve meest van noode selen bevonden wesen. Actum XXVI[a] Martii anno 1579.

Geordineert Peeter vanden Venne, Oudt-Deken vande Schippers, dat hy op het schip van oirloge deser stadt sal

(1) Het *Requestboeck* van April 1578 tot November 1579 ontbreekt.

leggen alsulcke twee metalen stucken, schietende vier pondt ysers, competerende sekere cooplieden, liggende aende kaeye vande Roode Craen, ende sal men deselve cooplieden deselve in tyden ende wylen restitueren oft daeraff contentement geven. Actum XXVI^{a} Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy de tellinge vande vier guldenen sdaegs de ses Gulden by acte in date vanden XXI^{en} Novembris 78 geaccordeert ende gegundt totte berringe vande ordinarise wachte, geexpireert den XX Martii 79, sal continueren dese geheele maendt van Meert voor dese reyse, mits redenen den Heeren moverende. Actum XXVI^{a} Martii 1579.

Alsoo den XV^{en} deser maendt anno 79 geexpireert is de verpachtinge van het weechgeldt inde Luythage ende dat men, mits den jegenwoordigen troublen ende saisoene, daertoe egeene andere pachtinge en heeft connen gekrygen, nyettegenstaende men tselve heeft doen vercondigen ende openbaerlyck roepen, Soo hebben mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy tvoors. weechgeldt, mits den voorgaende redenen, selen doen collecteren ende gadeslaen by alsulcken parsoon als sy daertoe nut ende bequaem selen bevinden, ende denselven daeraff gageren gelyck sy nae gelegentheyt selen vinden te behooren, ende dat ter tydt toe men bequamen tydt sal vinden om tselve te verpachten. Actum XXVI^{a} Martii anno XV^{c} ende LXXIX^{tich}.

Een acte van ratificatie gestelt onder sekere transactie ende accord by Tresoriers ende Rentmeestere aengegaen met Janne Goossens, horologiemaeckere ende groffsmidt tot Brussele, nopende het optrecken ende nederlaten vande brugge aent Kipdorp, mette conditien daerinne begrepen, totter sommen van drye hondert guldenen. Actum XXVI^{a} Martii anno 1579.

Geordineert dat men Geerdt Brandts, houtbreker, sal betalen de somme van hondert IIII guldenen XI 1/2 stuyvers, ter causen van geleverden houte III^{a} Augusti 77 aende

fortificatie, volgende de specificatie daeraff synde. Actum XXVIII a Martii anno 1579.

Geordineert Jan Adriaenssens ende Thomas Lemens, Busmeesteren waren vanden jaere 74 vande Schoenmaeckersambachte, te comen doen voor Janne de Herde ende Meester Jan de Pape, Schepenen, als Comissarisen by mynne Heeren in desen geordineert, heure rekeninge vander administratie ende ontfanck by hun inde voors. qualiteyt over de voors. busse gehadt, op en Sondage en acht dagen Va April, op pene van XII guldenen by elck van hun te verbeuren, tot behoeve vande voors. busse ende ambachte. Actum XXVIIIa Martii anno XVc negenentseventich.

Alsoo by mynne Heeren den IIIen Martii lestleden, de vyandt hem voor dese stadt presenterende, was geordonneert ende belast Marten Neyen, Gecomitteerde tot het bewint vande casteelplaetse, te coopen vyftich roeren met hunne toebehoorten, twee harnassen, twee hellebaerden ende twee rappieren, volgende dacte vanden selven datum, tot behoeve vande Engelsche ende andere soldaten gedevaliseert ontrent dese stadt gecomen synde, beloopende ter sommen van IIIc XXV guldenen, ende dat deselve daernae (mitsdyen deselve nyet en syn gedistribueert geweest,) weder syn overgelevert aenden coopman, mits daerane verliesende ende cortende de somme van LXXII guldenen, Soo is by mynne Heeren geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere deselve somme van 72 guldenen, met noch XVI guldenen VIII stuyvers, procederende van een harnasch, twee rappieren ende een hellebaerde byden selven Neyen gecocht, te rembourseren. Actum XXVIIIa Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Peeter vanden Venne de somme van dry hondert LII guldenen XVII stuyvers eens, nae vuytwysen der specificatien daeraff synde ende mynne Heeren gethoont. Actum XXXa Martii anno 1579.

Geordineert (ten aengeven ende instantie van Synne Excellentie,) den Tresoriers ende Rentmeestere metten iersten te besichtigen ende te visiteren den sterffput oft riole

liggende ontrent St.-Joriskercke opde pleynne nae het casteel, ten eynde men deselve van daer doe, oft emmers soo reparere datter geenen stanck meer aff en comme, tot welcken eynde sylieden selen besien met wat middele men tselve ghevueglycxste sal connen gedoen, tsy by contributie vande gegoeyde van daerontrent oft anderssints. Actum XXXI Martii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen seker VI^{c} guldenen, ter causen van verloopen renten, aen Jan van Lysserkercken, van Colen. Actum ut supra.

Geordineert Cornelis Gramey, Collecteur vanden wynaccyse, te betalen dobligatien vande weerden ter sommen toe van sesse duysent VIII^{c} LV guldenen I stuyver ende VII deniers eens, ende daeraff note te houden om geremboursseert te worden vande generaliteyt. Actum ultima Martii anno 1579.

Geordineert, ten versuecke van derffgenamen vanden Heere van Liedekercken, dat men de vrydicheyt vande accyse vanden sterffhuyse sal continueren totter tydt de vuytvaert is gedaen, inder vuegen gelyck deselve Heer geduerende syn leven heeft genoten. Actum ultima Martii anno XV^{c} negenentseventich.

Alsoo men bevindt dat de riole comende vande Bagynneende Lepelstrate, eertydts haeren streeck gehadt hebbende inde oude vesten, byden genen die de nieuwe kassye aldaer hebben geleegt is gestopt ende haren gewoonlycken cours genomen, sulcx dat het water ende vuylicheyt hem nu is stortende inde plain ter syde vande selve cassyde westwaerts, causerende aldaer eenen seer excessiven stanck, sulcx dat Synne Excellentie daerovere tot meer reysen heeft gheclaegt, waerdore tegens den openen saisoene apparentlyck soude geraecken te rysen (mits den jegenwoordigen weecken tydt,) eene groote corruptie ende infectie, mitsgaders ten iersten reygen (1) het geheel quartier aldaer te verdrincken ende consecutive de fortificatie grootelycx verhindert ende beschadicht te worden, ingevalle daerinne

(1) Regen.

nyet en warde versien, Soo syn by mynne Heeren gecomitteert dErffscheyders deser stadt met Janne Daems, stadtmeestere metser, om ter presentien vande Fortificatiemeesters tselve te visiteren ende besichtigen, ende by maniere van advyse ramen hoe men daerinne alderbest soude moigen versien, ende voorts overleggen in handen vanden Tresoriers ende Rentmeestere, om, tselve gedaen, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum prima Aprilis anno 1579.

Alsoo men bevindt noodich te synne de stadt te fortificeren aenden waterkandt, comende achter aen Sinte-Michielsclooster, waerinne in alder vliet dient versien ende geremedicert te worden, Soo is by mynne Heeren geordineert de Fortificatiemeesters voorts te varen met deselve fortificatie, ende, dat doende, te vullen, te welven oft anderssints de gareyten te accomoderen ende versiene op alsulcke hoochde ende breede gelyck sy naeden heysch vanden warcke selen bevinden te behooren, ende dat vande Croonenborchpoorte aff, streckende tot aende Hoykenskaeye, mitsgaders ontrent den Weverstoren inde spycke te leggen een bollewarck met synne behoorlycke flancke ende casemetten, sulcx ende soo groot als tselve werck is verheysschende; ordinerende denselven Fortificatiemeesters (ten eynde tvoors. warck sonder voorder vuytstel, vertreck oft vertooch worde geeffectueert,) daertoe te nemen ende temployeren alle de aerde die daerontrent is liggende, op wat plaetse het sy, deselve roovende ende affnemende soo breet ende wyt ende diepe als sy selen bevinden van noode te wesen tot volvueren vanden selven warcke, ende sal de stadt in tyden ende wylen, ter bester comoditeyt, deselve plaetsen opden ouden grondt doen hoogen. Ende ten eynde tselve warck volcomelycken mach worden volbrocht, soo ordineren mynne Heeren dat men sal doen openen, naeden heysch, de ingte ende doorganck streckende naede Hoykenskaeye; ordonnerende voorts eeneniegelyck vande inwoonders oft proprietarisen vande huyskens comende inde voors. gareyten, deselve wooninge te ruymen ende te ydelen ende die tot hunnen meesten proffyte aff te breken, oft anderssints sal men dyen nyettegenstaende procederen tot volvueren vande voors. fortificatie, den voors. Fortificatiemeesters tot volcominge

ende effectuatie van allen tgene voors. is mits desen authoriserende. Actum prima Aprilis anno 1579.

Gecomitteert Meester Michiel Cnobbaert, Joncker Jan Damandt, Oude-Schepenen, Jaecques van Yewerven ende Harman Bal, Adjoincten, Jan van Wynssone ende Anthonie Muet, Gecomitteerde totten hondersten penninck, omme te raddresseren de cohieren vanden weeckgelde opden voet vanden honderdsten penninck, ende daeraff by hunne clercken doen maecken pertinente cohieren, ende deselve cohieren te verificeren ende over te leveren in handen vande Weth, ende dit in alder neerstichevt hun eenichssints moigelyck wesende, omme, tselve gedaen, voorts daerinne by mynne Heeren geordineert te worden nae behooren. Actum prima Aprilis anno 1579.

Alsoo den XXIII^en^ dach van Januarii lestleden geordineert is gheweest dat men de garde van Synne Excellentie soude versien met alsulcken quantiteyt van bedden als men bevinden soude van noode te synne, ende dat men boven de vyftich hun gelevert, denselven noch noodich is van ontrent twintich oft eenentwintich gelycke bedden, ende dat de Coronellen deser stadt tevreden synde, om deselve guarde te accomoderen, de somme daertoe noodich synde te verschieten, Soo is by mynne Heeren etc. geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere denselven Coronellen te rembourseren ende betalene tgene wes hun by rekeninge blycken sal deselve bedden met hunne toebehoorten gecost te hebbene. Actum prima Aprilis anno 1579.

Gecomitteert Meester Jan de Pape, Schepen, Meester Gregorius Kieffelt, Secretaris, Joncker Erasmus Schets, Coronel, ende Aerdt van Eede, Lieutenant-Coronel, om te nemen informatie opde disordre dyer gebeurt onder het vendel vanden Capiteyn van Geerdt vander Lanen, gister avondt treckende vande wachte, ende te vernemen door wat oorsaecke deselve is toecomende ende vuyt wat redene die is ghebeurt, omme, tselve gedaen ende die gesien ende der Comissarissen voors. rapport gehoort, geordineert te worden nae behooren. Actum prima Aprilis 1579.

Geordineert dat men den Capiteyn vande guarde van Syne Excellentie noch voor dese maendt sal continueren de dry guldenen ter weken, die voor vier ende licht vande guarde de voorgaende maendt heeft gegeven. Actum prima Aprilis 1579.

Geordineert dat men de Schutters insgelycx sal continueren de vier guldenen ter weken die men denselven voor vier ende licht insgelycx heeft gegeven. Actum prima Aprilis anno 1579.

Geauthoriseert de Coronels deser stadt ten eynde sy een oft twee onder hun comitteren om met eenen clerck by hun te assumeren te geven alle passepoorten vande ghoeden, waren ende coopmanschappen vuyt deser stadt treckende, ende daeraf note, memorie ende boeck te houden, om de stadt daeraff rekeninge te doene. Actum prima Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen doen collecteren ende innen, soowel het recht der stadt competerende vande lakenaccyse metter snede, als de cousmaeckersaccyse, vuytdyen men deselve twee accysen Martiny lestleden nyet en heeft verpacht, by gebreke dat daer nyemant geldt voor en bode, ende de Collecteurs daeraff te contenteren inde redelyckheyt, ende dit al totter tydt ende wylen toe het bequamen tydt sal syn om deselve twee accysen te moigen verpachten. Actum prima Aprilis anno 1579.

Alsoo by mynne Heeren, mits het overleggen vande cohieren van het dragen vanden gouden ende syden laecken, gedaen byde Wyckmeesters deser stadt, ende het remitteren vande voordere executie gedaen in handen van Borgemeesteren ende Schepenen opden XVI[en] Decembris 78, gecoren ende gedeputeert syn geweest Jaecques van Yewerven ende Harman Bal, Adjoincten, om mette andere Gecommitteerde totten ontfanck vande restanten te aenhooren de clachten vande gene die pretendeerden te hooge getauxeert te synne, ende deselve taxatien te modereren soo sy inder equiteyt bevinden souden te behooren, ende dat dyen nyettegenstaende eenige parsoonen vande Natien ende andere vande Geestelyckheyt noch even difficil ende swaer waren

om te volbringen hetgene dat de voors. Gecomitteerde souden moigen modereren, Soo ist dat mynne Heeren, ten eynde de voors. restanten moigen worden geint ende daertoe oyck de moderatien als boven vande clachtige gedaen, anderwerven, in conformiteyt vande voors. acte vanden XVI[en] Decembris 78, geauthoriseert hebben ende authoriseren mits desen den voors. Jaecques van Yewerven ende Harman Bals, om alle de voors. clachtige parsoonen, tsy deselve syn borgers, geestelyck oft weerlyck, oft oyck van eenige Natien, als Portugael, Oisterlingen, Engelsche oft andere, te overhooren ende in heure clachten nopende het te hooge setten te accomoderen soo ende gelyck sy dat inder equiteyt selen bevinden te behooren; aggreërende ende van weerden houdende hetgene desaengaende alreets by hun is gedaen ende alnoch sal moigen gedaen worden. Actum II[a] Aprilis anno XV[c] negenensevéntich.

Instructie waernae de Gecomitteerde totten opmaecken vanden verbranden stadthuyse, te weten Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, als Superintendent, Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Valerius van Dale, Wyckmeestere, Franchoys Schot, Pauwels Luydincx, coopiieden, ende Jan Daemps, hun selen schuldich syn te reguleren, tot effectuatie van hunne comissie den IX[en] Januarii 79.

Inden iersten, selen alle werckedagen gehouden syn te compareren ende vergaderen twee uren daegs in seker camerken gestaen by het Collegie, daertoe gedesigneert ende gepr̊epareert.

Selen voor dierste rypelyck letten ende resolveren oft voorde stadt proffytelycxte ende expedieuster soude syn dat men eenige partyen in tasse bestede oft by dachueren lieten warcken.

Ende ingevalle van bestedinge in tasse, oft men den aennemers de materialen sal laeten leveren oft dat die stadt die doen sal.

Welcke resolutie ende bestedinge selen moeten geschieden by ende ter presentien vanden meestendeel vande Gecomitteerde, ende daeraff, mitsgaders vande contracten die men met eeneniegelycken aengaen sal, schriftelycke ende pertinente note laeten houden.

Om dwelck te doene men heeft gecomitteert ende comitteert, mits desen, Cornelis Lanschot, gesworen clerck vande Tresoriers alhier.

Item selen moigen coopen alderhande materialen eenichsints totten selven warcke nootelyck ende behoeftich synde, behalven alleenlyck van grooten chirate, daeraff men alvoren in Collegio sal advys ende acte nemen, ende dat met gereeden gelde, oft op dach van betalinge, soo sy selve nutste selen vinden.

Item dat men egeen aennemers oft leveraers eenige betalinge en sal doen dan by schriftelycke voorgaende ordinantie, geteeckent ten minsten by drye vande voors. Gecomitteerde.

Item selen twee vande voors. Gecomitteerde, te wetene Meester Niclaes de Voogt, Schepen, ende Valerius van Dale, Wyckmeestere, moeten contrerolle houden vanden innecomen ende ontfanck vande gecontinueerde middelen geconsenteert tot het voors. opmaecken.

Item heeft men totten voors. ontfanck ende thouden vander cassen gecomitteert ende comitteren by desen Jan Looff, die de penningen nieuwers en sal moigen vuytgeven dan ter ordonnantie vande voors. Gecomitteerde als voren.

Item sal men den voors. Gecomitteerde van hunne vacatien ende moeyte contenteren ende betalen naede meriten van hunnen dienst.

Authoriserende nyettemin de voors. Gecomitteerde omme hunne assistenten ende geassumeerde te salarieren ende betalen gelyck sy selen bevinden inder redelyckheyt nae hunne verdienste te behooren.

Op heden, datum van desen, is by mynne Heeren, collegialyck vergadert synde (naedyen dese jegenwoordige instructie aldaer gelesen ende gevisiteert is geweest,) deselve gearresteert ende gesloten; ordonnerende de voors. Gecomitteerde ende Geassumeerde hun nae dinhouden van dyen te reguleren.

Geresolveert ende gearresteert als boven by mynne Heeren den II^en Aprilis anno XV^cLXXIX^tich.

Gecomitteert Peeter Heyns ende Aernoudt Gillis omme te wesen Dekens ende Regeerders van St.-Ambrosiusgulde. Actum II^a Aprilis anno 1579.

Geordineert, opde specificatie byden Dekens vande Schippers, Merten de Greve, pachter van het Veer, ende de bootsgesellen die het cryschvolck van het Kiel ende Brouwersveer in Vlaenderen dese voorleden acht continuele dagen hebben overgevuert, in als vuyt te reycken de somme van twee hondert XXVIII guldenen, salvo dat men deselve sal stellen inde rekeninge vande generaliteyt. Actum II^a Aprilis anno 1579.

Op heden, datum van desen, is de rekeninge by Janne van Steenwinckel overgegeven nopende daffrekeninge van Jan ende Peeter de Boome, ter causen van geleenden gelde tot behoeff vande dyckagie in Borgerweert, by myne Heeren gearresteert ter sommen van VII^cIIII guldenen, daerinne begrepen den interest van VIII maenden tegens thien ten hondert. Actum IIII^a Aprilis anno XV^cLXXIX^tich.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere (vuyt te reycken) de vier cnapen ende assistenten byden Keurmeesteren deser stadt aengenomen tot Jacop Janssens, om die te employeren totter toesicht vande haestige siecte, volgende dacte van XVII Septembris lestleden, een halff jaer gagien, inder vuegen ende manieren gelyck is ghenietende de voors. Jacop Janssens. Actum IIII^a Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy selen betalen den vyff schippers met hunne schepen, vue-

rende het cryschvolck ontrent dese stadt liggende nae tSas, tsamen tweendertich ponden X schellingen Vleems, ende sal tselve worden gestelt inde rekeninge vande generaliteyt. Actum V^a Aprilis anno 1579.

Geordineert, opde requeste by Peeter vanden Venne overgegeven, metten selven tovercomen ter causen van seker soldaten by hem vuyt laste van mynne Heeren gevuert nae Dermondc , ende sal men tselve stellen inde rekeninge vande gemeynne saecke. Actum VI^a Aprilis 1579.

Geordineert, opde specificatie by Marten de Greve overgegeven, ter causen van dat hy, vuyt laste van mynne Heeren voors., den IIII^en ende VI^en April lestleden heeft overgeset in Vlaenderen het voetvolck ende peerdevolck van Monsieur de Mony, vuyt te reycken de somme van XXXII guldenen eens, ende sal tselve worden gestelt inde rekeninge vande generaliteyt. Actum ut supra.

Seker ordonnantie opde requeste by Willem vanden Broecke overgegeven, ter causen van dat hy aen synne huysinge seegt beschadicht te synne door het maecken vande nieuw poorte aent Bierhooft, ten eynde hem de Tresoriers ende Rentmeestere souden hun informeren ende rapport doen, om voorts geordonneert te worden nae behooren. Actum VI^a Aprilis anno 1579.

Geordineert dat men de schippers, gelegen hebbende aent Roy Kraenken ende met hunnen schepen vuyt laste van mynne Heeren voors. gevuert hebbende de Schotten tot Lilloo, vuyt te reycken de somme van I_cXVII guldenen XIIII stuyvers, ende sal men tselve stellen inde rekeninge vande generaliteyt als concernerende de generaliteyt. Actum VI^a Aprilis anno XV^cLXXIX.

Geappoincteert, op sekere verthooninge berustende in handen van Meester Engelbert Masius, byde Generaels vande Munte overgegeven opt faict vande munitie, te comuniceren met den Tresorier ende den Generaels voors., om voorts te beworpen eene requeste aen Synne Hoocheyt, ten eynde

ter ierster vergaderinge vande generaliteyt daerinne worde versien. Actum VI^a^ Aprilis anno vyfthien hondert ende negenentseventich.

Geordineert Jannen Verbert vuyt te reycken een hondert tachentich guldenen over twee jaren een halff collectatie van het weeckgeldt inden Luythage, à rayson van LXXII guldenen, vervallen media Martii 79. Actum VI^a^ Aprilis anno 1579.

Alsoo seker different ende questie is geresen tusschen die Dekens, Oudermans ende ghemeyne Supposten vanden Ouden Cruysboge der stadt van Antwerpen, ter eenre, ende de proprietarisen vande stallen oft winckelen vanden grooten steenen huyse genoempt *Spaegnien*, soo aende syde vande *Mouwe* als aende syde vanden *Spiegel*, ter saecken vanden opmaecken vanden selven huyse, byde Spaensche soldaten den IIII^en^ Novembris 1576 geheel affgebrandt totten gronde toe, ende dat soowel de supplianten als de besitters vanden voors. stallen geerne gesien hadden dat tselve huys wederomme hadde opgemaect gheweest, dwelck sonder grooten cost daertoe te doene nyet geschieden en conste, denwelcken geen van dese twee partyen alleene nyet en consten opgebringen, maer was van noode dat sy deen den anderen souden te hulpe comen, om te vinden ende op te bringen de penningen daertoe nootelyck synde, ende soo sy onderlinge nyet en consten veraccorderen inde quote die de proprietarisen vande voors. stallen oft winckels daertoe souden moeten oft behooren te contribueren, soo was van noode hun te geven seker comissarisen, by tusschenspreken vande welcke sy mochten veraccordeert worden, sooverre het doenlyck ware, ingevalle neen, dat deselve comissarisen partyen over beyde syden souden hooren ende die swaricheden redigeren in geschrifte, om, daernae rapport aenden Cancellier ende Raedt ende oyck aende Wethouders derselver stadt gedaen synde, geordineert te worden soo behooren soude, Soo ist dat de voors. partyen voorde selve comissarisen tot verscheyden stonden ghecompareert synde ende hun swaricheden ende privatien, soo verbalyck als by geschrifte, overgegeven ende gedaen hebbende, is ten lesten, naedyen men heeft gesien dat partyen by mutuelen consente

nyet en consten veraccordeert worden, byde selve comissarisen, op al int lange geleth hebbende, geordineert, ierst voor soovele alst aengaet den besitters vande voors. stallen oft winckelen, ten eynde dat sy wederomme mochten comen tot heurder neeringe ende met Godt ende eere hun broodt winnen, dat diegene die heure winckels gehadt hebben aende syde vande *Mouwe* selen schuldich syn totten opmaecken vanden huyse genoempt *Spaegnien* te contribueren de somme van drye duysent seven hondert ende viertich Carolusguldenen, ende de proprietarissen vande stallen aenden *Spiegel* de somme van twee duysent acht hondert vyffentseventich guldenen, te betalen deen hellicht gereet als men daeraen sal bestaen te warcken oft gereetschap daertoe te maecken, ende dander helft daernae, als dwarck ontrent halff gemaect sal syn, ende dat men de cappe opt selve huys sal bestaen te setten, wel verstaende sooverre de voors. proprietarisen oft eenige van hun daerinne gebreckelyck vielen ende hun quote nyet op en brochten, het ware by hunselven oft andere die sy daertoe hadden connen verwilligen, dat in dyen gevalle de supplianten selve hun stallen ende winckels nae hun selen moigen nemen ende die proprietarisen daeraff syn vervallen, Ende voor soovele alst aengaet den supplianten, dat sy selen schuldich syn, binnen eender maendt nae date van dese ordinantie, te beginnen dwarck ende opmaecken vanden huyse van *Spaegnien* ende tselve metter tydt oprichten ende stellen in alder vuegen ende manieren ende met sulcken lichtscheppinge, vuyt- ende innegaen, ende anderssints in alder manieren soo tselve te voren geweest is, eer dat byde voors. Spaegniaerts worde affgebrandt, soodat eeniegelyck vande proprietarisen ende gedaegde deselve comoditeyt mach hebben die hy gehadt heeft voor daffbranden vanden voors. huyse van *Spaegnien,* sonder dat deen oft dander vanden proprietarisen over die syde vande *Mouwe* oft oyck over de syde vanden *Spiegel* voordere oft meerdere comoditeyt sal hebben dan hy te voren gehadt heeft, ende selen de gedaegde oft proprietarisen selve moeten besorgen ende doen maecken die cramen die sy willen oft moeten gebruycken, sonder cost oft last vanden supplianten. Ende sooverre in tgene des voors. is eenige vande voors. partyen worde gebreckelyck bevonden ende hun debvoir soo dat behoort nyet en deden,

soo selen sy, vuyt crachte van deser ordinantien, byde huissiers vanden Rade van Brabandt oft knuyvers van dese stadt moigen bedwongen worden tot voldoeninge vander selver, soo dat behoort. Aldus gedaen binnen der stadt van Antwerpen, by rapporte van Comissarisen daertoe geordineert ende aggreatie vanden Cancellier ende Rade van Brabandt, Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der voors. stadt van Antwerpen, collegialiter vergadert wesende den sesten dach van Aprili anno XV^c negenentseventich.

(*fol.* 55 *v°*).

Geordineert Balten Verstraten om te syn Ouderman vande Molders ende Kerdryvers binnen deser stadt. Actum VII^a Aprilis anno 1579.

Geordineert ende ghedeputeert omme te wesen Hooftlieden vande sevenste wyck deser stadt Joncker Baltasar van Vlierden ende Joncker Loys vande Werve, ende dyenvolgende metten Wyckmeesters in denselven wyck om te gane. Actum VII^a Aprilis 1579.

Gecomitteert te syn clerck vande vyffde wyck Hans Boudewyns, opden salaris die hebben dander clercken vande wycken, denwelcken Tresoriers ende Rentmeestere denselven Boudewyns betalen selen, volgende de specificatie ende verificatie daervan te maecken byde Hooftlieden ende Wyckmeester. Actum VII^a Aprilis anno 1579.

Geordineert Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Peeter van Gelikercken de somme van XXXVI guldenen, ter saecken van het gelevert schrynwarck by hem extraordinarie voor Mynheer den Amptman ende Comissaris gelevert ende gemaect. Actum VII^a Aprilis anno 1579.

Alsoo Heer Willem van Doetecom, woonende inden lande van Cleve, hadde geheyscht betalinge van seker syn deel dwelck hy heeft in een rente van II^c guldenen opde stadt N° 229, bedragende tsamen syn deel een hondert guldenen tsjaers, verachtert van negen jaeren, ende naedyen men denselven hadde te voren gehouden diversche redenen, ten eynde hy hem soude reguleren volgende het placcaet vander

reductien, waertegens hy sustineerden ongehouden te wesene als residerende vuyt de landen der Conincklycke Majesteyt, nyet subject synde, met meer andere redenen, hadde nyettemin eyntelycken tevreden gheweest hem daernae te reguleren ende ten iersten synne brieven over te bringen, salvo dat men hem wat telde op rekeninge, Soo ist dat mynne Heeren geordineert hebben den Tresoriers ende Rentmeestere, mitsgaders den Gecomitteerde totter reductien, den voors. Heer Willem van Deutecom, op rekeninge van tgene hem vande voors. synne rente is competerende, te tellen de somme van II^c^VII guldenen X stuyvers eens, ende overbrengende dese acte, ordonnantie vande Gecomitteerde ende quitantie, sal hun tselve in betalinge strecken. Actum VII^a^ Aprilis anno XV^c^ negenentseventich.

Alsoo dese stadt, ter causen vanden rechte vanden alluyne by haer vercregen aen Syne Majesteyt, vuytstaende heeft seker questie ende geschil tegens Sr Philippe Castaneo, vuyten naem van Horatio Palvesino, ende dat de voors. Palevesino dyenaengaende tevreden is te comen int seggen ende arbitreren van goede mannen hinc inde by partyen te assumeren, Soo ist dat mynne Heeren geordineert hebben den Tresoriers ende Rentmeestere dat sy, ten effecte als vore, selen assumeren een oft twee, nae gelegentheyt vander saecken ende a advenant dat de voors. Castaneo doen sal vande navolgende Heeren Raetsheeren vanden Secreten Raede Indevelde, Richardot oft Boisschot. Actum VIII^a^ Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gieles Lambrechts, conchergie, de somme van sesse hondert achtentwintich guldenen XVI stuyvers, ter causen ende voorde avontmaeltyden byde Comissarisen vande wacht des avonts gedaen sedert Octobris 78 ende eynde XXVI^a^ Martii 79 daernae, mitsgaders seker andere drye, vier oft vyff maeltyden gedaen doen de generale middelen gecontinueert syn gheweest ende de Spaegniaerden in Februarii anno 79 hier voorde stadt gecomen waren. Actum VIII^a^ Aprilis anno 1579.

Geordineert dat men Meester Willem Silvius sal vuytreycken de somme van XXI guldenen XVII 1/2 stuyvers, ter causen ende volgende de specificatie daeraff synde, vande

partyen by hem gedruct vanden XXV^en Februarii 79. Actum X^a Aprilis anno 1579.

Geordineert, opde requeste by Jannen vanden Bosch, oude-cleercooper, overgegeven, dat men denselven sal betalen de somme van IIII^cXXXVII guldenen X stuyvers, ter causen van diversche vercochte partyen voorde stadt, nisi Tresoriers ende Rentmeestere habent causam ter contrarien. Actum X^a Aprilis 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Janne Daems, metser, Jannen van Hove, houtbreker, Peeter Leys ende den nagellevereer, ende den tummerlieden respective gelevert ende ghewrocht hebbende aende huysinge daer de Staten Generael vergaderen, tsamen dryentseventich guldenen XIII stuyvers ende IX penningen, volgende de specificatie respective daervan synde ende den Heeren overgegeven. Actum X^a Aprilis anno 1579.

Gegundt ende gegeven Janne van Haecht, geboren poorter deser stadt, het offitie van vuytschryverschap vande wynnen in plaetse van Jan Wage, op gisteren afflyvich gheworden synde, mits doende den eedt daertoe staende ende opde gagien daertoe geordineert. Actum X^a Aprilis anno 1579.

Gecoren ende gedeputeert om te syn Kerckmeesters van St.-Andrieskercke binne deser stadt Meester Nicolaes vanden Berge ende Meester Jan van Parck; ordonnerende denselven dat sy sonder langer dilay selen schuldich syn te comen doen den behoorlycken eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Geordineert dat men Jacob vande Velde, buschieter, ter causen van synnen dienst, sal betalen vier maenden een halff, nae advenant ende gelyck men andere buschieters heeft betaelt. Actum XIII^a Aprilis anno 1579.

Gecomitteert de Wyckmeesteren deser stadt ten eynde sy omme gaen in alle wycken deser stadt, elck int synne, ende aldaer den cooplieden ende inghesetenen, goetwillige patriotten ende de generale saecke ende tgemeyn beste

toegedaen, te induceren ende bewillecoren ten eynde (tsy by leeninge oft anderssints gewillige contributie,) hun gelieve op te bringen, elck nae synne qualiteyt ende ghoede affectie, eenige goede merckelycke somme van penningen, tot onderhoudinge van hondert oft hondert vyftich peerden onder den Capiteyn Morenau, die principalyck selen wesen tot conservatie deser stadt ende den omliggende plaetsen. Ende sal men dengenen die tselve opprest doen selen rembourseren ende vergelden by alsulcke gemeynne middelen als men byde gemeynne resolutie deser stadt Leden namaels sal bevinden te behooren, ende daerinne te willen doen alle goet debvoir ende neersticheyt, alsoo dese saecke alle acceleratie is requirerende. Actum XIII[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert ende bevolen (gemerct sy sulcx tot ruste deser stadt ende om voordere inconvenient voor te comen bevinden te behooren,) den Coronel Loys Verbeke, den Capiteyn Jan Garyn, hunne supposten ende alle andere diet soude moigen aengaen, den parsoon van Aernoudt Bucquoy, geassumeerde ende gecoren guldebroeder vanden Ouden Boge, ongemolesteert te laeten ende denselven eenichssints moeyelyck te wesen van denselven te bedwingen om onder hun vendel te comen, noch ter causen van dyen yet tegens synnen parsoon oft goeden te attenteren in eeniger manieren, onder wat pretext, ordonnantie oft dexel het soude moigen wesen, maer hem vryelyck ende peyselyck te laeten int gene hy als suppost, geëede ende als guldebroeder vanden Ouden Boge voors. is gehouden, ende dit by provisie ende sonder prejuditie van yemants pretensie. Actum XIIII[a] Aprilis anno 1579.

Gecomitteert Jan Reynaerts, poorter, om te wesen poortier vande Roypoorte, in plaetse van wylen Dierick . . . . . *(sic)* onder den salaris ende eedt daertoe staende. Actum XV[a] Aprilis anno 1579.

Gecomitteert Joos de Prince, poortere, om te wesen clerck aende Roypoorte, onder den salaris ende eedt daertoe staende. Actum XV[a] Aprilis anno XV[c] negenentseventich.

Gecomitteert Joncker Niclaes van Nassauw ende Meester Dionnys vander Neesen, om hun te informeren op sekere ongeregeltheden ende onbehoorlycken voortstel, dwelck men verstaet voortsgekeert te synne by Adriaen van Lommele, guldebroeder vanden Ouden Handtboge, om, tselve gedaen ende die gesien, voorts geordineert ende daerin versien te worden soo men tot ruste, vrede ende eenicheyt deser stadt bevinden sal te behooren. Actum XV[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Willem Martiny, Griffier, een ame Rinschen wyn metter accysen deser stadt competerende oft L guldenen eens daervore, ende dat in recompense vande mennichfuldige goede ende groote extraordinarise diensten by hem voor dese stadt gedaen, den Heeren te vollen bekendt. Actum XV[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Janne van Leent, bode, ter causen van synne vacatien, volgende de specificatie daeraff synde, vuyt te reycken de somme van LXXII guldenen. Actum XV[a] Aprilis anno 1579. *(fol.* 58 *v°).*

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen dengenen die hun opden XV[en] deser hebben geemployeert om den brandt te blussen... *(sic).* Actum XVI[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Drossaert van Deurne van stonden ane ende sonder eenich vertreck de ingesetenen van Doorne, Borgerhoudt ende alle andere hun onder het district van synne offitie houdende ende wesende, te doen betalen de accyse vande bieren ende wynnen, soowel van tgene sy alreede innegeleegt hebben ende voor toecomende tyden selen inneleggen, volgende der ordonnantie ende soo sy syn ghewoon gheweest te doene, ende tot executie van dyen te procederen met alle behoorlycke ende ghewoonlycke wegen ende middelen van bedwange. Actum XVI[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Collecteurs van deser stadts accyse inde Nieuwstadt ende elcken van hun, dat sylieden, terstondt ende sonder eenich vertreck, opendoen de voors. accyse ende

de penningen inde casse wesende brengen in handen vande Tresoriers ende Rentmeestere, daer die ghewoon syn gebrocht te worden, nyettegenstaende eenige pretense verboden oft sluytinge by eenige huissiers daeroppe gedaen ; ordonnerende denselven Collecteurs, opdat noot sy, de sloten daeraen hangende aff te doene. Ende dese acte sal hunlieden dienen tot heure decharge ende indempniteyt tegens eeneniegelycken. Actum XVIa Aprilis anno 1579.

Gelycke acte opde pachters vande stadts teruw- oft maelaccyse. Actum ut supra.

Alsoo de vlecken, plaetsen ende wegen, ontrent dese stadt gelegen, gansch ende geheel syn onveyl, doordyen de soldaten ende cryschvolck rontsomme der stadt gelegen, hun vervoorderen het bestiael, eetwaer, provande ende victualie tot nootdruft, onderhoudt ende voetsel derselver stadt dienende aen te slane ende te plunderen, waerdore (boven de jegenwoordige dierte,) groot merckelyck ende voorder gebreck soude gecauseert ende veroorsaect worden, Soo ist dat (om in tselve ten besten het moigelyck is te versiene,) mynne Heeren den buytenvleeschouwers van Borgerhoudt hebben geconsenteert, voor dese reyse ende by provisien, ter tydt de voors. oorsaecke ende incomoditeyt sal comen te cesseren, hunne beesten binnen deser stadt te moigen bringen ende slane, mits betalende dongeldt daertoe staende ende vercoopende hun vlees opden ghewoonlycken Saterdach, ter gedesigneerder plaetsen, ende het overschietende wechvueren oft soutende, ende in als hun regulerende volgende de voorgaende ordinantie, ende voorts, gemerct den dangereusen tydt subject ende onderworpen van diversche siecten, ende om voor te comen alle voordere corruptie, mits byden selven vleeschouwers het vleesch by hun alsoo te veylen ende te vercoopen doende keuren by hunnen ghesworen Keurmeestere, ierst ende alvorens byden selven eedt gedaen hebbende in handen van mynen Heere den Marckgrave, van dat hy, int keuren vanden selven vleessche, sal volgen den keur, deucht ende voet die syn houdende den Keurmeesters vanden binnenvleeschouwers. Actum XVIa Aprilis 1579.

Geordineert Anneken Verstappen, huysvrouwe Henricx vanden Bossche, gearresteerde tot Brussel ter causen vande tachterheyt van eenige vande borgeren aldaer over sekere renten ten laste deser stadt, vuyt te reycken de somme van ses ponden Vleems, voor doncosten by hun geleden ende alnoch te lyden, ende dat vuyter Casse van Reductien ende mits overbringende dese, sal men deselve hun doen valideren int vuytgeven synder rekeninge. Actum XVIa Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden President vande rekencamer van Synne Majesteyt, Meester Peeter Butkens, de somme van hondert L guldenen, voor ende in recompense van diversche extraordinarise diensten ende vacatien by hem tot behoeve deser stadt gedaen, soo inde overleveringe vande stucken ende munimenten onder hem berust hebbende, deser stadt concernerende, als anderssints. Actum XVIa Aprilis anno 1579.

Geordineert, als boven, vuyt te reycken aen Meester Andries Hessels, Griffier vande Staten van Brabandt, hondert Statendaelders in spetie, tot XXXVI stuyvers tstuck, voor ende in recompense van diversche depeschen, diensten ende vacatien byden selven tot noch toe, tot behoeve deser stadt, gedaen. Actum XVIa Aprilis anno 1579.

Geordineert, als voren, vuyt te reycken aen Heer ende Meester Jacob Ringout, Comis vande Finantien van Synne Majesteyt, de somme van acht hondert guldenen, ende dat ter causen van diversche lanckdurige besoignen byden selven gedaen als principalyck Gecomitteerde nopende de actien ende pretentien deser stadt competerende tegens Synne Majesteyt, volgende den staet, slot, arrest ende ordonnantie dyenaengaende gemaect. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, mits den voorgaenden rapporte van Meester Pauwels Schuermans, Schepen, ende Jan van Steenwinckel, Tresorier, te betalen aen Gillis Lambrechts, concergie, VIIIcLX guldenen IX 1/2 stuyvers eens, ende dat voor doncosten, soo ordinarise als extraordinarise, die hy gedaen ende verschoten heeft voor

dese stadt sedert XXI Decembris 77 totten XXVIIIen Novembris 78. Actum den XVI April anno 1579.

Hoewel dat de Regeerders vande twee bieraccysen deser stadt, ende besunder die vande Nieuwe stadt, hun hadden behoort gehadt ende schuldich waren te reguleren ende tevreden houden mette tsestich guldenen die elck comptoir, in plaetse van onbyten ende maeltyden, by acte vande ierste rekencamer in date den XIen Februarii LXIII syn toegevuegt, soo bevindt men nochtans dat die vande buytenbieraccyse inde Nieuwstadt de voors. LX guldenen hebben geaugmenteert met vyfthien guldenen, ende alsoo ter sommen van LXXV guldenen, ende dyenvolgende die ghevuegt tot hunne ordinaris gagie inde quitantie die elck van hun daeraff heeft gegeven, ende dat vuyt redenen, soo sy allegeren, dat sy ten tyde vande voors. acte maer en waren vier in getale, daer sy sedert tot vyff syn geaugmenteert, dwelck nochtans de meyninge van mynne Heeren nyet en is dat sy vuyt oorsaecken van dyen meer souden genieten dan de voors. LX guldenen, ende al ist soo dat men wel soude vermoigen de voors. geaugmenteerde vyfthien guldenen tsjaers van hun te repeteren, voorden tydt sy die hebben genoten oft die te cortten aen hunne vervallen gagie, nochtans, vuyt eenige consideratie hun moverende, is men tselve glisserende ende remitterende, met sulcken verstande ende declaratie dat men nyet meer, hoevele sy oyck in getale souden moigen worden, hun en sal laten genieten jaerlycx boven het ordinaris gagie dan de voors. LX guldenen, dwelck by mynne Heeren, collegialyck vergadert synde, alsoo is geresolveert ende geordonneert. Actum den XIXen Aprilis anno 1579.

Alsoo Meester Pauwels Schuermans, Schepen, de Tresorier Prunen, den Pensionaris Masius ende Abraham de Hertoge by acte van XXV Maii gecomitteert syn geweest om te vervolgen de assignatie vande tachterheyt die dese stadt aen Synne Majesteyt ten achter is volgende deselve acte, ende dat deselve Schuermans, mits synnen schependom ende anderssints door synne occupatien, daertoe nyet en can continuelyck, gelyck de saecke is verheysschende, ghevaceren, Soo ist dat by mynne Heeren gecomitteert is

Joosen vanden Cruyce, Adjoinct, om deselve comissie in alder vliet ende neersticheyt mette andere geannomineerde te vervolgen. Actum XXa Aprilis anno 1579.

---

1 April

Verthoonen met alder eerbiedinge de Colonellen deser stadt hoe dat alsoo sy, remonstrauten, bevonden hebben ende noch dagelycx meer ende meer bevinden door vele redenen, mitsgaders door verscheyden experientien ende geschiedenissen, de faulten van vele saecken ende poincten dienende tot goede versekeringe ende bewaringe deser stadt, ende gemerct sy, remonstranten, van redenen ende eedtshalven behooren ende moeten Uwer Eerw. aengeven allen tgene dwelck eenichssints de bewaringe ende versekeringe derselver stadt belangt, soo hebben daeromme de voors. remonstranten Uwer Eerw. wel willen voorhouden dese navolgende poincten:

I. Inden iersten, dat de Fortificatiemeesters deser stadt sal geordineert worden ierst ende vooral, van stonden ane, behoorlyck te fortificeren ende te verstercken de syde van dese stadt comende aende riviere vanden Schelde, beginnende van Croonenborch aff nae Sinte-Michiels, ende voorts alsoo lancxhenen den watercant daer het van noode bevonden sal worden, ende voorts denselven watercant alsoo te versien, opdat die navigatie deser stadt mach vry blyven.

II. Item dat alsoo de remonstranten nu meer dan een jaer geleden int exerceren van heure offitie hebben gedaen hun vuyterste beste omme den gemeynne borgeren deser stadt in stillicheyt ende eenicheyt te helpen houden, ende dat duerende denselven tyde sylieden sekere sommen van penningen hebben moeten verschieten voorde gemeynne borgeren deser stadt, soowel deselve borgeren bewaert hebben de stercte van Canticroy, ende oyck doen de voorgenoemde borgeren vuytgesonden waren tot versekeringe vande steden Mechelen ende Liere, alsoyck van Dermonde ende Gendt, waervan noch een groot deel onbetaelt staet, ende dit al boven andere cleynne oncosten dyer dagelycx met hoopen vallen, dienende alleenlyck tot behoeve ende oirboir vande ghemeynne saken, Soo ist dat, desen inghesien, sy, remonstranten, wel begeeren souden van Uwer Eerw.

te hebben eenich bewys van sekere dagelycxe ende jaerlycxe innecomende somme van penningen, waerop sylieden alle de oncosten, die ter saecken als voren noch dagelycx selen voorcomen, promptelyck moigen vinden, waertoe sy, remonstranten (onder correctie,) nyet beter, bequamer oft gereeder en souden weten te noemen oft te designeren dan de twee stuyvers die op elcke tonne biers gestelt syn, tot opbouwinge vanden verbranden stadthuyse, ende voorts oyck den impost die opde maelaccyse deser stadt gestelt is, ende dat daertoe oyck sal blyven daccyse ende opsteexsel vande geestelycke accyse deser stadt oft in stede vande voorgenoemde II stuyvers andere II stuyvers op elcke tonne biers.

III. Item men sal door middel van tselve incomen dese stadt altydt versien houden met sekere ende behoorlycke quantiteyt van poeder, lonten, yseren gegoten loyen ende diergelycke andere amonitie totter oirlogen ende deser stadt defentien dienende, ende besunder oyck daerentusschen soo ware wel noodich dat men dese stadt promptelyck versage van ghenochsaem poeder ende lonten, aengesien datter tehans nauwelycx provisie en is binnen dese stadt van XX^{m} ponden poeders, dwelck in dry oft vier dagen ten lancxsten soude verbesicht ende verschoten worden, indyen de vyandt hem anderwerff voor dese stadt geraecte te verthoonen.

IIII. Want het dient vuyterlycken besorcht te synne dat dese stadt in alder manieren gehouden werde in goeden ordre ende tegens altydt versien van allen tgene dwelck dienende is tot bescherminge derselver, gemerct de stercte deser stadt nyet alleene gelegen en is dat de muren derselver starck, dick ende wel bewatert syn, daertoe nochtans Uwer Eerw. den Fortificatiemeesters wel hebben versien van seker jaerlycx innecomen, maer de meeste stercte is dat de borgers hier binnen in goeden ordre ende welghemoet ende cloeck syn in eendrachticheyt, dwelck sonderlinge geschieden can, indyen dese stadt altydt versien sy van buscruyt, lonten, loot ende andere diergelycke amonitie, omme de arme borgers in tyde van noode daervan oyck mede te deylen.

V. Item souden aen tselve innecomen oyck gevonden

worden de salarisen die men den Wachtmeesteren, Chargenten-majors, bombardiers ende wes dyen aencleeft, gevende is.

VI. Item, tot meerder versekertheyt deser stadt, syn oyck noodich seker getal van spien, om door middel vande selve in tydts waerschouwinge te hebben van tgene dat onder den vyandt passeert.

VII. Item behoorden de voorgenoemde remonstranten wel toegeschict te worden de fouragie tot onderhoudt van een peerdt, ende voorts ware oyck wel noodich, tot meerder versekertheyt van heure parsoonen, dat sy, remonstranten, hadden elck tweelff soldaten die op heur parsoonen souden wachten ende altydt by of ontrent hun syn, welcke soldaten, mitsgaders de spien, indyen tvoorgenoemde innecomen ghenouchsaem ware, oyck souden gehouden ende betaelt worden opt middel vande selve sekere incomende penningen.

VIII. Item, ten lesten, om daerane oyck te vinden den salaris van hunder remonstranten secretaris ende deurweerdere.

Ende dat de voors. remonstranten tgene des voors. is aen Uwer Eerw. verthoonen, en is nyet datse hun eygen oft particulier proffyt daerinne soecken, want iersten soo begeeren sy, soo vanden ontfanck als vanden vuytgeeff van tvoorgenoemde innecomen, teynden tsjaers, te doen goede rekeninge, ende voorts, voor alsoo vele als hunder remonstranten parsoonen aengaet, selen geerne (mits hebbende het onderstandt vanden voors. innecomenden gelde, om alle saecken te houden in goede versekertheyt, als voren geseegt is,) altyts heuren arbeyt vroech ende spade, by dage ende nachte, employeren gelyck sy tot noch toe gedaen hebben, sonder eenich regard te nemen opde groote schaden die sylieden dagelycx in hunder negotiatien ende particuliere affairen door dit hunlieden offitie van iersten aff geleden hebben ende noch dagelycx lydende syn, begeerende al tselve geerne te doen ende te lyden voor het gemeyn

beste, ende meer alst den noodt heysschen sal, maer dat de voors. remonstranten, boven alle hunne moeyten, arbeyden ende schaden, noch souden geraecken te comen int verschieten van heure eygen penningen, in saecken raeckende de generaliteyt oft het corpus deser stadt, oft oyck daerenboven indyen dese stadt door quade provisie ende ordre gheraecte in eenich pericule oft inconvenient te vallen, dat de voors. remonstranten alsdan tonrechte souden den wyt hebben, ende alsoo in pericule van heure parsoonen, en laeten sy hun nyet voorstaen dat Uwer Eerw. tselve begeeren souden. Bidden daeromme de remonstranten dat Uwer Eerw., goet regard nemende op allen tgene des voors. is, geven ende gunnen op dese haerlieden verthooninge behoorlycke appostille daer ende alsoo Uwer Eerw. thunnen rade selen bevinden te behooren.

Appostille.

Opt eerste articule: Op dese articule is versien by acte ende ordonnantie gedaen aende Fortificatiemeesters opden 1en April 79 lestleden.

Opt IIe, Ve ende VIe articulen : Gemerct de reperatie vanden stadthuyse meer dan van noode is, om merckelycke meerdere inconvenienten te schouwen, volgende de visitatie daervan gedaen, soo en can men de penningen daertoe geconsenteert nyet gediverteren ; dan dunct de Heeren, onder het welbehagen vanden Breeden-Raedt, om te vervallen doncosten in desen verhaelt, alsoyck om te betalen den brandt ende licht vande wachten, den salaris vande Wachtmeesters, canoniers ende Sergeanten, dat men soude moigen stellen een blanck op elcken pot wyns die tappende is den tapper, in conformiteyt ende opden voet gelyck deselve blancke is met consente vanden Leden deser stadt gegeven ende gelicht gheweest in April 78.

Item noch opde maelaccyse twee grooten Brabants boven den braspenninck ende IIII penningen op nu daerop staende, op elcke viertele teruwenmeel binnen dese stadt te slyten, sulcx dat elcke vertele in effecte soude betalen voor deser stadt hoochsel II stuyvers.

Ende hiertoe ghevuegt dassyse vanden papenkelder ende tgene dat de Capiteyns deser stadt dagelycx ontfangen in heure wycken vande contributien, ende hetwelck behoort te comen in eene gemeynne masse tot soulagemente vande armen vanden vendelen.

Soude men daermede moigen vervallen doncosten inde voors. articulen vermelt.

Allet welck ontfangen ende opgebeurt soude moigen worden op dinstructie ende byde parsoonen daertoe respective byde Leden deser stadt te annomineren.

Opt IIIe ende IIIIe articulen : Gemerct wel van noode is dese stadt in alle tyden van noode te versien van coren ende andere amonitie van oirloge, dat men soude moigen setten op elcken voet vande breede vande huysen binnen dese stadt een oort elck vierendeel jaers, oft eenen stuyver tsjaers, a advenant ende opden voet gelyck de huysen gestelt syn in respecte van het putgeldt, ende dat voorden tydt van drye, vier oft alsulcken tydt ende jaeren als men sal connen overdragen, te betalen deen hellicht daervan byden proprietaris ende dandere helft byden huerlinck. Geadviseert in Collegio XXI^a^ Aprilis anno 1579.

Alsoo opden iersten April lestleden, ten versuecke ende vervolge vanden Breeden-Raedt, by myne Heeren geordineert is den Fortificatiemeesters deser stadt van dat sy dese stadt metten iersten stercken souden aenden waterkant, van Croonenborchpoorte aff tot aende Hoykaeye, naerder in deselve acte ghespecificeert, ende dat dyennyettegenstaende deselve Fortificatiemeesters alnoch deshalven syn in gebreke, Soo ist dat mynne Heeren, ten vervolge vande selve Leden, anderwerff den voors. Fortificatiemeesters ordonneren hun te reguleren volgende de voors. acte van I^a^ Aprilis 79. Actum XXII^a^ Aprilis anno 1579.

Alsoo ten huyse vanden Pensionaris Maes op nu is logerende Heer ende Meester Jan Baptista Masius, Raedt ende Advocaet fiscael van Synne Majesteyt in Brabandt, vacerende inde saecken deser stadt, Soo ist dat mynne

Heeren geordineert hebben Gillis Lambrechts dat hy ten opsiene ende in respecte als boven den voors. Meester Engelbert sal seynden een ame Rinschen wyn metter accyse deser stadt competerende, ter sommen toe van L guldenen eens. Actum XXIIa Aprilis anno 1579.

Alsoo den XXIIen dach der maendt van April 79 de Leden deser stadt byde Fortificatiemeesters waren aensocht te willen ordonneren Comissarisen om te overhooren hunne rekeninge aengaende het employ vande penningen gecomen vande middelen ende ongelde van wyn ende bier geconsenteert tot behoeve der voors. fortificatie, met authorisatie vande selve rekeningen te moigen passeren, ende ingevalle van egeene swaricheyt, hun te moigen geven behoorlycke bescheet dienende tot hunne ontlastinge, volgende de schriftelycke requeste byden selven tot dyen eynde overgegeven, Soo hebben daertoe gecomitteert, den XXVen dach derselver maendt van April, die Borgemeesteren ende Schepenen Meester Pauwels Schuermans ende Meester Niclaes de Voogt, Schepenen, ende dOude-Schepenen Heer Jan van Schoonhoven ende Heer Jacop van Berchem, die Wyckmeesters Joos vanden Steene ende Valerius van Dale, die Dekens ende Oudermans vande Ambachten Janne Nicquet, Jan Baseliers ende Franchoys van Uffele; authoriserende deselve tot het overhooren, sluyten ende passeren vande voors. rekeninge als vore. Actum XXIIa Aprilis anno 1579.

Alsoo den Leden deser stadt, Breeden-Raedtsgewyse vergadert synde den XXIIen dach van April, was onder andere verthoont dat nyettegenstaende Peeter Panhuys, jegenwoordich Rentmeestere der voors. stadt, was by acte toegeseegt, in het aencomen van synen dienste, dat hy alleenlyck soude dienen een jaer, hetwelck hoewel nu geexpireert was, hy hem nochtans hadde laeten verwilligen noch te blyven in dienste voor een ander naestcomende jaer, behalvens dat hem soude worden toegevuegt eenen als assistent ende toecomenden Rentmeester, ende dat, sooverre middelertydt hy quame afflyvich te wesen, synne weduwe ende erffgenamen souden gestaen mits doende rekeninge vande penningen by hem ontfangen, ende dat de openstaende schulden souden staen te innen byden voors. assistent met behulp

vande Tresoriers vande stadt, ende dat men gehouden soude syn synne voors. weduwe ende erffgenamen synne rekeningen te passeren binnen de drye maenden naede presentatie van dyen, oft dat anderssints, denselven tydt overstreken synde, sy souden worden gehouden voor gepasseert, ende dat die Wethouderen der voors. stadt voor hunne opinie daerop hadden geadviseert dat ten opsiene vanden goeden, getrouwen ende ghoetwilligen dienst des voors. Panhuys, men denselven in het voors. versueck wel behoorde te believen, Soo ist dat de andere Leden der voors. stadt, daerop geleth hebbende, hebben den XXV[en] dach der voors. maendt van April vercleert dat sy hun conformeerden mette voors. opinie vande Wethouderen. Actum respective ten dage als vore.

Gecomitteert Meester Pauwels Schuermans ende Jasper Sanders, Schepenen, omme toversien sekere remonstrantie vande gegoeyde vanden polder van Borgerweerdt. Actum XXIII[a] Aprilis anno 1579.

Op sekere requeste gecomitteert Adriaen van Breen omme te visiteren de boomen onder het resort deser stadt staende, applicabel totte hertimmeringe vanden nieuwen stadthuyse. XXIIII[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Fortificatiemeesters, dat sy van stonden ane selen doen maecken ende setten, volgende den patroon daervan synde, de Werffpoorte, ende doncosten daerop te rysen te brengen ende stellen in heure rekeninge vande fortificatie deser stadt. Actum XXIIII[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert Aernoudt Kindt ende Henrick van Ranst, als rentmeester van Vrouw Josynne van Dale, ende Jaecques de Bot, van wegen Tresoriers ende Rentmeestere, ende voor soovele der stadt huysen ende die aldaer gelegen syn is aengaende, dat sy van stonden ane (mits het gebreck dat de fortificatie daerdoor is lydende, eentsamentlyck door den grooten stanck ende infectie die daerdore in dese stadt is comende,) selen doen maecken ten coste ende prorata dat eeniegelyck daeromme oft ontrent liggende gegoeyt is, de riole nu comende door de Bagynestrate ontrent doude

Bagynnepoorte, ende dat doende, deselve te leyden door de Lepelstrate inde riole vande Croonenborchstrate. Actum XXIIII[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse te laten passeren aende twee Oistersche huysen alle de wynnen die sedert prima Maii lestleden by hun innegeleegt syn ende noch innegeleegt selen worden, sonder daeraff den nieuwen hoogen impost byde Staten opgestelt tontfangen, maer dat de Collecteur vande stadtwegen daeraff sal worden gerembourseert byden Rentmeestere deser stadt, achtervolgende de contrerolle die daer byden Contrerolleur deser stadt sal worden overgebracht, ende dyenvolgende ordonnerende Tresoriers ende Rentmeestere hun daernae te reguleren. Actum XXIIII[en] Aprilis anno 1579.

Remonstrance des plaintes dont que Monsieur le Gouverneur des marchants adventuriers de la nation angloyse, résidens en ceste ville d'Anvers, pour et au nom des dicts marchants se trouve grieffvé et désire réformation d'icelles.

I. In primis, que par ordonnance au moyen de Vos Seigneuries, les marchants susdicts puissent librement amener, envoyer ou transporter vers ou de ceste ville toutes sortes de marchandises quelconcques appertenants à iceulx, en payant la seulle gabelle de Braband suyvant les entrecourses et privilèges, sans qu'ils soyent molestés ou exactés d'icelluy de Zélande contrare d'icelles, le Collecteur du dict Zélande Charles Beaulieu ne veullant pour le présent permectre charger les navieres et bateaus, sans vouloir constraindre premièrement les remonstrans payer pour leurs marchandises, n'estans venus ou envoyés directement de ou vers l'Angleterre, le tout contraire ausdicts entrecourses et franchises.

II. Item le dict Collecteur naguerres at détenu (ce qu'il déclaire vouloir encoire faire cy après,) certaines deulx navieres, pour ne luy avoir donné spécification des biens, contenus et fardeaulx, tonneaulx, balles etc. qu'envoyent

ou aportent les dicts marchants vers ou de ceste ville, ce que leur semble ne luy estre nécessaire ou convenir, et d'aultant plus contrariant la rayson pour ne l'avoir eu aparavant, veu qu'ils spécifient aux Receveurs des moyens généraux, particulièrement en spèce, ce qu'ils amènent ou transportent, comme peult apparoir par les pasports leur donnés par iceulx et après mis ès mains des chercheurs, ou que le dict Beaulieu (à son playsir,) peult avoir la veue, puisqu'il désire tant entendre la trafficque d'un chascun, désirants les suppliants avoir redressés ces poincts susdicts le plus tost que faire se puisse, afin de pouvoir exercer leur hantise sans distourbier ou empeschement aulcun.

III. Item les Recepveurs des moyens généraux demandent l'impost pour tels draps, kariséez (1), biens ou marchandises lesquels les remonstrans ayant receus d'Angleterre (par cause des faultes ou pertes qu'en la vente d'icelles ils partiroyent,) renvoyent au dict pays, nonobstant qu'icelles ne soyent altérez en qualité ou manières quelconcque, ce que semble certaine extrémité, veu que le marchant, sans avoir faict aucun proffit, seroyt forcé de porter la charge ou d'estre intéressé.

IIII. Dernièrement, les dicts Recepveurs font difficulté et ne veullent permectre ausdicts marchants envoyer leurs marchandises ou biens d'icy vers les autres provinces de ces Pays-Bas (encoires qu'ils présentent porter deue attestation de la ville ou place où que les biens seront deschargés,) sans les vouloir constraindre payer l'impost ou mectre respondant (en telle manière qu'est hors de rayson,) ou que tous autres marchants quelconcques (selon le continu d'ordonnance,) passent et transportent leurs marchandises ou biens quelconcques sans payement ou molestation aulcune.

V. Ausquelles susdictes grieffves plaira Vos Seigneuries (comme Seigneurs soigneus et désirants la continuation de trafficque en ceste vostre dicte ville avecq prospérité dicelle,) ordonner ou moyenner (le plus tost que faire se puisse,) de remède convenable, afin que les remonstrans ne soyent

(1) Kilianus, karseye, *panni genus*. Soort van wollen stof.

empeschés ou molestez pour causes susdictes, ains qu'ils puissent librement trafficquer, suyvant les entrecourses et privilèges dont aussy ils peuvent estre d'autant plus animez, (nonobstant les troubles et doubtes des dangiers,) à continuer leur négociation.

VI. Ultérieurement désirent les dicts marchants que leur soyt octroyé, sans plus longe dilaye, quitance générale, tant pour le passé comme à l'advenir, touchant les nouveaulx magasins situés à la Venustrate, desquelles sont esté deschargez dois leur retour de Bruges, ayant, suyvant l'ordonnance de Vos Seigneuries, accordé avecq les propriétaires pour les arriérages, ne restant que le payement de l'argent, ce qu'est et sera prest à la veue de la quitance, jà quelques moys sollicitée par les dicts propriétaires envers Vos Seigneuries, dont aultant plus se émerveillent les dicts marchants, protestant soubs deue correction qu'ils se treuvent selon vostre dicte ordonnance de tout deschargez à jamais des dicts magasins.

VII. Item se plaignent les dicts marchants des laboureurs et chartiers de la Crane, que ne se contentent des deues et mises salaires par ordonnance de Vos Seigneuries, ains journellement à leur poste et playsir exactent les dicts marchants, contraynants payer ce qu'ils demandent, sans vouloir pâtir aultres travailler pour accomoder le marchant, qui autresfoys onst servy et serviroyent pour la moityé.

VIII. Item les Collecteurs du C^ème^ denier des dyckaiges et de l'argent des velours autrement *flouweelgeldt* prétendent faire contribuer les dicts marchants et leurs supposts, ayants puis naguerres menacé et envoyé des Officiers (nommés *Cluyvers)*, à la mayson d'un des dicts marchants dict Jean Poaker (au très grand descrédit du dict,) demandent le dict *flouweelgeldt*, désirant pour ce avoir expresse acte par lequel ils peuvent estre deschargés et affranchisés de tels et semblables levées oft collectations quelconcques, jouissant de leur libertez accoustumez par Vos Seigneuries promises.

IX. Item les Collecteurs de l'accise prennent deulx patars de

chascun tonneau de bierre d'Angleterre, disant expressément que sans payement du dict ne le veullent laisser suyvre à parsonne, chose que les suppliants semble ne debvoir estre permise, estant nouvellement exacte, et que par tel moyen l'Officier tireroyt en conséquence ce que par avant n'at oncques esté accoustumé d'estre payer ; et encoires qu'il soyt de peu d'importance, si est convenient ce aus dicts privilèges.

X. Item les Fouriers logent les gentilshommes archiers, halbardiers et autres dans les maysons où que se tiennent les dicts marchants, contre ce que Vos Seigneuries ès actes octroyés au revenir de Bruges ont accordez.

XI. Item prie le dict remonstrant que le procès pendant contre Aernold Rademaker et estant au sacq soyt vuydé et sententié en toute diligence, ayants yà quelques moys esté fourny, et le dict procès commis ès mains de Monsieur Asseliers, alors Secrétaire, et certains autres Seigneurs adjoints pour Comissaires, depuis quel temps n'at esté rien entendu du dict sacq.

XII. Item qu'à la première comodité de Vos Seigneuries puissent estre ordonnés quelques-uns pour avancer et finir l'ordre comencé au retour de Bruges, réformation des abus comises sur récompense des faultes des draps allégués journellement par les achapteurs.

XIII. Item qu'il plaise Vos Seigneuries avoir pour recommandé envers les Sieurs Schuermans et l'advocaet Roelandts certaine différent pendant devant la chambre de la tolle, entre le Tollinaire de Braband et deux marchants angloys, touchant la confiscation de trois draps d'Angleterre que le dict Recepvoir prétend pour n'estre (comme il dict,) deuement entrez (ce que non,) la faulte comise estant seulement advenu par vraye ignorance et nonchalance des dicts marchants, sans intention de fraude aucune, la valeur du dict tolieu n'emportant plus de troys deniers, veu aussy que, suyvant nos privilèges, s'il fust comme allégué, le dict Collecteur ne debvroyt avoir autre amende que selon le contenu d'icelles.

XIIII. Pour conclusion desquelles susdictes grieffves le remonstrant susdict demande et prie que soyt octroyé, tant à sa parsone et biens comme à tous autres marchants ou officiers avecques leurs marchandises ou hardes quelconcques leur appertenants, libre passaige, sortant ou entrant de ou en ceste ville, quant tellement ils trouveront convenir, sans que leur soyt deffendu sortir oft entrer, comme quelques jours passés est advenu, ce que leur semble d'aultant pour estrange, pour ce que par les traictéez ne debvroyt estre nyé.

En outre plaira Vos Seigneuries, suyvant les demandes susdictes, ordonner si favorable appostille sur d'icelles come attendent de Vos Seigneuries sans dilay, spéciallement aux articles touchant les Collecteurs des imposts et tollieu de Zélande jusques à quel temps ne pouront négocier, ce que redondroyt non seulement au préjudice des marchants, voire à la ville et tous les pays en la collecte des imposts etc. dont ils espèrent Vos Seigneuries auront singulier regard.

Appostille.

Ceulx du Magistrat d'Anvers ayants veu et examiné les articles de doléances exhibez par Monsieur le Gouverneur et les marchants aventuriers de la nation angloise, disent pour response comme s'ensuyt et comme sur chascun article est mis par appostille :

Sur le Ier article: Comme les remonstrants ont exhibé requeste aux Estats-Généraulx affin comme en cestuy et les dicts troys articles ensuyvant est comprins, ceulx du Magistrat tiendront volentiers la main affin que bonne et favorable résolution en soyt prinse au raysonnable contentement des remonstrants. Actum XXIIII^a^ Aprilis.

Sur le VIe: On at deschargé aux Comissaires, Trésoriers et Recepveur de ceste ville de incontinent faire une fin de cestuy, lesquels sont contents d'incontinent procéder contre tels comme l'on trouvera convenir à l'observance de la dicte ordonnance.

Sur le VIIe : Les remonstrans déclaireront les parsonnes ayants exactioné ceulx de la nation, et contravenu à l'ordonnance faite sur la conduicte des laboureurs de la Crane, et fera-t-on procéder contre tels comme l'on trouvera convenir à l'observance de la dicte ordonnance.

Sur le VIIIe : Les charges et contributions consentis pour le faict des dyckaiges sont mis au charge des propriétaires, lesquels pour un faict de tel poix et importance ne peuvent estre excusés à rate des maysons et hérétaiges qu'ils possèdent en ceste ville, mais au regard des louuagiers, l'on les affranchira parmy qu'ils déboursent la tauxe des propriétaires, laquelle ils rabateront à leurs propriétaires, en payant la pension de la mayson. Et quant du *flouweel-geldt*, s'adresseront les remonstrants aux Estats-Généraulx comme chose touchant à eulx, comme aussy faict le contenu du IXe article.

Sur le Xe : Les remonstrants dénomeront ceulx de la nation qui sont chargéz de logements et l'on enchargera à le Fourier de les décharger.

Sur le XIe : Les remonstrans feront aultant par leur procureur que le sacq par les Greffiers de ceste ville peult estre recouvert, et fera-t-on expédition de ce procès à la première pronunciation.

Sur le XIIe : Les remonstrants exhiberont les rétroactes de ceste négociation ès mains du Bourgmestre Stralen, pour ce venir procéder comme le cas requirera.

Sur le XIIIe : L'on at deschargé à Monsieur Paul Schuermans, Eschevin, de prendre tel regard comme en bonne conscience et justice il trouvera convenir.

Sur le XIIIIe : L'on entend que le remonstrant et autres marchants de sa nation auront libre passaige d'entrer et sortir de ceste ville avecq leurs parsonnes, hardes et marchandises, comme aussy ceulx du Magistrat n'ont ouy que empeschement leur soit esté donné.

Ainsy fait au Collège de ceste ville d'Anvers, le XXIIIIe jour d'Avril anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Griffier Martini de somme van IX guldenen IIII stuyvers, van verschoten penningen voor dese stadt gedaen volgende de specificatie daeraff synde. Actum XV^{a} Aprilis anno 1579.

Alsoo opden derden dach vau November des voorleden jaers 78, by collegiale acte geordineert is geweest den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, de somme van drye hondert guldenen eens, omme daermede te vervallen doncosten by hem ende dander Gedeputeerde, te weten Meester Jaspar Zanders, Schepene, ende Joncker Erasmus Schets ende Philips de Landtmeter, te doen inde reyse van Gendt, ende voorts gehoort het rapport vanden Heere van Stralen ende Zanders, van dat sy alle oncosten van wagens ende peerden medegerekent, deselve dry hondert guldenen verteert ende vuytgegeven hebben, Soo is by myne Heeren geordineert dat deselve dry hondert guldenen den Rentmeestere selen passeren in rekeninge ; ordonnerende voorts den Tresoriers ende Rentmeestere mynnen Heere van Stralen voors. voorts vuyt te reycken voor synne vacatien gedaen, soo gaens, comens ende stille liggens, de somme van vyffenviertich guldenen eens. Actum XXV^{a} Aprilis anno 1579.

Geconsenteert, mits sekere redenen den Heeren daertoe moverende, den Prevost Generael te moigen doen synne executie opde Merct, ende dat sonder prejuditie van deser stadts gerechticheyt ende privilegien ende sonder tselve te moigen trecken in consequentien, te meer gemerct dese executie is onversiens ende subitelycken overcomen ende dat deselve executie hier buyten, mits de omliggende soldaten, nyet wel doenlyck en soude syn. Actum XXV^{a} Aprilis anno 1579.

Geexpedieert een ordonnantie van Borgemeesteren ende Schepenen ten laste vanden weert *inde Lelie* inde Camer-

strate, ten eynde sy aenden Hertoge van Aerschot soude tsynnen dienst laeten volgen alsulcke twee muylen als daertoe gedestineert syn. Actum XXVa Aprilis anno 1579.

Geordineert Nicolasen vanden Broecke te compareren op en Dystdage naestcomende, ter clocken drye nae noene, op het stadthuys, voorde Comissarisen by mynne Heeren geordineert, nopende de verpachtinge vanden impost vande granen, ende dat opde pene van L guldenen tot behoeff vande opbouwinge vanden stadthuyse. Actum XXVa Aprilis anno 1579.

Geconsenteert den Aelmoesseniers, mits den grooten noodt ende om tontlasten deselve Aelmoesseniers, dat sylieden, sonder prejuditie vande gerechticheyt vanden ambachte vande Timmerlieden, te moigen alhier by alsulcke parsoonen alst hun goedduncken sal doen maecken alsulcke dootkisten als sy totten armen van doene selen hebben, ende dat op alsulcken plaetse, tsy int dulhuys, meyskenshuys oft andere alst hun goetduncken sal. Actum XXVIIa Aprilis anno 1579.

Seker appoinctementen gestelt opde remonstrantie vande Gecomitteerde totten Ic^en^ *penninck.*

Opt Ie article : Is gecomitteert Martselaer, Jan van Hove ende dander gecomitteerde vanden hondersten penninck, omme dopenstaende huysen te taxeren, nae advenant datse getaxeert syn geweest inden thienden penninck, behoudelyck dat de godtshuysen vry selen syn, vuytgenomen datse verhueren.

Opt IIe : Dat de gecomitteerde selen de Natien, in faulte wesende, inthimeren tot betalinge, oft dat sy hun leveren descharge vande Staten van Brabandt, alsoo de stadt over den hondersten penninck geene dispositie int particulier en is hebbende, dies selen vry gehouden worden de twee Oistersche ende dEngels huysen.

Opt III[e]: Ad idem vande Munters, soowel in respecte vande gene die binnen de Munte woonen als daerbuyten.

Opt IIII[e] : Selen de remonstranten overbrengen in handen vande Tresoriers ende Rentmeestere de taxatie vande brouweryen eertydt gemaect, om voorts gedaen te worden nae behooren.

Opt V[e] : Alsoo men verstaet dat nopende den consent vanden I[cen] penninck inden jaere van LXIX is moderatie gedaen, ende dat opden selven voet desen II[en] is gheconsenteert, soo selen de Ghecomitteerde dyenaengaende spreken met Meester Nicolaes de Voogt dese moderatie onder hebbende.

Opt VI[e] : Men verstaet dat Synne Hoocheyt heeft geexpedieert acte ten eynde alle hovelingen gelogeert in ledige huysen souden betalen hure, welcke declaratie is berustende in handen vanden Fourier Vissenaecken, volgende dewelcke de remonstranten hen selen reguleren. Actum XXVII Aprilis anno 1579.

Opt VII[e] : Alsoo de remonstranten onder syn hebbende acte vande Staten van Brabant, byde welcke de Magistraet is geauthoriseert om dese taxatie te doene, selen overbringen deselve acte met heuren advyse, om hierinne versien te worden nae behooren.

Opt VIII[e] : Syn gecomitteert prout in primo, om te doen ende te besoigneren volgende den inhoude deser. Actum XXVII[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gielesen Lambrechts, conchergie, voor diversche wynnen gegeven vande stadtwegen aenden Heere van Stralen ende den Coronel vande Schotten met den Staten-impost, tsamen hondert LV guldenen XVII 1/2 stuyvers. Actum XXVII[a] Aprilis anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken den schippers overgeset hebbende de soldaten in

Vlaenderen, volgende daffrekeninge, de somme van I^c LII guldenen V stuyvers. Actum XXVIII^a Aprilis anno 1579.

Geordineert elcken vande overgegeven parsoonen Joncker Jan de Herde, Cornelis Lanschot, Jan vander Eycken, gebesoigneert hebbende inde stucken voor het sacq, de somme van XX guldenen eens. Actum ut supra.

Geordineert Niclaes vanden Broecke te compareren in parsoone op en Vrydage naestcomende, ter clocken twee uren nae noene, op het stadthuys alhier, voor Comissarisen by mynne Heeren geordineert, nopende de collectatie vanden impost vande granen, ende dat op gelycke pene van L gnldenen tot behoeff volgende de voorgaende acte, ende anderssints daerinne versien te worden soo men bevinden sal te behooren. Actum XXVIII^a Aprilis.

Geordineert op sekere requeste van Floriaen Vital, Fourier, dat de Collecteurs vande wynaccyse denselven souden laeten genieten den vrydom van accyse van twee amen wyns. Actum ultima Aprilis anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande bieraccyse, op seker billet overgegeven byden Coronel Thomas Cotton, te laten volgen twee amen biers, sonder daervore te derven betalen deser stadtaccyse, ende nyet ten respecte vande imposten den Staten aengaende. Actum ultima Aprilis anno 1579.

Gerequireert ende verwillicht Cornelis Prunen, Tresorier, ten eynde deselve tot dienste ende onderhoudt van Synne Hoocheyt soude willen leveren ende verschieten de somme van sesse hondert ponden Vleems, ende tot remboursemente vande selve somme hebben denselven toegeseegt ende geloeft, binnen den derden naestcomenden dage, te leveren assignatie tot synnen keuse ende contentement, opden hondersten penninck oft andere sekere hipotheque, oft, by gebreke van dyen, deselve somme te laten ouden ende ontfangen van het ordinaris innecomen vande stadt. Ultima Aprilis anno 1579.

Geordineert den Penninckmeestere Jan van Steenwinckel

dat hy vande ierste ende gereeste penningen op te bringen byde gegoeyde inden polder van Borgerweerdt sal betalen de twee bestede ende nyet opgenomen warcken, namentlyck de cragen ende thoogen vanden dycke, vanden crage daer men jegenwoordelycken aen werckende is, ende dat alle de resterende penningen byde selve gegoeyde te furneren selen geemployeert worden tot reperatie vande lapdycken, achtervolgende den octroye van Synne Majesteyt. Actum ut supra.

Een acte opden Tresoriers ende Rentmeestere tot behoeve van Meester Nicolaes de Voogt, ten eynde van hem te rembourseren van tgene by hem verschoten is geweest ter saecken vanden brandt geschiedt den XV^{en} Aprilis anno 1579 inde Vekenstraet. Actum prima Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Marten Neyen de somme van drye hondert L guldenen, omme daermede te betalen sekere XXI bedden met hunne hooftpeulens, slapelaeckens ende toebehoorten, mitsgaders seker pavillioen om te hangen om den stoel van Synne Excellentie, by hem tot behoeve vanden Lieutenant ende soldaten vande guarde van Synne Excellentie (verschoten), nae luydt vander specificatien hiermede overgegeven ; ordonnerende mits desen denselven Neyen de voors. bedden ende toebehoorten te distribueren aenden selven Lieutenant ende soldaten, ende vande distributie note te houden. Actum prima Maii anno 1579.

Alsoo onder andere den Leden deser stadt, Breedenraetsgewyse vergadert geweest synde opden XIIII^{en} Octobris 78, heeft gelieft gehadt te consenteren inde verlenginge ende continuatie van het hoochsel vanden impost van twee stuyvers op elcke tonne biers, ende eenen braspenninck ende vier myten op elke viertele teruwemeel, ende dat voorden tydt ende termyn van dry jaeren, innegaende VI^{a} Februarii anno LXXIX^{tich} ende eynde VI^{a} Februarii anno 82, omme mette penningen daervan te procederen te hertimmeren het verbrandt stadthuys, ende voor een deel provisie daeraff te doene van coren ende munitie, ende want de penningen vanden selven consente, geint ende

ontfangen totten VI[en] Maii deser, syn geemployeert tot nootelycke munitie, sulcx dat van noode is promptelyck gereet geldt te hebben om de hertimmeringe vanden voors. stadthuyse in alder diligentien te voorderen, ende dat de Gecomitteerde totten voors. bouw (te weten Mynheer Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, als Superintendent, Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Valerius van Dale, Wyckmeestere, Franchoys Schot, Pauwels Luydincx ende Janne Daems van wegen den Ambachten,) aen mynne Heeren de Wethouderen deser stadt hadden verthoont hoe dat van noode was eenich gereet geldt te lichten opt voors. consent, omme in alder diligentien de wercken vanden voors. stadthuyse nootelyck te voorderen, Soo ist dat dyenvolgende mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hebben geconsenteert ende geauthoriseert de voors. Gecomitteerde om opt voors. consent, versekertheyt ende hipotheque van dyen te lichten de somme van tweelff duysent guldenen eens, op alsulcken redelycken interest, tzy van negen, thien oft min ten honderden, soo sy ten besten metten cooplieden selen connen overcomen, tot dyen eynde hetselve consent ende middelen van dyen specialyck denselven cooplieden te moigen verbinden ende affecteren, tot heurlieder versekertheyt ende remboursement ; ordonnerende den Secretarisen deser stadt byden voors. Gecomitteerde, des versocht synde, texpedieren brieven van verbande in behoorlycker formen, met clausule van brenger sbrieffs, op alsulcke parsoonen als deselve Gecomitteerde hun aennoemen selen. Actum prima Maii anno 1579.

Gerenouvelleert dacte vanden vrydom vande tweelff Raedtslieden inden voorleden jaere gedepescheert opden XV[en] Januarii anno 78. Actum prima Maii anno 1579.

Geordineert Henrick van Lemens, om in plaetse van Peeter Panhuys Rentmeestere Generael deser stadt te wesen, onder de wedden, emolumenten, baten ende proffyten ende den eedt respective daertoe staende. Actum II[a] Maii anno 1579.

Een acte op Gillis Lambrechts van XXIX guldenen ende sekere stuyvers by Mynheer Stralen verschoten om die op

synne rekeninge te stellen, dewelcke somme hem sal gepasseert worden. Actum II^a^ Maii anno 1579.

Een acte by dewelcke de Collecteurs vande bieraccyse is geordineert den Coronel Thomas Cotton te laeten volgen XI tonnen biers vry van accyse. Actum II^a^ Maii anno 1579.

Geordineert, op dordinantie van Nyverseel, Peeter Panhuys, Rentmeestere, op rekeninge vande bede te tellen hondert guldenen à Sieur Hugo van Groenhoven. Actum II^a^ Maii anno 1579.

Geordineert Meester Henrick de Moy, Secretaris, te segelen ende te teeckenen seker obligatie voor het derdendeel van drye maenden solde voor dry duysent dry hondert ruyters, dienende onder den Grave van Swartsenborch ende Hollenloo, gedateert XXVIII^a^ Aprilis. Actum ter presentien vanden Colonel Doucher, den Wyckmeesteren ende Swaerdekens deser stadt et præsentibus Mansdale et Brecht, Oude-Schepenen, IIII^a^ Mai anno XV^c^ LXXIX^tich^.

Alsoo men tot het onderstandt ende ontset vande benaude ende beleegerde stadt van Maestricht nyet en can soo promptelyck het gereet geldt hebben dwelck daertoe byde generale provincien geaccordeert is geweest, soo hebben wy onderschreven, vuyt goeder affectien ende gunste tot het welvaren vande gemeynne saecke, bemerckende den jegenwoordigen staet vande voors. stadt van Maestricht, omme dies te gereeder eene merckelycke somme geldts te vinden, wel willen beloven, gelyck wy mits desen oyck belovende syn, binnen dry dagen naestcomende, ten eynde voors. ende anders nyet, op te bringen ende over te tellen in handen vande Gedeputeerde daertoe geordineert by Synne Excellentie, Generale Staten ende den Magistraet deser stadt, elck de quantiteyt van alsulcke somme van penningen als eeniegelyck onder syn handtteecken hieronder geschreven heeft, wel verstaende nochtans dat wylieden de voorgenoemde somme van penningen alleenlyck in meynnige syn op te bringen op conditien dat men ons by behoorlycke ende legittime acte, geteeckent by Synne Excellentie ende Staten Generael, sal versekeringe doen als dat de sommen

hieronder geteeckent staende eenenyegelycken selen gherembourseert ende wedergegeven worden vande generale middelen veraccordeert ende cours hebbende in alle de gheunieerde provintien, ende dat naedyen de ses mael hondert duysent guldenen onlancx binnen Antwerpen gefourneert selen betaelt wesen, ende bovendyen oyck tot meerdere versekeringe vande onderschreven, dat men vande penningen op te bringen by eenige vande provintien volgende heure quote inde tweemael hondert duysent guldenen, geaccordeert byde generaliteyt tot het onset van Maestricht, den onderschreven ierst ende vooral van desen hunnen geleenden gelde rembourseren sal ende te vollen betalen. In oirconden der waerheyt hebben wy dit onderteeckent met onse gewoonlycke handtteeckenen elck onder synne geteeckende somme.

Volgende de voors. police, soo hebben mynne Heeren geauthoriseert respective de Capiteynen oft Lieutenanten ende Guldebroeders, omme tot effectuatie van het voorgaende omme te gane. Actum IIII[a] Maii 1579.

Geordineert den Keurmeesters ende den Secretarisen deser stadt ten eynde sy in handen van Joncker Jaspar Zanders, Schepene, ende Joos vanden Cruyce, Adjoinct, overleveren alle de oude keur- ende policieboecken concernerende de policie deser stadt ende andere ordinantien daertoe dienende, ten eynde die by hen worden gevisiteert, ende daernae hun rapport gehoort, op als voorder versien te worden soo mynne Heeren selen vinden te behooren. Actum IIII[a] Maii anno 1579.

Alsoo byden octroye van Synne Majesteyt in date den XXVII[en] Octobris 78 is geordineert dat de gelanden ende gegoeyde inden polder van Borgerweert souden contribueren negen guldenen op elck gemet, te betalen in drye payementen, tot het maecken ende repareren vanden dycke aldaer, ende alsoo hetselve octroy is gepubliceert ende vercundicht daert behoort, sulcx datter nyet en resteert dan de sitdagen te prefigeren ende yemanden te comitteren om de penningen vanden voors. payemente oft geschote te ontfangen ende te distribueren als voren, ende oyck geconsidereert dimportantie vande saecke, groote acceleratie requirerende, Soo hebben

mynne Heeren, nae vermoigen vanden voors. octroye, geordineert dat men van stonden ane sal doen affigeren billetten daert behoort, om tvoors. ierste payement tontfangen, ende daertoe sy hebben gecomitteert ende comitteren, by desen, Jan van Steenwinckel, tweede Tresorier deser stadt ende Penninckmeestere vande voors. dyckagie, ende ingevalle van weygeringe oft vertreck van eeniegelycx contingent op te brengen, dat de defaillanten (met assistentie vande Ghesworen vande voors. dyckagie,) daertoe selen bedwongen worden by reële ende parate executie, nae vermoigen vanden voors. octroye, consenterende tot meerdere facilitate den voors. Penninckmeestere dat hy sal moigen assumeren ende comitteren alsulcke parsoonen als hy daertoe van noode sal hebben. Actum V^a^ Maii anno 1579.

Het formulier vande quitantie.

Ick Jan van Steenwinckel, Penninckmeestere vande dyckagie van Borgerweerdt jegensover de stadt van Antwerpen, bekenne mits desen, vuyt crachte ende nae vermoigen vander acten collegiael van Borgemeesteren ende Schepenen der voors. stadt in date den V Maii 79, ontfangen te hebben van N. de somme van N., over het ierste derde payement vanden geschote vande negen guldenen op elck gemet, by Synne Majesteyts opene brieven vanden octroye geordineert tot het maecken ende repareren vanden dyck in Borgerweerdt, welcke voors. somme van N. de voors. N. oft bringer van desen sal worden wedergekeert binnen drye naestcomende jaeren nae datum van desen, ende dat byde vier Leden des landts van Vlaenderen, volgende de schriftelycke obligatie ende geloefte byde selve vier Leden in conformiteyt vanden voors. octroye daeraff gegeven in date V^a^ Aprilis 79, berustende onder Peeter van Breusegem, een vande gegoeyde aldaer. Gearresteert by mynne Heeren als boven den V^en^ Maii anno 1579.

Geordineert aen Lambrecht Rombouts, Capiteyn, van dat hy van stonden ane tellen sal in handen vande Gecomitteerde totten ontfanck vanden hondersten penninck ende goetwillige contributie de somme van dry hondert guldenen eens, welcke III^c^ guldenen deselve Gecomittteerde oyck ter-

stondt overtellen selen in handen van Cappiteyn Anraet, ende overbrengende desselffs Anraets quitantie, selen deselve hun worden gepasseert in rekeninge. Actum VIa Maii anno 1579.

Geordineert den conchergie te betalen de somme van achtenviertich guldenen IIII 1/2 stuyvers, ter causen van een ame Rinschen wyn tot behoeve vande Colonellen gelevert, ten tyde sy die van Maestricht hebben ghenoot. Actum VIIa Maii 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wynaccyse Mynheer den Prelaet van Sinte-Bernaerts by provisien te laeten volgen dry amen Rinschen wyn, vry van accyse. Actum VIIa Maii anno 1579,

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Jeronimus Mannacker, ysersnyder vander Munten alhier, vuyt te reycken de somme van hondert XXXIIII guldenen XII 1/2 stuyvers, ter causen vande silvere penningen metten fatsoene ten beheete vande stadt gelevert ende gesneden, daermede het buffet aen Synne Hoocheyt, vuyten name der stadt voors. tsynnen aencomen geschoncken, was gestoffeert. Actum IXa Maii anno 1579.

Alsoo Synne Excellentie ende mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen syn geadverteert van het goet debvoir byde Coronellen, Guldebroeders ende Cappiteynnen int collecteren vande goetwillige leeninge tot secours van Maestricht gedaen, volgende de police, acte ende ordinantie hun gelevert, sulcx nae dat men verstaet dat byde selve alreede eenige merckelycke somme soude ontfangen wesen, Soo ist ten eynde men deselve penningen hoe eer hoe liever ten fyne voors. soude moigen employeren, dat Synne Excellentie ende de voors. Wethouderen de voors. Coronellen, Guldebroeders ende Cappiteynen hebben geordineert ende ordineren, mits desen, de penningen by hun als vore ontfangen ende alnoch tontfangen te bringen in handen van Janne Nicquet, Wyckmeestere, ende Janne Baseliers, Oudt-Deken vander Meerssen ; ordonnerende denselven daeraff ontfanck te maecken ende casse te houden,

ende deselve penningen voorts, opde indempniteyt ende versekertheyt inde acte vanden vyffden deser begrepen ende aende voors. Cappiteynnen gelevert, te distribueren ende employeren tot betalinge ende vertreck vande omliggende soldaten, dienende tot secours van Maestricht, als vore, ter ordinantien van Synne Excellentie. Actum in Collegio VIII Maii anno 1579, ter presentien vande voors. mynne Heeren de Borgemeesteren ende Schepenen, Jaspar van Zurck, Joncker Erasmus Schets, Pauwels Tucker, Philips de Landtmeter, Cornelis Daems ende Loys Verbeke, als Coronellen ; Peeter Luls, Bartholomeeus Segers, Geeraert vander Lamen, Aerdt van Eede, Lyon Petit, Guillaume Dyck, Jan Vassaeur, Jan Scholiers, Anthoine Carlier, als Cappiteynnen ; Michiel Heems ende Willem Braem, als Dekens; Jan Gysels, Guillaume de Cater ende Jaecques Carbeel, als Oudermans vanden Ouden Voetboge ; Jaecques Walraven ende Jaecques Andriessens, als Dekens vande Coloveniers; Jan van Opbergen, als Deken vanden Jongen Voetboge; Jan de Pape, als Deken vanden Ouden Hantboge ; Andries van Mansdale, Oudt-Deken vanden Jongen Handtboge ; Janne vander Heerstraten, Jacop Verpoorten, Jan de Bittere, Cornelis Dyckstrate, Cornelis Thomassens, Franchoys de Cater, Henrick van Uffele ende Janne van Essche, als Wyckmeesters; Huybrecht Janssens, als Deken vande Schippers ; Janne Pelgrims, Joachim Vermeeren, als Dekens, ende Gabriel de Hase met Janne Basseliers, als Oudermans vander Meerssen ; Gieles de Duyts, als Deken vande Smeden ; Peeter Schoesetter, Deken vande Backers ; Harman Haenappel, Deken vande Schrynwerckers ; Janne Eraerts, Deken vande Metsers; Niclaes Harmans, Deken vande Hoveniers ; Matheeus Melyns, Deken vande Timmerlieden, ende Henrick Pot, Deken vande Schoenmaeckersambachte.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aen Heer Joachim Wrichael, volgende dacte in data den XXVIen Augusti 78 inde secretary alhier ghepasseert, de somme van XXIII rycxdaelders in specie, ende dat voor het pinsioen vervallen 29 Martii 1579. Actum XIa Maii anno 1579.

Gedeputeert Jeronimus vander Borcht om by provisien

te wesen Segelaer deser stadt in alsulcke brouwerye alst mynne Heeren ordineren ende believen sal, mits nochtans doende den behoorlycken eedt. Actum XI[a] Maii anno 1579.

Alsoo ter kennissen van mynne Heeren den Schouteth, Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt gecomen is hoe datter vele cooplieden syn gebruyckende den handel vander meerssen sonder te synne poorter oft in derselver Meerssen vercoopende cooper, lynnen ende syde laeckenen, Rysschelsche, Dornicxse ende diergelycke waren, gebruyckende daertoe oyck monsteren ofte carpetten aen heure deuren ende andere teeckenen met inscriptie oft oyck sonder, vande goeden die sy veyl ende te coope hebben, al ten grooten achterdeel deser stadt ende vanden ambachte vander voors. Meerssen, Soo ist dat om in tgene des voors. is te versiene, mynne Heeren de Schouteth, Borgemeesteren ende Schepenen voors. geordineert hebben ende ordineren, mits desen, dat voortane nyemant geen poorter deser stadt noch inden voors. ambacht vander Meerssen nyet synde, hem en sal vervoorderen eenige coopmanschappe oft waren den Meerssen aengaende in eeniger manieren te vercoopen, sonder ierst ende alvorens te wesen poorter deser stadt ende vry inde voors. Meersse, al opde pene van vierentwintich guldenen, te verbeuren telcker reysen als men yemanden vinden sal te wesen in ghebreke, deen derdendeel tot behoeve vanden Heere, dander tot dese stadt ende het derde tot behoeve vanden voors. ambachte vander Meerssen, als men yemanden vinden sal te wesen in gebreke. Actum Lunæ XI[a] Maii anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande bieraccyse alhier te laeten volgen (mits opteeckeninge,) voorde arme huyslieden binnen deser stadt gevlucht, tweelff tonnen thien stuyversbier, sonder te betalen dassyse deser stadt competerende ende concernerende. Actum XII[a] Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aende Natie van Portugael de somme van hondert guldenen eens, ten eynde sy daermede ende anderssints behoorlyck repareren ende versien het huys derselver Natien

by dese stadt gegundt ende verleent. Actum XII^a Maii anno 1579.

Alsoo onder andere clachten ende doleantien schriftelyck overgegeven, geleden eenighe maenden, byden Heeren Gedeputeerde ende Gesanten vande Duytsche Henzesteden, deselve oyck mede hun hebben beclaegt ende gedoleert gehadt dat byde contracten ende accordaten hier voortyts metter stadt aengegaen, hun was geloeft ende toegeseegt dat sy binnen hunne groote huysinge, gelegen inde Nieuwe stadt oft daerontrent, souden moigen hangen twee schalen, deene groote ende dander cleynne, omme daermede te wegen de wolsacken ende andere sware ende lichte waren ende coopmanschap, ende dat dyenvolgende den XII^en dach der maendt van Januarius anno 1568 by Synne Majesteyt oyck ware verleendt octroy oft privilegie, daerby ware geordineert dat alle soorten van wol, ommers de Rynssche, Hesselsche, Gulicxse ende andere Duytsche wollen die binnen der stadt van Antwerpen te watere oft te lande gebrocht ende aldaer verhandelt souden worden, het sy by die vande Henzesteden oft yemandt anders, van dan voortane met de Oistersche ende Hanzelsche wollen in ende vuyt souden worden gewegen inde voors. wage vanden Oisterschen huyse, mits daeraff betalende het oudt ordinaris recht vande wagen daertoe staende, tselve naerder blyckende byde Schepenenbrieven van octroye ten voors. dage desaengaende geexpedieert synde, welcken volgende de voors. wage inden voors. huyse oyck hadde gehangen ende merckelycken tydt van jaeren aldaer oyck ware gebruyct geweest, ende de voors. wollen daermede in ende vuytgheweegt, ende dat desnyettegenstaende ende by merckelycke attentate eenige hun hadden vervoordert de gereetschappe, dienende totte voors. wage vanden Oisterschen huyse, feytelyck ewech te vueren ende alsoo te beletten het wegen aldaer, directelycken tegens dinhoudt vanden voors. octroye, ende daertoe oyck sonder weet oft kennis vande Wethouderen der voors. stadt, waertegens die Oudermans ende Coopmansraedt vande voors. Hanzesteden waren benoodicht geweest hun te versiene met rechte, ende ter oorsaecken van dyen waren dingtalich geworden inden Raede van Brabandt, aldaer het proces nu hadde gehangen vyff jaeren ende meer, die voors. Heeren Gedeputeerde ende

Gesanten te kennen gevende nyet redelyck te wesen dat sy duerende denselven processe souden blyven gedeposseseert vande voors. wage, ende daerom versocht hebbende by middele vande voors. Wethouderen daerinne behoorlyck gereintegreert te worden, Soo ist dat Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt der voors. stadt van Antwerpen, rypelyck geleth hebbende opde voors. clachten ende doleantien ende begeerende daerinne te versiene soo tot onderhoudt vande voors. contracten ende concordaten ende nae verheysch vanden voors. octroye behoort, hebben by provisie geordineert ende ordonneren, mits desen, Cornelisen Dyck, Waegmeester vander Grooter Wagen derselver stadt, dat hy de voors. wechgevuerde gereetschappe, dienende totter voors. Oistersche wage, wederomme sal doen vueren binnen den Oisterschen huyse ende aldaer leveren ter plaetsen daer den voors. Oudermans ende Coopmansraedt gelieven sal deselve wage te hangen, om daermede in ende vuyt gewegen te worden alle soorten van wollen, die nae inhoudt vande voors. contracten ende octroye aldaer moeten ghewegen worden, ende dyenvolgende voor date vanden voors. stoornisse ende turbatie aldaer actuelyck syn ghewegen gheweest, ende mits den Waechmeestere betalende het waegrecht daertoe staende, interdicerende denselven Waegmeestere ende alle andere in het vrye gebruyck vander selver wagen egeen beleth te doene, ende dat totter tydt ende wylen toe het voors. proces byden voors. Rade van Brabandt ten principalen sal wesen gedecideert. Actum XII^a^ Maii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere tot behoeff vanden brandt ende licht vande guarde van Syne Excellentie te geven eenen daelder van dertich stuyvers ter weken voorden tydt van dry maenden, innegaende den 7^en^ Maii lestleden. Actum XIII^a^ Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Jan de Leeuw, Procureur deser stadt, de somme van hondert XXXVI guldenen IIII stuyvers, volgende de specificatie daerinne begrepen, dit jegenwoordich jaer pensions, hetwelck hem nyettegenstaende de acte van retrenchement worden ghepasseert, mits synnen ouderdom

ende lange goede getrouwe diensten deser stadt gedaen. Actum den XIII^en Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aenden Pensionaris Maes de somme van I^c XII guldenen X stuyvers eens, voor synne extraordinarise diensten, schrifturen ende besoigneen. Actum XIIII^a Mai anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te beschincken Peeter de Molyn ende Cornelis Thomas, als Wyckmeesters vanden XI^en wyck ende ierst overgebrocht hebbende hunne cohieren vanden ongelde van het dragen vanden gouden ende syden laecken, sesse stadtstoopen wyns, volgende dacte daeraff synde vanden XII^en Junii 1578. Actum XIIII^a Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere van dat sy, den tydt van tweelff naestcomende weken, alle weken den Fortificatiemeesters leenen ende debourseren selen de somme van I^c guldenen eens, beloopende tsamen XII^c guldenen, ende dat tot oprechtinge ende settinge vande Werffpoorte, behoudelyck dat deselve Fortificatiemeesters deselve tweelff hondert guldenen ten eynde vanden warcke selen schuldich syn deser stadt te rembourseren, vanden middelen geconsenteert tot de fortificatie deser stadt. Actum XIIII^a Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere tovercomen metten erffgenamen van Franchoys de Wyse aengaende het negenmanneken op elck pondt vleesch opgestelt, ende byde beenhouders betaelt tot erectie vanden casteele, oft anderssints denselven te betalen. Actum XV^a Maii 1579.

Alsoo onder andere verthooningen byde Leden deser stadt, opden XXV^en Aprilis ende den I^en Maii anno LXXIX^tich lestleden Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, gedaen, is versocht gheweest het hoochsel van een blanck op elcken pot wyns, daer men vore betaelt van elcke ame vier guldens, te betalen alleenlyck byde taverniers oft tappers, soo ende op gelycke instructie als deselve voorden tydt van eender maendt ende negen dagen (te weten sedert den I^en Aprilis

totten IX^{en} Maii anno 1578,) is gegeven ende betaelt geweest, omme daermede promptelyck te vervallen de nootelycke oncosten vanden brande vande wachten, mitsgaders de gagien vande twee Wachtmeesters ende acht Sergeanten vande Officialen ende canoniers oft bombaerdiers, eentsamentlyck oyck omme met den incomen van dyen te voorcomen ende te becostigen voor een deel de secrete oncosten ende nootelycxte deboursementen gedaen byde Colonellen deser stadt, ende dat men de reste oft overschot van dyen soude employeren tot nootelycke provisie van munitie deser stadt, waerinne mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere, mitsgaders dOude-Schepenen, metten Goede Mannen vande Poorteryen, hebben geconsenteert voorden tydt van eenen jaere innegaende prima Maii 79, ende de Goede Mannen vande Ambachten voorden tydt van sesse maenden alleenlyck, behoudelyck dat men daertoe soude comitteren eenige vande Leden, omme te hebbene de intremise van desen consent, de penningen daeraff tontfangen ende employeren tot behoeve als vore, sonder deselve elders toe te moigen employeren oft diverteren, mits doende, ten eynde vanden jaere van hunder administratien, rekeninge, bewys ende reliqua, ter presentien vande Schepenen, Oude-Schepenen ende Goede Mannen vande Poorterye ende Ambachten, gelyck de voorgaende rekeningen vande middelen vanden casteele syn gedaen gheweest ; al welcken volgende hebben mynne Heeren etc., het voors. consent geaccepteert ende voorts gecomitteert totten voors. ontfanck ende employ vande selve penningen Meester Niclaes de Voogt, Schepen, Janne Nicquet, Wyckmeestere, Adriaen Bardoul ende Aernout Kindt, Oudt-Dekens vander Meerssen, gelyck sy comitteren mits desen, omme de voors. middelen te innen ende ontfangen ende employeren tot behoeff als vore, sonder deselve penningen elders toe te moigen employeren oft diverteren. Ende selen de voors. Gecomitteerde gestaen in hunnen vuytgeven met acte collegiael, mits doende, ten eynde van hunder administratien ende ten vuytgaende vanden voors. jaere, rekeninghe, bewys ende reliqua voor ende ter presentien vande voors. Schepenen, Oude-Schepenen, Goede Mannen vande Poorterye ende Ambachten, gelyck de voorgaende rekeningen vande middelen geconsenteert tot den bouw vanden

casteele syn gedaen geweest. ActumXV^a Maii anno 1579.

Naedyen Henrick van Lemens byde Goede Mannen vande Ambachten onder andere was overgegeven tot Rentmeestere Generael deser stadt, ende dat deselve opden VIII^en Maii van desen jegenwoordigen jare by gemeynen voix van Borghemeesteren ende Schepenen deser stadt was vercosen geweest om denselven last ende ampt te bedienen, ende dat de voors. Lemens, daeraff inthimatie gehadt hebbende, hem daertegens hadde geopposeert vuyt crachte vande previlegien gegunt den guldebroeders vanden Ouden Cruysboge, ende mits andere sware diensten nu onlancx by hem aen dese stadt gedaen ende bedient, ende opdat door den keuse opden parsoon vanden voors. Lemens alreede gedaen ende eeneniegelycken vercundicht ende gedivulgeert wesende, de andere die men naderhandt soude moigen aennoemen ende verkíesen tot hetselve offitie hun daeraff nyet en souden excuseren ende opdat doffitie vanden Rentmeestere nyet langer en soude openstaen, tot grooten achterdeel ende prejuditie deser stadt ende vande rentieren, ende mits diversche andere redenen ende inductien, heeft den voors. Lemens hem laeten verwillighen om den dienst vanden rentmeesterschappe te bedienen nae oude costuyme, mits denwelcken de voors. Lemens, op heden den XV^en der voors. maendt, den eedt als Rentmeestere deser stadt heeft gedaen, ende dat al sonder prejuditie van synne voorgaende previlegien ende excusen, ende op alsulcke instructie, restrictien ende limitatien, wedden ende gagien, gelyck tselve is bedient geweest byde drye leste voorgaende Rentmeesters Poorter, Steenwinckel ende Panhuyse, met expresse gheloefte dat de voors. Lemens syne rekeninge van syne administratie overgegeven hebbende ten expireren van alle jaere, deselve rekeninge binnen dry maenden daernae, byde Comissarisen by myne Heeren voors. vuyten Leden deser stadt te deputeren, behoorlyck worde gesloten, ende gesloten synde, denselven Lemens daermede sal ghestaen, sonder gehouden te syne eenige voordere rekeninge oft naerder calculatie te moeten doen voor eenige andere Comissarissen vanden Hove oft anderssints, gelyck oyck indyen de voors. Lemens gheduerende synen voors. dienst quame afflyvich te worden, (dat Godt verhuede,) deselve oft oyck syne achtergelaten

weduwe ende erffgenamen nyet voorder comptabel en selen syn dan totten dage van synder afflyvicheyt toe. Actum XV^a Maii anno 1579. (*fol.* 239).

Gecomitteert omme by provisien te wesen Capiteyn vanden wyck vande Camerstrate, inde plaetse van Anthonis Carlier, Augustyn Waryn, onder den Coronel Cornelis Daems. Actum XVI Maii anno 1579.

Alsoo, ter begeerten van Synne Excellentie ende aengeven vande Colonellen ende Capiteynen deser stadt, de goede borgeren ende innewoonderen alhier ghewillich ende bereet syn met heure schuppen ende andere gereetschappen te vullen de putten noch open liggende vande vesten vanden casteele was, ende hun daertoe van noode sal syn sekere karren ende peerden, om de aerde te vueren ende stortten inde selve putten, Soo is by mynne Heeren geordineert den karrelieden alhier, sooveel alsser syn ende ghevonden selen worden, hunlieden te laten vinden met heure peerden ende karren, ten dage hunlieden byden Comissarisen vanden casteeleplaetsen voors. te annomineren, omme te helpen vullen de putten voors. ende daerane te wercken ende te karren soolange tot datse gevult selen syn, ende dat met alsulcken ordonnantie als hun byde voors. Comissarisen aengewesen ende voorgeleegt sal worden, sonder hun daer eenichssints inne te soecken te maecken, ende in vergeldinge ende vergelycke vande selve diensten, sal hen byde voors. stadt worden toegelaten te moigen halen savel in de voors. casteelplaetsen, ende dat ter plaetsen daert hun byde voorgenoemde Comissarisen gewesen sal worden, ende wie vande selve kerreluyden in gebreke sal wesen ten selven geannomeerden dage, wordt hem geinterdiceert ende verboden geen savel te halen, soo binnen dese stadt als inder voors. casteelplaetsen, opde pene van telcker reysen te verbeuren XX stuyvers, waervoren den Meyer vanden Kiele, woonachtich inde casteelplaetsen voors., oft eenigen anderen Offitier, sal moigen hunne peerden vuytspannen tot datse deselve breucke opgebrocht sullen hebben. Actum XVI^a Maii anno 1579.

Gedeputeert omme te wesen Ceurmeesters vande Zeepziedersnatie deser stadt Rombout van Hanswyck ende Janne

Adriaenssen, mits doende den eedt daertoe staende. Actum ut supra.

Gegundt ende gegeven in de plaetse vanden afflyvigen...(*sic.*,) Soutmeter, hetselve soutmeterschap aen Marco Fierius, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XVI[a] Maii anno 1579.

Estant remonstré à Son Altèze par l'Ambassadeur de la Sérénissime Royne d'Angleterre, le Seigneur Damsom, estant présentement en ceste ville d'Anvers, que la dicte Royne avoyt aultresfois, tant par ses Ambassadeurs que lettres, faict diverses instances, que les marchants angloys, ses subjects, trafficquants et résidens par-dechà, y eussent per avoir exercice libre de leur religion réformée, ce que toutesfoys n'avoyt sceu des Gouverneurs des pays de par-decà, prédécesseurs de Sa dicte Altèze, obtenir, et qu'estant l'estat des affaires de par-decà maintenant changé et la *religionsfrede* tant en ceste ville qu'en autres villes et provinces accordée et admise, requiroyt le dict Ambassadeur, au nom de la dicte Sérénissime Royne, qu'il pleut à sa dicte Altèze accorder ausdicts marchants et autres Angloys, subjects de Sa Majesté, trafficquans et résidens par-decà, la liberté susdicte de leur religion, Sa dicte Altèze, ayant regard à ce que dessus a déclairé et déclaire par ceste, qu'elle entend qu'en vertu de *religionsfrede* en ceste ville estably et permis, les marchants angloys icy mentionéez pouront faire l'exercice de la religion réformée et s'accomoder à celle fin de l'un des temples à ceulx de la dicte religion en ceste ville accordée, et ce à telle heure qu'il pouront par ensemble convenir, les à ce derechieff autorisans par ceste, pour aultant que besoing est. Faict en Anvers, le XII[e] de May XV[c] soixante-dix-neuff. Soubsignés : MATHIAS. En bas estoyt escript : Par ordonnance de Son Altèze. Subsigné : J. VAN ASSELIERS.

Mynne Heeren gesien hebbende dacte oft ordonnantie van Synne Hoocheyt int witte van desen begrepen, hebben hun geconformeert ende conformeren, mits desen, mette selve voor soovele in hun is, behoudelyck dat de remonstranten selen overcomen met die vande gereformeerde religie alhier

om in eenige heure kercke te moigen doen heure exercitie boven geruert, op alsulcke ure als sy selen veraccorderen, ende mits hun in als regulerende volgende de concordaten met die vande voors. gereformeerde religie. Actum XVI[a] Maii 1579.

Gecomitteert Cornelis Prunen ende Peeter Panhuys omme te doen maecken een patroon vande pesthuysen binnen dese stadt te stellen, omme, tselve gedaen ende vernomen hebbende met wat somme men deselve soude moigen erigeren, voorts geordineert te worden nae behooren. Actum XVI[a] Maii anno 1579.

Alsoo, volgende de keuse vanden Breeden-Raedt, by mynne Heeren Henrick van Lemens gecoren ende gedeputeert is omme te wesen Rentmeestere Generael deser stadt, synde denselven dyenvolgende oyck geordineert van te comen doen synnen eedt, ende dyennyettegenstaende evenwel tot noch toe is blyvende in gebreke van denselven eedt te comen doen, Soo ist dat, tselve aengemerct, mynne Heeren geordineert hebben denselven Henrick van Lemens van dat hy schuldich sal syn te comen doen synnen behoorlycken eedt op en Maendage voornoene naestcomende, opde pene van hondert £ Vleems, te verbeuren deen helft tot behoeff vande Aelmoesseniers ende dander helft tot den opbouw vanden stadthuyse. Actum XVI[a] Maii anno 1579.

Is by mynne Heeren, volgende de denominatie vanden Breeden-Raedt, anderwerff ghecomitteert ende geordineert Aerdt Bormans, Jan van Rode ende Peeter de Molyn, van dat sy van stonden ane ende sonder langer dilay selen vaceren om te ontfangen ende op te beuren alle de penningen vuyt handen vanden Wyckmeesters deser stadt, gecomen ende gheprocedeert synde vanden hondersten penninck geconsenteert den XXV[en] Aprilis ende den I[en] Maii lestleden, ende dyenaengaende hun te reguleren volgende den voors. consente. Actum XVI[a] Maii anno 1579.

Alsoo opden IIII[en] Januarii lestleden by collegiale acte geordineert is den Collecteurs vande bieraccyse, met voorgaenden advyse vande Generale Staten gehadt, door het

rapport van mynnen Heere den Buyten-Borgemeestere Stralen, by provisien te laten volgen den cooplieden aventuriers vande Engelsche Natie heuren dranck, mits daervan opschryvende den impost, ende dat deselve cooplieden voor datum vande selve acte, ende alsoo sedert den XVII^en^ Maii 78 totten XX^en^ Decembris daernae, gehadt hebben diversche bieren, daervan den impost is dragende III^c^ XXXVI guldenen eens, die de voors. Collecteurs ter rekeninge volgebrocht hebben ende nochtans denselven cooplieden, vuyt crachte vande voors. acte, hebben moeten restitueren, Soo is by mynne Heeren den voors. Collecteurs, vuyt redenen voors., gepermitteert de voors somme van III^c^ XXXVI guldenen te moigen innehouden aende ierste penningen den voors. impost aengaende. Actum XVI^a^ Maii anno 1579.

Twee appostillen op sekere remonstrantie vande Fortificatiemeesters, van te ameneren vande Werffplaetse de becommeren daer synde ende hun te accomoderen van het huysken van Marten vanden Briele. Actum XVIII^a^ Maii anno 1579.

Ten selven dage gheprolongeert de betalinge vanden Ic^en^ penninck tegens den penninck XIIIIe voorden tydt van acht dagen. Actum XVIII^a^ Maii anno 1579.

Een acte opden Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt, tot behoeve van Carel Lippens, stadtbode, van dat men hem betalen soude de somme van LXXIII guldenen XIIII stuyvers, van vacatien by hem voorde stadt gedaen ende van oncosten, te wetene, LXV guldenen voorde voors. vacatien à rayson van XVIII stuyvers daegs, ende acht guldenen voor doncosten, achtervolgende de billetten by hun geexhibeert ende geverificeert by mynen Heere den Marckgrave, den Borgemeestere Stralen, den Secretaris Martiny ende Kieffelt, innegaende deselve vacatien den XXIIII^en^ Februarii LXXVIII^tich^ ende eyndende den iersten Meert LXXIX inclusive. Actum XVIII^a^ Maii anno 1579.

Gegunt ende gegeven aen Govaert vander Borcht, in plaetse vanden afflyvigen Anthony de Wale, het exercitie vanden Wolsack deser stadt. Actum XVIII^a^ Maii 1579.

Alsoo men tot behoeve vande munitie van oirloge deser stadt heeft bevonden van noode te synne deselve te versiene van eenige merckelycke quantiteyt van scherpen oft ysere clooten, achtervolgende welcken mynne Heeren hadden, opden IIen Maii lestleden, gecontracteert met eenen Steven van Dousborch, coopman vuyt Zweeden, diewelcke bereet was dese stadt te leveren de quantiteyt van XXVIIm LXXXII £ scherpen van diversche kalibers, totten gebruycke van deser stadt geschut nootelyck ende seer bequaem, tegens thien schellingen thondert, te betalen binnen eenen jaere daernae, te weten den IIen Maii anno 80 toecomende, behoudelyck dat men hem soude geven contant de somme van een hondert daelders tot XXX stuyvers tstuck, ende voorde reste eenige particuliere obligatie tsynnen contentement, omme daeraff teynden vanden jaere promptelyck te moigen worden betaelt, sonder dat hem van noode ware synne betalinge te moeten vervolgen aen dese stadt, waeraff in Collegio rapport gedaen synde, is by mynne Heeren denselven coop opde voors. conditien ende voorwaerden gheaccepteert, hebbende de voors. Steven van Dousborch de voors. scherpen alhier inde Groote Wage gelevert, ende bevonden, affgetrocken den ter, te beloopen net de somme van sessentwintich duysent vyff hondert ende achtentachentich ponden, blyckende byde billette vande Waegmeesters daeraff synde, bedragende tsamen, tegens dry guldenen thondert, ter sommen van seven hondert sevenentnegentich guldenen XII 1/2 stuyvers; ende alsoo deselve scherpen syn ontfangen ende geleyt inde munitie deser stadt, blyckende byde recepisse vande Gecomitteerde over de bewaringe vande selve amonitie, Soo ist dat mynne Heeren hebben geordineert aenden Collecteur vande wynaccyse Cornelis Grameye dat hy sal tellen aen Meester Niclaes de Voogt, Schepen, de somme van hondert vyfftich guldenen, ten behoeve vanden voors. vercoop, ende dat vande ierste ende gereeste penningen die hy sal ontfangen vande blancke op elcken pot wyns byde Leden deser stadt opden XXVen April lestleden geconsenteert om betaelt te worden byden taverniers oft tappers alleenlyck. Ende alsoo de voors. Steven van Dousborch is tevreden geweest, voor synne reste, mette particuliere obligatie vanden voors. Meester Niclaes de Voogt, die hy ter contemplatien van ons Borgemeesteren ende Schepenen daeraff heeft gegeven, ter sommen van ses hondert

sevenenviertich guldenen XII 1/2 stuyvers, Soo ist dat wy deselve middelen voor gelycke somme hem, de Voogt, hebben geaffecteert ende affecteren mits desen ; ordinerende den voors. Gramey gelycke somme vanden innecomen vande voors. blancke hem, de Voogt, vuyt te reycken ende te betalen, emmers tusschen dit ende de tweede schinderinge, sulcx dat de voors. de Voogt vande voors. synne obligatie mach blyven ontlast. Ende selen de Comissarissen byde Leden deser stadt gecomitteert totte inninge ende employ vande voors. blancke, dese partye stellen in vuytgeven hunder rekeninge. Ende mits brengende quitantie vanden voors. van Dousborch, mitsgaders de gecasseerde obligatie, sal deselve hunlieden worden gepasseert voor vuytgeven. Actum XVIII^{a} Maii anno 1579.

Alsoo, om promptelyck geldt te vinden, men den C^{en} penninck lest geconsenteert heeft laeten redimeren binnen den XVI^{en} Maii lestleden, à rayson ende vanden XIIII^{en}, ende datter diversche parsoonen noch syn die geynre deselve gratie noch souden ghenieten, ende dat eenige Wyckmeesters deselve nyet en hebben cunnen gerieven, Soo ist dat mynne Heeren, om de voors. borgers te gerieven ende oyck meer geldts promptelyck te furneren, den voors. tyde gheprolongeert hebben per totum Maii. Actum XIX^{a} Maii anno 1579.

Alsoo byden Gedeputeerde totten generalen ontfanck vanden hondersten penninck lest geconsenteert, te weten Aerdt Bormans, Jan van Roy ende Peeter de Molyn, tot diversche reysen aen mynne Heeren ernstelyck versocht is gheweest alsdat men hun soude willen geven ende designeren alhier opt stadthuys seker camer oft plaetse, alwaer sy het voors. geldt souden moigen ontfangen ende setten, ende dat opt voors. stadthuys egeene plaetse en is aldaer men het voors. geldt sekerlyck soude moigen ontfangen ende bewaren, Soo ist dat mynne Heeren den voors. Gecomitteerde gerequireert ende geordineert hebben dat sylieden den voors. hondersten penninck souden willen collecteren ende bewaren ten huyse vanden voors. Aerdt Bormans, hetwelck sylieden oyck geconsenteert hebben te doene, ende deselve penningen bewarende gelyck haer eygen

goet, selen daermede in allen gevalle gestaen. Actum den XIX^en Maii anno 1579.

Geordineert Steenwinckel, als Penninckmeestere vande dyckagie van Borgerweerdt, te betalen aende conchergie de somme van XXXVI guldenen XI 1/2 stuyvers eens, ter causen van seker maeltyden opt stadthuys gehouden byde Ghecomitteerde vande dyckagie. Actum XIX^a Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere tot behoeff van Pauwels Robbyns, clerck inde secretarye alhier, vuyt te reycken ende te betalen negenthien guldenen XVIII stuyvers eens, prout in specificatione. Actum XIX^a Maii anno 1579. *(fol. 83.)*

Alsoo men Gillis Lambrechts ende synne voorsaten, als conchergie deser stadt, altyds in heure rekeninge tot desen jaere toe heeft gepasseert de somme van II^cLXXX guldenen IIII stuyvers eens, voor lynwaet ende andere ordinarise oncosten, nyet alleenlyck voor, maer oyck ten tyde vande leste rekencamer ende totten dyen naede declaratie van het retrenchement, hebbende tselve geadvoyeert byde acten collegiael die men alle jaer onder tslot vande selve rekeninge heeft gestelt, gelyck oyck gedaen is, nae voorgaende rapport voor Comissarisen, onder de rekeninge vanden jaere 78, vande welcke de voors. G. Lambrechts versocht hebbende betalinge van Tresoriers ende Rentmeestere, souden hem vercleert hebben dat sy tot hunder ontlastinge wel souden begeeren daeraff acte particulier te hebbene, Soo ist dat mynne Heeren hebben geordineert ende ordineren, mits desen, den Tresoriers ende Rentmeestere, nu synde ende by tyde wesende, de voors. II^cLXXX guldenen IIII stuyvers mette andere gheverificeerde maeltyden ende oncosten jaerlycx te betalen, nyettegenstaende daeraff int retrenchement geen vermaen en wordt gemaect. Actum XX^a Maii anno 1579.

Alsoo den XXI^en dach deser maendt Maii den Leden deser stadt waren Breeden-Raetsgewyse vergadert, ende dat op deselve gecompareert synde Synne Excellentie, waer onder andere den voors. Leden verthoont dat den Heere van Cors-

bach, Overste van VIII^{c} peerden, hadde versocht op synne verschenen gagien ende soldye te hebben betalinge van vyff duysent guldenen, oft dat, by gebreke van dyen, hy benootsaect soude syn te verlaeten den dienst vande Staten, ende dat daeromme de geliefte vande Leden soude syn dat vande penningen gecomen synde vander inninge vanden hondersten penninck nu onlancx geconsenteert, de voors. somme van vyff duysent guldenen hem soude worden betaelt, op rekeninge ende ten laste vande Staten Generael, Soo ist dat de voors. Leden, te weten die Wethouderen, Oude-Schepenen, Wyckmeesters, Dekens ende Oudermans vande Ambachten, daerop geleth hebbende ende begeerende te voorderen alle middelen dienende totten ontsette van Maestricht, daertoe de voors. Corsbach metten anderen hem soude employeren, hebben geconsenteert ende consenteren, mits desen, dat de voors. somme van vyff duysent guldenen denselven Corsbach sal worden betaelt vande penningen gecomen vanden voors. hondersten penninck, op rekeninge ende ten laste vande Staten Generael, hebbende totten dyen noch vercleert, den XXIII^{en} dach deser jegenwoordiger maendt, dat sy nyet en verstaen deselve noch andere gelycke penningen by yemanden becommert noch gearresteert te moigen worden; ordonnerende den Gecomitteerde vanden voors. hondersten penninck des nyettegenstaende de betalinge daeraff te doene. Actum respective XXI ende XXIII Maii anno 1579.

Gesien hebbende de twee acten vande Staten van Brabandt hierane gehecht, deen in date den XV^{en} ende dandere den XVIII^{en} dach deser maendt, ende bevindende het employ vande sommen van XXIII^{m} ponden Artois daerinne begrepen conform te synne den bespreke byde Leden deser stadt in het consenteren vanden lesten hondersten penninck aengaende het employ desselffs, hebben dyenvolgende geordineert de Gecomitteerde vanden selven hondersten penninck, te weten Aerdt Bormans, Jan van Rode ende Peeter du Molyn, vuyt te reycken ende over te leveren in handen van Janne Nicquet ende Janne Baseliers, vanden penningen van hunnen ontfanck, de voors. somme van XXIII^{m} ponden Artois, nae inhoudt vande voors. acte vande Staten in date den XVIII^{en} deser loopender maendt als vore, ende dese overbrengende, alleenlyck dordonnantie vande Staten van Brabandt in date

den XVIII[en] Maii lestleden, met behoorlycke brieven van deschargen des Ontfangers Generael Mathias Laurin, sal tselve hunlieden passeren in rekeninge daer ende soo dat behooren sal. Actum XXIII[a] Maii anno 1579.

Geconsenteert Janne Dresseleer, oude-cleercooper, mits donbequaemheyt vande wooninge van Steven van Vissenaecken, van dat hy de goeden vande selve weduwe sal moighen vercoopen tsynnen huyse. Actum Lunæ XXV Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken Hanssen van Dort, stadtbode, ter saecken van synne vacatien ende gedebourseerde penningen, innegaende den XVIII[en] Julii 78 ende eyndende den XXIIII[en] Decembris daernae inden selven jaere, de somme van I[c]XVIII guldenen XIII stuyvers eens. Actum XXVII[a] Maii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeester vuyt te reycken aenden Wachtmeestere, voor ende ter saecken vanden brandt vande wachten, daegs à rayson van seven guldenen X stuyvers, voorden tydt van twee maenden, beginnende XVI[a] Aprilis totten XVI[en] Junii naestcomende, ende van alsdan à rayson van vyff guldenen daegs totten I[en] dach Octobris exclusive, omme deselve penningen geemployeert te worden soo ende gelyck dat behoort. Actum XXVII[a] Maii anno 1579.

Gedepescheert een acte, ten eynde de Collecteurs vande bieraccysen de Aelmoesseniers souden laten volgen alle weken, soolange de arme buytelieden hier wesen selen, XII amen halffstuyversbier. Actum XXIX[a] Maii 1579.

Gelycke acte opde Collecteurs vande wynaccyse, de quantiteyt van vier ende een halff amen wyns eens. Actum XXIX[a] Maii 1579.

Den XXIX[en] dach van Mey anno XV[c]LXXIX[tich], heeft Synne Excellentie opten stadthuyse doen vergaderen de Wethouders, Raetslieden vanden Maendaegschen Rade, Coronellen, Dekens vanden Gulden, Wyckmeesters ende daernae

oyck dAdjoincten, alwaer gecompareert synde Synne Excellentie, heeft hen verthoont den goede wille ende affectie die hy altydts hadde gedragen dese landen ende besunder dese stadt, ende met wat sorchvuldichheyt hy altydts hadde gesocht te voorderen het gemeyn welvaren, vrydicheyt ende voorspoet, ende dat het eenich middel, omme deselve daerinne te handthouden, was de voorderinge vanden coopmanshandel, die met alle liberteyt ende versekertheyt moeste gedreven worden, dat daeromme hem vuyter maeten seer leet hadde geweest te sien ende te verstaen tgene op gisteren binnen dese stadt gepasseert was ende het cleyn respect dat men Synder Hoocheyt, Excellentie ende andere Heeren vanden Rade van Staten hadde bewesen, daervuyte hy voorsach dat merckelycke inconvenienten souden navolgen, als namentlyck het vertreck vande cooplieden, soo vremde als innelanders, stille standt ende diversie vande neyringe, scheydinge ende affsnydinge van diversche landen ende steden, daerdore gecauseert soude worden de ruyne ende bederffenisse deser stadt, daeraff oyck alle andere steden dependeren, ende dat voorde handt hy bevondt daerdore hem ontnomen te synne allen het middel daermede hy meynde de stadt van Maestricht te secoureren ende ontset doen, soo hy beducht dat de seven oft acht inlandtsche benden van ordinantien ende lichte peerden, die gereet waren om te marcheren, tselve verstaende, souden terugge trecken, ende dat oyck hy geene gereede penningen en soude connen becomen die hun nootelyck waren om te betalen het oirlochsvolck dwelck noch resteerde ende onbetaelt stondt, ende mede gebruyct moeste worden totten ontsette van Maestricht ende om te voorsiene Vilvoorden, Heerentals ende andere frontieren deser stadt; ende dat oyck diversche steden vande Walssche quartieren, als namentlyk Valenchyn, Dornick, Ath, Quesnoy, Avennes, Landrecy ende andere, die sedert drye ofte vier dagen herwaerts noch hadden ontboden hun vande Staten nyet te willen scheyden, maer metten selven willen blyven vereenicht, hoewel sy van andere religie waren, mitsdyen men de hunne vryelycken binnen dese stadt was toelatende, souden daerdore oyck achterwaerts mogen trecken ende hunne goede intentie verlaeten, soo onder het dexel van gelycke insolentie van eenige provintien ende steden die van Arthoys ende Henegouwe hun

excuseerden veroorsaect geweest te synne hun vande generaliteyt te scheyden, ende dat daertoe hetselve oyck soude moigen causeren eenige alteratie binnen den steden van Brussel, Mechelen, tsHertogenbossche ende andere gebruyckende de Duytsche tale, tot achterdeele vande gemeyne unie, ende wandt deselve inconvenienten toecomende, Synne Excellentie de wyte ende schuldt soude worden gegeven, hebbende nochtans gedaen allen tgene in hem was omme deselve te weeren ende met sulcken neersticheyt de saecken gedreven dat tot noch toe den vyandt als egeen voordeel over ons en hadde gehadt by gewelt van synne wapenen oft heyrcracht, dan alleenlyck door de separatie van eenige provintien, Soo hadde Synne Excellentie goetgevonden hunne Eer. te doen vergaderen, omme denselven te verclaren dat mitsdyen hy bevonde alle de voors. inconvenienten te procederen ende toe te comen by gebreke van behoorlycke gehoorsaembeyt, obedientie ende reverentie, ende oyck vuyt oorsaecke van wantrouwen ende diffidentie die dagelycx meer ende meer was wasschende, dat hy van meyninge was in handen van Synder Hoocheyt, Staten ende hunne Eers. over te leggen den last ende comissie die men hem hadde gegeven van Lieutenant Generael ende Gouverneur van Brabandt, ten eynde by hun yemandt soude worden gesurrogeert die synnen last soude bedienen tot hunnen naerderen vernuege ende met meerder authoriteyt, hoewel hy hun versekerde dat het nyemandt en soude connen gedoen met meerder affectie ende lieffde dan hy en hadde gedaen, ende dat desnyettemin hy altydts met synen parsoon int particulier den vaderlande soude dienen ende mede compareren opten Rade van Staten ende elders daer het van noode wesen soude, sooverre hunne geliefte sulcx ware, ende sooverre oyck nyet, dat hy van hier soude vertrecken, hebbende oyck daertoe gevuegt dat Synne Hoocheyt ende Raedt van Staten insgelycx waren gheresolveert hun oirloff ende affscheyt te nemen. Hebbende oyck Synne Exellentie voorts versocht te wetene ende te verstane de middelen die men nae advys van hunne Eers. soude moigen gebruycken, omme het inconvenient van gisteren te redresseren ende in toecomende tyden te verhueden dat van gelycken nyet meer en gebeure, ende dat van nu voordane alle wantrouwen ende diffidentien moigen cesseren, als

oorsaecke wesende van dese ende gelycke inconvenienten, die hy in geender manieren en conste goetgevinden, ende daertoe bevondt te contrarieren het verbondt van religions-frede dwelck binnen dese stadt gemaect was ende Synne Excellentie, Wethouders ende de Coronels selve hadden onderteeckent, ende nyet en verstondt te breken, vindende oyck onredelyck yemanden in synne conscientie te willen forceren ende eenen anderen nyet toe te laeten de vrydicheyt ende liberteyt die men begeert selve te genyeten. Versocht hebbende voorts Synne Excellentie dat men hier opden Breeden-Raedt souden doen vergaderen, om op morgen goets tydts hunne resolutie te hebben. Actum ut supra.

De Wethouders, de voors. propositie van Synne Excellentie gehoort hebbende, hebben verclaert groot leetwesen ontfangen te hebben van het disordre van gisteren ende misachtinge van Synne Hoocheyt ende Excellentie, ende sooverre dat sy middel hadden, dat sy tselve begeerden te remedieren; begeerende aen Synne Hoocheyt dat desnyettegenstaende haer gelieve te continueren synne goede affectie ende getrouwen dienst tot noch toe den vaderlande gedaen, ende ordre te stellen dat van nu voordane Synne Hoocheyt, Excellentie ende alle Overheyt beter dan tot noch toe worde gerespecteert, de justitie voorgestaen ende alle diffidentien wechgenomen, daerdore gelycke inconvenienten selen comen te cesseren, volgende tgene tot diversche reysen te voren aenden Rade van Staten is verthoont geweest. Verclarende voorts de voors. Wethouders van geender meynninge te synne hunnen dienst te continueren sonder Synne Excellentie, ende mitsdyen sy hun laeten voorstaen de voors. misachtinge van hunne parsoonen ende dienste te procederen vande wantrouwen die men van hun soude moigen hebben, hun nochtans in alles gequeten hebbende nae hun vuyterste vermoigen, soo ende gelyck goede ende getrouwe Wethouders syn schuldich te doene, verclaren daeromme tevreden te synne hun van hunnen dienst te verdragen ende dat in hunne plaetse van stonden ane moigen worden gesurrogeert andere die der gemeynten lieffgetalder selen wesen ende met beter vruchten selen moigen dienen, sy Wethouders anders hierinne nyet soeckende dan het gemeyn welvaren ende ruste deser stadt, sonder eenichssints hun particulier te willen aensien. Actum ut supra.

Breedenraedtboeck 1.

Synne Hoocheyt gehoort hebbende het rapport vande advysen gegeven byde Schepenen, Oude-Schepenen, Wyckmeesters ende Dekens vanden Ambachten, mitsgaders vande Adjoincten vande voors. Schepenen, vande Coronelien, Dekens vande Gulden ende Cappiteynnen deser stadt, ende daerop gehadt hebbende het advys van Synne Excellentie ende Rade van Staten, vercleert dat sy door sunderlinge affectie met groote periculen ende in sorchelycke tyden ontboden synde, hier te lande overgecomen ende byde Staten vanden landen aengenomen is totten gouvernemente derselver, om die in hunnen noodt ende dese sware oirloghen tassisteren ende te dienen, sonder aen te sien die quade gratie ende onwille vanden Conninck van Spaegnien ende andere groote potentaten, ende hoipt dat eeniegelyck kennelyck is met wat sinceriteyt ende goederthierentheyt sy tot noch toe gegouverneert heeft, met volcomen onderhoudinge van alle de puncten ende conditien heur byde voors. Staten voorgehouden ende int accepteren vanden gouvernemente besworen, sonder eenichssints die overtreden te hebben, oft eenige saecken die landen aengaende geordineert oft gedisponeert te hebben sonder voorgaenden advys van Synne Excellentie, Rade van Staten ende Generale Staten, daertoe vuegende dat Synne Hoocheyt geen meerder droeffheyt en heeft dan dat die gemeynne saecke die jegenwoordige oirloge egeenen beteren voortganck gehadt te hebben, nyettegenstaende alle sorge ende neersticheyt by Synne Hoocheyt daertoe gebruyct, ende dat haer goet opset ende voornemen nergens anders door belet en is geweest dan door den intlandtschen twist ende faulte van contributien totter oirloge noodich synde.

Namentlyck doordyen dat, overmits de troublen ende misverstandt, Synne Hoocheyt egeene authoriteyt noch gehoorsaemheyt bewesen en is inde ordinantie beruerende het welvaren vanden lande, ruste ende eendracht van dingesetenen van dyen, noch oyck inden religionsfrede by Syne Hoocheyt ten versuecke van die van dese stadt geaccordeert ende onderteeckent, tot meerder cleynicheyt vande welcke oyck gevolgt is het inconvenient Donderdage lestleden in dese stadt gebeurt, nyet alleenlyck tegens den voorgaenden gesworen religionsfrede, maer oyck speciale tegens den parsoon van Synne Hoocheyt, tot diminutie ende verachtinge

van synnen respecte ende authoriteyt, in sulcker vuegen dat nyettegenstaende den goeden wille ende groote affectie die Synne Hoocheyt altydt gehadt heeft ende begeert te continueren, nyet moigelyck en is het gouvernement vanden lande, sunderlinge gedurende dese sware oirloge, te continueren, maer sal genoodicht wesen tselve te verlaeten ende te vertrecken, ten sy dat inde landen ende sunderlinge in dese stadt goede ordene gestelt ende meerder gehoorsaemheyt bewesen worde, door gebreck vande welcke haer oyck nyet moigelcyk en is, volgende de voors. advysen, tvoors. inconvenient te remedieren by eenige ordinantie oft resolutie van dexecutie vande welcke men nyet versekert en is, nyettemin, om alles te doene dat moigelyck is ende sonder te willen aensien de voors. geledene cleynnicheyt, heeft nyet willen onderlaten, nae voorgaende comunicatie van Synne Excellentie ende Rade van State, by manniere van advyse te remonstreren de puncten ende articulen navolgende, ten eynde om daerop gehoort hebbende dopinien ende goede meynningen vande Magistraet ende andere Leden vande stadt, Adjoincten, Coronellen ende Cappiteynnen, met hunne advyse ende assistentie tordonneren ende doen publiceren tgene dat tot ruste, eere ende welvaren van dese stadt ende satisfactie van andere steden ende landen, best ende oorboorlycxst sal bevonden worden.

Inden iersten, begeert Synne Hoocheyt dat dingesetenen deser stadt willen aenmercken hoe schoon gerenomeerde ende welvarende stadt Antwerpen is, ende dat de geheel ruste ende prosperiteyt van dyen dependeert vanden vrydom van alle natien, ende dat eenicgelyck vrydom van conscientien behoort te genyeten, sonder bedwongen te worden int punct vande religie oft in synne conscientie, oft oyck ter causen van dyen eenige vyandtschap, partialeyt oft haet ende nyt te dragen, ende tot dyen eynde deen den anderen te versekeren, ende goede eendracht te houden, de religionsfrede gemaect ende aengenomen is geweest, representerende denselven ingesetenen dat sy seer te prysen (syn) dat sy, gedurende dese sware oirlogen, de wapenen inde handt genomen hebben, ende noch meer te prysen selen syn, eest dat sy by goede ordre ende discipline die te warcke stellen ende gebruycken tot eendracht ende ruste vande borgeren ende

bewaernisse vande stadt, met voorhoedinge van alle civile dissentien, disordren ende feytelycke voortstellingen, remitterende alle misverstandt, die int generael oft particulier souden moigen rysen, aende overheyt ende goede justicie.

Ende om in alle goederthierentheyt dinconvenient op Donderdage lestleden gebeurt te remedieren, is Syne Hoocheyt tevreden alles te vergeten ende te doen publiceren eene generale quydtschellinge ende obliantie van allen dat gebeurt mach wesen.

Ende om in toecomenden tyden voordere inconvenienten te verhueden, ende eeneniegelycken bat te versekeren, ende oyck te volbringen de versekertheyt den Generalen Staten gedaen, oyck nyet te contravenieren dinstructie vande vredehandelinge den Gedeputeerde vande Staten metgegeven, by consent ende verwillinge van alle geunieerde provintien, noch oyck geblameert te worden door alle landen, ten voordeele vanden vyandt, van overtredinge ende brekinge vanden religionsfrede in dese stadt opgericht, beteeckent ende solempnelyck aengenomen, dunct Synne Hoocheyt, met advyse als vore, goet, redelyck ende behoorlyck te synne dat alle saecken wederomme gestelt worden in sulcken state als sy waren voor tvoorts. inconvenient, sonderlinge aengemerct den eedt der Geestelyckheyt in dese stadt affgenomen ende religionsfrede ende beloeften daernae gevolgt.

Nyettemin, sooverre eenige geestelycke parsoonen syn daer billick achterdincken ende suspitie op valt, dat deselve, by provisien ende tot dat anders geordineert sal wesen, vuyte stadt selen blyven.

Item dat die vanden Magistraet, Leden vande stadt, Coronellen ende Cappiteynen, willen concipieren alsulcken ordre ende discipline als tot behoorlycke gehoorsaemheyt van Synne Hoocheyt, Excellentie, Magistraten ende andere Overheyt, oyck tot versekertheyt vande gemeynne ingesetenen, natien ende inwoonders vande stadt, sal bevonden worden te behooren.

Dat daerenboven eenige treffelycke parsoonen vande reli-

gie catholicque, vande gereformeerde ende vande Confessie van Ausburch gedeputeert worden, om alle differentien rysende ter causen vande religien by middele van comunicatie te beslichtigen.

Item vindt Synne Hoocheyt ende Excellentie wel geraden dat vuyt iegelycke geunieerde provintien twee treffelycke parsoonen inden Raedt van Staten neffens Synne Hoocheyt gestelt worden byde Staten vande geunieerde provintien, gelyck Synne Hoocheyt dickmael begeert heeft, doch met sulcken macht ende authoriteyt, dat alle de gheunieerde landen ende steden selen obedieren ende gewillich wesen te volbringen dordinantie die Synne Hoocheyt met heuren advyse sal maecken, soowel aengaende (de) directie van oirloge als politique saecken, emmers voorden tydt van een halff jaer oft andersints, soo die Staten vande landen selen connen accorderen.

Item alsoo Synne Hoocheyt ende Excellentie nyet liever en sagen dan dat de stadt Maestricht gesecoureert sy, ende dat tot dyen eynde het chrysvolck, soo te peerde als te voete, gereet is, maer en wilt nyet voorttrecken sonder geldt, daerinne tot noch toe gebreck gevallen is, mits het vertreck ende dilayen vande provintien, ende te bevreesen is dat, door tvoors. inconvenient, noch langer soude moigen gedilayeert worden, tot onsprekelycke schade ende schande van dese landen ende bedroeffenisse vande goede ingesetenen der voors. stadt, Soo ist dat Synne Hoocheyt ende Excellentie begeeren ende versuecken ernstelyck dat die goede borgeren ende ingesetenen deser stadt willen goede middelen bedencken, waermede men den cooplieden sal moigen versekeren die de resterende penningen selen verschieten, gelyck oyck Synne Hoocheyt aen alle de provintien dagelycx schryft ende versoect dat sy heure quoten terstondt souden overschicken, opdat de voorgaende betalinge den ruyteren gedaen nyet verloren en gaen ende tvoors. secours nyet te spaey by en come.

Op al twelck begeert Synne Hoocheyt ende Excellentie dat die vande voors. Magistraeten, Leden, Adjoincten, Coronellen, Dekens ende Cappiteynnen terstondt hunne opinie ende advys

willen seggen, postponerende alle particuliere consideratien ende affectien, ten eynde Synne Hoocheyt ende Excellentie daernae moigen ordonneren tgene dat sy selen vinden bequaemste te behooren tot ruste ende welvaren vande gemeynne landen, ende in sunderheyt van dese stadt, om met goede ordre in eendrachticheydt den gemeynnen vyandt te moigen weeren ende lyff, goet, huysvrouwen ende kinderen conserveren.

Gedaen tAntwerpen, den I^en Junii XV^cLXXIX^tich.

Gehoort het rapport van Marten Meermans, Gesworen vande dyckagie van Borgerweert, van dat de crage vande selve dyckagie is doorgebroken door het onweder van en Vrydage lestgeleden, ende dat deselve nootelyck moet worden hermaect, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert hebben ende ordonneren, mits desen, dat men den voors. crage metten iersten sal ophalen ende vergeheelen. Actum Lunæ I^a Junii anno 1579.

Opt ierste articule vande voors. versochte poincten van Synne Alteze, dunct den Heeren geraden dat men volgende dinhouden vanden selven articule sal schuldich syn tonderhouden den religionsfrede ende tot dyen eynde denselven te doen condigen ende publiceren in vuegen ende maeten gelyck denselven byde Leden deser stadt is geraempt ende gesloten ; vuegende totten VI^en articule dat soowel die vande catholicque religie als Confessie van Ausbourg ende gereformeerde religie selen moeten aenden Magistraet presenteren heure predicanten, ende totten XII^en dat men, om alle inconvenienten te verhueden, geene processien oft ommegangen meer buyten der kercken en sal gaen oft houden, noch oyck het Sacrament int openbaer omdragen met licht oft belle.

Dat men boven desen oyck sal moigen publiceren dUnie, soo die byde Leden deser stadt goetgevonden is geweest.

Opt IIe, vinden tselve goet, behalvens nopende dinhouden vanden derden ende IIII^en articulen, vinden den Heeren Wethouders tselve goet, behoudelyck dat alle de geestelycke parsoonen binnen dese stadt selen voortaen mede moeten betalen assysen, imposten, thiende ende honderste penningen

ende diergelycke borgerlycke lasten, sonder meer te moigen genieten den vrydom vanden papenkelders oft andere.

Opt V^e^ en VIe articulen, dat gedaen synde de voors. publicatie, men sal in dese stadt eeneniegelycken, te weten de Coronellen, Dekens vande Gulden, Cappiteynnen ende alle andere Bevelhebbers doen doen eenen generalen eedt, in sulcker vuegen dat het geheel lichaem worde gehouden daerby verbonden te synne.

Dat men oyck sal ordonneren scherpe penen jegens de overtreders ende deselve sonder verdrach executeren.

Dat volgende den advyse vande Adjoincten, selen worden aennoempt ende gecosen negen parsoonen, vuyt elcker religien drye, tot effectuatie vanden XVI^en^ articule vanden religionsvrede.

Ende mitsdyen in alle wel gepoliceerde republicquen altoos is onderhouden, ende men by dagelycxe experientie oyck bevindt geheel nootelyck te synne, dat de wapenen ende justitie geeenicht syn, stellen ter discretien ende int bedencken van Synne Hoocheyt ende Excellentie hoe ende in wat manieren deselve vereeninghe binnen dese stadt gevueglycxste sal connen geschieden.

Item dat men sal ordonneren dat soowanneer eenige beruerte inde stadt opstaet, dat eeniegelyck sal schuldich syn hem te vinden met synne wapenen onder syn vendel ende aldaer te blyven, op pene dat diegene die men sal vinden buyten syn vendel met wapenen, sal lyffstraffbaer syn ende oversulcx corporelyck gepunieert worden als culpabel ende parturbateur vande gemeynne ruste, sonder voordere informatie oft andere figure van proces te gebruycken.

Dat oyck alle vrempdelingen van buyten hier commende ende egeene ingesetenen synde, ten tyde van beruerte hun nyet en selen moigen vinden op strate, ende veel min hun voederen oft vuegen onder de vendelen, maer schuldich

syn hun thuys te houden, op arbitrale correctie ende straffinge, nae gelegentheyt vander saecken.

Dat oyck in tyde van eenige beruerte de guldebroeders selen gehouden syn, volgende het oudt gebruyck ende maniere van doene, hun te vinden met heure wapenen op heure cameren, ende hun laeten gebruycken daer ende alsoo Borgemeesteren ende Schepenen ordineren selen.

Dat oyck de Dekens vande Gulden nyet en selen moigen eenige saecken resolveren noch overdragen voor geresolveert byde gulde, ten sy sy iersten daerop hebben gehoort alle hunne Supposten, soo vrye als onvrye

Item dat men in alle occurrentien ende tallen tyden sal laeten passeren nae het stadthuys diegene die syn vanden Magistraet, ende de Gulden nae hare cameren.

Opt VII[e], stellen tselve ter discretien vande Staten Generale.

Opt VIII[e], verstaen die vander Weth dat de cooplieden in geen voorder opbrengen van penningen gehouden en syn dan die alreede by hun gefurneert syn, ende dat de resterende vyftich duysent guldenen staende tot hunnen voluntairen fournissemente souden opgebrocht geweest syn by sekere cooplieden ende ingesetenen van Vlaenderen, sooverre men hadde connen becomen de toegeseegde obligatie.

Verclarende voorts de voors. Wethouders jegenwoordelycken geen middel oft hipotheque te hebbene, daermede sy de voors. cooplieden souden moigen versekeren, mitsdyen sy alle middelen, die sy eenichssints hebben connen te wege bringen, hebben verstrect ende geconsumeert tot behoeve vande generaliteyt, soo eeneniegelycken kennelyck is, des te min dat de jegenwoordige ghesteltenisse deser stadt hun oyck nyet en laet bedencken eenigen wech oft middel van nieuwe penningen, oft oyck nieuwe hipotheque, daeroppe men soude moigen handelen.

Ende want nochtans het secours van Maestricht soo grootelycx importeert, versuecken aen Synne Hoocheyt ende

Excellentie wel ernstelyck te willen pramen de gebreckelycke provintien ende steden, ten eynde sy, emmers voor een deel, van hunder syden voldoen ende volgen het goet exempel deser stadt. Actum IIa Junii anno XVc tachentich (*sic*).

Geordineert te tellen in handen van Meester Pauwels Schuermans de somme van twee hondert guldenen, om die temployeren tot recouvremente van sekere verbarnde stucken dienende tot fornissemente vander stadtsprocessen. Actum IIa Junii 1579.

Opden IIIen Junii gedepescheert eene acte aende Coronellen van dat de Leden deser stadt opde voors. articulen van Synne Alteze nyet en willen adviseren sonder ierst ende alvorens te hebben het advys vande selve Coronellen. Actum ut supra.

Geordineert den Collecteurs vande wynassyse aff te schryven aen Lambrecht Buyck, weert *inde Swaen* in Borgerhoudt, twee amen wyns, in respecte vande assyse deser stadt competerende, gehaelt ende gehadt by Monsieur Corpel, Generael vande vivres. Actum IIIIa Junii, anno 1579.

Alsoo, den VIen dach der jegenwoordiger maendt van Junio, Synne Excellentie hadde doen vergaderen den Breeden-Raedt deser stadt ende, aldaer gecompareert synde, hadde verthoont dat, om de Duytsche ruyteren te houden in dienste, nootelyck was dat men deselve terstondt soude voldoen ende betalen ten minsten een halff maendt soltz, hebbende versocht dat de Leden souden willen consenteren dat men daertoe soude moigen gebruycken ende employeren de restanten oft faulten vanden hondersten penninck, het sy die doende innen met alle vlieticheyt moigelyck synde, oft daerop handelen met eenige cooplieden des die voors. Leden geene swaricheyt en behoorden te maecken, mitsdyen sy stonden verbonden aende Duytsche ruyteren voor een maendt solts, ende dat de voors. restanten naer rate souden strecken in betalinge van dyen ende alsoo tot hunder ontlastinge, Soo ist dat Borgemeesteren ende Schepenen, Oude-Schepenen, Wyckmeesters, Dekens ende Oudermans vande Ambachten, representerende de Leden deser stadt, daerop geleth hebbende, hebben een-

drachtelyck verclaert tevreden te synne Synne Excellentie in het voors. versueck te believen, behalvens dat de penningen selen worden geemployeert tot ontlastinge van hunne obligatie ende oversulcx opden rugge derselver geindosseert. Hebbende voorts versocht aen Syne Excellentie ordre te stellen dat de omliggende dorpen moigen worden ontlast vanden oirlochsvolcke. Actum den voors. VI^{en} Junii anno 1579.
(*fol.* 93).

Syn by Synne Excellentie den Borgemeestere Stralen, Leeffdale ende Schoonhoven, Schepenen, eenige vande Adjoincten, Wyckmeesters, Coronellen, Dekens vande Gulden ende Dekens vande Ambachten gedeputeert te maecken een liste ende dyenvolgende te ontbieden de beste gequalificeerde parsoonen, inghesetenen deser stadt, die sy souden meynnen gereet te moigen opbringen, soo opt bundergeldt als opde naestcomende bede oft middelen byde geunieerde provintien te consenteren, eenige merckelycke somme tot onderstandt vanden jegenwoordigen noodt.

Te weten :

Joncker Philips van Schoonhoven.

Janne Gamel, Peeters Aernouts,	Schepenen.
Huybrecht Wachtmans, Chrisostumus Scholiers,	Superintendenten.
Jeronimus Coymans, Jan du Champs, Cornelis Dykstrate,	Wyckmeesteren.
Pauwels Doecker, Adam Verhult, Cornelis Daems,	Coronellen.
Franchoys van Zurck, Hans Gysels, Guillaume de Catere,	Dekens vande Gulden.
Pelgrims, Baseliers,	Dekens vander Meersen.

Aldus gedaen den IX^{en} Junii anno XV^{c} negenentseventich.

Geordineert Mynheere den Marckgrave te aenveerden ende te transporteren in handen vanden Tresoriers ende Rentmeestere deser stadt de kiste vande maelaccyse metten

accysgelde daerinne wesende, nyettegenstaende de arresten daeroppe by die van Berchem gedaen. Actum XI^a Junii 1579.

Mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, verstaen hebbende de handelinge by Synne Excellentie dyenvolgende gedaen, hebben geordineert ende ordineren, mits desen, Aert Bormans, Janne van Roode ende Peeter du Molyn, als Gecomitteerde totten ontfanck vanden hondersten penninck, in handen van Dierick vanden Beken, Tresorier Generael vanden oirloghen, oft aen Mathias Lauryn, Ontfanger Generael vanden Staten, ter ordinantie vande voors. Excellentie vuyt te reycken ende te betalen, vande penninghen van hunnen ontfanck, de somme van dertich duysent guldenen. Actum XII^a Junii anno 1579.

De liste vande vuytgeseegde geestelycke parsoonen.

Den Choordeken (1),
Parda (2),
Heer Henrick Verdungen (3),
Heer Jacop de Campo (4),
Malepaert (5),
Jacobus Anthonis (6),
Henricus Suberlins,
Symon Moors (7),
Reynerus Brakel (8),
Carolus du Terne (9),
Blanckwalt (10).
Petrus Soetens,
Carolus de Sorcq,
Cornelius Cleyn,
Jacobus Deens (11),
Segerius Malepas,
Anthonius de Compostelle (12),
J. Bruyninex,
Jacobus van Ghele,
Theodorus Borchouts,

---

(1) Rogerius de Tassis.
(2) Silvester Pardo, kanunnik, vicaris-generaal van het bisdom. † 1605.
(3) Volgen een Hs. Henricus Severius Verdungen, kanunnik, protonotarius apostolicus. † 1596.
(4) Jacobus de Campo, kanunnik, aartsdiaken. † 1591.
(5) Adrianus Malapert, kanunnik, stichter van verscheidene studiebeurzen. † 1598.
(6) Jacobus Anthonis, tresorier van het kapittel. † 1603.
(7) Simon Moors, eertijds plebaan, in 1585 vicaris-generaal † 1598.
(8) Reinerus Bervoets van Brakel, scholaster.
(9) Carolus du Terne, kanunnik. † 1597.
(10) Justus Blanckwalt, kanunnik. † 1600.
(11) Jacobus Deens, kanunnik. † 1601.
(12) Antonius a Compostella. † 1617.

Lisdonck (1),
Deschel (2),
Jacobus Nagels,
Henricus der Kinderen,
Walterus Verstegen.
Voesels (3),
Musicque (4),
Tourlant (5),
Joannes de Moor,
Emanuel Philips Tornesius (6),
Manricques (7).
Michael Godefridus,
Petrus Coolput,
Joannes Verlunten,
Den Opperprochiaen van tBegynhoff (8),
Den Opperprochiaen van Sint-Jacobs (9),
Cornelius Carolus,
Gregorius Rubbins (10),
Joannes Colen, } Borcht.
Cornelius Loyx, }
Den Prochiaen van Onser Vrouwen, gecomen van Haerlem.
Den Prochiaen van Onser Vrouwenkercke die byde lieden vander peste gaet,
Heer Seger, cappellaen vande Droochscheerders.
Den Opperprochiaen van Sint-Joris (11).

Dese liste is Synne Excellentie, Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen overgegeven, ende is degene daeraff de publicatie op heden den XII^en^ Junii 1579 is mentie maeckende. Actum XII Junii anno 1579.

Geordineert dat elck Cappiteyn sal doen den eedt volgende het billet ende concept hiernae volgende. Actum XII Junii 79.

« Wy ondergeschreven verclaren voor goet te houden alle de poincten geresolveert opden XII^en^ deser maendt Junii by Synne Hoocheyt, Excellentie ende Raedt van Staten, met advyse vande Leden, Coronellen, Dekens vande Gulden ende

---

(1) Cornelius van Lisdonck of Lysdonck, priester, kapelaan en klerk der fabriek. † 1602.
(2) Joannes van Dessel, kanunnik, testeert 1603.
(3) Godefridus Veusels, kanunnik en scholaster.
(4) Joannes a Musica.
(5) Bartholomeus Turlant of Turland, Toerlayt of Tourland, kanunnik.
(6) Philippus Emmanuel Trognesius. † 1614.
(7) Andreas Manrique.
(8) Joannes Fredericus Lumnius, gekend voor zijne schriften.
(9) Ambrosius Carels of Caroli.
(10) Gregorius Robyns, pastor van St.-Walburgiskerk.
(11) Antonius Gaspar Launius.

Cappiteynen deser stadt, tot versekeringe ende onderhoudt vande ruste ende vrede tusschen de borgers derselver, mitsgaders oyck den religionsfrede die ten selven eynde sal gepubliceert worden, ende beloven deselve poincten ende religionsfrede te onderhouden ende doen onderhouden, voor soovele in ons is ; belovende voorts dat wy de Cappiteynen ende andere Officieren van onsen regimente indyen selen hebben dat sy de voors. geloefte ende daertoe oyck eedt doen selen, al sonder argelist. »

Dyenvolgende soo hebben alle de Coronellen ten selven dage den eedt gedaen, vuytgenomen Adam Verhult, maer het voors. billet onderteeckent gelyck als hiernae volgt :

Ick, Adam Verhult, verclare dat ik voor goet houde alle de poincten geresolveert by Synne Hoocheyt, Excellentie ende Raedt, van Staten met advyse vande Leden, Coronellen, Dekens vande Gulden ende Cappiteynnen deser stadt, tot versekeringe ende onderhoudt vande ruste ende vrede tusschen den borgeren derselver, mitsgaders oyck den religionsfrede die ten selven eynde sal gepubliceert worden, ende belove deselve poincten ende religionsfrede tonderhouden ende doen onderhouden, voor soovele als in my is, ende belove voorts dat ick de Cappiteynnen ende andere Officieren van mynen regimente indyen hebben sal dat sy de voors. geloefte oyck doen selen, al sonder argelist. Des toirconden heb ick dit onderteeckent, desen XII^en^ Junii anno XV^c^LXXIX. Ende onderteeckent : ADAM VERHULT.

Hebben voorts alle de Cappiteynnen den eedt gedaen, mitsgaders de Dekens vande Gulden. Actum ut supra.

Gedepescheert een acte byde welcke wordt geordineert den Secretarisen te publiceren den religionsfrede. Actum XII Junii anno 1579.

Gelycke acte tot publicatie vande Unie. Actum ut supra.

Gelycke tot publicatie vande poincten dienende tot ruste ende vrede deser stadt. Actum ut supra.

Gedepescheert een acte van betalinge op ordinantie vanden Rentmeestere Niverseel, in affcortinge van deser stadtsbede vande somme van vyftich guldenen. Actum XII^a Junii anno 1579. (*fol.* 95 *v*°.)

Gestelt een acte onder den religionsfrede byde welcke denselven byde Weth deser stadt wordt geapprobeert. Actum XII^a Junii anno 1579. (*fol.* 95 *v*°.)

Een acte onder de articulen van accorde byde welcke deselve wordt geaggreert. (*fol.* 95 *v*°.)

Geordineert dat alsoo Joncker Aernoudt vanden Dorp is vande Raede ende vervolge van Synne Excellentie ende alhier, ten aensien ende beheete vander selver Synne Excellentie, hem binnen deser stadt onthoudende, deselve Joncker Aerdt vanden Dorp sal vry ende exempt wesen vande borgersche wachte binnen deser stadt voors. ende dat de Cappiteynnen onder dewelcke hy is resorterende hem dyen aengaende selen laeten ongemolesteert, sonder hem daerinne moeyelyck te synne. Actum XIII Junii anno 1579.

Geordineert den Wyckmeesters ende andere gedeputeert tot den ontfanck van den lesten hondersten penninck denselven te ontfangen opden voet van quydtscheldinge ende gratie, gelyck denselven tot noch toe is betaelt, te wetene mits remitterende den achtsten penninck aenden genen die denselven hondersten penninck gedurende dese maendt alnoch selen betalen, met insinuatie dat deselve gratie nyet voorder en sal moigen worden geprolongeert. Actum III^a Junii 79.

Geordineert den Coronellen toesicht te nemen ten eynde de goeden vande cloosters ende religieuse, mitsgaders andere geestelycke parsoonen, nyet en worden gedissipeert, gedemanueert, beschadicht oft vermindert, maer dat deselve worden in esse gehouden ende bewaert vanden genen die deselve religieusen oft geestelycke parsoonen daertoe selen willen deputeren, nemende deselve goeden, mitsgaders dengenen die tot administratie van dyen selen wesen gecomiteert, in sauvegarde. Actum XIII^a Junii anno XV^c negenentseventich.

Op heden, datum van desen, opt vertooch vande Tresoriers ende Rentmeestere, van dat het pontgeldt vande wynnen is by abuyse tot hiertoe gheemployeert totter Casse vanden Rentieren, nochtans egeen gemeynschap en is hebbende metter accyse ende imposten, ende dat sy in noode syn om te betalen de mennichvuldige extraordinarise oncosten die dagelycx hun overvallen is, by mynne Heeren Borgemeesteren, ende Schepenen geordineert dat de voors. pontpenningen selen worden gesepareert vande Casse vande Rentieren ende dat de Rentmeestere hem met deselve sal moigen behelpen om te betalen de extraordinarise saecken deser stadt. Actum XIIIa Junii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te verschieten dAelmoesseniers deser stadt de somme van vier hondert guldenen, omme daermede voor de handt tassisteren de vier ordenen tot hunnen vertreck, welcke somme is by mynne Heeren voors. geordineert dat die, mitsgaders allen tgene dwelck byde Aelmoesseniers tot noch toe tot behoeve als voren is verschoten, sal worden gerembourseert vande goederen ende innecomen van dyen, toecomende de voors. ordren, ende selen diegene die daertoe selen worden gecomitteert hiermede gestaen. Actum XIII Junii 1579.

Alsoo het gansch welvaren ende geheele conservatie der stadt van Antwerpen is hangende aen het onderhouden vanden religionsfrede den XIIen deser maendt Junii alhier gepubliceert ende vercondicht, ende ter contrarien inde overtredinge de totale bederffenisse, ruyne ende val derselver stadt, hebben daeromme alle de Coronellen, Dekens vande Gulden ende Cappiteynnen, elck int besundere, gewillichlyck gedaen den behoorlycken eedt van dat sy de puncten daerinne begrepen selen achtervolgen ende, voor soovele in hun is, doen achtervolgen, Soo ist dat mynne Heeren, bemerckende de gewichticheyt vander saecken, hebben, met advyse van Synne Excellentie, geordineert ende bevolen, mits desen, wel ernstelyck eeneniegelycken vande selve Dekens ende Cappiteynen voor hun tontbieden respective hunne Oudermans, Lieutenanten, Vendragers, Sergeanten, Provoosten ende andere Offitialen, mitsgaders den Supposten van hunne Gulden ende vendelen, ende denselven by gestaeffden eedt te doen besweeren donder-

houdt vanden selven religionsfrede, ende dat sy de puncten daerinne begrepen onverbrekelyck selen achtervolgen ende doen onderhouden, voor soovele in hun is, ende ingevalle daer eenige waren, soo men hoipt neen, die des tsoecken maecten, deselve van hunnen eedt tontslane ende vande Gulden oft vendelen aff te snyden, ende die by geschrifte aen mynen Heeren over te geven, omme voorts tegens denselven gedaen te werden soo behooren sal. Actum ut supra.

Geordineert, met advyse vande Goede Mannen vanden Maendaegschen Raedt, dat de Coronellen ende Cappiteynnen die alnoch den eedt nyet en hebben gedaen op donderhoudt vanden religionsfrede, selen gehouden syn denselven eedt te doene, hebbende tot dien eynde gecomiteert Meester Jan de Pape, Schepen, om deselve in Collegio tontbieden ende, in absentie vanden Borgemeestere Stralen, denselven eedt te staven ende aff te nemen. Actum XV Junii 1579.

Gecomitteert Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Peeter Aernouts, Jan van Hove, Vincent Smit ende Symon de Decker, ten eynde sy hun informeren oft men overal ende generalycken is betalende de twee stuyvers geconsenteert opde tonne biers, oft tot wat plaetsen ende alwaer die nyet betaelt en worden. Actum ut supra.

Een acte op Willem vander Aa, om tot behoeve van Meester Nicolaes de Voogt vuyt te reycken de somme van IIII^c I guldenen VII 1/2 stuyvers. Actum XV^a Junii anno 1579.

Een acte op Cornelis Daems, Coronel, van dat hy soude oplichten de penningen geprocedeert vande oude accysen, hoochselen etc. vande wynnen vande Geestelyckheyt, onder de beloefte van restitutie, by Borgemeesteren ende Schepenen van deser stadtswegen gedaen, om geemployeert te worden volgende ordinantie hun te geven. Actum XV^a Junii anno 1579.

Gecomitteert Heyndrick van Onchen, Dierick de Moy, Philips Hoccaert, Oude-Aelmoesseniers, ende Robrecht Cools, Oudt-Deken vander Meersen, om goede toesicht te nemen ten eynde de goeden, soo meublen als immeublen, vande drye biddende ordenen, mitsgaders de Bogaerden, nyet en

worden gedissipeert, gedemanueert, beschadicht oft vermindert, maer bewaert, gesalveert ende gebeneficieert, met machte om Rentmeesters te moigen stellen tot dadministratie vande selve goeden, ende daeraff terstont den ontfanck te nemen, om de penningen vuytgetelt te worden ter ordinantien vanden Magistraet. Actum XV[a] Junii anno 1579.

Daernae syn gecomitteert Joncker Adriaen van Eertvelt, Schepen, Jan Daman, Oude-Schepen, om de Gecomitteerde hierinne begrepen met raedt ende daet int volcomen vanden dienste voors. tassisteren ende, des noodt sy, taddresseren aen mynne Heeren in Collegio alhier, ende al te doene tgene sy tot beteren effectuatie van desen selen bevinden te behooren. Actum XXII[a] Junii anno 1579.

Alsoo men de nieuwe begonste steene poorte opde Warff nyet volcomelycken naeden eysch ende patroone en can volmaken sonder daertoe te hebben ende te gebruycken het Torckhuys met een cleyn huysken daernaest gestaen, ende dat den Tresoriers ende Rentmeestere met eenige Fortificatie-meesters tot diversche stonden met den proprietaris vande selve huysinge, genaempt Andries Vermeulen, in comunicatie geweest synde om hem deselve aff te coopen tot behoeve vander stadt, ten minsten pryse doenlyck geweest synde, is eyntelycken metten selven Vermeulen overcomen, opt goetduncken ende advoy van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt, dat men hem daervore betalen sal de somme van dry hondert guldenen erfflyck, daeraff de II[c]XCII guldenen erfflyck moeten betaelt worden comptant tegens den penninck sesthiene, ende de resterende acht guldenen erffelyck, wesende chyns, selen opde selve huysingen blyven staende ende byde stadt jaerlycx betaelt worden aende hefferen, ende want men vande voors. huysinge ende erve, boven tgene men sal appliceren totter poorten, noch sal maecken tot behoeve ende proffyt deser stadt de navolgende parcheelen, te weten: het comptoir vande wynassyse ; een huysken voorde roeyers ende vuytschryvers ; item noch een huysken om tontfangen den riddertol, het geley vanden Honte ende het baeckgeldt metten rechte vander Wagen der stadt aengaende, ende oyck een waeckhuysken voorde guiden, ende dat men egeen

middel en heeft oft oyck en weet om tvoors. comptant te betalen dan vuyter Cassen van Reductien, daerinne de wynaccyse mede is comende, dwelck te meer wel behoort te geschieden, mits het proffyt ende comoditeyt die deselve accyse daerby is hebbende ende genyetende, Soo is by mynne Heeren geordineert ende ordineren, mits desen, dat men, alle weke nae date van desen, vuyter voors. Casse van Reductien oft innecomen vande wynaccyse sal nemen de somme van twee hondert guldenen eens, ende dat voorden tydt van sesse toecomende maenden, omme daermede de voors. hooftsomme van II^cXCII guldenen erffelyck te betalen ; advoyerende voorts den voors. coop byden voors. Tresoriers ende Rentmeestere gedaen ; ordonnerende den Secretarisen daeraff te doen depescheren behoorlycke brieven. Actum XV^a Junii anno 1579.

Alsoo, des Maendaegs den iersten Junii lestleden, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, ter presentien vanden Maendaegschen Raedt, hadden geresolveert dat men den Offitialen ende canoniers deser stadt van hunne achterstellige ombetaelde gagien (daeraff de sesse maendt was loopende,) soude betalen de vier maenden, bedragende, volgende de geverificeerde affrekeninge ten selven dage in Collegio gesien, ter sommen van duysent acht hondert ende sevenentnegentich guldenen ende sesthien stuyvers, ende gemerct de Gecomitteerde totter inninge ende ontfanck vande penningen te procederene vande blancke opden pot wyns alleenlyck te betalen byden tappers, byde Leden deser stadt geconsenteert eensdeels tot betalinge vande solt ende gagien vande selve canoniers, vercleerden dat sylieden noch ter tydt stuyver noch halder en hadden ontfangen, noch oyck soo promptelyck nyet en souden connen ontfangen, mitsdyen de tappers op schinderinge staende ierst binnen eenige maenden naede ierste schinderinge (nu in Julio toecomende te doene,) souden doen dierste betalinge, sulcx dat men daermede deselve canoniers nyet promptelyck en conste voldoen, ende alsoo Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, tevreden is geweest, ter contemplatien van ons Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt, de voors. somme van duysent acht hondert ende sevenentnegentich guldenen ende sestien stuyvers promptelyck te doen forneren ende betalen aende voors.

Offitialen ende canoniers, mits hebbende assignatie tot versekertheyt van synen remboursemente, opde penningen te procederen vande inninge die den tappers ter causen vande tweede naestcomende schinderinge selen schuldich worden, dwelck alsoo gheaccepteert synde, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt geordineert hebben ende ordineren, mits desen, den Gecomitteerden totter inninge ende ontfanck vande penningen te procederen vanden voors. consente, dat sy vande penningen die de tappers deser stadt ter causen vande blancke opden pot wyns selen schuldich worden, ter tweester schinderinge, den voors. Meester Nicolaes de Voogt rembourseren de voors. somme van duysent VIII^c XCVII guldenen ende XVI stuyvers by hem betaelt, nemende van hem over dese acte mette affrekeninge ende quitantie daerop dienende, ende mits overbrengende deselve, sal hunlieden Gecomitteerden gelycke somme worden ghepasseert int vuytgeven hunder rekenninge. Actum Lunæ XV^a Junii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere, in presentien van een oft twee Schepenen ende eenige vande Ontfangers vande maelassyse, open te doen de kiste vande selve maelassyse onder den voors. Tresoriers ende Rentmeestere by mynnen Heere den Marckgrave gestelt, achtervolgende der ordonnantie ende acte hen daeroppe gegeven ende verleent in date den XI^en deser maendt Junii, ende de penningen daerinne wesende tontfangen ende aenveerden, mitsgaders oyck degene die alnoch ter saecken van dyen vervallen syn ende vervallen selen ; gelovende Borgemeesteren ende Schepenen van stadtswegen den Ontfangers daeraff te indempneren tegens eeneniegelycken. Actum XVI^a Junii anno 1579.

Item vier acten gestelt onder sekere specificatien ende quitantien van particuliere parsoonen byde welcke Tresoriers ende Rentmeestere wordt geordineert denselven vuyt te reycken ende te betalen de sommen begrepen inde selve specificatien, procederende van amonitie. Actum XVI^a Junii anno 1579.

Een acte gestelt onder sekere ordinantie van Synne Excellentie byde welcke den Gecomitteerde vanden ontfanck

vanden hondersten penninck geordineert is te tellen aen Jan Nicquet ende Jan Baseliers de somme van drye duysent ende sekere hondert guldenen, gedestineert geweest synde tot behoeve vanden Cappiteyn Morenau, om geemployeert te worden naevolgende sekere andere ordinantie van Synne Excellentie. Actum XVI^a Junii anno 79.

Gecomitteert (ten aengeven ende versuecke vande Gecomitteerde tot voorderinge vande saecken hangende inden Rade van Brabant tusschen dese stadt ende de compaignie van Christoffel Prunen,) Cornelis van Mansdale, Onder-Schouthet, oft sekeren sHeeren dienaer, Joncker Willem Borrewater ende Jan vanden Broecke, Schepenen, met Meester Heyndrick de Moy, Secretaris der voors. stadt, om te gaen in het sterffhuys van wylen Coenraerdt Schetz ende aldaer byden anderen te nemen ende tinventarieren alle de boecken, schrifturen, papieren ende munimenten syn handelinge eenichsints concernerende ende aengaende, ende deselve tsamen te leggen ende te sluyten in een oft meer cofferen te sluyten apart, ende, tselve gedaen, het coffer oft cofferen te sluyten ende segelen metten voors. schepenensegele ende alsoo te sequestreren in handen vanden Amptman deser stadt, soo tot conservatie vande gerechticheyt deser stadt als bewaernisse van eeniegelyck die op tselve sterffhuys eenige actie souden willen pretenderen ende ten eynde, in desen jegenwoordigen tydt, deselve stucken nyet en worden gedemanueert ende verstroyt. Actum XVII^a Junii anno 1579.

Alsoo byden religionsfrede lestwarven binnen dese stadt gepubliceert onder andere is gestatueert dat men eeniegelyck sal laten inde vrye exercitie van synne religie, mitsgaders het gebruyck van synder kercken, ende dat die vande catholicque religie inde poincten dienende tot vrede ende ruste deser stadt, ten selven dage insgelycx verkondicht, syn ghedesigneert ende aengenoempt Onser Vrouwen, Sint-Jacops ende de Borchtkercken, Soo is by Synne Excellentie, Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen geordineert ende bevolen, ordineren ende bevelen, mits desen, eeneniegelycken, in conformiteyt vanden religionsfrede ende poincten van ruste ende vrede voors., dat sy den Kerckmeesters

int opendoen vande selve kercken, noch yemanden anders int gebruycken ende exerceren van tgene tot onderhoudt ende dienste vande catholicque religie van noode sal wesen, binnen denselven tempels eenich beleth, empeschement, hinder oft stoornisse in eeniger manieren te doene, ende dat opde penen ende correctie inden voors. religionsfrede ende poincten begrepen. Actum XVII[a] Junii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeester, mits dat de wachten door sekere troubelen syn verstarct, vuyt te reycken aende Wachtmeesters, voorden brandt vande wachten, daegs à rayson van VII guldenen X stuyvers, ende tselve te continueren totten iersten dach Octobris exclusive naestcomende. Actum XVII[a] Junii anno 1579.

Een acte tot behoeve van Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, byde welcke hem gelaudeert is sekere specificatie ende employ vande somme van hondert guldenen eens, om by hem vuytgereyct ende gheemployeert te worden achtervolgende sekere andere acte, dienende de voors. acte hem in plaetse van quitantie. Actum XVII[a] Junii anno 1579.

Geordineert ende gecosen Cornelis Floris om te wesen Busmeestere vande Oude-cleercoopersambachte. Actum XVII[a] Junii anno 1579.

Alsoo Laureys Rycx, pachter geweest synde vande maelaccyse deser stadt ende overgenomen hebbende, by maniere van pachtinge, de hoochselen eertyden geconsenteert tot den bouw vanden casteele voor drye jaeren, innegaende den V[en] Februarii anno 1574, ende overgegeven hebbende synne rekeninge vande voors. hoochselen, hadde in vuytgeven gebracht diversche pretensien ende vryen, bedragende voorde voors. drye jaeren tweelff hondert vierenvyftich guldenen VI stuyvers I oort, welcke rekeninge gesien ende gevisiteert synde byde Gecomitteerde vande Leden deser stadt, hadden diversche partyen geroyeert ende hem alleenlyck gepasseert twee hondert XIII guldenen XIX 1/2 stuyvers XII penningen ende hem gereserveert de liquidatie vande hondert LXXX guldenen begrepen inden lesten articule vanden voors. vuytgeven, van welcke royeringe, mitsgaders sekere swari-

cheden geresen op synne leste rekeninge, de voors. Rycx hem hadde by requeste beclaegt inden Rade van Brabandt, welcke requeste den Wethouders gecommuniceert wesende ende bevindende dat daeromme diverse swaricheden ende processen souden rysen, dwelck den voors. Rycx gheremonstreert synde, eyntelyck hadde tevreden geweest alle de voors. swaricheden ende altricatien te stellen int determineren van twee Raedtsheeren van Brabandt by hem daeromme te kiesen, sonder cost oft last vande stadt, van allen dwelck rapport aende Heeren vander Weth gedaen synde, hadden gecomitteert Meesters Pauwel Schuermans ende Jaspar Zanders, Schepenen, ende Meester Henrick de Moy, Secretaris deser stadt, omme te communiceren mette twee Raedtsheeren byden voors. Rycx als voren te kiesen omme de differenten te accorderen ingeval tselve doenlyck ware, oft ingevalle van egeenen accorde, van als rapport doen, blyckende byder acte in date den XI^en^ Maii anno 1579, tot welcken eynde byden voors. Rycx syn gecosen geweest Meesters Jan van Wingene ende Jan Baptista Masius, Fiscael, beyde Raedtsheeren inden Rade van Brabant, alle welcke Gecomitteerde ende genomineerde, nae voorgaende visitatie vande voors. rekeninge ende de stucken ende bescheeden ter eender ende ter andere syden geexhibeert, ende diversche mondelinge comunicatien ende conferentien daeroppe gehadt, syn eyntelyck byde voors. Raedtsheeren ende Gecomitteerde de voors. differenten geslicht inder manieren navolgende, opt advoy vande Heeren vande Weth, te wetene dat vande XII^c^LIIII guldenen VI 1/2 stuyvers, tslot vande voors. rekeninge, ierst selen getrocken worden de II^c^XIII guldenen XIII (1) stuyvers XII penningen, hem byde voors. auditeurs synder rekeninge gepasseert; item dat hem oyck by souffrance selen cortten de I^c^LXXX^tich^ guldenen int leste articule vanden voors. synnen vuytgeven gestelt, salvo dat de voors. Rycx binnen XIIII dagen sal gehouden wesen te thoonen duytgeven daeraff deuchdelyck te wesen, bedragende de voors. twee partyen tsamen III^c^XIII (2) guldenen XIX 1/2 stuyvers, ende die gecort vande voors. XII^c^LIIII guldenen VI 1/2 stuyvers, soo blyft de reste VIII^c^LX guldenen VI

(1) Lees : XIX 1/2.
(2) Lees : III^c^XCIII.

stuyvers XII penningen. Ende want ter saecken van dese reste alle de questien syn geresen, soo is byde voors. Heeren genomineerde ende Gecomitteerde geadviseert dat de voors. Rycx, in stede vande selve reste, sal gestaen mits den Gecomitteerde in desen, Meester Nicolaes de Voogt, betalende de somme van dry hondert vyftich guldenen eens; (dies sal hy vermoigen te recouvreren de sommen vande geestelycke cloosteren ende parsoonen hem geroyeert, daer hy die sal meynen te recouvreren), ende aengaende de leste rekeninge vanden jaere 78, dat den voors. Rycx daerane geen vrye en selen cortten, maer hem reguleren volgende de articulen ende condition vande pachtinge vande maelassyse waerop hy deselve heeft aenveerdt. Van allen welcken rapport gedaen synde aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, collegialyck vergadert synde, hebben het voors. accord ende advys geaggreert ende geadvoyeert, condemnerende de voors. Laureys Rycx hem daernae te reguleren, hem mits desen cederende dactie vande stadt om de voors. geestelycke cloosters ende parsoonen te moigen manen ende te doen betalen. Actum XIX^{a} Junii anno 1579.

Op heden, datum van desen, in Collegio anderwerven gedaen synde rapport byden Comissarisen totter visitatie vande rekeninge van Gieles Lambrechts, concerge deser stadt, naerder geruert in sekere acte van XIX^{a} Maii anno LXXIX^{tich} (*sic*) (1), is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, in presentie van mynnen Heere den Buyten-Borgemeestere Stralen, den voors. Gillis Lambrechts voor dese reyse gepasseert de II^{c}LXXX^{tich} guldenen IIII stuyvers inden XL^{en} articule gestelt voor het lynwaet ende andere ordinarise oncosten. Ende sal men, met adyse vande Gecomitteerde vande Leden totter auditie vande leste rekeninge Jans van Steenwinckel, Tresorier, resolveren op deselve ende gelycke extraordinarise oncosten, om eens eenen vasten voet te nemen waernae den Rentmeestere in toecomenden tyden sal weten te reguleren. Actum XIX^{a} Junii anno 1579.

Geordineert alle ende iegelycke vande Wolwarckers deser

---

(1) Zie blz. 396.

stadt Godevaert vander Borcht te ontfangen ende dyenvolgende peyselyck, vredelyck ende sonder eenige stoornisse oft beletsel te laeten treden ende exerceren de voors. gunste vanden wolsack, op pene van dat men degene die hem sal onderwinden des eenige oppositie oft restoor te doene, sal priveren ende verlaeten vanden selven wolsack, ende andersints tegens denselven versien soo men tegens onghehoorsame schuldich is te doene. Actum XX^a Junii anno 1579. (*fol.* 102.)

Gecomitteert ende in plaetse van Mannacker gesurrogeert Joos de Hont om te syn Gesworen over de dyckagie van Borgerweerdt. Actum XXII Junii anno 79.

Ten selven dage gedepescheert een acte byde welcke Meester Nicolaes de Voogt is geordineert sekere twee parsoonen vuyt te reycken, voor heuren arbeytsloon gedaen aenden bosschaeyer, de somme van XLVIII guldenen, elck van hun XXIIII guldenen. Actum XXII Junii anno 1579.

Alsoo die Leden deser stadt waren clachtich gevallen aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen vande quade ordre ende ongeregeltheyt die men bevonde opden innecoop ende vuytcoop van broot, bier, visch, vleesch, brandt, hoy, stroy ende andere nootelycke waren, tot onderhoudt vanden borgeren ende ingesetenen deser stadt, hebbende versocht dat om daerop goede ordre te stellen ende toesicht te hebben, men soude willen comitteren tweelff Policymeesters, die desaengaende gelast souden worden, hebbende ten selven eynde overgegeven ende geannomineert seker getal van parsoonen, om daervuyt deselve ende die men daertoe beste nut ende bequaem soude vinden gecosen te worden, Soo ist dat de voors. Heeren, deselve nominatie oversien hebbende, hebben daervuyt gecosen ende kiesen, mits desen, Jaecques van Yewerven, Harman Bal, Chrisostimus Scholiers, Heyndrick van Onchen, Dierick de Moy, Jan Drumez, Jan Selosse, Robrecht Cools, Peeter Hausman, Jacques Breyel, Aerdt van Thuylt ende Willem Spruyt, om by provisien te syn ende hun van nu voortane te employeren als Policymeesters ende gelast synde toesicht te hebben, ten eynde de ordinantien der policyen aengaende, gemaect ende

noch te maeckene, onverbrekelyck worden onderhouden. Actum XXII^a Junii anno vyfthien hondert negentseventich.

Alsoo by rapporte ende verthooninghe vande Gesworen totter dyckagie van Borgerweert is bevonden, voor alle warck, nootelyck te synne dat den principalen nieuwen dyck, mits de sinckinge, worde gehoocht ende gestelt in synnen state, ende oyck de crage aldaer begonst worde met alder vliet volbracht, ten eynde het landt mach behoorlyck versekert ende geverscht worden, ende men (by faulte van middelen,) daertoe jegenwoordelyck geen gereet geldt en wiste, dan hun te behelpen mette penningen die de gegoeyde schuldich syn te verschieten, vuyt crachte vanden octroye geexpedieert tot het lappen ende repareren vanden ouden dycken, ende de Penninckmeestere Jan van Steenwinckel swaricheyt maecte de penningen daertoe gedestineert te employeren totte voors. crage ende hoogen vanden nieuwen dyck, ten waere men hem by acte daeraff indempneerde, opdat int doen van synne rekeninge desen aengaende geene swaricheyt gemoveert en worde, Soo ist dat Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt, oyck by advyse vande Adjoincten deser stadt, considererende het gewichte ende importantie van dese saecken, ende omdat het voors. warck met alder vliet mach volbracht worden, ende de penningen alreede inde herdyckinge ende versekeringe vanden lande geemployeert wesende soo excessive nyet en worden gemaect infructueulx ende verloren, hebben geordineert ende ordineren, mits desen, den voors. Jan van Steenwinckel vande voors. penningen gedestineert tot reperatie vande oude dycken te verschieten de somme van vyff duysent guldenen eens, om daermede den nieuwen dyck te hoogen ende te stellen in synnen state, ende oyck de crage te volmaecken ; gelovende den voors. Penninckmeestere ende synne casse van gelycke somme te doen rembourseren ten naesten saysoene, als men sal beginnen de oude dycken te repareren, ende anderssints den voors. Penninckmeestere van desen garanderen ende tegen eeneniegelycken indempneren. Actum XXII^a Junii anno XV^c LXXIX^tich.

Gecomitteert, opde rekenninge byde schippers de geestelycke parsoonen dese dagen opt watere bewaert hebbende

overgegeven, Jan van Steenwinckel, Tresoriers ende Rentmeestere, om hun daeroppe te informeren ende voorts dyenvolgende tovercomen met denselven. Actum XXII^a^ Junii anno 1579.

Geratificeert ende geaggreert sekere instructie vanden X^en^ penninck ende gecomitteert Alaerdt Deymius om deselve teffectueren. Actum XXII^a^ Junii anno 1579.

Gecomitteert Joncker Jaspar Zanders ende Joncker Gieles Martselaer, Schepenen, Willem Schuyt, Oude-Schepen, om te maecken eene instructie opde policie ende den ampt vanden keurmeesterschap deser stadt, ende, daer het van noode wesen sal, te nemen advys vande oude Keurmeesters ende de goede mannen ende parsoonen genoempt byden Breeden-Raedt tot administratie ende dienst vande policie ende keurmeesterschap voors., volgende dacte vanden selven Breeden-Raedt vanden XXIIII^en^ Aprilis lestleden. Actum XXII^a^ Junii anno 1579.

Gecomitteert Ammerie le Bouck om te wesen Cappiteyn, in plaetse van Aerdt van Dale, onder den Coronel Mynheer van Stralen int Kipdorp, ende te doen den eedt daertoe staende. Actum XXIII^a^ Junii anno 1579.

Geordineert onder dordinantie van Synne Excellentie, op Lauwrinum (1), Jan Valckenborch te geven III^c^ guldenen. Actum XXIII^a^ Junii 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te calaengieren oft vernaerderen alsulcken coop van XX guldenen erfflyck gereduceert opden penninck XX, metten achterstel ende voorgaenden verloop van I^c^XLVI guldenen, daeraff eenen schultbrieff van XII jaeren is gemaect, als Lenaert Maillet gedaen heeft tegens Jaecques Patie, Jacquessone, opden XIIII^en^ Aprilis lestleden, ende hem restitueren ende opleggen de somme van II^c^XX guldenen XIIII stuyvers die hy daervore metten oncosten betaelt heeft, ende dat vuyter Casse van Reductien. Actum XXV^a^ Junii anno 1579.

---

(1) St.-Laurentiusdag, 10 Augustus.

Geordineert Aerdt Bormans, Jan van Roode ende Peeter du Molyn, als Gecomitteerde totten generalen ontfanck vanden hondersten penninck geconsenteert den XXVen Aprilis lestleden, vuyt te reycken ende betalen, vande penningen procederende van hunnen ontfanck, aen Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, de somme van dry duysent een hondert ende vyffentwintich guldenen XIX 1/2 stuyvers, by hem ter ordinantien van ons Borgemeesteren ende Schepenen eensdeels gedebourseert ende affgesproken, volgende de specificatie daeraff synde, ende mits overbrengende dese jegenwoordige met quitantie daerop dienende, sal hunlieden Gecomitteerde gelycke somme in vuytgeven heurder rekeninge worden gepasseert, als wesende begrepen in sekere affrekeninge ende acte byde Staten Generael gepasseert, den Ven Junii 1579, vander sommen van seven duysent acht hondert vyff guldenen IX stuyvers V deniers. Actum XXVa Junii 1579.

Een acte op Aerdt Bormans, Jan van Rode ende Peeter du Molyn, Gecomitteerde totten hondersten penninck, vuyt te reycken aen Joncker Adolph van Eertvelt, Gouverneur tot Lyer, de somme van XVIIc ende XXVI guldenen vanden penningen geprocedeert vanden selven hondersten penninck, navolgende ende ten eynde in sekere requeste desselffs Eertvelts ende de appostillen daerop gestelt. Actum XXVI Junii anno 1579.

Geordineert om by provisien te wesen Cappiteyn onder den Coronel Schets, Lieven Andriessen, in plaetse van Willem Boddolff. Actum XXVIa Junii anno 1579.

Instructie voor Joncker Philips van Schoonhoven, Adam Verhult, coopman, Coronel, Joncker Jan van Brecht, Oude-Schepen ende Policymeestere, ende Jan Nicquet, Wyckmeestere der stadt van Antwerpen, Gedeputeerde van wegens der stadt voors., omme te reysen tot Vuytrecht ter vergaderinge vande geunieerde provintien, oft hunnen Gecomitteerde.

Ierst, nae behoorlycke recomandatien ende presentatien van

alle goetwillige affectie ende genegentheyt, te verclaren dat de Leden int generael deser stadt, bemerckende hoe grootelycx importeert ende hoevele ten beyden syden daerane gelegen is dat de stadt voors. nyet en worde affgedeelt ende gescheyden vande selve geunieerde provintien, ende dat, sonder merckelyck naedeel van deene ende dandere, deselve separatie nyet en soude connen gebeuren (soo dexperientie ende beproevinge vande leste voorgaende oirloge ons tselve claerlyck hebben voorgedragen ende bewesen,) deselve Leden daeromme, van het beginsel ende terstondt naedyen de voors. Unie ende onderling verbondt tot Vuytrecht was gesloten ende aengegaen, van meyninge syn geweest van doen ter tydt, sonder eenich voorder vertoogh oft dilay, hun te begeven ende te vuegen met deselve geunieerde ende verplichte provintien,

Soo tselve byde Leden deser stadt voors. (alsdoen daeroppe vergadert synde,) by gemeynne voysen is overdragen ende besteempt geweest, wesende tselve den Gedeputeerde van Hollandt ende Zeelandt alsdoen alhier synde, Meester Pauwels Buys, Raedt, ende den Bailliouw vander Veeren Meester Jaspar Vosbergen, van wegen ende vuyt expressen last deser stadt voors., tot meerder stonden ende reysen aengegeven,

Ende daernae oyck ten selven fine opde vergaderinge van Vuytrecht gesonden met brieve van credentie ende behoorlycken last ende instructie Joncker Jan van Brecht, Policiemeester, om deselve goede intentie, genegentheyt ende affectie den Gecomitteerde vande geunieerde provintien te verthoonen ende van deser stadtwegen te kennen te geven ende verclaren.

Maer want de stadt hetselve geyrne hadde gedaen met de gemeynne resolutie van dandere steden van Brabant ende provinsche wyse, soo omme oversulcx dUnie soovele te meer te verstarcken als ten eynde sy daerinne nyet en souden schynnen te wesen singulier ende hunne nabueren van eenen resorte in een saecke van sulckdanigen gewichte te willen voorbygaen ende verachten, hebben ierst ende alvorens wel willen verwachten ende beproeven (blyvende

nyettemin altydt int voors. hun goet voornemen,) oft deselve steden hun insgelycx daertoe mede souden willen begeven.

Welcken aengaende bemerckende die vande stadt van Antwerpen dat hunne goede meyninge soo haest nyet en is achtervolgt soo sy wel hadden verhoipt, ende dat de saecke voordere vertreck was nemende dan de diversche occurrentien tsedert binnen derselver stadt overcomen wel waren verheysschende,

Heeft men, by versuecke vande Leden der stadt, den XII^en^ deser maendt Junii gepubliceert ende vercondicht de voors. Unie ende onderling verbondt den XXIII^en^ Januarii lestleden tot Vuytrecht gesloten opden selven poinct, reserverende de moderatie vande poincten wesende differentiael (tusschen het concept den Staten overgegeven ende de voors. Unie,) om by de Staten Generael vande geunieerde ende noch te unieren provintien ende steden gedecideert te worden in hunne ierste vergaderinge, hebbende Borgemeesteren ende Schepenen, volgende de resolutie vande Leden voors., hun daermede geconformeert.

Wesende daernae binnen der stadt diversche ende groote swaricheden voorgecomen, en heeft men de Gedeputeerde soo haest als men wel hadde begeert nyet connen affveerdigen om de voors. verkundinge ende publicatie te insinueren ende deselve geunieerde provintien behoorlyck aen te geven,

Dwelck de stadt nochtans nyet langer en heeft willen naelaeten, hebbende daeromme de voors. Gedeputeerde aldaer gesonden ten eynde deselve vuyten name der stadt de voors. onderteeckeninge soude doen, denselven daertoe byde brieve van credentien behoorlyck geauthoriseert synde, versueckende het voors. hun dilay ende vertreck (mits de voors. nootelycke occurrentien toegecomen synde,) te goede te verstaen ende ten besten te interpreteren.

Ende selen dyenvolgende der stadt Gecomitteerde, vuyt crachte van desen ende den brieve van credentien voors., deselve Unie van Vuytrecht vuyten naem ende van wegen

den Leden der stadt van Antwerpen onderteeckenen, met reservatie vande voors. pointen differentiael, als boven.

Verthoonende in conformiteyt van dyen wel hertelycken (ten eynde de Unie mach haer effect volcomen, ende nyet en blyve in enckele ende ydele woorden berustende, maer oyck metter daet worde volbracht,) om te moigen genyeten de vruchten, het voordeel, de voorspoedicheyt, versekertheyt ende ruste vanden lande, die men daerdore heeft verhoipt, (wesende het eynde ende oyck het voornemen daerdore de voors. Unie is gecauseert ende veroorsaect geweest,) van noode is de herten ende de borssen mildelycken ende liberalycken te vuegen, sonder respect oft bemarck van eenige particulier bate oft proffyt, oft anderssints sal wesen van contrarie operatie ende dienen tot merckelyck naedeel ende tot egeen proffyt, ende hoewel het voorneempste poinct ende consideratie van dyen is geweest om de fortsen ende lagen des vyandts des te betere te moigen wederstaen, sal nochtans, by faulte van tgene voors. is, eer dienen tot begrootinge, sterckinge ende vermeerderinge van synne intentie ende tiransch voornemen, soowanneer deselve sal bemarcken datter metter daet nyet en is naevolgende, ende oversulcx sien de cleynne getrouwicheyt, affectie, genegentheyt, correspondentie ende bystandt dyer onderling wordt bewesen, ende de lutter middelen die men is vindende om in conformiteyt van tselve verbondt synne aenslagen te wederstaen.

Waerdore deselve voorts soovele te meer sal veroorsaect syn om de steden ende provintien tot affbreeck te scolliciteren ende syn voorgenomen aenstooten ende intentie des te stoutere aen te grypen ende te warcke te leggen, tot sekere ruine vanden lande, derisie, spot ende geck van alle andere potentaten ende provintien.

Daerby gevuegt dat, by faulte vander selver daet, eenijegelyck hem sal vermyden hem te vuegen tot deselve Unie, siende het cleyn proffyt ende voordeel dwelck daervuyt is spruytende, ende degene die alreede hen daertoe hebben begeven, byde listige lagen ende loose vonden des vyandts, seer haest door deselve oorsaecke daeraff te wycken ende hun des te ontrecken.

Dat voor soovele die van Antwerpen aengaet, sy tot noch toe, soo eeniegelyck is kennelyck, hun in als hebben gewillich gethoont ende alnoch in meyninge syn daerinne te continueren ende volherden, sonder hen in egeen saecke te willen weygeren, biddende dat deselve geunieerde provintien, elck int synne ende int particulier, hen oversulcx oyck willen reguleren ende tgene voors. is voor oogen nemen, ende namentlycken de goede, vrome ende arme stadt van Maestricht ende dinnewoonders van dyen, die hun soo getrouwelyck laeten gebruycken ende het leven soo gewillich wagen tot wederstandt vanden aldermeynen vyandt, tot onser alder liberteyt ende vrygedicheyt, ende daer beneffens te willen considereren, boven de hulpe ende assistentie die men soo getrouwe bontgenoten schuldich syn, ende dat het bloet aldaer te vergieten, ons sal verschuldigen van wat respect het wesen sal, ingevalle de vyandt hem geraecte meester ende heer over deselve plaetse te maecken, ende ter contrarien wat voordeel der gemeynne saecke, by faulte van dyen ende deselve daeraff gekeert wesende, sal comen te genieten ende verwerven ; die van Antwerpen verclaren daerinne noch macht noch goedt te willen verschoonen.

In welcke saecke ende in allen andere sware mennichfuldige ende diversche dagelycxe occurrentien verheysschende alle acceleratien, om den standt vanden lande te houden ende alle ruine ende val voor te comen, men nyet gevueglyck en can versien noch om tselve voor te comen eenige vruchtbare resolutie ende voet nemen, ten ware de geunieerde provintien, sonder eenich vuytstel, hun vonden binnen dese stadt neffens Synne Excellentie ende dander vergaderinge vande Staten, met behoorlycke ende volcomen authorisatie, soo ende in sulcker vuegen als sulcke gewichtige saecken syn verheysschende.

Alsoo de distantie van plaetse, schryven ende wederscryven ende extractie oft vertoch vanden tyde alle goede occasie beneempt ende meerder inconvenienten veroorsaect, behalvens dat men door het schryven de saecke nimmermeer soo levende en can voorwenden oft aendienen als men door het aenhooren ende aenschouw van dyen deselve

wel is behertende, bovendyen dat elcken dach synne veranderinge om soo groote mennichte van saecken is medebringende, ende oversulcx moet veranderen de resolutie eens genomen naeden eysch vander saecken.

Dewelcke hunne compste alhier soovele te meer voordeels sal causeren dat men soude verhoipen daerdore de gealtereerde Walsche provintien soovele te eer te reduceren ende brengen tot de generaliteyt, dewelcke (bemerckende hoe luttel de vyandt is houdende van synne geloefte,) soo vele te beter tot de redelyckheyt selen verstaen, als sy selen bemarcken dat men alhier tsamenderhandt, met goeden raedt ende daet, metter meyninghe ende warcken, de saecke dryft ende aengrypt, ende dat men een vast fundament met goeden ordre ende gemeyne resolutie begint te leggen, om het voornemen ende aenstoot des vyandts te wederstane; versueckende ende biddende op tgene voors. is te willen nemen sulcken regard ende consideratie als de gewichticheyt vander saecken is versueckende, mitsgaders dese hunne verclaringe, verthooninge ende goetwillige affectie voor goet te willen innesien.

Gearresteert ende gesloten als boven by Borgemeesteren ende Schepenen der stadt van Antwerpen, ende geordineert Joncker Philips van Schoonhoven, Schepen, Joncker Jan Nicquet, Oude-Schepen ende Policymeestere, Adam Verhult, coopman, Coronel, ende Jan Nicquet, Wyckmeestere, hun desaengaende volgende dinhoudt voors. te reguleren. Actum XXIX^{a} Junii anno 1579.

Alsoo die vande catholicque ende gereformeerde religien, achtervolgende den lesten articule vande poincten ende articulen van accorde alhier den XII^{en} Junii lestleden gepubliceert, hebben respective geanomineert ende aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen by requeste gepresenteert sekere parsoonen ende, onder andere, die vande catholicque religie, Marten Lopes, Niclaes Malepart ende Jan Goddyn, ende die vande gereformeerde, Cornelis de Reniaulme, Peeter Aernouts ende Jan van Roo, lynwatier, om te doen ende hun te reguleren nae vuytwysen denselven lesten articule, Soo ist dat myne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen

voorts geordineert hebben ende ordineren, mits desen, de voors. sesse parsoonen dat sy, in conformiteyt vanden selven articule, van stonden ane tsamen binnen XXIIII uren ende sonder langer dilay, mits het gewicht vander saecken, selen procederen tot keuse ende annominatie, ende den voors. Wethouderen, by name ende toename, overgeven drye parsoonen van die vande Confessie van Ausbourg, om, tselve gedaen, tot alle occurrentien geprocedeert te worden tot effectuele executie vanden voors. articule. Actum XXIX[a] Junii anno 1579.

Alsoo byde Leden deser stadt opden XXV[en] Aprilis ende den iersten Maii lestleden is geconsenteert geweest het hoochsel vande blancke van elcken pot wyns oft vier guldenen op dame, te betalen alleenlyck byde taverniers oft tappers. hebbende voorts gecomitteert totten ontfanck ende employ vande selve penningen Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Jan Nicquet, Wyckmeestere, ende Adriaen Bardoul, Oudt-Deken vander Meerssen, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt deser stadt hebben belast ende belasten, mits desen, den Collecteurs vande wynaccyse, terstondt naede schinderinge gedaen ende te doene, de voors. vier guldenen vanden amen vande wyntaverniers ende cleynne tappers te innen ende daeraff een particulier casse te houden, ende den ontfanck te tellen in handen vande voors. Gecomitteerde oft huns last hebbende, ende mits brengende quitantie vande selve, selen daermede gestaen; ordonnerende den Collecteurs ende clercken vande wynassyse hunne conterollen van nu voortane over te geven by ponden, schellingen ende penningen Arthois. Actum den I[en] Julii anno 1579.

Alsoo Lucas Roose, Jan Anthonissen ende Clement Kersseboom syn byde ses goede mannen vande catholicque ende die vande gereformeerde religie gecoren vuyt die vande Confessie van Ausbourg om te volcomen het getal negen geruert inden religionsfrede lestwarven binnen dese stadt van Antwerpen gepubliceert, Soo ist dat den voors. dry geannomineerde vande Confessie by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen wordt geordineert dat sy

hun op morgen, ten acht uren, selen vinden op het stadthuys alhier, om te doene ende hun te reguleren volgende ende nae inhoudt der dispositie vanden articule vanden selven religionsfrede hun concernerende ende raeckende, sonder des in gebreke oft faulte te blyven, gemerct de ruste ende vrede deser stadt sulcx is verheysschende. Actum II[a] Julii anno 1579.

Geordineert Rombout van Hanswyck ende Jan Adriaenssen om te wesen Keurmeesters vande Zeepzieders deser stadt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum III[a] Julii anno 1579.

Alsoo byde Leden deser stadt ernstelyck versocht is geweest, tot versekeringe derselver stadt, mitsgaders byden Coronellen ende Dekens vande Gulden dat, sonder langer dilay oft vertreck, souden gedemolieert ende geslist worden de grachten van Cantecroy, ende bevindende mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen tselve geraden, ordonneren den Drossaert van Cantecroy voors. deselve grachten terstondt te doen slissen ende effectueren. Actum den III[en] Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te seynden den Comissarisen tot Mechelen de somme van dry hondert guldenen eens. Actum III[a] Julii anno 1579.

Alsoo Jan Croeser tot diversche reysen by requeste versocht heeft om te hebben eenige penningen op rekeninge van hetgene dat hy van dese stadt is pretenderende ende dat, mits sekere redenen, opde selve requeste gestelt is geweest nihil, ende dat dyennyettegenstaende de voors. Croeser noch is insisterende om te hebben eenige penningen, ten eynde hy van hier nae huys mach trecken, Soo is by mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Croeser noch op goede rekenninge vuyt te reycken ende te betalen de somme van viertich guldenen eens, omme daermede te moigen reysen nae huys ende te effectueren hetgene dat hem by sekere voorgaende

appostille is geordineert ende belast. Actum den III^en Julii anno 1579.

Alsoo de twee stuyvers dewelcke overlange byde Leden deser stadt geconsenteert ende gegeven inde generaliteyt op elcke tonne biers tot behoeff van poeder op egeenen anderen voet ende conditie geconsenteert en syn dan by sooverre dandere provintien deselve oyck consenteerden ende metter daet gaven, Soo ist dat, gemerckt de andere provintien tot noch toe deselve stuyvers nyet en hebben gegeven oft gebrocht inde generaliteyt gelyck dat behoorde, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, ten versuecke vande Leden deser stadt, geordineert hebben ende ordineren, mits desen, de Collecteurs vande bieraccysen dat sy vande voors. twee stuyvers, geconsenteert ten behoeve vande voors. amonitie, nyet en selen scheyden ter tydt ende wylen toe anderssints ender naerder daerinne sal wesen versien. Actum III^a Julii anno 1579.

Alsoo op heden voornoene, by acte collegiael, geordineert is geweest dat men, sonder langer dilay, soude vullen ende effenen de grachten van Cantecroy ende dat de Leden deser stadt hen beduchten dat tselve soo vlitichlycken als den tydt is verheysschende nyet en soude worden geeffectueert, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen voors., by voorgaenden advyse van Synne Excellentie, ten aengeven ende ter instantien vande voors. Leden, gerequireert hebben ende requireren, mits desen, den Colonellen deser stadt ten eynde sy de handt mede willen aenhouden ten eynde tselve, by faulte van vuytstel vanden voors. Drossaert oft van yemanden anders, terstondt worde gestelt ter behoorlycke executien ende soovele doen willen dat tselve by nyemanden en worde beleth oft opgehouden oft gedilayeert. Actum ut supra.

Gecomitteert Nicolaes Boonen om te wesen clerck aende Croonenborchpoorte ende op te schryven de vrempdelingen ende passanten aldaer, ende dat tot VIII stuyvers daegs ingaende den XXV^en Martii lestleden. Actum quarta Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Boonen vuyt te reycken ende te betalen, ter causen van dry maenden des voors. dienst, verschenen XXV[a] Junii lestleden, de somme van sessendertich guldenen XVI stuyvers. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den schippers opgevuert hebbende met hunne schepen de geestelycke parsoonen ende op hunne schepen aldaer gehouden hebben vanden XXVIII[en] Maii tot XVIII[a] Junii lestleden, maeckende tsamen XXI dagen tot IIII guldenen sdaegs, mitsgaders overgevuert hebbende tot diversche reysen het crysvolck, vuyt te reycken in als de somme van vier hondert XXXII guldenen. Actum IIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere den Cappiteyn vande garde van Synne Excellentie vuyt te reycken ende te betalen de somme van twee hondert guldenen, byden selven vuyt laste van Synne Excellentie ende mynne Heeren de Wethouders verschoten, ter causen van dat deselve synne soldaten heeft gesonden in garnisoene ende totter bewaerte van het fort tot Willebroeck, mits nemende recepisse. Ende sal men daeraff note houden om namaels tadviseren aen wat middelen men deselve somme soude moigen recouvreren, soo tselve wordt gedaen vuyt het gemeyn beste. Actum quarta Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere aen Peeter Lul ende andere Cappiteynnen over twee vendelen borgers vuyt laste van Synne Excellentie ende dese stadt op gisteren getrocken nae Bergen, tot garnisoen vande selve stadt, tot behoeve vanden selven borgeren vuyt te reycken ende te betalen de somme van ses hondert guldenen eens. Ende sal daeraff note houden om deselve somme te cortten aende bede van Brabandt oft aende middelen ierstwerven te consenteren. Actum quarta Julii anno 1579.

Geordineert Jaspar van Zurck, Coronel, temployeren op dach ende credit, soo gracelyck als hy vanden termyn sal connen overcomen, totter sommen van ses duysent guldenen eens, ende sal deselve somme worden betaelt by dese stadt

ende den coopman geven alle behoorlyck contentement. Actum IIII[a] Julii 1579.

Alsoo mynne Heeren verstaen dat diversche parsoonen tot noch toe syn in gebreke gebleven te betalen den hondersten penninck lestmael geconsenteert opde onruerende goeden, nyettegenstaende den geprefigeerden tydt van betalinge over lange is overstreken, naedyen denselven oyck verlengt is geweest, Soo ist dat de voors. mynne Heeren hebben gecomiteert ende geauthoriseert de twee Deurweerders vanden Rade van Brabandt binnen dese stadt heure residentie hebbende oft toegelaten synde, oft de Officiers vander Cortter Roeden ter optie ende gerieve vande Wyckmeesters, om denselven te assisteren ende met hun te voorderen, ende, des noot wesende, by wegen van executie te volcomen de reste vande voors. hondersten penningen vanden genen die sy selen bevinden desen aengaende alnoch ten achter ende in gebreke te synne, ende dit al in conformiteyt ende achtervolgende dordinantie vanden voors. hondersten penninck. Actum IIII[a] Julii anno XV[c] negenentseventich.

Alsoo Synne Excellentie, hebbende doen vergaderen de Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse, hadde denselven verthoont, soo den XX[en] dach der maendt van Junius als den II[en] der maendt van Julii daernae volgende, den grooten noodt ende necessiteyt daer hem het landt inne vondt by gebreke van gelde, toecomende doordyen de andere geunieerde steden, landen ende provintien nyet en secondeerden noch nae en volgden het goet exempel deser stadt, hebbende versocht dat middelertydt men te warcke soude leggen de middelen om alle deselve geunieerde steden, landen ende provintien gelyckelyck te doen contribueren totten oncosten ende lasten vander oirlogen, de voors. Leden continuerende hun goede geneychtheyt ende affectie totten gemeynnen welvaren ende hun eygen conservatie, souden willen consenteren ende opbrengen, by maniere van leeninge, seker ongelt, sulcx als sy gevueglyck ende bequaem souden vinden, ende daeraff sy souden worden geremboursecrt metten iersten penningen die byde voors. provintien ende landen geconsenteert ende opgebrocht souden moigen worden, om met den penningen vanden selven ongelde te procederen

te moigen voorderen de gemeynne saecke ende, in besundere, versekeren ende besetten de naestgelegen frontiersteden, doende deselve versien soo van garnisoene van soldaten als van munitien, victualien ende andere saecken hun tot dyen eynde nootelyck synde, allen tselve naerdere blyckende byde schriftelycke propositien (by) Synne voors. Excellentie den Leden overgegeven, Soo ist dat deselve Leden het voors. vertooch gestelt hebbende in deliberatie van rade, hebben de Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere, representerende het I^e^ Leth der voors. stadt, vercleert, den XXIIII^en^ dach der voors. maendt Junius, dat sy consenteerden, voor soovele in hun was ende sooverre die andere Leden volgden, ten fyne vande versekeringe ende besettinge vande naestgelegen frontiersteden, eenen vyffden penninck van alle huysen ende gronden van erven gelegen binnen dese stadt ende in andere steden ende plaetsen binnen den lande van Brabandt, op te brengen by maniere van leeninge, ende te strecken in betalinge vande beden ende subventien die ten iersten byde generale geunieerde provintien selen moigen worden geconsenteert, met alle andere ongeldt ende penningen tot noch toe by dese stadt extraordinaerlyck ende particulierlyck opgebrocht ten versuecke ende behoeve vande generaliteyt. Ende dit al onder bespreeck dat van nu voortane dese stadt nyet voorder geheyscht, ghepraemt noch belast sal worden dan de andere geunieerde steden ende provintien ende dat alle beden ende settingen voortane gelyckelyck ende eenvoudichlycken selen worden gegeven ende gecollecteert. Met welcken verclaren vande voors. Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere hebben hun den V^en^ dach der maendt van Julius gheconformeert de Oude-Schepenen ende dat denselven geconsenteerden V^en^ penninck soude worden verschoten byden huerlinck ende halff byden selven ende halff byden proprietaris gedregen. Van gelycken soo hebben hun oyck metten selven verclaren van Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere geconformeert die Wyckmeesters den II^en^ dach derselver maendt van Julius daer te voren. Soo oyck van gelycken hebben gedaen de Goede Mannen vande Ambachten den voors. V^en^ dach van Julius, daertoe gevuegt hebbende dat den proprietaris de hellicht vanden voors. V^en^ penninck, staende tot synnen laste, sal moigen cortten aenden rentier, ende dat

daeraff nyemandt vry noch exempt en sal syn, van wat qualiteyt oft natie hy zy, doch alleenlyck die proprietarisen vande gebrande huysen, volgende doctroy hun verleent, ende dat desen Ven penninck sal worden gecollecteert byde Wyckmeesters, volgende het cohier vanden lesten hondersten penninck gelicht in Mayo lestleden, ende by hun voorts overgetelt aende Gecomitteerde die den ontfanck gehadt hebben vanden selven hondersten penninck, die deselve voorts employeren selen tot betalinge vande garnisoenen, mitsgaders totten provisien ende munitien van Heerentals, Lyer, Vilvooren ende Westerloo, ende voorts oyck de somme van ses duysent guldenen tot het opmaecken van het fort van Lilloo, sonder elders te moigen worden gediverteert. In alle welcke voorwaerden ende conditien de voors. Leden den voors. Ven dach van Julius eendrachtelyck hebben geconsenteert ende hun in als met elckanderen geconformeert, ende is oversulcx het voors. consent inder selver manieren byde Wethouders geaccepteert. Ende om dyenvolgende promptelyck opde voors. frontiersteden te moigen versiene, soo syn byde voors. Leden gecomitteert Janne Nicquet ende Janne Heyrstraten, Wyckmeesters, Adriaen Bardoul ende Chrissostimus Scholiers, om met Synne Excellentie ende den Gedeputeerde vander Weth te concipieeren den staet van al tgene tot versekeringe ende besettinge vande voors. frontiersteden nootelyck ende behoefflyck syn sal. Ende in teecken van dyen hebben doen expedieren dese jegenwoordige acte. Aldus gedaen respectivelyck ten dage als voren in dese acte begrepen.

Alsoo byde Leden deser stadt van Antwerpen,opden XXVen Aprilis ende den iersten Maii 79 lestleden, is geconsenteert geweest het hoochsel van een blancke op elcken pot wyns oft vier guldenen op dame, te betalen alleenlyck byde taverniers oft tappers; ende opden Ven Julii daernae Breeden-Raetsgewyse geconsenteert eenen halven stuyver op elcken pot wyns of twee guldenen thien stuyvers op dame, volgende dacte vånden consente ten voors. Ven Julii daeraff geexpedieert, hebbende voorts gecomitteert totten ontfanck ende employ vande selve penninghen Meester Nicolaes de Voogt, Schepene, Chrissostimus Scholiers, Adjunct, Jan Nicquet ende Jan van Heerstraten, Wyckmeesteren, Adriaen Bar-

doul ende Aernoudt Kindt, Oude-Dekens vander Meerssen, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt derselver stadt hebben belast ende belasten, mits desen, den Collecteur vander wynaccyse Cornelis Gramey, terstont naede schinderingen gedaen ende te doene, de voors. vier guldenen vander amen vande wyntaverniers ende cleynne tappen te innen ende daeraff een particulier casse te houden. mitsgaders vanden halven stuyver opden pot oft twee guldenen X stuyvers op dame, ende den ontfanck successive te tellen in handen vande voors. Gecomitteerde oft huns last hebbende, ende mits brengende quitantie vanden selven oft hunne gecomitteerde, selen daermede gestaen ; ordonnerende den Contrerolleur ende clerck vande wynaccyse hunne contrerollen van nu voordane over te geven by ponden, schellingen ende penningen Arthois. Actum V^a^ Julii anno 1579.

Alsoo, mits de jegenwoordige gesteltenisse ende gelegentheyt des tyts, dese stadt nootelyck dient versien van poeder, lonten ende andere munitien, Soo ist dat de Leden derselver stadt, daerop geleth hebbende, hebben Breeden-Raetsgewyse geconsenteert dat om de stadt daervan behoorlyck te provideren, alle borgeren ende ingesetenen derselver, van wat qualiteyt oft natie sy syn, selen gehouden syn te betalen van elcken pot wyns eenen halven stuyver, bedragende op dame twee guldenen ende thien stuyvers, ende dat den ontfanck daeraff hebben selen Jan Nicquet ende Janne van Heyrstraten, Wyckmeesters, Adriaen Bardoul ende Chrissostimus Scholiers, ende deselve employeren totten innecoop vanden voors. munitien tot behoeve deser stadt, ende dat daertoe oyck deselve Gecomitteerde selen hebben den ontfanck vande twee stuyvers geleden eenige maenden geconsenteert totten innecoop vande munitien voorde generaliteyt, mits het gebreck van het navolch vande andere provintien, daerop ende anderssints nyet, deselve II stuyvers alsdoen syn geaccordeert geweest, ende dat by hun de penningen daervan comende insgelycx mede selen worden geemployeert totten innecoop vande voors. munitien deser stadt ende elders nyet. Actum den voors. vyffden dach van Julii anno XV^{c}LXXIX^{tich}.

Een acte van comissie opde requeste van Willem Dickbier op Cornelis Prunen, Tresorier, Peeter Aernouts, Adjoinct,

ende Janne Baseliers, Deken vander Meerssen, ten eynde ende om te besoigneren ende verstane totter ruyminge, graven ende pylen vande vaert loopende van deser stadt vesten naer Imerseel. Actum V[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Cappiteyn Baseliers, mitsgaders synne Supposten, dat sy den Cappiteyn Lodewyck Bloemaert selen laeten nemen ende volgen in syn vendel alsulcke vier parsoonen als woonende syn van desselffs Bloemaerts huys aff naede cappelle van Gratien toe, ende dat mits redenen den Heeren daertoe moverende. Actum VII[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Cappiteyn Vos dat hy Remy Jondons sal laeten blyven in syn offitie onder den Cappiteyn Quinget. Actum VII Julii anno 1579.

Alsoo diversche cooplieden alhier negotierende mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt hebben te verstaen gegeven ende clachtich gevallen syn over sekere nieuwe middelen ende impositien, daermede de coopmanschap alhier innecomende ende vuytgaende belast wordt, welcke middelen nochtans byde Leden deser stadt nyet geconsenteert en syn, waerdore de trafficque ende handel van coopmanschappe van hier soude moigen gediverteert worden, ende alsoo groot achterdeel ende interest deser stadt ende den borgeren ende ingesetenen derselver geschieden, ende om daerinne te versien soovele alst noot sal wesen, Soo ist dat de voors. mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gecomitteert hebben ende comitteren, mits desen, Jan Nicquet ende Janne Baseliers, ten eynde sy hun van stonden ane selen vinden neffens de collecteurs ende ontfangers vande voors. nieuwe middelen, om hun opde gerechte gelegentheyt van dese saecken volcomelycken te informeren ende te verstaen wat daeraff mach wesen, om, tselve gedaen ende hun rapport gehoort, dyenaengaende voorts geordineert ende gedaen te worden soo tot meesten voordeel ende welvaren deser stadt sal bevonden worden te behooren. Actum VII[a] Julii anno 1579.

Geordineert Cornelis de Meyer om in plaetse van Jan Sleeck (?) te wesen Cappiteyn aen Sint-Joris onder den Coronel Cornelis Daems. Actum VIII[a] Julii anno 1579.

Alsoo derffgenamen van wylen Meester Michiel Bredesteyn, ter causen van sekere hoeve gelegen onder Doorne, met Mevrouw vanden gasthuyse van Sinte-Elisabeth hebben begeeren te scheyden ende te deylen van heure twee derdendeelen hun daerinne competerende ende nyet langer te blyven in gemeynschap vande selve hoeve, ende dat Mevrouwe voorts tot dyen eynde vermaent hadde de Wethouderen nu ter tydt heure momboirs synde, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, gehoort hebbende vande voors. momboirs het voors. geschil, geconsenteert hebben ende consenteren, mits desen, dat Mevrouwe vanden gasthuyse voors., met adjoinctie vande voors. Wethouderen, heure momboirs sal, vuyten name van heuren convente, totter voors. scheydinge (als nae recht ende deser stadts costumen gefondeert synde,) moigen verstaen, scheyden ende deylen. Actum VIII[a] Julii anno 1579.

Alsoo, mits dabsentie ende nyet-comparitie van Meester Jaspar Zanders, Joncker Gillis van Martselaer ende Jan Gamel, men op heden, datum deser, mits den crancken getale van Schepenen, nyet en heeft connen Vierschare gehouden, tot grooten achterdeel vande gevangenen ende andere partyen ter Vierscharen procederende, Soo ist dat, om soodanige inconvenienten voortaen te verhueden, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geordineert hebben ende ordineren, mits desen, de conchergie alhier van dat hy ten laste vande voors. deffaillanten te noenent sal coken, al sonder prejuditie vanden voordere pretensien die men tegens de voors. deffaillanten in tyden ende wylen sal weten te deduceren. Actum X[a] Julii 1579.

Op sekere specificatie by Marten de Greve overgegeven, van seker cryschvolck by hem overgeseth aent Backersveer, geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere met hem tovercomen. Actum XI[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande nieuwe ende oude stadtaccysen dat sylieden alle de penningen geprocedeert ende te procederen, gecomen ende te comen vande twee stuyvers op elcke tonne biers geconsenteert tot behoeff vande amonitie vande generaliteyt, by hunlieden ontfangen sedert het

verbot over acht dagen aen hunlieden gedaen, selen tellen in handen van Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Chrissostimus Scholiers, Adjoinct, Jan Nicquet ende Jan van Heerstraten, Wyckmeesteren, Adriaen Bardoel ende Aernoudt Kindt, Oude-Dekens vander Meerssen, als specialyck byde Leden deser stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, daertoe ghecomitteert totten ontfanck ende employ vande selve penningen, ende hebbende quitantie vande selve Gecomitteerde oft henders last hebbende, selen daermede gestaen. Actum XI^a Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeester vuyten naem vande stadt te contribueren totte vermaeckinge ende opgravinge vande vaert comende inde Meer, drye hondert guldenen eens. Actum XI^a Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere inne te houden ende te betalen aende conchergie vande comparitien van Meester Jaspar Zanders, Joncker Gillis Martselaer ende Jan Gamel, van elcken van hun VII guldenen V stuyvers, maeckende tsamen XXI guldenen XV stuyvers. Actum XI^a Julii anno 1579.

Geordineert Aerdt Bormans, Jan van Roo ende Peeter du Molyn, Gecomitteerde totten ontfanck vanden lesten hondersten penninck, dat sylieden vande selve penningen selen tellen, in handen van Peeteren vanden Venne, Oudt-Deken vande Schippers, de somme van vyfthien hondert guldenen eens, ende dat voor tgene hy gegeven heeft ende alnoch moet geven ter causen vanden oirlochschepe by laste vande Generale Staten hier liggende, ende dese overbrengende met des voors. vanden Venne quitantie, sal hun in rekeninge worden gepasseert. Actum XI^a Julii anno 1579.

Alsoo, onder ander verthooningen den Leden deser stadt gedaen, opden XXV^en Aprilis ende den iersten Maii anno 1579 lestleden Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, denselven Leden was verthoont geweest het groot gebreck van gelde, om te vervallen den brandt vande wachten, mitsgaders de gagien vande twee Wachtmeesters ende acht Chargeanten, eentsamentlyck de gagien ende besoldinge vande Officialen

ende canoniers, ende oyck voor een deel de secrete oncosten ende nootelycke deboursementen gedaen byde Colonellen ende provisie tot het coopen van munitie van oirloge tot behoeve deser stadt, was versocht geweest het hoochsel van een blanck op elcken pot wyns, oft vier guldenen op dame, te betalen alleenlyck byde taverniers oft tappers, daertoe deselve Leden ten voors. dage goetwillichlyck haer consent hadden gedragen, volgende dacte daeraff geexpedieert in date XV[a] Maii anno 1579, hebbende totten ontfanck, employ ende vuytgeven vande penningen gecomitteert Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Janne Nicquet, Wyckmeestere, Adriaen Bardoel ende Aernoudt Kindt, Oude-Dekens vander Meerssen, die gehouden souden syn, ten eynden vanden jaere ende ten expireren vanden consente van hunnen ontfanck ende administratie, te doen behoorlycke rekeninge, ter presentien vande Gecomiteerde vande Schepenen, Oude-Schepenen, Goede Mannen vande Poorterye ende Ambachten, gelyck men de voorgaende rekeninge vande middelen eertyden geconsenteert tot den bouw vanden casteele heeft gedaen gehadt, ende alsoo, mits de jegenwoordige gesteltenisse ende gelegentheyt des tydts, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen nootelyck hadden gevonden dat men dese stadt promptelyck moeste versien van buspoeder, lonten ende andere munitien, hadden anderwerff, opden V[en] Julii lestleden anno 79, deselve Leden Breeden-Raetsgewyse doen vergaderen ende denselven int lange den voors. noodt te kennen gegeven ende versocht dat hunlieden gelieven wilde eenich middel oft incomen te bedencken ende te consenteren, daermede men dese stadt promptelyck ende genochsaem soude moigen versien van nootelycke provisie van munitie, waerop deselve Leden geleth hebbende, bevindende de voors. middelen van een blancke opden pot wyns, te betalen byden tapper voorde voorgenoempde lasten van brandt, gagien ende oncosten, nyet genochsaem te synne om dese stadt met reste ende overschot van dyen van eenige merckelycke provisie van amonitie te versiene, hebben deselve Leden den V[en] Julii anno 1579, Breeden-Raetsgewyse geconsenteert om dese stadt behoorlyck te provideren, dat alle borgeren ende ingesetenen derselver stadt, van wat qualiteyt oft conditie die syn, tsy natien geprevilegeert oft ongheprevilegeert, souden schuldich ende gehouden syn te betalen van elcken pot wyns eenen

halven stuyver, oft twee guldenen ende thien stuyvers op dame, hebbende ten selven dage genomineert tot den ontfanck vande selve penningen Chrissostimus Scholiers, Adjoinct, Janne Nicquet ende Janne van Heerstraten, Wyckmeesteren, ende Adriaen Bardoel, Deken vander Meerssen, ende denselven geordineert de penningen die vanden selven consente souden comen temployeren totten innecoop vande voors. munitien tot behoeve deser stadt, versoeckende oyck dat deselve Gecomitteerde souden hebben den ontfanck vande twee stuyvers op elcke tonne biers over eenige maenden geleden op conditien geconsenteert totten incoop van munitien tot behoeff vande generaliteyt, mits het gebreck ende nyet gevolch vande andere provintien, die gelycke twee stuyvers insgelycx souden moeten accorderen ende contribueren, ende alsoo deselve conditie noch ter tydt nyet en is volbracht noch byde andere provintien eenformelyck ghevolcht geweest, dat de penningen vande voors, twee stuyvers te procederen byde voors. Gecomitteerde insgelycx souden worden geemployeert totten innecoop vande voors. munitien deser stadt ende elders nyet, volgende de voors. conditien ten tyde vanden consente byde Leden wel expresselyck ondersproken, dwelck by mynne Heeren Borgemeesteren, Schepenen, Tresoriers ende Rentmeestere alsoo geaccepteert synde, is byden selven geordineert dat men vande voors. twee stuyvers opde tonne biers sal pertinente memorie van ontfanck maecken, om in tyden ende wylen te moigen weten de quantiteyt vanden selven ontfanck; hebbende voorts goetgevonden dat men van alle de voors. dry middelen soude maecken een gemeyne kasse ende vuytgeven, hebbende tot dyen eynde de voors. Gecomitteerde respective tsamen gevuegt ende de voors. commissie ende nominatie geadvoyeert ende de novo geratificeert soo hiernae volcht, te wetene, vuyten name van mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Chrissostimus Scholiers, Adjoinct, van wegen de Poorterye Janne Nicquet ende Jan van Heerstraten, Wyckmeesteren, ende van wegen de Goede Mannen vande Ambachten Abriaen Bardoel ende Aernoudt Kindt, Oude-Dekens vander Meerssen, om van alle de voors. middelen ende consenten te hebben den ontfanck ende vuytgeven, mits by hunlieden, ten expireren vande middelen voors., te doen hunne rekeninge ter presentien vande Leden, soo ende gelyck

de voors. rekeningen vande middelen vanden casteele syn gedaen geweest. Ende selen de voors. Gecomitteerde nopende het vuytgeven in allen gevalle gestaen in hunnen respecte, mits overbrengende acte collegiael met behoorlycke verificatien daerop dienende ; authoriserende deselve Gecomitteerde omme tot hunder assistentien te moigen nemen eenen cassier oft boeckhouder, mitsgaders eenen cnape, omme de voors. Gecomitteerde in alle occurrentien ten dienste te stane, ende dat op alsulcken gracelycken ende tamelycken salaris als de voors. Gecomitteerde, nae eeniegelyck dienst, last ende meriten, selen bevinden te behooren, deselve Gecomitteerde daertoe authoriserende. Actum in Collegio XI^a^ Julii anno 1579.

Een apostille gestelt op sekere requeste nopende deser stadt huysen, ende dat deselve den lesten hondersten penninck selen betalen gelyck den III^en^ (altydts advenant den penninck XIIIIe,) ende behoudelyck den verbrande huysen ende winckels onder het stadthuys, heuren vrydom volgende den placcate. Actum XIII^a^ Julii 1579.

Gestelt eene apostille opde rekeninge vande restitutien ende oncosten vanden comptoire vande wyaccyse vanden jare begonst prima Aprilis 78 ende eyndende ultima Martii anno 1579, waermede deselve wordt gepasseert. Actum XIII^a^ Julii anno 1579.

Alsoo de Gedeputeerde vande vier Leden des landts van Vlaenderen mette Comissarisen deser stadt den XXX^en^ Junii anno 1579 in Vlaenderen geseten hebbende opde verpachtinge vanden Veer, hebben, om deselve pachtinghe te voorderen, aengesien daer nyemant en compareerde die daervoren yetsweerts wilde geven, onder andere conditien den pachter geloeft ende toegeseegt dat degene die deselve pachtinge blyven soude, men denselven pachter soude leveren voortane de pleyten ende schuyten op priseringe, met conditie dat de pachters die tsynnen coste souden moeten onderhouden ende, wes die ter expiratien vande pachte beter oft arger souden syn, deen den anderen daeraff souden voldoen, ende dat de verpachters theuren laste namen den voorgaenden pachter Martten de Greve te voldoene vande pleyten ende

schuyten die hy (1), ten aenveerden van synnen pachte, waren by estimatie overgelevert, welcke pleyten ende schuyten nu onlancx geestimeert synde, bevindt men deselve te bedragen II^cXXVIII £ IIII schellingen III deniers, daeraff de stadt soude moeten dragen de helft, welcke conditien als redelyck synde, mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, gehoort hebbende desen aengaende trapport ende advys van heure Gecomitteerde, mitsgaders van Tresoriers ende Rentmeestere, hebben tselve geadvoyeert ende voorts geordineert den voors. Tresoriers ende Rentmeestere den voors. Marten de Greve de helft vande II[c]XXVIII £ IIII schellingen III deniers Vleems, procederende vande voors. estimatie, vuyt te reycken ende te betalen. Actum Lunæ den XIII[en] Julii anno 1579.

Geordineert den Collecteurs vande wyn- ende bieraccyse aff te schryven ende vry van accyse ende lasten der stadt competerende te laeten volgen, tot behoeff van Mynheer van Pruneaulx, Ambassadeur van Mynheer den Hertoge van Anjou, alle alsulcke bieren ende wynnen als deselve tot geniet van synder familien sal slyten ende inleggen ende daeraff note te houden. Actum XIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert Lanschot voor seker specificatie te betalen XLIIII gulden II stuyvers. Actum XIIII[a] Junii en anno 1579.

Gelycke acte opden clerck van Schuurmans, van geschreven copyen, XXXVI guldenen IIII stuyvers. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere Jannen Corpel, Meestere vande rekencamer ende iersten Commissaris vande vivres, ter causen van twee diversche goede diensten byden selven gedaen int contenteren vande soldaten om dese stadt liggende, soo door het fornissement van vivres als andersints int beletten van voordere foulen ende disordre derselver soldaten, te beschenken met eene ame Renschen wyn tot viertich guldenen dame, ende dat voor een grativiteit ende vereeringe, ende om denselven tot gelycke goede diensten te verwilligen. Actum XIIII[a] Julii anno 1579.

---

(1) Lees : hem.

Geordineert den Gecomitteerde tot de reductie te depescheren ordonnatie opden Rentmeestere Peeter Panhuys, ten eynde hy van stonden ane betale aen Nicolaes Schagen, Provost vanden Hove, ende aen Meester Jan Melyn, Secretaris der stadt van Brussele, tsamen de somme van tsestich daelders tot XXXVI stuyvers tstuck, te wetene voorden Provoost viertich ende twintich voorden Secretaris, ter causen van sekere diensten byden selven gedaen soo int recouvreren van diversche privilegien, stucken ende munimenten deser stadt grootelycx importerende, als hun grootelycx hebbende geemployeert int feyt van reductie. Actum XVI[a] Julii anno 1579.

Gecomitteert Laureys van Beeringen, Peeter de Molyn ende Guillaume vander Aa, om van Jacques van Valckenborch tontfangen de hondert duysent guldenen ende in obligatien vanden Staten van Brabandt dryendertich duysent dry hondert XXXIII guldenen VI stuyvers VIII penningen Arthois, als den XIIII[en] deser jegenwoordiger maendt syn genegotieert opt consent vanden vyffden penninck, om deselve penningen temployeren conform der acten van consent door ordinantie van Synne Excellentie, ende overnemende recepisse vanden Tresorier vander Beken, selen daermede gestaen, sonder voorder contabel te synne aende Staten oft stadt. Actum XVI[a] Julii anno 1579.

Geordineert by provisien Cappiteyn, onder den Coronel Landtmeter, in plaetse van Hertsteen, Franchoys vanden Steene. Actum XVII[a] Julii anno 1579.

Geordineert nopende de procedure vande saecke dewelcke Mynheer van Stralen, Buyten-Borgemeestere, heeft vuytstaende tegens Andries vander Goes, dat deselve procedure dese vacantien sal worden gehouden in state ende surceantie, nyettegenstaende den appoinctemente vanden IX[en] Julii, vuyt consideratie vande mennichfuldige ende lastige occupatien ende vacatien daermede de voors. Borgemeestere, soo inde gemeynne saecken als van dese stadt, is belast ende becomert, waerdore hem nyet en is gelegen noch doenlyck om synne particuliere saecken te vervolgen ende gade te slaen. Actum XVII[a] Julii anno 1579. *(fol.* 122).

Alsoo Chrisostimus Scholiers nu onlancx is gecosen om te syn een vande tweelff Policymeesters ende dat deselve daeromme nyet sonder rederen hem is excuserende vande comissie vande toesicht ende administratie vande amonitie deser stadt, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen in synne plaetse gesurrogeert hebben ende surrogeren, mits desen, Janne Baseliers, om in synne plaetse de voors. toesicht metten anderen Comissarisen, volgende dinstructie daeraff synde, te nemen, denselven daertoe mits desen authoriserende. Actum XVIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert aende Gecomitteerde vande reductie te depescheren ordinantie opden Rentmeester Peeter Panhuyse, ten eynde hy van stonden ane telle aen Henrick vanden Bossche, harnaschmaecker binnen dese stadt, de somme van hondert Karolusguldenen, om daermede te betalen aen Jan Claes, van Cortryck, deselve hondert guldenen, volgende den appoinctemente by hem, vanden Bossche, opden XVIII[en] April 79 aengegaen metten voors. Jan Claes, van Cortryck, om tot Brussel vuyten arreste te comen vervallen de voors. hondert guldenen nu St.-Jansmisse lestleden, ende dit al sonder prejuditie vande litispendentie ter causen van dyen synde ongedecideert tusschen de Wethouderen deser stadt ende den voors. Jan Claes ende andere rentieren. Actum XVIII[a] Julii anno 1579.

Instructie waernae Meester Nicolaes de Voogt, Schepen, Jan Nicquet ende Jan van Heerstraten, Wyckmeesteren, Adriaen Bardoel ende Aernoudt Kindt ende Jan Baseliers, Oude-Dekens vander Meerssen (als specialyck byde Leden deser stadt Breeden-Raetsgewyse gecomitteert over de toesicht ende administratie van het groot geschut ende wapenen van oirloge binnen dese stadt, mitsgaders totten innecoop ende distributie van alle andere munitie van oirloge daertoe nootelyck synde,) schuldich selen syn hun te reguleren, volgende dacte daeraf synde respective vanden XV[en] ende XI[en] Julii anno 1579.

Inden iersten, selen de voors. Gecomitteerde alle warckende

dagen gehouden syn te compareren ende te vergaderen in sekere camere gestaen inde *Roose*, daertoe gedesigneert, oft elders daer de voors. Gecomitteerde tot meerder bequaemheyt oft andersints selen bevinden nootelyck, ende dat van nu voordane tot Bamisse toecomende vande seven uren, ende van Bamisse tot Paesschen ten acht uren, oft andersints op alsulcke ure als de Gecomitteerde onderlinge met malckanderen selen overdragen.

Sullen de Gecomitteerde terstont resolveren ende rypelyck letten op het maecken vande inventarisen soo van het groff geschut als van alle ander cleyn geschut oft wapenen ende andere instrumenten van oirloghe deser stadt competerende, doende tselve stellen by pertinente specificatie ende declaratie, daeraff sy een dubbel sullen leveren in handen vanden Wethouderen ende Leden deser stadt.

Ende om tselve pertinentelyck te wege te brengen, selen metten iersten visitatie doen soo inden Eeckhoff, opt coophuys, opden Blauwen Thoren, Roypoorte, poederthorens, opt casteel ende voorts alomme ende op alle plaetsen daer dese stadt eenighe munitie van wapenen oft andere instrumenten van oirloge is hebbende.

Ghelyck de Gecomitteerde insgelycx selen doen alle goet debvoir ende neersticheyt hun moigelyck synde, om het groff geschut ende munitien deser stadt toebehoorende ende buyten dese stadt getransporteert, tsy by faite van oirloge oft goetwillige leeninge, te becomen ende te recouvreren ten proffyte van dese stadt. Ende selen doncosten byden Gecomitteerden daeromme te doene, gelyck alle ander oncosten ter causen van deser comissien (mits vanden selven doende blycken by declaratie,) worden gepasseert in vuytgeven hunder rekeninge.

Sullen de Gecomitteerde, volgende dautorisatie vande Leden, naer hun goetduncken ende discretie doen repareren, schoonmaecken ende tot gebruyck in order doen stellen alle het groff ende cleyn geschut binnen dese stadt synde ende derselver competerende.

Gelyck sylieden oyck selen moigen beneficieren ende tot proffyte van dese stadt doen smilten, vergieten ende versmeden oft anderssints herformen het geschut deser stadt, soo men bevinden sal by voorgaende visitatie van noode ende nootelyck te synne.

Ende aengaende het yser geschut ende goetelingen oft andere munitien die men bevinden sal nyet gebruyckbaer oft reformabel te synne, selen tselve vercoopen ende te gelden brengen ten meesten proffyte deser stadt, ende de penningen daeraff procederende employeren int feyt van hunder comissien.

Selen de Gecomitteerde tot hunwaerts nemen de slotels van alle thorens ende alle plaetsen gedestineert tot bewaringe vande amonitien, mitsgaders oyck van alle casamatten ende andere publicque plaetsen dienende tot gebruycke vanden geschutte oft deffentie van dese stadt. Ende en selen deselve plaetsen nyet moigen worden geusurpeert noch gebruyct by eenige particuliere parsoonen oft yemanden anders, dan by consente ofte wete vande Gecomitteerde, gelyck de voors. Gecomitteerde oyck worden geauthoriseert om by provisien te gebruycken, in tfeyt van hunder comissien, het huysken gestaen op dbolwarck vanden Aeckeleyhoff, waerinne nu jegenwoordelyck is woonende Lowies van Hove, die schuldich sal syn van stonden aen te ruymen.

Sullen de Gecomitteerde met alder neerstichevt doen visiteren den Huydevettersthoren ende, nae discretie ende behooren, denselven doen repareren ende versien, ghelyck men tot bewaernisse van eenige quantiteyt van poeder ende ander munitien van oirlogen sal bevinden van noode te synne, doende daervuyt vertrecken den inwoonders vanden selven, gelyck mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen, met advys vande Coronellen, sullen versien nopende een ander plaetse dienende totten corps de garde.

Insgelycx selen de Gecomitteerde doen prepareren den Blauwen Thoren, soo onder als boven, tot gebruyck vande amonitien deser stadt, ende tot dyen eynde het moelenhuys daerneffens gelegen, daeraff sy de muelen ende ander

instrumenten selen doen vuytdoen ende beneficieren tot behoeff vanden proprietaris oft dengenen die men namaels soude moigen bevinden daertoe gerecht te synne, ende dit sooverre hem nu nyemandt tAntwerpen presentelyck en is deselve aendragende.

Nopende den incoop van eenige munitie van oirloge oft materialen tot behoeff derselver nootelyck, selen de resolutien vanden selven moeten geschieden ende gedaen worden ter presentien oft by wete vanden meestendeel vande Gecomitteerde, ende daeraff, mitsgaders vande contracten die men met eeneniegelyck aengaen (sal), sal schriftelycke ende pertinente note moeten gehouden worden.

Gelyck deselve Gecomitteerde sullen moigen coopen alderhande materialen, eenichssints tot volvueren van hunder comissien nootelyck, tsy met gereeden gelde oft op dach van betalinge, soo sy voor tgereeste selen bevinden.

Ende alsoo men apparentelyck promptelyck sal moeten employeren eenige merckelycke quantiteyt van penningen tot incoop van munitien, (om) in desen tydt van noode te beter geprovideert te moigen synne, selen de Gecomitteerde moigen oplichten ten laste vande middelen van heuren ontfange, soo vande blancke opden pot wyns, vande twee Philippusguldenen op dame wyns als vande twee stuyvers opde tonne biers, oft tot laste van elck der voors. middelen, besunder soo hunlieden Gecomitteerde goetduncken sal, de somme van twintich duysent guldenen, ende dat op alsulcken tamelycken interest, tsy acht oft thien ten hondert, soo sy ten minsten coste deser stadt selen connen becomen, deselve Gecomitteerde mits desen daertoe authoriserende.

Voorts en selen de voors. Gecomitteerde geene betalinge moigen doen oft doen doen dan by voorgaende schriftelycke ordinantie, geteeckent by vier vande Ghecomitteerde oft ten minsten by drye van hunlieden.

Ende alsoo de voors. Gecomitteerde in desen, by dage ende by nachte, selen hun gereet moeten laeten vinden, soo in tyden van noode als anderssints, daertoe sylieden nootelyck

behoeven den dienst van hunne knechten oft jongers, om soo opde vesten als ontrent de amonitiehuysen te volbrengen den last van hunder comissien, selen deselve met hunne familie by provisien vande wachten vry ende exempt worden gehouden geduerende den tydt van deser comissien.

Selen de Gecomitteerde doen overbrengen aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen de affrekeningen vande verschenen gagien ende tachterheyt soo vande Wachtmeesters, Charjanten ende canonniers totten XV[en] Julii lestleden incluys, met behoorlycke verificatien daertoe dienende, om deselve in Collegio gesien, den Gecomitteerde by speciale acte geordineert te worden de betalingen derselver, ende dat voor dese reyse.

Ordonnerende voorts den voors. Gecomitteerden de betalingen successive van eeniegelyck der voors. Wachtmeesters, Charjanten, Offitialen ende canonniers te doene, volgende den tydt van heuren dienst, ende dat nae vuytwysen vander monsterrollen oft bescheeden aenden selven Gecomitteerde texhiberene, sonder eenige voordere acte oft ordinantie te derven hebben.

Gelyck oyck de voors. Gecomitteerde mits desen worden geautoriseert om, met advys ende interventie, ist noot, vanden Buyten-Borgemeestere deser stede, de monsteringen vande Offitialen vanden geschutte ende canonniers oft bombaerdiers op te nemen ende te passeren, mitsgaders deselve te licentieren, aff te dancken ende andere aen te nemen, soo ende gelyck sylieden Gecomitteerde, nae discretie ende bequaemheyt van deselve canonniers, selen bevinden te behooren ende van noode te synne ; authoriserende deselve Heer Borgemeestere ende Gecomitteerde om soo in respecte vanden Cappiteyn, Officialen ende bombaerdiers, telcker occasien ende goetduncken, deselve monsteringen te doen doene ende den behoorlycken eedt van eeniegelyck aff te nemen ende te vernieuwen, volgende dordinantie daerop gemaect ende alnoch te maecken.

Selen oyck de Gecomitteerde den nombre ende quantiteyt vande Offitialen ende canonniers moigen meerderen ende minderen soo sylieden, nae gelegentheyt des tydts, selen

bevinden van noode te synne, ende dat soowel in respecte vande parsoonen alsoyck int vermeerderen ende verminderen vande gagien.

Selen voorts de voors. Gecomitteerde nopende den ontfanck, inninge, vuytgeven ende employ vande penningen hun in als ende over al schuldich syn te reguleren volgende de collegiale acte in data XI[a] Julii 79 ende dese voors. instructie, sonder dat deselve Gecomitteerde nopende hunder administratie eenige naerder acte oft ordinantien van mynne Heeren vande Weth selen behoeven dan hiervoren by dese instructie is geordineert, dewelcke hunlieden overal sal dienen voor acte ende ordinantie, soo voors. is.

Ende alsoo byde voors. acte van XI[a] Julii is geseegt geweest dat de voors. Gecomitteerde, nopende hun vuytgeven, in allen gevalle selen gestaen in hunnen respecte, mits overbrengende acte collegiael met behoorlycke verificatie daerop dienende, vercleeren mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen tselve alleenlyck te verstane in respecte van eenige extraordinarise saecken, die buyten dinhouden van deser instructien, door den noodt oft anderssints, by tyden souden moigen vallen, daeraff hiervoren in deser instructien geen vermaen en is gemaect oft onder deselve comprehensibel, dat de Gecomitteerde alsdan selen gestaen met speciale acte collegiael, inhoudende ordinantie op hun Gecomitteerde, waermede sylieden, volgende den text vande selve acte, alsdan in hunnen respecte selen gestaen ende hun oversulcx worden gepasseert in rekeninge.

Ordonnerende den voors. Gecomitteerde, nopende dinhouden van desen ende allen tgene eenichssints den last van hunder comissien soude moigen raecken ende daeraff dependeren, dat sylieden hun selen quyten doen ende doen doen soo ende ghelyck mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen metten anderen Leden deser stadt hunder discretien syn toebetrouwende; deselve mits desen authoriserende om nopende den last hunner comissien ende tgene wes voors. is, soowel raeckende den ontfanck ende vuytgeven vande penningen, particulierlyck te moigen ordineren soo sy tot meesten proffyte, meeste versekertheyt ende bewaernisse

deser stadt selen bevinden nootelyck ende behoorlyck te synne. Ende selen de Gecomitteerde, teynden vanden jaere oft soo dickmaels als mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gelieven sal te ordonneren, schuldich syn te doen van hunder administratien behoorlycke rekeninge ende reliqua, volgende den dispositive vande voors. acte. Arrestatum in Collegio XVIII[a] Julii anno 1579.

Alsoo om te versekeren, besetten ende versiene de gebuere frontiersteden deser stadt, de Leden derselver Breeden-Raedtsgewyse hebben geconsenteert eenen vyffden penninck te lichten van alle huysen ende gronden van erven gelegen binnen der voors. stadt ende vryheyt derselver, nae vuytwysen vander acten daeraff synde in date den V[en] dach deser loopender maent Julius, denwelcken vyffden penninck nochtans soo promptelyck nyet en conste geint noch gecollecteert worden als den noodt vande voors. besettinge ende versekeringe verheyschte, mits de groote sware lasten tot noch toe byde gemeynte gedregen, Soo ist dat al hetselve by Borgemeesteren ende Schepenen den Breeden-Raedt voorgehouden geweest synde, mitsgaders hoevele der stadt ende den omliggende dorpen daerane was gelegen dat men van stonden ane soude worden ontlast vanden oirlochsvolcke dwelck hier rontsomme der stadt lach ende, betaelt synde, inde voors. frontiersteden trecken soude, de voors. Leden vande stadt, Breeden-Raetsgewyse vergadert synde, hebben geconsenteert ende consenteren, mits desen, dat om te becomen, sonder eenich voorder vertreck, de penningen daertoe nootelyck synde, men aen eenige cooplieden sal moigen lichten de somme van een hondert duysent guldenen, toelatende denselven cooplieden daertoe te moigen vuegen in obligatien staende ten laste vande Staten van Brabandt, het sy van *Fuera Villacoo* oft anderssints, de somme van XXXIII[m] III[c]XXXIII £ VI schellingen VIII deniers Arthois, sulcx dat de dry vierendeelen by hen in gereede penningen ende een vierendeel in obligatien selen moigen worden gheforneert. Hebbende voorts geconsenteert dat, tot versekeringe van dese handelinge, men den voors. cooplieden sal leveren obligatien vande Leden deser stadt, geexpedieert in behoorlycker formen, inhoudende assignatie ende versekeringe van hunnen remboursemente, metten interest van dyen, à rayson van thien ten hondert opt jaer, opden

voors. vyffden penninck, mitsgaders geloefte van dyen nyet te laten diverteren in eeniger manieren, contrarie dese beloeftenis ende assignatie, met authorisatie vanden selven vyffden penninck terstont ende sonder dilay te moigen lichten oft doen lichten ten laste deser stadt, by alsulcke persoonen als hun gelieven sal daertoe te denomineren ende op sulcke instructie als den derden hondersten penninck inden jaere 78 gecollecteert is geweest, ende dat op heerlycke ende gereede executie. Ende sooverre de voors. cooplieden by middele van desen vyffden penninck int geheele nyet en souden connen worden gerembourseert, soo hebben de voors. Leden geloeft ende geloven, mits desen, dat in sulcken gevalle deselve van hetselve gebreck selen worden voldaen, ende gerembourseert metten faulten oft restanten vanden lesten hondersten penninck oft andere middelen die tot dyen eynde byden Breeden-Raedt particulierlyck selen worden geconsenteert. Actum XVIII[a] Julii anno 1579.

Geleth by Borgemeesteren, Schepenen, Valerius van Dale, Janne Pellicoren, Janne Nicquet, Henrick van Uffele, Wyckmeesteren, Huybrecht Janssens, Janne Pelgroms, Joachim Vermeeren, Joos Lefebre ende Janne Staes, sware Dekens vande Leden der stadt van Antwerpen, gedeputeert tot directie vande Unie, opde brieven byde geunieerde provintien tot Vuytrecht vergadert vanden thienden Julii lestleden; gehoort oyck het rapport vande Gecomitteerde deser stadt aende selve geunieerde provintien gesonden opde swaricheden byden selven bevonden aengaende den last denselven Gecomitteerde gegeven, ende van deser stadtwegen deselve Unie te onderteeckenen, ende naerder oversien hebbende dopinie vande Leden deser stadt opde voors. Unie ende ampliatie daertoe gevuegt, ende bevindende de poincten differentiael te wesen van seer cleynen gewicht, Soo ist dat deselve hebben geresolveert dat men van stadtswegen hun sal conformeren ende vuegen metter selver Unie, mits redenen ende opde conditien navolgende:

Eerst dat de Gedeputeerde nae Vuytrecht reysende selen moigen versuecken dat men by acte vande selve geunieerde provintien sal naerdere versien opde ampliatie vanden II[en]

articule vander selver opinie, resolutie ende ampliatie vande Leden voors.

Ende voor soovele raect dadditie opden IX^en^ articule, alsoo de Gedeputeerde vande geunieerde provintien inden voors. hunnen brieff tevreden syn dese stadt inde Unie te ontfangen, onder protestatie van nyet te prejudicieren de authoriteyt van Synne Hoocheyt ende dat de Gedeputeerde nyet en verstaen sulcken authoriteyt alle stadthouders te geven, maer alleene die nu jegenwoordich syn dienende ende nyet de toecomende, ten sy hun gelycke macht vande geunieerde provintien worde gegunt,

Schynt, onder correctie vande Leden, dat men tselve sal moigen glisseren.

Nopende dampliatie opden XI^en^ articule, alsoo men bevindt dat by dacte van ampliatie ende verclaringe totter Unie van Vuytrecht den I^en^ Februarii lestleden gevuegt, vuytdruckelyck ghenoch is versien opt faict vande religie ende liberteyt derselver, soo en schynt van egeenen noode te synne desen aengaende eenich voorder verhael te maecken, maer deselve acte int drucken wat breeder doen extenderen.

Beruerende dampliatie vanden XII^en^ articule vermellende vande munte, dat men tselve eerstdaegs sal doen effectueren, ende selen tot dyen fyne de Ghedeputeerde tot Vuytrecht reysende insisteren, ten eynde daerinne sonder voorder vertooch worde versien, om de geheele ende totale ruyne ende bederffenisse vanden landen voor te comen.

Aengaende den XIIII^en^ ende XV^en^ articulen vander selver opinie ende ampliatie, alsoo byden religionsfrede alhier lestwarven gepubliceert daerinne genoch is versien ende gecaveert, sal men insgelycx deselve moigen glisseren.

Voor soovele raect de ampliatie opden XXVI^en^ articule, alsoo daerinne byde voors. protestatie is gecaveert, soo schynt tselve insgelycx te cesseren.

Dat daeromme de Gecomitteerde tot Vuytrecht reysende

behoorlyck byde Leden deser stadt selen worden geauthoriseert om de voors. Unie simpliciter te onderteeckenen, mits nemende acte apart, byde welcke worde gecaveert dat men binnen dese stadt egeen garnisoen en sal innenemen dan met consente vande Leden derselver stadt.

Geleth byde drye Leden der stadt van Antwerpen opde voors. resolutie, hebben deselve geaggreert ende geratificeert, ende geordineert dat men sal passeren behoorlycke procuratie onder den segel deser stadt, welcke de Ghecomitteerde tot Vuytrecht reysende, Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, Joncker Philips van Schoonhoven, Heer van Wanroo, Joncker Jan van Brecht, Oude-Schepene, ende Adam Verhult, Coronel, selen worden geauthoriseert om de voors. Unie van Vuytrecht tonderteeckenen, mits hebbende dacte vande naerdere geunieerde provintien inden lesten articule deser gementioneert, ende sal men deselve Gecomitteerde geven brieven van credentien ten selven fyne. Actum XVIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere derselver (stadt) vuyt te reycken aende clercken vanden Secretaris vanden Raedt van Staten de somme van hondert guldenen eens, voor diversche diensten ende depeschen by hunlieden gedaen ter instantien ende tot behoeve vande Wethouderen deser stadt, sedert den beginne vande maendt Februarii 78 totten 17 dach van Mey 79, navolgende de specificatie ende declaratie den voors. Wethouderen dyenaengaende geexhibeert. Ende is insgelycx geordineert den voors. Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Anthony de Leys, ierste Huissier vanden voors. Raedt, de somme van XII guldenen, oyck voor diensten ende vacatien byden selven tot behoeve deser stadt ende ter instantien vande voors. mynne Heeren gedaen. Actum XIX[a] Julii anno 1579.

Mynne Heeren gehoort hebbende, ter presentien vande Wyckmeesteren, Dekens vande Ambachten, de redenen van excuse dewelcke Janne van Roo gedaen heeft in respecte vande comissie op hem als gisteren gedepescheert, nopende den ontfanck vande hondert duysent guldenen te forneren op het consent vanden vyffden penninck nu

onlancx gecousenteert, op deselve geleth nae behooren, hebben in synne plaetse gesurrogeert ende gecomiteert, surrogeren ende comitteren mits desen Laureys van Beeringen, woonende *inden Treeft* opde Groote Merct alhier, ten eynde hy inden ontfanck vande hondert duysent guldenen voors. hem regulere metten anderen Gecomitteerde, te weten Peeter du Molyn ende Willem vander Aa, volgende de comissie daeraff op gisteren gemaect ende gedepescheert. Actum XIX^a Julii anno 1579.

Alsoo men bevindt dat het getal vande guldebroederen vanden Ouden Handtboge grootelycx es declinerende, sulcx dat inde selve nu onlancx afflyvich syn geworden over de vyfthien parsoonen, Soo is by mynne Heeren geordineert Henrick van Deventer, wesende onder den Cappiteyn van Eede, nyettegenstaende den eedt by hem aldaer gedaen, te wesen guldebroeder vande selve gulde ende dyenvolgende te doen den eedt daertoe staende. Actum XX^a Julii anno 1579.

Gelycke acte op Jannen Daems, Deken vande Vischcoopers, onder den Cappiteyn Lauwereys Vereggen. Actum XX^a Julii anno 1579.

Gelycke acte op Richaert Janssens, onder den Cappiteyn Peeter de Hooge. Actum ut supra.

Geordineert Peeter de Molyn, Lauwreys van Beeringen ende Guillaume vander Aa te tellen aenden Tresorier vander Beken, tot behoeve van Monsieur de la Guarde, Coronel Franchoys ende synnen regimente, de somme van tweelff duysent II^c XXII £ VIII schellingen Arthois, volgende dordinantie van Synne Excellentie te dyen fyne gedepescheert, ende overnemende recepisse vanden Tresorier vander Beken voors. vande selve somme, sal die hem passeren in rekeninge, sonder dat sy voorder oft anderssints aende Staten oft stadt selen contabel wesen. Actum XX^a Julii anno 1579.

Geordineert Peeter du Molyn, Lauwreys van Beeringen ende Guillaume vander Aa te tellen aenden Tresorier vander Beken, tot behoeff vanden Cappiteyn Vliet ende

synnen vendele, de somme van XVII^c ende XLVI £, tot XL grooten Vleems tpondt, volgende dordinantie van Synne Excellentie tot dyen fyne gedepescheert, ende overnemende recepisse vanden voors. Tresorier vande selve somme, sal die hun passeren in rekeninge, sonder dat sy voorder oft andersints aende Staten oft stadt selen comptabel wesen. Actum XXI Julii anno XV^cLXXIXtich.

Alsoo Andries Vermeulen, Lieutenant-Coronel by die vande catholicque religie, is geannomineert om met dandere goede mannen, soo vande catholicque, die vande Confessie ende gereformeerde religie, te besoigneren ende hun te reguleren volgende de poincten tot ruste ende vrede deser stadt van wegen Synne Hoocheyt alhier lestwarven gepubliceert, voor soovele deselve syn mentionerende vande negen mannen te kiesen tot onderhout vanden religionsfrede ende poincten voors., Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen hebben versocht ende nyettemin geordineert ende ordonneren, mits desen, den voors. Andries Vermeulen denselven last taenveerden ende hem te vinden neffens den andere gedeputeerde ende met denselven te besoigneren soo behooren sal. Actum XXI^a Julii anno 1579.

Alsoo men wel hadde verhoipt gehadt dat, opde versekertheyt vanden vyffden penninck byden Leden deser stadt den vyffden deser maendt geconsenteert, men soude hebben gereet moigen becomen ende lichten de somme van hondert duysent ponden Arthois eens, in gereeden gelde, wesende nootelycken om gereet opghebrocht te worden tot betalinge vande soldaten hier ontrent liggende ende gedestineert om in garnisoene geleegt te worden inde omliggende plaetsen, Soo en heeft men nochtans op deselve versekertheyt nyet voorder connen gehandelen dan totter sommen van tachentich duysent gelycke ponden in gereet geldt ende XXVI^m VI^cLXVI £ XIII schellingen IIII deniers Arthois, in obligatien van *Fuera Villiaco* oft andere staende ten laste vande Staten slandts van Brabant, ende alsoo totter voors. saecken noch nootelycken syn andere XX^m £ Arthois in gereeden gelde, ende om deselve te moigen becomen ende op te lichten, soo is by mynne Heeren deser

stadt geresolveert dat sooverre men bevindt den voors. V^{en} penninck te wesen bastant ende souffisant voorde hondert dryendertich duysent drye hondert dryendertich ponden VI schellingen VIII deniers Arthois, dat in dyen gevalle allen diegene die selen begeeren op gelycken voet daerop te negotieren selen moigen comuniceren met diegene die gehandelt hebben opden voors. vyffden penninck inde voors. LXXX^{m} £. Actum XXI Julii anno 1579.

Desen achtervolgende, is by mynne Heeren geordineert Meester Henrick de Moy, Secretaris deser stadt, dese voorgaende obligatie te casseren ende nae hem te nemen ende, in plaetse van dyen, te depescheren ende te segelen onder den segel ten saecken deser stadt, in plaetse vanden segel van verbande, in alder manieren voors., vander sommen van $I^{c}VI^{m}VI^{c}LXVI$ £ XIII schellingen IIII deniers Arthois, consisterende de LXXX^{m} guldenen daeraff in gereede penningen ende de $XXVI^{m}VI^{c}LXVI$ £ XIII schellingen IIII deniers Arthois in obligatien van *Fuera Villiaco* oft andere vande Staten van Brabandt. Actum ut supra.

Geordineert Jan Stroobandt omme te wesen Cappiteyn inde plaetse van Guillaume Marischal onder den Coronel Cornelis Daems. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Joncker Jan van Stralen, Buyten-Borgemeestere, de somme van vier hondert guldenen, om die by hem temployeren in ende tot onderstandt van synne reyse die hy te doen heeft als gecomitteert wesende op Vuytrecht, ende overbrengende de specificatie van demploy vande selve somme, sal hun tselve passeren in rekeninge. Actum XXII^{a} Julii anno 1579.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, Valerius van Dale, Wyckmeestere, Gabriel Stuydelinck, Fortificatiemeestere, ende Janne Gysels, Deken vande Schutterye, om te reysen nae Vuytrecht ende hen te vinden neffens den Gecomitteerde ende vergaderinge vande naerdere geunieerde provintien, om met denselven te

comuniceren opde middelen dienende tot onderstandt ende gemeynne defensie vande selve provintien, volcominge ende volvueringe vande selve Unie ende opde difficulteyten die men desaengaende heeft bevonden, den voet ende manniere die men sal moigen nemen om te observeren ende onderhouden de beste egaliteyt ende eenvoudicheyt, ende principalyck om te comen tot executie ende effectuatie van dyen, volgende de handelinge alhier gehouden met den andere Gedeputeerde vande selve naerdere geunieerde provintien, ende voorts te besoigneren op alle andere occurrentien die hun eenichssints aldaer selen voorcomen, ende daerinne sulcx te doene dat deselve Unie metter daet mach worden volbracht, te resolveren, sluyten ende ramen tgene syluyden tot het generael welvaren ende gemeyn beste met den voors. Gedeputeerde vande provintien selen bevinden te behooren, denselven daertoe mits desen authoriserende. Actum XXII[a] Julii anno 1579.

Gecomitteert Adriaen van Breen ende Franchoys van Lemens, Fortificatiemeesters, Robrecht van Eeckeren, Generael vande Munte, ende Lucas Stayaert, tot superintendentie, bewindt ende opbouwinge van het fort tot Lilloo, ende alsoo op het patroon by Synne Excellentie desaengaende gemaect ende goetgevonden syn gevallen inden Breeden-Raedt eenige differentiale advysen ende gemoveert eenige swaricheden, selen met den Dekens vande Schippers ende Meersse Synne Excellentie deselve swaricheden proponeren ende opt voors. concept ende affteeckeninge te communiceren ende tadviseren wes desaengaende sal te doene wesen, ende, deselve swaricheyt gemoveert synde, het advys van Synne Excellentie op tselve concept taenhooren. Actum XXII Julii anno 1579.

Daernae geordineert den voors. parsoonen in desen genoempt hun daernae te reguleren. Actum III[a] Augusti anno 79.

Geordineert den Coronellen deser stadt, sonder eenich dilay, elck onder syn regiment, aen elcken Cappiteyn te distribueren de thien acten by desen gevuegt in data XIIII Junii 1579, ten eynde deselve worden volcomen

hennen Cappiteynen wel ernstelyck te bevelen die te doen effectueren ende de handt aen te houden opdat sy worden geeffectueert. Actum XXII[a] Julii anno 1579.

Gecomitteert Joncker Jan van Stralen, Borgemeestere, Joncker Philips van Schoonhoven, Schepene, Joncker Jan van Brecht, Oude-Schepen ende Policymeestere, ende Adam Verhult, coopman ende Coronel, om van wegen dese stadt te reysen in diligentie nae Vuytrecht ende aldaer volgende ende nae inhoudt de procuratie hun gegeven vande Leden te reguleren ende te doene, ende hun voorts te reguleren volgende dinstructie den XVIII[en] Julii lestleden byde Leden geresolveert. Actum XXII[a] Julii anno 1579.

Gehoort hebbende door de Fortificatiemeesters ende eenige vande Dekens vande Gulden de continuele clachten ende het versueck vande gemeynne ingesetenen deser stadt, ende gehadt het advys vande selve Fortificatiemeesters, geordineert dat sylieden, Fortificatiemeesters voors., van stonden ane ende sonder langer vertreck, selen vullen oft doen vullen de Bagynnepoorte ende affworpen de steene brugge vande selve poorte, daer latende alleenlycken de fundamenten, ontrent twee voeten onder dwater, om in tyden ende wylen, indyent men goet vindt, daer te moigen maecken een houten brugge. Actum XXIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Gecomitteerde totten ontfanck vanden vyffden penninck te tellen aenden Tresorier vander Beken XXIIII[m] III[c]LXI £ Arthois, tot behoeff vanden Coronel Vorritz. Actum XXIII[a] Julii anno 1579.

Gelycke acte ter sommen toe van VI[c] £ Arthois aen Oswaldt van Dort. Actum ut supra.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Gillis Lambrechts, concergie, de somme van I[c]XLIX guldenen XVI stuyvers, soo voor doncosten vande maeltydt, daer geweest syn sommige Heeren. Actum XXIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te

reycken Hans van Hove, gesworen bode, ter saecken van LXXXVII dagen vacatien, à rayson van XVIII stuyvers daegs, de somme van LXXVIII guldenen VI stuyvers, ende II^c guldenen van geleenden gelde byden voors. Hans van Hove gevaceert ende verschoten sedert III Januarii lest totten lesten Julii daernae. Actum XXIII^a Julii 79.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere te betalen aenden Rentmeestere Nyverseel I^cXCV guldenen, in mindernisse vande ordinarise bede die dese stadt schuldich is. Actum XXIII^a Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Meester Marten Martens de somme van hondert sestich guldenen VIII stuyvers, ende dat ter causen dat deselve gemaect ende gelevert heeft in yserwarck, nagelen ende anderssints, ter reperatien vande huysinge oft hoff van Synne Excellentie binnen dese stadt, al volgende de specificatien daervan synde. Actum XXIII^a Julii anno 1579.

Gelycke acte op Franchoys Heylen, ter causen van geleverden houte, ter sommen toe van IIII^cXXIX guldenen IX stuyvers. Actum XXIII^a Juli anno 1579.

Gelycke acte op Peeter Leys, ter causen van schilderen, ter sommen toe van I^c LXXIIItich 1/2 guldenen XII stuyvers. Actum XXIII^a Juli anno 1579.

Geordineert Sr Cornelis de Re(ni)aulme, Sr Peeter Aernouts, Jan van Rode, Jehan Goddyn, Niclaes Malepaert, Andries vander Moelen, Clement Kersboom, Lucas Roose ende Jehan Anthonis, als negen goede mannen ende parsoonen reciproce ende onderlinge aengenoempt tot onderhoudt vanden religionsfrede lestwarven binnen dese stadt gepubliceert, nae vuytwysen vanden XIII^en articule vande poincten dienende tot ruste ende vrede deser stadt ten selven tyde vercondicht, denselven last volgende de voors. annominatie te aenveerden ende tot executie ende volvueren van hunnen dienst te verstaen, denselven in conformiteyt vande voors. poincten daertoe, mits desen, authoriserende. Actum XVIIII^a Julii anno 1579.

Alsoo de Kerckmeesters van Sint-Jacobskercke binnen desese stadt aen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen deser stadt van Antwerpen versocht hadden dat men hen (emmers by provisien ende tot anderssints daerinne soude moigen versien worden,) soude willen gunnen ende toelaten dat inde selve kercke van Sint-Jacobs soude moigen predicken Heer Michiel Breugel, Canoninck in Onser Vrouwenkercke, is dyenaengaende geresolveert geweest dat sylieden tselve hun begeeren ende versueck souden doen aende negen Gecommitteerde totten onderhoudt vanden religionsfrede, hetwelck gedaen synde ende gehadt hebbende mynne voors. Heeren het advys ende goetduncken vande voors. negen Gecomitteerde ende geleth opde liste vande vuytgeseegde, Soo ist dat mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen geconsenteert hebben ende consenteren, mits desen, dat de voors. Heer ende Canoninck Breugel inde voors. kercke van Sint-Jacobs by provisien sal moighen predicken, mits doende den eedt volghende den religionsfrede gerequireert, welcken eedt de voors. Breugel oyck ten selven dage heeft gedaen. Actum XXV[a] Julii 79.

Alsoo Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt, mitsgaders de Coronellen deser stadt, noodich gevonden hadden dat tot bewaringe ende versekeringe vande riviere de Schelde sekere oirlochschepen toegerust werden, maer gemerct sylieden van sulckdanige noch ter tydt gansch onversien waren, hadden daeromme, mits den jegenwoordigen haestigen noodt, van mynne Heeren de Staten van Zeelandt versocht, gelyck sy mits desen seer vrindelycken syn versueckende, ten synde alhier dry schepen versien van geschut ende andere instrumenten totter oirlogen dienende te willen seynden, belovende de voorgenoemde Staten de voors. drye schepen theurder belieften wederom te laeten volgen, met alle tselve geschut ende gereetschap als hun mette deselve schepen gelevert sal worden, ende, deselve alhier gearriveert synde, te doen estimeren ende priseren, ende, ingevalle de voors. dry schepen oft eenige van dyen quamen te vergane, verliesene oft genomen te worden, geloven hun de voors. weerde op te leggen ende te betalen. Actum XXV[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitie deser stadt

te laten volgen aen Philips Asseliers, Comissaris van een compaignie Schotsche soldaten, een duysent £ buscruyt vander selver amonitie, ende selen daeraff note houden, ten eynde tselve worde gerecouvreert aende generaliteyt. Actum XXVI^a Julii anno 1579.

Gecomitteert ende mits desen geordineert Nicolaes van Lommele om te wesen clerck vande negen goede mannen gecoren tot effectuatie ende volvueren vanden religionsfrede ende poincten dienende tot ruste ende vrede deser stadt, lestwarven alhier gepubliceert, op alsulcken salaris als men met advyse vande selve goede mannen namaels, naeden heysch vanden dienst desselffs, sal bevinden te behooren. Actum XXVI^a Julii anno XV^cLXXIX^tich. (*fol.* 136 *v*^o).

Gecomitteert Tobias Stevens om te wesen cnape vande camere vande voors. negen goede mannen gecoren tot effectuatie vanden religionsfrede, op alsulcken salaris als men met advyse vande selve goede mannen namaels, naeden last ende eysch vanden dienst desselffs, sal bevinden te behooren. Actum XXVI^a Julii anno 1579. (*fol.* 137).

Gedepescheert een acte opde Gecomitteerde vanden V^en penninck, ter sommen toe van XV^mXIX^cIX guldenen II stuyvers, tot behoeff van Stuaert in substantien. Actum XXVII^a Julii anno 1579.

Gelycke acte tot behoeff vanden Capiteyn Alonso Loepes, ter sommen toe van twee duysent vyff hondert guldenen. Actum ut supra.

Gelycke acte tot behoeff vande vyff compaignien in Heerentals, ter sommen toe van IIII^mV^cVII guldenen. Actum ut supra.

Alsoo de Coronellen, Wyckmeesters, Cappiteynen ende diversche Dekens vande Gulden, opden XXV^en Julii 79, ontrent den vyff uren naenoene, aen mynne Heeren vander Weth seer ernstelyck hadden versocht dat men de contractanten vande tachentich duysent guldenen indyen soude hebben, ten eynde men opbringen soude sekere XVII^m

guldenen omme daermede te betalen den Coronel Stuaert, ten eynde hy met synne soldaten over voets soude moigen vertrecken nae Brussel, welcke stadt men verstondt in noode ende pericule te wesen vanden vyandt, ende alsoo daerop ontboden was Jaecques van Valckenborch, maeckelaer geweest synde vande voors. partye, om te hebben volcominge vande penningen van LXXX^{m} guldenen, ende deselve hem excuseerde vuytdyen, mits de veranderinge vanden tyde, hem diversche partyen waren affgevallen, ende de voors. comparanten dyennyettegenstaende persisteerden van hem te hebben volcomen vande voors. partye, waeroppe hy tydt versocht tot daegs daernae, ende dat desnyettegenstaende van noode was terstondt ende sonder vertreck den voors. Coronel te geven contentement ten eynde als voren, hadden de voors. comparanten goetgevonden ende geconsenteert dat men alsulcke parsoonen die forneren selen XII^{m} guldenen, boven de V^{m} guldenen die men als reste vande contractatie noch forneren sal, reelyck ende metterdaet sal rembourseren vande ierste ende suyverste penningen die procederen selen vande collectatie vanden V^{en} penninck, ende dat al sonder prejuditie vande voors. contractatie vande voors. LXXX^{m} guldenen, van welcke sylieden comparanten, vuyten name vande Leden deser stadt, verstonden te blyven op hun geheel. Hadden boven d·sen overdragen ende eentsamentlyck geloeft, elck soovele in hun is, de handt aen te houden ende te doen effectueren het consent vanden voors. vyffden penninck, ten eynde de voors. XII^{m} guldenen ende andere penningen daerop genegotieert moigen metten iersten betaelt worden. Hadden oyck geloeft, tot behoeve vande Leden deser stadt, dat die van Brussel, tot wyens beneficie dese leeninge wordt gedaen, selen geloiven het remboursement van dese XVII^{m} guldenen te doene, oft dat men tselve sal vinden aen tverloop van hunne renten die sy op dese stadt van Antwerpen syn heffende. Welcken achtervolgende hadden Jaspar van Zurch, Pauwels Toucher, Philips de Landtmeter, Cornelis Daems ende Loys Verbeke, Coronellen, Jan Pellicoren, Bartholomeeus Pels, Heyndrick van Uffele, Jeronimus Coymans ende Franchoys de Cater, Wyckmeesteren, Augustyn Waryn, Franchoys Fabri, Hans Starck, Jan van Sevencoten, Meester Jacob Gentius, Heyndrick Leemans,

Jan Garyn, Lion Petit, Felbier Reynaudt, Michau ende Andries Vermeulen, Cappiteynnen, Michiel Heus, Jaecques Walraven, Jan de Pape, Franchoys van Zurck, Jan van Opbergen, Dekens vander Gulden, geloeft de voors. XII[m] guldenen ten eynde als voren promptelyck op te brengen. Al dwelck des voors. is in Collegio inden Maendaegschen Raedt vertoocht ende gelesen synde, is aldaer by Borgemeesteren, Schepenen ende Raedt gearresteert ende daertoe consent gedragen. Actum XXVII[a] Julii anno 1579.

Gecomiteert Cornelis Prunen, Tresorier, met de Gecomitteerde totter amonitien ende de Fortificatiemeesters, om te visiteren den thoren vande Roode poorte ende andere torens ende plaetsen gedestineert ende gebruyct wordende totter amonitien, ende deselve te doen repareren ende versien soo sy dat selen bevinden te behooren ; ordonnerende tot dyen eynde den Tresoriers ende Rentmeestere de penningen te verschieten. Actum XXVII[a] Julii 1579. (*fol.* 138 *v*[o]).

Geordineert Michiel Wachtmans, om te wesen guldebroeder vande gulde vanden Ouden Handtboge deser stadt, mits doende den eedt daertoe staende. Actum XXVIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere vuyt te reycken aen Abraham de Ridder de somme van III[c]LXXVIII guldenen XVIII stuyvers, van diversche geschriften ten dienste deser stadt geschreven. Actum XXVIII[a] Julii anno 1579.

Geordineert, mits den grooten noodt vanden vyandt ende aenstaende periculen die men daeraff vreest, volgende het te kennen geven vande Colonellen, de Gecomitteerde totter amonitien, Fortificatiemeesters ende de Dekens vande Ambachten, dat den Rentmeestere deser stadt nyet en sal idelen syn handen van eenige penningen van het incomen derselver stadt, soo ordinaris als extraordinaris, totter tydt toe daerinne anders sal wesen versien. Actum XXIX[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Gecomitteerde totter amonitien te leveren

aen Eustaes Marottelle vyftich ponden fyn cruyt, hondert pondt lonten, XII £ loots, XXV spiessen, twee gotelinghen ende eenige dobbelhaecken ; noch LX £ groff cruyts om geemployeert te worden tot bewaringe van het Dongsken. Actum XXIXa Julii 79.

Geordineert dat men, van stonden ane ende sonder langer dilay, sal doorsteken de dycken int Waterlandt, namentlyck den Blauwgarendyck, den sHertogendyck ende den Schenckelendyck, tot welcken eynde mynne Heeren gecomitteert hebben ende comitteren, mits desen, Peeter vanden Venne, Niclaes vander Veken, Lucas Stayaert, Cornelis de Ram ende Hans Engels. Actum XXXa Julii anno 1579.

Mynne Heeren, gehadt hebbende het advies vande Gecomitteerde totten onderhoudt vanden religionsfrede, hebben dyenvolgende geconsenteert ende consenteren, mits desen, dat broeder Christiaen Pauwels sal moigen, by provisien, alhier inde Borchtkercke twee oft dry Sondagen predicken, mits doende den eedt daertoe staende ende hem habituerende als een weerlyck priester, welcken eedt de voors. broeder Christiaen op heden heeft gedaen in handen van Mynheer den Stadthouder vanden Binnen-Borgemeestere. Actum XXXa Julii anno 1579.

Geordineert den Erffscheyders deser stadt dat sy, van stonden ane ende sonder langer vuytstel, selen affmeten buyten dese stadt de vyff hondert passen naerdere inde publicatie op heden daertoe gedaen gementioneert, ende, deselve affmetinge gedaen synde, selen teynden derselver stellen ende setten steene palen, ten eynde men deselve in het demolieren nyet en excedere. Actum ut supra.

Geordineert (mits den versuecke ende dordonnantie van Synne Excellentie in data XXX Julii præsentis,) den Gecomitteerde totter amonitien alhier te leveren aen Wouter Huygen, tot behoeff vande stadt van Lyere, de quantiteyt van drye duysent pondt buspoeders, ende selen daeraff houden particuliere note, om metten iersten daervan te vervolgen de restitutie oft remboursement aende generaliteyt, ende overbrengende dese met quitantie vanden voors.

Wouter, selen daermede gestaen. Actum XXX[a] Julii anno 1579.

Geordineert den Tresoriers ende Rentmeestere dat men Heer Heyndrick van Berchem sal betalen dertich guldenen voor synne absentiedagen, begrepen inde II[c]XXXII guldenen hem by acte vander Weth in date XXVIII[a] Novembris 77 toegevuegt voor synne comparitien als Buyten-Borgemeestere, begonst den XIII[en] Maii 76 ende geeyndt den lesten Novembris daernae, ende dat nyettegenstaende deselve absentiedagen nyet en gheexpresseert inde declaratie van het retrenchement. Actum den lesten Julii anno 1579.
(*fol.* 155).

Alsoo de Heere Mynheer Roch de Zorbies, Ambassadeur vanden Hertoge van Alenchon, byden Foriers deser stadt gelogeert ende gefouriert is geweest in het huys hetwelck gecocht is geworden by Laureys Rycx, hebbende ter causen van dyen mynne Heeren Borgemeesteren ende Schepenen gehoort de clachten desselffs Rycx, van dat hy, mits de voors. foerieringe, synnen huysraedt ende menaige aldaer nyet altemael en can gestellen, gehoort ende geleth hebbende oyck opde presentatie des voors. Ambassadeurs, van dat hy den voors. Rycx tevreden is, ter causen van het logeren in synnen huyse, ter redelycker wys te contenteren, Soo vercleeren mynne Heeren dat sy hierinne nyet anders en connen versien dan dat de voors. Rycx hem daermede behoort tevreden te houden. Actum ultima Julii anno 1579.

Einde van het XV[e] deel. — Fin du XV[e] volume.

